Apokrifa

Daftar Isi

1 Esdras	1
2 Esdras	13
Tobit	33
Yudith	40
Tambahan kanggo Kitab Ester	51
Kawicaksanan Sulaiman	55
Eklesiastikus	68
Barukh	99
Layang Yeremia	104
Pandongane Azariah	107
Susanna	110
Bel lan Naga	113
Pandongane Manasye	115
1 Makabe	117
2 Makabe	138

1st Esdras

Jeneng pisanan Esdras

BAB 1

1 Sang Prabu Yosia banjur nganakake riyaya Paskah ana ing Yerusalem konjuk marang Gustine, lan nyawisake riyaya Paskah ing tanggal patbelas sasi kapisan;
2 Sawisé netepaké para imam miturut tata carané saben dina, nganggo sandhangan dawa ana ing Padaleman Suci.
3 Panjenengané banjur ngandika marang wong Lèwi, para abdiné Israèl sing suci, supaya padha nucèkaké awaké dhéwé konjuk marang Pangéran, supaya padha masang pethi suciné Pangéran ing Pedalemané Suléman, putrané Raja Dawud.
4 Pangandikane: “Sira aja padha mikul pethi maneh ing pundhakmu.
5 Miturut dhawuhe Sang Prabu Dawud, ratu ing Israel, lan manut kaluhurane Sang Prabu Suleman, putrane, lan jumeneng ana ing Padaleman Suci miturut kaluhurane kulawargane wong Lewi, kang padha ngladeni ana ing ngarepe para sadulurira wong Israel. ,
6 Padha ngaturna Paskah, lan nyiapana kurban kanggo para sadulurmu, lan ngrayakake Paskah manut dhawuhe Pangeran Yehuwah kang kaparingake marang Nabi Musa.
7 Wong-wong sing tinemu ing kono Yosia mènèhi wedhus gèmbèl lan cempé lanang telung puluh ewu, lan pedhèt telung ewu.
8 Lan Helkias, Sakarias lan Syelus, para gubernur ing Padaleman Suci, menehi marang para imam kanggo Paskah rong ewu nem atus wedhus lan pedhet telung atus.
9 Yékonias, Semayas, Natanaèl, seduluré, Asabias, Okièl lan Yoram, para panggedhéning wadya-bala sewu, padha mènèhi marang wong Lèwi kanggo Paskah limang ewu wedhus lan pedhèt pitung atus.
10 Bareng iku mau rampung, para imam lan para wong Lèwi, kang padha nduwèni roti tanpa ragi, padha mapan tata-tata, miturut golonganė.
11 Lan miturut kaluhurane para leluhur, ana ing ngarepe bangsa, kanggo nyaosake kurban marang Pangeran Yehuwah, kaya kang katulisan ana ing kitabe Nabi Musa, mangkono uga ing wayah esuk.
12 Paskah mau padha dibakar nganggo geni, kaya apa waé;
13 Wong-wong mau padha diselehna ana ing ngarepe umat kabeh, banjur padha nyawisake kanggo awake dhewe lan kanggo para imam para sadulure, yaiku para putrane Rama Harun.
14 Para imam padha nyaosake gajih nganti bengi, lan para wong Lewi padha nyawisake kanggo awake dhewe lan para imam, para putrane Rama Harun.
15 Para juru kidung suci, para putrane Sang Prabu Asaf, padha manut urut-urutane, miturut katetepane Sang Prabu Dawud, yaiku Asaf, Zakharia lan Yedutun, kang dadi punggawane Sang Prabu.
16 Kajaba iku, para penjaga gapura ana ing saben gapura; Ora kena ana wong kang ninggal kawajibane, amarga para sadulure wong Lewi padha nyawisake.
17 Mangkono uga prakara-prakara kang kanggo kurban sembelehan marang Pangeran Yehuwah ing dina iku, supaya padha nganakake Paskah.
18 Lan padha nyaosna kurban ing misbyah Pangéran, miturut dhawuhé Raja Yosia.
19 Dadiné wong Israèl sing padha ana ing kono padha nganakaké Paskah lan riyaya roti manis pitung dina.
20 Lan Paskah sing kaya mengkono kuwi ora dianakaké ing Israèl wiwit jamané Nabi Samuèl.
21 Nanging sakehing ratu ing Israel ora ngrayakake Paskah kayadene Sang Prabu Yosia, para imam, para wong Lewi lan wong Yahudi bebarengan karo wong Israel kabeh kang padha manggon ana ing Yerusalem.
22 Ing taun kang kaping wolulas paprentahane Sang Prabu Yosia, Paskah iki dianakake.
23 Lan pakaryan utawa Yosias padha jujur ana ing ngarsane Gustine karo ati sing kebak kabecikan.
24 Anadene bab-bab kang kelakon ing jamane, iku katulisan ing jaman biyen, yaiku bab wong-wong kang padha nglakoni dosa lan tumindak ala marang Pangeran Yehuwah, ngluwihi kabeh bangsa lan karajan, lan anggone padha gawe sedhih banget marang Panjenengane, nganti pangandikane Sang Yehuwah. Pangeran Yehuwah jumeneng nglawan Israel.
25 Sawuse mangkono Sang Prabu Yosia, Sang Prabu Pringon, ratu ing Mesir, rawuh nglurug perang ana ing Karchamis ing pinggir Efrat;
26 Nanging ratu ing Mesir utusan marang panjenengane, matur: “Punapa urusan kula kaliyan panjenengan, dhuh ratu ing Yudea?
27 Aku ora diutus déning Pangéran Allah nglawan kowé; amarga perangku ana ing Efrat, lan saiki Pangeran Yehuwah nunggil karo aku, nanging Pangeran Yehuwah nunggil karo aku, supaya aku cepet-cepet maju.
28 Nanging Yosia ora mundur saka krétané, nanging arep perang karo panjenenganė, ora preduli marang pangandikané Nabi Yéremias kang kapangandikakaké déning Pangéran.
29 Nanging perang karo panjenengane ana ing Lebak Magido, lan para panggedhe padha nglawan Sang Prabu Yosia.
30 Sang Prabu banjur ngandika marang para punggawane: “Aku gawanen metu saka ing paprangan; awit aku ringkih banget. Lan enggal-enggal para punggawane banjur ngirid dheweke metu saka paprangan.
31 Banjur munggah ing kreta kang kapindho; Lan nalika digawa bali menyang Yerusalem seda, lan kasarekake ing pasarean kang rama.
32 Lan ing satanah Yuda padha nangisi Yosia, malah nabi Yeremia nangisi Yosia, lan para panggedhe lan para wong wadon padha nangisi Yosia nganti saprene. wong Israèl.
33 Iku mau katulisan ana ing kitab riwayate para ratu ing Yehuda, lan sakehe lelakone Sang Prabu Yosia, kamulyane lan kawicaksanane tumrap angger-anggering Allah lan bab-bab kang wus katindakake sadurunge, lan bab-bab sing saiki diwaca, kacarita ing kitab para ratu ing Israel lan Yudea.
34 Wong-wong banjur ngangkat Yoahas bin Yosias lan njumenengake ratu nggentosi Yosia, ramane, nalika yuswane telulikur taun.
35 Panjenenganė ngasta paprentahan ing Yudéa lan ing Yérusalèm telung sasi, lan banjur disingkiraké déning raja Mesir saka ing Yérusalèm.
36 Panjenenganė nuli ndhawuhaké pajeg marang nagara iku satus talenta salaka lan siji talenta emas.
37 Sang Prabu ing Mesir uga njumenengake Sang Prabu Yoacim sadhereke dadi ratu ing Yudea lan ing Yerusalem.
38 Yoacim lan para priyayi banjur ditangkep, nanging Zaraces, sadulure, banjur digawa metu saka Mesir.
39 Yoacim yuswa selikur taun nalika jumeneng ratu ing tanah Yudea lan Yerusalem; lan tumindak ala ana ing ngarsane Sang Yehuwah.
40 Mulané Sang Prabu Nebukadonosor, ratu ing Babil, nglurugi ratuné ing Babil, banjur diranti tembaga lan digawa menyang Babil.
41 Nabukadonosor uga njupuk saka prabot suci saka Sang Yehuwah, lan digawa lunga, lan diselehake ing padalemane dhewe ing Babil.
42 Nanging bab-bab sing kacathet bab panjenenganė, bab najis lan durakanė, wis katulisan ing riwayaté para raja.
43 Yoacim, putrane, jumeneng ratu nggentosi panjenengane.
44 Anggone mrentah ing Yerusalem mung telung sasi sepuluh dina; lan tumindak ala ana ing ngarsané Pangéran.

45 Sawuse mangkono Sang Prabu Nebukadonosor banjur utusan ngirid menyang ing Babil kalawan nggawa piranti-piranti sucine Sang Yehuwah;
46 Zedekias banjur njumenengake ratu ing Yudea lan Yerusalem, nalika yuswane selikur taun; lan anggone ngasta paprentahan lawase sewelas taun.
47 Panjenengane uga nindakakake apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, lan ora nggatekake pangandikane Sang Yehuwah lumantar Nabi Yeremia marang panjenengane.
48 Sawisé Raja Nabukodonosor ndhawuhi supaos demi asmané Pangéran, panjenengané banjur sumpah lan mbalela. lan hardening gulu, atiné, nerak angger-anggeré Pangéran, Allahé Israèl.
49 Para gubernur rakyat lan para imam uga nindakaké akèh prakara kang nerak angger-anggering Torèt, lan ngungkuli sakehing reregedé sakehing bangsa, sarta najisaké padalemané Pangéran, kang kasucèkaké ing Yérusalèm.
50 Nanging Gusti Allahe para leluhure padha ngutus utusane nimbali wong-wong mau, amarga Panjenengane ngluwari wong-wong mau lan Tarub Sucine.
51 Nanging para utusané padha dipoyoki; Delengen, nalika Gusti ngandika marang wong-wong mau, padha moyoki para nabi.
52 Ngantos dumugi ing ngandhap punika, panjenenganipun nepsu dhateng bangsanipun amargi durakanipun ingkang ageng, lajeng dhawuh dhateng para ratu ing Kasdim supados nglawan bangsanipun.
53 Kang matèni para nom-nomané nganggo pedhang, ya, malah ana ing jero kompas padalemané sing suci, lan ora ngéman wong enom utawa prawan, wong tuwa utawa bocah cilik, ing antarané wong-wong mau; amarga padha masrahake kabeh marang tangane.
54 Sakehing prabot suci kagem Sang Yehuwah, gedhe lan cilik, lan praboting pethi lan raja-branane Sang Prabu banjur digawa menyang Babil.
55 Pedalemané Allah diobong lan dirusak témboké Yérusalèm lan diobongi menarané.
56 Lan bab kaluhurané, iku ora kendhat nganti padha sirna lan dibuwang, lan wong-wong sing ora dipatèni déning pedhang padha digawa menyang Babil.
57 Panjenengané banjur dadi abdiné lan anak-anaké, nganti wong Pèrsi jumeneng ratu, kanggo netepi pangandikané Pangéran lumantar pangandikané Yérémy:
58 Nganti tanah iku padha ngrasakake dina-dina Sabate, salawase mangsa sepi iku bakal leren, nganti tumeka pitung puluh taun.

BAB 2

1 Ing taun kapisan jamane Koresy, ratu ing Persia, supaya kaleksanan pangandikane Sang Yehuwah, kang wus kaprasetyakake lumantar pangandikane Sang Prabu Yeremia.
2 Pangeran Yehuwah wus wungu marang Sang Prabu Koresy, ratune ing Persia, lan banjur wara-wara ing sakehing karajan lan uga kanthi tulisan,
3 Pangandikane: "Mangkene pangandikane Koresy, ratu ing Persia. Ida Sang Hyang Widi Wasa, Ida Sang Hyang Widi Wasa, Ida Sang Hyang Widi Wasa, sampun ngardi tiang dados ratu ring jagate.
4 Aku banjur dhawuh supaya aku yasa padaleman ing Yérusalèm ing tanah Yahudi.
5 Mulané, manawa panunggalanmu ana panunggalané umaté, karsaa nunggil karo Pangéran, Pangéranė, lan karebèn munggah menyang Yérusalèm ing Yudéa lan mbangun padalemané Pangéran Israèl. yaiku Pangeran Yehuwah kang dedalem ana ing Yerusalem.
6 Sapa sing manggon ing sakiwa-tengené, padha nulungi wong-wong mau, sing dadi pepadhané karo emas lan slaka.
7 Kanthi pisungsung, jaran, sapi, lan barang-barang liyane, sing wis katetepake kanthi nazar, kanggo padalemane Sang Yehuwah ing Yerusalem.
8 Para panggedhening kulawarga ing Yudea lan taler Benyamin banjur padha ngadeg; uga para imam lan para wong Lewi lan sakehe wong kang padha karsane Sang Yehuwah arep munggah lan yasa padaleman kagem Sang Yehuwah ana ing Yerusalem.
9 Lan wong-wong sing manggon ing sakubengé, lan mbantu wong-wong mau kanthi slaka lan emas, jaran lan sapi, lan hadiah gratis sing akeh banget, sing pikirane nggumunake.
10 Raja Kores uga ngetokaké barang-barang suci sing diboyong déning Nabukodonosor saka Yérusalèm lan didegaké ana ing padalemané brahala.
11 Nalika Koresy, ratu ing Persia, wis ngirid wong-wong mau menyang Mitridates, bendaharané.
12 Wong-wong mau banjur diulungaké marang Sanabassar, gubernur ing Yudéa.
13 Lan iki cacahé; mangkok emas sewu, slaka sewu, padupan salaka rong puluh sanga, bokor emas telung puluh, slaka rong ewu patang atus sepuluh, lan piranti liyane sewu.
14 Sakehing prabot emas lan slaka kang diboyong ana limang ewu patang atus sawidak sanga.
15 Wong-wong mau padha digawa bali déning Sanabassar, saka ing Babil menyang Yérusalèm bebarengan karo wong-wong saka ing pambuwangan.
16 Nanging nalika jamane Artexerxes, ratu ing Persia, Belemus, Mitridates, Tabellius, Rathumus, Beeltethmus, lan Semelius, sekretaris, karo wong-wong liyane sing padha manggon ing Samaria lan ing panggonan-panggonan liyane, padha nulis marang dheweke nglawan dheweke. wong-wong sing manggon ing Yudéa lan ing Yérusalèm layang iki;
17 Dhumateng Sang Prabu Artexerxes, gusti kawula, para abdi Paduka, Rathumus, juru cariyos, Semelius, juru tulis, tuwin para hakim sanès-sanèsipun, sarta para hakim ing Celosyria lan Fenisia.
18 Sang Prabu mugi karsaa mirsa, bilih tiyang-tiyang Yahudi ingkang sami rawuh saking panjenengan dalem, sami rawuh ing Yerusalem, kutha ingkang mbalela lan duraka punika, sami mbangun pasar-pasar, ndandosi tembok-tembokipun saha masang pondhasiipun. candhi.
19 Manawa kutha iki lan bètèng-bètèngé diowahi manèh, wong-wong mau ora mung ora gelem mbayar pajeg, nanging uga mbalela marang para ratu.
20 Lan sarehne bab-bab sing ana ing Padaleman Suci saiki wis ana, mula aku padha ngira manawa ora nglirwakake perkara kang kaya mangkono iku.
21 Nanging karsaa matur dhateng gusti kawula Sang Prabu, supados manawi Paduka karsaa karsaa kacariyosaken wonten ing bukunipun para leluhurira.
22 Lan sampeyan bakal nemokake ing babad apa kang katulisan bab iku kabeh, lan sampeyan bakal ngerti yen kutha iku mbalela lan ngganggu raja lan kutha.
23 Lan manawa wong-wong Yahudi padha mbalela, lan ing kono tansah padha perang; Mulane kutha iki dadi sepi.
24 Awit saking punika, dhuh Sang Prabu, kawula sami matur dhateng Paduka, bilih manawi kitha punika kabangun malih, saha tembok-tembokipun kabangun manèh, wiwit ing ngajengipun Paduka boten badhé mlebet dhateng Celosyria lan Fenisia.
25 Sawuse mangkono Sang Prabu banjur nulis maneh marang Rathumus, kang nulis crita, marang Beeltemus, marang Semelius, juru tulis, lan marang wong-wong liyane kang

padha manggon ing Samaria, Siria lan Fenisia, kaya mangkene;
26 Ingsun wus maca layang kang kokkirim marang ingsun, mulane ingsun dhawuh supaya sregep neliti, temah wus tinemu ing wiwitaning kutha iku nglawan para ratu;
27 Wong-wong sing ana ing kono padha kraman lan perang, lan ana raja-raja kang gagah prakosa lan galak ana ing Yerusalem, kang padha mrentah lan njaluk pajeg ing Celosyria lan Fenisia.
28 Mulané, saiki aku ndhawuhi ngalang-alangi wong-wong mau supaya ora mbangun kutha, lan kudu digatèkaké, supaya kutha kono ora ana manèh.
29 Lan supaya wong-wong sing nglakoni ala kuwi aja nganti nggawé susahé raja-raja,
30 Sasampune punika Ida Sang Prabu Artexerxes, sane sampun kawaos surat-suratnyane, inggih punika Rathumus miwah Semelius, sekretaris Dane Semelius miwah sakancan sane lianan, sakancan sakancan sane lianan, sakancan sakancan idane, sane gelis-gelis mamargi ka Yerusalem kantun wadyabala jaranan miwah bala akeh sajeroning pawayangan. ; Dene anggone yasa Padaleman Suci ing Yerusalem banjur mandheg nganti ing taun kang kapindho jamane Sang Prabu Darius, ratu ing Persia.

BAB 3

1 Nalika Dharius jumeneng ratu, panjenengané nganakaké pésta gedhé kanggo sakehing abdiné lan kulawargané lan marang sakehing panggedhé ing Média lan Pèrsia.
2 Lan marang sakehing gubernur lan komandhane lan para punggawane, saka ing India nganti tekan Etiopia, ing propinsi satus pitulikur.
3 Bareng wis padha mangan lan ngombé, banjur wareg mulih, Sang Prabu Dharius banjur lumebet ing kamar turu lan turu, lan ora suwé banjur tangi.
4 Banjur ana nom-noman telu, sing dadi pengawal sing njaga layoné Sang Prabu, padha rembugan;
5 Saben-saben kita padha ngucapake ukara: Sing sapa menang, lan sing paukumane katon luwih wicaksana tinimbang liyane, Sang Prabu Darius bakal menehi hadiah gedhe lan prekara-prekara gedhe minangka tandha kemenangan.
6 Kayadene nganggo sandhangan wungu, ngombe emas, turu nganggo emas, kreta kréta nganggo kendhan emas, kupluk mori alus lan gulune rante;
7 Dhèwèké bakal lenggah ing sandhingé Darius, merga kawicaksanané, lan bakal dijenengi Darius seduluré.
8 Banjur saben wong nulis ukarane, disegel lan diselehake ing sangisore bantale Sang Prabu Darius;
9 Lan ngandika, yen Sang Prabu wungu, sawetara bakal menehi marang tulisan; lan ing sisihe raja lan telu panggedhe ing Pèrsia bakal mutusaké yèn paukumané iku kang paling wicaksana, iku bakal kaparingaké kamenangan, kaya kang wus katetepakaké.
10 Kang kapisan nulis: Anggur iku kang paling kuwat.
11 Sing nomer loro nulis, "Raja iku sing kuwat.
12 Kang katelu nulis, "Wong wadon iku paling kuwat, nanging ing ndhuwur iku, kayektèn nduwèni kamenangan."
13 Bareng Sang Prabu jumeneng, wong-wong mau padha njupuk layang-layange lan masrahake marang panjenengane, banjur diwaca.
14 Banjur utusan nimbali sakehing panggedhe ing Pèrsia lan Média, para gubernur, para perwira, para létnan lan para perwira.
15 Panjenengané banjur lenggah ing kursi pangadilan; lan tulisan-tulisan kasebut diwaca sadurunge.
16 Panjenengané banjur ngandika, "Timbalana para nom-noman, supaya padha ngucapaké putusané dhéwé." Mulané wong-wong mau ditimbali lan mlebu.
17 Panjenengané banjur ngandika marang wong-wong mau, "Kandhakna marang aku kabèh pikiranmu bab tulisan-tulisan iki." Banjur wiwit sing pisanan, sing wis ngandika bab kekuatan anggur;
18 Pangandikané Pangéran mengkéné, "He, para sadulur, anggur iku kuwat banget! iku njalari kesasar wong kang ngombé.
19 Iku ndadekake pikirane raja lan bocah lola dadi siji; bab batur lan wong mardika, wong mlarat lan wong sugih.
20 Iku uga ngowahi saben pikiran dadi bungah lan bungah, nganti wong ora kelingan kasusahan utawa utang.
21 Lan iku ndadekake saben ati sugih, nganti wong ora ngelingi raja utawa gubernur; lan iku ndadekake kanggo ngandika samubarang kabeh dening talents.
22 Lan nalika padha ana ing tuwung, padha lali katresnane marang kanca-kanca lan sedulur-sedulur, lan ora suwe banjur ngunus pedhang.
23 Nanging samangsa wus padha ngombe anggur, padha ora ngelingi apa kang wus padha dilakoni.
24 He, para wong, anggur iku dudu sing paling kuat, sing bisa nindakake kaya ngono? Lan nalika ngandika mangkono, dheweke meneng.

BAB 4

1 Sawuse mangkono kang kapindho, kang ngandika bab kasektene Sang Prabu, wiwit ngandika:
2 He, para manungsa, apa ora wong-wong padha nguwasani sagara lan dharatan sarta saisine?
3 Nanging Sang Prabu luwih kuwasa, amarga panjenengane kang nguwasani samubarang kabeh iku lan nguwasani kabeh mau; lan apa wae sing didhawuhake dheweke padha nindakake.
4 Manawa padha didhawuhi perang nglawan siji liyane, banjur padha katindakake: yen didhawuhi nglurugi mungsuh, banjur padha mbubrah tembok-tembok lan menara-menara.
5 Padha dipateni lan dipateni, lan ora nerak dhawuhe Sang Prabu;
6 Mangkono uga wong kang padha dudu prajurit, kang ora ana ing perang, nanging padha anggoné mburu, samangsa padha ngenèni apa kang ditandur, banjur digawa menyang ngarsané Sang Prabu, lan padha meksa mbayar pajeg marang Sang Prabu.
7 Nanging wong iku mung siji: yen dhawuh mateni, padha mateni; yen dhawuh kanggo nyisakke, padha nyisakke;
8 Manawa dhawuh nggebug, padha nggebug; manawi dhawuh nyirnakaken, sami damel sepi; yen dhawuh mbangun, padha mbangun;
9 Manawa dhawuh negor, padha negor; yen dhawuh nandur, padha nandur.
10 Mulane kabeh rakyate lan wadya-balane padha ngestokake dhawuhe;
11 Wong-wong mau padha ngati-ati ing sakubengé, supaya aja ana wong sing lunga lan nglakoni urusané dhéwé, lan aja nganti ora manut marang dhèwèké.
12 Hé para wong lanang, kepriyé anggoné ratu ora kuwasa, yèn kaya mangkono iku dituruti? Lan dheweke terus ilat.
13 Kang katelu, kang ngandika bab wong wadon lan bab kayektèn, (yaiku Zorobabel) wiwit ngandika.
14 Hé wong-wong, dudu ratu gedhé, dudu akèhé manungsa, lan dudu anggur sing ngungkuli; Sapa sing nguwasani wong-wong mau, utawa sing nguwasani wong-wong mau? apa ora wong wadon?

15 Wong-wong wadon wis padha nglairake ratu lan sakehing rakyat kang nguwasani segara lan dharatan.
16 Malah saka wong-wong iku padha teka, lan padha ngopeni wong-wong kang padha nandur pakebonan anggur, kang asale saka anggure.
17 Iki uga nggawe sandhangan kanggo wong; iki nggawa kamulyan kanggo manungsa; lan tanpa wanita ora bisa lanang.
18 Lan manawa wong lanang nglumpukake emas lan salaka utawa barang-barang liyane, apa dheweke ora tresna marang wong wadon sing apik banget lan ayu?
19 Lan padha nglirwakake samubarang kabeh, apa padha ora gap, lan malah karo cangkeme ngangap mata marang dheweke; Lan apa ora kabeh wong luwih seneng marang dheweke tinimbang marang salaka utawa emas, utawa barang-barang apa wae?
20 Wong lanang ninggal bapané sing nggedhèkké dèkné lan negarané, terus mèlu bojoné.
21 Dheweke ora tetep urip karo bojone. lan ora kelingan bapa, ibu, utawa negara.
22 Mulané kowé kudu ngerti nèk wong wédok kuwi ngwasani kowé.
23 Ya, ana wong njupuk pedhang, lan lunga kanggo ngrampog lan nyolong, kanggo lelayaran ing segara lan ing kali;
24 Lan ndeleng singa lan mlaku ing pepeteng; lan yen wis nyolong, ngrampas, lan ngrampok, dheweke nggawa menyang katresnan.
25 Mulané wong lanang nresnani bojoné ngungkuli bapa lan biyungé.
26 Ya, akèh wong sing wis kentekan akal kanggo wong wadon, lan dadi batur kanggo wong.
27 Akèh wong kang padha tiwas, padha kesasar lan gawé dosa marga saka wong wadon.
28 Lan saiki kowé padha ora pracaya marang Aku? dudu ratu kang agung ing panguwasane? Apa ora kabeh wilayah wedi ndemèk Panjenengané?
29 Nanging aku weruh dheweke lan Apame garwane Sang Prabu, putri Bartakus kang pinunjul, lungguh ing sisih tengen Sang Prabu.
30 Banjur njupuk makutha saka sirahe Sang Prabu, lan dipasang ing sirahe dhewe; dheweke uga nggebug raja nganggo tangan kiwa.
31 Sanadyan mangkono, sang prabu banjur nganga-nganga lan mandeng wong wadon mau kanthi cangkeme ngangap, manawa dheweke digeguyu, banjur digeguyu, nanging yen dheweke nesu marang dheweke, Sang Prabu ora gelem nglestarekake, supaya dheweke bisa rukun karo dheweke. maneh.
32 Hé para wong lanang, kepriyé bisané wong wadon iku padha kuwat, awit padha nglakoni mangkono?
33 Sang Prabu lan para panggedhe nuli padha pandeng-pandengan;
34 He para wong lanang, apa wong wadon iku rak kuwat? agunging bumi, dhuwure langite, srengenge lincah anggone ngubengi, ngubengi langit, lan bali menyang panggonane ing sadina.
35 Apa dudu Panjenengané kang nitahaké iku mau? mulane gedhe bebener, lan luwih kuwat tinimbang samubarang kabeh.
36 Salumahing bumi padha sesambat marang kayektèn, lan langit mberkahi, sakehing panggawé gonjang-ganjing lan gumeter marga saka iku, lan ora ana kang duraka.
37 Anggur iku duraka, ratune duraka, wong wadon padha duraka, kabeh anaking manungsa padha duraka, iya mangkono iku kabeh panggawene kang ala; lan ora ana bebener ing wong-wong mau; marga saka tumindake kang ora bener bakal padha sirna.
38 Ing bab kayektèn, iku langgeng lan tansah kuwat; iku urip lan menang ing salawas-lawase.
39 Ora ana wong sing nampani ganjaran utawa ganjaran; nanging wong wadon iku nindakake samubarang kang adil, lan ngedohi samubarang kang ora adil lan ala; lan kabeh wong nindakake kanthi becik kaya panggawene.
40 Ora ana tumindak ala ing pangadilane; lan dheweke iku kekuwatan, karajan, kekuwatan, lan kamulyan, kabeh umur. Pinujia Allah kang bener.
41 Lan banjur meneng. Wong-wong kabèh banjur padha surak-surak, pangucapé, "Agung kayektèn lan kuwasa ngungkuli samubarang."
42 Sang Prabu banjur ngandika marang wong mau, "Nyuwuna apa sing kokkarepaké ngluwihi sing wis ditulis ing seratan, lan aku bakal menehi sampeyan, amarga sampeyan ditemokake minangka wong sing wicaksana." lan sampeyan bakal lungguh ing jejere kula, lan bakal disebut sedulurku.
43 Sang Prabu banjur ngandika marang Sang Prabu: “Elinga marang supaosmu, kang wus kokprasetyakake kanggo mbangun Yerusalem, nalika kowe rawuh ing kratonmu.
44 Lan kanggo ngirim kabeh prabot sing diboyong saka Yerusalem, sing wis katemtokake dening Koresy, nalika dheweke sumpah arep nyirnakake Babil lan bakal dikirim maneh menyang kana.
45 Kowé uga wis janji arep mbangun Pedalemané Allah, sing diobong déning wong Édom nalika Yudéa dirusak déning wong Kasdim.
46 Sapunika, dhuh Sang Prabu, punika ingkang kawula suwun, saha ingkang kawula karsakaken dhateng Paduka, inggih punika sih-rahmating pangeran ingkang asalipun saking paduka. sira wus supaos marang Sang Prabu ing swarga.
47 Sang Prabu Dharius banjur jumeneng sarta ngambungi panjenengane sarta nulis layang marang sakehing bendahara bendara, para punggawa lan para panggedhe lan para gubernur, supaya panjenengane lan sakehing wong kang padha melu mbangun Yerusalem kalawan slamet. .
48 Dhèwèké uga nulis layang marang lètnan-lètnan ing Kèlosiria lan Fénisia, lan marang wong-wong ing Libanus, supaya padha nggawa kayu eres saka Libanus menyang Yérusalèm, lan mbangun kutha mau bareng karo panjenengané.
49 Sakliyané kuwi, dhèwèké nulis kanggo kabèh wong Yahudi sing metu saka kratoné munggah menyang ing tanah Ju, bab kamardikané, supaya wong-wong kuwi aja nganti ana perwira, gubernur, lètnan lan bendahara, sing meksa mlebu ing lawangé.
50 Lan supaya kabeh negara sing dikuwasani kudu bebas tanpa pajeg; lan wong Edom kudu nyerahake desa-desa wong Yahudi sing banjur dicekel.
51 Ya, sing saben taun kudu diwenehi rong puluh talenta kanggo mbangun candhi, nganti wektu sing dibangun;
52 Lan liyane sepuluh talenta saben taun, kanggo nyukupi kurban obaran ing misbyah saben dina, kaya sing dadi prentah kanggo nyaosake pitulas.
53 Lan supaya kabeh wong sing lunga saka Babil mbangun kutha kudu mardika kanthi bebas, uga turune lan kabeh imam sing lunga.
54 Dhèwèké uga nulis bab. pangibadah lan panganggone para imam kang padha ngladeni;
55 Mangkono uga kanggo kuwajibané wong Lèwi, nganti tumeka ing dinané Padaleman Suci rampung, lan Yérusalèm yasa.
56 Dhèwèké ndhawuhi ngekèki pensiun lan upah marang kabèh wong sing njaga kutha.
57 Sakehing prabot-prabot kang wus katemtokake dening Koresy uga disirnakake saka ing Babil; Lan kabeh sing wis

diwènèhaké Kores ing dhawuh, iku uga diutus kanggo nindakake, lan dikirim menyang Yerusalem.
58 Bareng wong nom iku metu, banjur tumenga ing swarga madhep ing kutha Yérusalèm sarta ngluhuraké Raja ing swarga.
59 Lan ngandika, "Saking Panjenengan rawuh kamenangan, saking Panjenengan rawuh kawicaksanan, lan kagungan Paduka kamulyan, lan aku iki abdi Paduka."
60 Pinujia Paduka, ingkang sampun paring kawicaksanan dhateng kawula, awit kawula ngaturaken sokur dhumateng Paduka, dhuh Pangéran para leluhur kawula.
61 Nuli njupuk layang-layang mau, banjur tindak menyang Babil lan nyritakake marang sadulure kabeh.
62 Lan padha memuji marang Gusti Allahe para leluhure, amarga Panjenengane wis maringi kamardikan lan kamardikan
63 Kanggo munggah lan mbangun Yérusalèm lan Pedalemané Allah sing disebut asmané, lan pitung dina padha pésta nganggo piranti musik lan surak-surak.

BAB 5

1 Sawisé iku, para kepala kulawarga padha dipilih miturut taler-taleré, supaya padha mangkat bebarengan karo somahé lan anak-anaké lanang lan wadon lan batur-batur lanang lan wadon lan raja-kayané.
2 Sang Prabu Dharius nuli ngutus prajurit nunggang jaran sewu, nganti padha bali menyang Yerusalem kalawan slamet, kanthi slompret lan suling.
3 Para sadulure kabeh padha dolanan, banjur padha didhawuhi munggah bebarengan.
4 Iki jenenge wong-wong kang padha mangkat, miturut gotrah-gotrahe ing taler-talere, miturut para panggedhene.
5 Para imam, turune Pinees bin Harun: Yesus bin Yosedek bin Saraias, lan Yoacim bin Zorobabel bin Salatiel, saka turune Dawud, saka turune Fares, taler Yehuda;
6 Panjenengane kang ngucapake pitutur kang wicaksana ana ing ngarsane Sang Prabu Darius, ratu ing Persia, ing taun kang kapindho paprentahane, ing sasi Nisan, yaiku sasi kapisan.
7 Iki wong-wong Yahudi kang padha budhal saka ing pambuwangan, kang padha manggon dadi wong neneka, kang padha kaboyongake dening Sang Prabu Nebukadonosor, ratu ing Babil menyang Babil.
8 Banjur padha bali menyang Yérusalèm lan ing wilayah-wilayah liya ing tanah Yahudi, saben wong menyang kuthané dhéwé-dhéwé, sing teka karo Zorobabel, karo Gusti Yésus, Néhémias, Zakharia, lan Reésayas, Enenius lan Mardocheus. Beelsarus, Aspharasus, Reelius, Roimus, lan Baana, panuntune.
9 Cacahe wong-wong mau lan para gubernur, yaiku bani Poros, rong ewu satus pitung puluh loro; bani Safat: patang atus pitung puluh loro;
10 bani Ares: pitung atus seket nem;
11 Para bani Faat Moab: rong ewu wolung atus rolas;
12 bani Elam: sewu rong atus seket papat; bani Zatul: sangang atus patang puluh lima; bani Korbe: pitung atus lima; bani Bani: nem atus patang puluh wolu;
13 bani Bebai: nem atus telulikur; bani Sadas: telung ewu rong atus rong puluh loro;
14 bani Adonikam: nem atus sawidak pitu; bani Bagoi: rong ewu sawidak enem; bani Adin: patang atus seket papat;
15 Para putrane Sang Aterezias: sangang puluh loro: putrane Kiilan lan Azetas sawidak pitu; bani Azuran: patang atus telung puluh loro;
16 bani Ananias: satus siji; bani Arom: telung puluh loro; bani Basa Basa: telung atus telulikur; bani Azephurit: satus loro;
17 bani Meterus: telung ewu lima; bani Betlomon: satus telulikur;
18 wong Netopa: seket lima, Anatot: satus seket wolu, lan Bet-Samos: patang puluh loro;
19 kang saka Kiryathiarius gunggunge limalikur, kang saka Kafir lan Berot: pitung atus patang puluh telu, lan kang ing Pira: pitung atus;
20 kang saka Kidias lan Amidoi: patang atus rong puluh loro; kang saka Kirama lan Gabdes: nem atus selikur;
21 bani Makalon: satus rong puluh loro; bani Betolius: seket loro; bani Nefis: satus seket enem;
22 bani Calamolus lan Onus: pitung atus lima puluh; bani Yerechus: rong atus patang puluh lima;
23 Para putrane Rama Hanas: telung ewu telung atus telung puluh;
24 Para imam: bani Yeddu bin Yesus, ing antarane bani Sanasib: sangang atus pitung puluh loro; bani Merut: sewu seket loro;
25 bani Fasaron: sewu patang puluh pitu; bani Karme: sewu pitulas;
26 Para wong Lewi: para putrane Isai, Kadmiel, Banuas lan Sudias gunggung pitung puluh papat.
27 Para juru kidung suci: bani Asaf: satus wolulikur;
28 Para kang jaga gapura: bani Salum, bani Yatal, bani Talmon, bani Dakubi, bani Teta, bani Sami, gunggunge wong satus telung puluh sanga.
29 Para abdining Padaleman Suci: para putrane Esap, para putrane Asifa, para putrane Tabaot, para putrane Keras, para putrane Sud, para putrane Paleas, para putrane Labana, para putrane Graba,
30 bani Akua, bani Uta, bani Ketab, bani Agaba, bani Subai, bani Anan, bani Catua, bani Geddur,
31 Para putrane Airus, para putrane Daisan, para putrane Rama Nueba, para putrane Chaseba, para putrane Gazera, para putrane Azia, para putrane Pinees, para putrane Azare, para putrane Bastai, para putrane Asana. , para putrane Meani, para putrane Nafisi, para putrane Akub, para putrane Acifa, para putrane Assur, para putrane Sang Prim, para putrane Basalot,
32 bani Meeda, bani Kuta, bani Krea, bani Karkus, bani Aserer, bani Tomoi, bani Nasit, bani Atifa.
33 Para putrane para abdine Sang Prabu Suleman: para putrane Azafion, para putrane Sang Priya, para putrane Rama Yeel, para putrane Lozon, para putrane Israel, para putrane Safet,
34 Para putrane Hagia, para putrane Firakart, para putrane Sang Sabi, para putrane Sarothie, para putrane Masias, para putrane Gar, para putrane Addus, para putrane Suba, para putrane Aferra, para putrane Barodis. , para putrane Sabat, para putrane Allom.
35 Para abdi ing Padaleman Suci lan para abdine Sang Prabu Suleman gunggunge telung atus pitung puluh loro.
36 Wong-wong mau padha teka saka ing Termelet lan Thelersas, Charatalar lan Aalar;
37 Lan ora bisa nyritakake kulawargane lan tedhak-turune, kapriye asale saka Israel: bani Ladan bin Ban, bani Nekodan: nem atus seket loro.
38 Anadene para imam kang padha ngrebut kalungguhan imam, nanging ora ketemu: para putrane Sang Obdia, para putrane Akos, para putrane Addus, kang omah-omah karo Augia, salah sawijining putri Barselus, lan dijenengake miturut asmane.
39 Nalika wong-wong mau digoleki ing daftar, nanging ora ditemokake, wong-wong mau banjur dicopot saka nindakake tugas imam.
40 Néhémies lan Atarias wis ngomong marang wong-wong kuwi, nèk wong-wong kuwi ora bakal nampa piwulang sing

suci, nganti ana imam agung sing nganggo piwulang lan kayektèn.
41 Dadi wong Israel, sing umur rolas taun sapandhuwur, gunggunge patang puluh ewu, kejaba batur lanang lan wadon rong ewu telung atus sawidak.
42 Para bature lanang lan wadon ana pitung ewu telung atus patang puluh pitu;
43 Unta patang atus telung puluh lima, jaran pitung ewu telung puluh nenem, bihal rong atus patang puluh lima, kewan limang atus limang atus lima, sing digunakakake kanggo pasang rakit.
44 Lan sawetara kepala kulawargané, nalika padha teka ing Pedalemané Allah ing Yérusalèm, padha supaos kanggo mbangun omah maneh ing panggonan dhewe, miturut kabisane.
45 Lan kanggo menehi menyang pasimpenan suci saka pakaryan emas sewu mina, limang ewu selaka lan satus sandhangan imam.
46 Dadiné para imam lan wong Lèwi lan wong-wong pada manggon ing Yérusalèm lan ing désa-désa, para penyanyi lan para penjaga gapura. lan wong Israel kabeh ana ing desa-desane.
47 Nanging nalika sasi kapitu wis cedhak, lan nalika wong Israèl padha manggon ing panggonané dhéwé-dhéwé, wong-wong mau padha teka bebarengan menyang ing gapura kang kapisan ing sisih wétan kanthi sarujuk.
48 Gusti Yesus bin Yosedek lan para imam para sadhereke lan Zorobabel bin Salatiel lan para sadulure tumuli jumeneng sarta nyawisake misbyah kagem Gusti Allahe Israel.
49 Kanggo nyaosaké kurban obaran ing ndhuwuré, kaya sing kadhawuhaké ing kitabé Musa, abdiné Allah.
50 Lan ana wong-wong saka bangsa liya ing tanah kono padha diklumpukakake, lan padha ngadegake misbyah ing panggonane dhewe, amarga kabeh bangsa ing negara padha memungsuhan lan nindhes wong-wong mau; lan padha nyaosake kurban miturut wektune, lan kurban obaran konjuk marang Pangeran Yehuwah esuk lan sore.
51 Uga padha nganakaké riyaya Kémah Suci, kaya kang kadhawuhaké ing angger-anggering Torèt, lan saben dina padha nyaosaké kurban, kaya kang wus katemtokaké.
52 Sawisé iku, kurban sing terus-terusan, lan kurban dina Sabat, rembulan anyar, lan kabeh riyaya suci.
53 Lan kabeh wong sing wis sumpah marang Gusti Allah wiwit saos kurban marang Gusti Allah wiwit tanggal kapisan sasi kapitu, sanajan Pedalemané Allah durung dibangun.
54 Wong-wong mau banjur padha mènèhi dhuwit, pangan lan ombèn marang tukang-tukang batu lan tukang-tukang kayu.
55 Wong-wong ing Sidon lan Tirus padha diwènèhi carr, supaya padha nggawa wit-witan eres saka Libanus, kang bakal digawa menyang plabuhan ing Yopé, kaya sing didhawuhaké déning Koresy, ratu ing Persia.
56 Ing taun kapindho lan sasi kapindho sawisé rawuh ing Pedalemané Allah ing Yérusalèm, Zorobabel bin Salatièl, lan Yésus bin Yosedek, lan para saduluré, para imam, para wong Lèwi, lan kabèh wong teka menyang Yerusalem saka ing panangkaran.
57 Lan padha masang pondhasi Pedalemané Allah ing dina kapisan sasi kapindho, ing taun kapindho sawisé padha tekan ing Yérusalèm lan ing Yérusalèm.
58 Wong-wong Lèwi sing umuré rong puluh taun terus ditugaské kanggo nindakké gawéané Yéhuwah. Gusti Yesus banjur jumeneng, dalah para putrane lan para sadulure, lan Kadmiel sadulure, lan para putrane Madiabun, karo para putrane Yoda bin Elyadun, karo para putrane lan sadulure, kabeh wong Lewi, kanthi siji-sijine kang padha nglestarekake pagawean. nyambut gawe kanggo maju ing padalemaning Allah. Mulané para tukang yasa padalemané Gusti.
59 Para imam banjur padha ngadeg nganggo sandhangané nganggo piranti musik lan kalasangka; lan para wong Lèwi anaké Asaf padha duwé simbal.
60 Padha ngidungake kidung panuwun lan ngluhurake Sang Yehuwah, kaya kang wus katetepake dening Sang Prabu Dawud, ratu ing Israel.
61 Wong-wong mau padha ngidungaké kidung pamuji marang Pangéran kanthi swara sora, awit sih-kadarmané lan kamulyané ing salawas-lawasé ana ing Israèl kabèh.
62 Wong kabèh padha ngunèkaké kalasangka lan padha surak-surak sora, padha ngidungaké kidung panuwun marang Pangéran marga saka ngadegaké Pedalemané Allah.
63 Para imam lan para wong Lewi lan para kepala kulawangsa, para leluhure, kang padha ndeleng padaleman mau, padha sowan ing ngedegake kanthi nangis lan nangis.
64 Nanging akèh wong kang padha nguncalaké kalasangka lan surak-surak sora,
65 Satemah kalasangka ora keprungu amarga wong-wong padha nangis, nanging wong akeh padha nguwuh-uwuh gumregah, nganti keprungu saka kadohan.
66 Mulané, bareng mungsuhé taler Yéhuda lan Bènyamin krungu bab kuwi, banjur padha ngerti apa tegesé swarané kalasangka mau.
67 Lan padha ngerti yen wong-wong saka ing pambuwangan padha mbangun Pedalemané Allahé Israèl.
68 Wong-wong mau banjur padha marani Zorobabel lan Gusti Yésus lan marang para penggedhéné kulawarga, sarta padha matur, "Kula sami badhé mbangun sesarengan kaliyan panjenengan."
69 Kawula sami kados panjenengan, sami manut dhateng Pangéran panjenengan, saha sami nyaosaken kurban dhateng Panjenenganipun wiwit jamanipun Asbazarèt, ratu ing Asyur, ingkang ngirid kula mriki.
70 Zérobabel lan Yésus lan para penggedhéné kulawargané Israèl banjur ngandika marang wong-wong mau, "Kula lan panjenengan sami mboten gadhah tugas mbangun padaleman kagem Pangéran Allah kita."
71 Kawula piyambak ingkang badhé mbangun kagem Pangéran Israèl, kados ingkang dipun dhawuhaken déning Kores, ratu ing Persia.
72 Nanging bangsa-bangsa ing tanah kono padha ngalang-alangi wong-wong sing manggon ing Yudéa lan ngalang-alangi mbangun;
73 Marga saka rancangan-rancangan kang didhelikake, dhemen-dhemen lan gegeran-gegeran, wong-wong mau padha ngalang-alangi rampunge yasa ing salawase sugenge Sang Prabu Koresy, mula anggone padha kalang-alangi anggone ngedegake suwene rong taun, nganti tekan jamane Sang Prabu Darius.

BAB 6

1 Ing taun kang kapindho paprentahane Sang Prabu Darius Aggeus lan Nabi Zakharia bin Addo, para nabi padha medhar wangsit marang wong Yahudi ing tanah Yahudi lan ing Yerusalem atas asmane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe Israel, kang nunggil karo wong-wong mau.
2 Zorobabel bin Salatiel lan Gusti Yesus bin Yosedek banjur padha ngadeg, banjur padha mbangun Pedalemané Allah ing Yérusalèm, lan para nabiné Pangéran nulungi lan nulungi.
3 Nalika samana Sisinnes, gubernur ing Siria lan Fenisia, karo Satrabuzanes lan kanca-kancane padha sowan marang ing ngarsane, sarta ngandika marang wong-wong mau:

4 Kowé yasa padaleman iki lan gendheng iki miturut janjiné sapa lan nindakké prekara-prekara liyané? Lan sapa sing nyambut gawe sing nindakake iki?
5 Nanging para pinituwané wong Yahudi padha nampa sih-rahmat, amarga Gusti wis niliki wong-wong sing padha pambuwangan.
6 Wong-wong mau ora dihalang-halangi mbangun, nganti tekan wektuné Dharius diwènèhi teges bab wong-wong mau, lan ana wangsulan.
7 Salinan layang-layang sing ditulis Sisinnes, gubernur ing Siria lan Fenisia lan Satrabuzanes karo kanca-kancane, para panggedhe ing Siria lan Fenisia, lan dikirimake marang Darius; Salam marang Sang Prabu Darius:
8 Samubarang kabèh karsaa nyumurupi marang gusti kawula Sang Prabu, yèn nalika rawuh ing tanah Yudéa lan lumebu ing kutha Yérusalèm, aku padha nemu ing kutha Yérusalèm para pinituwané wong Yahudi kang ana ing pambuwangan.
9 Gawea padaleman kagem Pangeran Yehuwah, kang gedhe lan anyar, saka watu tatahan lan larang regane, lan kayu-kayuane wis dipasang ing temboke.
10 Lan karya-karya iku rampung kanthi cepet, lan karya kasebut lumaku kanthi makmur, lan kanthi kamulyan lan ketekunan.
11 Aku banjur padha takon marang para pinituwa mau: "Kowé padha mbangun omah iki nganggo dhawuhé sapa lan mbangun pondasi gawéan iki?
12 Mulané, supaya aku bisa menehi kawruh marang kowé kanthi nulis, aku njaluk marang wong-wong sing dadi penggedhé, lan aku njaluk saka wong-wong mau jeneng sing ditulis kanggo wong-wong mau.
13 Wong-wong mau padha munjuk marang aku mangkene: Aku iki abdine Sang Yehuwah kang nitahake langit lan bumi.
14 Déné padaleman iki, yasané pirang-pirang taun kepungkur déning raja Israèl sing gedhé lan kuwat, lan wis rampung.
15 Nanging nalika para leluhur kita padha nepsu marang Gusti Allah lan padha nglakoni dosa marang Pangeran Yehuwah, kang ana ing swarga, padha dipasrahake marang Sang Prabu Nabukadonosor, ratu ing Babil, ing tanah Kasdim.
16 Sing mbubrah omah lan diobong, lan wong-wong sing diboyong menyang Babil.
17 Nanging ing taun kapisan nalika Sang Prabu Koresy jumeneng ratu ing nagara Babil, Sang Prabu Koresy nulis layang kanggo mbangun padaleman iki.
18 Lan prabot-prabot suci emas lan slaka, sing diboyong déning Nabukodonosor saka ing padalemané Yérusalèm lan dilebokaké ing Pedalemané dhéwé, sing digawa déning Sang Prabu Koresy saka ing padalemané Babil, banjur dipasrahaké marang Zorobabel lan Sang Prabu Sanabassarus,
19 Kanthi dhawuh, prabot-prabot mau kudu digawa lan dilebokaké ing Padaleman Suci ing Yérusalèm; lan supaya padalemane Gusti kudu dibangun ing panggonan kang.
20 Sanabassarus sing padha teka mriki, masang pondasi Pedalemané Allah ing Yérusalèm; lan wiwit wektu iku nganti saiki isih dadi bangunan, durung rampung rampung.
21 Mulané, manawa karsané Sang Prabu, karsaa mriksani riwayaté Sang Prabu Koresy.
22 Manawa katemu yèn yasa padalemané Pangéran ing Yérusalèm wis katindakaké kanthi idin saka Sang Prabu Koresy, lan yèn gusti kawula Sang Prabu karsaa, sumangga panjenenganipun ngaturaken dhateng kawula sadaya.
23 Sang Prabu Dharius banjur dhawuh supaya nggolèki cathetan-cathetan ing Babil.
24 Ing taun kang kapisan paprentahane Sang Prabu Koresy, Sang Prabu Koresy, dhawuh supaya padalemane Sang Yehuwah ing Yerusalem dibangun maneh, ing kono padha nyaosake kurban kalawan geni kang ajeg.
25 Dhuwuré sawidak asta lan ambané sawidak asta, karo watu tatahan telung larik lan kayu anyar siji larik ing nagara kono; lan biaya sing bakal diwènèhaké saka omahé Sang Prabu Koresy.
26 Prabot-prabot suci ing Pedalemané Allah, emas lan slaka, sing digawa déning Nabukodonosor saka padaleman ing Yérusalèm lan digawa menyang Babil, kudu dibalèkaké menyang padalemané Yérusalèm, lan dilebokaké ing panggonan sing bakal dienggoni. padha sadurunge.
27 Uga dhawuh marang Sisinnes, gubernur ing Siria lan Fenisia, lan Satrabuzanes, lan kanca-kancane, lan wong-wong sing diangkat dadi panguwasa ing Siria lan Fenisia, supaya padha ngati-ati supaya ora campur tangan karo panggonan kasebut, nanging ngubengi Zorobabel, abdine wong-wong mau. Gusti, lan gubernur ing Yudea, lan para pinituwané wong Yahudi, kanggo mbangun Pedalemané Allah ing panggonan kono.
28 Aku uga wis dhawuh supaya dibangun manèh; lan supaya padha sregep nulungi wong-wong sing padha dadi pambuwangan, nganti padalemane Sang Yehuwah rampung.
29 Saka pisungsungé wong Kèlosiria lan Fenisia, wong-wong iki kudu diwènèhaké kanthi ati-ati kanggo kurban marang Pangéran, yaiku marang Zorobabel, gubernur, kanggo sapi lanang, wedhus gèmbèl lanang lan cempé;
30 Mangkono uga gandum, uyah, anggur lan lenga, lan saben taun tanpa ditakoni maneh, kaya kang katetepake dening para imam kang ana ing Yerusalem, kang kudu ditindakake saben dinane.
31 Supaya padha nyaosna kurban marang Gusti Allah kang Mahaluhur kanggo Sang Prabu lan kanggo para putrane, sarta padha ndedonga kanggo nyawane.
32 Dhèwèké paring dhawuh supaya sapa waé sing nerak utawa ngrèmèhké apa sing wis diomongké utawa sing wis ditulis, kudu dijupuk wit-witan saka omahé, digantung, lan barang-barangé kabèh direbut kanggo raja.
33 Mulané Pangéran, sing disebut asmané ing kana, nyirnakaké sakèhé raja lan bangsa sing ngacungaké astané kanggo ngalang-alangi utawa ngrusak padalemané Pangéran ing Yérusalèm.
34 Aku, Sang Prabu Darius, wis mrentahake supaya kabeh iki ditindakake kanthi temenan.

BAB 7

1 Banjur Sisinnes, gubernur ing Celosyria lan Fenisia, lan Satrabuzanes, karo kanca-kancane padha nindakake dhawuhe Sang Prabu Darius,
2 Dheweke ngawasi pakaryan suci kanthi temen-temen, nulungi para leluhure wong Yahudi lan para gubernur ing Padaleman Suci.
3 Dadiné panggawé suci terus maju, bareng para nabi Aggeus lan Sakarias medhar wangsit.
4 Wong-wong mau nuli ngrampungake prekara-prekara mau miturut dhawuhe Pangéran, Allahé Israèl, lan kanthi idin saka Koresy, Dharius lan Artexerxes, para ratu ing Pèrsia.
5 Mangkono uga padaleman Suci rampung ing tanggal telulikur sasi Adar, ing taun kang kaping nem jamane Sang Prabu Darius, ratu ing Persia.
6 Wong-wong Israèl, para imam, wong Lèwi, lan wong-wong liyané sing dadi pambuwangan, sing ditambahi karo wong-wong mau, padha nindakaké apa sing katulis ing kitabé Musa.
7 Anadene kanggo nucekake Pedalemané Allah, padha nyaosaké sapi lanang satus wedhus gèmbèl lanang rong atus lan wedhus gèmbèl patang atus;
8 Lan wedhus berok lanang rolas kanggo dosané wong Israèl kabèh, miturut cacahé para kepala taler Israèl.

9 Para imam lan para wong Lèwi padha ngadeg nganggo sandhangané dhéwé-dhéwé miturut golongané, kanggo ngibadah marang Pangéran, Allahé Israèl, miturut kitabé Musa, lan para penjaga gapura ing saben gapura.
10 Wong-wong Israèl sing ana ing pambuwangan padha ngrayakaké Paskah ing tanggal patbelas sasi kapisan, sawisé para imam lan wong Lèwi padha kasucèkaké.
11 Wong-wong sing padha dadi pambuwangan ora kabèh padha kasucèkaké bebarengan, nanging wong Lèwi kabèh padha kasucèkaké bebarengan.
12 Mangkono uga padha nyaosaké Paskah kanggo kabèh wong sing dibuwang lan kanggo para imam sadulure lan kanggo awaké dhéwé.
13 Wong Israel kang metu saka ing pambuwangan padha mangan, yaiku sakehe wong kang padha nyingkuri awake dhewe saka ing nistha kang ditindakake dening wong-wong ing nagara kono lan padha ngupaya marang Pangeran Yehuwah.
14 Pitung dina pitung dina wong-wong mau padha nganakaké riyaya Roti Tanpa Ragi, kanthi surak-surak ana ing ngarsané Allah.
15 Awitdene Panjenengane wus nglirwakake pituture ratu ing Asyur marang wong-wong mau, supaya padha nguwatake tangane ing pakaryane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe Israel.

BAB 8

1 Sawuse iku, nalika Sang Prabu Artexerxes, ratu ing Persia, rawuhe Esdras bin Saraias bin Ezerias bin Helkia bin Salum.
2 anaké Saduki, anaké Akhitob, anaké Amarias, anaké Ézias, anaké Meremot, anaké Zarayas, anaké Savias, anaké Bokah, anaké Abisum, anaké Pinees. , anaké Eleazar, anaké Imam Harun.
3 Esdras iki lunga saka ing Babil, minangka juru tulis, lan wis siyap banget ing angger-anggeré Musa, sing diparingaké déning Gusti Allahé Israèl.
4 Sang Prabu banjur ngajeni marang Panjenengane, amarga ing sakehing panyuwune wus kaparengake.
5 Ana uga wong Israèl sawatara, panunggalané para imam wong Lèwi, para juru kidung suci, para penjaga gapura lan para abdi ing Padaleman Suci, padha tindak menyang Yérusalèm.
6 Ing taun kang kapitu pamarentahane Artekssasta, ing sasi kalima, iku taun kang kapitu pamarentahane Sang Prabu; amarga padha budhal saka Babil ing dina kapisan sasi kapisan, lan tekan ing Yerusalem, miturut lelampahan sing diparingake dening Pangeran Yehuwah marang wong-wong mau.
7 Amarga Esdras nduweni kapinteran sing gedhe banget, mula dheweke ora nglirwakake angger-angger lan dhawuhe Pangeran Yehuwah, nanging mulangake pranatan lan pranatan marang kabeh wong Israel.
8 Salinan dhawuh, kang kaserat saka Sang Prabu Artexerxes, kang kadhawuhake marang Imam Esdras lan kang maca angger-anggering Allah, yaiku:
9 Sang Prabu Artexerxes marang Imam Esdras lan kang maca angger-anggering Allah, kirim salam.
10 Satemené aku wis mutusaké kanggo tumindak welas asih, aku mréntahaké, supaya wong-wong saka bangsa Yahudi, para imam lan wong Lèwi sing ana ing wilayah kita, sing kepéngin lan kepéngin, kudu lunga bareng karo kowé menyang Yérusalèm.
11 Mulané, sapa waé sing kepéngin mangkat bareng karo kowé, kaya aku lan kancaku pitu sing dadi penaséhat.
12 Supaya padha mandeng marang prakara ing Yudéa lan Yérusalèm, kanthi cocog karo apa sing ana ing angger-anggeré Gusti;
13 Lan nggawa pisungsung-pisungsung konjuk marang Pangéran Israèl menyang Yérusalèm, sing dadi janjiné aku lan kanca-kancaku, lan sakèhé emas lan selaka sing ana ing tanah Babil, konjuk marang Yéhuwah ing Yérusalèm.
14 Karodene apa kang kaparingake marang wong akeh kanggo padalemane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe, ing Yerusalem, lan salaka lan emas bisa diklumpukake kanggo sapi lanang, wedhus gèmbèl lanang, lan cempé, lan sakèhé barang-barangé;
15 Supaya padha nyaosaké kurban marang Pangéran ing misbyahé Pangéran, Allahé, ing Yérusalèm.
16 Lan apa wae sing bakal sampeyan lakoni karo sadulur-sadulurmu karo slaka lan emas, lakonana miturut karsane Gusti Allahmu.
17 Lan prabot-prabot suciné Pangéran sing diparingaké marang kowé kanggo padalemané Allahmu sing ana ing Yérusalèm, kudu koksaosaké marang Allahmu ing Yérusalèm.
18 Lan apa waé sing kudu kokelingi kanggo padalemané Gusti Allahmu, kuwi kudu mbok pasrahké saka gedhongé raja.
19 Ingsun, Sang Prabu Artexerxes, uga wis dhawuh marang para penjaga raja-brana ing Siria lan Fenisia, supaya apa wae kang kadhawuhake dening Imam Esdras lan kang maca angger-anggering Allah Kang Mahaluhur, iku kudu enggal-enggal diparingake.
20 Dhuwit salaka satus talenta, mangkono uga gandum nganti satus kor, anggur satus keping anggur lan barang-barang liyane kang turah-turah.
21 Samubarang kabèh kudu ditindakaké miturut angger-anggeré Gusti Allah kanthi temen-temen marang Gusti Allah Kang Mahaluhur, supaya Kratoné Sang Prabu lan para putrané aja nganti nesu.
22 Aku uga paring dhawuh marang kowé, supaya kowé aja padha mènèhi beya utawa wèwèh liya-liyané, marang para imam, wong Lewi, para penyanyi suci, para penjaga gapura, utawa para abdiné Padaleman Suci, lan sapa waé sing tumindak ing Padaleman Suci iki. supaya ora ana wong sing nduwèni wewenang kanggo nindakaké apa-apa marang wong-wong mau.
23 Lan kowé, Esdras, miturut kawicaksanané Gusti Allah, netepna hakim lan hakim, supaya padha ngadili ing kabèh Siria lan Fenisia kabèh wong sing ngerti hukumé Gusti Allahmu; lan wong-wong sing ora ngerti, sampeyan bakal mulang.
24 Lan sapa sing nerak angger-anggeré Gusti Allahmu lan ratuné, kudu diukum kanthi tenanan, dadi paukuman pati, utawa paukuman liya, ukuman dhuwit utawa kunjara.
25 Esdras, sekretaris negara, ngandika, "Pinujia Gusti siji-sijine, Gusti Allahe para leluhurku, sing wis paring prekara-prekara iki ing atine Sang Prabu, kanggo ngluhurake omahe ing Yerusalem.
26 Panjenengané wis ngluhuraké aku ana ing ngarsané Sang Prabu, para penasihaté, lan para kanca lan para pinituwané.
27 Mulané, marga saka pitulunganè Pangéran, Allahku, aku banjur nglumpukaké wong-wong Israèl, supaya padha munggah bareng karo aku.
28 Iki para panggedhe miturut kulawangsane lan para priyayi kang padha munggah bareng karo aku saka ing Babil nalika jumenenge Sang Prabu Artexerxes.
29 Saka bani Pinees: Gerson; saka bani Itamar: Gamael; saka bani Dawud: Letus bin Sekhenias;
30 Saka turune Phares: Zakharia; lan karo wong iku cacahé satus seket.
31 Saka bani Pahat Moab: Elyonias bin Zarayas lan karo wong loro atus;

32 Saka bani Zatoe: Seknyas bin Iselus, lan karo wong telung atus; saka bani Adin: Obet bin Yonatan, lan karo wong lanang rong atus seket;
33 Saka bani Elam: Yosia bin Gotolias, karo wong pitung puluh;
34 Saka bani Sapatias: Zaraya bin Mikhael, lan karo wong pitung puluh;
35 Saka bani Yoab: Abadia bin Iselus, karo wong loro atus rolas;
36 Saka bani Banid: Asalimot bin Yosafias, karo wong satus sawidak;
37 Saka bani Babi: Zakharia bin Bebai, karo wong lanang wolu likur;
38 Saka bani Astat: Yohanes bin Aktan, lan karo wong satus sepuluh;
39 Saka turune Adonikam, kang wekasan, iku jenenge: Elifelet, Jewel lan Semaya, karo wong pitung puluh;
40 Saka bani Bago: Uti bin Istalkurus, karo wong pitung puluh;
41 Wong-wong mau padha dakklumpukake ing kali Theras, ing kono aku padha pasang tarub telung dina, banjur dakpriksa.
42 Nanging nalika aku ora nemoni para imam lan wong Lewi ing kana,
43 Aku banjur ngutus Eleazar, Iduel lan Masman,
44 Lan Alnatan, Mamaias, Yoribas, Natan, Eunatan, Zakharias lan Mesullamon, wong-wong utama lan pinter.
45 Aku banjur dhawuh marang wong-wong mau supaya padha nemoni Sadeus, komandhané, sing ana ing panggonan peti.
46 Wong-wong mau padha didhawuhi matur marang Daddeus lan para sadulure lan para bendahara ing panggonan kono, supaya padha ngongkon aku wong-wong kang padha nindakake pakaryan imam ing Pedalemané Allah.
47 Marga saka astane Pangéran kita kang rosa, wong-wong mau padha ngirid marang kita wong-wong sing ahli ing antarané bani Moli bin Lewi bin Israèl, yaiku Asebébia, anak-anaké lan sadulur-saduluré, cacahé wolulas.
48 Asebia, Anus lan Osaias, sadulure, saka bani Kannueus lan para putrane, gunggung wong rong puluh.
49 Lan saka para abdi ing Padaleman Suci kang wus katetepake dening Sang Prabu Dawud, lan para panggedhening para wong Lewi, yaiku para abdi ing Padaleman Suci, rong atus rong puluh, kang kacathet jenenge.
50 Ing kono aku banjur supaos pasa marang para nom-noman ana ing ngarsaning Gusti kita, supaya muga-muga muga-muga Panjenengane bisa lelampahan sing makmur, kanggo aku lan wong-wong sing padha karo aku, kanggo anak-anakku lan kanggo kewan.
51 Amarga aku isin takon marang para prajurit mlaku lan prajurit jaranan, apadene tindak-tanduke kanggo njaga marang para mungsuh kita.
52 Awit kawula sampun matur dhateng Sang Prabu, bilih pangwaosipun Pangéran, Allah kita, mugi karsaa nunggil kaliyan tiyang-tiyang ingkang ngupadosi Panjenengané, lan nulungi panjenenganipun ing sadaya cara.
53 Lan aku padha nyuwun marang Gusti kita bab iku mau, lan aku ketemu Panjenengané iku sih kanggo kita.
54 Aku banjur misahake para pangareping imam rolas, yaiku Esebrias lan Assania, lan sadulur-sadulure sepuluh.
55 Aku banjur nimbang emas, slaka lan barang-barang suci ing Pedalemané Allah, sing wis diparingaké déning Sang Prabu, para abdiné, para panggedhe lan wong Israèl kabèh.
56 Sakwisé aku nimbang, aku ngekèki slaka nem atus seket talenta, barang-barang slaka sing ukurané satus talenta lan emas satus talenta.
57 Lan piranti emas rong puluh lan piranti tembaga rolas, saka tembaga murni, mancorong kaya mas.
58 Aku nuli ngandika marang wong-wong mau, "Kowé padha suci kagem Pangéran, lan piranti-piranti padha suci, lan emas lan selaka iku dadi sumpah marang Pangéran, Pangérané para leluhur kita."
59 Padha ngati-ati lan njaga, nganti kowe padha masrahake marang para panggedhene imam lan para wong Lewi lan marang para panggedhening kulawangsane Israel, ing Yerusalem, ing kamar-kamar ing padalemaning Allah kita.
60 Para imam lan para wong Lèwi, sing padha nampa slaka, emas lan piranti-piranti mau, padha digawa menyang Yérusalèm, menyang Pedalemané Allah.
61 Saka ing bengawan Theras aku padha mangkat tanggal rolas sasi kapisan, nuli padha tekan ing Yérusalèm marga saka astane Pangéran kang kuwasa, kang nunggil karo aku kabèh, lan wiwit wiwitaning lelampahan, Pangéran ngluwari aku saka sakehing mungsuh. kita teka ing Yérusalèm.
62 Bareng wis telung dina ana ing kono, emas lan salaka kang ditimbang ing dina kang kaping papat, diparingake ing Pedalemané Allah marang Imam Marmot bin Iri.
63 Lan karo wong-wong mau yaiku Eleazar bin Pinees, lan Yosabad bin Yesus lan Moet bin Sabban, wong Lewi;
64 Lan bobote kabeh ditulis ing jam sing padha.
65 Wong-wong sing padha metu saka ing pambuwangan padha nyaosaké kurban marang Pangéran, Allahé Israèl, yaiku sapi lanang rolas kanggo wong Israèl kabèh, wedhus gèmbèl lanang wolulas wolulas.
66 wedhus gibas sawidak rolas, wedhus berok lanang rolas kanggo kurban slametan; kabeh iku kurban marang Gusti.
67 Wong-wong mau padha ngaturake dhawuhe Sang Prabu marang para abdi dalem lan para gubernur ing Celosyria lan Fenisia; lan padha ngurmati wong lan Pedalemané Allah.
68 Sakwisé kuwi wis rampung, para penggedéné wong-wong pada teka nang nggonku lan ngomong:
69 Bangsa Israel, para panggedhe, para imam lan para wong Lewi, padha ora nyingkirake wong-wong manca ing tanah kono, apadene reregede bangsa-bangsa liya, yaiku wong Kanaan, wong Het, wong Fares, wong Yebus lan wong Moab, wong Mesir, lan wong Edom.
70 Amarga wong-wong mau lan anak-anaké lanang wis nikah karo anak-anak wadon, lan turunan suci wis dicampur karo wong liya ing negara kasebut; lan wiwit wiwitan prakara iki para panggedhe lan para panggedhe wis padha melu ing piala iki.
71 Sawusé miyarsa prakara iki, aku nyuwek-nyuwek sandhanganku, lan sandhangan suci, lan nyuwil-nyuwil rambut saka sirah lan jenggotku, lan aku lungguh sedhih lan abot banget.
72 Mulané wong-wong sing nggumunké marang pangandikané Pangéran, Allahé Israèl, padha nglumpuk ana ing ngarsaku, nalika aku nangisi kaluputané, nanging aku isih krasa sedhih nganti tumeka ing kurban wayah sore.
73 Banjur tangi saka pasa nganggo sandhanganku lan sandhangan suci suwèk-suwèk, tumungkul dhengkulku, lan ngacungaké tanganku marang Pangéran,
74 Kawula munjuk: Dhuh Yehuwah, kawula wirang saha isin wonten ing ngarsa Paduka;
75 Awit dosa-dosa kawula kathah sanget, lan kabodhoan kawula sampun dumugi ing langit.
76 Awit wiwit jamané para leluhur kita wis padha nglakoni dosa gedhé, nganti saiki.
77 Lan marga saka dosa-dosanku lan para leluhurku, aku karo para sadulurku lan para ratu lan para imamku padha kapasrahake marang para ratu ing salumahing bumi, ditawan ing pedhang, ditawan, lan dadi rampasan kawirangan, nganti saiki.

78 Lan saiki ing sawetara ukuran wis kawelasan saka Panjenengan, Dhuh Pangéran, sing bakal isih ana oyod lan jeneng ing panggonan suci Paduka;
79 Lan kanggo nedahake pepadhang kanggo kita ing padalemane Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, lan menehi pangan ing wektu kita ngawula.
80 Ya, nalika kita padha ing pangawulan, kita padha ora nilar Gusti kita; nanging Panjenengané ndadèkaké aku marang para ratu ing Pèrsi, nganti padha paring pangan marang aku;
81 Ya, lan ngurmati Pedalemané Pangéran kita, lan ngunggahaké Sion sing sepi, supaya kita padha manggon ing tanah Yahudi lan Yérusalèm.
82 Lan saiki, Dhuh Pangéran, punapa ingkang badhe kawula aturaken, gadhah barang-barang punika? Awit kawula sampun nerak dhawuh Paduka ingkang sampun Paduka paringaken lumantar para abdi Paduka, para nabi.
83 Yening tanah kang padha sira darbeni dadi pusaka, iku tanah kang najis marga saka reregede wong-wong manca, kang padha ngebaki najise.
84 Mulané saiki kowé aja padha mèlu anak-anakmu wadon karo anak lanang-lanang lanang, lan aja mboyong anak-anak wadon karo anak-anakmu lanang.
85 Samono uga kowé aja nganti salawas-lawasé ngudi rukun karo wong-wong mau, supaya kowé padha kuwat, lan padha mangan apa-apa kang becik saka tanah kono, lan supaya tanah pusakamu bisa ditinggalaké marang anak-anakmu ing salawas-lawasé.
86 Lan samubarang kang katindakaké marang kita iku marga saka panggawé ala lan dosa-dosan kita kang gedhé; Amargi Paduka, dhuh Yehuwah, sampun paring cahyaning dosa kawula,
87 Kawula sampun Paduka paringi oyod ingkang kados makaten, nanging kawula sami wangsul malih nerak angger-angger Paduka, sarta nyawiji kaliyan najisipun para bangsa ing nagari.
88 Punapa Paduka punapa boten duka dhateng kawula sadaya, satemah kawula boten nilar oyod, wiji, saha nama?
89 Dhuh Pangéran Israèl, Paduka punika leres, awit ing dinten punika kawula sami dipun tinggalaken.
90 Lah, sapunika kawula sami wonten ing ngarsa Paduka kanthi kalepatan kawula, amargi kawula boten saged mandeg malih amargi bab punika wonten ing ngarsa Paduka.
91 Lan nalika Esdras ing pandonga ngakoni, nangis, lan gumlethak ing lemah ing ngarepe Padaleman Suci, ana wong akeh banget saka Yerusalem, wong lanang lan wadon lan bocah-bocah, amarga ana wong akeh nangis.
92 Yèkonias anaké Yélus, salah sijiné wong Israèl, nuli nguwuh-uwuh: “Dhuh Esdras, kawula sampun sami nglampahi dosa dhateng Pangéran Allah, kawula sampun rabi kaliyan para wanita manca saking bangsa-bangsa ing nagari, lan sapunika sadaya Israèl sampun sami kaluhuraken. .
93 Sumangga kita sami supaos dhateng Pangéran, bilih sedaya garwa kita ingkang sampun kita pendhet saking para bangsa, dalah anak-anaké.
94 Kados ingkang sampun Paduka dhawuhaken, saha sakèhing tiyang ingkang netepi angger-anggeripun Pangéran.
95 Ngadega lan lakonana, awit prekara iki ana ing paduka, lan kawula bakal nunggil karo sira;
96 Esdras banjur jumeneng lan supaos marang para pangareping imam lan para wong Lewi ing Israel kabeh, supaya nindakake prakara iku. banjur padha sumpah.

BAB 9

1Esdras banjur jumeneng saka plataraning Padaleman Suci menyang kamare Yohanan bin Elyasib,
2 Lan tetep ana ing kono, ora mangan daging lan ora ngombe banyu, sedhih marga saka pialane wong akeh.
3 Ing satanah Yuda lan Yérusalèm kabèh ana wara-wara marang sakehe wong pambuwangan, yèn padha nglumpuk ana ing Yérusalèm.
4 Sing sapa ora ketemu ana ing kono sajrone rong utawa telung dina, kaya sing wis ditetepake dening para pinituwa, raja-kayane kudu dicekel kanggo ing Padaleman Suci, lan dheweke dibuwang saka wong-wong sing padha dadi pambuwangan.
5 Sajroné telung dina, wong kabèh saka taler Yéhuda lan taler Benyamin padha nglumpuk ana ing Yérusalèm, tanggal rong puluh sasi kasanga.
6 Wong-wong kabèh padha lungguh gumeter ana ing platarané Padaleman Suci, merga cuaca sing ora apik.
7 Esdras banjur jumeneng lan ngandika marang wong-wong mau, "Kowé padha nerak angger-anggering Torèt nalika omah-omah karo wong wadon manca, satemah bisa nambahi dosané wong Israèl."
8 Lan saiki, kanthi ngakoni, ngluhurake Gusti Allahe para leluhur kita,
9 Lan tindakake karsane, lan misahake awakmu saka bangsa-bangsa ing negara iki lan saka wong wadon manca.
10 Wong-wong kabèh banjur padha mbengok lan ngucap kanthi swara sora, "Kaya sing kokkarepaké, iya bakal daklakoni."
11 Nanging sarehne wong-wong iku akeh lan hawane asor, mulane aku ora bisa ngadeg ana ing njaba, lan iki dudu pagawean sedina utawa rong dina, amarga dosaku wis tumeka adoh.
12 Mulané para panggedhéning wong akèh padha nginep, lan sakèhé wong omah-omah kita kang nduwé bojo manca padha teka ing wektu sing wis ditemtokake.
13 Lan karo wong-wong mau para panggedhe lan hakim ing saben panggonan, nganti kita nyingkirake bebendune Sang Yehuwah saka kita ing bab iki.
14 Yonatan bin Azaèl lan Ézekia bin Teokanus banjur padha ngrumangsani prakara iki, lan Mosollam, Lèwi lan Sabateus nulungi wong-wong mau.
15 Lan wong-wong sing ana ing pambuwangan padha nindakake kabeh mau.
16 Imam Esdras tumuli milih para panggedhening kulawargane, kabeh jenenge, lan ing dina kapisan ing sasi kasepuluh wong-wong mau padha lenggah bebarengan mriksa prakara iku.
17 Dadiné prakarané wong-wong sing nduwé bojo manca wis rampung ing dina kapisan sasi kapisan.
18 Anadene para imam kang padha nglumpuk lan padha duwe garwa manca, padha ketemu.
19 Saka para putrane Gusti Yesus bin Yosedek lan para sadulure; Mattelas lan Eleazar, lan Joribus lan Yoadanus.
20 Lan padha masrahake tangan kanggo megat bojone lan nyaosake wedhus gèmbèl lanang kanggo ngrukunaké kaluputané.
21 Saka bani Emer; Ananias, Zabdeus, Eanes, Sameius, Hiereel lan Azarias.
22 Saka bani Faisur; Elionas, Massias Israel, lan Natanael, lan Ocidelus lan Talsas.
23 Lan saka wong Lewi; Yozabad, Semis, lan Kolios, sing disebut Calitas, lan Patheus, lan Yudas, lan Jonas.
24 Para penyanyi suci; Eleazurus, Bacchurus.
25 Para juru jaga; Sallumus, lan Tolbanes.
26 Saka wong Israel, saka bani Phoros; Hiermas, Eddias, Melkias, Maelus, Eleazar, Asibias lan Baanias.
27 Saka bani Ela; Matanias, Zakharias, Hierielus, Hieremot, lan Aedias.

28 Saka bani Zamot; Eliadas, Elisimus, Otonias, Jarimot, Sabatus, lan Sardeus.
29 Saka bani Babai; Johannes, Ananias, Josabad lan Amatheis.
30 Saka bani Mani; Olamus, Mamuchus, Jedeus, Jasubus, Jasael, lan Hieremot.
31 Saka bani Addi; Naatus, Moosias, Lakunus, Naidus, Mathanias, Sestel, Balnuus lan Manasseas.
32 Saka anak-anaké Hanas; Elionas lan Aseas, lan Melkias, lan Sabeus, lan Simon Kosameus.
33 Saka bani Asom; Altaneus, Matias, Baanaia, Elifalet, Manasye lan Semei.
34 Saka bani Maani; Yeremia, Momdis, Omaerus, Yuel, Mabdai, Pelias, Anos, Carabasion, Enasibus, Mamnitaimus, Elyasis, Banus, Eliali, Samis, Selemias lan Natanas; Sesis, Esril, Azaelus, Samatus, Zambis, Josephus.
35 Lan saka turune Etma; Mazitias, Zabadaias, Edes, Juel, Banayas.
36 Wong-wong mau kabèh padha rabi karo wong wadon liya-liyané, lan dibuwang karo anak-anaké.
37 Para imam lan wong Lèwi lan wong Israèl padha manggon ing Yérusalèm lan ing padésané, ing dina kapisan sasi kapitu.
38 Wong-wong kabèh padha teka bebarengan menyang alun-alun ing sisih wétan, ing plataran suci.
39 Wong-wong mau padha matur marang Imam Esdras lan wong sing maca, supaya nggawa angger-anggeré Musa, sing diparingaké déning Pangéran, Allahé Israèl.
40 Imam Agung Esdras banjur ndhawuhake angger-anggering Toret marang wong akeh, saka wong lanang lan wong wadon lan marang kabeh imam, supaya padha ngrungokake angger-anggering Toret ing dina kapisan sasi kapitu.
41 Banjur maca ing plataran amba ing ngarepe serambi suci wiwit esuk nganti tekan awan, ana ing ngarepe wong lanang lan wong wadon; lan wong akeh padha ngrungokake angger-anggering Toret.
42 Imam Esdras lan wong sing maca Torèt ngadeg ing mimbar kayu, sing digawé kanggo tujuan kuwi.
43 Ana ing sisih tengené Matatias, Sammus, Ananias, Azarias, Urias, Ezekias lan Balasamus ngadeg ing sisih tengen.
44 Ana ing sisih kiwané Phaldaius, Misaèl, Melkias, Lotasubus lan Nabarias.
45 Esdras banjur njupuk kitab Toret ana ing ngarepe wong akeh, amarga dheweke lenggah ing ngarep ana ing ngarepe wong akeh.
46 Nalika Panjenenganė mbukak angger-anggering Torèt, wong-wong padha ngadeg jejeg. Mulané Esdras banjur memuji marang Pangéran Allah Kang Mahaluhur, Gusti Allahé sarwa dumadi, Kang Mahakwasa.
47 Wong kabèh padha mangsuli: Amin; lan padha ngangkat tangané padha sujud ing lemah, lan sujud marang Gusti.
48 Uga Gusti Yésus, Anus, Sarabias, Adinus, Jacubus, Sabateas, Auteas, Maianeas, Calitas, Asrias, Yoazabdus, Ananias, Biatas, wong Lèwi, padha mulangi angger-anggeré Pangéran, supaya padha ngerti.
49 Attarats banjur ngandika marang Imam Agung Esdras. lan maca, lan marang wong Lewi sing mulang wong akeh, malah marang kabeh, padha matur:
50 Dina iki suci kanggo Gusti; (amarga kabeh padha nangis krungu angger-anggering Toret:)
51 Mulané padha lungaa, mangan gajihé lan ngombéa sing legi, lan kirimen marang wong sing ora duwé apa-apa;
52 Amarga dina iki suci kanggo Gusti, lan aja sedhih; awit Gusti bakal ngluhurké kowé.
53 Wong-wong Lèwi banjur nyritakaké samubarang kabèh marang wong akèh, pangucapé, "Dina iki suci kagem Pangéran; aja susah.
54 Wong-wong mau banjur padha lunga, padha mangan lan ngombé, padha surak-surak, lan mènèhi panduman marang wong kang ora duwé apa-apa, sarta padha bungah-bungaha.
55 Amarga padha ngerti apa sing diwulangaké marang wong-wong mau, lan apa sing wis diklumpukake.

2nd Esdras

Esdras kapindho

BAB 1

1 Kitab kaping kalihipun Nabi Esdras, bin Saraias, bin Azarias, bin Helkhias, bin Sadamias, bin Sadok, bin Akhitob,
2 Putrane Akhias, bin Pinees, bin Heli, bin Amarias, bin Aziei, bin Marimot, bin Arna, bin Ozias, bin Borit, bin Abisei. , anaké Pinees, anaké Eleazar,
3 Anaké Harun saka taler Lewi; kang dadi tawanan ana ing tanah Média, nalika jamané Artexerxes, raja Persia.
4 Lan pangandikane Sang Yehuwah marang aku mangkene:
5 Sira lungaa, tuduhna marang umatingSun bab dosane, lan marang anak-putune pialane marang Ingsun; supaya padha kandha marang anak-anake:
6 Amargi dosanipun para leluhuripun saya tambah akeh, amarga padha lali marang Ingsun lan padha nyaosake kurban marang allah liyane.
7 Apa dudu Aku kang ngirid wong-wong mau metu saka ing tanah Mesir, saka ing omah pangawulan? nanging wong-wong mau padha nesu marang Ingsun lan ngremehake pitutur-pituturingSun.
8 Sira copot rambutmu, lan uculana sakehing piala marang wong-wong iku, amarga padha ora manut marang angger-anggeringSun, nanging bangsa iku bangsa kang mbalela.
9 Nganti pira suwene anggoningSun nandhang kabecikan?
10 Akeh ratu kang Suntumpes marga saka iku; Sang Prabu Pringon dalah para abdine lan sakehing pangwaosipun wus Suntumpes.
11 Sakehing bangsa wus Sunsirnakake ana ing ngarepe, lan ing sisih wetan Sunbuyarake wong kang ana ing rong propinsi, yaiku Tirus lan Sidon, lan sakehe mungsuhe Sunsirnakake.
12 Mulané kandhaa marang wong-wong mau, mangkene pangandikane Sang Yehuwah:
13 Ingsun nuntun sira ngliwati segara lan ing wiwitaningsun maringi dalan kang amba lan aman; Ingsun maringi Musa dadi pemimpin, lan Harun dadi imam.
14 Ingsun maringake pepadhang ana ing tugu geni, sarta Ingsun wus nindakake kaelokan-kaelokan ana ing tengahira; Nanging kowe padha lali marang Aku, mangkono pangandikane Sang Yehuwah.
15 Mangkene pangandikane Pangeran Yehuwah: Manuk puyuh iku minangka tandha tumrap kowe; Kowé padha Dakparingi tarub, nanging kowé padha nggrundel ana ing kono.
16 Lan ora menang marga saka jeneng-Ku marga saka numpes mungsuh-mungsuhmu, nanging nganti sepréné kowé padha nggrundel.
17 Endi paédah sing wis Daktindakaké kanggo kowé? Nalika kowe padha ngelih lan ngelak ana ing ara-ara samun, kowe padha ora sesambat marang Aku,
18 Pangandikané, "Yagéné kowé ngirid aku menyang ara-ara samun iki, arep matèni aku?" Luwih becik aku ngabdi marang wong Mesir katimbang mati ana ing ara-ara samun iki.
19 Ing kono Ingsun melas marang kasangsaranira, sarta Ingsun paring pangan marang sira; mulané kowé padha mangan roti malaékat.
20 Nalika kowé padha ngelak, apa Aku ora nyuwil parang, lan banyu mili nganti wareg? merga panase anggonku nutupi kowe nganggo godhong wit.
21 Ingsun mbagi tanah kang subur ana ing tengahira, wong Kanaan, wong Paresit lan wong Filisti padha Suntundhung ana ing ngarepira; pangandikane Sang Yehuwah.
22 Mangkene pangandikane Pangeran Yehuwah: Nalika kowe padha ana ing ara-ara samun, ana ing bengawan Amori, padha ngelak lan nyenyamah asmaningSun,
23 Ingsun ora maringi geni marang sira marga saka panyenyamahira, nanging Ingsun nguncalake wit ing banyu, lan ndadekake kali bengawan.
24 He Yakub, apa sing kudu Daktindakaké marang kowé? sira, dhuh Yehuda, ora manut marang Ingsun, Ingsun bakal mratobat marang Ingsun marang para bangsa liya, sarta asmaningSun bakal Sunparingake marang wong-wong iku, supaya padha netepi pranataningSun.
25 Merga kowé wis ninggal Aku, Aku uga bakal ninggal kowé; Manawa sira padha karsaa Ingsun welas marang sira, Ingsun ora bakal welas marang sira.
26 Saben-saben kowé padha sesambat marang Aku, Aku ora bakal ngrungokké, awit kowé wis najiské tanganmu nganggo getih, lan sikilmu cepet-cepet matèni wong.
27 Kowé ora padha ninggal Aku, nanging kowé dhéwé, mangkono pangandikané Pangéran.
28 Mangkene pangandikane Pangeran Yehuwah kang Mahakwasa: Apa Ingsun ora ndedonga marang sira kayadene bapak-bapak, kayadene ibu-ibune anake wadon, lan nyusoni bayine?
29 Supaya kowé padha dadi umatingSun, lan Aku dadi Allahmu; supaya kowé padha dadi anakku, lan aku dadi bapakmu?
30 Kowé padha Daklumpukaké kaya pitik jago nglumpukaké pitiké ana ing sangisoré swiwiné. Ingsun bakal nundhung sira saka ing ngarsaningSun.
31 Manawa sira padha nyaosake marang Ingsun, Ingsun bakal nyingkiri sira, awit ing riyaya riyaya, sasi anyar lan tetakira wus Suntinggalake.
32 Ingsun ngutus para abdiningSun, para nabi, kang padha kokcekel lan sira patèni lan padha nyuwek-nyuwek awaké, kang getihé bakal Suntules saka tanganira, mangkono pangandikane Sang Yehuwah.
33 Mangkene pangandikane Pangeran Yehuwah kang Mahakwasa: Padalemanira wus sepi, sira bakal Sunbuwang metu kaya angin kang ngrembuyung.
34 Lan anak-anakmu ora bakal padha bebrayan; amarga padha ngrèmèhaké dhawuhingSun lan nindakake apa kang ala ana ing ngarsaningSun.
35 Omahmu bakal Dakparingaké marang bangsa sing bakal teka; kang durung krungu bab Aku, bakal pracaya marang Aku; kang ora Dakparingi pratandha, nanging bakal padha nglakoni apa kang Dakdhawuhake.
36 Wong-wong mau ora weruh nabi, nanging dosa-dosané bakal diéling-éling lan ngakoni.
37 Aku nyeksèni sih-rahmaté wong-wong sing bakal teka, sing bocah-bocah cilik padha bungah-bungah, lan senajan ora weruh Aku kanthi mripat jasmani, nanging ing roh, wong-wong mau padha precaya marang pituturku.
38 Lan saiki, sedulur, lah kamulyan apa; lan delengen wong-wong sing teka saka wetan.
39 Wong-wong sing bakal Dakparingi dadi pemimpin, yaiku Abraham, Iskak, Yakub, Oseas, Amos, Mikha, Yoèl, Abdias lan Yunus,
40 Nahum, Abakh, Sofonias, Aggeus, Zakharia lan Maleakhi, sing uga disebut malaékaté Pangéran.

BAB 2

1 Mangkene pangandikane Pangeran Yehuwah: Ingsun ngentasake bangsa iki saka ing pangawulan, sarta Ingsun paring dhawuh marang para abdiningSun, para nabi; kang padha ora karsa miyarsakake, nanging padha ngrèmèhaké pitutur-Ku.

2 Ibu sing nglairake anak-anak mau kandha marang wong-wong mau: He, bocah-bocah; awit aku iki randha lan ditinggal.
3 Kowé padha Dakdadèkaké kanthi bungah; Nanging aku ninggal kowé kanthi sedhih lan sedhih, amarga kowé wis padha gawé dosa ana ing ngarsané Pangéran, Allahmu, lan nindakké sing ala ana ing ngarsané.
4 Nanging saiki kowé kudu daktindakaké apa? Aku iki randha lan ditinggal, he anak-anakku, padha nyenyamah marang Gusti.
5 Kawula, dhuh rama, kawula nyuwun paseksi tumrap ibunipun anak-anak punika, ingkang boten netepi prasetyaningSun.
6 Supaya padha gawe wirang, biyunge dadi jarahan, supaya ora ana turunane.
7 Kareben padha buyar ana ing antarane para bangsa, asmane padha sirna saka ing bumi, amarga padha ngremehake prasetyaningSun.
8 Bilai kowé, Assur, sing ndhelikake wong duraka ana ing kowé! He para wong duraka, elinga marang apa kang wus Suntindakake marang Sodom lan Gomora;
9 Kang tanahe ana ing gumpalan-gumpalan watu lan tumpukan awu, mangkono uga kang bakal Suntindakake marang wong kang ora ngrungokake marang Ingsun, mangkono pangandikane Pangeran Yehuwah kang Mahakwasa.
10 Mangkene pangandikane Pangeran Yehuwah marang Esdras: "Sira dhawuh marang umatingSun, yen Ingsun bakal maringi karajan Yerusalem, kang wus Sunparingake marang wong Israel.
11 Kamulyane iku uga bakal Sunpundhut marang Ingsun, lan Sunparingake tarub-tarub kang langgeng, kang wus Suncawisake kanggo wong-wong mau.
12 Wit panguripan bakal padha dadi lenga lenga kang gandané manis; padha ora bakal rekasa lan ora bakal kesel.
13 Lungaa, kowé bakal padha tampa.
14 Langit lan bumi dadi saksi; Awit Ingsun ngremuk piala lan nitahake kang becik;
15 Ibu, rangkulana anak-anakmu lan digedhekake kanthi bungah, supaya sikile dadi cepet kaya tugu, amarga Aku wis milih sampeyan, -- mangkono pangandikane Pangeran Yehuwah.
16 Lan wong-wong sing wis mati bakal Suntangekake maneh saka ing panggonane, lan bakal Sunirid metu saka ing kubur, amarga Ingsun wanuh marang asmaningSun ana ing Israel.
17 Aja wedi, ibuné anak-anak, awit kowé wis Dakpilih, mangkono pangandikané Pangéran.
18 Kanggo pitulunganmu, aku bakal ngutus para abdiningSun Esay lan Jeremy, sing wis daksucekake lan nyawisake woh rolas kanggo sampeyan, miturut pituture.
19 Lan kaya pirang-pirang sumber sing mili susu lan madu, lan gunung pitu sing gedhe banget, ing kono ana kembang mawar lan kembang bakung, sing bakal Dakrasakake kabungahan marang anak-anakmu.
20 Tumrapa marang randha, ngadili bocah lola, mènèhana marang wong mlarat, mbela bocah lola, mènèhana sandhangan marang wong wuda,
21 Wong cidra lan wong sing ringkih warasna, wong pincang aja nggeguyu, wong cacad ditulungi, lan wong wuta kareben weruh kajelasanku.
22 Wong tuwa lan wong enom tetepa ana ing tembokmu.
23 Nang endi waé kowé ketemu wong mati, gawanen lan kubura, lan Aku bakal maringi kowé posisi pisanan ing tangiku.
24 He umatingSun, menenga lan ngaso, amarga ayemmu isih ana.
25 Dhuh, anak-anak Paduka ingkang sae, mugi karsaa nggulawentah; mantepake sikile.
26 Para abdi sing wis Dakparingaké marang kowé, ora bakal ana siji waé sing tiwas; awitdene Ingsun bakal nuntut wong-wong iku saka ing antarane cacahira.
27 Aja kesel, amarga yen teka dina kasusahan lan kasusahan, wong liya bakal nangis lan sedhih, nanging sampeyan bakal bungah lan entuk akeh.
28 Para bangsa bakal meri marang kowé, nanging ora bakal bisa nindakaké apa-apa marang kowé, mangkono pangandikané Pangéran.
29 Tanganku bakal nutupi kowé, supaya anak-anakmu ora bakal weruh neraka.
30 He, ibu, padha bungah-bungaha karo anak-anakmu; awit Ingsun bakal ngluwari sira, mangkono pangandikane Sang Yehuwah.
31 Élinga marang anak-anakmu sing padha turu, amarga Aku bakal ngirid wong-wong mau saka ing bumi, lan bakal paring kawelasan marang wong-wong mau, amarga Ingsun iki welas asih, -- mangkono pangandikane Pangéran Kang Mahakwasa.
32 Anak-anakmu rangkul nganti Aku teka lan paring sih-rahmat marang wong-wong mau, amarga sumur-sumuringSun kebak, lan sih-rahmatingSun ora bakal sirna.
33 Aku Esdras nampa dhawuh saka Pangéran ing gunung Oreb, supaya aku lunga menyang Israèl; Nanging bareng aku tekan ing kono, aku padha nyepelekake lan ngremehake dhawuhe Pangeran Yehuwah.
34 Mulané Aku pitutur marang kowé: Hé para bangsa sing padha krungu lan ngerti, padha golekana Pangonmu, Panjenengané bakal maringi katentreman langgeng marang kowé; amarga wis cedhak, sing bakal teka ing mburi donya.
35 Padha siyaga marang ganjaraning Kraton, amarga pepadhang kang langgeng bakal sumunar ing salawas-lawase.
36 Padha ngungsia ing wewayanganing jagad iki, tampanana kabungahaning kamulyanmu;
37 Tampanana piwulang kang kaparingaké marang kowé, lan padha bungaha, padha saos sokur marang Panjenengané kang wus nuntun kowé menyang Kratoning swarga.
38 Ngadega lan ngadega, delengen cacahe wong kang bakal dicap ing riyaya Pangeran Yehuwah;
39 Kang wus padha sumingkir saka ing wewayanganing jagad, lan wis nampa sandhangan mulya saka Gusti.
40 Cacahmu, he Sion, lan tutupen wong-wongmu sing nganggo klambi putih, sing wis netepi angger-anggeré Pangéran.
41 Cacahé anak-anakmu sing kokkarepké wis kelakon, nyuwun marang pangwasané Pangéran, supaya umaté sing wis katimbalan wiwit wiwitan dadi suci.
42 Aku Esdras weruh ing gunung Sion ana bangsa gedhe, sing ora bisa daketung, lan kabeh padha memuji marang Pangeran Yehuwah kanthi lagu.
43 Ing tengahé wong-wong mau ana wong anom sing dhuwuré, dhuwuré ngungkuli wong-wong liyané, lan ing sirahé siji-sijiné dilebokaké makutha, lan luwih dhuwur. kang aku gumun banget.
44 Aku banjur takon marang malaékat mau, "Gusti, iki apa ta?"
45 Panjenengané banjur ngandika marang aku, "Iki wong-wong sing padha nyopot sandhangan pati, lan nganggo kang langgeng, lan ngakoni asmané Gusti Allah.
46 Aku banjur takon marang malaékat mau, "Wong enom sapa sing makuthani wong-wong mau lan ngekèki kurma ing tangané?"
47 Panjenengané banjur ngandika marang aku, "Iku Putraning Allah, kang padha ngakoni ana ing donya." Aku banjur wiwit

ngalem banget marang wong-wong sing padha ngadeg supaya stiffly kanggo asmane Gusti.
48 Malaékat mau nuli ngandika marang aku, "Lungaa, kandhakna marang umatingSun bab apa sing kokdeleng lan mukjijat-mukjijat saka Pangéran, Allahmu."

BAB 3

1 Ing taun kang kaping telung puluh sawuse kutha iku dirusak, aku ana ing Babil, lan aku nggrundel ana ing paturonku, lan pikiranku njedhul ing atiku.
2 Awit aku weruh karusakané Sion, lan kasugihané wong-wong sing manggon ing Babil.
3 Anadene nyawaku dadi gemeter banget, mula aku wiwit ngucapake tembung-tembung kanthi wedi marang Kang Mahaluhur, lan ngandika:
4 Dhuh Yehuwah, ingkang jumeneng nata, Paduka sampun ngandika wiwit wiwitan, nalika Paduka nanduraken bumi, lan Paduka piyambak piyambak, saha paring dhawuh dhateng umat.
5 Panjenengané wis maringi awak Adam sing tanpa nyawa, sing dadi gawéaning tanganmu, lan Panjenengané wis ngisepaké ambegan urip, lan dadi urip ana ing ngarepmu.
6 Panjenengané nuntun dhèwèké menyang firdaus, sing wis ditandur déning tanganmu tengen, sadurungé bumi maju.
7 Panjenengane paring dhawuh, supaya padha tresna marang dalaningSun, kang wus padha langgar, lan sanalika Panjenengane banjur ndhatengake pati marang Panjenengane lan turun-tumurun, kang saka cacahe para bangsa, taler, bangsa lan taler.
8 Saben bangsa padha lumaku nuruti karepe dhewe-dhewe, padha nindakake kaelokan ana ing ngarsane, sarta ngremehake dhawuh-dhawuh Paduka.
9 Lan ing sawetara wektu, sampeyan ndhatengake banjir maneh marang wong-wong sing manggon ing jagad iki lan numpes wong-wong mau.
10 Lan kedaden ing saben wong, sing padha pati kanggo Adam, mangkono uga banjir kanggo wong-wong mau.
11 Nanging salah siji saka wong-wong mau sing koktinggal, yaiku Nuh karo kulawargané, sing asalé saka wong mursid kabèh.
12 Bareng wong-wong kang manggon ana ing bumi wiwit tangkar-tumangkar lan padha olèh anak akèh, lan dadi bangsa kang gedhé, wong-wong mau banjur dadi luwih duraka tinimbang kang wiwitan.
13 Saiki, nalika padha urip ala sadurunge sampeyan, sampeyan milih salah siji saka antarane wong-wong mau, asmane Abraham.
14 Dèkné sing kok trésnani, lan namung Dèkné sing mbok tuduhké marang kowé.
15 Panjenengané banjur gawé prajanjian kang langgeng karo Panjenengané, kanthi janji yèn kowé ora bakal nilar turuné.
16 Yakub lan Ésau padha diparingi marang Iskak, lan Iskak uga diparingi. Dene Yakub, iku kang kokpilih dadi sira, lan sira paringake marang Esap, mulane Yakub dadi wong akeh.
17 Bareng sira nuntun turune metu saka ing tanah Mesir, padha diirid munggah menyang ing gunung Sinai.
18 Lan mbengkongaken langit, Paduka ndadèkaké bumi, lan ngobahaké salumahing bumi, lan ndadèkaké gumeteré samodra, lan ndadèkaké gegering manungsa ing jaman iku.
19 Lan kamulyanmu liwat papat gapura, yaiku geni, lindhu, angin lan adhem; supaya Panjenengane paring angger-angger marang turune Yakub, lan tekun marang turune Israel.
20 Nanging Panjenengane ora ngilangake ati kang duraka, supaya angger-anggering Toret bisa metokake woh.
21 Awit Adam sing kapisan sing nduwèni atiné duraka, nerak dosa lan dikalahake; lan uga kabeh wong sing lair saka Panjenengane.
22 Mangkono kaapesan dadi langgeng; lan angger-angger (uga) ing atine wong karo malignity saka ROOT; supaya kang becik padha sirna, lan kang ala tetep ana.
23 Dadi wektu wis liwati, lan taun-taun wis entek;
24 ingkang sampun Paduka dhawuhi mbangun kutha kagem asma Paduka, saha nyaosaken menyan saha kurban sembelehan dhateng Paduka.
25 Bareng wis pirang-pirang taun kelakon mangkono, wong-wong kang manggon ing kutha kono padha ninggal kowé.
26 Lan ing samubarang kabeh padha nindakake kaya Adam lan kabeh turunane, amarga padha duwe atiné ala.
27 Mangkono uga kuthamu kokpasrahake marang tanganing mungsuhmu.
28 Apa luwih becik tumindake wong-wong ing Babil, nganti padha nguwasani Sion?
29 Amarga nalika aku teka mrana, lan weruh kadurjanan tanpa wilangan, nyawaku weruh akeh wong duraka ing telung puluh iki. kupingku, supaya atiku keprungu.
30 Kawula sampun nyumurupi kadospundi anggen Paduka nandukaken tiyang-tiyang wau sami nindakaken dosa, saha nyemangati tiyang-tiyang ingkang duraka, saha sampun nyirnakaken umat Paduka, saha ngreksa mengsah-mengsah Paduka, saha boten ngertos.
31 Aku ora kelingan, kepiye carane bisa ditinggalake: Apa wong Babil luwih apik tinimbang wong Sion?
32 Utawa apa ana bangsa liya sing wanuh marang kowé kajaba Israèl? Utawa generasi apa sing pretyaya marang prejanjianmu kaya Yakub?
33 Nanging ganjarane ora katon, lan rekadayane ora ana wohe, awit Ingsun ngubengi para kapir, lan aku weruh yen wong-wong mau padha sugih bandha lan ora nggatekake dhawuh-dhawuh Paduka.
34 Mulané, timbangana durakaku iki miturut timbangan, lan durakané wong-wong sing manggon ing donya. lan jenengmu ora bakal ditemokake ing ngendi wae, kajaba ing Israel.
35 Utawa kapan wong-wong kang manggon ing bumi ora padha nglakoni dosa ana ing ngarsa Paduka? utawi tiyang pundi ingkang sampun netepi dhawuh Paduka?
36 Kowé bakal weruh yèn wong Israèl padha netepi dhawuh-dhawuh Paduka; nanging dudu wong kapir.

BAB 4

1 Malaekat kang kautus marang aku, jenenge Uriel, paring wangsulan marang aku,
2 Lan ngandika, Atimu wis adoh adoh ing donya iki, lan sampeyan mikir bakal ngerti dalane Kang Mahaluhur?
3 Aku banjur matur, "Inggih, Gusti." Jawa 1994: Panjenengané banjur mangsuli marang aku: "Kawula dipun utus badhé paring pitedah dhateng panjenengan tigang cara, saha ngaturaken pasemon telu.
4 Manawa sira bisa nyritakake marang Ingsun, Ingsun uga bakal nuduhake dalan kang sira karepake, sarta Ingsun bakal nuduhake marang sira saka ngendi asale saka ati kang ala.
5 Wangsulanku: “Dhuh gusti kawula, mugi karsaa karsaa paring dhawuh. Panjenengané banjur ngandika marang aku, "Sira lungaa, timbanga aku bobote geni, utawa ngukur aku angin angin, utawa nelpon aku maneh ing dina kepungkur."
6 Aku banjur mangsuli, "Wong sapa kang bisa nindakake mangkono, nganti kowe takon marang Aku?"
7 Panjenengané banjur ngandika marang aku, "Manawa aku takon marang kowé, kepriyé gedhéné omah-omah ing

satengahé sagara, pira cacahé sumber ing wiwitaning samodra, pira cacahé sumber ing sandhuwuré langit, utawa pira cacahé sumbering banyu. swarga:
8 Mbokmenawa kowé bakal kandha marang aku: Aku durung naté mudhun menyang teleng, lan durung tau mlebu neraka, lan durung tau munggah swarga.
9 Nanging saiki aku takon marang kowé mung saka geni lan angin, lan ing dina sing wis liwati, lan bab kang ora bisa dipisahake, nanging sampeyan ora bisa mangsuli aku.
10 Panjenengané banjur ngandika marang aku: Apa kowé ora ngerti barang-barangmu lan wong-wong sing wis diwasa bebarengan karo kowé?
11 Kadospundi prabot Paduka saged mangretos dhateng marginipun ingkang Mahaluhur, dene jagad sapunika sampun rusak, satemah saged mangertosi risak ingkang katingal wonten ing ngarsaningSun?
12 Aku banjur kandha marang Panjenengané, "Luwih becik kita padha ora ana apa-apa, katimbang urip ing piala lan nandhang sangsara lan ora ngerti apa sebabé."
13 Wangsulane marang aku: Aku lunga menyang alas menyang ing ara-ara, lan wit-witan padha rembugan.
14 Lan ngandika, "Ayo, kita padha perang nglawan segara, supaya adoh saka ngarep kita, lan supaya kita bisa dadi alas liyane."
15 Mangkono uga banjiring sagara padha rembugan, pangucape: Ayo padha munggah lan nelukake alas-alas ing ara-ara, supaya ana ing kono uga padha gawe nagara liya.
16 Panganggep kayu iku muspra, amarga geni teka lan ngobong.
17 Pangira-ira bab banjiring samodra uga dadi muspra, amarga wedhi ngadeg lan ngalang-alangi.
18 Nèk saiki kowé sing dadi hakim ing antarané wong loro mau, sapa sing arep mbok anggep bener? utawa sapa sing arep kokhukum?
19 Aku mangsuli: Satemene anggonku padha ngrancang iku pancen bodho, amarga lemah wis diwutahake kanggo kayu, lan segara uga duwe panggonan kanggo nadhahi banjire.
20 Panjenengané banjur mangsuli marang aku, pangandikané, "Kowé wis netepaké paukuman sing bener, nanging yagene kowé ora ngadili dhéwé?
21 Sabab kayadene lemah kaparingake marang alas, lan segara marang banjire, mangkono uga wong kang manggon ana ing bumi ora ngerti apa-apa kajaba mung kang ana ing bumi, lan kang manggon ing sadhuwure langit iku mung bisa mangreti apa kang ana ing bumi. kang luhuring langit.
22 Aku banjur mangsuli: Dhuh Pangéran, kawula mugi Paduka paringi pangertosan.
23 Kawula mboten purun ngraosaken prekawis-prekawis ingkang luhur, nanging bab ingkang saben dinten kita lewati, inggih punika: Israel dipun pasrahaken dados cacad tumrap bangsa-bangsa sanes, saha punapa sababipun tiyang ingkang Paduka tresnani dipun kaparingan. marang bangsa-bangsa kang duraka, lan angger-anggere para leluhur kita padha sirna, lan prajanjian kang katulis dadi ora ana,
24 Lan kita padha sirna saka ing donya kaya walang, lan urip kita gumun lan wedi, lan kita ora pantes nampa sih-rahmat.
25 Banjur apa sing bakal ditindakké karo asmané sing wis disebut? bab-bab iki aku takon.
26 Panjenengané banjur mangsuli marang aku, pangandikané, "Sama-sama kowé nggolèki, kowé bakal gumun." amarga jagad cepet sirna,
27 Lan ora bisa ngerti apa sing dijanjèkaké marang wong mursid ing wektu sing bakal teka, amarga jagad iki kebak piala lan karingkihan.
28 Nanging bab thi bab apa sing kok takoni, aku bakal ngandhani kowé; amarga ala wis kasebar, nanging karusakane durung teka.
29 Mulané, nèk sing kasebar ora dibalik, lan panggonan sing nyebar sing ala ora sirna, mula sing kasebar sing apik ora bakal teka.
30 Awit wiji sing ala wis kasebar ing atine Adam wiwit wiwitan mula, lan nganti saiki wis pira waé duraka? lan pira pira kang isih bakal diwutahake nganti tumeka ing wektu panuton?
31 Coba pikiren dhewe, sepira gedhene wohing duraka sing metokake wiji ala.
32 Lan manawa kupinge ditegor, sing ora ana wilangane, pira gedhene jubine?
33 Aku banjur mangsuli: Kapriye, lan kapan iku bakal kelakon? Yagene taun-taun kita mung sithik lan ala?
34 Panjenengané banjur mangsuli aku, pangandikané, "Kowé aja cepet-cepet ngungkuli Kang Mahaluhur, awit kesusu-susumu ngungkuli Panjenengané, awit kowé wis ngluwihi.
35 Apa jiwane wong mursid uga ora padha takon-tinakon bab iku ana ing kamare, pangucape: Nganti pira suwene anggonku ngarep-arep kaya mangkono iku? kapan tekane wohing pahargyan kita?
36 Pangéran Urièl paring wangsulan marang wong-wong mau, pangandikané, "Sanajan cacahing wiji ing kowé wis tumeka, Panjenengané wis nimbang donya ing timbangan."
37 Dheweke ngukur wektu kanthi ukuran; lan kanthi wilangan wis ngetang kaping; lan ora ngobahake utawa ngojok-ojoki wong-wong mau, nganti ukuran kasebut kelakon.
38 Aku banjur mangsuli: Dhuh Pangéran ingkang jumeneng nata, kawula sadaya punika kebak duraka.
39 Lan kanggo marga saka kita bisa uga jubine wong mursid ora kebak, marga saka dosane wong kang manggon ing bumi.
40 Wong mau banjur mangsuli aku, pangandikané, "Sira lungaa menyang wong wadon kang mbobot, lan takonana kapan wis sangang sasi, yèn guwa-garbané bisa nglairake manèh ing njeroné."
41 Aku banjur matur, "Ora, Gusti, iku ora bisa." Panjenengané banjur ngandika marang aku: Ing kuburan, kamar-kamaré wong wadon kaya guwa-garbané wong wadon.
42 Sabab kayadene wong wadon kang lagi nglairake, enggal-enggal uwal saka kawajiban nglairake, mangkono uga panggonan-panggonan iku padha enggal-enggal ngaturake apa kang wus kaprasetyakake marang dheweke.
43 Saka wiwitan, delengen, apa sing kokkarepaké kanggo ndeleng, iku bakal kaparingaké marang kowé.
44 Aku banjur mangsuli, mangkene: Manawa aku bisa nampa sih-rahmat ana ing ngarsamu, lan manawa bisa, lan manawa aku bisa ketemu,
45 Mulané tuduhna marang aku, apa ana sing bakal teka, apa sing bakal kelakon, utawa sing bakal kelakon.
46 Apa sing wis kepungkur aku ngerti, nanging sing bakal teka aku ora ngerti.
47 Panjenengané banjur ngandika marang aku, "Ngadega ing sisih tengen, lan aku bakal nerangake pasemon marang kowé."
48 Aku banjur ngadeg lan nyumurupi, lah ana pawon murub panas liwat ana ing ngarepku, lan nalika geni mau wis ilang, aku ndeleng, lah, kumelun tetep meneng.
49 Sawuse mangkono ana mendhung kang lumaku ana ing ngarepku, lan nurunake udan deres karo prahara; lan nalika udan prahara wis liwat, tetes tetep meneng.
50 Panjenengané banjur ngandika marang aku: Coba pikirna dhéwé; kayadéné udan iku luwih akèh katimbang titis, lan kaya geni ngungkuli kumelun; nanging tetesan lan kumelun tetep ana ing mburi: dadi jumlah sing kepungkur saya akeh.

51 Aku banjur ndedonga lan matur: Punapa panjenengan kersa gesang tekan semanten? utawa apa kang bakal kelakon ing dina iku?
52 Atur wangsulané marang aku, pangandikané, "Mulané pratandha-pratandha kang koktakoni marang aku, iku bisa dakkandhakaké sapérangan, nanging bab uripmu, Aku ora diutus nyritakaké marang kowé. amarga aku ora ngerti.

BAB 5

1 Sanadyan mangkono, pratandha-pratandha kang bakal teka, lah bakal tumeka ing mangsane wong-wong kang manggon ing bumi bakal padha kacemplungake akeh banget, lan dalaning kayekten bakal didhelikake, lan bumi bakal tandus saka pracaya.
2 Nanging piala bakal saya tambah ngluwihi apa sing saiki kokdeleng, utawa sing wis kokrungu biyèn.
3 Lan tanah sing kokdeleng saiki wis oyod, bakal sirna dumadakan.
4 Nanging manawi Ingkang Mahaluhur maringaken gesang panjenengan, sasampunipun kalasangka ingkang kaping telu, panjenengan badhe mirsani, bilih srengéngé dumadakan sumorot malih ing wanci dalu, lan rembulan kaping telu ing wayah awan.
5 Lan getih bakal metu saka kayu, lan watu bakal muni, lan rakyat padha gumeter.
6 Malah Panjenengane bakal mrentah, kang ora dikarepake wong kang manggon ana ing bumi, lan manuk-manuk padha mlayu bebarengan.
7 Segara Sodomi bakal nundhungi iwak, lan ing wayah bengi bakal ribut, sing ora dingerteni wong akeh, nanging kabeh bakal krungu swarane.
8 Ing pirang-pirang panggonan uga bakal ana kabingungan, lan geni bakal diuripake maneh, lan kewan galak bakal ganti panggonane, lan wong wadon sing lagi haid bakal nglairake monster.
9 Lan banyu asin bakal tinemu ing manis, lan kabeh kanca bakal padha nyirnakake; banjur bakal ndhelikake awake dhewe, lan pangerten bakal mlebu ing kamar rahasiane,
10 Lan bakal digoleki wong akeh, nanging ora ketemu, banjur tumindak ala lan incontinence bakal saya tambah akeh ing bumi.
11 Tanah siji bakal takon marang wong liya: Apa kabeneran sing ndadèkké wong mursid? liwat sampeyan? Lan bakal kandha, Ora.
12 Ing wektu sing padha, wong bakal ngarep-arep, nanging ora entuk apa-apa;
13 Kanggo nduduhké tandha-tandha kaya ngono marang kowé, Aku wis ninggalké; lan yen sampeyan ndedonga maneh, lan nangis kaya saiki, lan pasa malah dina, sampeyan bakal krungu prekara sing luwih gedhe.
14 Aku banjur tangi, rasa wedi banget ing sakujur awakku, lan pikiranku bingung, nganti semaput.
15 Mulané malaékat sing teka arep ngomong karo aku terus nyekel aku, nglipur aku lan ngadeg.
16 Ing wayah bengi kang kapindho Salatièl, panggedhéning rakyat, sowan ing ngarsaku lan matur: "Kowé saka ngendi? Yagene raimu abot banget?
17 Apa kowé ora ngerti nèk wong Israèl wis setya marang kowé ana ing tanah pambuwangan?
18 Mulané padha tangia, mangana roti, lan aja padha ninggal aku, kaya pangon sing ngulungaké pepanthané ing tangan asu ajag.
19 Aku banjur kandha marang wong mau, "Sira lungaa, aja nyedhaki aku." Lan dheweke krungu apa sing dakkandhakake, banjur lunga saka aku.
20 Mulané aku pasa pitung dina, sedhih lan nangis, kaya sing didhawuhaké déning malaékat Urièl marang aku.
21 Sawuse pitung dina, pikiranku dadi susah maneh.
22 Anadene nyawaku bisa pulih saka pangerten, lan aku wiwit rembugan karo Kang Mahaluhur maneh,
23 Pangandikané, "Dhuh Pangéran, ingkang nguwasani, sadaya wit ing bumi lan sakehing wit-witanipun, Paduka sampun milih anggur ingkang satunggal.
24 Lan saka ing sakehing nagara ing salumahing bumi, sira wis milih sumur siji, lan saka kabeh kembange kembang bakung siji.
25 Lan saka sakehing samodra ing samodra, sira wus padha ngebaki kali siji, lan saka ing sakehe kutha kang wus kabangun, Sion wus sira sucekake kanggo sira.
26 Lan saka kabeh manuk sing digawe sampeyan wis jeneng manuk dara siji, lan saka kabeh kewan sing digawe sampeyan wis nyedhiyani sampeyan siji wedhus.
27 Lan ing antarane sakehe wong akeh, Panjenengan ndarbeni bangsa siji, lan marang bangsa iki, sing koktresnani, Panjenengan paring undhang-undhang kang bener kanggo kabeh.
28 Lan saiki, dhuh Yehuwah, kenging punapa kok Paduka masrahaken bangsa ingkang satunggal punika dhateng tiyang kathah? lan ing oyod siji sampeyan wis nyawisake liyane, lan kenapa sampeyan mbuyarake wong siji-sijine ing antarane wong akeh?
29 Lan wong-wong sing mbantah janji-janjimu lan ora pretyaya marang prejanjian-prajanjianmu, kuwi wis diidak-idak.
30 Manawa sira sengit banget marang bangsanira, nanging sira bakal ngukum wong-wong iku nganggo tanganira dhewe.
31 Sakwisé aku ngomong ngono kuwi, mulékat sing teka nang nggonku bengi iki dikongkon marani aku.
32 Lan ngandika marang aku, Rungokna aku, lan aku bakal pitutur marang kowe; ngrungokna apa sing tak omongké, lan bakal tak omongi manèh.
33 Aku banjur matur, dhuh Gusti, mugi karsaa dhawuha. Panjenengané banjur ngandika marang aku, "Kowé padha sumelang banget marga saka wong Israèl.
34 Aku banjur matur: Ora, Gusti, nanging aku ngomong kanthi sedhih banget, amarga atiku nglarani saben jam, nalika aku mbudidaya kanggo ngerti dalane Kang Mahaluhur, lan golek bagean saka paukumane.
35 Lan ngandika marang aku, Sampeyan ora bisa. Aku banjur matur: Punapa, Gusti? Lairku ing ngendi? Utawa yagene guwa-garbane ibuku dudu kuburanku, nganti aku ora weruh rekasane Yakub, lan rekasa kang ngesahake bangsa Israel?
36 Aku banjur dipangandikani mangkene: Cacaha apa kang durung tumeka, aku klumpukake rereged kang kasebar, gawea kembang-kembang kang garing malih dadi ijo.
37 Kawula bukaken papan-papan ingkang katutup, lan angin-angin ingkang katutup ing ngriku, mugi karsaa tuduhna swantenipun, lajeng kawula badhe nyariyosaken dhateng panjenengan punapa ingkang panjenengan pendhet.
38 Aku banjur matur: Dhuh Pangéran ingkang nguwasani, sinten ingkang nyumurupi prakawis punika, kejaba tiyang ingkang boten ndhatengi manungsa?
39 Kawula punika boten wicaksana, kados pundi anggen kula saged nyebataken bab-bab ingkang panjenengan pitakèni punika?
40 Panjenenganė banjur ngandika marang aku, "Sampeyan ora bisa nindakake apa-apa sing wis Dakdhawuhaké, mangkono

uga kowé ora bisa nyumurupi putusan-Ku, utawa ing pungkasaning katresnan sing wis Dakjanjèkaké marang umaté."
41 Aku banjur matur: “Dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa celak kaliyan tiyang-tiyang ingkang sami kaslametan ngantos dumugi ing wekasan.
42 Panjenengané banjur ngandika marang aku, "Aku bakal mbandhingaké paukumanku kaya dering, kayadene ora ana kendhat kang pungkasan, mangkono uga kang kawitan ora cepet."
43 Mulané aku mangsuli: Apa kowé ora bisa gawé sing wis digawé, lan saiki, lan sing bakal teka, sanalika? supaya sampeyan bisa luwih cepet ngandhakake kaadilan sampeyan?
44 Panjenengané banjur mangsuli marang aku, pangandikané, "Titah iku ora kesusu ngungkuli kang nitahake; lan uga jagad ora bisa nyekel wong-wong mau sanalika sing bakal digawe ing kono.
45 Kawula ngandika, kados ingkang sampun Paduka dhawuhaken dhateng abdi Paduka, bilih Paduka, ingkang paring gesang dhateng sadaya, sampun paring gesang dhateng titah ingkang Paduka titahaken, saha ingkang dipun undhangaken dening makhluk punika. saiki langsung hadir.
46 Panjenengané banjur ngandika marang aku, "Takonana guwa-garbané wong wadon, lan kandhanana: Yèn kowé nglairaké anak, yagene kowé ora ngobong, nanging siji-sijine?" Mulane ndedongaa supaya bisa nglairake anak sepuluh n bebarengan.
47 Aku banjur kandha, "Dheweke ora bisa, nanging kudu nindakake kanthi jarak wektu."
48 Panjenengané banjur ngandika marang aku: Mangkono uga guwa-garbaning bumi wis Dakparingaké marang kang kasebar ing mangsané.
49 Sabab kayadene bocah cilik ora bisa nglairake barang-barange wong tuwa, mangkono uga jagad kang Ingsun nitahake.
50 Aku banjur takon, mangkene: Sarehne kowe wis paring dalan marang aku, mula aku arep matur marang kowe, amarga ibune, sing wis kokkandhakake yen isih enom, saiki wis saya tuwa.
51 Panjenengané banjur mangsuli aku, mangkene: Takona marang wong wadon kang wis nglairake anak.
52 Calathua marang wong wadon mau: Yagene wong-wong sing wis koklairaké saiki padha kaya wong-wong sing mbiyèn, nanging ukurané kurang?
53 Lan dheweke bakal mangsuli marang kowe: Wong-wong sing lair nalika isih enom iku siji, lan wong-wong sing lair nalika umure, nalika guwa-garba ilang, iku beda.
54 Mulané kowé uga kudu nggatèkké nèk awaké déwé luwih cilik tinimbang wong-wong mbiyèn.
55 Mangkono uga wong-wong kang padha ngetutake kowe iku luwih cilik tinimbang kowe, kayadene makhluk-makhluk sing saiki wis tuwa, lan wis ngungkuli kekuwatane wong enom.
56 Kawula lajeng matur: “Dhuh Gusti, manawi kawula pinaringan sih-rahmat wonten ing ngarsa Paduka, mugi karsaa paring pitedah dhateng abdi Paduka, ingkang Paduka paringaken dhateng titah Paduka.

BAB 6

1 Panjenengané banjur ngandika marang aku: Ing wiwitan, nalika bumi katitahaké, sadurunge watesing jagad ngadeg, utawa sadurunge ana angin,
2 Sadurungé gludhug lan padhangé, utawa sadurunge pondasi swarga dilebokake,
3 Sadurungé kembang-kembang sing apik-apik katon, utawa sadurunge kekuwatan sing bisa diobahaké, sadurunge malaékat sing akèh banget padha nglumpuk,
4 Utawa salawase dhuwure awang-awang padha munggah, sadurunge ukurane cakrawala diarani, utawa cerobong asep ing Sion dadi panas,
5 Lan sadurunge taun-taun saiki wis digoleki, lan utawa sadurunge panemune wong-wong sing saiki nindakake dosa, sadurunge disegel, wong-wong sing nglumpukake iman dadi bandha.
6 Aku banjur nggatèkaké bab iku, lan kabèh mau kabèh katitahaké lumantar Aku piyambak, lan ora ana wong liya;
7 Aku banjur mangsuli, "Apa sing bakal dadi pepisahan jaman? utawa kapan bakal dadi wekasane kang kawitan, lan wiwitane kang sabanjure?
8 Panjenengané banjur ngandika marang aku: Wiwit saka Abraham tekan Iskak, nalika Yakub lan Ésau padha miyos, tangané Yakub ndhisiki tungkak Ésau.
9 Amarga Ésau iku pungkasaning jagad, lan Yakub dadi wiwitané.
10 Tangané manungsa ana ing antarané tungkak lan tangané;
11 Aku banjur mangsuli: Dhuh Pangéran ingkang jumeneng nata, manawi kawula pinaringan sih-rahmat wonten ing ngarsa Paduka,
12 Kawula nyuwun dhumateng Paduka, mugi karsaa paring pitedah dhateng abdi Paduka punika pungkasaning tandha-tandha Paduka, ingkang sampun Paduka paringaken dhateng kawula ing dalu pungkasan.
13 Panjenengané banjur ngandika marang aku, "Ngadega ing sikilmu, lan krungu swara swara seru!"
14 Lan iku bakal dadi kaya gerakan gedhe; nanging papan panggonanmu ora bakal dipindhah.
15 Mulané, nèk wong kuwi ngomong, aja wedi, awit tembungé kuwi asalé saka wekasan, lan dhasaré bumi wis dingertèni.
16 Lan ngapa? amarga tembung-tembung iki gumeter lan gonjang-ganjing;
17 Bareng krungu, aku banjur jumeneng lan ngrungokaké, lah ana swara kang ngandika, swarané kaya swarané banyu akèh.
18 Pangandikané, "Lah bakal tumeka dinané Aku bakal nyedhak lan nemoni wong-wong sing manggon ing bumi.
19 Lan bakal miwiti mriksa wong-wong mau, apa wong-wong sing nandhang sangsara marga saka tumindak ala, lan nalika kasangsaran ing Sion wis rampung;
20 Lan nèk jagat sing bakal sirna wis rampung, Aku bakal nduduhké tanda-tanda iki: Kitab-kitab bakal dibukak ana ing ngarepé cakrawala, lan kabèh bakal weruh kabèh.
21 Lan bocah-bocah umur setaun bakal ngucap kanthi swarane, wong wadon sing ngandheg bakal nglairake bayi sing durung wayahe umur telung utawa patang sasi, lan bakal urip lan ditangekake.
22 Dumadakan panggonan kang kasebar bakal katon ora kasebar, lan gudhang-gudhang kang kebak bakal katon kosong.
23 Lan kalasangka bakal muni, lan saben wong krungu, dumadakan padha wedi.
24 Ing wektu iku kanca-kanca bakal padha perang kaya mungsuh, lan bumi bakal padha wedi karo wong-wong sing manggon ing kono, sumber-sumber sumber bakal mandheg, lan sajrone telung jam ora bakal mlayu.
25 Sapa waé sing isih tetep ana ing kabèh sing wis Dakdhawuhaké marang kowé iki, bakal oncat lan bakal weruh kawilujenganku lan wekasané jagadmu.

26 Lan wong-wong sing ditampa bakal weruh, sing durung ngrasakake pati wiwit lair, lan atiné wong-wong mau bakal malih lan malih dadi liya.
27 Amarga piala bakal sirna, lan cidra bakal disirep.
28 Ing bab iman, iku bakal ngrembaka, karusakan bakal dikalahake, lan kayekten sing wis suwe ora ana woh, bakal diumumake.
29 Lan nalika ngandika karo aku , Lah, sethitik lan sethitik aku mandeng marang wong kang ana ing ngarepe aku ngadeg.
30 Lan pangandikane iki marang aku; Aku teka arep nduduhké wektuné bengi sing bakal teka.
31 Manawa kowé ndedonga manèh lan pasa pitung dina manèh, Aku bakal ngandhani kowé bab-bab sing luwih gedhé tinimbang sing dakrungu.
32 Awit swaramu kaprungu ana ing ngarsané Kang Mahaluhur, awit Kang Mahakuwasa wus nyumurupi tumindakmu kang bener, lan uga mirsani kasucianmu, kang koktindakaké wiwit cilikmu.
33 Mulané Panjenengané ngutus aku kanggo nyritakaké samubarang kabèh iki marang kowé, lan kandha marang kowé: Padha lipur lan aja wedi.
34 Lan aja kesusu karo jaman sing wis kepungkur, mikir bab-bab sing ora ana gunane, supaya ora kesusu saka ing jaman pungkasan.
35 Sawisé iku, aku nangis manèh lan pasa pitung dina kanthi cara sing padha, supaya telung minggu sing diomongké marang aku bisa rampung.
36 Ing wayah bengi kang kaping wolu, atiku sedhih maneh, banjur wiwit matur marang Kang Mahaluhur.
37 Amarga nyawaku murub banget, lan nyawaku susah.
38 Lan aku ngandika, Dhuh Gusti, Panjenengan ngandika wiwit wiwitan tumitah, malah ing dina pisanan, lan ngandika mangkono; Langit lan bumi nitahake; lan pangandika Paduka punika sampurna.
39 Banjur ana roh, lan pepeteng lan kasepen ing saben sisih; swaraning manungsa durung kawujud.
40 Banjur sampeyan ndhawuhi pepadhang sing apik supaya metu saka bandhamu, supaya karyamu katon.
41 Ing dina kang kapindho Paduka damel rohing cakrawala, lan dhawuh supaya misahake lan misahake banyu, supaya sisih siji munggah lan liyane tetep ana ing ngisor.
42 Ing telung dinané kowé ndhawuhaké supaya banyuné diklumpukaké ana ing sapéranganè bumi: nem bagéan wis garing lan disimpen, supaya sawetara sing ditandur lan ditanduri déning Allah bisa ngawula marang kowé.
43 Awit samangsa pangandikané Panjenengan ngandika, panggawé iku kalakon.
44 Sawisé iku, ana woh-wohan sing gedhé lan ora bisa diétung, lan rasané sing manéka warna, kembang sing wernané ora owah lan gandané sing nggumunké.
45 Ing dina kang kaping papat sira dhawuh supaya srengéngé sumunar, rembulan madhangi, lan lintang-lintang padha katata.
46 Lan Panjenengané paring dhawuh marang wong-wong mau supaya padha ngladèni marang manungsa, kang bakal katindakaké.
47 Ing dina kaping lima, sampeyan kandha marang bagean kapitu, ing ngendi banyune ngumpulake, supaya bisa ngasilake makhluk urip, manuk lan iwak;
48 Awit banyu kang bisu lan tanpa urip iku nuwuhake makhluk kang urip miturut dhawuhe Gusti Allah, supaya kabeh manungsa padha memuji marang pakaryanmu kang nggumunake.
49 Sawisé iku kowé netepaké makluk loro, kang siji diarani Hénokh, sijiné Lewiatan;
50 Lan padha misahaké siji saka liyane, kanggo bagean kapitu, yaiku ing ngendi banyu ngumpulake, ora bisa nahan wong loro.
51 Henokh wis Paduka paringi sapérangan, ingkang sampun garing ing tigang dintenipun, supados dedalem wonten ing tlatah punika, ingkang wonten gunung sewu.
52 Nanging kanggo Lewiatan sampeyan menehi bagean kapitu, yaiku lembab; lan Panjenengane wis katetepake supaya dimangsa dening sapa kang kokkarepake, lan kapan.
53 Ing dina kaping nem Panjenengan paring dhawuh marang bumi, supaya ana ing ngarepira kewan kewan, kewan kewan lan kewan gumremet.
54 Lan sakwisé kuwi, Adam uga, sing wis Dakdadèkké dadi nduwèni sakèhé titahmu.
55 Dhuh Yehuwah, sadaya punika kawula aturaken wonten ing ngarsa Paduka, awit Paduka ingkang nitahaken jagad punika kagem kawula sadaya
56 Wong-wong liyané, sing uga asalé saka Adam, kowé ngomong nèk wong-wong kuwi ora ana apa-apa, nanging kaya idu, lan mèlu-mèlu kaya tetes sing tiba saka wadhah.
57 Lan saiki, dhuh Yehuwah, lah, bangsa-bangsa kang kaanggep ora ana apa-apa iki, wis wiwit nguwasani aku lan nguntal aku.
58 Nanging kawula sadaya, ingkang Paduka paringi asma pambajeng, putra-putri Paduka ingkang ontang-anting tuwin kekasih Paduka ingkang santosa, sampun kapasrahaken dhateng ing tanganipun.
59 Nèk saiki jagat iki digawé kanggo awaké déwé, kenèng apa awaké déwé ora nduwé warisan bareng karo donya iki? suwene iki bakal tahan?

BAB 7

1 Bareng wis rampung anggonku ngandika mangkono iku, malaékat kang kautus marang aku ing bengi-bengi sadurungé.
2 Panjenengané banjur ngandika marang aku, "Ngadega, Esdras, rungokna tembung-tembung sing dakkarepaké marang kowé."
3 Aku banjur ngandika, Dhuh Allah kawula! Panjenenganè banjur ngandika marang aku: Segara iku amba, ambane lan jero.
4 Nanging ing kasus iki lawange sempit lan kaya kali;
5 Sapa sing bisa mlebu ing sagara kanggo ndeleng lan nguwasani? Yen ora ngliwati sing sempit, kepiye carane bisa mlebu ing jembar?
6 Ana uga bab liya; Kutha kang kabangun, dumunung ana ing pategalan kang jembar, kebak ing samubarang kang becik.
7 Lawange iku ciyut, ana ing panggonan kang mbebayani supaya tiba, kaya ana geni ing sisih tengen, lan ing sisih kiwa ana banyu kang jero.
8 Lan siji-sijine dalan ing antarané wong loro mau, antarané geni lan banyu, cilik banget nganti ora ana o ora ana wong langsung mrana.
9 Nèk kutha iki saiki diwènèhké marang wong sing dadi pusakané, nèk dhèwèké ora bakal nglilani bebaya sing diwènèhké ing kono, kepriyé wong bakal nampa warisan iki?
10 Aku banjur matur, "Inggih, Gusti." Banjur ngandika marang aku: Mangkono uga bagean Israel.
11 Amarga marga saka wong-wong iku Ingsun nitahake jagad, lan nalika Adam nerak pranatan-pranataningSun, banjur katetepake yen saiki wis rampung.
12 Nalika iku lawanging jagad iki padha ciyut, kebak kasusahan lan kasusahan, mung sethithik lan ala, kebak bebaya, lan nglarani banget.

13 Sabab lawanging jagad kang tuwa iku amba lan teguh, sarta nekakake woh kang langgeng.
14 Dadi manawa wong-wong kang urip padha rekasa supaya ora nemahi prakara-prakara kang angel lan tanpa guna iki, mesthi ora bakal bisa nampani apa kang wus kasedhiyakake kanggo wong-wong mau.
15 Mulané, kenèng apa kowé kok bingung dhéwé, merga kowé kuwi wong sing rusak? lan kenging punapa dene panjenengan kemawon, dene panjenengan punika namung manungsa?
16 Yagene kowe ora nggatekake apa kang bakal kelakon ing sajroning atimu, katimbang karo kang saiki?
17 Aku banjur mangsuli: Dhuh Pangéran, ingkang jumeneng nata, Paduka sampun netepaken angger-angger Paduka, bilih tiyang mursid badhé tampa warisan punika, nanging tiyang duraka kedah tumpes.
18 Nanging wong mursid bakal nandhang sangsara lan ngarep-arep amba, amarga wong sing tumindak ala bakal nandhang sangsara, nanging ora bakal weruh amba.
19 Banjur ngandika marang aku. Ora ana hakim ngungkuli Gusti Allah, lan ora ana sing duwe pangerten ngungkuli Kang Mahaluhur.
20 Merga akèh wong sing tiwas ing urip iki, merga ngrèmèhké angger-anggeré Gusti Allah sing diwènèhké marang dhèwèké.
21 Awit Gusti Allah wis paring dhawuh sing cetha marang wong-wong sing teka, apa sing kudu ditindakake supaya bisa urip, kaya sing teka, lan apa sing kudu ditindakake supaya ora ana paukuman.
22 Nanging wong-wong mau padha ora manut marang Panjenengané; nanging padha nglawan marang Panjenengane, lan mbayangake prakara-prakara kang tanpa guna;
23 Lan padha nasaraké awaké dhéwé nganggo panggawé ala; lan ngandika marang Kang Mahaluhur, iku ora; lan ora ngerti dalane.
24 Nanging angger-anggeré wong-wong padha ngrèmèhaké lan mbantah prasetyané; ing katetepane padha ora setya lan ora nindakake pakaryane.
25 Mulané, hé Esdras, merga barang sing kosong kuwi kothong, lan barang-barang sing kebak isiné.
26 Lah bakal tumeka ing wektune, pratandha-pratandha kang wis Dakdhawuhake marang kowe iki bakal kelakon, lan penganten wadon bakal katon, lan bakal katon, sing saiki wis sirna saka ing bumi.
27 Lan sapa waé sing diluwari saka piala sing wis disebutké ing ngarep, bakal weruh kaelokan-Ku.
28 Merga anakku, Yésus, bakal dicethakaké karo wong-wong sing padha nunggil karo dhèwèké, lan wong-wong sing isih kari bakal bungah ing patang atus taun.
29 Sawisé taun-taun iki, Kristus, anakku, bakal mati lan kabèh wong sing urip.
30 Jagad bakal malih dadi kasepen lawas pitung dina, kaya ing paukuman biyen, nganti ora ana wong siji-sijia kang tetep ana.
31 Lan sawisé pitung dina, jagad sing durung tangi, bakal katangèkaké, lan wong sing rusak bakal mati.
32 Lan bumi bakal mulihake wong-wong sing padha turu ing kono, lan lebu wong-wong sing manggon ing kasepen, lan papan-papan rahasia bakal ngluwari wong-wong sing wis dipasrahake marang dheweke.
33 Kang Mahaluhur bakal ngatingal ana ing papan pangadilan, lan kasangsaran bakal sirna, lan kasangsaran bakal sirna.
34 Nanging mung pangadilan kang tetep, kayekten bakal tetep, lan iman bakal saya kuwat.
35 Lan panggawe bakal nuli, lan ganjaran bakal katon, lan tumindak becik bakal kuwat, lan tumindak ala bakal ora ana aturan.
36 Aku banjur kandha, Abraham ndedonga dhisik kanggo wong Sodom, lan Musa kanggo para leluhur sing padha nglakoni dosa ing ara-ara samun.
37 Lan Yésus nulungi wong Israèl ing jamané Akhan.
38 Samuèl lan Dawud kanggo nyirnakaké, lan Suléman kanggo wong-wong sing bakal teka ing pasucen.
39 Lan Helias kanggo wong-wong sing nampa udan; lan kanggo wong mati, supaya bisa urip.
40 Lan Ezekias kanggo bangsa ing jaman Sanherib, lan akeh kanggo akeh.
41 Mangkono uga saiki, amarga karusakan wis saya tuwuh lan duraka saya tambah akeh, lan wong mursid ndedonga kanggo wong duraka.
42 Panjenengané banjur mangsuli aku, pangandikané, "Urip saiki iki dudu pungkasan, ing ngendi akèh kamulyan tetep ana; mulané padha ndedonga kanggo wong sing ringkih.
43 Nanging dina kiamat bakal dadi wekasane jaman iki, lan wiwitaning pati kang bakal teka, yaiku karusakan kang wus sirna.
44 Katresnan wus sirna, kafir wus tumpes, kabeneran tuwuh, lan kayekten wus tumeka.
45 Banjur ora bakal ana wong siji-sijia kang bisa nylametake wong kang disirnakake, utawa nganiaya wong kang wus menang.
46 Aku banjur mangsuli, mangkene: Iki pituturku sing wiwitan lan pungkasan, yaiku luwih becik ora menehi bumi marang Adam;
47 Amarga apa gunane wong saiki urip ing kasusahan, lan sawise mati ngenteni paukuman?
48 He Adam, apa kang koktindakaké? Awit sanadyan kowé kang gawé dosa, ora mung kowé kang tiba, nanging aku kabèh kang asalé saka Panjenengané.
49 Apa gunané awaké déwé nèk awaké déwé dijanji karo wektu sing langgeng? Apa kita wis nindakake pakaryan sing nyebabake pati?
50 Lan manawa ana pangarep-arep langgeng sing dijanjèkaké marang kita, déné awaké déwé sing paling duraka dadi muspra?
51 Lan manawa ana omah-omah sing kaslametan lan slamet kanggo kita, nanging kita padha urip ala?
52 Lan manawa kamulyan Kang Mahaluhur kajaga kanggo mbelani wong-wong kang padha urip waspada, dene kita padha lumaku ing dalan kang paling ala?
53 Lan bakal ana firdaus, kang wohé langgeng ing salawas-lawase, kang ana keamanan lan tamba, awit kita ora bakal lumebu ing?
54 (Awit kita padha lumaku ana ing panggonan kang ora nyenengake.)
55 Lan rainé wong-wong kang padha pantang padha sumunar ngungkuli lintang-lintang, déné rai kita luwih ireng tinimbang pepeteng?
56 Amarga nalika kita isih urip lan nglakoni piala, kita ora nganggep manawa kita bakal nandhang sangsara sawise mati.
57 Panjenengané banjur mangsuli aku, mangkene: Iki kahanan perang, sing bakal ditindakake dening wong sing lair ing bumi;
58 Manawa menang, bakal nandhang sangsara kaya kang wus kokpangandikakake, nanging manawa menang, iku bakal tampa apa kang Dakdhawuhake.
59 Amarga iki urip sing diomongake Musa marang wong-wong nalika isih urip, pangandikane: Pilihen urip, supaya sampeyan bisa urip.

60 Nanging wong-wong kuwi ora pretyaya marang Dèkné, lan para nabi sakwisé Dèkné, lan Aku sing wis ngomong marang Dèkné.
61 Dadiné aja nganti ana rasa susah ing karusakané, kaya bungahé wong-wong kang padha yakin marang karahayon.
62 Aku banjur mangsuli: Kawula mangertos, dhuh Gusti, bilih Kang Mahaluhur sinebut welas asih, awit Panjenengane paring kawelasan marang wong kang durung rawuh ing jagad.
63 Lan marang wong-wong kang padha manut angger-anggeré;
64 Lan yèn Panjenengané iku sabar, lan nandhang sangsara marang wong-wong kang padha gawé dosa, minangka titahé;
65 Lan yèn Panjenengané iku lubèr, awit iku sadhiya mènèhi apa kang dibutuhake;
66 Lan Panjenengané iku maha welas asih, awit Panjenengané lubèr-lubèri sih-rahmaté marang wong-wong sing saiki, lan sing wis kepungkur, lan uga sing bakal teka.
67 Saupama Panjenenganė ora nindakaké sih-kadarmané, mesthi jagad iki ora bakal tetep karo wong-wong kang padha nduwèni warisan.
68 Lan Panjenenganė ngapura; Amarga manawa ora nindakake kabecikan, supaya wong-wong sing nglakoni piala bisa digampangake, mula sadasa ewu wong ora bakal urip.
69 Lan minangka hakim, manawa Panjenengane ora ngapura marang wong-wong kang padha waras marga saka pangandikane, sarta nyingkirake sakehe pasulayan,
70 Mesthine mung sawetara sing isih ana ing wong akeh sing ora kaetung.

BAB 8

1 Panjenenganė banjur mangsuli aku, pangandikanė: Kang Mahaluhur wus nitahake jagad iki kanggo akèh wong, nanging jagad kang bakal teka mung sathithik.
2 Ingsun bakal paring pasemon marang sira, dhuh Esdras; Kayadene anggonmu takon marang bumi, iku bakal kandha marang kowe, yen bumi iku ngetokna cetakan akeh banget, nanging mung lebu cilik sing asale saka emas.
3 Akèh sing titah, nanging mung sethithik sing bakal slamet.
4 Aku mangsuli mangsuli, dhuh nyawaku, pangerten, lan mangana kawicaksanan.
5 Awit kowé wis gelem ngrungokké lan kepéngin medhar wangsit, awit kowé ora nduwé wektu menèh mung kanggo urip.
6 Dhuh Yehuwah, manawi Paduka boten marengaken abdi Paduka, supados kawula sami ndedonga wonten ing ngarsa Paduka, saha Paduka paringi wiji dhateng manah kawula, saha budidaya tumrap pangertosan kawula, supados sageda thukul wohipun; Kapriye carane saben wong urip sing rusak, sing ngenggoni panggonane manungsa?
7 Amargi Paduka piyambak, lan kawula sadaya sami damelan asta Paduka, kados ingkang sampun Paduka dhawuhaken.
8 Amarga nalika awak wis kawangun ing guwa-garbane ibu, lan sampeyan menehi anggota, titah Paduka katahan ing geni lan banyu, lan sangang sasi pakaryan Paduka tahan titah Paduka ingkang katitahaken ing dheweke.
9 Nanging sing dirumat lan dijaga bakal dilestarekake, lan yen wis tekan wektune, guwa-garbane sing dilestarekake bakal ngluwari barang-barang kang thukul ing jerone.
10 Awit saka ing perangan-peranganing badan, sira dhawuh supaya diwenehi susu saka susu, yaiku wohing dhadha.
11 Satemah barang kang kawangun iku bisa diopeni nganti sawatara mangsa, nganti Paduka paringaken dhateng sih-kadarman Paduka.
12 Paduka sampun mbudidaya kalayan kaleresan Paduka, sarta Paduka paringi ing angger-angger Paduka, sarta Paduka rubah kanthi pranatan Paduka.
13 Lan sampeyan bakal matèni iku minangka titah sampeyan, lan urip iku minangka gaweyanira.
14 Mulané, nèk kowé nyirnakaké wong sing wis digawé karo penggawé sing gedhé banget, kuwi gampang banget kanggo netepi dhawuh-dhawuhmu, supaya barang sing wis digawé bisa dilestarèkaké.
15 Mulane saiki, dhuh Yehuwah, kawula badhe matur; ndemek wong ing umum, sampeyan paling ngerti; nanging nrenyuhake umat Paduka, awit saking punika kawula nyuwun pangapunten;
16 Lan kanggo pusakanira, kang marga saka aku susah; lan kanggo Israel, kang kanggo wong aku abot; lan marga saka Yakub, kang marga saka Aku susah;
17 Mulané aku bakal wiwit ndedonga marang kowé kanggo awakku dhéwé lan kanggo wong-wong kuwi, awit aku weruh tibané awaké déwé sing manggon nang negara iki tiba tiba.
18 Nanging aku wis krungu bab cepeté hakim sing bakal teka.
19 Mulané padha rungokna swaraningSun lan pangertènana pitutur-Ku, Aku bakal ngandika marang kowé. Iki minangka wiwitan tembung Esdras, sadurunge diangkat: lan aku s pitulungan,
20 Dhuh Pangéran, Paduka ingkang dedalem ing kalanggengan, ingkang mirsani saking ngaluhur, ingkang wonten ing swarga lan ing awang-awang;
21 Dhamparé ora kena dikira; kang kamulyan ora bisa dingerteni; ing ngarsané para malaékat padha ngadeg kalawan gumeter,
22 Wong-wong sing ngladèni kuwi ènèng angin lan geni; kang tembung iku bener, lan pangandikane tetep; kang dhawuh iku kuwat, lan pranatan wedi;
23 Panemune iku gawe telenging teleng, lan gunung-gunung padha lebur dening bebendune; kang dadi saksi nyata:
24 Paduka mugi karsaa miyarsakaken pandonganipun abdi Paduka, saha midhangetaken panyuwunipun titah Paduka.
25 Awit salawasé aku urip, Aku bakal ngomong, lan salawasé aku duwe pangerten, aku bakal mangsuli.
26 Aja mirsani dosane umate; nanging marang wong-wong sing ngabdi marang kowé kanthi bener.
27 Aja nggatekake pakaryane para bangsa kang ala, nanging karepe wong kang padha netepi pepenget-pepenginanmu ing sajroning kasangsaran.
28 Aja mikir marang wong-wong sing padha tumindak goroh ana ing ngarepmu, nanging elinga marang wong-wong mau, yaiku wong-wong sing wis ngerti rasa wedimu, miturut kekarepanmu.
29 Aja karsa Paduka nyirnakaken tiyang ingkang gesangipun kados kewan; nanging kanggo ndeleng marang wong-wong sing wis cetha mulang hukum Panjenengan.
30 Aja nesu marang wong sing dianggep luwih ala tinimbang kewan; nanging tresnaa marang wong-wong sing tansah ngandel marang kaadilan lan kamulyan Paduka.
31 Awit aku lan leluhurku padha nandhang lelara kang kaya mangkono, nanging marga saka aku wong dosa, kowe bakal diarani welas asih.
32 Awit nèk kowé kepéngin melasi marang aku, kowé bakal diarani welas asih, yaiku wong sing ora nduwé penggawé sing bener.
33 Awit wong-wong sing bener, sing nduwèni pirang-pirang panggawé becik, bakal tampa pituwas saka tumindaké dhéwé.
34 Amarga apa manungsa iku, nganti kowe nesu marang dheweke? Utawa apa ta generasi kang rusak, nganti kowé padha sengit marang iku?

35 Awit satemene wong-wong iku ora ana kang lair, nanging kang tumindak ala; lan ing antarane para mukmin ora ana siji-sijia kang ora nindakake kaluputan.
36 Dhuh Pangéran, kaleresan saha kasaénan Paduka punika badhé kacariyosaken, manawi Paduka paring welas asih dhateng tiyang ingkang boten pitados dhateng tumindak ingkang saé.
37 Panjenengané banjur mangsuli marang aku, pangandikané, "Panjenengan ngandika punika leres, lan bakal kelakon miturut pangandika panjenengan."
38 Satemené Aku ora bakal mikir bab wataké wong-wong sing wis nglakoni dosa sadurunge pati, sadurunge pangadilan, sadurunge karusakan.
39 Nanging Ingsun bakal bungah-bungah marga saka watake wong mursid, sarta Ingsun bakal ngelingi lelampahanira, lan kawilujengan sarta ganjaran kang bakal padha tampa.
40 Kaya sing wis tak omong saiki, kuwi bakal kelakon.
41 Sabab kayadene wong tani nyebar wiji akeh ing lemah lan nandur wit-witan akeh, nanging kang kasebar kang becik ing mangsane ora thukul, lan kang ditandur iku ora thukul, mangkono uga kang kasebar. ing donya; ora kabeh bakal slamet.
42 Aku banjur mangsuli mangkene: Manawa aku oleh sih-rahmat, keparenga aku matur.
43 Kayadene wijine wong tani bakal ilang, yen ora tuwuh lan ora oleh udan ing mangsane; utawa yen udane akeh banget, banjur rusak.
44 Mangkono uga manungsa, kang kawangun nganggo tanganmu, lan diarani gambarmu dhéwé, amarga kowé padha karo Panjenengané, marga saka Panjenengané anggonmu nitahaké samubarang kabèh, lan nyerupaaké wijiné wong tani.
45 Paduka mugi sampun ngantos duka dhateng kawula sadaya, nanging mugi karsaa welas asih dhateng para kagungan Paduka, awit Paduka ingkang welas asih dhateng titah Paduka.
46 Panjenengané banjur mangsuli marang aku, mangkene: "Barang-barang sing saiki ana kanggo saiki, lan sing bakal teka kanggo wong-wong sing bakal teka."
47 Satemené anggonmu bisa nresnani titah-Ku ngungkuli Aku, nanging aku wis kerep nyedhak marang kowé lan marang kowé, nanging ora tau marang wong duraka.
48 Ing bab iki uga kowé nggumunké ana ing ngarsané Kang Mahaluhur.
49 Awit kowé wis ngesorké awaké déwé, kaya sing kudu mbok lakoni, lan ora nganggep awaké déwé pantes diluhurké karo wong mursid.
50 Amarga akèh kasangsaran kang gedhé bakal katindakaké marang wong-wong kang ing tembé bakal manggon ana ing donya, amarga padha lumaku kalawan gumunggung.
51 Nanging kowé kudu ngerti dhéwé, lan goleka kamulyan kanggo wong sing kaya kowé.
52 Awit swarga wus kabukak, wit kauripan wus katanem, wusanane wus kasedhiya, kaluberan wis dicawisake, kutha wus kabangun, katentreman wus kaparengake, iya sampurnaning kabecikan lan kawicaksanan.
53 Oyod piala wis disegel saka kowé, kaapesan lan renget wis didhelikake saka kowé, lan karusakan wis mlayu menyang naraka supaya dilalekake.
54 Kasedhihan wis liwati, lan ing wekasan bakal kapacak bandha kang langgeng.
55 Mulané kowé aja takon-takon manèh bab akèhé wong sing bakal mati.
56 Amarga nalika padha mardika, padha ngremehake Kang Mahaluhur, ngremehake angger-anggering Toret, lan ninggal lakune.
57 Malah padha ngidak-idak para wong mursid,
58 Wong-wong mau padha ngucap ing sajroning atiné: "Ora ana Allah; ya, lan ngerti padha kudu mati.
59 Awit kaya sing wis katulis ing ndhuwur bakal nampa kowé, kaya ngono uga kasatan lan kasangsaran wis disiapake kanggo wong-wong mau, amarga ora kersané wong-wong bakal sirna.
60 Nanging kang katitahaké duwé najisake asmane kang nitahake, lan padha ora matur nuwun marang Panjenengane kang nyawisake urip kanggo wong-wong mau.
61 Mulané, pangadilanku saiki wis cedhak.
62 Bab-bab iku ora Daktuduhaké marang kabèh wong, nanging marang kowé, lan marang sawetara wong sing kaya kowé. Aku banjur mangsuli:
63 Dhuh Pangéran, sapunika Paduka sampun ngatingalaken mukjijat-mukjijat ingkang kathah, ingkang badhé Paduka lampahi ing pungkasaning jaman, nanging ing wekdal pundi Paduka boten nedahaken dhateng kawula.

BAB 9

1 Panjenengané banjur mangsuli marang aku, pangandikané, "Sira sregep ngukur wektumu."
2 Mulané kowé bakal ngerti nèk kuwi wektuné Gusti Allah sing Mahaluhur bakal niliki jagat sing wis dityekel.
3 Mulané, nèk ana lindhu lan gegeré wong-wong ing jagat iki,
4 Mulané kowé bakal ngerti nèk Gusti Allah sing Mahaluhur wis ngomongké bab-bab kuwi wiwit jaman biyèn, malah wiwit wiwitané.
5 Sabab kayadene samubarang kang katitahake ana ing jagad iku ana wiwitane lan wekasane, lan wekasane wis nyata.
6 Mangkono uga jamané Kang Mahaluhur iku wiwitané kanthi nggumun-nggumun lan mukjijat-mukjijat, lan wekasané kanthi pratandha-pratandha.
7 Lan saben wong sing bakal kapitulungan rahayu lan bisa oncat marga saka panggawene lan marga saka pracaya, kang kokpracaya,
8 Wong-wong mau bakal diluwari saka bebaya-bebaya kasebut, lan bakal weruh kawilujengan ing tanahku lan ing tlatah-tlatahku;
9 Ing kono bakal padha nandhang sangsara, yaiku wong-wong kang padha nganiaya dalaningSun;
10 Awit wong-wong sing uripé nampani kabegjan, nanging ora wanuh karo Aku;
11 Lan wong-wong sing nyepelekake angger-anggeringSun, nalika isih padha mardika, lan nalika isih ana panggonan mratobat, padha ora ngerti, nanging ngremehake.
12 Wong-wong kuwi kudu ngerti sakwisé mati karo lara.
13 Mulané kowé aja padha sumelang ing bab kapriye para wong duraka bakal diukum, lan kapan, nanging takonana kepriyé wong-wong mursid bakal kaslametaké, sing kagungané donya, lan kanggo sapa jagad iki digawé.
14 Aku banjur mangsuli:
15 Aku wis ngandika biyèn, lan saiki dakkandhakaké, lan ing salawas-lawasé bakal dakkandhakaké, yèn wong-wong kang padha tiwas iku luwih akèh tinimbang kang bakal kapitulungan rahayu.
16 Kaya dene ombak ngungkuli tetes.
17 Panjenengané banjur mangsuli aku, pangandikané, "Kaya pategalan, mangkono uga wiji; kayadene kembang-kembange, kaya mangkono uga warnane; kayadene kang gawe, mangkono uga pagaweane; kayadene wong tani iku awake dhewe, mangkono uga tetanemane.
18 Lan saiki nalika Aku nyiapake donya, sing durung digawe, malah kanggo wong-wong mau kanggo manggon ing urip saiki, ora ana wong sing nglawan Aku.

19 Awit biyèn, saben wong padha manut, nanging saiki tata kramané wong-wong kang katitahaké ana ing donya iki rusak marga saka wiji kang langgeng, sarta angger-anggering Torèt kang ora kena digoleki.
20 Mulané aku nggatèkaké jagat, lah, ana bebaya, awit saka piranti-piranti sing ana ing kono.
21 Aku banjur nyumurupi lan nyemangati banget, lan aku wis nyimpen woh anggur saka grumbul, lan tanduran saka bangsa gedhe.
22 Mulané, wong-wong sing lair tanpa guna, ayo padha sirna. lan supaya anggurku lan tanduranku; awit kalawan rekasa kang gedhe anggoningSun nyempurnakake.
23 Nanging manawa kowe leren pitung dina maneh, (nanging kowe ora pasa,
24 Nanging lumebua ing pategalan kembang-kembang, sing ora ana omah, lan mangan kembang-kembang ing pategalan; aja ngrasakake daging, aja ngombe anggur, nanging mangan kembang mung;)
25 Lan tansah ndedonga marang Kang Mahaluhur, aku bakal teka lan ngomong karo kowé.
26 Aku banjur tindak menyang ara-ara kang aran Ardat, kaya kang didhawuhake marang aku; Ing kono aku lungguh ana ing antarané kembang-kembang, lan mangan woh-wohan ing ara-ara, lan dagingé dadi marem.
27 Sawuse pitung dina aku linggih ana ing suket, atiku sedhih kaya sadurunge.
28 Aku banjur mbukak cangkemku lan wiwit ngandika ana ing ngarsaning Kang Mahaluhur, sarta ngandika:
29 Dhuh Yehuwah, Paduka ingkang ngetingalaken sarira Paduka dhateng kawula sadaya, Paduka sampun ngatingal dhateng para leluhur kawula wonten ing ara-ara samun, ing papan ingkang boten dipunidak-idak dening tiyang, ing papan ingkang tandus nalika medal saking Mesir.
30 Panjenengané banjur ngandika mengkéné, "Hé Israèl, rungokna! lan elinga tembungku, he turune Yakub.
31 Lah, Ingsun nyebar angger-anggeringSun ana ing sira, temah bakal ngetokna woh, lan sira bakal kaluhuran ing salawas-lawase.
32 Nanging para leluhur kawula ingkang sampun nampi angger-anggering Toret, boten netepi lan boten netepi pranatan Paduka, lan sanadyan wohing angger-angger Paduka boten sirna, nanging boten saged, awit punika kagungan Paduka.
33 Nanging wong-wong sing nampani bakal mati, merga ora nyimpen apa sing disebar.
34 Lah, dadi adat, yen lemah nampa wiji, utawa segara kapal, utawa prau apa daging utawa ombenan, sing bakal sirna sing nyebar utawa dibuwang.
35 Apa kang kasebar utawa dibuwang utawa ditampa, iku bakal sirna lan ora tetep ana ing antara kita, nanging ora kelakon kaya mangkono.
36 Sabab kita kang padha nampani angger-anggering Torèt, padha sirna marga saka dosa, lan atiné uga kang nampani iku
37 Nanging angger-anggering Torèt ora sirna, nanging tetep ana pasukane.
38 Bareng anggonku ngucap iki ing sajroning ati, aku nuli nyawang mburi, lan ing sisih tengen aku weruh wong wadon, lah wong wadon iku sedhih lan nangis kanthi swara sora, lan sedhih banget. sandhangane padha nyewuk, lan sirahe ana awu.
39 Aku banjur nyingkirake angen-angenku, aku banjur mratobat marang dheweke,
40 Lan ngandika marang dheweke, Yagene kowe nangis? kenging punapa panjenengan sedhih ing atine?
41 Wong wadon mau banjur matur marang aku, "Pak, mugi karsaa keparenga kawula sesambat, lan nambahi sedhih kawula, awit kawula sedhih sanget lan asor sanget."
42 Aku banjur takon marang wong wadon mau: “Apa sing kok ganggu? marang aku.
43 Atur wangsulane marang aku: Aku iki baturmu gabug lan ora duwe anak, sanadyan aku duwe bojo telung puluh taun.
44 Lan telung puluh taun iku aku ora nindakake liyane rina lan wengi, lan saben jam, nanging aku ndedonga marang Kang Mahaluhur.
45 Sawuse telung puluh taun, Gusti Allah miyarsakake abdimu, mirsani kasangsaranku, mirsani kasangsaranku, nuli diparingi anak lanang, lan aku bungah banget marang dheweke, semono uga bojoku lan tangga-tangganku kabeh. kang Maha Kuwasa.
46 Lan Ingsun paring pangan marang Panjenengané kalawan susah banget.
47 Mulané, bareng wis diwasa lan wis tekan wektuné arep nduwé bojo, aku banjur gawé pésta.

BAB 10

1 Bareng anakku lumebu ing kamar manten, banjur tiba lan mati.
2 Aku kabèh banjur padha madhangi lampu-lampuné, lan tangga-tanggaku kabèh padha tangi kanggo nglipur aku;
3 Bareng wong-wong padha ora nglipur aku, aku bisa meneng. Aku banjur tangi ing wayah bengi lan mlayu, lan teka mrene menyang pategalan, kaya sing sampeyan deleng.
4 Lan saiki aku ora arep bali menyang kutha, nanging manggon ing kene, lan ora mangan utawa ngombe, nanging kudu sedhih lan pasa nganti mati.
5 Aku banjur ninggal semedi sing ana ing kono, lan aku ngomong karo dheweke kanthi nepsu:
6 Hé wong wadon sing bodho, apa kowé ora weruh kasusahanku, lan apa sing kelakon karo aku?
7 Kadospundi Sion, ibu kita kebak sakehing sedhih, sedhih banget, sedhih banget?
8 Lan saiki, ndeleng kita kabeh sedhih lan sedhih, amarga kita kabeh padha sedhih, apa sampeyan sedhih amarga putra siji?
9 Amarga takon marang bumi, lan dheweke bakal ngandhani sampeyan, yen dheweke kudu nangis amarga tibane akeh sing tuwuh ing dheweke.
10 Awit saka ing kono kabeh padha metu saka ing kawitan, lan saka ing kono bakal metu kabeh liyane, lan meh kabeh padha lumaku menyang ing karusakan, lan wong akeh padha bosok babar pisan.
11 Sapa sing kudu gawé sesambat luwih akèh katimbang karo wong wadon sing wis kelangan wong akèh? lan dudu kowe, kang nuwun sewu nanging mung siji?
12 Nanging manawa kowe kandha marang aku: Kadhungku iku ora kaya bumi, amarga aku wis kelangan wohing guwa-garbanku, kang wus Daklairaké kalawan lara lan susah;
13 Nanging bumi ora kaya ngono, amarga wong-wong sing ana ing kono, miturut dalane bumi, wis ilang kaya sing teka.
14 Banjur Aku pitutur marang kowé: Kaya sing sampeyan wis nglairaké karo lara; Mangkono uga bumi uga ngetokaké wohé, yaiku manungsa, wiwit wiwitan mula marang Panjenengané kang nitahaké.
15 Mulané saiki, sedhihmu lan tabaha apa sing bakal dialami kowé.
16 Awit nèk kowé ngakoni nèk Gusti Allah kuwi adil, kowé bakal nampa anakmu ing wektuné, lan bakal dialem ing antarané wong wadon.
17 Banjur lungaa menyang kutha sowanmu.

18 Wangsulane wong wadon mau marang aku: Aku ora bakal nglakoni, aku ora bakal lumebu ing kutha, nanging ing kene aku bakal mati.
19 Aku banjur ngandika maneh marang dheweke:
20 Aja kaya ngono, nanging diwènèhi pitutur. dening Ingsun: pira cacahe kasusahaning Sion? padha lipur marga saka kasusahaning Yerusalem.
21 Amargi Paduka mirsani, bilih papan suci kawula sampun kagempur, misbyah kawula dipun risak, padaleman kawula dipun rusak.
22 Garam kita kalebokaké ing lemah, kidung kita wis entek, kabungahan kita wus entek, padhangé padamaran kita padha mati, pethi prajanjian kita rusak, barang-barang kita kang suci padha najisaké, lan asmané kang suci. kang katimbalan marang kita meh padha najis: anak-anak kita padha kawirangan, para imam kita padha diobong, wong Lewi kita padha kabuwang, para prawan kita padha najis, lan para garwane kita padha diobong; wong-wong mursid kita padha kaboyong, bocah-bocah cilik kita padha sirna, para nom-noman kita padha dadi batur tukon, lan wong-wong kita kang kuwat padha lemes;
23 Lan, sing paling gedhe kabeh, segel Sion saiki wis ilang kaluhurane; amarga dheweke wis dipasrahake marang tangane wong-wong sing sengit marang kita.
24 Mulané sikep sedhihmu sing gedhé, lan nyingkirna kasusahan sing akèh, supaya Kang Mahakwasa paring welas asih marang kowé, lan Kang Mahaluhur bakal paring katentreman lan katentreman marang kowé.
25 Nalika aku lagi guneman karo dheweke, dumadakan raine katon sumringah banget, raine katon sumringah, mula aku wedi marang dheweke, lan mikir apa iku.
26 Lah, dumadakan dheweke nangis banget wedi, nganti bumi gonjang-ganjing marga saka swarane wong wadon mau.
27 Aku banjur weruh, lah, wong wadon mau wis ora katon manèh marang aku, nanging ana kutha kang dibangun, lan papan amba katon saka pondhasi: banjur aku wedi, lan nguwuh-uwuh kanthi swara sora:
28 Ana ing ngendi malaékat Urièl, sing wiwitané marani aku? awit Panjenengané ndadèkaké aku kesasar akèh, lan wekasanku dadi rusak, lan pandongaku kanggo ngukum.
29 Nalika aku ngandika mangkono, lah, Panjenengané marani aku lan nyawang aku.
30 Lah, aku gumlethak kaya wong mati, lan pangertenku dicopot saka aku, nuli dicekel asta tengenku, nglipur aku, lan ngadegake aku lan ngandika marang aku:
31 Punapa ingkang panjenengan raosaken? lan apa sebabé kowé bingung? Yagene pangertenmu kok ganggu, lan angen-angening atimu?
32 Atur wangsulan kula, margi sampun nilar kawula, ewadene ing ngarsa dalêm, ing ngarsa dalêm dhatêng ing pategalan, lah ing ngarsa dalêm, botên sagêd angêdharakên.
33 Panjenengané banjur ngandika marang aku, "Ngadega kanthi wicaksana, aku bakal maringi pitutur marang kowé."
34 Aku banjur matur: "Dhuh gusti, mugi karsaa paring pangandika dhateng kawula; mung aja ninggal aku, supaya aku ora mati karana pangarep-arepku.
35 Awit aku wis weruh aku ora ngerti, lan krungu aku ora ngerti.
36 Utawa apa pangrasaku diapusi, apa nyawaku ana ing impen?
37 Mulané, aku nyuwun supaya kowé nduduhké wahyu iki marang abdimu.
38 Panjenengané banjur mangsuli aku, mangkene: Rungokna aku, aku bakal ngandhani kowé lan ngandhani apa sebabé kowé wedi, awit Kang Mahaluhur bakal paring wewadi marang kowé.
39 Panjenengané mirsa, manawa lakumu bener, awit kowé tansah sedhih marga saka umaté, sarta nglairake pangadhuh banget tumrap Sion.
40 Mulané wahyu sing wis kokdeleng saiki iki tegesé:
41 Kowé weruh wong wadon sedhih, mula kowé nglipur dhèwèké.
42 Nanging saiki kowé ora weruh menèh rupané wong wédok, nanging kowé weruh kutha sing wis dibangun.
43 Lan nalika dheweke ngandhani sampeyan babagan sedane anake, iki solusine:
44 Wong wadon sing kokdeleng iki yaiku Sion.
45 Nanging, aku kandha marang kowé, yèn dhèwèké mandul telung puluh taun.
46 Nanging sawisé telung puluh taun Suléman yasa kutha lan nyaosaké pisungsung, banjur nglairake anak lanang kang gabug.
47 Lan nalika dheweke ngandhani sampeyan yen dheweke nyusoni dheweke kanthi lara, iku omah ing Yerusalem.
48 Nanging nalika dheweke kandha marang kowe: Anakku teka ing kamar omah-omah dheweke kelakon gagal lan tilar donya.
49 Lah, kowé weruh rupané, lan amarga dheweke sedhih kanggo putrane, sampeyan wiwit nglipur dheweke;
50 Awit saiki Ida Sang Hyang Widi Wasa mirsa, bilih anggen panjenengan sami sedhih tuwin nandhang sangsara kanthi gumolonging manah tumrap panjenenganipun, mila panjenenganipun sampun ngatingalaken kamulyanipun ingkang padhang lan endahing kaendahanipun.
51 Mulané kowé dakdhawuhi tetepa ana ing pategalan kang durung ana omah.
52 Awit aku ngerti nèk sing Mahaluhur bakal nduduhké bab kuwi marang kowé.
53 Mulané kowé Dakdhawuhi lunga menyang pategalan, sing ora ana dhasaré bangunan apa waé.
54 Amarga ing panggonan kang Mahaluhur wiwit nedahake kuthane, ora ana wewangunan kang bisa ngadeg.
55 Mulané aja wedi, aja wedi atimu, nanging mlebua, lan delengen kaéndahan lan kaluhurané gedhong mau, kaya sing bisa dideleng déning mripatmu.
56 Lan banjur sampeyan bakal krungu sabisa kupingmu bisa ngerti.
57 Awit kowé wis kaberkahan ngungkuli wong-wong liyané, lan wis disebut karo sing Mahaluhur; lan uga mung sawetara.
58 Nanging sesuk bengi kowé kudu nginep ing kéné;
59 Mangkono uga Kang Mahaluhur bakal paring wahyu marang sira bab prakara-prakara kang luhur, kang bakal katindakake dening Kang Mahaluhur marang para kang padha manggon ing bumi ing dina wekasan. Dadi aku turu bengi lan liyane, kaya sing diprentahake marang aku.

BAB 11

1 Aku banjur ngimpi, lah ana manuk garudha sing njedhul saka ing sagara, swiwine wulu rolas lan endhas telu.
2 Lan aku weruh, lan, lah, dheweke ngebarake swiwine ing salumahing bumi, lan sakehing angin ing awang-awang nuli padha nglumpuk.
3 Aku banjur weruh, lan saka wulune ana wulu-wulu liyane kang thukul; lan padha dadi cilik wulu lan cilik.
4 Nanging sirahe padha ayem, sirahe ana ing tengahe luwih gedhe tinimbang liyane, nanging isih ana turahane.
5 Lan aku weruh, lah, manuk garudha mabur nganggo wuluné, lan dadi raja ing bumi lan marang wong-wong sing manggon ing kono.

6 Lan aku weruh kabeh sing ana ing sangisore langit padha tundhuk marang dheweke, lan ora ana wong siji-sijia sing nglawan dheweke, ora ana makhluk siji wae ing bumi.
7 Aku banjur mirsani, lah, manuk garudha munggah ing cakaré lan ngandika marang wuluné:
8 Aja padha ngati-ati, padha turua ana ing panggonane dhewe-dhewe, lan waspada kanthi cara.
9 Nanging sirah kudu dilestarekake nganti pungkasan.
10 Aku banjur mirsani, lah, swara iku ora metu saka ing sirahé, nanging saka ing jero awaké.
11 Aku banjur ngétung wuluné, lah, ana wolu.
12 Aku banjur mirsani, lah ing sisih tengen ana wulu siji lan dadi ratu d liwat kabeh bumi;
13 Bareng wis jumeneng ratu, wekasane, lan panggonane ora katon maneh; lan mrentah, lan duwe wektu gedhe;
14 Bareng wis jumeneng ratu, wekasane uga kaya kang wiwitan, nganti ora katon manèh.
15 Banjur ana swara sing ngomong:
16 Rungokna kowé, sing wis suwé nguwasani bumi.
17 Ora bakal ana wong siji-sijia sing bisa nggayuh wektumu, utawa setengahe.
18 Kang katelu banjur jumeneng ratu kaya kang sadurunge, lan ora katon maneh.
19 Mangkono uga kabeh kekarene siji-sijine, kaya saben wong dadi ratu, banjur ora katon maneh.
20 Aku banjur mirsani, lah, suwe-suwe, wulu-wulu kang ana ing sisih tengen padha ngadeg ing sisih tengen, supaya padha bisa mrentah; lan sawetara wong padha mrentah, nanging ing sawetara wektu padha ora katon maneh.
21 Amarga ana wong-wong sing padha ngadeg, nanging ora diatur.
22 Sawuse mangkono aku banjur mirsani, lah, wulu rolas wis ora katon maneh, lan wulu cilik loro mau wis ora katon maneh.
23 Ing sarirané manuk garudha iku ora ana manèh, mung endhasé telu kang mapan lan swiwi cilik nem.
24 Banjur aku weruh wulu cilik loro misah saka enem, lan tetep ana ing sangisore sirah sing ana ing sisih tengen, amarga papat ana ing panggonane.
25 Lan aku weruh, lan, lah, wulu sing ana ing sangisore swiwi mikir kanggo ngadeg dhewe lan duwe aturan.
26 Aku banjur weruh, lah, ana siji sing dipasang, nanging ora suwé manèh katon.
27 Lan sing kapindho luwih cepet tinimbang sing pisanan.
28 Lan aku ndeleng, lan, lah, wong loro sing isih padha mikir ing awake dhewe dadi raja.
29 Bareng padha mikir mangkono, lah, ana salah sijining kepala kang lagi ngaso, yaiku kang ana ing tengah; amarga iku luwih gedhe tinimbang kepala loro liyane.
30 Lan aku banjur weruh sing loro sirah liyane digandhengake karo iku.
31 Lah, sirahe maling karo wong-wong sing padha karo, lan mangan loro wulu ing sangisore swiwi sing bakal dadi raja.
32 Nanging sirah iki ndadékaké salumahing bumi padha wedi, lan nguwasani sakehing wong kang manggon ing bumi kalawan akèh panganiaya; lan nduwèni pangwasané donya luwih saka sakèhé swiwiné.
33 Sawisé iku aku weruh, lah, sirah sing ana ing tengahé dumadakan ora katon kaya swiwi.
34 Nanging isih ana kepala loro, sing uga padha nguwasani bumi lan wong-wong sing manggon ing kono.
35 Lan aku weruh, lan, lah, sirah ing sisih tengen mangan sing ana ing sisih kiwa.
36 Aku banjur krungu swara, kang ngandika marang aku: Delengen ing ngarepmu, lan delengen apa sing kokdeleng.
37 Lan aku weruh, lah kaya singa sing nggero diusir metu saka ing alas, lan aku weruh wong mau nguwuh-uwuh marang manuk garudha mau:
38 Rungokna, Aku bakal ngomong karo kowé, lan sing Mahaluhur bakal ngandika marang kowé:
39 Apa kowé dudu kekayon saka kéwan papat, sing wis Dakdadèkké ratu ing jagat-Ku, supaya entèk-entèké jamané kelakon?
40 Lan kang kaping papat teka, lan ngalahake kabeh kewan sing wis kepungkur, lan nguwasani jagad kanthi wedi banget, lan nguwasani salumahing bumi kanthi penindasan sing ala. lan nganti suwe anggone manggon ana ing bumi kalawan cidra.
41 Awitdene bumi Paduka boten ngadili kanthi leres.
42 Amargi tiyang ingkang andhap asor, Paduka awonaken, tiyang ingkang rukun, Paduka tresnani dhateng tiyang ingkang goroh, lan ngrusak omah-omahipun tiyang ingkang metokake woh, lan mbubrahaken tembokipun tiyang ingkang boten damel piawon dhateng Paduka.
43 Mulané tumindakmu sing ora bener iku nganti tekan Ingkang Mahaluhur, lan angkuhmu marang Kang Mahakuwasa.
44 Ida Sang Hyang Widi Wasa sampun mirsani masa-masa angkuh, satemah sampun telas, saha nisthanipun sampun kaleksanan.
45 Mulané ora katon manèh, hé manuk garudha, swiwimu sing nggegirisi, wulumu sing ala, sirahmu sing ala, cakarmu sing lara, lan sakèhé badanmu sing ora apik.
46 Supaya salumahing bumi padha ayem lan bisa bali, diluwari saka panganiayamu, sarta ngarep-arep marang pangadilan lan sih-kadarmane kang nitahake.

BAB 12

1 Nalika singa ngandika marang manuk garudha mau, aku weruh,
2 Lah, sirah sing isih ana lan swiwi papat wis ora katon maneh, lan wong loro mau banjur padha mangkat dadi ratu, nanging karajane mung cilik lan kebak geger.
3 Lan aku weruh, lah padha ora katon maneh, lan kabeh awak manuk garudha padha kobong, nganti bumi wedi banget, aku banjur tangi saka kasusahan lan keseling atiku, lan saka wedi banget. lan ngandika marang rohku,
4 Lah, iki sing koktindakake marang aku, yaiku nyinau dalane Kang Mahaluhur.
5 Lah, nanging aku kesel banget ing pikiranku, lan saya ringkih banget; lan mung seththik kekuwatanku, amarga wedi banget sing daktampa ing bengi iki.
6 Mulané aku saiki nyuwun marang Ingkang Mahaluhur, supaya Panjenengané nglipur aku nganti tumeka ing wekasan.
7 Aku banjur matur: Dhuh Gusti, ingkang nguwasani, manawi kawula manggih sih-rahmat wonten ing ngarsanipun tpaningalmu, lan manawa aku kabenerake ana ing ngarepe wong akeh, lan manawa panyuwunku nganti tekan ing ngarsane;
8 Kawula mugi karsaa nglipur, saha mugi karsaa paring wangsulan dhateng abdi Paduka punika, saha warnining wahyu ingkang nggegirisi punika, supados Paduka saged nglipur nyawa kawula.
9 Awit kowé wis nganggep aku pantes ndudühké marang aku ing pungkasaning jaman.
10 Panjenengané banjur ngandika marang aku: Iki tegesé wahyu mau.
11 Manuk garudha kang kokdeleng minggah saka ing sagara, iku karajan kang katon ing wahyune sadulurmu Dhaniel.

12 Nanging ora diwedharaké marang Panjenengané, mulané saiki dakkarepaké marang kowé.
13 Lah, bakal tumeka ing wektune bakal ana karajan kang jumeneng ana ing bumi, lan bakal digegirisi ngluwihi kabeh karajan sadurunge.
14 Ing kono bakal ana ratu rolas, siji-sijine.
15 Kang kapindho bakal wiwit jumeneng ratu, lan bakal duwe wektu luwih akeh tinimbang wong rolas.
16 Lan swiwi rolas kuwi tegesé, sing kowé weruh.
17 Mungguh swara kang kokrungu ngandika, lan kang kokdeleng iku ora metu saka ing sirah, nanging saka ing satengahing badan, iki tegesé:
18 Sawisé jamané karajan mau bakal ana perang-perjuangan kang gedhé, lan bakal ana ing bebaya kacilakan;
19 Dene anggonira weruh wulu cilik wolung ing sangisoring swiwine, iku tegesé:
20 Ing Panjenengané bakal jumeneng raja wolu, kang umuré mung cilik, lan umuré cepet.
21 Wong loro mau bakal tiwas, wis cedhak wektu tengahé, papat kudu disimpen nganti pungkasané nyedhak, nanging loro bakal disimpen nganti pungkasan.
22 Dene anggonmu weruh endhas telu padha ngaso, iki tegesé:
23 Ing dina wekasane Kang Mahaluhur bakal nganakake karajan telu, lan ing kono bakal ana prakara akeh maneh, lan bakal padha nguwasani bumi.
24 Lan saka wong-wong sing manggon ing kono, luwih akeh nganiaya, ngluwihi kabeh wong sadurunge, mulane diarani kepala manuk garudha.
25 Awit wong-wong kuwi sing bakal nglakoni pialané, lan sing bakal ngrampungké wekasané.
26 Lan nalika kowé weruh sing sirah gedhe wis ora katon maneh, iku ateges sing siji saka wong-wong mau bakal mati ing paturon, nanging karo pain.
27 Awit wong loro sing isih kari bakal dipatèni nganggo pedhang.
28 Awit pedhangé sing siji bakal ngmangsa sijiné, nanging wekasané bakal tiba ing pedhang.
29 Dene sira weruh wulu loro ana ing sangisore swiwine padha ngliwati endhas ing sisih tengen;
30 Iki tegesé wong-wong sing dilestarèkaké déning Kang Mahaluhur nganti tekan pungkasané: Kratoné cilik lan kebak kasusahan, kaya sing wis kokdeleng.
31 Singa sing kokdeleng njedhul saka ing alas, lan nggero-gero lan ngomong karo manuk garudha, lan nggegirisi dheweke kanthi sakehing tembung sing kokrungu;
32 Iki wong sing dijebadi, sing disimpen dening Ingkang Mahaluhur kanggo wong-wong mau lan marga saka pialane nganti tumeka ing wekasane;
33 Wong-wong mau bakal dipasrahké ing ngarsané kanthi urip ing ngarsané, lan bakal didukani lan didukani.
34 Awitdene umat-Ku liyane bakal diluwari kanthi sih-rahmat, yaiku wong-wong kang katindhes ana ing wilayah-wilayah-Ku, lan bakal padha bungah-bungaha nganti tumeka ing dina pangadilan, kang wus Sunomongake marang sira wiwit wiwitan mula.
35 Iki impèn sing kokdeleng, lan iki tegesé.
36 Kowé mung kepéngin ngerti rahasiané Kang Mahaluhur iki.
37 Mulané tulisen sakèhé prekara sing wis kokdeleng ana ing buku lan ndhelikaké.
38 Lan mulangi wong-wong sing wicaksana, sing bisa ngerti lan njaga rahasia kasebut.
39 Nanging kowe ngentènana ana ing kéné manèh pitung dina manèh, supaya kowé bisa diweruhi apa kang dadi karsané Kang Mahaluhur marang kowé. Lan kanthi mangkono banjur tindak.
40 Bareng wong kabèh padha weruh yèn pitung dina wis kliwat, lan aku ora bali manèh menyang kutha, banjur padha nglumpukaké wong kabèh, saka kang cilik nganti kang gedhé, banjur padha sowan ing ngarsaningsun sarta matur:
41 Kawula sami damel dosa menapa? Lan piala apa sing daktindakaké marang kowé, nganti kowé ninggal aku lan njagong ana ing kene?
42 Awit saka ing antarané para nabi kabèh, kowé mung kari aku, kaya gugus anggur, kaya diyan ing panggonan kang peteng, lan kaya swarga utawa prau kang kajaga saka prahara.
43 Apa ora cukup piala kang wis tumeka marang aku?
44 Manawa kawula sami Paduka tilar, punapa langkung prayogi tumrap kawula sadaya, manawi kawula sami kaobong wonten ing Sion?
45 Awit kita ora ngungkuli wong-wong sing wis mati ana ing kono. Lan padha nangis sora. Aku banjur mangsuli, mangkene:
46 He Israèl! lan aja dadi abot, he turune Yakub!
47 Awit Gusti Allah sing Mahaluhur wis ngéling-éling kowé, lan Kang Mahakuwasa ora nglalèkaké kowé ing sajroning panggodha.
48 Aku ora ninggal kowé, lan ora ninggal kowé, nanging teka ing panggonan iki kanggo ndedonga kanggo karusakané Sion, lan supaya aku njaluk welas asih kanggo kahananmu sing asor. papan suci sampeyan.
49 Mulané kowé kabèh padha mulih, lan sawisé dina iki Aku bakal nemoni kowé.
50 Wong-wong mau banjur padha mlebu ing kutha, kaya sing dakdhawuhake:
51 Nanging aku tetep ana ing ara-ara pitung dina, kaya sing didhawuhaké déning malaékat marang aku; lan ing dina iku mung mangan kembang ing ara-ara, lan aku mangan sayuran.

BAB 13

1 Sawisé pitung dina, ing wayah bengi aku ngimpi.
2 Lah, ana angin saka segara, sing ngobahaké ombaké kabèh.
3 Aku banjur mirsani, lah, wong iku dadi kuwat karo ewonan langit, lan nalika dheweke noleh kanggo ndeleng, kabeh sing katon ing sangisore gumeter.
4 Lan saben swara mau metu saka cangkemé, wong-wong sing krungu swarané padha kobong, kaya bumi sing keprungu nalika krasa geni.
5 Sawisé iku aku weruh, lah, wong akèh padha nglumpuk, saka ing keblat papat, padha nglumpuk, arep nglumpukaké wong kang metu saka sagara.
6 Nanging aku weruh, lah, Panjenengané wis ngukir gunung gedhé dhéwé, banjur mabur munggah ing kono.
7 Nanging aku bakal weruh wilayah utawa panggonan sing diukir gunung iku, nanging aku ora bisa.
8 Sakwisé kuwi aku weruh, lah, kabèh wong sing pada nglumpuk arep ngalahké dhèwèké padha wedi banget, nanging padha wani perang.
9 Lah, nalika ndeleng panganiaya saka wong akeh sing teka, dheweke ora ngangkat tangane lan ora nyekel pedhang utawa piranti perang apa wae.
10 Nanging mung aku sumurup, mungguhing cangkeme kaya geni, lan saka lambene ana napas kang murub, lan saka ing ilate dheweke ngetokaké kembang api lan prahara.
11 Wong-wong mau kabèh padha kecampuran; jeblugan geni, ambegan murub, lan prahara gedhe; nuli nempuh wong akeh kang padha siyaga perang, nuli diobongi kabeh, nganti dumadakan wong akeh kang ora kaetung ora ana kang katon, mung bledug lan ambune asep. .
12 Sakwisé kuwi aku weruh wong kuwi mudhun saka gunung, lan aku nimbali wong akèh liyané sing rukun.

13 Ing kono ana wong akèh kang padha sowan ing ngarsané, ana kang padha bungah, ana kang sedhih, ana kang ditangkep, lan ana kang padha digawa marang kang dicaosaké;
14 Mulané kowé wis nduduhké mukjijat-mukjijat iki marang peladènmu, lan kowé wis nganggep aku pantes nampa pandongaku.
15 Saiki tuduhna tegesé impèn iki.
16 Sabab kayadene anggoningSun ngandhut ing pangertenku, bilai wong-wong sing bakal ditinggal ing wektu iku, lan luwih bilai wong-wong sing ora ditinggal!
17 Awit wong-wong sing ora ditinggal kuwi padha sedhih.
18 Saiki aku ngerti apa sing wis disimpen ing dina-dina pungkasan, sing bakal kelakon marang wong-wong mau lan wong-wong sing ditinggal.
19 Mulané wong-wong mau padha ngalami bebaya lan akèh kabutuhan, kaya sing dicritakaké déning impen-impen mau.
20 Nanging luwih gampang kanggo wong sing ana ing bebaya nandhang prekara-prekara iki, katimbang lunga saka jagad kaya mega, lan ora weruh apa sing bakal kelakon ing dina-dina pungkasan. Lan wangsulane marang aku:
21 Aku bakal nduduhké tegesé wahyu iki marang kowé, lan aku bakal mbukak marang kowé apa sing mbok jaluk.
22 Dene anggonira ngandika bab wong-wong kang padha kari, iki tegesé:
23 Sapa sing bakal nandhang sangsara ing wektu iku, iku wis ngreksa awake dhewe, lan wong kang kacemplung ing bebaya, iku wong kang nduwé panggawé lan pracaya marang Kang Mahakwasa.
24 Mulané ngertia nèk wong-wong sing ditinggal kuwi luwih begja ketimbang wong sing wis mati.
25 Iki tegesé wahyu mau: Nalika kowé weruh ana wong munggah saka tengahé segara.
26 Ida Sang Hyang Widi Wasa sane sampun karahayuang antuk Ida Sang Hyang Widi Wasa, Ida Sang Hyang Widi Wasa, sane sampun karahayuang antuk Ida Sang Hyang Widi Wasa.
27 Lan nalika kowé weruh, sing metu saka cangkemé kaya bledosan angin, lan geni lan prahara;
28 Lan manawa dheweke ora nyekel pedhang utawa piranti perang apa wae, nanging kesusu mlebu nyirnakake wong akeh sing teka kanggo nelukake dheweke; iki interpretasi:
29 Lah, bakal tumeka ing wektune, manawa Kang Mahaluhur bakal ngluwari wong-wong kang ana ing bumi.
30 Wong-wong sing manggon ing bumi bakal nggumunké.
31 Wong siji bakal nglawan kutha liyané, kutha siji nglawan panggonan liyané, bangsa siji nglawan negara liyané.
32 Lan bakal tekan wektune prekara-prekara iki bakal kelakon, lan pratandha-pratandha sing wis dakkandhani marang kowe sadurunge bakal kelakon, banjur PutraningSun bakal kacarita, sing kokdeleng minangka wong munggah.
33 Bareng wong kabèh padha krungu swarané, saben wong padha lunga saka ing tanahé dhéwé-dhéwé saka perang.
34 Bakal padha nglumpuk akèh wong kang ora kaetung, kaya kang wus kokdeleng, kang padha karsa rawuh lan ngalahaké dhèwèké kanthi perang.
35 Nanging Panjenengané bakal ngadeg ing pucuking gunung Sion.
36 Lan Sion bakal teka, lan bakal dituduhake marang kabeh wong, sing wis disiapake lan dibangun. kayadene sira weruh gunung kang diukir tanpa tangan.
37 Lan PutraningSun iki bakal ndhawuhi panemu ala saka bangsa-bangsa iku, sing amarga urip ala padha tiba ing prahara;
38 Panjenengané bakal nyirnakaké pikiran-pikirané sing ala lan siksa-siksa sing bakal disiksa, sing kaya geni, lan bakal numpes wong-wong mau tanpa pegawéan, miturut angger-angger sing kaya Aku.
39 Nanging kowé weruh nèk Dèkné nglumpukké wong liya sing rukun nang nggoné Dèkné.
40 Yaiku taler sapuluh, kang padha diboyong saka ing tanahe dhewe-dhewe, nalika jamane Sang Prabu Osea, kang diboyong dening Sang Prabu Salmanasar, ratu ing Asyur, lan padha digawa liwat ing sagara, banjur padha teka ing tanah liya. .
41 Nanging wong-wong mau padha rembugan, mangkéné, supaya padha ninggal bangsa-bangsa kang akèh mau lan lunga menyang negara liya, sing ora tau dienggoni manungsa.
42 Supaya ana ing kono padha netepi pranatan-pranatane, kang ora tau ditindakake ana ing tanahe dhewe.
43 Lan padha mlebu ing Efrat liwat panggonan ciyut ing kali.
44 Awit Ingkang Mahaluhur banjur paring pratandha marang wong-wong mau, lan nyegah banjir mau nganti padha nyabrang.
45 Amarga liwat negara iku ana dalan gedhe, yaiku, siji setengah taun, lan wilayah sing padha disebut Arsaret.
46 Banjur padha manggon ana ing kono nganti tekan pungkasan; lan saiki nalika padha wiwit teka,
47 Ingkang Mahaluhur bakal nancepake sumbering kali maneh, supaya bisa liwat, mula sampeyan ndeleng wong akeh kanthi tentrem.
48 Nanging wong-wong sing ditinggal saka bangsamu, yaiku wong-wong sing ana ing tlatah-tlatahku.
49 Samangsa Panjenengané numpes bangsa-bangsa kang padha nglumpuk, Panjenengané bakal mbélani umaté kang isih kari.
50 Banjur Panjenengané bakal nduduhké mukjijat-mukjijat sing gedhé.
51 Aku banjur matur: Dhuh Pangéran ingkang nguwasani, mugi karsaa ndhawuhi mangkene: Yagéné aku weruh wong iku munggah saka ing sagara?
52 Panjenengané banjur ngandika marang aku: Kaya kowé ora bisa nggolèki lan ora ngerti apa sing ana ing samodra, kaya mengkono uga ora ana wong siji-sijia ing bumi sing bisa ndeleng Putraku lan wong-wong sing nunggil karo Panjenengané, kajaba ing wayah awan. .
53 Iki tegesé impèn sing kokdeleng, lan kowé mung ana ing kéné.
54 Awit kowé wis ninggal lakumu dhéwé lan ngetrapké angger-angger-Ku lan ngupaya.
55 Kawicaksanan Paduka dhawuhaken gesang Paduka, saha pangertosan Paduka nimbali ibu Paduka.
56 Mulané Aku wis nduduhké raja-branané Gusti Allah sing Mahaluhur marang kowé.
57 Aku banjur mangkat menyang ing ara-ara, ngluhurake lan ngucap sokur marang Kang Mahaluhur marga saka mukjijat-mukjijat kang ditindakake ing wektune;
58 Lan merga Panjenengané nguwasani sing padha, lan apa-apa sing tiba ing mangsa, lan aku lungguh ing kono telung dina.

BAB 14

1 Ing dina katelu aku lungguh ing sangisore wit oak, lah ana swara saka grumbul ing ngarepku: Esdras, Esdras!
2 Aku banjur matur: Iki aku, Gusti, lan aku ngadeg ing sikilku.
3 Panjenengané banjur ngandika marang aku, "Ing grumbul grumbul eri, Ingsun ngatingal marang Nabi Musa lan ngandika marang Musa, nalika umatingSun padha ngladèni ing tanah Mesir.

4 Ingsun ngutus wong iku lan nuntun umatingSun metu saka ing tanah Mesir, sarta Sunirid munggah menyang gunung, kang wus suwéné Ingsun ngenggoni dhèwèké,
5 Lan ngandika marang Panjenengané akèh prakara kang nggumunaké, lan paring wewadining jaman lan wekasan; lan dhawuh, pangandikane:
6 Tembung-tembung iki kudu sira wara-wara, lan iki kang sira pendhem.
7 Lan saiki Aku pitutur marang kowé:
8 Sira padha nyimpen ing atimu pratandha-pratandha kang wus Sunparingake marang sira, lan impèn-impèn kang kokdeleng, sarta tegesé kang kokrungu.
9 Awit kowé bakal dibuwang saka sakèhé wong, lan wiwit saiki kowé bakal tetep karo Anakku lan karo wong-wong sing kaya kowé, nganti tekan entèké jaman.
10 Amarga jagad iki wis kelangan nom-noman, lan jamane wiwit saya tuwa.
11 Amarga jagad iki kapérang dadi rolas, lan sapuluh bagéané wis sirna, lan setengah saka saprasepuluh.
12 Lan isih ana sing isih ana sawise separo saka prasepuluh.
13 Mulané saiki aturna brayatmu, lan wong-wongmu wèlèhna, nglipur wong-wong sing lagi nandhang kasusahan, lan saiki padha nyingkirana piala.
14Sira ngilangna pikiran-pikiran kang ala, bucala kabotaning manungsa, saiki wis sirna sipat kang ringkih,
15 Lan nyingkirake pikiran-pikiran sing paling abot kanggo sampeyan, lan cepet-cepet mlayu saka jaman saiki.
16 Awitdene piala kang luwih gedhe tinimbang kang wus kokdeleng bakal kelakon ing besuk.
17 Satemene jagad iki bakal saya ringkih salawas-lawase, malah tambah akeh piala marang wong-wong sing manggon ing kono.
18 Amarga wektune wis adoh, lan nyewakake wis angel, amarga saiki bakal cepet teka, sing wis sampeyan deleng.
19 Aku banjur mangsuli ing ngarsamu:
20 Dhuh Yehuwah, kawula badhe tindak, kados ingkang Paduka dhawuhaken dhateng kawula, saha ndhatengaken tiyang-tiyang ingkang wonten ing ngriku, nanging ingkang badhe miyos sasampunipun punika, sapa ingkang badhe paring pitedah? Dadiné jagat dadi peteng ndhedhet, lan wong-wong sing manggon ing kono padha ora ana pepadhang.
21 Awit saking punika angger-angger Paduka sampun kaobong Ora ana wong sing ngerti apa sing bakal ditindakake saka sampeyan, utawa karya sing bakal diwiwiti.
22 Nanging manawa aku wis nemu sih-rahmat ana ing ngarepmu, Roh Suci kirimna menyang aku, lan aku bakal nulis kabeh sing wis kelakon ing jagad iki wiwit wiwitan, sing wis ditulis ing angger-anggermu, supaya wong bisa nemokake dalanmu, lan kang bakal urip ing dina pungkasan bisa urip.
23 Panjenengané banjur mangsuli marang aku, pangandikané, "Lungaa, klumpukna wong-wong iku, lan kandhanana, aja nganti patang puluh dina nggolèki kowé."
24 Nanging delengen kowe nyawisake wit-witan akeh, lan njupuka Sarea, Dabria, Selemia, Ecanus lan Asiel, lima wong sing wis siap nulis kanthi cepet;
25 Mrenea, Ingsun bakal nyumed obor pangerten ing atimu, kang ora bakal dipateni, nganti kelakon apa kang bakal kok tulis.
26 Lan nèk kowé wis rampung, sawetara prekara sing bakal kokwartakaké, lan sawetara prekara sing diwènèhaké marang wong wicaksana: sesuk jam iki kowé bakal miwiti nulis.
27 Aku banjur metu, kaya sing didhawuhaké, lan ngumpulaké wong kabèh lan ngandika:
28 Rungokna tembung iki, he Israèl!
29 Para leluhur kita biyèn padha manca ana ing tanah Mesir, saka ngendi padha diluwari.
30 Lan padha nampani angger-anggering urip, kang padha ora netepi, kang uga padha koktindakake sawuse mangkono.
31 Ing wektu iku, tanah Sion, tanah Sion, diedum-edum ana ing antaramu kanthi undhi, nanging para leluhurmu lan kowe dhewe padha nglakoni piala lan ora netepi dalan kang didhawuhake dening Kang Mahaluhur marang kowe.
32 Lan marga Panjenengané iku hakim kang adil, Panjenengané mundhut saka kowé apa kang wis diparingaké marang kowé.
33 Lan saiki kowé padha ana ing kéné, lan para sadulurmu ana ing antaramu.
34 Mulané, manawa kowé bakal nguwasani pangertènmu dhéwé, lan ndandani atimu, kowé bakal tetep urip lan sawisé mati kowé bakal oleh welas asih.
35 Sawisé pati bakal ana paukuman, nalika kita bakal urip manèh, banjur jenengé para wong mursid bakal dicethakaké, lan panggawéné wong duraka bakal diwulangaké.
36 Mulané, aja nganti ana wong siji waé sing marani Aku lan aja nganti nggolèki Aku ing patang puluh dina iki.
37 Aku banjur njupuk wong lima mau, kaya sing dipréntahaké marang aku, lan aku padha menyang ing ara-ara, lan tetep ana ing kono.
38 Esuke, ana swara kang nyeluk aku, pangandikane: “Esdras, bukak cangkemmu lan ngombea, kang dakwenehake marang kowe.”
39 Aku banjur mbuka cangkemku, lah Panjenengané ngusungi tuwung kebak, isiné kaya banyu, nanging warnané kaya geni.
40 Aku banjur njupuk lan ngombé, lan nalika aku ngombe saka iku, atiku ngucapake pangerten, lan kawicaksanan tuwuh ing dhadhaku, amarga semangatku nggegirisi aku.
41 Lan cangkemku kabuka lan ora ditutup maneh.
42 Kang Mahaluhur paring pangerten marang wong lima mau, lan padha nulis wahyu kang nggumunake ing wayah bengi, kang ora diweruhi, lan padha lungguh patang puluh dina, lan nulis ing wayah awan, lan ing wayah bengi padha mangan roti.
43 Dene kula. Ing wayah awan Ingsun ngucap, lan ing wayah bengi ora nahan ilat.
44 Ing patang puluh dina padha nulis buku rong atus papat.
45 Lan nalika patang puluh dina wis kebak, Ingkang Mahaluhur ngandika mengkéné, "Sing pisanan sing wis sampeyan tulis, undhangna kanthi terang, supaya wong sing pantes lan sing ora pantes bisa maca.
46 Nanging wong pitung puluh iku tetepa, supaya mung wong sing wicaksana ing antarané wong-wong mau.
47 Awit ing kono ana sumbering pangerten, sumbering kawicaksanan, lan sumbering kawruh.
48 Aku banjur nglakoni.

BAB 15

1 Lah, sira ndhawuhana ing kupinge umatingSun apa kang bakal Sunparingake ing cangkemira, mangkono pangandikane Sang Yehuwah:
2 Lan supaya padha ditulis ing kertas, amarga padha setya lan bener.
3 Aja wedi marang angen-angenmu, lan wong-wong kang padha nglawan marang kowé aja nganti ngganggu kowé.
4 Amarga kabeh wong kang ora setya bakal mati marga saka anggone ora setya.
5 Lah, pangandikane Sang Yehuwah: Ingsun bakal nekakake pageblug marang jagad; pedhang, pailan, pati, lan karusakan.
6 Awitdene wong duraka wis najisake salumahing bumi, lan panggawene kang gawe cilaka iku kelakon.

7 Mulané Pangéran ngandika,
8 Ingsun ora bakal nahan ilat maneh bab pialane, kang padha katindakake kanthi najis, lan Ingsun ora bakal nandhang sangsara marga saka tumindak kang ala, kang padha tumindak ala; mung sambat terus.
9 Mulané, pangandikané Pangéran, "Aku mesthi bakal males wong-wong mau, lan bakal nampa Aku kabèh getih sing ora luput saka ing antarané wong-wong mau."
10 Lah, umatingSun kaya wedhus katuntun menyang ing pasembelehan;
11 Nanging Ingsun bakal nekakake wong-wong mau kalawan asta kang rosa lan lengen kang kacungake, sarta Ingsun bakal nggebag Mesir kalawan wewelak kaya kang uwis-uwis, sarta tanahe bakal Sunsirnakake kabeh.
12 Mesir bakal sedhih, lan dhasare bakal digempur karo pageblug lan paukuman sing bakal ditimbulake dening Gusti Allah.
13 Wong-wong sing nggarap lemah bakal sedhih, amarga wiji bakal ilang amarga bledosan lan udan es, lan rasi lintang sing medeni.
14 Bilai jagat lan wong-wong sing manggon ana ing kono!
15 Amarga pedhang lan karusakane wis cedhak, siji bangsa bakal ngadeg lan nglawan. t liyane, lan pedhang ing tangané.
16 Amarga bakal ana komplotan ing antarane manungsa lan padha nyerang; padha ora bakal nggatekake para ratu lan para panggedhene, lan tumindake bakal tetep ana ing panguwasane.
17 Ana wong kepéngin lumebu ing sawijining kutha, nanging ora bisa.
18 Amarga saka gumunggunge, kutha-kutha bakal padha geger, omah-omah bakal dirusak, lan wong-wong padha wedi.
19 Wong ora bakal welas marang pepadhané, nanging omah-omahé dirusak klawan pedhang lan ngrampas barang-barangé, merga kekurangan roti lan kasangsaran gedhé.
20 Lah, pangandikane Gusti Allah: Ingsun bakal nimbali sakehe ratu ing bumi supaya padha ngabekti marang Ingsun, kang saka srengéngé, saka kidul, wétan, lan Libanus; supaya padha nglawan marang sapadha-padha, lan males apa kang wus padha ditindakake.
21 Kaya kang isih padha ditindakake ing dina iki marang wong-wong pilihaningSun, iya mangkono uga Ingsun bakal nindakake, sarta bakal Sunparingi piwales ana ing pangkone. Mangkene pangandikane Pangeran Yehuwah;
22 TanganingSun tengen ora bakal ngéman marang wong dosa, lan pedhangingSun ora bakal kendhat tumrap wong kang ngwutahake getih kang ora luput ana ing bumi.
23 Latu metu saka bebendune, lan ngobong dhasaring bumi, lan wong-wong dosa, kaya dene jerami sing murub.
24 Bilai wong kang padha nglakoni dosa lan ora netepi pepakoningSun! pangandikane Sang Yehuwah.
25 Aku ora bakal ngéman wong-wong mau: he, anak-anak, lungaa saka panguwasa, aja najisaké pasuceningSun.
26 Amarga Pangeran Yehuwah pirsa marang kabeh wong kang padha gawe dosa marang Panjenengane, mulane padha diulungake marang pati lan katumpes.
27 Awit saiki wewelak bakal teka ing salumahing bumi, lan kowé bakal tetep ana ing kono, awit Gusti Allah ora bakal ngluwari kowé, merga kowé wis nglakoni dosa marang Panjenengané.
28 Lah ana wahyu sing nggegirisi lan katon saka sisih wétan.
29 Ing kono bangsa-bangsa naga ing Arab bakal padha metu karo kréta-kréta kang akèh, lan wong-wong mau bakal padha kaobah ing bumi kaya angin, temah wong-wong kang padha krungu padha wedi lan gumeter.
30 Lan wong Karman sing nepsu banget bakal padha metu kaya celeng ing alas, lan bakal teka kanthi kekuwatan gedhe, lan perang karo wong-wong mau, lan ngrusak bagean saka tanah Asyur.
31 Lan banjur naga bakal duwe tangan ndhuwur, ngelingi alam sing; lan yen padha bali, padha sekuthon karo daya gedhe kanggo nganiaya wong-wong mau,
32 Wong-wong mau bakal padha gumeter lan meneng marga saka pangwasané, banjur padha lumayu.
33 Lan saka ing tanah Asyur bakal ngepung wong-wong mau lan numpes sawetara saka wong-wong mau, lan ing wadya-balane bakal wedi lan giris lan padudon ing antarane para ratune.
34 Lah mendhung saka wetan lan saka lor tekan kidul, nggegirisi banget dideleng, kebak bebendu lan prahara.
35 Wong-wong mau bakal padha nggebugi siji lan sijiné, lan bakal numpes lintang-lintang akèh banget ing bumi, malah lintangé dhéwé; lan getih bakal dadi saka pedhang nganti weteng,
36 Lan reregeding manungsa nganti tekan ing wadhah unta.
37 Ing bumi bakal ana rasa wedi lan gumeter, lan wong-wong sing weruh bebendune bakal padha wedi lan gumeter.
38 Lan banjur bakal teka prahara gedhe saka kidul, lan saka lor, lan bagean liyane saka kulon.
39 Lan angin banter bakal metu saka wétan lan mbukak; lan mega kang diumbulaké marga saka bebendu, lan lintang sing diojok-ojoki kanggo njalari wedi marang angin wétan lan kulon, bakal sirna.
40 Mendhung kang gedhe lan gagah prakosa bakal padha mumbul-mumbul kebak ing bebendu lan lintang, supaya salumahing bumi dalah para kang manggon ing kono padha giris; lan bakal padha ngetokaké lintang sing nggegirisi ing saben panggonan sing dhuwur lan dhuwur.
41 Geni, udan es, pedhang mabur, lan banyu akeh, supaya sakehing pategalan kebak, lan sakehing kali-kali, kanthi banyu kang akeh banget.
42 Kutha-kutha lan bètèng-bètèngé, gunung-gunung lan tengger-tenggeré, wit-witan ing alas, suket ing ara-ara lan gandumé bakal dirusak.
43 Wong-wong mau bakal padha marani Babil kanthi mantep lan padha wedi.
44 Wong-wong mau bakal padha sowan lan ngepung, lintang lan sakehing bebendune bakal padha diwutahake marang dheweke, banjur lebu lan kumelun bakal munggah ing langit, lan sakehe wong ing sakubenge bakal padha sesambat.
45 Lan wong-wong sing isih ana ing sangisoré dheweke bakal ngladeni wong-wong sing wis wedi marang dheweke.
46 Lan kowé, Asia, sing wis nampa pangarep-arep bab Babil, lan dadi kamulyan pribadine.
47 Bilai kowé, hé wong cilaka, merga kowé wis nganggep awakmu kaya wong wadon kuwi; lan anak-anakmu wadon wis padha laku jina, supaya bisa nyenengna lan ngegung-egungake para kekasihmu, sing tansah kepéngin laku jina karo kowé.
48 Kowé wis ngetutaké wong sing disengiti ing sakehing panggawé lan panggawéné, mulané Gusti Allah ngandika:
49 Ingsun bakal nekakaké wewelak marang sira; randha, mlarat, pailan, pedhang lan pageblug, kanggo ngrusak omahmu kanthi karusakan lan pati.
50 Lan kamulyan saka Pangwaos Paduka bakal garing kaya kembang, panas sing dikirim liwat sampeyan.
51 Kowé bakal dadi ringkih kaya wong wadon mlarat sing lara-larané, lan kaya wong sing disiksa nganggo tatu, satemah para prawira lan para kekasih ora bisa nampani. kowe.
52 Apa Ingsun bakal nglawan marang sira, mangkono pangandikane Sang Yehuwah,

53 Saupama kowé ora tansah matèni wong-wong sing wis Dakpeksa, lan kowé padha ngegung-egungaké tanganmu, lan ngucap marang wong mati, nalika kowé mendem,
54 Paduka mugi karsaa nguningani kaendahaning pasuryan Paduka?
55 Upahmu laku jina iku ana ing pangkomu, mulané kowé bakal tampa piwales.
56 Kaya sing wis koktindakké marang wong sing dipilih-Ku, mangkono pangandikané Pangéran, mangkono uga Gusti Allah bakal nindakaké kowé, lan bakal ngulungaké kowé ing bilai.
57 Anak-anakmu bakal padha mati kaliren, lan kowe bakal tiwas ing pedhang;
58 Wong-wong sing ana ing gunung bakal mati kaliren, mangan dagingé dhéwé lan ngombé getihé dhéwé, merga ngelak banget roti lan ngelak.
59 Kowé bakal teka liwat segara lan bakal nampa pageblug menèh.
60 Lan ing dalan bakal padha mlayu menyang kutha nganggur, lan bakal nyirnakake sawetara bagéan saka negaramu, lan ngrusak bagéan saka kamulyanmu, lan bakal bali menyang Babil sing wis dirusak.
61 Lan kowé bakal dibuwang déning wong-wong mau kaya tunggul, lan kanggo kowé kaya geni;
62 Lan bakal ngrusak kowé lan kutha-kuthamu, tanahmu lan gunung-gunungmu; sakèhé alasmu lan wit-witanmu sing woh-wohanmu bakal diobong ing geni.
63 Anak-anakmu bakal padha diboyong, lan apa sing darbé kowé bakal dijarah-rayah lan ngrusak kaendahaning pasuryanmu.

BAB 16

1 Bilai kowé, Babil lan Asia! bilai kowé, Mesir lan Siria!
2 Sira padha sandhanga bagor lan wulu, tangisana anak-anakmu, lan padha sedhih; amarga karusakanmu wis cedhak.
3 Pedhang diutus marang kowé, lan sapa sing bisa mbalèkaké?
4 Ana geni kang kadhawuhake ana ing tengahira, lan sapa kang bisa mateni?
5 Wewelak bakal dikirim menyang sampeyan, lan sapa sing bisa nundhung?
6 Apa ana wong sing bisa nundhung singa sing keluwen ing alas? utawa ana wong sing bisa mateni geni ing tunggul, yen wis wiwit kobong?
7 Apa ana wong sing bisa nguripake maneh panah sing ditembakake dening pemanah sing kuwat?
8 Pangéran kang Mahakwasa nekakaké wewelak, lan sapa kang bisa nundhungi?
9 Ing bebendune bakal metu geni, lan sapa kang bisa mateni?
10 Panjenengane bakal ndhatengake kilat, lan sapa kang ora wedi? bakal gludhug, lan sapa kang ora wedi?
11 Pangéran bakal ngancam, lan sapa sing ora bakal digebugi babar blas ana ing ngarsané?
12 Bumi gonjang-ganjing lan dhasare; segara njedhul karo ombak saka jero, lan ombake padha goyah, lan iwak-iwak ing ngarepe Pangeran Yehuwah, lan sadurunge kamulyaning pangwasane.
13 Sabab tangane tengen kang mbengkongake panah iku kuwat, lan panahe kang njejegake iku landhepe, lan ora bakal luput, manawa wiwit katempuh ing pojok-pojoking jagad.
14 Lah, wewelak iku dikirim, lan ora bakal bali maneh, nganti tumeka ing bumi.
15 Geni iku murub lan ora bakal dipateni, nganti ngobong dhasaring bumi.
16 Kayadene panah kang ditembakake dening pamanah kang gagah prakosa, ora bakal mundur maneh, mangkono uga pageblug kang bakal katempuh ing bumi ora bakal bali maneh.
17 Bilai aku! woy aku! sapa kang bakal ngluwari aku ing wektu iku?
18 Wiwitane kasusahan lan kasusahan sing gedhe; wiwitane pailan lan pati gedhe; wiwitaning perang, lan para panguwasa bakal wedi; wiwitane ala! apa kang kudu daktindakake nalika piala iki bakal teka?
19 Lah, pailan lan pageblug, kasangsaran lan kasusahan, dikirim minangka pecut kanggo owah-owahan.
20 Nanging ing bab iku kabèh, wong-wong mau ora bakal ninggal pialané, lan ora ngéling-éling marang wewelak.
21 Lah, pangan bakal murah banget ing bumi, sing bakal padha nganggep awake dhewe ing kahanan sing apik, lan banjur bakal tuwuh piala ing bumi, pedhang, pailan lan kebingungan gedhe.
22 Awit akèh wong sing manggon ing bumi bakal mati pailan; lan liyane, sing oncat saka keluwen, bakal numpes pedhang.
23 Wong mati bakal dibuwang kaya bledug, lan ora ana sing bisa nglipur, amarga bumi bakal rusak lan kutha-kutha bakal dibubrahake.
24 Ora bakal ana wong siji waé sing bisa ngolah bumi lan nyebar
25 Wit-witan bakal ngetokké woh, lan sapa sing nglumpukké?
26 Wiji anggur bakal mateng, lan sapa sing bakal ngidak-idak? kanggo kabeh panggonan bakal sepi sepi manungsa.
27 Dadiné wong siji kepéngin weruh wong liya lan ngrungokké swarané.
28 Amarga ing sawijining kutha bakal kari sepuluh, lan loro ing pategalan, kang ndhelik ana ing alas-alas kang kandel lan ana ing sela-selaning parang.
29 Kaya ing kebon zaitun ing saben wit, isih ana wit zaitun telu utawa papat;
30 Utawa kayadene nalika nglumpukake pakebonan anggur, wong-wong kang padha sregep ngupayakake pakebonan anggur isih kari.
31 Mangkono uga ing dina-dina iku bakal ana wong telu utawa papat kang isih padha nggolèki omahé nganggo pedhang.
32 Lan bumi bakal rusak, lan pategalane bakal dadi tuwa, lan dalane lan kabeh dalane bakal kebak eri, amarga ora ana wong sing bisa ngliwati.
33 Para prawan bakal sedhih, ora duwe mantèn; wong wadon bakal sedhih, ora duwe bojo; padha anak wadon bakal padha sedhih, ora duwe pambiyantu.
34 Ing perang, mantèn lanang bakal sirna, lan bojoné bakal mati pailan.
35 Rungokna prekara-prekara iki lan ngertia, hé para abdiné Gusti.
36 Lah, pangandikané Pangéran, tampanana!
37 Lah, wewelak wis saya cedhak, lan ora kendho.
38 Kayadene wong wadon kang mbobot ing sasi kasanga nglairake anak lanang, rong utawa telung jam anggone nglairake wetenge ngebaki lara banget;
39 Mangkono uga wewelak bakal ora kendho teka ing bumi, lan jagad bakal sedhih, lan kasusahan bakal nekani kabeh.
40 Hé umatingSun, rungokna pangandikaningSun;
41 Sing sapa adol, dadia kaya wong sing mlayu, lan sing tuku, kudu kaya wong sing kelangan.
42 Sing sapa ngedol barang dagangan, kaya wong sing ora duwe bathi, lan sing mbangun kaya wong sing ora manggon ing kono.
43 Sing sapa nyebar, kaya-kaya ora panen, lan sing nandur kebon anggur kaya wong sing ora ngetokké woh anggur.

44 Wong sing omah-omah kaya wong sing ora bakal duwé anak; lan sing ora omah-omah, padha kaya wong randha.
45 Mulané wong-wong sing nyambutgawé tanpa guna.
46 Amarga wong-wong manca bakal ngenèni wohé, ngrampas barang darbéné, ngrusak omahé, lan nggawa anak-anake dadi tawanan, amarga ing panangkaran lan pailan bakal padha oleh anak.
47 Lan wong-wong sing padha ngrampas barang dagangane, kutha-kuthane, omah-omahé, barang-darbèké lan barang-barangé dhéwé.
48 Ingsun bakal nesu marang wong-wong mau marga saka dosane, mangkono pangandikane Sang Yehuwah.
49 Kayadene wanita tuna-susila meri marang wong wadon kang jujur lan mursid;
50 Mangkono uga kabeneran bakal sengit marang piala, manawa wong wadon iku nglalekake awake dhewe, lan bakal nudhuh marang dheweke ana ing ngarepe, nalika rawuhe, sing bakal mbela wong sing neliti sakehing dosa ing bumi.
51 Mulané kowé aja nganti kaya ngono, utawa tumindaké.
52 Amarga mung sadhela, piala bakal sirna saka ing bumi, lan kabeneran bakal jumeneng ana ing antaramu.
53 Wong dosa aja nganti kandha nèk dhèwèké ora gawé dosa, merga Gusti Allah bakal ngobong geni ing sirahé, sing ngucap ana ing ngarsané Pangéran Allah lan kamulyané: Aku ora gawé dosa.
54 Lah, Yéhuwah nguningani sakehing panggawéné manungsa, angen-angené, pikirané lan atiné.
55 Kang ngandika mung pangandikane: Bumi dadia! lan iku digawe: Ayo swarga digawe; lan iku digawe.
56 Ing pangandikané, lintang-lintang digawé, lan Panjenengané pirsa cacahé.
57 Panjenengané nggolèki teleng lan bandhané; Panjenengané wis ngukur segara lan apa isine.
58 Panjenengané nutup segara ana ing satengahé banyu, lan kanthi pangandikané Panjenengané nggantung bumi ing sandhuwuré banyu.
59 Panjenengané mbeber langit kaya kubah; ing sandhuwuré banyu iku didegaké.
60 Ing ara-ara samun Panjenengané ndadèkaké sumber banyu, lan blumbang ing pucaking gunung, supaya kali-kali padha njeblug saka ing watu-watu sing dhuwur kanggo mbanyoni bumi.
61 Panjenengane nitahake manungsa, lan nglebokaké atiné ana ing satengahing badan, sarta maringi ambegan, urip lan pangertèn.
62 Lan Rohé Gusti Allah sing Mahakwasa, sing nitahké samubarang kabèh, lan nitèni sakèhé barang sing ndhelik ing bumi,
63 Sayekti Panjenengané iku nguningani anggonmu padha gawé, lan apa kang kokpikir ing sajroning atimu, malah wong-wong kang padha nglakoni dosa, sarta padha ndhelikake dosané.
64 Mulané Pangéran nliti sakèhé panggawému, temah kowé kabèh bakal kawirangan.
65 Lan samangsa dosa-dosamu padha digawa metu, kowé bakal padha isin ana ing ngarsané manungsa, lan dosa-dosamu dhéwé bakal dadi pandakwamu ing dina iku.
66 Punapa ingkang badhe panjenengan tindakaken? utawa kepriyé anggonmu ndhelikake dosamu ana ing ngarsané Allah lan para malaékat?
67 Lah Gusti Allah piyambak kang jumeneng hakim, padha wedia marang Panjenengane, ninggal dosamu lan lali marang kaluputanmu, lan aja nganti campur-campur maneh karo iku ing salawas-lawase.
68 Lah, bebenduné wong akèh banget padha murub marang kowé, lan bakal padha nyirnakaké sawenèhing panunggalanmu, lan kowé padha nganggur, padha dipakani nganggo barang-barang kang disaosaké marang brahala.
69 Lan para kang padha sarujuk marang wong-wong mau bakal dipoyoki lan dipoyoki, sarta diidak-idak.
70 Amarga ing saben panggonan lan ing kutha-kutha sabanjuré bakal ana pambrontakan gedhé marang wong-wong sing padha wedi marang Pangéran.
71 Wong-wong mau bakal kaya wong edan, ora ngéman sapa-sapa, nanging bakal ngrusak lan nyirnakaké wong-wong sing ngabekti marang Pangéran.
72 Awit bakal padha ngoyak-oyak lan ngrampas barang-barangé, sarta dibuwang metu saka omahé.
73 Banjur bakal padha dikenal, sing pilihan-Ku; lan padha bakal diuji kaya emas ing geni.
74 Rungokna, he para kekasihku, pangandikane Sang Yehuwah: Lah, dina-dina karubedan wis cedhak, nanging Ingsun bakal ngluwari sira saka iku.
75 Aja wedi lan aja mangu-mangu; awit Gusti Allah iku tuntunanmu,
76 Lan tuntunan wong-wong kang padha netepi dhawuh-dhawuh lan dhawuh-dhawuhingSun, mangkono pangandikane Pangeran Yehuwah: Aja nganti dosa-dosamu mbebani kowe, lan aja nganti durakamu mundhak-mundhak.
77 Bilai wong-wong kang padha kawengku ing dosa-dosané, lan katutupan kalawan dosané quities kaya pategalan ditutupi grumbul, lan dalane ditutupi eri, supaya ora ana wong liwat.
78 Iku ditinggal tanpa busana, banjur dibuwang ing geni supaya diobong.

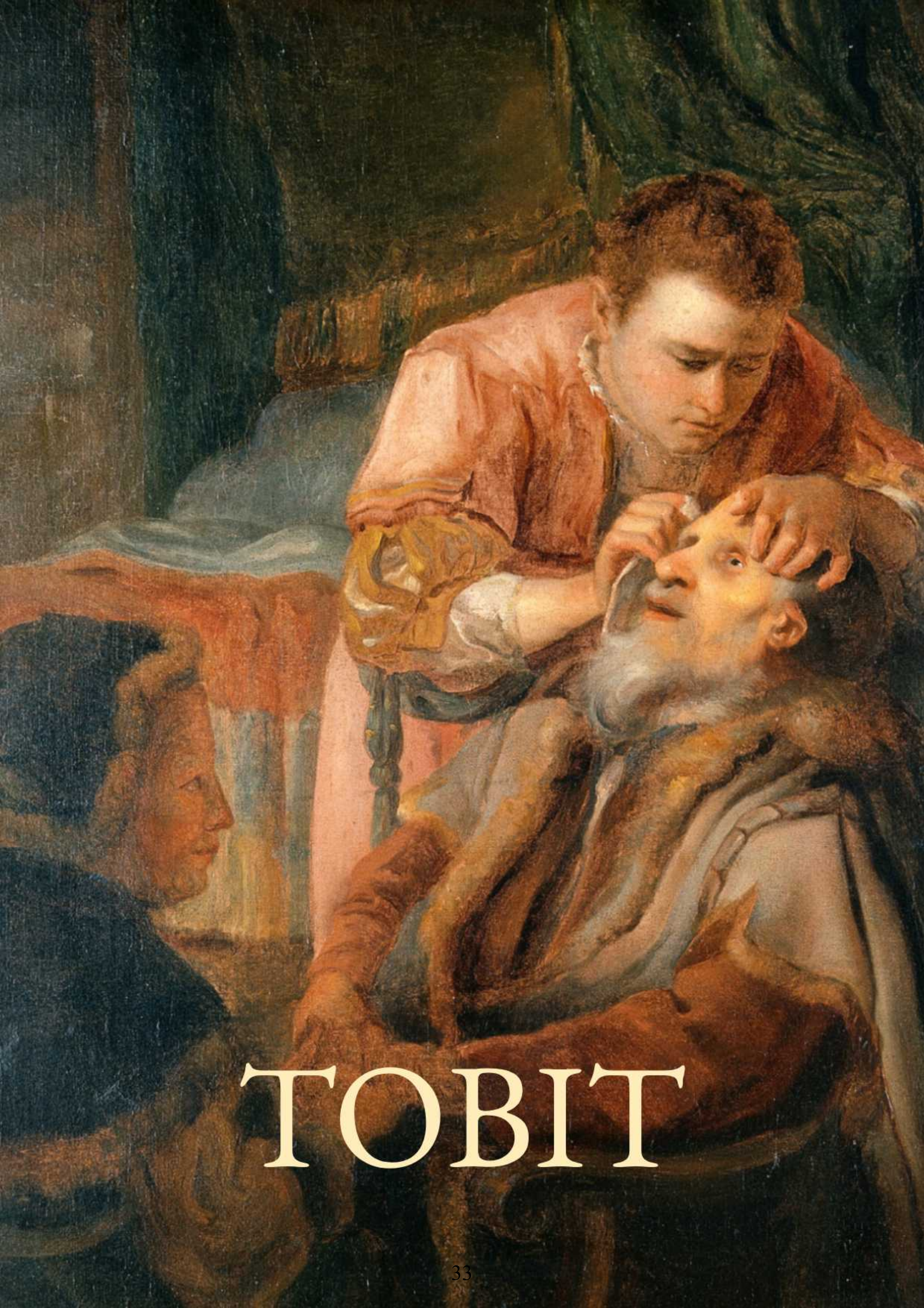

TOBIT

BAB 1

1 Kitab pangucapé Tobit, anaké Tobièl, anaké Ananièl, anaké Aduèl, anaké Gabaèl, saka turuné Asaèl, saka taler Naftali;
2 Kang ing jamane Enemessar, ratu ing Asyur, dibuwang metu saka Thisbe, kang ana ing sisih tengen kutha iku, kang karan Neftali ing Galilea ing sadhuwure Aser.
3 Ing salawas-lawase uripku, aku Tobit mlaku ing dalan sing bener lan adil, lan aku nindakake akeh sedekah marang para sadulurku lan bangsaku, sing melu aku menyang Niniwe, menyang tanah Asyur.
4 Lan nalika aku ana ing negaraku dhewe, ing tanah Israel isih enom, kabeh taler Nefttali, bapakku, tiba saka omah Yerusalem, sing dipilih saka kabeh suku Israel, supaya kabeh suku kudu kurban. ing kana, ing ngendi padalemane Kang Mahaluhur disucekake lan dibangun kanggo kabeh umur.
5 Saiki kabeh taler kang bebarengan mbalela, lan turune Rama Nefttali, padha kurban kanggo Baal sapi.
6 Nanging aku mung kerep tindak menyang Yérusalèm nalika riyaya, kaya sing wis katemtokaké marang wong Israèl kabèh, miturut prentah sing langgeng, sing nduwèni woh-wohan sing wiwitan lan saprasepuluh asil, karo sing dicukur dhisik. lan padha Sunparingake marang para imam turune Harun ana ing misbyah.
7 Saprasepuluhe saka sakehe pametune iku Sunparingake marang para putrane Rama Harun, kang padha ngladeni ing Yerusalem; sapraseprasepuluhe maneh dakedol, banjur dakwenehake saben taun ana ing Yerusalem.
8 Dene kang kaping telune dakwenehake marang wong-wong kang padha pantes, kaya kang didhawuhake dening ibune bapakku Debora, amarga aku ditinggal lola dening bapakku.
9 Sakliyané kuwi, bareng aku wis diwasa, aku nikah karo Hana saka sedulurku dhéwé, lan saka dhèwèké aku peputra Tobias.
10 Lan nalika kita padha diboyong menyang Niniwe, kabeh sadulurku lan sedulur-sedulurku padha mangan roti saka bangsa-bangsa liya.
11 Nanging aku ora mangan;
12 Amarga aku eling marang Gusti Allah kanthi gumolonging ati.
13 Ida Sang Hyang Widi Wasa sampun paring sih-rahmat miwah sih pasuecan ring Ida Sang Hyang Widi Wasa ring Ida Sang Hyang Widi Wasa ring Ida Sang Hyang Widi Wasa.
14 Aku banjur menyang ing Media, lan aku mantun karo Gabael, sadulure Gabrias, ing Rages, kutha Media, dhuwit sepuluh talenta.
15 Nalika Enemessar seda, Sanherib, putrane, jumeneng ratu nggentosi panjenengane; kang omah-omah padha susah, nganti aku ora bisa lumebu ing Media.
16 Ing jamané Émesasar, aku ngekèki sedekah akèh marang sedulur-sedulurku, lan ngekèki roti marang wong sing keluwen.
17 SandhanganingSun marang wong wuda, lan manawa Ingsun weruh bangsaningSun mati utawa kacemplungake ing tembok Niniwe, iku bakal Sunkubur.
18 Lan manawa Sang Prabu Sanherib wis mateni wong, nalika teka lan mlayu saka ing tanah Yudea, aku banjur ngubur wong-wong mau kanthi diam-diam; amarga ing bebendune Panjenengane mateni wong akeh; nanging mayit-mayit ora ketemu, nalika digoleki sang prabu.
19 Bareng ana wong Niniwe sing lunga lan ngadu marang aku marang Sang Prabu, aku banjur ngubur wong-wong mau lan ndhelik; mangertos bilih kula dipun udi supados dipun pejahi, kula mundur saking ajrih.
20 Sakèhé barang darbéku diboyong lan ora ana barang sing ditinggal, kejaba Hana bojoku lan Tobias anakku.
21 Ora let seket lima dina, anaké loro matèni dhèwèké, banjur mlayu menyang pegunungan Ararat. dene Sarchedonus, putrane, jumeneng ratu nggentosi panjenengane; kang ngangkat layang-layange bapakne lan sakehing urusane, yaiku Akhiakharus, putrane Anael sadulurku.
22 Lan Akhiakharus nyuwun marang aku, aku bali menyang Niniwe. Akhiakharus dadi juru tuwung lan juru setepe, juru praja, sarta kang ngawasi bab-bab, dene Sang Prabu Sarhedonus katetepake ana ing sandhinge, lan iku putrane sadulurku.

BAB 2

1 Nalika aku kondur maneh, lan bojoku Anna bali menyang aku, karo Tobias anakku, ing riyaya Pentakosta, yaiku riyaya suci pitung minggu, ana pesta sing apik kanggo aku. Aku lungguh mangan.
2 Bareng aku weruh akèh dhaharan, aku banjur kandha marang anakku: Lungaa lan gawanen wong mlarat apa waé sing koktemu saka sadulur-sadulur kita, sing eling marang Gusti; lan, lah, aku ngenteni kowe.
3 Nanging Panjenengané rawuh menèh lan ngandika, "Dhuh, bangsa kita ingkang kacekék lan dibuwang metu ing pasar."
4 Sakdurungé aku nyicipi daging apa waé, aku terus tangi lan nggawa dhèwèké munggah ing kamar nganti surupé srengéngé.
5 Aku banjur bali, adus lan mangan dagingku kanthi sedhih,
6 Élinga marang pamedhar wangsité Amos, kaya kang kapangandikakaké mangkéné, "Pestamu bakal malih dadi tangisan, lan sakehing kabungahanmu bakal dadi tangisan."
7 Mulané aku nangis, lan sawisé srengéngé surup, aku banjur gawé kuburan lan ngubur dhèwèké.
8 Nanging tangga-tanggaku padha moyoki aku, pangucape: “Wong iki durung wedi dipatèni marga saka prakara iki. Nanging, lah, Panjenengané ngubur wong mati manèh.
9 Ing bengi iku uga aku kondur saka kuburan, lan turu ing sacedhake tembok plataranku, amarga najis lan raine ora ketutupan.
10 Aku ora ngerti manawa ana manuk pipit ing tembok, lan mripatku kabukak, manuk pipit iku nyedhot kotoran panas ing mripatku, lan mripatku katon putih, lan aku lunga menyang dokter, nanging padha ora nulungi aku. Akhiakharus kang nyukani aku, nganti aku lunga menyang Elymais.
11 Lan bojoku Anna uga njupuk pakaryan wanita.
12 Bareng wis dikongkon mulih menyang sing nduwé omah, wong-wong mau padha mbayar upahé, lan uga diparingi anak lanang.
13 Bareng wis ana ing omahku lan sesambat, aku banjur takon marang dheweke, "Bocah iki saka ngendi?" iku ora dicolong? menehi marang sing nduweni; amarga ora kena mangan barang sing dicolong.
14 Nanging wong wadon mau mangsuli marang aku, "Panjenengan kaparingaken langkung saking opah." Nanging aku ora ngandel marang dheweke, nanging aku njaluk supaya dheweke ngaturake marang sing duwe, mula aku isin karo dheweke. Nanging dheweke mangsuli marang aku: Ana ing ngendi sedekahmu lan amalmu sing bener? lah, kowé lan kabèh panggawému wis ngerti.

BAB 3

1 Aku banjur nangis sedhih, lan ndedonga kanthi sedhih:
2 Dhuh Yehuwah, Paduka punika adil, saha sadaya pakaryan Paduka tuwin sakehing lampah Paduka punika sih-kadarman lan kayektèn, sarta Paduka ngadili kanthi leres lan adil ing salami-laminipun.
3 Paduka mugi karsaa elinga dhateng kawula, mugi karsaa paring paukuman dhateng kawula, awit saking kalepatan kawula, tuwin dosanipun para leluhur kawula, ingkang sampun nglampahi dosa wonten ing ngarsa Paduka.
4 Amarga padha ora ngestokake dhawuh-dhawuh Paduka, mula kawula sampun Paduka uwalaken dados jarahan, kabucalan, tuwin pejah, sarta dados pitenah dhateng sakehing bangsa ingkang sami kabuyaraken.
5 Sapunika paukuman Paduka punika kathah saha leres, Paduka mugi karsaa tindakna manut dosa kawula lan para leluhur kawula, awit kawula sami boten netepi pepaken Paduka, saha lumampah ing ngarsa Paduka kanthi leres.
6 Mulané saiki, tumindaka marang aku kaya sing kokkarepaké, lan muga-muga rohku dicopot saka aku, supaya aku lebur lan dadi lemah, amarga luwih becik aku mati tinimbang urip, amarga aku krungu goroh. ngisin-isini lan nandhang sedhih banget.

7 Ing dina iku uga, ing Ekbatane, sawijining kutha ing Media, Sara, anaké Raguel, uga dipoyoki déning para abdiné bapakné;
8 Amarga dheweke wis omah-omah karo bojone pitu, sing dipateni dening roh jahat Asmodeus, sadurunge padha turu karo dheweke. Apa sampeyan ora ngerti, ujare wong-wong mau, yen sampeyan wis nyekek bojomu? Kowé wis nduwé bojo pitu, lan kowé ora dijenengi miturut jenengé.
9 Kenging punapa dene Paduka ngawonaken kawula sadaya? manawi sampun pejah, mugi karsaa ngetutna, mugi karsaa nampeni putra-putri panjenengan.
10 Bareng krungu bab iku mau, sedhih banget, nganti ngira bakal kecekik awaké; pangandikane: Aku iki anak siji-sijine bapakku, lan yen aku nglakoni mangkono, iku bakal dadi cacad tumrap dheweke, lan sepuhe bakal dakgawa menyang kubur kanthi susah.
11 Wong wadon mau banjur ndedonga ana ing cendhela, pangandikane: "Dhuh Yehuwah, Gusti Allah kawula, mugi karsaa puji, saha asma Paduka ingkang suci saha kaluhuran punika kaluhuraken ing salami-laminipun.
12 Lan saiki, dhuh Yehuwah, mripat kawula lan pasuryan kawula madhep dhumateng Paduka,
13 Lan dhawuha: Kawula mundhuta saking bumi, supados kawula mboten mireng malih panyenyamah.
14 Dhuh Yehuwah, Paduka mirsa, bilih kawula punika resik saking sadaya dosa tumrap manungsa,
15 Lan manawa Ingsun ora tau najisake asmaningSun lan asmane ramaningsun ana ing tanah pambuwanganku: Ingsun iki anake wadon siji-sijine bapakku, ora duwe anak kang dadi ahli warise, ora ana sanak sadulure utawa anak lanang. kang urip, kang bisa dakkarepake dadi somah: bojoku pitu wis padha mati; lan apa aku kudu urip? Nanging manawi Paduka mboten kersa, bilih kawula kedah pejah, mugi karsaa nggatosaken dhateng kawula, lan mugi karsaa welas asih dhateng kawula, supados kawula mboten mireng malih.
16 Mulané pandongané wong loro mau dirungokaké ana ing ngarsané Gusti Allah kang Maha Agung.
17 Rafaèl dikongkon nambani wong loro mau, yaiku nyingkirké putihé mripaté Tobit, lan ngekèki Sara anaké Raguel dadi bojoné Tobias anaké Tobit. lan kanggo naleni Asmodeus roh jahat; amarga dheweke dadi kagungane Tobias kanthi hak warisan. Ing wektu iku Tobit bali menyang omahe, lan Sara putri Raguel mudhun saka kamar ndhuwur.

BAB 4

1 Ing dina iku Tobit kèlingan marang dhuwité Gabaèl ing Rages ing Média,
2 Dhèwèké kandha, "Aku kepéngin mati; Yagene aku ora nimbali anakku Tobias supaya aku bisa menehi tandha marang dheweke babagan dhuwit sadurunge aku mati?
3 Bareng wong mau ditimbali, banjur kandha, "Anakku, samangsa aku mati, kubura aku; lan aja nyepelekake ibumu, nanging ngurmati dheweke ing salawas-lawase uripmu, lan nglakoni apa sing nyenengake dheweke, lan aja gawe susahe dheweke.
4 Élinga, anakku, yèn dhèwèké weruh akèh bebaya tumrap kowé, nalika kowé ana ing guwa-garbané, lan yèn wis mati, kubura ana ing kuburan siji.
5 He anakku, elinga marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, ing salawase uripmu, lan aja nganti karsamu gawe dosa lan nerak dhawuhe;
6 Amarga manawa tumindakmu temen-temen, panggawemu bakal makmur tumrap kowe lan sakehing wong kang uripe adil.
7 Mènèhana sedekah saka barang-barangmu; lan yen sampeyan menehi sedekah, mripatmu aja meri, lan aja nyingkirake pasuryan saka wong miskin, lan wedanane Gusti Allah ora bakal nyingkiri sampeyan.
8 Yèn kowé duwé kabecikan, wènèhana sedekah, yèn mung duwé sethithik, aja wedi mènèhi sakcukupé.
9 Awit kowé nglumpukaké bandha sing apik kanggo awaké déwé ing dina kabutuh.
10 Amarga sedhekah iku bisa ngluwari saka ing pati, lan ora bakal teka ing pepeteng.
11 Awit sedhekah iku peparing kang becik tumrap sapa kang mènèhi sedhekah ana ing ngarsané Kang Mahaluhur.
12 He anakku, sing ati-ati marang sakehing laku jina, lan luwih-luwih njupuka somah saka turune leluhurmu, lan aja ngepek wong wadon manca, kang dudu taler bapamu, amarga aku iki turune para nabi, yaiku Nuh, Abraham. , Iskak lan Yakub: anakku, elinga, yen leluhur kita wiwit wiwitan, malah padha rabi karo wong wadon saka kulawargane dhewe-dhewe, lan diberkahi anak-anake, lan turun-turune bakal oleh warisan tanah.
13 Mulané, anakku, tresnaa marang para sadulurmu, lan aja ngrèmèhaké sadulurmu, anak lanang lan wadon bangsamu, lan aja ngepek bojomu, amarga gumunggung iku karusakan lan akeh kasusahan, lan ing laku nistha iku rusak. lan kekurangan gedhe: amarga tumindak ala iku ibune pailan.
14 Opahé wong sing wis nyambutgawé kanggo kowé, aja nganti tetep ana ing kowé. lan dadi wicaksana ing kabeh omonganmu.
15 Aja nglakoni kaya ngono marang sapa waé sing koksengiti: aja ngombé anggur supaya mendem, lan aja nganti mendem bareng karo kowé.
16 Mènèhana rotimu marang wong sing keluwen, lan sandhanganmu marang wong sing wuda; lan sedekahmu manut kaluwihanmu, lan aja nganti meri nalika menehi sedekah.
17 Rotimu kawutahake marang wong sing dikubur, nanging wong duraka ora wènèhana.
18 Wong wicaksana nyuwun pitedah, lan aja nyepelekake pitutur kang migunani.
19 Padha saosa puji marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, lan muga-muga Panjenengane muga-muga katuntun marang dalanmu, lan sakehing dalanmu lan pituturmu bisaa slamet; nanging Pangeran Yehuwah piyambak kang paring samubarang kang becik, sarta Panjenengane ngasorake sapa kang dadi karsane; Mulane saiki, anakku, elinga marang pepakonku, aja nganti ilang saka ing pikiranmu.
20 Lan saiki aku ngandhani wong-wong mau yen aku masrahake sepuluh talenta marang Gabael bin Gabrias ing Rages ing Media.
21 Lan aja wedi, anakku, yen kita padha mlarat, amarga sampeyan duwe kasugihan akeh, yen sampeyan wedi marang Gusti Allah, lan ninggal kabeh dosa, lan nindakake apa sing dadi keparenge.

BAB 5

1 Tobias banjur mangsuli, "Dhuh Rama, kawula badhe nindakaken samukawis ingkang Paduka dhawuhaken dhateng kawula.
2 Nanging kapriye anggonku bisa nampa dhuwit iku, merga aku ora wanuh marang dheweke?
3 Panjenengané banjur mènèhi tulisan tangané lan ngandika marang wong mau, "Kowé golekana wong sing bisa mèlu kowé, salawasé aku isih urip, lan aku bakal maringi opah, banjur lungaa tampa dhuwit."
4 Mulané, nalika dhèwèké lunga nggolèki wong, dhèwèké ketemu Rafael, sing dadi malaékat.
5 Nanging dheweke ora ngerti; lan ngandika marang wong, Apa sampeyan bisa mèlu aku menyang Rages? lan apa kowé ngerti panggonan-panggonan iku?
6 Malaékat mau ngandika marang wong-wong mau, "Aku bakal mèlu kowé, lan aku ngerti dalané, amarga aku wis nginep ing sadulur kita Gabaèl."
7 Tobias banjur ngandika marang wong mau, "Titènana aku, nganti aku ngandhani bapakku."
8 Panjenengané banjur ngandika marang wong mau, "Lungaa, aja nganti kendhat." Wong mau banjur lumebu lan matur marang kang rama: Lah, aku wis ketemu wong kang arep mèlu aku. Sawuse mangkono pangandikane: "Timbalana mrana, supaya aku bisa sumurup taler kang endi, lan apa wonge iku wong kang setya arep melu kowe.

9 Panjenengané banjur nimbali wong mau, banjur mlebu, lan padha salam-salam.
10 Tobit banjur kandha marang wong mau, "Sadulur, tuduhna taler lan kulawargamu sapa?"
11 Wongé ditakoni: Apa kowé nggolèki taler utawa kulawarga, utawa wong opah sing arep mèlu anakmu? Tobit banjur ngandika marang dheweke, "Kakang, aku kepengin ngerti sadulurmu lan jenengmu."
12 Panjenengané banjur ngandika, "Aku iki Azarias, anaké Ananias, lan saka sedulur-sedulurmu."
13 Tobit banjur kandha, "Sampeyan kepareng, sedulur! Saiki aja nganti nesu marang aku, amarga aku wis takon kanggo ngerti talermu lan kulawargamu; awit kowé kuwi sedulurku sing jujur lan apik, awit aku kenal Ananias lan Yonatas, anaké Samaias sing gedé déwé, nalika aku bebarengan menyang Yérusalèm arep nyembah, lan ngaturaké anak pembarep lan saprasepuluh woh-wohan; lan padha ora kesasar karo kesalahane para sadulur kita: sadulurku, sampeyan iku saham sing apik.
14 Nanging kandhanana, apa upah sing bakal dakwènèhaké marang kowé? Punapa panjenengan kersa paring drakm sadinten, lan barang-barang ingkang perlu, kadosdene anak kawula piyambak?
15 Malah, manawa kowe bali slamet, aku bakal nambahi opahmu.
16 Mulané wong-wong pada seneng banget. Banjur ngandika marang Tobias, "Siap-siapa kanggo lelampahan, lan Gusti Allah ngirim sampeyan lelampahan apik." Bareng putrane wus nyawisake samubarang kanggo lelampahan, kang rama ngandika, "Sira lungaa karo wong iki, lan Gusti Allah kang dedalem ing swarga, muga-muga muga-muga lakumu makmur, lan Malaekate Gusti Allah ngrewangi kowe." Mulané wong loro mau banjur padha mangkat lan asuné wong anom.
17 Nanging Hana, ibuné, nangis lan matur marang Tobit: “Yagéné kowé ngongkon anakku lunga? Apa Panjenengane iku dudu teken tangan kita, kanggo mlebu lan metu ana ing ngarep kita?
18 Aja srakah kanggo nambah dhuwit, nanging supaya dadi sampah kanggo anak kita.
19 Amarga apa sing diparingaké déning Pangéran kanggo kita urip, wis cukup.
20 Tobit banjur ngandika marang wong wadon mau: “Aja padha sumelang, mbakyu; bakal bali kanthi slamet, lan mripatmu bakal weruh dheweke.
21 Awit malaékaté kang becik iku bakal nunggil karo dhèwèké, lan lakuné bakal makmur, lan bakal bali kanthi slamet.
22 Sawuse mangkono banjur mungkasi anggone nangis.

BAB 6

1 Nalika padha budhal, ing wayah sore padha tekan ing kali Tigris, banjur nginep ana ing kono.
2 Bareng wong anom mau mudhun arep adus, ana iwak mlumpat saka ing kali, arep dimangsa.
3 Malaékat mau banjur ngandika marang Panjenengané, "Tampanana iwak!" Wong anom mau terus nyekel iwak-iwak mau, banjur ditarik menyang dharatan.
4 Wong-wong mau dipangandikani déning malaékat, "Iwaké bukak, lan ati lan ati lan ususé jupuken, nuli dilebokaké kanthi slamet."
5 Wong anom mau banjur nindakaké apa sing didhawuhaké déning malaékat; Iwak mau wis digodhog, banjur dipangan.
6 Wong enom mau terus ngomong marang malaékat mau: “Sadulur Azarias, apa gunané ati lan ati lan gal iwak?
7 Panjenengané banjur ngandika marang wong mau, "Ndemèk ati lan ati, yèn ana sétan utawa dhemit kang ngganggu sapa waé, awaké dhéwé kudu ngobong kumelun mau ana ing ngarsané wong lanang utawa wadon, lan wong-wong mau ora bakal padha susah manèh."
8 Mungguh empedu, beciké njebadi wong kang mripaté putih, temah bakal mari.
9 Bareng wis cedhak Rages,
10 Malaékat mau kandha marang wong anom mau: “Sadulur, dina iki awaké dhéwé bakal nginep karo Raguel, sedulurmu; Dheweke uga duwe anak siji, jenenge Sara; Aku bakal ngomong kanggo dheweke, supaya dheweke bisa diwènèhaké marang kowé dadi bojomu.
11 Amargi kagungan Paduka ingkang kagungan hak kagunganipun, awit Paduka namung sanak-seduluripun.
12 Wong wadon iku ayu lan wicaksana, mulane saiki rungokna aku, aku bakal ngomong karo bapakne; lan nalika bali saka Rages, kita bakal ngrayakake nikahan: amarga aku ngerti yen Raguel ora bisa omah-omah karo wong liya miturut angger-anggering Toret Nabi Musa, nanging dheweke bakal kaluputan pati, amarga hak warisan luwih penting kanggo sampeyan tinimbang karo sapa wae. liyane.
13 Wong anom mau banjur mangsuli marang malaékat, "Kula sampun mireng, sadhèrèk Azarias, bilih tiyang èstri punika kapasrahaken dhateng tiyang pitu, ingkang sami tilar donya wonten ing kamar manten."
14 Lan saiki aku iki anak ontang-anting saka bapakku, lan aku wedi, yen aku mèlu bapakku, aku bakal mati kaya sing mbiyèné, awit roh jahat nresnani dhèwèké, sing ora nglarani awaké, nanging sing marani dhèwèké. dheweke; Mulane aku uga wedi yen aku bakal mati, lan nggawa nyawane bapak lan ibuku amarga aku menyang kuburan kanthi susah, amarga ora duwe anak lanang liyane kanggo ngubur.
15 Malaékat mau banjur ngandika marang wong mau, "Apa kowé ora éling marang prenatan-prenatan sing diwènèhaké déning bapakmu marang kowé, yaiku supaya kowé omah-omah karo bojoné sedulurmu dhéwé?" mulane padha ngrungokna aku, dhuh sadulurku; amarga dheweke bakal diwenehi bojomu; lan aja ngetung roh jahat; kanggo wengi iki uga dheweke bakal diwènèhaké omah-omah karo kowé.
16 Samangsa kowé lumebu ing kamar mantèn, sira njupuka awu lenga wangi, nuli dilebokaké ing njero ati lan ati iwak mau sathithik, nuli diobong.
17 Sétan bakal mambu, banjur mlayu lan ora bakal teka menèh menèh, nanging samangsa kowé sowan marang sliramu, kowé padha tangia lan ndedongaa marang Gusti Allah kang maha welas asih, kang bakal melasi kowé lan nylametaké kowé. kowe: aja wedi, awit saka wiwitan mula dheweke wis katetepake marang kowe; lan sampeyan kudu njaga dheweke, lan dheweke bakal melu sampeyan. Kajaba iku aku ngira yen dheweke bakal duwe anak marang kowe. Saiki nalika Tobias krungu bab iku, dheweke tresna marang dheweke, lan atine manunggal karo dheweke.

BAB 7

1 Bareng wis tekan ing Ekbatane, banjur tekan ing omahe Raguel, Sara methukake wong-wong mau, lan sawise padha salam-salam, banjur digawa menyang omah.
2 Raguel banjur kandha marang Édna, garwané, "Kowé kaya wong enom iki karo Tobit sedulurku!
3 Raguel banjur takon marang wong-wong mau, "Kowé saka ngendi, para sedulur? Jawa 1994: Wong-wong mau padha kandha, "Aku iki panunggalané bani Naftalim, kang padha dadi tawanan ing Niniwe."
4 Panjenengané banjur ngandika marang wong-wong mau, "Apa kowé padha ngerti Tobit sanak kita? Wong-wong mau padha matur, "Kula sami wanuh piyambak." Banjur ngandika, Apa dheweke sehat?
5 Wong-wong mau padha kandha, "Dheweke isih urip lan waras." Tobias kandha, "Iki bapakku."
6 Raguel banjur mlumpat, ngambung lan nangis.
7 Panjenengané banjur mberkahi lan kandha, "Kowé kuwi anaké wong sing jujur lan apik." Nanging bareng krungu yèn Tobit iku wuta, dhèwèké sedhih lan nangis.
8 Semono uga Édna garwané lan Sara anaké wadon padha nangis. Kajaba iku, padha nglipur wong-wong mau kanthi bungah; Banjur padha nyembelèh wedhus gèmbèl lanang siji, banjur ditata ing meja. Tobias banjur ngandika marang Rafael, "Sadulur

Azarias, ngomong babagan apa sing sampeyan omongake ing dalan, lan supaya bisnis iki dikirim.
9 Mulané Raguel banjur ngomong karo Raguel, lan Raguel kandha karo Tobias: “Padha mangan lan ngombé lan padha bungah-bungaha.
10 Awit prayoga sira nggarwa anakku wadon, nanging Ingsun bakal nyritakake marang sira.
11 Anakku wadon dakpasrahake karo wong lanang pitu, kang padha mati ing bengi iku padha marani dheweke, nanging saiki padha bungah-bungaha. Nanging Tobias ngandika, "Aku ora bakal mangan apa-apa ing kene, nganti kita padha sarujuk lan sumpah siji liyane."
12 Raguel ngandika, "Mulane, sampeyan kudu njupuk dheweke miturut aturan, amarga sampeyan sedulure, lan dheweke duweke sampeyan, lan Gusti Allah sing welas asih paring kaberkahan ing kabeh perkara."
13 Sawuse mangkono banjur nimbali Sara anake wadon, nuli sowan marang ing ngarsane kang rama, nuli dirangkul tangane lan diparingake dadi garwane Tobias, pangandikane: “Lah, tampanana manut angger-anggering Nabi Musa, lan tuntuna menyang omahmu. bapak. Lan mberkahi wong-wong mau;
14 Édna banjur nimbali bojoné, banjur njupuk kertas, lan nulis piranti prajanjian lan disegel.
15 Banjur padha mangan.
16 Sawisé Raguel nimbali Edna, garwané, banjur dipangandikani: "Dhik, nyawisna kamar liya, lan gawanen mrana."
17 Sawisé nglakoni apa sing didhawuhaké déning Gusti Yésus, wong wadon mau banjur digawa mrana, nuli nangis lan nangisi anaké wadon, sarta matur:
18 He anakku wadon, ayo padha nglipur; Pangéraning langit lan bumi paring kabungahan marang kowé merga kasusahanmu iki.

BAB 8

1 Bareng wis padha mangan, Tobias digawa mrono.
2 Nalika lagi mlaku, panjenengane kelingan marang pangandikane Rafael, banjur njupuk awu lenga-lewangi mau, banjur dilebokake ing jantung lan ati iwak, banjur ngusepake kumelun.
3 Bau sing mambu nalika roh jahat wis mambu, banjur mlayu menyang ing tlatah Mesir, lan malaékat diranti.
4 Sakwisé kuwi loro-loroné dikurung, Tobias wungu saka paturon lan kandha, ”Dhik, tangia, ayo padha ndedonga, muga-muga Gusti Allah melasi kita.
5 Tobias banjur wiwit kandha, <<Dhuh Allahipun para leluhur kawula, mugi kaberkahan! mugi swarga mberkahi panjenengan dalah sakèhing titah Paduka.
6 Panjenengan nitahaken Adam, lan maringi Kawa garwa minangka pitulungan lan tetep: saka wong-wong mau asalé manungsa: Sampeyan wis ngandika, iku ora apik yen wong iku piyambak; payo padha nulungi Panjenengane kaya awake dhewe.
7 Lan saiki, dhuh Gusti, aku ora nganggep adhine iki minangka hawa nafsu, nanging kanthi jujur;
8 Wong wadon mau banjur kandha karo wong mau: Amin.
9 Wong loro mau banjur turu ing wayah bengi. Raguel banjur jumeneng lan banjur gawe kuburan.
10 Pangandikané, "Aku wedi, yèn dhèwèké uga wis mati."
11 Nanging bareng Raguel mlebu ing omahé,
12 Dheweke kandha marang Edna, garwane. Kadhawuhana salah sawijine prawan, supaya ditiliki apa isih urip;
13 Wong wadon mau banjur mbukak lawang, banjur mlebu, lan ketemu padha turu.
14 Lan padha metu lan ngandhani wong-wong mau yen dheweke wis urip.
15 Raguel banjur ngluhurake Gusti Allah, lan matur: “Dhuh Allah, Paduka punika pantes pinuji-puji ingkang suci lan suci. pramila mugi para suci Paduka sami ngluhuraken Paduka kaliyan sakèhing titah Paduka; lan sakèhé malaékaté Paduka lan para pemilih Paduka mugi ngluhuraken Paduka ing salami-laminipun.
16 Kowé kudu dipuji, awit kowé wis nggawé aku bungah; lan iku ora teka kanggo kula sing aku curiga; nanging Paduka sampun nindakaken dhateng kawula manut sih-kadarman Paduka ingkang agung.
17 Paduka mugi kasaosaken, amargi Paduka paring welas asih dhateng tiyang kalih ingkang dados putra ontang-antingipun para leluhuripun: Dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa paring sih-kadarman dhateng tiyang-tiyang wau, dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa paring sih-rahmat dhateng tiyang-tiyang wau, mugi karsaa paring sih-rahmat dhateng tiyang-tiyang wau.
18 Raguel banjur dhawuh marang para abdiné supaya ngebaki kuburan.
19 Lan dheweke nganakake riyaya mantenan patbelas dina.
20 Amarga sadurunge dina-dinane omah-omah rampung, Raguel wis sumpah marang dheweke, yen dheweke ora bakal lunga nganti patbelas dina nikahan wis entek.
21 Banjur njupuk setengah saka bandhane, lan lunga kanthi slamet menyang bapakne; lan kudu duwe liyane nalika aku lan bojoku wis mati.

BAB 9

1 Tobias banjur nimbali Rafael lan matur:
2 Sadulur Azarias, nggawaa batur lan unta loro, menyang Rages ing Media menyang Gabael, nggawa dhuwit marang aku lan gawan menyang pesta.
3 Amarga Raguel wis supaos yen aku ora bakal lunga.
4 Nanging bapakku ngetung dina; lan yen aku ngenteni suwe, dheweke bakal banget getun.
5 Rafael banjur metu lan nginep ing Gabael, lan menehi tulisan tangan, lan banjur ngetokaké kanthong sing disegel lan diparingake marang dheweke.
6 Esuk-esuk wong loro mau padha lunga bebarengan lan teka ing pesta mantèn, lan Tobias mberkahi bojoné.

BAB 10

1 Tobit, ramane, ngetung saben dina, lan nalika dina lelungan wis entek, nanging ora teka.
2 Tobit banjur ngandika, "Apa padha ditahan?" Apa Gabael wis mati, lan ora ana wong sing menehi dhuwit?
3 Mulané dhèwèké sedhih banget.
4 Lan bojoné ngandika marang wong, Anakku wis mati, amarga wis suwe; banjur wiwit sesambat marang Panjenengané, sarta ngandika:
5 Saiki aku ora preduli, anakku, amarga aku wis nglilani kowe lunga, cahyaning mripatku.
6 Tobit ngandika marang wong mau, "Menenga, aja padha sumelang, amarga wis slamet."
7 Nanging wong wadon mau kandha, "Tenang, aja ngapusi aku; anakku wis mati. Lan saben dina dheweke metu menyang dalan sing dituju, lan ing wayah awan ora mangan daging, lan ing wayah bengi ora kendhat nangisi Tobias, putrane, nganti tekan patbelas dina, sing diprasetyakake Raguel kanthi supaos. nglampahi ing kono. Tobias banjur ngandika marang Raguel, "Kula keparenga tindak, awit bapak lan ibuku sampun boten purun nemoni kula."
8 Nanging maratuwané kandha marang wong mau, "Mènèhana karo aku, aku bakal kongkonan menyang bapakmu, lan wong-wong mau bakal ngandhani bapakmu babagan kahananmu."
9 Nanging Tobias kandha, ”Ora! nanging keparenga kula sowan dhateng bapak.
10 Raguel banjur jumeneng lan maringi Sara garwane lan separo bandhane, bature, sapi lan dhuwit.
11 Panjenengané banjur mberkahi wong-wong mau lan didhawuhi lunga, pangandikané, "Gusti Allah ing swarga, muga-muga muga-muga lelunganmu lancar, anak-anakku."
12 Panjenengané banjur ngandika marang anaké wadon, "Ngajènana bapakmu lan ibu maratuwamu, sing saiki wis dadi wong tuwamu, supaya aku krungu kabar apik bab kowé." Lan

ngambung dheweke. Edna uga matur marang Tobias, "Gusti swarga mulihake sampeyan, sedulurku, lan muga-muga aku bisa ndeleng anak-anakmu Sara putriku sadurunge aku mati, supaya aku bisa bungah ana ing ngarsane Sang Yehuwah. kapercayan khusus; ing endi aja padha disuwuni piala.

BAB 11

1 Sawuse mangkono Tobias banjur tindak lan ngluhurake Gusti Allah, dene wus paring karahayon marang panjenengane, sarta mberkahi Raguel lan Edna garwane, banjur tindak nganti tekan ing Niniwe.
2 Rafaèl banjur ngandika marang Tobias: “Kowé ngerti, cak, kepriyé anggonmu ninggal bapakmu.
3 Ayo padha enggal-enggal ndhisiki bojomu lan nyiapake omah.
4 Lan njupuk ing tangan sampeyan usus iwak. Wong-wong mau banjur padha lunga, lan asu mau banjur ngoyak.
5 Anadene Anna lungguh nyawang dalan kanggo anake.
6 Bareng weruh wong mau teka, banjur matur marang kang rama: “Lah, anakmu teka lan wong kang mèlu.
7 Rafael banjur ngandika, "Aku ngerti, Tobias, bapakmu bakal mbukak mripate."
8 Mulané sira njebadi mripaté nganggo empedu, lan yèn ditusuk-tusuk, banjur digosok, lan putihé bakal ilang, lan bakal weruh kowé.
9 Ana banjur mlayu metu lan nyeluk marang gulune anaké, lan ngandika marang wong, Aku wis weruh sampeyan, anakku, wiwit saiki aku seneng mati. Wong loro mau padha nangis.
10 Tobit uga metu menyang lawang lan kesandhung, nanging putrane mlayu nyedhaki dheweke.
11 Lan nyekel bapakne, lan ngetok-etok empedu ing mripate bapakne, karo kandha, "Muga-muga, bapakku!"
12 Bareng mripaté wiwit pinter, banjur digosok;
13 Werna putih mau banjur sirna saka pojokan mripaté, lan bareng weruh anaké, nuli nyemplung ing guluné.
14 Wong mau banjur nangis lan matur: “Dhuh Allah, mugi kaberkahan saha pinujia asma Paduka ing salami-laminipun; lan rahayu kabeh malaekat Paduka ingkang suci.
15 Amargi Paduka sampun nggebug saha melasi dhateng kawula, awit kawula ningali Tobias putra kawula. Anake banjur lunga kanthi bungah lan nyritakake marang bapakne apa kang kelakon ana ing Media.
16 Tobit banjur metu nemoni mantune ana ing gapura Niniwe, kanthi bungah lan memuji marang Gusti Allah, lan wong-wong sing weruh dheweke lunga, padha gumun, amarga wis bisa ndeleng.
17 Nanging Tobias ngucap sokur ana ing ngarepe wong-wong mau, amarga Gusti Allah melasi. Bareng wis cedhak karo Sara, mantune, banjur mberkahi, pangandikane: “Sira, muga-muga, muga-muga Gusti Allah mberkahi, kang wis ngeterake kowe marang aku, lan rahayu bapakmu lan ibumu. Para sadhereke ing Niniwe padha bungah-bungah.
18 Akhiakharus lan Nasbas anaké seduluré.
19 Lan manten Tobias dianakaké pitung dina karo bungah banget.

BAB 12

1 Tobit banjur nimbali Tobias, putrane, lan ngandika marang dheweke: "Anakku, priksa manawa wong iku duwe opah sing melu sampeyan, lan sampeyan kudu menehi liyane."
2 Tobias tumuli ngandika marang wong mau: “Dhuh, bapak, mboten wonten salahipun kula ngaturaken separo barang ingkang kula gawakaken.
3 Amarga dheweke wis nggawa aku bali menyang sampeyan kanthi slamet, lan marasake bojoku, lan nggawa dhuwit marang aku, lan uga marasake awakmu.
4 Wong tuwa mau banjur kandha, "Iki kudune."
5 Mulané malaékat mau banjur nimbali malaékat mau, pangandikané: “Sira njupuka separo saka barang-barang sing kokgawa, lan lungaa kanthi slamet.
6 Wong loro mau banjur dipisah-pisah lan dipangandikani, "Pinujia Allah, saosa puji marang Panjenengane, mulyakake Panjenengane, sarta saosa puji marang Panjenengane marga saka apa kang wus katindakake marang kowe ana ing ngarepe kabeh wong kang urip." Iku apik kanggo memuji marang Gusti Allah, lan ngluhurake asmane, lan mulyakake martakake pakaryane Gusti Allah; mulane aja kendho ngluhurake Panjenengane.
7 Iku becike nutup wewadining ratu, nanging mulyakake anggone nyumurupi pakaryane Gusti Allah. Tindakna kang becik, aja nganti ana piala.
8 Pandonga iku apik karo pasa lan sedekah lan kabeneran. Sathithik kanthi kabeneran iku luwih becik tinimbang akeh kanthi ora bener. Luwih becik menehi sedekah tinimbang nglumpukake emas.
9 Amarga sedhekah iku ngluwari saka ing pati lan nyirnakake sakehing dosa. Wong sing nglakoni sedekah lan kabeneran bakal kapenuhan urip:
10 Nanging wong sing nglakoni dosa kuwi mungsuhé uripé dhéwé.
11 Satemene Ingsun ora bakal nutupi apa-apa marang sira. Awit aku kandha, apiké nutupi wewadiné ratu, nanging mulyakaké gawéané Gusti Allah.
12 Mulané, nalika kowé ndedonga karo Sara mantunmu, aku ngéling-éling pandongamu ana ing ngarsané Kang Mahasuci, lan nalika kowé ngubur wong mati, aku uga nunggil karo kowé.
13 Lan nalika kowé ora kendhat tangi lan ninggal nedhamu lan lunga nutupi wong mati, panggawému sing becik ora ndhelik saka Aku, nanging Aku nunggil karo kowé.
14 Lan saiki Gusti Allah ngutus aku kanggo nambani kowé lan Sara mantunmu.
15 Aku iki Rafael, salah siji saka pitu malaékat suci, kang ngaturake pandonga para suci, lan kang metu-metu ing ngarepe kamulyaning Kang Mahasuci.
16 Wong loro mau banjur padha gumeter lan sumungkem, amarga padha wedi.
17 Nanging Panjenengané ngandika marang wong-wong mau, "Aja padha wedi, kanggo sampeyan bakal apik; saosa puji marang Gusti Allah.
18 Awit aku teka dudu merga saka sih-rahmatku, nanging saka kersané Gusti Allah kita. mulane padha saosa puji marang Panjenengane ing salawas-lawase.
19 Sadawane sadina-dina iki Ingsun ngatingal marang sira; Nanging aku ora mangan lan ora ngombé, nanging kowé weruh wahyu.
20 Mulané saiki padha saosa sokur marang Gusti Allah, awit Aku marani Panjenengané sing ngutus Aku; nanging tulisen kabeh sing wis rampung ing buku.
21 Lan nalika padha ngadeg, padha ora weruh maneh.
22 Banjur padha ngakoni pakaryane Gusti Allah kang gedhe lan nggumunake, lan anggone ngatingal dening Malaekate Gusti.

BAB 13

1 Tobit nuli nulis pandonga kabungahan, pangandikane: “Pinujia Allah kang gesang ing salawas-lawase, lan pinujia Kratoné!
2 Awit Panjenengane nggebug lan welas asih, nuntun menyang ing naraka, banjur wungu maneh, lan ora ana kang bisa nyingkiri tangane.
3 He para bangsa Israèl, ngakoni Panjenengané ana ing ngarsané bangsa-bangsa liya, awit Panjenengané wis mbuyaraké kita ana ing antarané wong-wong mau.
4 Ana ing kono nyritakake kaluhurane lan ngluhurake Panjenengane ana ing ngarsaning manungsa kabeh, amarga Panjenengane iku Gusti kita, lan Panjenengane iku Gusti Allah Rama kita ing salawas-lawase.
5 Panjenengane bakal mecuti kita marga saka kaluputane kita, sarta bakal melasi maneh, sarta bakal nglumpukake kita saka ing sakehing bangsa, kang wus kasebar ing antarane kita.
6 Manawa kowé padha mratobat marang Panjenengané klawan gumolonging atimu lan gumolonging budimu sarta tumindak

bener ana ing ngarsané, Panjenengané bakal mratobat marang kowé, lan ora bakal ndhelikaké wedanané marang kowé. Mulané delengen apa sing bakal ditindakké karo kowé, lan ngakoni klawan cangkemmu kabèh, lan saosa puji marang Pangéran Kang Mahakwasa, lan ngluhurké Raja sing langgeng. Ing tanahku sing dadi panangkaran, Ingsun ngluhurake Panjenengane, lan nyritakake kakuwatan lan kaluhurane marang bangsa kang dosa. He para wong dosa, padha mratobata lan tumindaka adil ana ing ngarsane, sapa kang bisa nyumurupi manawa Panjenengane bakal nampani kowe lan melasi kowe?
7 Aku bakal ngluhurake Gusti Allahku, lan nyawaku bakal ngluhurake Sang Prabu ing swarga, lan bakal surak-surak marga saka kaluhurane.
8 Kabèh wong padha ngucap, lan kabèh padha memuji marang Panjenengané marga saka kaadilané.
9 Hé Yérusalèm, kutha suci, kowé bakal digebugi merga saka tumindaké anak-anakmu, lan bakal melasi malih marang para putrané wong mursid.
10 Padha saosa puji marang Pangeran Yehuwah, awit Panjenengane iku becik, lan saosa puji marang Sang Prabu kang langgeng, supaya tarub-tarube bisa kabangun maneh ana ing kowe kalawan bungah, lan kareben wong-wong kang padha tawanan padha bungah-bungaha ana ing kowe, lan wong-wong kang padha ditresnani ing salawase ana ing kowe. sing sengsara.
11 Akèh bangsa saka adoh bakal padha sowan marang asmané Pangéran Allah kanthi nggawa pisungsung ing tangané, yaiku peparingé marang Raja ing swarga; kabeh turun-tumurun bakal padha memuji marang Panjenengane kanthi bungah banget.
12 Kenaa ing laknat sakehing wong kang sengit marang kowe, lan rahayu wong kang tresna marang kowe ing salawas-lawase.
13 Padha bungah-bungaha lan bungah-bungaha marga saka anak-anake kang adil, awit bakal padha nglumpuk lan padha memuji marang Pangerane para wong kang adil.
14 Rahayu wong kang padha tresna marang Panjenengane, awit padha bungah-bungah marga saka tentrem-rahayu, rahayu wong kang nandhang susah marga saka sakehing pecut Paduka; Awitdene bakal padha bungah-bungah marga saka sira, manawa wus padha ndeleng sakehing kamulyanira, sarta padha bungah-bungah ing salawas-lawase.
15 Sumangga nyawa kawula mberkahi Gusti Allah, Raja ingkang agung.
16 Yérusalèm bakal kabangun nganggo safir lan zamrud lan watu larang, tembokmu lan menaramu lan bètèngmu nganggo emas murni.
17 Lurung-lurung ing Yérusalèm bakal diaspal nganggo watu beryl lan carbuncle lan watu Ofir.
18 Lan kabeh lurung-lurunge bakal ngucap: Haleluya; lan bakal padha memuji marang Panjenengané, matur: Pinujia Allah, kang ngluhuraké iku ing salawas-lawase.

BAB 14

1 Mulané Tobit mungkasi ngluhurké Gusti Allah.
2 Nalika umure seket wolu taun, banjur ilang pandeleng, lan sawise wolung taun bali maneh, banjur menehi sedekah, lan tambah wedi marang Pangeran Yehuwah, lan memuji marang Panjenengane.
3 Bareng wis sepuh banget, banjur nimbali putrane lan para putrane, lan dipangandikani: "Anak-anakmu, gawanen! kanggo, lah, aku wis tuwa, lan wis siyap budhal saka urip iki.
4 Anakku, lungaa menyang Media, amarga aku yakin apa sing diomongké nabi Yunus bab Niniwe, sing bakal dirusak. lan tentrem-rahayu bakal tentrem ing Media; lan para sadulur kita bakal padha buyar ana ing bumi saka ing tanah kang becik iku, lan Yerusalem bakal dadi sepi mamring, lan Pedalemané Allah kang ana ing kono bakal diobong, lan bakal dadi sepi sepi kanggo sawetara wektu;
5 Lan manawa Gusti Allah maneh bakal melasi marang wong-wong mau, lan bakal nggawa wong-wong mau menyang ing tanah, ing ngendi dheweke bakal mbangun candhi, nanging ora kaya sing kapisan, nganti tumeka ing jaman iku; Lan sawuse iku bakal padha bali saka ing sakehing pambuwangan lan mbangun Yerusalem kalawan mulya, lan padalemaning Allah bakal kabangun ing salawas-lawase kanthi bangunan kang mulya, kaya kang wus kapangandikakake dening para nabi.
6 Sakehing bangsa bakal padha mratobat lan ngabekti marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allah, sarta ngubur brahala-brahalane.
7 Mangkono uga kabeh bangsa bakal padha memuji marang Pangeran Yehuwah, lan umate bakal ngakoni marang Gusti Allah, lan Pangeran Yehuwah bakal ngluhurake umate; lan kabeh wong sing tresna marang Gusti Allah kanthi bener lan adil bakal padha bungah-bungah, kanthi welas asih marang para sadulur kita.
8 Lan saiki, anakku, lungaa saka ing Niniwe, amarga apa sing diomongake Nabi Yunus mesthi bakal kelakon.
9 Nanging kowé kudu netepi angger-angger lan angger-anggeré Gusti Allah, supaya kowé nduwé welas asih lan adil.
10 Lan ngubur aku lan ibumu karo aku; nanging aja nginep ing Nineve manèh. Élinga, anakku, carane Aman nanggepi Akhiakharus sing nggedhekake dheweke, carane metu saka pepadhang dheweke nggawa dheweke menyang pepeteng, lan carane dheweke diganjar maneh; Manasye menehi sedekah, lan bisa oncat saka jiret pati, sing wis dipasang kanggo dheweke.
11 Mulané, he anakku, elinga apa sing ditindakké sedekah, lan piyé carané kabeneran ngluwari. Sasampune ngandika makatên punika, Dane Yusup sampun seda ing paturon, yuswa satus seket wolu taun. banjur dikubur kanthi mulya.
12 Bareng ibuné Hana wis séda, banjur disarèkaké karo bapakné. Nanging Tobias karo garwane lan anak-anake lunga menyang Ecbatane menyang Raguel maratuwane.
13 Ana ing kono panjenengane wus sepuh kanthi pakurmatan, banjur ngubur maratuwane kanthi kaluhuran, sarta kang dadi warisane wong-wong mau lan Tobit kang rama.
14 Panjenengané séda ana ing Ékbatané ing Média, nalika umuré satus pitulikur taun.
15 Nanging sakdurungé séda, dhèwèké krungu bab karusakané Niniwe, sing direbut déning Nabukodonosor lan Assyèrus, lan sadurungé séda, dhèwèké bungah-bungah amarga Niniwé.

JUDITH

BAB 1

1 Ing taun kang kaping rolas paprentahane Sang Prabu Nabukodonosor, kang ngasta paprentahan ing Niniwe, kutha gedhe; ing jamane Arpakhsad, kang jumeneng ratu ing Medes ing Ecbatane,
2 Ing tembok Ecbatane digawe mubeng saka watu tatahan ambane telung asta lan dawane nem asta, lan dhuwur temboke pitung puluh asta lan ambane seket asta.
3 Menara-menara iku sira pasang ing gapura-gapura kang dhuwure satus asta lan ambane ana ing pondhasi sawidak asta.
4 Gapura-gapurane iya digawe gapura-gapura kang dhuwure pitung puluh asta, lan ambane patang puluh asta, kanggo budhal wadya-balane kang gagah prakosa lan kanggo tata-tataning prajurit kang mlaku.
5 Nalika samana Sang Prabu Nabukadonosor perang nglawan Sang Prabu Arpakhsad ana ing Lebak Gedhe, yaiku Lebak ing tlatah Ragau.
6 Sakehe wong kang manggon ing pagunungan, lan sakehe wong kang manggon ing sacedhake Efrat, Tigris lan Hidaspes, lan ing ara-ara Ariokh, ratune wong Elimia, lan akeh banget bangsa-bangsa saka bani Kelod padha nglumpuk. menyang perang.
7 Sang Prabu Nabukadonosor, ratu ing Asyur, utusan marang sakehe wong kang manggon ing Pèrsia lan marang sakehe wong kang manggon ing sisih kulon, lan marang wong-wong kang padha manggon ing Kilikia, Damsyik, Libanus, Antilibanus, sarta marang sakehe wong kang manggon ing pasisir segara.
8 Lan marang wong-wong ing antarané bangsa-bangsa ing Karmèl, Galaad, Galiléa sing luwih dhuwur, lan Lebak Esdrelom,
9 Lan marang sakehe wong ing Samaria lan kutha-kuthane, lan ing sabrangé Yarden nganti tekan Yérusalèm, Betane, Kélus, Kades, kali Mesir, Tapnes, Ramese, lan ing tanah Gesem kabèh,
10 Nganti kowé tekan ing sabrangé Tanis lan Mèmpis, lan marang sakèhé wong Mesir, nganti tekan tapel watesé Étiopia.
11 Nanging sakehe wong ing nagara kono padha nglirwakake dhawuhe Sang Prabu Nabukodonosor, ratu ing Asyur, lan ora padha melu perang. Amarga padha ora wedi marang Panjenengane, nanging Panjenengane iku ana ing ngarepe kaya wong siji, lan para utusane padha didhawuhi lunga saka ing kono kanthi tanpa guna lan kanthi wirang.
12 Mulané Nabukodonosor nepsu banget marang sakèhé negara iki, lan supaos demi dhampar lan karajané, yèn dhèwèké mesthi bakal males piwales marang sakèhé tlatah Kilikia, Damsyik lan Siria, lan bakal matèni sakèhé wong sing manggon ing kono nganggo pedhang. tanah Moab, bani Amon, Yudea kabeh lan sakehe wong ing Mesir, nganti tekan tapel watese sagara loro.
13 Ing taun kang kaping pitulas panjenengane nglurugi perang kalawan bala nglawan Sang Prabu Arpakhsad, temah menang ing paprangane;
14 Lan dadi ratu ing kutha-kuthane, tekan ing Ecbatane, ngrebut menara-menara lan ngrayah dalan-dalan ing kono, lan kaendahane dadi wirang.
15 Arpakhsad uga dicekel ana ing pagunungan Ragau, digebugi klawan panahe, nganti tumpes ing dina iku.
16 Sawuse mangkono panjenengane banjur kondur menyang ing Niniwe, dalah sabalane kabeh bangsa-bangsa kang akeh banget prajurite, banjur lereb ana ing kono, banjur padha bujana, dalah balane, satus rong puluh dina.

BAB 2

1 Ing taun kang kaping wolulas, tanggal rong puluh sasi kapisan, ing omahe Sang Prabu Nabukodonosor, ratu ing Asyur, ana rembugan, manawa panjenengane kudu males piwales marang salumahing bumi.
2 Sang Prabu banjur nimbali sakehe para panggedhene lan sakehe para panggedhene, nuli paring pitedah marang wong-wong mau, sarta ngrampungi kasangsaran salumahing bumi saka ing cangkeme dhewe.
3 Banjur padha mutusake kanggo nyirnakake sakehing manungsa, kang ora netepi dhawuhing pangandikane.
4 Bareng wis rampung anggone rembug, Nabukodonosor, ratu ing Asyur, nimbali Holofernes, panggedhening wadya-bala, kang jejere panjenengane, sarta ngandika marang panjenengane.
5 Mangkene pangandikane Sang Prabu kang agung, kang nguwasani salumahing bumi, mangkene: Lah, sira bakal lunga saka ing ngarsaningSun, lan njupuka wong-wong kang ngendelake kekuwatane dhewe, yaiku prajurit mlaku satus rong puluh ewu; lan gunggunge jaran karo sing nunggang rolas ewu.
6 Kowé bakal nglawan sakèhé negara kulon, merga padha ora netepi dhawuh-Ku.
7 Lan sira ndhawuhake manawa padha nyawisake lemah lan banyu kanggo Ingsun, amarga Ingsun bakal nglawan wong-wong mau kalawan bebenduningSun, sarta Ingsun bakal nutupi salumahing bumi kalawan sikiling wadya-bala Ingsun, sarta Ingsun bakal maringi wong-wong iku dadi jarahan marang sira. wong-wong mau:
8 Dadiné wong-wong sing dipatèni bakal ngebaki lebak-lebaké lan lepen-lepené, lan kali bakal ngebaki wong mati nganti luber.
9 Lan Aku bakal nggawa wong-wong mau dadi tawanan nganti tekan pojok-pojoking bumi.
10 Mulané kowé kudu lunga. lan sakehe dhaerah-dhaerahe padha tangkepana ing ngarepe;
11 Nanging bab wong-wong sing padha mbalela, aja nganti diwei mripatmu; nanging padha dipateni, lan rampasana menyang ngendi wae.
12 Awit demi Aku sing urip, lan srana pangwasané Kratoningsun, apa waé sing Dakdhawuhaké, kuwi bakal Daktindakaké nganggo tangan-Ku.
13 Lan padha ngati-ati, aja nganti nerak dhawuhe gustinira, nanging padha lakonana kanthi temen-temen, kaya kang wus Ingsun dhawuhake marang sira, lan aja nganti tundha anggone nindakake.
14 Holofèrnes banjur lunga saka ing ngarsané gustiné, lan nimbali kabèh gubernur lan perwira-perwira lan perwira-perwira tentara Asyur.
15 Sang Prabu banjur nglumpukake wong-wong pilihan kanggo perang, kaya sing diprentahake dening gustine, nganti satus rong puluh ewu lan rolas ewu wong sing nunggang jaran;
16 Wong-wong mau padha ditata, kaya wadya-bala gedhe kang kadhawuhake kanggo perang.
17 Banjur njupuk unta lan kuldi kanggo kretane, akeh banget; lan wedhus gèmbèl lan sapi lan wedhus berok tanpa wilangan kanggo pangané.
18 Lan pangan kanggo saben prajurit, lan emas lan selaka akeh banget saka kedhaton.
19 Sasampune punika Ida Sang Prabu Nebukadhonesor miwah sakancan kaprawirane, sajeroning pamargin Ida Sang Prabu Nebukadonosor miwah sakancan salumahing bumi sane wenten ring kulon, sane mamargi kareta-kareta miwah prajurit jaranan miwah wadyabala pilihanipun.

20 Akeh banget negara-negara sing padha teka karo wong-wong mau kaya walang lan kaya wedhi ing bumi, amarga akeh banget.
21 Banjur budhal saka ing Niniwe perjalanan telung dina menyang Lebak Bektilet, lan leren saka Bektilet cedhak gunung ing sisih kiwa ndhuwur Kilikia.
22 Sasampune punika Ida raris ngambil sakancan wadua balan idane, para wadyabala jaranan miwah kareta-karetane, tumuli mamargi saking pagunungan.
23 Wong Phud lan Lud padha nyirnakaké lan njarah-rayah sakehing bani Rasses lan wong Israèl, kang ana ing ara-ara samun ing sisih kidul tanah Kèlia.
24 Panjenengané banjur nyabrang Éfrat lan ngliwati Mesopotamia, numpes sakehing kutha-kutha dhuwur kang ana ing sapinggiring Kali Arbonai, nganti tekan ing sagara.
25 Panjenengané ngrebut tlatah Kilikia lan matèni sakèhé wong sing nglawan panjenengané, lan tekan ing tlatah Yafet, ing sisih kidul, ing sacedhaké Arab.
26 Sakehe wong Midian uga dikepung, tarub-tarube padha diobong lan kandhang-kandhang wedhus padha dijarah-rayah.
27 Sawuse mangkono panjenengane tindak menyang ing lebak Damsyik nalika mangsane panen gandum, lan sakehe pategalane padha diobong, wedhus-wedhuse lan sapine padha dirusak, kutha-kuthane padha dijarah-rayah, tanahe padha dirusak, lan para nom-nomane padha dipateni. pinggiring pedhang.
28 Mulané wong-wong sing manggon ing pinggir segara ing Sidon lan Tirus, sing manggon ing Sur lan Okina, lan sing manggon ing Yémnaan padha wedi lan wedi marang Panjenengané. Wong-wong sing manggon ing Asdod lan Ascalon padha wedi banget marang Panjenengané.

BAB 3

1 Wong-wong mau banjur padha kongkonan utusan sowan ing ngarsané, supaya rukuna, matur:
2 Delengen, kawula para abdinipun Sang Prabu Nabukadonosor, ratu agung, sami sowan wonten ing ngarsa Paduka; mugi karsaa ngginakaken kawula kados pundi kasaenan Paduka.
3 Lah, omah-omahku, lan panggonan-panggonanku kabeh, lan sakehe pategalanku gandum, wedhus-wedhus lan sapi-sapi, lan sakehe tarub ana ing ngarepe Paduka; gunakake kaya sing dikarepake.
4 Lah, kutha-kutha lan wong-wong ing kono padha dadi abdi Paduka; teka lan tumindaka kaya sing dikarepake.
5 Wong-wong mau banjur padha sowan ing ngarsané Holofèrnes, lan padha mratelakake kaya mangkene.
6 Sawuse mangkono panjenengane lan wadya-balane banjur mandhap menyang ing pinggiring segara, nuli ngedegake wadya-bala ing kutha-kutha kang dhuwur, sarta njupuk saka ing kono wong-wong kang pinilih dadi pitulungan.
7 Mulané wong-wong ing sakiwa-tengené kabèh padha nampani jaran-jaran mau nganggo kembang-kembang, jogèd lan rebana.
8 Nanging Panjenengane wus nyirnakake tapel watese lan nugeli brahala-brahalane, amarga Panjenengane wus dhawuh nyirnakake sakehe allah ing nagara iku, supaya kabeh bangsa mung nyembah marang Nabukodonosor, lan sakehing basa lan suku-suku padha nyebut Panjenengane minangka allah.
9 Panjenengané banjur nyabrang Esdraelon, cedhak karo Yudéa, ing sacedhaké Selat Yudéa.
10 Panjenengané banjur lereb ana ing antarané Géba lan Skitopolis, lan nginep ana ing kono nganti sawulan suwéné, kanggo nglumpukaké sakehing kreta wadya-balané.

BAB 4

1 Wong-wong Israèl sing manggon ing Yudéa krungu kabèh sing ditindakké Holofèrnes, senapati Nabukodonosor, ratu ing Asyur, marang para bangsa, lan sakèhé pedalemané dijarah-rayah lan dirusak.
2 Mulané wong-wong pada wedi banget marang Panjenengané, mulané padha kagèt merga Yérusalèm lan merga padalemané Pangéran, Allahé.
3 Amarga wong-wong mau mentas bali saka ing pambuwangan, lan wong-wong ing Yudea bubar padha nglumpuk, lan piranti-piranti, misbyah lan padaleman mau padha kasucekake sawise najisake.
4 Mulané wong-wong mau padha ngirim menyang sakèhé tlatah Samaria, désa-désa lan menyang Bèt-Toron, Belmen, Yérikho, Koba, Ésora, lan ing Lebak Salem.
5 Sakehing pucaking gunung-gunung kang dhuwur padha ndarbeni awake dhewe-dhewe, lan desa-desa kang ana ing kono padha disantosakake, sarta disimpeni bekal kanggo perang;
6 Imam Agung Yoacim, kang ing wektu iku ana ing Yerusalem, nulis surat marang wong-wong sing manggon ing Betulia lan Betomestam, ing sacedhake Esdraelon, ing sacedhake ing Dotaim,
7 Wong-wong mau didhawuhi njaga dalan-dalan ing pagunungan, amarga ana dalan mlebu menyang Yudea, lan wong-wong sing arep munggah ing kono ora gampang ngalang-alangi, amarga dalane lurus, paling akeh wong loro.
8 Wong Israèl padha nindakaké apa sing didhawuhaké déning Imam Agung Yoacim, karo para pinituwané wong Israèl kabèh sing manggon ing Yérusalèm.
9 Banjur saben wong Israel padha sesambat marang Gusti Allah kanthi semangat banget, lan padha ngasorake nyawane kanthi ganas.
10 Wong-wong mau, bojoné lan anak-anaké, raja-kayané, wong liya lan buruh, lan batur-baturé sing dituku nganggo dhuwit, padha nganggo bagor ing bangkekané.
11 Mangkono uga saben wong lanang lan wadon, bocah-bocah cilik lan wong-wong ing Yerusalem padha sujud ana ing ngarepe Padaleman Suci, nguncalake awu ing sirahe, lan padha njembarake bagor ana ing ngarsane Sang Yehuwah, sarta padha nganggo bagor ing sakubenge misbyah.
12 Wong-wong mau padha sesambat marang Gusti Allahe Israèl kabèh kanthi sarujuk, supaya ora mènèhi anak-anaké dadi rampasan, lan bojoné dadi jarahan, lan kutha-kutha pusakané bakal dirusak, lan papan suci dadi najis lan cacad. supaya bangsa-bangsa padha bungah-bungah.
13 Gusti Allah banjur miyarsakaké pandongané lan mirsani kasangsaranė, amarga wong-wong padha pasa nganti pirang-pirang dina ing satanah Yudéa lan ing Yérusalèm, ana ing ngarepé padalemané Pangéran Kang Mahakwasa.
14 Imam Agung Yoacim lan sakehe imam kang padha ngabekti marang Sang Yehuwah lan para wong kang padha ngabdi marang Pangeran Yehuwah, padha mananggo bagor ing bangkekan, padha nyaosake kurban obaran saben dinane, kalawan nadar lan pisungsung-pisungsunge rakyat.
15 Lan nganggo awu ing kudhungé, lan sesambat marang Pangéran kanthi sak kuaté, supaya Panjenengané paring sih-rahmat marang turune Israèl kabèh.

BAB 5

1 Banjur dikabarake marang Holofernes, panggedhening wadya-bala Assur, yen wong Israel wis siyap-siyap kanggo perang, lan wis nutup dalan-dalan ing pagunungan, lan wis

ngubengi sakehing pucuking gunung-gunung kang dhuwur. hambatan ing negara-negara juara:
2 Sang Prabu banjur duka banget, banjur nimbali sakehe panggedhene wong Moab, para panggedhene wong Amon lan sakehe bupati ing pasisir sagara.
3 Panjenengané banjur ngandika marang wong-wong mau, "He, para wong Kanaan, padha critakna marang aku, sapa ta bangsa iki, sing manggon ing pagunungan, lan kutha-kutha apa sing dienggoni, lan jumlah tentarané, lan ing ngendi panggonané. kakuwatan lan kakuwatane, apa ratune kang katetepake, apa dadi panggedhening wadyabalane;
4 Yagene wong-wong mau padha mutusake ora bakal nemoni aku, ngluwihi kabeh wong ing sisih kulon.
5 Akior, panggedhening bani Amon banjur ngandika: “Paduka mugi karsaa miyarsakaken pangandikanipun abdi dalem, kula badhe ngaturi uninga dhateng panjenengan bab kayektosan bab bangsa punika, ingkang dedalem ing sacedhaken panjenengan lan ingkang manggen ing pagunungan. : lan ora bakal ana goroh kang metu saka ing cangkeme abdi Paduka.
6 Bangsa iki turune wong Kasdim.
7 Mulané wong-wong mau padha manggon dadi wong neneka ana ing Mesopotamia, amarga padha ora manut marang para allahé para leluhuré, sing ana ing tanah Kasdim.
8 Wong-wong mau padha ninggal lakuné para leluhuré lan nyembah marang Gusti Allahé swarga, Gusti Allah sing wis ditepungi, mula banjur padha nundhungi para allahé, nuli lumayu menyang Mesopotamia lan manggon ana ing kono nganti pirang-pirang dina.
9 Gusti Allah banjur dhawuh marang wong-wong mau, supaya padha lunga saka panggonane wong neneka, menyang ing tanah Kanaan, lan padha manggon ing kono, lan saya tambah akeh emas lan selaka lan raja-kaya akeh banget.
10 Nanging bareng sakehing tanah Kanaan ana pailan, wong-wong mau banjur padha mudhun menyang Mesir lan manggon ana ing kono dadi wong neneka, samangsa padha diopeni, lan ana ing kono dadi wong akeh banget, nganti ora ana wong siji-sijia kang bisa ngetang bangsane.
11 Mulané ratu ing Mesir banjur nglawan wong-wong mau, lan didadèkaké batur-tukon.
12 Wong-wong mau banjur padha sesambat marang Gusti Allahe, sarta Panjenengane nggebag sakehing tanah Mesir kalawan pageblug kang ora bisa ditambani, mulane wong Mesir padha nundhung saka ing ngarsane.
13 Gusti Allah banjur garing segara Teberau ana ing ngarepe wong-wong mau,
14 Wong-wong mau padha digawa menyang Gunung Sina lan Kades-Barne, lan wong-wong sing manggon ing ara-ara samun dibuwang metu.
15 Wong-wong mau banjur padha manggon ana ing tanahe wong Amori, lan padha numpes kabeh wong ing Esbon kanthi kekuwatane, lan nyabrang Kali Yarden padha ngejegi sakehe pagunungan.
16 Wong Kanaan, wong Feris, wong Yebus, wong Sikhem lan kabeh wong Gergesi padha dibuwang saka ngarepe, temah padha manggon ana ing kono nganti pirang-pirang dina.
17 Sanadyan padha ora nglakoni dosa ana ing ngarsaning Allahe, padha makmur, amarga Gusti Allah kang sengit marang piala nunggil karo wong-wong mau.
18 Nanging bareng padha nyimpang saka dalan kang wus katetepake, wong-wong mau padha tumpes ana ing peperangan kang awrat banget, lan padha dibuwang menyang tanah kang dudu kagungane, lan padalemane Gusti Allahe padha kacemplungake ing lemah, lan kutha-kuthane padha dibuwang. dijupuk dening mungsuh.
19 Nanging saiki wong-wong mau wis padha bali marang Gusti Allahé, lan wis padha budhal saka ing panggonan-panggonan kang padha buyar, lan ngenggoni Yérusalèm, panggonané padalemané, lan lenggah ana ing pagunungan. amarga iku sepi.
20 Mulané, dhuh gustiku lan bupati, manawa bangsa iki ana kaluputan lan dosa marang Gusti Allahe, ayo padha nganggep yèn iki bakal dadi karusakan, lan ayo padha maju lan bisa ngalahake.
21 Nanging manawi bangsanipun boten wonten kalepatan, mugi gusti kawula nglangkungi, supados sampun ngantos dipun tulungi déning Pangéranipun, lan Allahipun sami nunggil kaliyan tiyang-tiyang wau, temah kawula sami dados cacad ing salumahing bumi.
22 Bareng Akhior rampung anggone ngucap iku, wong-wong kang ana ing sakubenge tarub padha nggresula, lan para panggedhene Holofernes lan sakehe wong kang manggon ing sapinggiring sagara lan ing Moab padha ngucapake supaya dipateni.
23 Amarga, ujare: Aku ora bakal wedi marang wong Israel, amarga iki bangsa sing ora duwe kekuwatan utawa kekuwatan kanggo perang.
24 Mulané, dhuh Holofèrnes, kawula badhé mangkat, lan tiyang-tiyang wau badhé dados jarahan ingkang badhé dimangsa déning wadya-bala panjenengan sadaya.

BAB 6

1 Bareng gegering wong kang ana ing sakiwa tengene pradata iku wus leren, Holofernes, panggedhening wadya-bala ing Asyur, ngandika marang Akhior lan kabeh wong Moab ana ing ngarepe sakehe kumpulan bangsa liya:
2 Lan sapa sira, he Akhior lan wong-wong upahan ing Efraim, dene sira wis medhar wangsit nglawan kita kaya ing dina iki, lan ngendika, manawa kita ora bakal perang nglawan wong Israel, amarga Gusti Allahe bakal mbelani wong-wong mau? lan sapa ta Gusti Allah kajaba Nabuchodonosor?
3 Panjenengane bakal ngutus pangwasane lan numpes wong-wong mau saka ing salumahing bumi, nanging Gusti Allah ora bakal ngluwari wong-wong mau, nanging kita para abdine bakal nyirnakake wong-wong mau kaya wong siji; amarga padha ora bisa nyukupi kekuwatane jaran kita.
4 Amarga karo wong-wong mau bakal padha dakidak-idak, gunung-gununge bakal mendem getihe, lan pategalane bakal kebak karo mayit, lan lakune ora bakal bisa ngadeg ana ing ngarep kita, amarga bakal padha tiwas babar pisan. pangandikane Sang Prabu Nabukadonosor, panggedhening salumahing bumi, amarga pangandikane: “Ora ana tembungku kang muspra.
5 Lan kowé, Akhior, wong upahané wong Amon, sing ngucapaké tembung-tembung iki ing dina kowé padha kaluputan, kowé bakal ora bakal weruh marang Aku menèh wiwit dina iki, nganti Aku males piwales marang bangsa iki sing metu saka Mesir.
6 Banjur pedhanging wadya-balaningSun lan sakehe wong kang padha ngladeni Ingsun bakal nyabrang ing sisihira, lan samangsa Ingsun bali, sira bakal tiwas ana ing antarane wong-wong mau.
7 Mulané, para abdiningSun bakal ngirid kowé bali menyang pagunungan, lan kowé bakal dilebokaké ing salah siji kutha ing pinggiré.
8 Kowé ora bakal tiwas nganti tumpes bebarengan karo wong-wong mau.
9 Manawa kowé mbujuk awakmu dhéwé, yèn wong-wong mau bakal kecekel, kowé aja nganti sumelang, Aku wis ngandika, lan ora ana tembungku sing muspra.
10 Holofèrnes banjur dhawuh marang para abdiné, kang padha ngadeg ana ing kémahé, supaya nyekel Akhior lan

digawa menyang Betulia, lan masrahaké marang ing tangané wong Israèl.
11 Para punggawane tumuli ngeterake panjenengane saka ing palereban menyang ing lebak, banjur padha mangkat saka ing satengahe lebak menyang ing pagunungan, tekan ing sendhang kang ana ing sangisore Betulia.
12 Bareng wong ing kutha weruh wong-wong mau, banjur padha ngangkat gegaman, banjur metu saka kutha menyang ing pucaking gunung, lan saben wong sing nganggo slendhang nyegah dheweke munggah kanthi mbenturi watu.
13 Nanging bareng ndhelik ana ing sangisoring gunung, Akhior banjur dicekel lan dicemplungake, ditinggal ana ing sikile gunung, banjur bali menyang gustine.
14 Nanging wong Israèl padha mudhun saka ing kuthané, padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus lan nguciwani Panjenengané, banjur digawa menyang Bètulia, digawa menyang ngarsané para gubernur kutha.
15 Nalika samana Uzias bin Mikha saka taler Simeon, Kabris bin Gotoniel lan Karmis bin Melkiel.
16 Lan padha nglumpukaké sakehing pinituwa ing kutha, lan sakehe nom-noman padha lumayu bebarengan karo wong wadon-wadon menyang ing pasamuwan, lan Akhior banjur dilebokake ing satengahe rakyate kabeh. Banjur Ozias takon apa sing wis rampung.
17 Wangsulané lan nyritakaké marang wong-wong mau apa sing diomongaké déning Majelis Holofèrnes lan kabèh tembung sing diomongké ing tengah-tengah para panggedhé ing Assur, lan apa sing diomongké Holofèrnes kanthi bangga nglawan turuné Israèl.
18 Wong-wong mau banjur padha sujud nyembah marang Gusti Allah sarta sesambat marang Gusti Allah. ngandika,
19 Dhuh Pangéran, Allahing swarga, mugi karsaa mirsani gumunggungipun, sarta melasi dhateng bangsa kawula ingkang asor, saha mirsani pasuryanipun para ingkang kasucèkaken dhateng Paduka ing dinten punika.
20 Banjur padha nglipur Akhior lan memuji banget.
21 Sang Prabu Ozias banjur ngeterake panjenengane saka ing pasamuwan menyang ing omahe lan nganakake bujana kanggo para pinituwa. lan ing wayah bengi padha nyuwun pitulungan marang Gusti Allahe Israel.

BAB 7

1 Esuke Holofernes ndhawuhi kabeh wadya-balane lan sakehe rakyate kang padha teka melu nglurugi perang nglawan Betulia, nglawan wong Israel. .
2 Ing dina iku wong-wong kang gagah prakosa padha nyingkirake pakemahane, dene wadya-balane prajurite ana satus pitung puluh ewu prajurit mlaku lan prajurit jaranan rolas ewu, kejaba barang-barange lan wong-wong liyane kang padha mlaku ana ing satengahe, akeh banget. .
3 Banjur padha leren ana ing lebak sacedhake Betulia, ing sacedhake sendhang, lan ambane nyebar ing Dotaim nganti tekan Belmaim, lan dawane wiwit saka Betulia nganti tekan Sinamon, ing ngarepe Esdraelon.
4 Bareng wong Israèl nyumurupi wong akèh iku, padha kagèt banget, banjur padha matur marang pepadhané: “Wong-wong mau bakal padha didilat salumahing bumi; awit gunung-gunung kang dhuwur, lebak-lebak utawa tengger-tengger ora bisa nanggung bobote.
5 Banjur saben wong padha ngangkat gegaman perang, lan nalika padha ngobongi geni ing menara-menarane, banjur padha nginep lan ngati-ati sawengi.
6 Nanging ing dina kapindho Holofernes ngetokaké sakehing prajurit jaranan ing ngarepe wong Israèl sing ana ing Betulia.
7 Lan ndeleng dalan sing munggah menyang kutha, lan tekan ing sumber banyune, banjur direbut, lan didhawuhi wadya-bala wadyabala perang, lan panjenengane piyambak budhal marani bangsane.
8 Sakehe panggedhene bani Esap lan sakehe gubernur ing Moab lan para panggedhening pasisir sagara padha sowan marang ing ngarsane lan matur:
9 Paduka mugi karsaa miyarsakaken pangandikanipun, supados wadya-bala panjenengan boten katumpes.
10 Awit bangsa Israèl iki ora ngandel marang tumbaké, nanging ngendelaké punthuk-punthuké gunung-gunung sing dienggoni, amarga ora gampang munggah ing pucuking gunungé.
11 Sapunika, dhuh gusti, sampun ngantos nempuh perang nglawan tiyang-tiyang wau, supados bangsa dalem boten wonten ingkang tiwas.
12 Padha tetepa ana ing pakemahanira, lan lestaria sakehe wadya-balanira, sarta para abdinira kaparenga nyelaki sumbering banyu kang metu saka sikiling gunung.
13 Amarga sakehe wong ing Betulia padha ngombe banyune; Dadiné wong-wong mau bakal ngelak, lan kuthané bakal ditinggal, lan aku lan bangsaku bakal munggah ing pucak-pucaking gunung sing cedhak, lan padha masang kémah ana ing kono, supaya ora ana wong sing metu saka kutha.
14 Dadine wong-wong iku lan bojone lan anak-anake bakal padha kamangsa ing geni, lan sadurunge pedhang nempuh wong-wong mau, bakal padha katumpes ana ing lurung-lurung panggonane.
15 Mangkono uga sira bakal ndhatengake ganjaran kang ala; amarga padha mbalela, lan ora ketemu karo sampeyan kanthi tentrem.
16 Tembung-tembung mau banjur gawé renaning penggalihé Holofèrnes lan para abdiné kabèh, mulané banjur netepi apa sing diomongké.
17 Sawuse mangkono balane bani Amon tumuli padha budhal karo wong Asyur limang ewu, banjur padha leren ana ing lebak, lan ngrebut banyune lan sumbering banyune wong Israel.
18 Sawuse mangkono bani Esap nuli padha nglurug bebarengan karo bani Amon lan leren ana ing pagunungan ing sacedhake Dotaim, banjur padha dikirim menyang ing sisih kidul lan ing sisih wetan, ing sacedhake Ekrebel, ing sacedhake Kusi, yaiku ing kali Mochmur; Dene wadya-balane Asyur liyane padha lereb ana ing lebak, lan nutupi salumahing tanah; lan tarub lan kreta padha dipasang ing wong akeh banget.
19 Wong Israel tumuli padha sesambat marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe, amarga atine padha kentekan ati, marga sakehe mungsuhe padha ngepung wong-wong mau, nganti ora ana dalan kang bisa oncat saka ing satengahe.
20 Kaya mangkono sakehe wong Asyur padha manggon ana ing sakubenge, yaiku wadya-balane kang mlaku, kreta lan wadya-bala jaranan, lawase telung puluh patang dina, nganti sakehe wadhah banyune padha kentekan sakehe wong ing Betulia.
21 Lan sumur-sumur padha kosong, lan sedina ora ana banyu kanggo ngombe nganti wareg; amarga padha diwènèhi ngombé kanthi takaran.
22 Mulané anak-anake padha ora duwe atiné, wong wadon lan nom-nomané padha semaput ngelak, banjur padha ambruk ana ing lurung-lurung ing kutha lan ing pinggiring gapura, lan ora ana kekuwatan manèh.
23 Wong kabèh banjur padha nglumpuk ana ing ngarsané Uzias lan marang panggedhéning kutha, wong enom, wong wadon lan bocah-bocah, sarta padha nguwuh-uwuh kalawan swara sora, sarta matur marang para pinituwa:

24 Dhuh Allah mugi karsaa jumeneng hakim ing antawisipun kula lan panjenengan, awit panjenengan sampun damel cilaka ingkang ageng dhateng kula, dene panjenengan boten nyuwun katentreman dhateng bani Asyur.
25 Saiki kita wis ora ana sing nulungi, nanging Gusti Allah wis ngelungké awaké déwé marang tangané wong-wong kuwi, supaya awaké déwé dibuwang nang ngarepé wong-wong kuwi krasa kasatan lan karusakan sing gedhé.
26 Mulané saiki wong-wong kuwi ngundanga marang kowé, lan kuta kabèh masrahna dadi rampasan marang wong-wong Holofèrnes lan marang wadya-balané kabèh.
27 Amarga luwih becik kita dijarah-rayah tinimbang mati ngelak, amarga kita bakal dadi abdine, supaya nyawa kita bisa urip, lan ora ndeleng patine anak-anak kita ing ngarepe mripat kita, utawa bojo utawa bojo kita. anak kita mati.
28 Kawula sami nyeksèni langit lan bumi, sarta Allah kawula, lan Pangéranipun para leluhur kawula, ingkang ndhawahaken paukuman dhateng kawula manut dosa-dosanipun lan dosa-dosanipun para leluhur kawula, bilih Panjenengané boten nindakaken kados ingkang kita ucapaken ing dinten punika.
29 Ing tengah-tengah pasamuwan banjur ana tangisan sing padha banget. banjur padha sesambat marang Pangeran Yehuwah kalawan swara sora.
30 Uzias tumuli ngandika marang wong-wong mau: “Para Sadulur, padha tatag, ayo padha sabar maneh limang dina, ing wektu iku Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, bakal paring sih-rahmat marang kita. awit Panjenengané ora bakal nilar kita kabèh.
31 Manawa dina-dina iki wis kliwat lan ora ana pitulungan marang aku kabèh, aku bakal nglakoni apa sing kokkarepaké.
32 Wong-wong mau banjur dibuyaraké, miturut tanggung jawabé dhéwé-dhéwé; lan padha menyang ing tembok lan menara kuthane, lan wong wadon lan bocah-bocah padha dikirim menyang omahe;

BAB 8

1 Nalika samana Yudit miyarsa bab iku, yaiku putrine Merari, anaké Lembu, anaké Yusuf, anaké Ozel, anaké Élkia, anaké Ananias, anaké Gedéon, anaké Rafaim. , anaké Akito, anaké Éliu, anaké Eliab, anaké Natanaèl, anaké Samaèl, anaké Salasadal, anaké Israèl.
2 Manasye iku bojone, saka taler lan sadulure, kang tilar donya nalika panen gandum.
3 Amarga nalika ngadeg ngawasi wong-wong sing mbungkus gandum ing pategalan, sirahe panas banget, banjur tiba ing paturone, lan seda ana ing kutha Betulia, banjur disarekake karo para leluhure ing ara-ara ing antarane Dotaim lan Balamo. .
4 Dadi Yudit dadi randha ana ing omahé telung taun patang sasi.
5 Wong wadon mau banjur yasa tarub ana ing sisih ndhuwur omahe, lan ing bangkekane nganggo bagor lan sandhangane randhane.
6 Sajegé dadi randha, dhèwèké padha pasa, kajaba dina-dina Sabat, dina Sabat, lan dina-dina sasi anyar, lan dina-dina riyaya lan dina riyayané turuné Israèl.
7 Wong wadon iku uga ayu rupane lan ayu banget, dene Manasye kang bojone wis ninggal emas, selaka, batur lanang lan wadon, sapi lan palemahane; lan dheweke tetep ana ing wong-wong mau.
8 Ora ana wong siji-sijia kang nglairake tembung ala marang dheweke. amarga dheweke wedi banget marang Gusti Allah.
9 Bareng krungu omongane wong-wong kang ala marang gubernur, wong-wong mau padha semaput merga kekurangan banyu. Amarga Yudit wis krungu kabeh pangandikane Ozias marang wong-wong mau, lan dheweke wis supaos bakal ngirim kutha menyang Asyur sawise limang dina.
10 Sawuse mangkono banjur kongkonan abdine, kang nguwasani samubarang kabeh, nimbali Ozias, Chabris lan Karmis, para leluhure kutha.
11 Wong-wong mau nuli padha sowan ing ngarsané wong wadon mau, sarta dipangandikani: “He, para gubernur ing Bètulia, padha rungokna aku, merga tembung-tembung sing kokucapaké marang wong akèh ing dina iki ora bener, bab sumpah sing kokucapaké lan kokucapaké. antarané Gusti Allah lan kowé, lan wis janji nèk bakal ngulungké kutha iki marang mungsuh-mungsuhku, kejaba sakwisé kuwi Gusti Allah bakal nulungi kowé.
12 Lan saiki, sapa ta kowé sing wis nyoba Gusti Allah ing dina iki, lan ngadeg nggenteni Gusti Allah ing antarane anak-anak manungsa?
13 Lan saiki cobanen Pangéran Kang Mahakwasa, nanging kowé ora bakal ngerti apa-apa.
14 Sabab kowe ora bisa nemu telenging atine manungsa, lan ora bisa nyumurupi apa kang dikira-kira, banjur kapriye anggonmu bisa nggolèki Gusti Allah, kang nitahake samubarang kabèh, lan ngerti panggalihé, utawa ngerti karsané? Ora, para sadulurku, aja gawe nesu marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita.
15 Amarga manawa Panjenengane ora bakal nulungi kita sajrone limang dina iki, Panjenengane nduweni kuwasa mbela kita, sanajan saben dina, utawa numpes kita ing ngarepe mungsuh kita.
16 Aja netepi pitedahe Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, amarga Gusti Allah iku ora kaya manungsa, nganti diancam; lan ora kaya anaking manungsa, nganti goyah.
17 Mulané ayo padha nganti-anti marang kawilujengan saka Panjenengané, lan nyuwun pitulungan marang Panjenengané, lan Panjenengané bakal miyarsakaké swara kita, yèn iku keparengé.
18 Awit ing jaman kita iki ora ana wong siji-sijia, lan saiki ora ana taler, kulawarga, bangsa utawa kutha, kang nyembah marang allah kang digawe tangan, kaya ing jaman biyen.
19 Awit saka iku para leluhur kita padha kapasrahake marang pedhang lan dijarah-rayah, sarta padha tiwas banget ana ing ngarepe mungsuh kita.
20 Nanging aku ora wanuh marang allah liya, mula aku yakin nèk Panjenengané ora bakal ngrèmèhké kita lan bangsa siji waé.
21 Awit nèk awaké déwé dicekel kaya ngono, kabèh Yudéa bakal dadi jugrugan, lan panggonan suci kita bakal dijarah-rayah; lan Panjenengane bakal njaluk najisake saka tutuk kita.
22 Sadulur-sadulurku padha dipatèni, pambuwangan ing nagara kono, tuwin rusaking pusakané kita, bakal ditilaraké marang kita ana ing antarané bangsa-bangsa liya, ing endi waé kita bakal dadi budak; lan kita bakal dadi pelanggaran lan cacad kanggo kabeh sing duwe kita.
23 Awit abdi-abdi kita ora bakal nduwèni sih-rahmat, nanging Pangéran, Allah kita, bakal nggawé nistha.
24 Mulané para sedulur, ayo padha nduduhké tuladha marang para sedulur, awit atiné wong-wong kuwi ngendelké awaké déwé.
25 Kajaba iku, ayo padha saos sokur marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, kang nyoba kita, kaya kang wus ditindakake dening para leluhur kita.
26 Élinga apa kang ditindakaké marang Abraham, lan kepriyé anggoné nyoba Iskak, lan apa sing dialami Yakub ing Mesopotamia ing Siria, nalika angon wedhusé Laban, seduluré ibuné.
27 Amarga Panjenengane ora nyoba kita ing geni kaya wong-wong mau, kanggo niti-priksa atine, lan ora males marang kita,

nanging Pangeran Yehuwah ndhatengake wong kang padha sowan marang ing ngarsane, supaya padha dieling-eling.
28 Uzias tumuli ngandika marang dheweke: “Kabeh sing kokkandhakake iku wis kokucapake kanthi ati kang becik, lan ora ana wong siji-sijia kang bisa mbantah tembungmu.
29 Amarga iki dudu dina pisanan nalika kawicaksananmu katon; Nanging wiwit wiwitaning umurmu kabeh wong wis ngerti pangertenmu, amarga watakmu apik.
30 Nanging wong-wong mau padha ngelak banget, mula aku padha dipeksa nindakake kaya kang wus padha dakkandhakake, lan supaya aku padha sumpah, manawa ora bakal daklanggar.
31 Mulané saiki kowé padha ndedonga kanggo aku, amarga kowé kuwi wong wadon sing mursid, lan Pangéran bakal nekakaké udan kanggo ngebaki sumur-sumurku, lan aku ora bakal kesel manèh.
32 Yudit tumuli ngandika marang wong-wong mau, "Padha rungokna, Aku bakal nindakaké sawijining prakara, kang bakal turun-tumurun marang anak-anak bangsa kita."
33 Ing bengi iki sira padha ngadeg ana ing gapura, lan Ingsun bakal tindak karo abdiningSun, lan ing dina-dina anggonira janji bakal ngulungake kutha iku marang mungsuh-mungsuh kita, Pangeran Yehuwah bakal nemoni Israel lumantar Ingsun.
34 Nanging kowé aja padha takon-takon bab tumindakku, awit Aku ora bakal ngandhani kowé, nganti kabèh sing tak lakoni wis rampung.
35 Uzias lan para panggedhe nuli ngandika marang dheweke: “Sira lungaa kanthi tentrem rahayu, lan Pangeran Yehuwah ana ing ngarepira, arep males marang mungsuh kita.”
36 Banjur padha bali saka ing tarub, lan padha menyang ing pakunjarane.

BAB 9

1 Yudit tumuli sumungkem ing sirahe, banjur dibubarake awu ing sirahe, lan nutupi bagor kang dianggo pangagemane; lan kira-kira wektu dupa ing wayah sore iku disaosake ing Yerusalem ana ing padalemane Sang Yehuwah, Yudit nguwuh-uwuh kanthi swara sora:
2 Dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun Rama Simeon, ingkang sampun Paduka paringi pedhang kangge males tiyang-tiyang manca, ingkang ngeculaken sabukipun prawan kangge najisaken piyambakipun, saha ngetingalaken pupunipun dados kawiranganipun, saha najisaken prawanipun dados wirangipun; awit kowé wis ngandika: Ora bakal mengkono; nanging padha nglakoni mangkono:
3 Mulané para panggedhéné padha dipatèni, temah padha mati ing paturoné klawan getih, ditipu lan dipatèni déning para abdiné lan para raja ing dhampar;
4 Somahe padha kokpasrahake dadi rampasan, anak-anake wadon padha dadi tawanan, lan sakehe barang rampasan padha diedum-edum marang anak-anakmu kang kinasih; kang padha nggegirisi marga saka sregep paduka, lan sengit marang reregeding getihe, lan nyuwun pitulungan: Dhuh Allah, dhuh Allah kawula, mugi karsaa miyarsakaken kawula randha.
5 Awit kowé ora mung nindakaké apa-apa waé, nanging uga apa sing wis kelakon sadurungé lan sakwisé. Sampeyan wis mikir bab sing saiki lan sing bakal teka.
6 Ya, apa sing wis ditemtokake wis siap, lan ujar: Lah, aku ana ing kene!
7 Amarga, lah, wong Asyur saya tambah akeh kekuwatane; padha kaluhurake karo jaran lan manungsa; padha ngegung-egungake kekuwatane wong mlaku; padha ngandelake tameng, tumbak, panah lan tali; lan aja sumurup, yen Panjenengane iku Pangeran Yehuwah kang ngrusak perang: Pangeran Yehuwah iku asmane.
8 Kakuwatane padha kacemplungna marga saka pangwaos Paduka, lan karsa Paduka jugrugaken margi saking bebendu Paduka;
9 Delengen angkuhmu, lan bebendune Paduka mugi karsaa dhateng ing sirahipun;
10 Ing lambéningSun, batur-batur karo panggedhé dibubaraké, lan pangéran karo abdi; ngrusak kaluhurané kanthi tangané wong wadon.
11 Amargi pangwaos Paduka boten wonten ing sakiwa-tengenipun, saha kawibawan Paduka boten wonten ing salebeting tiyang ingkang kuwat, amargi Paduka punika Gusti Allahipun tiyang ingkang nandhang sangsara, mitulungi tiyang ingkang katindhes, ingkang nulungi tiyang ingkang ringkih, ingkang mitulungi tiyang ingkang kesrakat, ingkang mitulungi tiyang ingkang tanpa pangajeng-ajeng. .
12 Kawula nyuwun dhumateng Paduka, dhuh Allahipun rama kawula, saha kagunganipun Israel, Gustining langit lan bumi, ingkang nitahaken toya, ratunipun sadaya makhluk, Paduka mugi karsaa miyarsakaken pandonga kawula.
13 Paduka mugi karsaa ndadosaken pitembungan saha cidra kawula dados tatu lan tatunipun tiyang-tiyang ingkang sampun ngrancang tumindak kasar tumrap prajanjian Paduka, saha padaleman Paduka ingkang suci, tuwin ing pucaking gunung Sion, tuwin dhateng dalem kagungan Paduka.
14 Lan supaya saben bangsa lan taler padha ngakoni manawa Panjenengane iku Gusti Allah saka sakehing kakuwatan lan kakuwatan, lan ora ana liyane kang ngayomi wong Israel kajaba Panjenengan.

BAB 10

1 Sawisé iku, dhèwèké mandheg sesambat marang Gusti Allahé Israèl, lan mungkasi pangandika mau kabèh.
2 Wong wadon mau tumuli jumeneng ing panggonane tiba, nuli nimbali bature wadon, banjur lumebu ing omah kang dienggoni ing dina Sabat lan ing dina riyaya.
3 Wong wadon mau banjur nyopot klambi bagor, lan ngrucat sandhanganè randha, lan awaké dikumbah nganggo banyu, lan njebadi nganggo lenga jebad kang larang regane, rambuté dikepang lan disandhangi ban. iku, lan nganggo sandhangan kabungahan, kang diagem nalika urip Manasye bojone.
4 Sampéyané banjur nganggo trumpah, gelangé, rante, anting-anting, anting-anting, lan sakèhé barang-barangé, lan nganggo klambi sing gagah prakosa, kanggo nggumunaké wong kabèh sing weruh.
5 Wong wadon mau banjur diwènèhi botol anggur lan lenga sabotol, lan kanthong isiné gandum garing, woh anjir gumpalan lan roti alus; Mulané kabèh mau dilempitaké lan dikèkaké marang dhèwèké.
6 Banjur padha metu menyang gapura kutha Betulia, lan ketemu ana ing kono Ozias lan para pinituwa kutha, Chabris lan Karmis.
7 Bareng wong-wong mau padha weruh, yèn rainé wis malih, lan pangagemané salin, padha gumun banget marang kaendahané, banjur padha matur marang dheweke.
8 Gusti Allah, Gusti Allahe para leluhur kita, muga paring sih-rahmat marang kowe, lan nglakokake pakaryanmu kanggo kamulyane wong Israel lan kaluhurake Yerusalem. Banjur padha nyembah marang Gusti Allah.
9 Wong wadon mau banjur ngandika marang wong-wong mau, "Sumangga gapura-gapuraning kutha kabukak kanggo aku, supaya aku bisa mangkat nindakaké apa sing kokkandhakake karo aku." Mulané para nom-noman padha didhawuhi mbukak lawang, kaya sing diomongaké.
10 Bareng wis padha nglakoni mangkono, Yudit lan batur wadone banjur metu. lan wong ing kutha padha ngopeni

dheweke, nganti dheweke mudhun saka gunung, lan nganti liwat ing lebak, lan ora bisa ndeleng maneh.
11 Mangkono uga padha lumaku ing lebak, lan wong Asyur kang jaga kapisan ketemu karo dheweke.
12 Wong wadon mau dicekel lan ditakoni, "Kowé kuwi saka golongané sapa?" lan saka ngendi kowe teka? lan kowe tindak menyang ngendi? Atur wangsulane: “Kula punika tiyang Ibrani, kula badhe ngungsi saking tiyang-tiyang punika.
13 Kawula sowan wonten ing ngarsanipun Holofernes, senapatining wadya-bala panjenengan, prelu ngaturaken pangandika ingkang leres; Aku bakal nduduhké dalan sing bakal ditindakké, supaya bisa ngrebut sakèhé pagunungan, tanpa kelangan awak utawa nyawané wong siji waé.
14 Bareng wong-wong mau padha krungu pangandikane, lan padha ndeleng praupane, padha gumun banget marang kaendahane, sarta padha matur marang dheweke:
15 Kowé wis nylametaké nyawamu, awit kowé enggal-enggal tumedhak ing ngarsané gustiku, mulané sowan ing tarubé, lan ana panunggalanku sing bakal nuntun kowé, nganti kowé dipasrahaké marang tangané.
16 Manawa kowé padha ngadeg ana ing ngarsané, aja wedi ing sajroning atimu, nanging tuduhna marang Panjenengané miturut pangandikamu; lan Panjenengané bakal nyuwun marang kowé kanthi becik.
17 Ing antarané wong-wong mau banjur milih wong satus kanggo mèlu wong wadon mau lan baturé wadon; banjur digawa menyang tarub Holofernes.
18 Banjur ana kumpulan ing saindhenging kémah, amarga tekané wis rame ing antarané kémah-kémah, lan wong-wong mau padha ngubengi dheweke, nalika dheweke ngadeg ing njaba tarub Holofernes, nganti padha nyritakake babagan dheweke.
19 Wong-wong mau padha gumun marang kaendahane, sarta padha gumun marang wong Israel marga saka dheweke, sarta padha ngucap marang pepadhane: “Sapa kang bakal ngremehake bangsa iki, kang duwe wong wadon kang kaya mangkono iku? satemene ora becik yen ditinggal siji wong kang diuculake bisa ngapusi salumahing bumi.
20 Wong-wong sing padha lungguh ing sacedhaké Holofèrnes padha metu, lan para abdiné kabèh banjur digawa menyang kémah.
21 Saiki Holofèrnes leren ana ing paturoné ana ing sangisoré kanopi, sing ditenun nganggo kain wungu, emas, zamrud lan watu larang.
22 Wong-wong mau banjur padha nyritakaké marang Panjenengané. lan metu saka ngarepe tarub karo diyan slaka ing ngarepe.
23 Bareng Yudit lan para abdiné padha sowan ing ngarsané, kabèh padha gumun marang rupané Yudit; nuli sujud nyembah marang Panjenengane.

BAB 11

1 Holofernes banjur ngandika marang wong wadon mau, "Ibu, ayem tentrem, aja wedi ing atimu, amarga aku ora nate nglarani wong sing gelem ngawula marang Nabukodonosor, ratu ing salumahing bumi."
2 Mulané, saupama bangsamu sing manggon ing pagunungan ora ngéman marang Aku, Aku mesthi ora bakal ngangkat tumbakku nglawan wong-wong kuwi, nanging wong-wong kuwi wis nglakoni prekara iki kanggo awaké dhéwé.
3 Nanging saiki kandhanana marang aku, apa sebabé kowé lumayu saka wong-wong mau lan sowan ing ngarsané aku? ayem tentrem, kowe bakal urip ing bengi iki lan ing akhirat.
4 Awit ora ana wong sing bakal nglarani kowé, nanging padha nguwatké kowé kanthi becik, kaya sing ditindakké para abdiné Raja Nabukodonosor, gustiku.
5 Yudit tumuli ngandika marang panjenengane: “Tampanana pangandikane abdi dalem, lan abdi dalem mugi karsaa matur wonten ing ngarsa panjenengan dalem, dalu punika kula boten badhe goroh dhateng gusti kawula.
6 Manawa sira nuruti pangandikane baturira, Gusti Allah bakal ndhawahake prakara mau kalawan sampurna; lan gustiku ora bakal gagal saka karsane.
7 Kaya dene Sang Prabu Nabukadonosor, ratu ing salumahing bumi kang urip, lan kang isih urip, kang ngutus sira kanggo nyantosakake sakehing kewan, amarga ora mung wong kang bakal padha ngawula marang Panjenengane, nanging uga kewan ing ara-ara lan kewan kewan. lan manuk-manuk ing awang-awang, bakal urip srana pangwaos Paduka wonten ing ngarsanipun Nabukodonosor lan saisinipun.
8 Awit aku wis krungu bab kawicaksanan lan kawicaksananmu, lan wis kacarita ing salumahing bumi, mung Panjenengan sing unggul ana ing sakehing karajan, lan kuwasa ing kawruh, lan nggumunake ing perang.
9 Saiki bab prekara sing diomongké Akhior ana ing pengadilanmu, aku wis krungu tembungé. Awit wong-wong ing Bètulia padha nylametaké panjenengané, lan Panjenengané banjur nyritakaké marang wong-wong mau kabèh apa sing diomongaké marang kowé.
10 Mulané, dhuh Pangéran lan gubernur, aja nggatèkaké pangandikané; Nanging simpena ing atimu, amarga iku bener: bangsa kita ora bakal diukum, lan pedhang ora bisa ngalahake wong-wong mau, kajaba padha nglakoni dosa marang Gusti Allahe.
11 Lan saiki, manawa gustiku aja nganti kalah lan ora ngganggu karsane, mulane wong-wong mau wis padha mati, lan dosane wis padha kacemplungake, mulane wong-wong mau bakal nesu marang Gusti Allah, sawayah-wayah nindakake apa sing ora pantes. rampung:
12 Amarga pangane padha kentekan, lan banyune kurang kabeh, lan padha mutusake arep numpes kewan-kewane, lan padha karsa nyirnakake sakehing barang-barang kang dilarang dening Gusti Allah anggone mangan miturut angger-anggere.
13 Lan padha mutusaké kanggo nglampahi woh pisanan saka prasepersepuluh anggur lan lenga, sing wis padha disucèkaké, lan disimpen kanggo para imam sing leladi ing Yerusalem ana ing ngarsane Gusti Allah kita; barang-barang kang ora kena kanggo wong siji-sijine, nganti ndemek tangane.
14 Amarga wong-wong mau padha ngongkon wong-wong menyang Yérusalèm, amarga wong-wong sing manggon ing kono uga padha nglakoni kang kaya mangkono iku, kanggo nggawa surat ijin saka sénat.
15 Samangsa padha ngucapake pangandikane marang wong-wong mau, iku bakal enggal-enggal padha katindakake, lan ing dina iku padha kapasrahake marang sira supaya ditumpes.
16 Mulané, abdimu wadon, ngerti iki kabèh, banjur mlayu saka ing ngarsané. Lan Gusti Allah ngutus aku kanggo nindakake apa-apa karo sampeyan, supaya kabeh bumi bakal gumun, lan sapa wae sing krungu.
17 Amargi abdi dalem punika sami ngabekti saha ngabekti dhateng Allahipun swarga rina-wengi. bakal nyritakaké marang Aku nalika padha nglakoni dosa:
18 Aku bakal teka lan nyritakaké marang kowé, lan kowé bakal lunga karo wadya-balamu kabèh, lan ora bakal ana siji waé sing nglawan kowé.
19 Lan Aku bakal nuntun kowé liwat ing tengah Yudea, nganti sampeyan tekan Yerusalem; lan dhamparira bakal Dampar ana ing tengahe; lan sira bakal nundhungi kaya wedhus kang ora duwe pangon, lan asu ora bakal mbuka

cangkeme marang sira, awit iku kang wus kadhawuhake marang Ingsun miturut karsaningSun, sarta kadhawuhake marang Ingsun, sarta Ingsun diutus nyritakake. kowe.
20 Banjur tembungé Holofèrnes lan para abdiné kabèh seneng banget. Wong-wong padha gumun marang kawicaksanane, sarta padha ngucap:
21 Ora ana wong wadon kang kaya mangkono saka ing pojoking bumi nganti tekan ing pojoking bumi liyane, amarga kaendahane rai lan kawicaksanan ing tembung.
22 Semono uga Holofernes ngandika marang dheweke. Ida Sang Hyang Widi Wasa sampun kalaksanayang antuk Ida Sang Hyang Widi Wasa, sane sampun utusan marep ring rakyate punika, mangda kakuasan sane wenten ring tangan titiange, tur tiang numpes sane wenten ring pantaran titiange.
23 Lan saiki kowé padha ayu ing pasuryanmu lan pinter ing tembungmu: mesthine manawa kowe nindakake kaya sing kokkandhakake, Gusti Allahmu bakal dadi Gusti Allahku, lan sampeyan bakal manggon ing omahe Sang Prabu Nabukodonosor, lan bakal misuwur ing kabeh. bumi.

BAB 12

1 Panjenengané banjur dhawuh nggawa wong wadon mau menyang ing panggonané piringé; lan dhawuh supaya padha nyiapake kanggo dheweke saka dhaharan dhewe, lan dheweke kudu ngombe anggur dhewe.
2 Wangsulané Yudit, "Aku ora bakal mangan wohé, supaya aja nganti ana kaluputan."
3 Holofèrnes banjur ngandika marang wong wadon mau, "Yèn panganmu ora ana apa-apa, kepriyé anggonku padha bisa mènèhi marang kowé?" awit bangsamu ora ana siji waé karo aku.
4 Yudit tumuli ngandika marang Sang Prabu, demi nyawamu, gustiku, baturmu aja nganti ngentekake barang-barang kang dakduweni, sadurunge Pangeran Yehuwah nindakake apa kang wus katemtokake dening tanganku.
5 Para abdiné Holofèrnes banjur nggawa wong wadon mau menyang ing kémahé, banjur keturon nganti tengah wengi, lan nalika iku wis wayahé jaga ésuk.
6 Lan dikirim menyang Holofèrnes, ngandika, "Saiki gusti kawula dhawuh supaya abdi dalem budhal ndedonga."
7 Holofernes banjur dhawuh marang para pengawale, supaya ora nginep.
8 Bareng wis metu, banjur nyuwun marang Pangéran, Allahé Israèl, supaya diparingi dalan kanggo ngluhuraké bangsané.
9Mulane dheweke mlebu resik lan tetep ana ing tarub, nganti wayah sore dheweke mangan daginge.
10 Ing dina kaping papat Holofèrnes nganakaké pésta kanggo para abdiné dhéwé, lan ora nimbali para punggawané.
11 Panjenengané banjur ngandika marang Bagoas, priyayi kang nguwasani sabarang kagungané, "Sira lungaa, mbujuk wong wadon Ibrani kang mèlu kowé, supaya marani kita lan mangan lan ngombé karo kita."
12 Awit, lah bakal dadi wirang kanggo awaké déwé, nèk awaké déwé nglilani wong wédok sing kaya ngono kuwi lunga, nanging ora mèlu-mèlu. Amarga yen kita ora narik dheweke menyang kita, dheweke bakal nggeguyu kita.
13Bagas banjur lunga saka ing ngarsané Holofèrnes, sowan ing ngarsané, sarta ngandika: “Putri ayu iki aja wedi sowan ing ngarsané gustiku, supaya diajèni ana ing ngarsané, sarta ngombé anggur, lan padha bungah-bungaha karo kita. Ing dina iki didadèkaké salah siji anak wadon wong Asyur, sing ngabdi ing omahé Nabukodonosor.
14 Yudit tumuli ngandika marang wong mau, "Saiki aku iki sapa, kok arep mbantah marang gustiku?" Satemene apa kang dadi keparenge Panjenengane bakal Suntindakake kanthi cepet, lan iku bakal dadi kabungahanku nganti tumeka ing dinaku mati.
15 Wong wadon mau banjur jumeneng lan ngrajut sandhangane lan sakehe pangagemane wong wadon, lan bature wadon banjur mangkat lan ndhatengake kulit alus ing lemah ana ing ngarepe Holofernes, kang ditampa saka Bagoas kanggo saben dinane, supaya bisa lungguh lan mangan marang wong-wong mau.
16 Nalika Yudit lumebet lan lenggah, Holofernes atine sedhih banget karo dheweke, lan pikirane greget, lan dheweke kepengin banget karo dheweke; amarga dheweke ngenteni wektu kanggo ngapusi dheweke, wiwit dina dheweke ndeleng dheweke.
17 Holofernes banjur ngandika marang dheweke, "Ngombe saiki lan seneng-seneng karo kita."
18 Mulané Yudit banjur matur, "Dhuh Gusti, kawula badhé ngunjuk, awit ing dinten punika gesang kawula kaluhuraken ngungkuli sadaya dinten wiwit kawula lair."
19 Wong wadon mau banjur njupuk lan mangan lan ngombé ana ing ngarepe wong wadon mau apa kang wis dicawisaké déning batur wadon mau.
20 Lan Holofernes seneng banget marang dheweke, lan ngombe anggur luwih akeh tinimbang sing wis diombe ing sedina wiwit lair.

BAB 13

1 Bareng wis soré, para abdiné padha enggal-enggal mangkat, Bagoas nutup tarub ana ing njaba, lan para abdiné padha kadhawahan saka ing ngarsané gustiné. nuli padha mangkat menyang paturone, amarga padha kesel kabeh, amarga riyaya wis suwe.
2 Yudit mung kari ana ing kémahé, déné Holofernes nggèlèk dhéwé ana ing paturoné, merga kebak anggur.
3 Saiki Yudit wis dhawuh marang batur wadon supaya ngadeg ing njaba kamar turu lan ngenteni dheweke. metu, kaya saben dinane: amarga dheweke kandha yen dheweke bakal ndedonga, lan dheweke ngomong karo Bagoas kanthi tujuan sing padha.
4 Mulané kabèh padha metu lan ora ana siji-sijia sing isih ana ing kamar turu, ora ana sing cilik utawa sing gedhé. Yudit, ngadeg ing sandhinge paturoné, lan ngucap ing sajroning atiné, "Dhuh Pangéran, Allah ingkang Mahakwasa, mugi karsaa mirsani pisungsung punika tumrap pakaryaning tanganingSun kangge ngluhuraken Yerusalem."
5 Awit saiki iki wektuné kanggo nulungi pusakamu, lan nglakokké usahamu kanggo ngrusak mungsuh sing nglawan aku.
6 Banjur teka menyang tugu paturon, sing ana ing sirahe Holofernes, lan nyopot klambine saka ing kono,
7 Nuli nyedhak ing paturone lan nyepengi rambute lan matur: “Dhuh Pangéran, Allahipun Israèl, kawula mugi Paduka karsakaken ing dinten punika.
8 Wong wadon mau nuli nggebugi guluné ping pindho kanthi sakehe kakuwatané, lan sirahé dicopot saka dhèwèké.
9 Panjenengané banjur nguncalaké awaké saka ing paturon, lan nguncalaké atap saka ing cagak; Lan enggal-enggal banjur metu, lan masrahake sirahe Holofernes marang bature;
10 Wong loro mau banjur dilebokake ing kanthong isine, banjur padha budhal ndedonga miturut adat, lan nalika padha liwat ing pakemahan, padha ngubengi lebak, munggah ing pagunungan Betulia, tekan ing gapurane.
11 Yudit tumuli ngandika marang para pengawal kang ana ing gapura: “Mbok, bukakna gapurane, Gusti Allah, Gusti Allah kita, nunggil karo kita, kanggo ngetingalake pangwaos ing

Yerusalem lan wadya-balane nglawan mungsuh, kaya kang wus katindakake. rampung dina iki.
12 Bareng wong ing kuthane padha krungu swarane, banjur enggal-enggal mudhun menyang gapurane kuthane, banjur nimbali para tetuwane kutha.
13 Banjur padha mlayu bebarengan, cilik lan gedhe, amarga aneh kanggo wong-wong mau yen dheweke teka.
14 Banjur ngandika marang wong-wong mau kanthi swara sora, "Pujia, puji marang Gusti Allah, saosa puji marang Gusti Allah, amarga ing bengi iki Panjenengane ora nyingkirake sih-kadarmane saka turune Israel, nanging wis numpes mungsuh kita liwat tanganku."
15 Banjur njupuk sirahe saka ing kanthong, lan nuduhake, lan ngandika marang wong-wong mau, Lah sirah Holofernes, panggedhening wadya-bala Assur, lan ndeleng canopy, kang dilebokake ing wektu mendem; lan Gusti wis nggegirisi karo tangane wong wadon.
16 Demi Pangéran kang gesang, kang ngreksa aku ana ing dalan kang daklakoni, praupaningsun wus nyasaraké Panjenengané nganti tumpes, nanging Panjenengané ora gawé dosa karo aku, kanggo najisaké lan ngremehake aku.
17 Wong kabèh padha gumun banget, nuli padha sujud nyembah marang Gusti Allah, sarta padha ngucap saomah, "Dhuh Allah kawula, mugi Paduka berkahi, ingkang ing dinten punika sampun nyirnakaken mengsahipun umat Paduka."
18 Ozias banjur ngandika marang dheweke: "He, putri, diberkahi dening Gusti Allah sing Mahaluhur ngluwihi kabeh wanita ing bumi; lan pinujia Pangéran Allah, kang nitahaké langit lan bumi, kang mimpin sampeyan kanggo ngethok sirahe panggedhening mungsuh kita.
19 Awit saka iku, kapercayanmu ora bakal uwal saka atine manungsa, kang tansah enget marang kuwasane Gusti Allah.
20 Lan Gusti Allah paring pangapura marang kowé ing salawas-lawase, kanggo niliki kowé ing bab-bab sing becik, amarga kowé ora ngéman nyawamu marga saka kasangsaranė bangsa kita, nanging wis males karusakan kita, lan lumaku ing dalan sing lurus ana ing ngarsané Allah kita. Wong kabèh padha ngucap; Dadi dadi, dadi.

BAB 14

1 Yudit banjur ngandika marang wong-wong mau: "Para sadulurku, padha ngrungokna aku, sirah iki jupuken lan gantung ing tembok sing paling dhuwur."
2 Bareng esuk bakal katon, lan srengenge katon ing bumi, saben wong padha njupuka gegamane, lan saben wong gagah prakosa padha metua saka ing kutha, lan njumenengake perwira, kaya-kaya kowe arep ngluwari. mudhun menyang ara-ara ing ngarepe wong Asyur; nanging ora mudhun.
3 Sawuse mangkono banjur padha njupuka gegamane lan lumebu ing pakemahane, nuli ngadegake para panggedhening wadya-bala Assur, sarta padha lumayu menyang ing tarube Holofernes, nanging ora bisa ketemu; bakal lumayu ana ing ngarepmu.
4 Mulané kowé lan sakèhé wong sing manggon ing tlatah tlatah Israèl, padha ngoyak-oyak lan numpes wong-wong mau.
5 Nanging sakdurungé kowé nindakké kuwi, aku disebut Akhior, wong Amon, supaya bisa weruh lan wanuh marang wong sing ngrèmèhké turuné Israèl, lan sing ngongkon dhèwèké marani kita kaya-kaya arep mati.
6 Banjur padha nimbali Akhior metu saka omahé Uzias; Bareng wis tekan, weruh sirahe Holofernes ana ing tangane wong ana ing pasamuwan, banjur sumungkem ing ngarsane, lan nyawane keprungu.
7 Nanging bareng wis waras, Yudhit banjur sujud ing ngarsané Yudit lan ngabekti marang Yudit, pangandikané, "Rahayu kowé ana ing sakèhing tarub ing Yéhuda lan ing sakèhing bangsa, kang padha krungu jenengmu bakal padha gumun."
8 Mulané saiki critakna marang aku kabèh sing wis koktindakké ing jaman saiki. Sasampune punika Yudit tumuli nyritayang ring tengah-tengahe rakyat sane kalaksanayang sakancan anake sane sampun kalaksanayang, saking semeton ngamargiang rauh ring dane.
9 Bareng wong wadon mau wis mandheg anggone ngandika, wong-wong padha surak-surak sora lan padha surak-surak ana ing kuthane.
10 Bareng Akhior mirsa sakehe kang katindakake dening Gusti Allahe Israel, banjur precaya banget marang Gusti Allah, mulane banjur nyunati kulit kulup lan tetep dadi siji karo turune Israel nganti tekan seprene.
11 Bareng ésuké, sirahé Holofèrnes digantung ing témbok, lan saben wong njupuk gegamané, lan banjur metu kanthi gerombolan menyang selat gunung.
12 Bareng wong Asyur padha weruh wong-wong mau, banjur padha kongkonan marang para panggedhene, kang padha sowan marang para panggedhene lan para panggedhene lan para panggedhene.
13 Wong-wong mau banjur padha tekan ing kémahé Holofèrnes, lan matur marang sing ngurusi kabèh barang-barangé, "Dhuh Gusti, mugi karsaa wungu!
14 Banjur mlebu ing Bagoas lan thothok-thothok lawanging Tarub; amarga dheweke ngira yen dheweke wis turu karo Yudit.
15 Nanging amarga ora ana sing mangsuli, banjur mbukak lan mlebu ing kamar turu, lan ketemu wong kasebut wis mati ing lantai, lan sirahe dicopot saka dheweke.
16 Mulané dhèwèké nguwuh-uwuh klawan swara banter, karo nangis, nggresah lan nguwuh-uwuh, lan nyuwek-nyuwek pangagemané.
17 Sawisé dhèwèké mlebu ing kémahé Yudit, nalika ora ketemu, banjur mlumpat marani wong akèh lan nguwuh-uwuh:
18 Para budhak iki tumindak culika; Ana wong wadon Ibrani sing ngisin-isini omahé raja Nabukodonosor, merga Holofernes nggléthak ing lemah tanpa sirah.
19 Bareng para panggedhening wadya-bala Asyur krungu pangandikane iku, banjur nyuwek-nyuwek jubahe lan atine kaget banget, temah ana panjerit lan rame banget ing sakubenge pakemahan.

BAB 15

1 Bareng wong-wong kang padha ana ing tarub krungu, padha gumun banget marang lelakon mau.
2 Wong-wong mau padha wedi lan gumeter, nganti ora ana wong siji-sijia kang wanuh ana ing ngarepe pepadhane, nanging padha mlayu bareng-bareng lumayu menyang ing sacedhake lebak lan ing pagunungan.
3 Wong-wong sing padha leren ana ing pagunungan ing sakubengé Bètulia padha mlayu. Wong-wong Israèl, saben wong sing dadi prajurit ing antarané wong-wong mau, padha nglurug.
4 Uzias banjur kongkonan menyang Betomastem, Bebai, Khobai, Kola, lan menyang kabeh wilayah Israel, supaya padha nyritakake lelakon sing wis kelakon, lan supaya wong-wong padha nglurugi mungsuhe kanggo numpes.
5 Bareng wong Israèl krungu bab iku, wong-wong mau kabèh padha sarujuk lan padha dipatèni nganti tekan ing Khobai, mangkono uga wong-wong sing teka saka Yérusalèm lan saka ing pagunungan kabèh, (amarga wong-wong padha nyritakaké

lelakon mau kabèh. ing kémahé mungsuhé) lan wong-wong sing ana ing Galaad lan ing Galiléa, padha dioyak-oyak nganti tekan Damsyik lan ing tlatahé.
6 Kekarene kang manggon ing Betulia padha nempuh pakemahane Asyur, padha dijarah-rayah, lan padha dadi sugih banget.
7 Wong Israèl sing padha bali saka panyembelèhan mau padha duwé turahan; lan desa-desa lan kutha-kutha sing ana ing pagunungan lan ing lebak-lebak padha oleh jarahan akeh banget, amarga wong akeh banget.
8 Imam Agung Yoacim lan para pinituwané wong Israèl sing manggon ing Yérusalèm padha teka kanggo nyumurupi kabecikan sing ditindakaké déning Gusti Allah marang Israèl, lan ndeleng Yudit lan ngucap salam marang dhèwèké.
9 Bareng padha sowan ing ngarsané, tumuli padha mberkahi kalawan sarujuk, sarta padha kandha, "Panjenengan punika kaluhuraning Yérusalèm!
10 Sakabehing prakara iku wus sira lakoni lumantar tanganira; sira wus nindakake kabecikan kang akeh marang Israel, lan iku ndadekake keparenge Gusti Allah; Lan kabeh wong padha matur, "Inggih.
11 Wong-wong mau padha njarah-rayah pakemahane suwene telung puluh dina, lan padha masrahake tarub marang Yudit Holofernes, piring, paturon, prabot lan barang-barange kabeh. lan nyawisake kreta-kretane lan dilebokake ing kono.
12 Wong-wong wadon Israèl kabèh tumuli padha lumayu sowan ing ngarsané, sarta padha mberkahi lan njoged joged ana ing antarané wong-wong mau, lan tangané padha njupuk pang-pang lan diparingaké marang para wong wadon kang padha mèlu.
13 Wong wadon mau dalah batur wadon kang padha digandhèngaké karo kalung jaitun, banjur mèlu njoged ana ing ngarepé wong akèh, mimpin para wong wadon kabèh, lan wong Israèl kabèh padha ngetutaké gegamané nganggo kalung-kalung lan kidung-kidung. ing cangkeme.

BAB 16

1 Yudit banjur wiwit ngidungake kidung pamuji sokur iki ana ing satanah Israel kabeh, lan rakyat kabeh padha ngidungake kidung pamuji iku.
2 Yudit tumuli ngandika: “Padha miwitia marang Gusti Allahku nganggo rebana, ngidungna kagem Gustiku nganggo simbal.
3 Amarga Gusti Allah ngrusak perang, amarga ing antarane kemah-kemah ing tengah-tengahe bangsa iku Panjenengane wis ngluwari aku saka tangane wong-wong sing nganiaya aku.
4 Asur metu saka ing pagunungan saka ing sisih lor, teka karo pasukane sepuluh ewu, wong akeh kang ngalangi lepen-lepen, lan wadya-bala jaranan padha nutupi tengger-tengger.
5 Dhèwèké ngegung-egungaké yèn bakal ngobong tlatah-tlatahku, lan matèni para nom-nomanku klawan pedhang, bocah-bocah sing lagi nyusoni ditumbukaké ing lemah, lan anak-anakku didadèkaké rampasan.
6 Nanging Pangéran Kang Mahakwasa wis nguciwani wong-wong mau srana tangané wong wadon.
7 Sawireh prawira iku ora tiwas dening para nom-noman, lan para putrane para Titan ora digebugi, lan ora ana wong raksasa kang nglurugi, nanging Yudit, putrine Merari, nglemesake dheweke kanthi kaendahane.
8 Amarga dheweke nyopot sandhangane randha kanggo ngluhurake wong-wong sing padha katindhes ing Israel, lan njebadi pasuryane nganggo lenga jebad, rambute diikat ing ban, lan njupuk jubah lena kanggo ngapusi dheweke.
9 Sandale nggumunake mripate, kaendahane ngrebut pikirane, lan anjine ngliwati gulune.
10 Wong Pèrsi padha gumeter marga saka kandelé, lan wong Média padha gumeter marga saka kakuwatané.
11 Wong-wongku kang nandhang sangsara banjur padha surak-surak, wong kang ringkih kawula padha sesambat; nanging padha gumun: wong-wong mau padha suwara, nanging padha katumpes.
12 Anak-anak wadon padha njojoh, lan padha tatu kaya anak buronan;
13 Kawula badhé ngidungaken kidung énggal kagem Gusti: Dhuh Pangéran, Paduka ingkang agung lan mulya, ingkang nggumunaken kasektènipun, lan boten saged dipun uwalaken.
14 Sakehing titah padha ngabdi marang Paduka, awit Paduka ingkang ngandika, lajeng sami katitahaken;
15 Awitdene gunung-gunung padha gonjang-ganjing saka dhasare kalawan banyu, parang-parang padha lebur ana ing ngarsa Paduka, nanging Paduka welasi dhateng tiyang ingkang ngabekti dhumateng Paduka.
16 Sabab sakehe kurban sembelehan iku mung sethithik kanggo gawe gandane gawe renaning penggalihmu, lan kabeh gajih iku ora nyukupi kanggo kurban obaranmu, nanging wong kang ngabekti marang Pangeran Yehuwah iku tansah agung.
17 Bilai para bangsa kang padha nglawan para sadulurku! Pangéran Kang Mahakwasa bakal males wong-wong mau ing dina pangadilan, kanthi nglebokaké geni lan cacing ing dagingé; lan bakal padha ngrasakake lan nangis ing salawas-lawase.
18 Bareng wis padha lumebu ing Yérusalèm, padha nyembah marang Pangéran. Lan bareng wong-wong padha sesuci, banjur padha nyaosake kurban obaran, pisungsung-pisungsung lan pisungsung-pisungsunge.
19 Yudit uga ngaturake sakehing barang-barange Holofernes, sing diparingake dening rakyat marang dheweke, lan nyaosake tarub, kang dijupuk saka kamar paturone, minangka pisungsung marang Pangeran Yehuwah.
20 Mulané wong-wong terus pada pésta ana ing Yérusalèm ing ngarepé Pedalemané Allah suwéné telung sasi, lan Yudit tetep ana ing kono.
21 Sawisé iku, saben wong padha bali menyang tanah pusakané dhéwé-dhéwé, lan Yudit banjur tindak menyang Bètulia, lan tetep ana ing tanah darbéné, lan ing jamané mulya ing satanah kabèh.
22 Akeh wong kang padha kepéngin, nanging ora ana kang wanuh ing salawas-lawase urip, sawisé Manasye kang bojoné séda lan diklumpukake karo bangsané.
23 Nanging wong wadon mau saya mundhak-mundhak kaluhurané lan saya tuwa ana ing omahé bojoné, nalika umuré satus lima taun, lan ngluwari baturé wadon. banjur seda ana ing Betulia, banjur disarekake ana ing guwane Manasye kang garwane.
24 Wong Israèl padha nangisi pitung dina, lan sakdurungé séda, barang-barangé diedum-edumaké marang sanak-seduluré sing cedhak karo Manasye, sing bojoné lan marang sedulur-seduluré sing paling cedhak.
25 Lan ora ana wong siji-sijia kang gawe wedine wong Israel maneh ing jamane Yudit, lan nganti suwe sawise dheweke mati.

Tambahan kanggo Ester

Tambahan kanggo Ester

BAB 10

4 Mardocheus banjur kandha, "Gusti Allah kang nindakaké iku mau."
5 Awit aku kelingan marang impèn sing dakdeleng bab prekara-prekara iki, lan ora ana sing kelakon.
6 Ana sumber cilik sing dadi kali, lan ana cahya, srengenge lan banyu akeh; kali iki yaiku Ester, sing didhaup dening Sang Prabu lan didadekake ratu.
7 Lan naga loro iku aku lan Aman.
8 Bangsa-bangsa kuwi padha nglumpuk arep ngrusak jenengé wong Yahudi.
9 Lan bangsaku iki Israel, kang padha sesambat marang Gusti Allah, lan padha dislametaké, amarga Gusti wis ngluwari umaté, lan Gusti wis ngluwari kita saka sakèhing piala iku, lan Gusti Allah wis nindakaké pratandha lan mukjijat-mukjijat, kang durung tau kelakon ing antarane bangsa-bangsa liya.
10 Mulané Dèkné ngetokké undhi loro, sing siji kanggo umaté Gusti Allah, lan sing siji kanggo kabèh bangsa.
11 Lan undhi loro iki teka ing jam, wektu, lan dina pangadilan ing ngarsane Gusti Allah ing antarane kabeh bangsa.
12 Mulané Gusti Allah ngélingké marang umaté, lan mbenerké warisané.
13 Mulané wong-wong mau bakal dadi dina-dina ing sasi Adar, tanggal patbelas lan limalas ing sasi iku, kanthi pasamuwan, kabungahan lan kabungahan ana ing ngarsané Allah, turun-tumurun ana ing antarané umaté.

BAB 11

1 Ing taun kang kaping papat paprentahane Ptolemeus lan Kleopatra, Dositheus, kang kandha yen dheweke dadi imam lan wong Lewi, lan Ptolemeus putrane, nggawa layang Phurim iki, kang padha kandha, lan Lysimachus bin Ptolemeus, kang ana ing Yerusalem, wis interpretasi.
2 Ing taun kapindho pamaréntahané Artexerxes, sing gedhé, ing tanggal siji sasi Nisan, Mardocheus bin Yairus, bin Semei, bin Cisai, saka taler Benyamin, ngimpi;
3 Kang iku wong Yahudi lan manggon ana ing kutha Susan, wong kang pinunjul, kang dadi abdi dalem ing kraton.
4 Dhèwèké uga salah siji saka wong tawanan sing diboyong déning Nabukodonosor, ratu ing Babil, saka ing Yérusalèm, bebarengan karo Sang Prabu Yekonia, ratu ing Yudéa; lan iki impene:
5 Lah ana swara gumuruh, gludhug, lindhu lan geger ing bumi.
6 Lah, ana naga gedhe loro metu siap kanggo perang, lan panjerite gedhe.
7 Lan ing sesambat kabeh bangsa padha siyap perang, supaya padha bisa perang nglawan wong mursid.
8 Lah ana dina pepeteng lan pepeteng, kasusahan lan kasusahan, kasangsaran lan gegeran gedhe ing bumi.
9 Bangsa mursid kabèh padha gumeter, wedi marang pialané dhéwé, lan padha siyap sirna.
10 Banjur padha sesambat marang Gusti Allah, lan sambat-sambate, kaya-kaya saka sumber cilik, banjur dadi banjir gedhe, malah akeh banyune.
11 Pepadhang lan srengéngé njedhul, lan wong-wong sing andhap-asor padha kaluhuran, lan ngubur para kamulyané.
12 Bareng Mardocheus, kang wus nyumurupi impen iki, lan apa kang wus katemtokake dening Gusti Allah, banjur melek, banjur ngeling-eling impen mau, lan nganti wayah bengi kepengin weruh.

BAB 12

1 Mardocheus banjur leren ana ing plataran karo Gabatha lan Tara, abdi dalem loro lan para penjaga kraton.
2 Sang Prabu banjur midhanget rancangane, sarta niti-priksa karsane wong-wong mau, sarta sumurup, yen wong-wong mau arep numpangi tangan marang Sang Prabu Artexerxes; mulane banjur ndhawuhake marang ratune.
3 Sang Prabu banjur mriksa priyagung loro mau, banjur padha ngakoni, banjur dicekik.
4 Sang Prabu banjur nyathet bab iku, lan Mardocheus uga nulis bab iku.
5 Sang Prabu banjur dhawuh marang Mardocheus supaya leladi ana ing pangadilan, lan marga saka iku Mardocheus paring ganjaran.
6 Nanging Aman bin Amadathus, wong Agag, sing diajeni banget ing ngarsane Sang Prabu, ngupaya ngganggu Mardocheus lan rakyate amarga saka priyagung loro mau.

BAB 13

1 Salinan layang-layang iku mangkene: Sang Prabu Artahsasta, Sang Prabu Artahsasta, ngaturake prakara-prakara iku marang para panggedhe lan para bupati kang padha kawengku saka ing India nganti tekan ing Etiopia ing provinsi satus pitulikur.
2 Sawisé iku aku dadi ratu ing akèh bangsa lan nguwasani salumahing bumi, ora ngegung-egungaké pangwasaningSun, nanging tansah ngendelaké awakku kanthi adil lan alus, aku duwé karsa ndadèkaké katentreman ing salawas-lawase, lan ndadekake karajanku tentrem, lan mbukak dalan menyang pesisir sing paling dhuwur, kanggo gawe tentrem-rahayu, kang dikarepake dening kabeh wong.
3 Saiki nalika aku takon marang para penasehatku, kepiye carane iki bisa kelakon, Aman, sing unggul ing kawicaksanan ing antarane kita, lan disetujoni kanggo kersane sing apik lan kasetyan sing terus-terusan, lan dihormati ing urutan nomer loro ing kerajaan.
4 Ing salumahing bumi ing salumahing bumi, ana wong kang padha kasebar, kang duwe angger-angger kang nglawan marang sakehing bangsa, sarta tansah ngremehake dhawuhe para ratu, satemah karajan kita kang katuju, kang kita tuju, ora bisa maju.
5 Merga aku ngerti nèk bangsa iki waé sing terus-terusan nglawan sakèhé wong, sing béda-béda angger-anggeré wong-wong sing béda-béda, lan sing nduwèni piala marang negara kita, sing nglakoni piala sing bisa ditindakké, supaya karajan kita ora mantep.
6 Mulané aku padha dhawuh, supaya sakehe wong kang kadhawuhan layang marang kowé déning Aman, kang katetepakaké ing prakara, lan ing sandhingku, iku kabèh, dalah garwa lan anak-anake, tumpes babar pisan déning

pedhang mungsuhé, tanpa welas asih lan welas asih, tanggal patbelas sasi Adar kang kaping rolas taun iki.
7 Dadiné wong-wong sing biyèn lan saiki uga tumindak ala, muga-muga ing sawijining dina bakal lumebu ing kubur kanthi panganiaya, lan ing salawas-lawasé ndadèkaké prakara-prakarané kita padha rukun lan ora ana alangan.
8 Mardocheus banjur nggatèkaké kabèh pakaryané Gusti lan ndedonga marang Panjenengané.
9 "Dhuh Pangéran, Gusti, Raja Kang Mahakwasa!
10 Awit Paduka ingkang nitahaken langit lan bumi tuwin samukawis ingkang nggumunaken ing sangisoring langit.
11 Paduka punika Gustinipun sadaya, lan boten wonten tiyang ingkang saged nglawan Paduka, inggih punika Gusti.
12 Paduka mirsa samukawis sadaya, lan Paduka mirsa, dhuh Yehuwah, bilih kawula boten nyembah dhateng Aman ingkang gumunggung, dudu marga saka ngremehake utawa gumunggung.
13 Amarga aku bisa marem karo karsaning kawilujengan kanggo Israel kanggo ngambung tlapakane.
14 Nanging aku nglakoni iki supaya aku ora ngutamakké kaluhurané manungsa ngungkuli kamulyané Gusti Allah, lan aku ora bakal nyembah sapa-sapa kajaba kowé, dhuh Allah, lan ora bakal ngluhurké.
15 Lan saiki, dhuh Yehuwah, Gusti Allah lan Sang Prabu, Paduka mugi karsaa mitulungi umat Paduka; iya padha kepéngin nyirnakake pusaka kang wis dadi kagunganmu wiwit wiwitan mula.
16 Aja nyepelekake panduman kang wus kokluwari saka ing tanah Mesir kanggo awakmu dhewe.
17 Dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa miyarsakaken pandonga kawula, saha Paduka mugi karsaa welas asih dhateng pusaka Paduka;
18 Mangkono uga wong Israel kabeh padha sesambat banget marang Pangeran Yehuwah, amarga patine wus ana ing ngarepe mripate.

BAB 14

1 Ratu Èster uga, amarga wedi marang pati, banjur sowan marang Gusti.
2 Sandhangané kang kamulyané dibubaraké, lan nganggo sandhangan kasangsaran lan sungkawa, lan minangka ganti lenga jebad kang larang regane, sirahe ditutupi awu lan bledug, lan ngesoraké awaké banget, lan sakehing panggonan kabungahané dikebaki karo rambuté sing robek.
3 Dhèwèké banjur ndedonga marang Pangéran, Allahé Israèl, mengkéné, “Dhuh Pangéran, Paduka piyambak ingkang jumeneng ratu kawula;
4 Amarga bebayaku ana ing tanganku.
5 Wiwit alit kawula sampun mireng wonten ing taler kawula, bilih Paduka, dhuh Yehuwah, sampun ngangkat Israèl saking sakèhing bangsa, lan para leluhur kawula sadaya saking para leluhuripun, dados pusaka ingkang langgeng, saha Paduka sampun nglampahi samukawis ingkang sampun Paduka janjikaken.
6 Sapunika kawula sami sami nglampahi dosa wonten ing ngarsa Paduka, mila Paduka sampun masrahaken kawula dhateng ing tanganipun mengsah kawula.
7 Amarga aku padha nyembah marang allahe: Dhuh Yehuwah, Paduka punika adil.
8 Nanging wong-wong mau padha ora marem, yèn kita padha dibuwang, nanging wong-wong mau padha nggebugi brahala-brahalané.
9 Wong-wong mau bakal nyirnakaké prekara sing wis ditemtokaké déning cangkemmu, lan ngrusak pusakamu, lan nutupi cangkemé wong-wong sing memuji marang kowé, lan nyirnakaké kamulyané padalemanmu lan misbyahmu.
10 Lan mbukak cangkeme para kapir kanggo ngucapake puji-pujian marang para brahala, lan ngluhurake ratu ing salawas-lawase.
11 Dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa paring teken Paduka dhateng tiyang-tiyang ingkang boten wonten, saha sampun ngantos nggeguyu kawula sadaya; Nanging mungguhake rancangane dhewe-dhewe lan gawea tuladha, kang miwiti tumindak mangkono iku marang kita.
12 Dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa ngengeti, mugi karsaa nguningani sariranipun salebeting kasangsaran kawula, saha Paduka mugi karsaa paring kendel, dhuh Ratuning para bangsa, saha Gusti ingkang Mahakwasa.
13 Kawula mugi karsaa paring pitembungan ingkang wicaksana wonten ing cangkem kawula wonten ing ngarsanipun singa, supados manahipun sengit dhateng tiyang ingkang nglawan kita, supados tumpes tumpesipun saha sakehing tiyang ingkang sami manut kaliyan piyambakipun.
14 Nanging mugi karsaa ngluwari kawula klawan asta Paduka, saha tulung dhateng kawula ingkang sampun kacingkrangan, ingkang boten wonten pitulungan sanesipun kajawi Paduka.
15 Dhuh Yehuwah, Paduka mirsa sadaya; sira sumurup, manawa Ingsun sengit marang kaluhurane wong kang ora adil, lan sengit marang paturone wong kang ora tetak lan marang sakehing bangsa.
16 Paduka nguningani kabetahan kawula, awit kawula nistha pratandha kaluhuran kawula, ingkang wonten ing sirah kawula ing dinten-dinten anggen kawula ngatingal, lan ingkang kawula nistha kados gombal menstruasi, saha boten anggen kawula nyandhang nalika kawula piyambak.
17 Dene abdi dalem boten nedha wonten ing mejanipun Aman, saha kawula boten ngajeni riyaya kagem Sang Prabu, saha boten ngunjuk anggur ingkang dados kurban unjukan.
18 Sanadyan abdi Paduka boten gadhah kabingahan wiwit nalika kawula dipunbekta mriki ngantos dumugi ing pisungsung punika, kajawi saking Paduka, dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun Abraham.
19 Dhuh Allah, ingkang ngungkuli samukawis sadaya, Paduka mugi karsaa midhangetaken swantenipun tiyang ingkang sedhih, saha Paduka mugi karsaa ngluwari kawula saking tanganipun tiyang ingkang duraka, saha Paduka mugi karsaa ngluwari kawula saking wedi kawula.

BAB 15

1 Ing telung dinané, sawisé rampung ndedonga, dhèwèké nyopot sandhanganė sungkawa lan nganggo sandhangan sing mulya.
2 Sawisé ndedonga marang Gusti Allah, kang mirsani lan ngluwari samubarang kabèh, banjur didandani kanthi mulya, banjur nggawa prawan loro.

3 Lan ing sing siji dheweke condong, kaya nggegem awake dhewe;
4 Lan sing liyané ngetutké karo ngangkat gerbongé.
5 Wong wadon iku semu abang marga saka sampurnaning kaendahane, lan praupane sumringah lan sumringah banget, nanging atiné sedhih amarga wedi.
6 Sasampune nglangkungi sakehing gapura, Sang Putri jumeneng wonten ing ngarsanipun Sang Prabu, ingkang lenggah wonten ing dhamparipun kraton, ngagem busana kaluhuran ingkang gumolong-glorong kanthi mas lan watu larang. lan dheweke nggegirisi banget.
7 Sawuse mangkono banjur njunjung pasuryane kang sumorot marga saka kamulyane, banjur katon banget marang dheweke, Sang ratu banjur sumungkem, pucet lan semaput, lan nyembah ing sirahe prawan kang lumaku ana ing ngarepe.
8 Gusti Allah banjur malih rohé Sang Prabu dadi alus, kang kanthi wedi banjur mlumpat saka ing dhampare, banjur dirangkul ing pangkoné, nganti wong wadon mau bali lan nglipur kanthi tembung-tembung kang asipat, sarta ngandika marang dheweke:
9 Ester, ana apa? Aku iki sadulurmu, padha bungaha.
10 Sira ora bakal mati, sanadyan pepakon kita umum: nyedhak!
11 Mulané Gusti Yésus terus ngangkat teken emasé, ditumpangi ing guluné.
12 Wong wadon mau banjur dirangkul sarta dipangandikani:
13 Wong wadon mau banjur matur marang Sang Prabu: “Dhuh gusti kawula, kawula sumerep kadosdene malaekatipun Gusti Allah, manah kawula ajrih dhateng kaluhuran Paduka.
14 Amargi Paduka punika nggumunaken, dhuh Yehuwah, saha wadana Paduka ingkang mulya.
15 Nalika lagi ngandika, dheweke ambruk amarga semaput.
16 Sang Prabu banjur gumeter, lan para abdine padha nglipur dheweke.

BAB 16

1 Sang Prabu Artexerxes, ratu agung, marang para panggedhe lan gubernur ing dhaerah satus pitulikur, wiwit saka ing India nganti tekan Etiopia, sarta marang sakehing abdi dalem kang setya.
2 Akeh wong, luwih asring padha diajeni marga saka kanugrahane para panggedhene kang welas asih, saya tambah angkuh,
3 Lan aja nganti nglarani wong-wong sing dikuwasani, nanging ora bisa nanggung kelimpahan, uga tumindak nglawan wong sing nindakake kabecikan.
4 Lan ora mung nyingkirake rasa syukur saka ing antarane manungsa, nanging uga ngluhurake kanthi tembung-tembung kamulyane wong-wong sing ora sopan, sing ora tau apik, dheweke mikir bakal uwal saka kaadilane Gusti, sing ndeleng samubarang kabeh lan sengit marang ala.
5 Kadhang kala uga omongane wong sing dipracaya kanggo ngurusi urusane kanca-kancane, malah njalari akeh wong sing duwe panguwasa padha nemoni getihe wong sing ora kaluputan, lan nglebokake wong-wong mau ing bilai sing ora ana gunane.
6 Kanthi cidra lan cidra saka watake kang njijiki, kaluputan lan kabecikaning para panggedhe.
7 Saiki kowé bakal weruh iki, kaya sing wis dakcritakake, ora kaya sing dicritakake ing sejarah-sejarah kuna, kaya sing bisa dingerteni, yen sampeyan nyelidiki apa sing wis ditindakake akhir-akhir iki, amarga tumindak alane wong-wong sing ora pantes dadi panguwasa.
8 Mulané awaké déwé kudu ngati-ati kanggo wektu sing bakal teka, supaya karajan kita ayem lan tentrem kanggo kabèh wong.
9 Kalih-kalihipun srana ngrubah tujuan kita, lan tansah ngadili bab-bab ingkang nyata kanthi tumindak ingkang sami.
10 Amarga Aman, wong Makedonia, anaké Amadata, iku wong manca saka getih Persia, lan adoh saka kabecikan kita, lan kaya wong liya sing ditampa saka kita.
11 Satemené anggon kita padha nampa sih-rahmat kang kita tampi marang saben bangsa, kaya déné panjenengané diarani rama kita, sarta tansah diajeni déning para raja ing saterusé.
12 Nanging Panjenengané ora nduwèni kamulyan kang gedhé, banjur arep ngrampas karajan lan urip kita.
13 Satemah kita padha numpes dening Mardocheus, kang padha nylametake nyawa kita, lan tansah mbudidaya kabecikan kita, kayadene Ester kang tanpa cacad, kang panduman ing karajan kita, bebarengan karo bangsane kabeh.
14 Amarga kanthi cara iki, dheweke mikir, yen kita ora duwe kanca, mulane wis nerjemahake karajan Persia menyang wong Makedonia.
15 Nanging awaké déwé ngerti nèk wong-wong Yahudi sing dityemplungké karo wong jahat iki, dudu wong sing nglakoni piala, nanging urip miturut hukum sing bener.
16 Lan supaya padha dadi putraning Allah Kang Mahaluhur lan Kang Mahakwasa, kang urip, kang wus ndhawuhake Kratoning Allah marang kita lan marang para leluhur kita kanthi cara kang becik.
17 Mulané layang-layang sing dikirimaké déning Aman bin Amadata marang kowé ora kena ditindakaké.
18 Santukan Ida Sang Hyang Widi Wasa, santukan Ida Sang Hyang Widi Wasa ngraga sane kalaksanayang antuk Ida Sang Hyang Widi Wasa.
19 Mulané salinan layang iki kudu disebaraké ing sakèhé panggonan, supaya wong-wong Yahudi bisa urip manut angger-anggeré dhéwé-dhéwé.
20 Wong-wong mau padha sira tulungi, supaya ing dina iku, tanggal telulas sasi Adar kang kaping rolas, wong-wong mau bakal padha males piwales marang wong-wong mau, kang bakal katempuh ing mangsa kasangsaran.
21 Awit Gusti Allah Kang Mahakwasa wus ndadèkaké kabungahan marang wong-wong mau, ing dinané wong-wong sing dipilih bakal sirna.
22 Mulané, ing dina-dina riyaya kuwi kowé kudu padha ngrayakaké dina sing pinunjul.
23 Supaya saiki lan ing sakterusé muga-muga slamet kanggo aku lan wong-wong Persia sing nandhang sangsara; nanging kanggo wong-wong sing padha sekuthon nglawan kita, iku minangka peringatan kanggo karusakan.
24 Mulané, saben kutha lan negara, sing ora nindakké kuwi mau, bakal disirnakaké tanpa welas srana geni lan pedhang, lan ora mung ora bisa dilewati déning manungsa, nanging uga disengiti déning kéwan galak lan manuk ing salawas-lawasé.

THE Wisdom OF Solomon

Kawicaksanan Salomo

BAB 1

1 Hé para hakim ing bumi, padha tresnaa marang kabeneran;
2 Amarga Panjenengané bakal ketemu karo wong-wong sing ora nggodha Panjenengané; lan ngatonake sarirane marang wong kang ora pracaya marang Panjenengane.
3 Amarga pikiran-pikiran sing sesat pisah karo Gusti Allah, lan kekuwatane, yen dicoba, nggegirisi wong sing ora wicaksana.
4 Amarga kawicaksanan ora bakal lumebu ing jiwa sing ala; utawa manggon ing badan sing tundhuk marang dosa.
5 Amarga roh sucining pandhidhikan bakal uwal saka cidra, lan nyingkirake pikiran-pikiran kang tanpa pangerten, lan ora bakal tetep ana ing sajroning piala.
6 Amarga kawicaksanan iku roh kang tresna; lan ora bakal mbebasake wong sing nyenyamah marang pangandikane, amarga Gusti Allah iku seksi marang batine, lan mirsani atine, lan miyarsakake ilate.
7 Awit Rohé Pangéran ngebaki jagat, lan sing isiné samubarang kabèh ngerti swara.
8 Mulané, sing sapa ngucapaké piala ora bisa didhelikake, lan piwales ora bakal liwati.
9 Amargi pamrayoginipun tiyang duraka badhe dipun priksani, saha swantenipun pangandikanipun badhe sowan dhateng Pangeran Yehuwah, margi saking tumindakipun ingkang duraka.
10 Awit kupinging drengki ngrungokaké samubarang kabèh, lan swarané gremeng-gremengan ora ndhelik.
11 Mulané sing ati-ati, aja pada nggrundel, sing ora ana gunané; lan aja nganti ilatmu goroh, amarga ora ana tembung sing rahasia, sing ora ana gunane, lan cangkem sing precaya mateni nyawa.
12 Aja padha ngudi pati ing sajroning uripmu kang luput, lan aja nganti ngrusak awakmu srana panggawene tanganmu.
13 Awit Gusti Allah ora ndadèkké pati, lan ora kepéngin nyirnakaké wong urip.
14 Amarga Panjenengane nitahake samubarang kabeh, supaya padha bisa urip, lan generasi-generasi ing donya padha sehat; lan ora ana racun karusakan, utawa karajan pati ing bumi.
15 (Amarga kabeneran iku langgeng:)
16 Nanging wong-wong sing ora nduwé iman karo panggawéné lan tembungé nyeluk wong-wong mau, merga wong-wong mau padha nganggep yèn kuwi kancané, banjur padha mangan tanpa guna lan gawé prajanjian, amarga padha pantes nampani.

BAB 2

1 Wong duraka padha ngucap, nanging ora bener, "Urip kita mung cendhak lan sregep, lan manawa wong mati ora ana obat, lan ora ana wong sing wis bali saka kubur."
2 Amarga kita padha lair ing kabeh petualangan, lan ing tembe kita bakal kaya-kaya ora tau ana, amarga ambegan ing bolongan irung kita kaya kumelun, lan cemlorot cilik ing obahing ati kita.
3 Kang mati, badan kita bakal dadi awu, lan roh kita bakal sirna kaya hawa alus,
4 Lan jeneng kita bakal dilalekakake ing wayahe, lan ora ana wong sing ngelingi panggawe kita, lan urip kita bakal sirna kaya mendhung, lan buyar kaya pedhut, sing dibuwang dening sinare. srengenge, lan ngalahake panase.
5 Amarga wektu kita kaya wewayangan sing sirna; lan sawise kita mati ora bakal bali maneh: amarga wis disegel cepet, supaya ora ana wong bali maneh.
6 Mulané, ayo padha ngrasakaké kabecikan sing ana ing jaman saiki, lan payo padha enggal-enggal nganggo titah kaya nalika isih enom.
7 Ayo padha kebak anggur lan lenga-lenga sing larang regane, lan aja nganti ana kembang musim semi liwat kita.
8 Ayo padha makutha karo kuncup mawar, sadurunge padha garing.
9 Aja nganti ana wong siji-sijia kang nyingkiri kabungahan kita, payo padha ninggal tandha-tandha kabungahan ing saben panggonan, amarga iki panduman kita, lan nasib kita iki.
10 Ayo padha nindhes wong mursid kang mlarat, aja padha ngeman marang randha, lan aja padha ngajeni marang wong tuwa kang wis tuwa.
11 Kakuwatan kita padha dadi angger-angger kang adil, awit kang ringkih iku ora ana gunane.
12 Mulané ayo padha ngentèni wong mursid; amarga Panjenengane ora kanggo kita, lan iku resik nalisir kita: dheweke ngeyek kita karo nerak angger-angger kita, lan objecteth kanggo nistha kita nerak pendidikan kita.
13 Dhèwèké ngakoni nèk nduwé kawruh bab Gusti Allah, lan ngakoni dhèwèké dadi anaké Gusti.
14 Dhèwèké digawé kanggo nduwé pikirané awaké déwé.
15 Dèkné ngrasa sedhih banget kanggo kita, awit uripé ora kaya wong liya, lan lakuné béda.
16 Awaké déwé iki dianggep palsu, dhèwèké ngedohi lakuné awaké déwé kaya najis.
17 Ayo padha ndeleng apa pangandikane bener, lan ayo padha mbuktekake apa kang bakal kelakon ing wekasane.
18 Amarga manawa wong bener iku putrane Gusti Allah, mesthi bakal nulungi lan ngluwari saka tangane mungsuhe.
19 Ayo padha nliti Panjenengané kanthi nyiksa lan nyiksa, supaya kita bisa ngerti sipat alusé lan nduduhké kasabarané.
20 Ayo padha diukum pati sing ngisin-isini, amarga bakal diajèni miturut omongané dhéwé.
21 Wong-wong mau padha nggagas lan padha kesasar, marga saka pialane dhewe kang padha wuta.
22 Wong-wong mau ora ngerti wewadi-wewadi Gusti Allah, lan ora ngarep-arep upah kabeneran, lan ora ngerti ganjaran kanggo wong sing tanpa cacad.
23 Amarga Gusti Allah nitahake manungsa supaya ora bisa mati, lan dadi gambar kanggo kalanggengan.
24 Nanging pati ing jagat tekane meri meri, lan wong-wong sing mèri marang Iblis, bakal nemu.

BAB 3

1 Nanging nyawane wong mursid ana ing astane Gusti Allah, lan ora bakal kena siksa.
2 Ing ngarepe para wong kang ora wicaksana, kaya-kaya padha mati;
3 Lan padha lunga saka kita dadi karusakan, nanging padha tentrem.
4 Sanadyan padha diukum ana ing ngarepe manungsa, nanging pangarep-arepe iku kebak ing pati.
5 Wong-wong mau bakal diwènèhi ganjaran sathithik, awit Gusti Allah wis nguji wong-wong mau lan manggih wong-wong kuwi pantes kanggo awaké déwé.
6 Wong-wong mau padha dicoba kaya emas ing pawon, banjur ditampani minangka kurban obaran.
7 Lan ing mangsa nekani wong-wong mau bakal padha sumunar, lan mlayu-mlayu kaya kembang api ing antarane tunggul.
8 Wong-wong mau bakal ngadili para bangsa lan ngwasani para bangsa, lan Gustiné bakal dadi raja ing salawas-lawase.
9 Wong-wong sing pretyaya marang Panjenenganè bakal ngerti kayektèn, lan wong sing setya ing katresnan bakal tetep karo Panjenenganè, amarga sih-rahmat lan sih-rahmat marang para suciné, lan Panjenenganè paring preduli marang para pilihané.
10 Nanging wong duraka bakal diukum miturut pikirane dhewe, yaiku wong sing nglirwakake wong mursid lan nilar Gusti.
11 Awit sapa sing ngrèmèhaké kawicaksanan lan panggulawentah, iku bakal nandhang sangsara, lan tanpa pangarep-arep, panggawéné ora metokaké, lan panggawéné ora ana gunané.
12 Bojone padha bodho, lan anak-anake padha duraka.
13 Anak-turuné kena ipat-ipat. Mulané begja wong gabug sing ora najis, sing ora ngerti ing paturoning dosa, bakal ngetokaké woh ing sajroning ati.
14 Lan rahayu wong priyagung, kang kanthi tanganė ora nindakaké piala lan ora nggagas piala marang Gusti Allah, awit wong iku bakal kaparingan kanugrahan kang mirunggan, yaiku iman, lan warisan ana ing Padaleman Suci, kang luwih disenengi ing pikirané.
15 Amarga mulya wohing pagawean kang becik, lan oyode kawicaksanan ora bakal ilang.
16 Wong-wong kang laku jina iku ora bakal tumeka ing sampurnane, sarta wiji-wijining paturon kang ora adil bakal tumpes.
17 Awit sanadyan umure dawa, nanging ora bakal diajeni, lan umure kang pungkasan bakal tanpa pakurmatan.
18 Utawa, manawa padha mati cepet, padha ora duwe pangarep-arep, lan ora ana panglipur ing dina pacoban.
19 Amarga nggegirisi pungkasane generasi sing ora bener.

BAB 4

1 Luwih becik ora duwe anak lan duwe kabecikan, amarga pangeling-eling iku langgeng, amarga wis dingerteni ing ngarsane Gusti Allah lan manungsa.
2 Nalika iku ana, wong padha dadi tuladha; lan yen wis musna, padha kapengin: iku nganggo makutha, lan menang ing salawas-lawase, wis entuk kamenangan, ngudi ganjaran tanpa cacad.
3 Nanging turune wong duraka sing akeh-akeh ora bakal ngrembaka, lan ora bakal ngetok-etok oyod sing jero saka bajingan, lan ora bakal nggawe dhasar sing cepet.
4 Sanadyan padha ngrembaka ing pang-pang kanggo sawetara wektu; Nanging ora bakal keri, bakal padha gonjang-ganjing ing angin, lan marga saka kencenging angin bakal padha bosok.
5 Pang-pang kang ora sampurna bakal padha pedhot, wohe ora ana gunane, ora mateng kanggo dipangan, malah ora ana gunane.
6 Amarga anak-anak sing lair saka paturon sing ora sah, dadi seksi piala marang wong tuwane nalika nyoba.
7 Nanging sanadyan wong mursid kena ing pati, nanging bakal tentrem.
8 Awit umur kaluhuran iku dudu sing langgeng, lan ora diukur karo jumlah taun.
9 Nanging kawicaksanan iku rambut abu-abu kanggo manungsa, lan urip tanpa cacad iku tuwa.
10 Dhèwèké ndadèkké keparengé Allah lan ditresnani, mulané Dèkné urip bebarengan karo wong dosa.
11 Malah enggal-enggal disingkirake, supaya piala iku ora ngowahi pangerten, utawa cidra nyasarake nyawane.
12 Amarga nggumunake tumindak ala iku ndhelikake samubarang kang jujur; lan ngumbara saka hawa nafsu ngrusak pikiran sing prasaja.
13 Panjenenganė, kang kasampurnakaké ing wektu cendhak, wis rampung dangu:
14 Amarga nyawane ndadekake keparenge Sang Yehuwah, mulane Panjenengane enggal-enggal nyingkirake saka ing antarane para wong duraka.
15 Wong-wong mau padha weruh, nanging padha ora ngreti, lan ora padha ngeling-eling mangkene: Sih-rahmaté lan sih-kadarmané ana ing para suciné, lan Panjenenganė ngajèni marang wong-wong sing dipilih.
16 Dadi wong mursid sing wis mati bakal ngukum wong duraka sing urip; lan nom-noman sing enggal kasampurnakake pirang-pirang taun lan umure wong-wong sing ora bener.
17 Wong-wong mau bakal weruh wekasané wong wicaksana, lan ora ngerti apa sing wis ditemtokaké déning Gusti Allah marang dhèwèké, lan apa tujuané Yéhuwah nggawé dhèwèké slamet.
18 Wong-wong bakal padha ndeleng Panjenenganė, lan bakal padha ngrèmèhaké Panjenenganė; Nanging Gusti Allah bakal nggeguyu wong-wong mau, lan ing salawas-lawasé bakal dadi bangkai sing ala lan cacad ing antarane wong mati ing salawas-lawase.
19 Amarga Panjenenganè bakal nyuwek-nyuwek lan nguncalaké wong-wong mau, nganti padha bisu; lan dheweke bakal goyangake saka pondhasi; lan wong-wong mau bakal padha sirna lan bakal nandhang susah; lan pangeling-eling bakal sirna.
20 Manawa wong-wong mau padha nguningani dosa-dosané, wong-wong mau bakal teka kanthi wedi, lan kaluputané dhéwé bakal ngyakinaké wong-wong mau.

BAB 5

1 Ing kono wong mursid bakal ngadeg kanthi kendel ana ing ngarepe wong kang padha nandhang sangsara lan ora nganggep marang kangelane.
2 Manawa padha weruh, padha wedi banget, lan padha gumun marga saka kaluputane kang endah, ngluwihi kabeh kang dikarepake.
3 Wong-wong mau padha mratobat lan nggresah marga saka sedhih, bakal padha ngucap ing sajroning ati: Iki wong kang kadhang-kadhang dipoyoki lan dipoyoki.
4 Kita wong bodho padha nganggep uripe dadi gila, lan wekasane ora kajen keringan.
5 Kadospundi piyambakipun punika kagolong dados para putraning Allah, saha pandumanipun wonten ing satengahing para suci!
6 Mulané aku padha nyimpang saka dalaning kayektèn, lan padhanging kabeneran ora sumunar marang kita, lan srengéngé kayektèn ora njedhul marang kita.
7 Kawula sami kesrakat wonten ing margining duraka lan karusakan, inggih punika kita sampun nglangkungi ara-ara samun, ingkang boten wonten margiipun, nanging marginipun Sang Yehuwah kita boten mangertos.
8 Apa gunane kita gumunggung? Utawa apa gunane kasugihan kita kanthi gumunggung?
9 Kabeh iku sirna kaya wewayangan, lan kaya layang kang kesusu;
10 Kayadene prau kang nyabrang ing ombaking banyu, kang samangsa liwati, ora ana tilase, lan dalane keel ing ombak;
11 Utawa kaya manuk kang mabur ana ing awang-awang, ora ana tandha-tandhane dalane, nanging hawa kang padhang kang digebugi swiwine lan pedhot-pedhot marga saka swarane lan obahe kang nggegirisi, banjur padha liwat. lan ing kono ora ana tandha-tandha ing ngendi dheweke lunga;
12 Utawa kaya panah sing katembak ing tandha, mbeberake awang-awang, kang enggal-enggal nglumpukake maneh, nganti wong ora bisa ngerti liwat ngendi.
13 Mangkono uga kita, sawuse kita lair, kita padha mati, lan ora ana tandha-tandha kabecikan. nanging padha tumpes marga saka piala kita dhewe.
14 Awit pangarep-arep wong duraka iku kaya lebu sing kabur ing angin; kaya buih tipis sing dibuwang dening prahara; kayadene asep kang sumiyar ana ing prahara, lan sirna kayadene pangeling-eling marang tamu kang mung sedina.
15 Nanging wong mursid urip ing salawas-lawase; ganjarané uga ana ing Pangéran, lan pangopènané ana ing Kang Mahaluhur.
16 Mulané wong-wong mau bakal nampa karajan sing mulya, lan makutha sing apik saka astane Pangéran, amarga Panjenengané bakal nutupi wong-wong mau nganggo astane tengen, lan bakal ngayomi wong-wong mau nganggo astané.
17 Dhèwèké bakal nganggep drengkiné dadi gegaman sing lengkap, lan makhluk mau bakal didadèkaké gegaman kanggo males mungsuhé.
18 Panjenengane bakal ngagem kabeneran minangka tutup dhadha, lan kaadilan minangka ketopong.
19 Dheweke bakal njupuk kasucian minangka tameng sing ora bisa dikalahake.
20 Bendune bakal ngasah dadi pedhang, lan jagad bakal perang karo dheweke nglawan wong sing ora wicaksana.
21 Banjur gludhug sing ngarahake tengen bakal metu; lan saka mega, kaya saka gandhewo ditarik sumur, bakal padha mabur menyang tandha.
22 Lan udan es sing kebak bebendu bakal dibuwang kaya saka gandhewo watu, lan banyu segara bakal nempuh wong-wong mau, lan banjir bakal klelep banget.
23 Ya, angin gedhe bakal nempuh wong-wong mau, lan kaya prahara bakal kabur, mulane piala bakal ngrusak salumahing bumi, lan dhampare para prawira bakal nggegirisi.

BAB 6

1 Mulané para ratu padha ngrungokna lan ngertia; sinaua, para hakim ing poncoting bumi.
2 Padha ngrungokna, he para pangwasa para bangsa, lan padha gumunggunga marga saka akehe para bangsa.
3 Awit Gusti Allah sing maringi kekuwatan marang kowé lan pangwasané Gusti Allah sing Mahaluhur, sing bakal nitèni penggawému lan nitèni pituturmu.
4 Amarga, minangka abdiné Kratoné, kowé padha ora netepi angger-anggering Torèt, ora netepi angger-anggeré Gusti Allah;
5 Panjenengane bakal nekani kowe kanthi nggegirisi lan enggal-enggal, amarga wong-wong kang ana ing tengger-tengger pangurbanan bakal dihukum.
6 Awit sih-kadarman bakal ngapura marang wong-wong sing ala, nanging wong sing kuwat bakal disiksa.
7 Awit Panjenengané, Kang Mahakwasa, iku ora wedi marang sapa waé, lan ora wedi marang kaluhurané sapa waé, amarga Panjenengané wis nitahaké sing cilik lan sing gedhé, lan ngrèmèhaké wong kabèh.
8 Nanging pacoban kang abot bakal nekani para prawira.
9 Mulané para ratu, aku pitutur marang kowé, supaya kowé padha sinau kawicaksanan, lan aja nganti kleru.
10 Awit wong sing netepi sutyi bakal dianggep suci;
11 Mulané kowé padha tresna marang pituturku; kepéngin wong-wong mau, lan kowé bakal diwulangi.
12 Kawicaksanan iku mulya lan ora bakal sirna;
13 Dhèwèké ngalang-alangi wong-wong sing péngin marang dhèwèké, supaya dhèwèké ngerti dhéwé.
14 Sing sapa nggolèki esuk-esuk, ora bakal ngalami kasusahan gedhé, merga bakal ketemu lungguh ana ing ngarep lawangé.
15 Dadi, kanggo mikir bab dheweke iku sampurna saka kawicaksanan, lan sing sapa njaga dheweke bakal enggal tanpa kakuwatan.
16 Amarga dheweke mlaku-mlaku nggoleki wong-wong sing pantes kanggo dheweke, ngetutake awake dhewe ing dalan, lan nemoni wong-wong mau ing saben pikirane.
17 Amarga wiwitane sejatine yaiku kepinginan kanggo disiplin; lan sing ngurus disiplin iku katresnan;

18 Lan katresnan iku netepi angger-anggeré; lan nggatekake angger-anggere dheweke minangka jaminan ora bakal rusak;
19 Lan kang ora rusak iku ndadekake kita cedhak marang Gusti Allah.
20 Mulané pepénginan kawicaksanan ndadèkaké karajan.
21 He, para ratuning bangsa, manawa kasenenganmu ana ing dhampar lan raja-raja, padha mulyakake kawicaksanan, supaya kowe padha jumeneng ratu ing salawas-lawase.
22 Ing bab kawicaksanan, apa iku, lan carane dheweke teka, Aku bakal ngandhani sampeyan, lan ora bakal ndhelikake wewadi saka sampeyan, nanging bakal nggoleki dheweke wiwit wiwitan lair, lan bakal nggawa kawruh babagan dheweke menyang pepadhang, lan ora bakal ngliwati bebener.
23 Aku uga ora bakal lunga kanthi meri; awit wong kang kaya mangkono iku ora bakal nunggal karo kawicaksanan.
24 Nanging akehe wong wicaksana iku nuwuhake karahayoning jagad, lan ratu kang wicaksana iku nulungi rakyate.
25 Mulané tampanana piwulang srana pituturku, lan piwulang kuwi bakal mupangati kowé.

BAB 7

1 Ingsun uga manungsa kang bisa mati, kaya wong kabeh, lan turune kang kawitane saka ing bumi,
2 Ana ing guwa-garbane ibuku, sajroné sepuluh sasi wis didadèkaké daging, kakumpul ing getih, saka wijining manungsa, lan kasenengan kang dumadi nalika turu.
3 Lan nalika aku lair, aku narik ing awang-awang, lan tiba ing bumi, sing kaya alam, lan swara pisanan sing dakucapake yaiku nangis, kaya wong liya.
4 Aku disusupi nganggo lampin, lan kanthi ati-ati.
5 Amarga ora ana ratu sing lair saka wiwitan.
6 Amarga kabeh wong duwe lawang mlebu ing urip siji, lan kaya mangkono uga bakal metu.
7 Mulané aku ndedonga, aku diparingi pangertèn, aku nyebut marang Gusti Allah, lan roh kawicaksanan teka marang aku.
8 Aku luwih milih dheweke sadurunge tegak lan dhampar, lan ora nganggep kasugihan tinimbang karo dheweke.
9 Aku uga ora mbandhingake watu larang-larang, amarga kabeh emas ing dheweke kaya wedhi cilik, lan salaka bakal dianggep kaya lempung ing ngarepe.
10 Aku tresna marang dheweke ngluwihi kesehatan lan kaendahan, lan aku milih dheweke tinimbang cahya, amarga padhang sing metu saka dheweke ora bakal mati.
11 Sakabehing kabecikan bebarengan karo dheweke, lan kasugihan sing ora kaetung ing tangane.
12 Aku bungah-bungah marga saka wong-wong mau kabèh, amarga kawicaksanan padha ndhisiki wong-wong mau, lan aku ora ngerti yèn dhèwèké iku ibuné.
13 Aku sinau kanthi sregep sinau, lan sregep ngaturi pitutur marang dheweke, ora ndhelikake kasugihane.
14 Amarga dheweke dadi bandha kanggo wong-wong sing ora bakal ilang, lan wong-wong sing nggunakake dheweke dadi mitrane Gusti Allah, amarga padha dialem amarga kanugrahane saka sinau.
15 Gusti Allah maringi aku supaya bisa ngomong kaya sing dakkarepake, lan bisa ngandhut apa sing cocog karo apa sing diparingake marang aku, amarga Panjenengane iku kang nuntun marang kawicaksanan, lan nuntun wong wicaksana.
16 Amarga kita lan tembung kita ana ing astane; sakehing kawicaksanan sarta kawruh bab pakaryan.
17 Awit Panjenengané wis maringi aku kawruh tartamtu bab apa sing ana, yaiku ngerti carane jagad iki digawe, lan tumindake unsur-unsur.
18 Wiwitane, pungkasan lan tengahing jaman: owah-owahane srengenge lan owah-owahan mangsa.
19 Sirkulasi taun lan panggonane lintang-lintang:
20 Wujude makhluk urip, lan bebendune kewan galak: angin gedhe lan pikirane manungsa: macem-macem tetuwuhan lan kautaman oyod;
21 Lan samubarang kang rahasia utawa kang nyata, iku Aku sumurup.
22 Awit kawicaksanan, sing gawé samubarang kabèh, wis mulangi aku, awit ana roh pangertèn sing suci, mung siji, macem-macem, licik, sregep, cetha, tanpa cacad, cetha, ora kena cilaka, tresna marang barang sing becik. cepet, sing ora bisa ditinggalake, siap kanggo nindakake kabecikan,
23 Asih marang manungsa, teguh, teguh, ora waspada, nduwèni kekuwatan, ngawasi samubarang kabèh, lan nduwèni sakèhing pangertèn, roh sing resik lan licik.
24 Awit kawicaksanan iku luwih obah tinimbang obah-obah;
25 Amarga dheweke iku napasing pangwasane Gusti Allah, lan pangaribawa kang murni saka kamulyane Kang Mahakwasa, mula ora ana barang kang najis ana ing dheweke.
26 Amarga iku padhanging pepadhang kang langgeng, pangilon kang tanpa cacad saka pangwasane Gusti Allah, lan gambaring kasaenan.
27 Lan dadi siji, dheweke bisa nindakake samubarang kabeh, lan tetep ana ing awake dhewe, dheweke ndadekake samubarang kabeh dadi anyar, lan ing kabeh abad lumebu ing jiwa-jiwa suci, dheweke nggawe kanca-kancane Gusti Allah lan para nabi.
28 Awit Gusti Allah ora nresnani sapa-sapa kejaba marang wong sing nduwé kawicaksanan.
29 Amarga iku luwih ayu tinimbang srengéngé, lan ngungkuli sakèhé lintang-lintang;
30 Sawisé iku bakal wengi, nanging piala ora bakal ngungkuli kawicaksanan.

BAB 8

1 Kawicaksanan mrambat saka ing sisih kiwa menyang sisih liyane kanthi gagah-gagahan;
2 Aku tresna marang dheweke, lan wiwit enom dakgoleki, aku kepéngin dadi jodhoku, lan aku seneng karo kaendahane.
3 Satemah dheweke wanuh karo Gusti Allah, dheweke ngluhurake kaluhurane;

4 Amarga dheweke ngerti wewadi ing kawruh bab Gusti Allah, lan tresna marang pakaryane.
5 Menawa kasugihan dadi darbeke sing dikarepake ing urip iki; Apa sing luwih sugih tinimbang kawicaksanan, sing bisa nindakake samubarang?
6 Lan yen kawicaksanan tumindak; sapa ing antarane wong-wong iku sing luwih licik tinimbang dheweke?
7 Manawa ana wong kang tresna marang kabeneran, panggawene iku kabecikan, awit wong wadon iku mulangake kaprigelan lan kawicaksanan, kaadilan lan kateguhan;
8 Manawa ana wong kang kapengin akèh pengalaman, wong wadon iku ngerti bab-bab sing wis lawas, lan ngira-ngira kanthi bener apa kang bakal kelakon;
9 Mulané aku duwé niat arep ngeterké dhèwèké supaya manggon karo aku, merga ngerti nèk dhèwèké bakal dadi penaséhat bab sing apik lan panglipur ing kasusahan lan kasusahan.
10 Marga saka dheweke, aku bakal diajeni ing antarane wong akeh, lan aku bakal diajeni karo para pinituwa, sanajan aku isih enom.
11 Aku bakal tinemu kanthi gumunggung ing pangadilan, lan bakal kagum ana ing ngarepe para wong gedhe.
12 Manawa Ingsun ngendheg ilat, wong-wong iku padha nglilani, lan manawa Ingsun ngandika, padha nggatekakake marang Ingsun;
13 Lan marga saka iku, Ingsun bakal olèh kalanggengan, sarta Ingsun bakal ninggalaké pangéling-éling kang langgeng tumrap wong-wong kang padha nututi Ingsun.
14 Ingsun bakal ngaturake para bangsa, lan para bangsa bakal padha tundhuk marang Ingsun.
15 Wong-wong kang nggegirisi bakal padha wedi, manawa mung krungu bab Aku; Aku bakal ketemu apik ing antarane wong akeh, lan gagah prakosa ing perang.
16 Sawisé aku lumebu ing omahku, aku bakal leren karo dheweke, amarga omongane ora ana gairah; lan manggon karo dheweke ora duwe susah, nanging bungah lan bungah.
17 Saiki nalika aku mikir lan mikir ing atiku, manawa manunggal karo kawicaksanan iku langgeng;
18 Lan seneng banget yen dheweke kekancan; lan ing karya tangane iku kasugihan tanpa wates; lan ing ngleksanani konferensi karo dheweke, prudence; lan nalika ngomong karo dheweke, laporan apik; Aku lunga babagan nggoleki carane njupuk dheweke kanggo kula.
19 Awit aku iki bocah sing pinter lan nduwé semangat sing apik.
20 Malah, sanadyan becik, aku teka ing badan tanpa cacad.
21 Nanging, nalika aku ngerti yen aku ora bisa entuk dheweke, kajaba Gusti Allah maringi dheweke marang aku; lan sing ana titik kawicaksanan uga ngerti kang hadiah dheweke; Aku ndedonga marang Sang Yehuwah, lan nyuwun marang Panjenengane, lan karo gumolonging ati aku matur:

BAB 9

1 Dhuh Allahipun para leluhur kawula, saha Gusti ingkang maha welas asih, ingkang nitahaken samukawis srana pangandika Paduka,
2 Lan ndadèkaké manungsa srana kawicaksananmu, supaya bisa nguwasani para titah sing Panjenengan titahaké.
3 Lan atur jagat miturut kabeneran lan kabeneran, lan nglakonana pangadilan kanthi ati kang jujur.
4 Kawula mugi Paduka paringi kawicaksanan, ingkang lenggah ing dhampar Paduka; lan aja nampik Aku saka ing antarane anak-anakmu.
5 Amargi kawula saha putranipun abdi Paduka punika tiyang ingkang ringkih, namung sakedhik, saha alit-alit ingkang boten saged mangertosi pranatan saha angger-angger.
6 Sanadyan ana wong kang ora sampurna ing antarané para anaking manungsa, nanging manawa kawicaksananmu ora ana ing antarané, wong iku ora bakal dianggep apa-apa.
7 Kawula sampun Paduka pilih dados ratuning bangsa Paduka, saha hakimipun putra-putriira.
8 Kawula sampun Paduka dhawuhi mbangun padaleman wonten ing gunung Paduka ingkang suci, saha misbyah wonten ing kitha ingkang Paduka enggoni, kados ta Tarub Suci, ingkang sampun Paduka cawisaken wiwit wiwitan.
9 Anadene kawicaksanan iku nunggil karo sira, kang sumurup marang panggawenira, sarta wus ana nalika Panjenengan nitahake jagad, sarta sumurup apa kang dadi keparenge sira ana ing ngarsane lan apa kang bener ing pepakonira.
10 Dhuh, Paduka mugi karsaa medal saking swarga Paduka ingkang suci, saha saking dhamparing kamulyan Paduka, supados wonten ing salebeting kawula, supados kawula saged nyumurupi punapa ingkang dados renaning Paduka.
11 Amarga dheweke ngerti lan ngerti kabeh, lan dheweke bakal nuntun aku kanthi ati-ati ing tumindakku, lan njaga aku ing kekuwatane.
12 Mulané panggawé-panggawéku bakal ketampa, lan aku bakal ngadili umatmu kanthi adil lan pantes lenggah ing lenggahé bapakku.
13 Awit sapa ta wong kang bisa ngerti karsaning Allah? utawa sapa sing bisa mikir apa kersané Gusti?
14 Amarga pikirane wong mati iku sengsara, lan rancangan kita ora mesthi.
15 Amarga badan kang rusak iku ndesek jiwa, lan tarub kadonyan iku mbebani pikiran kang mikirake samubarang.
16 Lan kita ora bisa ngira-ngira apa sing ana ing bumi, lan kanthi kerja keras kita bisa nemokake apa sing ana ing ngarep kita;
17 Lan sapa sing ngerti, yen ora menehi kawicaksanan lan ngutus Roh Suci saka ndhuwur?
18 Dadiné wong-wong sing urip ing bumi diowahi, lan wong-wong diwulangi bab-bab sing nyenengké kowé, lan dislametké karo kawicaksanan.

BAB 10

1 Panjenengane ngreksa Rama kang kawitan kang kawangun, kang katitahake piyambak, lan ngentasake saka ing tibane,
2 Panjenengané diparingi pangwasa ngwasani samubarang kabèh.
3 Nanging nalika wong duraka ninggal wong wadon mau marga nepsuné, wong mau uga mati marga saka nepsuné kang matèni seduluré.
4 Awitdene kang njalari bumi kacemplungake dening banjir, mulane kawicaksanan ngreksa maneh, lan nuntun lakune wong mursid ing kayu kang asor.
5 Kajaba iku, bangsa-bangsa ing sekuthon ala padha kawirangan, dheweke nemokake wong mursid, lan njaga dheweke tanpa cacad ana ing ngarsane Gusti Allah, lan ngreksa putrane kanthi welas asih marang putrane.
6 Bareng wong duraka tumpes, wong mursid iku diluwari, kang mlayu saka ing geni kang ambruk ing kutha lima.
7 Kang duraka nganti saprene, ara-ara samun kang kumelun dadi seksi, lan tetuwuhan kang metokake woh kang ora mateng, lan tugu uyah kang ngadeg dadi tugu wong kang ora pracaya.
8 Amarga ora mung kawicaksanan, wong-wong mau ora mung nandhang lara, amarga ora ngerti apa sing apik; nanging uga ninggalake wong-wong mau ing jagad iki minangka pangeling-eling marang kabodhoane, saengga ora bisa didhelikake ing bab-bab sing ditindakake.
9 Nanging kawicaksanan ngluwari wong-wong sing ngrawat dheweke.
10 Nalika wong mursid mlayu saka bebendune sadulure, dheweke nuntun dheweke ing dalan sing bener, nuduhake Kratoning Allah, lan menehi kawruh babagan perkara-perkara suci, nggawe dheweke sugih ing lelungan, lan nggedhekake asile.
11 Ing srakah wong kang nindhes dheweke, dheweke tetep ana ing sandhinge, lan ndadekake wong sugih.
12 Dheweke ngreksa dheweke saka mungsuhe, lan nglindhungi dheweke saka wong-wong sing ngindheti, lan ing perang sing sengit dheweke menehi kemenangan; supaya dheweke ngerti yen kabecikan luwih kuwat tinimbang kabeh.
13 Nalika wong mursid diedol, dheweke ora nilar dheweke, nanging ngluwari dheweke saka ing dosa: dheweke mudhun bareng karo dheweke menyang kuburan.
14 Nanging Panjenengané ora dilebokaké ing kunjara, nganti dhèwèké nggawa tekené Kratoné lan panguwasa marang wong-wong sing padha nindhes Panjenengané.
15 Dheweke ngluwari wong mursid lan turunan sing ora cacad saka bangsa sing nindhes.
16 Dheweke lumebu ing nyawane abdine Gusti, lan nglawan para ratu sing nggegirisi kanthi mukjijat lan pratandha;
17 Wong mursid paring ganjaran marang wong-wong mursid saka karyane, nuntun wong-wong mau ing dalan sing nggumunake, lan dadi tutupan ing wayah awan, lan padhanging lintang ing wayah bengi;
18 Wong-wong mau diirid ngliwati Segara Teberau, lan dituntun liwat banyu sing akèh.
19 Nanging mungsuh-mungsuhé dicemplungké lan diuncalké metu saka telengé.
20 Mulané para wong mursid padha ngrayah wong duraka, lan padha ngluhuraké asma Paduka ingkang suci, dhuh Yehuwah, saha sami ngluhuraken asta Paduka, ingkang merjuangaken tiyang-tiyang wau.
21 Awit kawicaksanan mbikak cangkemé wong bisu, lan ilaté wong sing ora bisa ngomong lancar.

BAB 11

1 Panggawéné wong-wong mau makmur ana ing tangané nabi suci.
2 Wong-wong mau padha ngliwati ara-ara samun sing ora ana pedunung, lan padha masang tarub ana ing panggonan kang ora ana dalane.
3 Wong-wong mau padha ngadeg nglawan mungsuhe, lan padha males marang mungsuhe.
4 Nalika padha ngelak, wong-wong mau padha sesambat marang Panjenengane, banjur kaparingan banyu saka ing watu watu, lan kasatané ilang saka watu kang atos.
5 Awit saka paukuman sing ditindakaké déning mungsuh-mungsuhé, mulané wong-wong mau padha kaparingan kabecikan.
6Amarga tinimbang kali kang terus-terusan kang mili getihe,
7 Kanggo piwulang sing nyata tumrap angger-anggering Torèt, kang njalari matèni bayi-bayi mau, Panjenengan paringi banyu akèh, srana sarana kang ora dikarepake.
8 Kanthi kasatan mau banjur nyritakake kapriye anggonmu ngukum para mungsuhe.
9 Amarga nalika padha diadili, nanging disiksa marga saka welas asih, wong-wong mau padha sumurup, manawa wong duraka padha diadili kanthi bebendu lan disiksa, ngelak kanthi cara liya tinimbang wong bener.
10 Awit saka iku sira paring piweling lan njajal kaya bapa, nanging kang liya, kaya ratu kang kaku, sira ngukum lan ngukum.
11 Wong-wong mau padha ora ana utawa ora ana, padha susahe.
12 Awit wong-wong mau padha sedhih tikel loro, lan padha sesambat amarga ngéling-éling bab-bab sing wis kepungkur.
13 Amarga nalika padha krungu saka paukumane dhewe, wong liya bakal entuk manfaat, banjur padha ngrasakake Gusti.
14 Awit wong-wong sing padha diajèni karo dipoyoki, nalika Panjenengané biyèn dibuwang nalika nguncalaké jabang bayi, wekasané, bareng weruh lelakon mau, banjur padha gumun.
15 Nanging marga saka pialane kang bodho, padha nyembah marang ula tanpa budi lan kewan kang ala, mula Panjenengan ndhatengake kewan kang ora ana gunane akeh banget marang wong-wong mau, supaya padha males piwales.
16 Supaya wong-wong padha ngerti, yèn manungsa nglakoni dosa, iya bakal diukum.

17 Awit asta Paduka ingkang Mahakuwaos, ingkang nitahaken jagad tanpa wujud, boten kersa ndhatengakaken bruwang kathah utawi singa galak ana ing satengahe.
18 Utawa kewan galak sing ora dingerteni, sing nesu, sing mentas digawe, ngetokke uap murub, utawa ambune kumelun sing reged, utawa ngetokake cemlorot sing nggegirisi saka mripate.
19 Mulané, ora mung kacilakan sing bisa njalari wong-wong mau ing wektu sing padha, nanging uga karusakan sing nggegirisi.
20 Ya, lan tanpa kekuwatan iki, wong-wong mau padha ambruk kanthi siji bledosan, dianiaya dening piwales, lan kasebar srana napasing pangwasa Paduka;
21 Amarga Panjenengane bisa ngatonake kekuwatanmu sing gedhe ing salawas-lawase; lan sapa kang bisa nglawan kekuwataning lengenmu?
22 Awitdene jagad saisine ana ing ngarepira iku kaya wiji sathithik saka timbangan, iya kaya ebun esuk kang tiba ing bumi.
23 Nanging Paduka welas dhateng sadaya tiyang; amarga sampeyan bisa nindakake samubarang kabeh, lan nglirik marang dosane manungsa, amarga dosa-dosa kasebut kudu didandani.
24 Awit kowé nresnani samubarang sing ana, lan ora nyelaki apa-apa sing digawé, awit kowé ora bakal nitahké apa-apa, nèk kowé sengit marang kuwi.
25 Lan kepriyé bisané ana barang tahan, yèn ora karsamu? utawa wis wadi, yen ora disebut dening sampeyan?
26 Nanging sadaya punika Paduka paringaken, awit tiyang-tiyang punika kagungan Paduka, dhuh Yehuwah, Paduka ingkang tresna dhateng nyawa.

BAB 12

1 Amargi Roh Paduka ingkang boten mursid wonten ing samukawis.
2 Mulané, wong-wong sing padha gawé dosa, mbok wènèhna sathithik-thithika, lan eling-eling marang wong-wong mau, supaya padha ninggal pialané, dhuh Gusti.
3 Amargi Paduka sampun kersa nyirnakaken tiyang-tiyang ingkang sampun sepuh wonten ing tanah Paduka ingkang suci, margi saking tanganipun para leluhur kawula.
4 Wong kang koksengiti iku marga nindakake pakaryan tenung lan kurban kang ala;
5 Lan uga wong-wong sing matèni bocah-bocah sing ora duwe welas asih, sing mangan daging manungsa, lan pésta getih,
6 Kanthi para imam saka ing satengahe wong-wong kang padha nyembah brahala, lan para wong tuwane, kang mateni wong-wong kang ora duwe pitulungan kanthi tangane dhewe.
7 Supaya tanah sing kok mulyakake, bisa dadi jajahaning para putraning Allah.
8 Nanging malah wong-wong sing padha Paduka tulungi minangka manungsa, saha ingkang Paduka kirimaken tawon, ingkang dados pambiwaraning wadya-bala Paduka, supados sathithik-thithika Paduka tumpes.
9 Sanesipun Paduka boten saged ndherek tiyang duraka wonten ing tanganipun tiyang mursid wonten ing paprangan, utawi nyirnakaken tiyang-tiyang wau kanthi kewan kejem utawi kanthi tembung kasar.
10 Nanging sathithik-thithika Paduka nindakaken paukuman Paduka dhateng tiyang-tiyang wau, sarta Paduka paringi karsa mratobat, awit boten ngertos bilih tiyang-tiyang wau punika turunan ingkang nakal, saha anggenipun murka dhateng tiyang-tiyang wau, saha anggenipun nggadhahi panggalihipun boten malih.
11 Amarga iku wiji sing kena ing ipat-ipat wiwit wiwitan; lan sira ora paring pangapura marang wong-wong mau marga saka wedi marang wong-wong mau.
12 Sapa sing bakal ngomong: Apa sing koktindakké? utawa sapa sing bakal nglawan paukumanmu? utawa sapa sing bakal nyalahké kowé kanggo bangsa-bangsa sing bakal sirna, sing wis Dakgawé? utawa sapa sing bakal teka nglawan kowé, arep males wong-wong sing ora bener?
13 Amarga ora ana Gusti Allah liyane, kajaba sampeyan, sing nggatekake kabeh wong, sing bakal sampeyan tuduhake manawa paukumanmu ora salah.
14 Raja utawa raja ora bakal bisa nglawan marang kowé, merga saka sapa waé sing wis kokdukani.
15 Mulané, merga kowé dhéwé sing bener, kowé mréntah kabèh perkara sing bener, lan kowé mikir ora cocog karo kekuwatanmu kanggo ngukum wong sing ora pantes diukum.
16 Amargi pangwaos Paduka punika wiwitaning kaleresan, lan awit Paduka punika Gustinipun sadaya, punika ndadosaken Paduka welas asih dhateng sadaya tiyang.
17 Amarga manawa wong-wong padha ora ngandel yen Panjenengane iku kuwasa kang sampurna, sira nuduhake kakuwatanira, lan ana ing antarane wong-wong kang padha sumurup, Panjenengane nuduhake kandele.
18 Nanging kowé, sing nguwasani kekuwatanmu, ngadili kanthi adil, lan ndhawuhi aku kanthi sih-rahmat, amarga sampeyan bisa nggunakake kekuwatan, manawa sampeyan pengin.
19 Nanging marga saka tumindak kang mangkono iku Panjenengan paring piwulang marang umate, supaya wong kang adil iku kudu welas asih, lan ndadèkaké anak-anakmu dadi pangarep-arep kang becik, supaya Panjenengané paring pamratobat tumrap dosa.
20 Sabab manawa kowe ngukum mungsuhe anak-anakmu lan wong-wong kang padha diukum pati, kanthi rembugan kaya mangkono iku, sarta paring wektu lan papan, supaya bisa luput saka pialane.
21 Satemené anggonmu ngadili anak-anakmu dhéwé, lan kowé wis supaos marang para leluhuré, lan prejanjian-prajanjian sing apik?
22 Awit saking punika, sarèhning paduka paring paduka dhateng kawula sadaya, Paduka nggebag mengsah kawula ping sèwu, supados manawi kawula sami ngadili, mugi karsaa mirsani kasaénan Paduka, lan manawi kawula sami dipun adili, mugi karsaa nyuwun welas asih.
23 Mulané, sanadyan manungsa uripé ora adil lan ora adil, nanging kowé padha nyiksa wong-wong mau nganggo panggawéné nistha dhéwé.

24 Awitdene padha kesasar adoh banget ana ing dalan kang kaluputan, sarta padha dianggep dadi allah, kang malah diremehake ing antarane kewan-kewane mungsuhe, padha diapusi, kaya wong kang ora duwe budi.
25 Mulané, kowé ndhawuhaké paukuman marang wong-wong mau, kaya bocah-bocah sing ora nganggo akal.
26 Nanging wong-wong sing ora gelem diowahi karo piwulang sing ditindakké karo wong-wong kuwi, bakal ngrasakaké paukuman sing pantes kanggo Gusti Allah.
27 Lah, delengen apa sing digawèkké karo wong-wong sing padha ngrasa sedhih nalika diukum, yaiku wong-wong sing dianggep allah; Saiki padha diukum ing wong-wong mau, nalika padha ndeleng iku, padha ngakoni yen Panjenengane iku Gusti Allah kang bener, kang sadurunge padha selak ora ngerti, lan mulane padha teka ing paukuman nemen marang wong-wong mau.

BAB 13

1 Satemene muspra kabeh manungsa kang ora ngreti marang Gusti Allah, lan ora bisa wanuh marang kang ana ing samubarang kang becik, lan ora ngakoni marang panggawene, marga saka panggawene.
2 Nanging kang kaanggep geni, angin, angin kang gumebyar, ubenging lintang-lintang, banyu kang gumebyar, apadene cahyaning langit, iku para dewa kang nguwasani jagad.
3 Kang kaendahane, yen ditresnani, padha dadi allah; supaya padha ngerti carane luwih apik Pangérané wong-wong mau: kanggo sing pangarang pisanan kaendahan wis digawe wong.
4 Nanging manawa wong-wong mau padha gumun marang pangwasane lan kautamane, padha sumurup marga saka iku, manawa Panjenengane kang nitahake iku luwih kuwasa.
5 Awit saka kaluhuran lan kaelokane para titah, kang nitahake iku katon.
6 Nanging ing bab iki, wong-wong mau ora bisa disalahké, merga bokmanawa wong-wong kuwi kesasar ngupaya Gusti Allah lan kepéngin ketemu.
7 Amarga padha ngerti marang pakaryané, wong-wong mau padha nggolèki Panjenenganė kanthi temen-temen, lan padha precaya marang paningalé, amarga samubarang kang katon iku éndah.
8 Nanging wong-wong mau uga ora bakal diapura.
9 Saupama wong-wong mau bisa ngerti apa-apa, nganti bisa ngarah marang donya; Kapriye dene wong-wong mau padha ora nemoni Pangerane?
10 Nanging wong-wong iku sengsara, lan pangarep-arepe wong mati, kang ngarani dewa-dewa, yaiku gaweaning tangane manungsa, emas lan salaka, kanggo nyipta seni, lan rupane kewan, utawa watu tanpa guna, karya. saka tangan kuna.
11 Anadene tukang kayu kang nebang kayu, sawuse negor wit kang cocog, banjur ngethok kabeh kulit ing sakubenge kanthi trampil, banjur dirampungake kanthi apik lan digawe prabot kang cocog kanggo uripe manungsa;
12 Lan sawise mbuwang uwuh saka karyane kanggo nyiyapake dhaharan, dheweke dadi kenyang;
13 Lan njupuk sampah ing antarane wong-wong sing ora ana gunane, yaiku kayu sing bengkong lan kebak simpul, banjur ngukir kanthi temen-temen, nalika ora ana sing kudu ditindakake, lan digawe kanthi kapinteran, lan digawe kanggo gambar wong;
14 Utawa digawe kaya kewan kang ala, dilapisi wungu lan diwarnai abang, lan sakehing titik ing kono ditutupi;
15 Bareng wis digawe kamar kang trep, banjur dilebokake ing tembok, banjur dirajut nganggo wesi.
16 Amarga Panjenenganė nyediakaké supaya ora tiba, amarga ngerti yèn ora bisa nylametaké awaké dhéwé; amarga iku gambar, lan mbutuhake pitulungan.
17 Banjur ndedonga kanggo bandhane, kanggo bojo lan anak-anake, lan ora isin ngomong karo wong sing ora duwe nyawa.
18 Wong kang ringkih padha disuwuni kawarasan; awit kanthi andhap asor nyuwun pitulungan marang sing ora bisa nulungi;
19 Lan kanggo entuk lan entuk, lan kanggo sukses saka tangane, njaluk kemampuan kanggo nindakake saka wong, sing paling ora bisa nindakake apa-apa.

BAB 14

1 Ana maneh wong kang lagi nyiapake lelayaran, arep nyabrang ombak kang nggegirisi, banjur nimbali kayu kang luwih bosok tinimbang wadhah kang nggawa dheweke.
2 Satemene pepinginan golek bathi iku kang ngrancang, lan tukang gawe iku kanthi kapinterane.
3 Nanging peparing Paduka, dhuh Rama, ingkang nguwaosi punika, awit Paduka sampun ndhatengaken dalan wonten ing saganten, saha dalan ingkang aman wonten ing ombak;
4 Nèk kowé isa nylametké saka sakèhé bebaya, senajan ana wong sing lunga menyang segara tanpa ilmu.
5 Nanging kowé ora karsa yèn panggawé kawicaksananmu dadi nganggur, mulané wong-wong padha masrahaké nyawané marang kayu cilik, lan nyabrang segara kang ombak-ombak nganggo prau kang ringkih bakal slamet.
6 Awit ing jaman kuna uga, nalika para raksasa kang gumunggung tumpes, pangarep-areping jagad kang kakuwasani asta Paduka luput ing prau kang ringkih, lan ninggal turun-tumurun ing salawas-lawase.
7 Amargi begja kayu ingkang dadosipun kaleresan.
8 Nanging sing digawe dening tangan, uga kena ing ipat-ipat, uga kaya sing nitahake. lan iku, amarga, kang corruptible, iku disebut dewa.
9 Amarga wong duraka lan duraka iku padha disengiti marang Gusti Allah.
10 Awit samubarang kang katitahake bakal diukum bebarengan karo kang nitahake.
11 Mulané brahala-brahalané bangsa-bangsa liya bakal ditindakké, awit ing titahé Gusti Allah, brahala-brahala kuwi dadi nistha lan dadi sandhungan kanggo nyawané manungsa, lan dadi jiret kanggo sikilé wong sing ora wicaksana.

12 Awit panyipta brahala iku wiwitaning laku cabul kasukman, lan panemune iku dadi rusaking urip.
13 Awit saka wiwitan mula ora ana, lan ora bakal ana ing salawas-lawase.
14 Awit wong-wong kuwi teka nang jagat kéné merga kaluhurané manungsa, mulané bakal enggal-enggal mati.
15 Amarga ana bapa kang nandhang kasusahan sing ora suwe, nalika nggawe reca putrane dicopot, saiki ngurmati dheweke minangka dewa, sing biyen wis mati, lan diparingake upacara lan kurban marang wong-wong sing ana ing sangisore.
16 Mangkono ing salawas-lawase, adat-tata-cara kang ora mursid kang tuwuh dadi angger-anggering Toret, lan reca-reca ukir disembah miturut dhawuhe para ratu.
17 Wong-wong mau ora bisa diajèni ana ing ngarsané, merga manggon adoh, padha nganggep palsu rainé saka adoh, lan didadèkaké recané ratu sing diajèni, supaya kanthi temen-temen mau bisa ngojok-ojoki wong mau. ora ana, kaya-kaya ana.
18 Uga, ketekunan sing tunggal saka tukang uga mbantu wong sing ora ngerti babagan takhayul.
19 Merga bokmanawa dhèwèké kepéngin nyenengké wong sing nduwèni pangwasa, mulané dhèwèké meksa kabèh kapinteranė kanggo mèlu gaya sing apik.
20 Mulané wong-wong mau, sing kepéngin nduwèni sih-rahmaté, saiki nganggep Gusti Yésus kuwi allah, sing sakdurungé dihormati.
21 Lan iki minangka kesempatan kanggo ngapusi jagad iki: amarga wong-wong sing nandhang bilai utawa tirani, diarani watu lan saham jeneng sing ora bisa dingerteni.
22 Lan iki ora cukup kanggo wong-wong mau, sing padha kesasar ing kawruh Gusti Allah; nanging nalika padha urip ing perang gedhe saka kabodhoan, wewelak sing gedhe banget diarani tentrem.
23 Amarga nalika padha mateni anak-anake minangka kurban, utawa nindakake upacara-upacara rahasia, utawa nindakake upacara-upacara aneh;
24 Wong-wong mau wis ora najisaké urip lan omah-omah manèh, nanging siji-sijia matèni wong liya kanthi culika, utawa gawé susahé wong mau srana laku jina.
25 Dadiné kabèh wong ora kejaba ngwasani getih, matèni wong, nyolong, ngapusi, korupsi, ora setya, ribut, sumpah,
26 Rerege wong becik, lali marang tumindak becik, najisake jiwane, owah-owahaning budi, rusuh ing bebrayan, laku jina lan najis kang tanpa isin.
27 Awit anggoné nyembah brahala, sing ora dijenengi, kuwi wiwitané, jalaran, lan pungkasané kabèh piala.
28 Awit wong-wong kuwi edan nalika bungah-bungah, utawa medhar wangsit goroh, utawa urip kanthi ora adil, utawa kanthi gampang sumpah.
29 Awitdene padha kumandel marang brahala-brahala kang ora duwe nyawa; sanadyan sumpah palsu, nanging padha katon ora bakal cilaka.
30 Nanging merga loro-loroné, wong-wong mau bakal diukum kanthi adil, merga ora nganggep apik marang Gusti Allah, nggatèkké brahala, lan uga sumpah ngapusi lan ngrèmèhké kasucian.
31 Awit dudu pangwasané wong sing sumpah, nanging piwales sing bener kanggo wong dosa, sing tansah ngukum dosané wong duraka.

BAB 15

1 Nanging, dhuh Allah, Paduka ingkang welas asih lan setya, sabar-sabar lan ing sih-kadarman Paduka paring dhawuh dhateng samukawis.
2 Awit nèk awaké déwé dosa, awaké déwé iki kagunganė Gusti Allah, awit awaké déwé ngerti kwasané Gusti Allah, nanging awaké déwé ora bakal nglakoni dosa, awit awaké déwé ngerti nèk awaké déwé iki dianggep dadi kagunganė.
3 Amargi wanuh dhateng Paduka punika kayektèn ingkang sampurna, inggih punika nguningani pangwaos Paduka punika oyodipun kalanggengan.
4 Awit ciptaané manungsa ora bisa ngapusi kita, utawa gambar sing mawarni-warni, karyané tukang lukisan sing ora ana wohé;
5 Pandangan kang mbujuk wong gemblung supaya nepsu marang iku, mulane padha kepingin rupane reca mati kang ora ana ambegan.
6 Wong kang nitahaké, kang kapéngin, lan kang nyembah marang iku, iku padha seneng marang kang ala, sarta pantes nampani prekara kang kaya mangkono iku.
7 Para juru kundhi, sing ngolah lemah sing alus, nggawe saben prau kanthi tenaga sing akeh banget kanggo ngladeni kita: ya, saka lempung sing padha digawe kanggo piranti sing resik, lan uga kabeh sing ngawula, nanging apa sing kudu ditindakake. nggunakakė salah siji Urut, potter dhewe iku hakim.
8 Lan anggone nindakake pagaweane kanthi nistha, iku gawe dewa kang tanpa guna saka lempung kang padha, yaiku kang biyen digawe saka lemah dhewe, lan ora suwe maneh banjur bali maneh, nalika nyawane kang diutangi bakal sirna. dituntut.
9 Sanadyan mangkono iku, ora mung anggoné nyambut-gawé akèh, lan uripé ora kari, nanging ngudi ngungkuli para tukang emas lan salaka, lan ngudi kaya para tukang tembaga, lan nganggep kaluhurané gawé barang palsu.
10 Atine kaya awu, pangarep-arepe ngluwihi bumi, lan uripe luwih murah tinimbang lempung.
11 Amarga Panjenengané ora wanuh marang Kang Nitahake, lan Panjenengané kang paring inspirasi marang Panjenengané, lan ambegan roh kang urip.
12 Nanging wong-wong padha nganggep urip kita iki minangka hiburan, lan wektu kita ana ing kene minangka pasar kanggo entuk bathi, amarga, ujare, kita kudu entuk kabeh, sanajan kanthi cara sing ala.
13 Awit wong iki, sing barang-barang kadonyan nggawe wadhah sing rapuh lan reca-reca, ngerti nèk dhèwèké ngungkuli wong liya.
14 Lan sakehing mungsuhe umate, kang padha nguwasani wong-wong mau, iku padha bodho banget, lan sangsara tinimbang bocah-bocah.
15 Sakehe brahalane bangsa-bangsa mau padha kaanggep dadi allah, kang ora bisa dideleng kanthi mripat, ora bisa narik ambegan, ora bisa kuping kanggo

ngrungokake, lan ora bisa nyekel driji; dene sikile padha alon-alon.
16 Wong-wong sing nitahké kuwi mau, lan sing nyilih rohé dhéwé sing nitahké kuwi, nanging ora ana wong sing bisa nitahké allah sing kaya déwé.
17 Santukan Ida sampun mateng, mungguing Ida nglaksanayang barang mati klawan tangan duraka, santukan Ida punika ngungkuli sane patut kalaksanayang, santukan Ida urip sepisan, nanging sampun ngantos semeton.
18 Malah padha nyembah marang kewan-kewan kang disengiti, amarga yen ditandingake, ana sing luwih ala tinimbang liyane.
19 Samono uga ora ayu, satemah ditresnani ing bab kewan, nanging padha ora ngluhurake Gusti lan berkahe.

BAB 16

1 Mulané wong-wong mau padha diukum kanthi patut, lan disiksa déning kewan akèh.
2 Tinimbang paukuman iki, kanthi welas asih marang umate, Panjenengan nyawisake daging sing rasane aneh, malah manuk puyuh kanggo nggugah napsu.
3 Supaya wong-wong mau padha kepéngin mangan, supaya kewan-kewan sing dikongkon mèlu nesu, malah kepéngin banget. nanging iki, nandhang sangsara miskin kanggo papan cendhak, bisa digawe partakers saka rasa aneh.
4 Amarga wong-wong kang padha tumindak kasar iku kudu kapitunan, kang ora bisa diendhani.
5 Awitdene nalika kewan-kewan kang nggegirisi iku nempuh marang wong-wong mau, sarta padha mati marga saka greget ula bengkong, bebendumu ora langgeng ing salawas-lawase.
6 Nanging wong-wong mau padha sumelang mung sawatara mangsa, supaya padha dieling-eling, supaya padha nduwé tandha karahayon, supaya padha ngéling-éling marang dhawuh-dhawuh Paduka.
7 Awit wong sing malih marang Gusti Allah kuwi ora slamet merga apa sing dideleng, nanging Panjenengané sing dadi Juru Slameté kabèh wong.
8 Mulané kowé ndadèkké mungsuhmu ngakoni nèk kowé sing ngluwari saka sakèhé piala.
9 Tiyang-tiyang wau laler ingkang dipun pejahi, saha laler boten tinemu obat kangge gesangipun, awit tiyang-tiyang wau sami pantes kaukum dening tiyang-tiyang punika.
10 Nanging anak-anakmu ora kaya untune naga beracun, amarga sih-palimirmamu tansah nunggil karo wong-wong mau, lan padha waras.
11 Amargi tiyang-tiyang wau sami dipun tusuk, supados ngenget-enget dhateng pangandika Paduka; lan enggal-enggal padha kapitulungan rahayu, supaya aja nganti lali marang kabecikanmu.
12 Awit dudu tetuwuhan utawa plester kang bisa marasake wong-wong mau, nanging dhawuh Paduka, dhuh Yehuwah, ingkang marasaken sadaya.
13 Awit kowé nduwèni pangwasa urip lan pati;
14 Satemene wong mateni marga saka pialane, lan roh, yen wis metu, ora bali maneh; nyawa sing ditampa munggah ora teka maneh.
15 Nanging ora bisa uwal saka tanganmu.
16 Awitdene wong duraka, kang padha ora wanuh marang sira, padha digebugi marga saka kakuwataning lengenmu, padha disiya-siya kalawan udan deres, udan es lan udan kang aneh-aneh, nganti ora bisa nyingkiri, lan padha kamangsa dening geni.
17 Sabab, kang paling nggumunake, geni iku luwih daya ing banyu, kang mateni samubarang kabeh, kanggo donya perang kanggo wong mursid.
18 Awit sawetara wektu geni mau banjur suda, supaya ora ngobong kewan-kewan sing dikongkon nglawan wong duraka; nanging awake dhewe bisa ndeleng lan ngerti yen dheweke dianiaya kanthi paukuman saka Gusti Allah.
19 Lan ing wektu liya iku murub malah ing tengah banyu ngluwihi daya geni, sing bisa numpes woh-wohan saka negara sing ora adil.
20 Nanging Panjenengané paring pangan marang para mulékat marang umaté, lan Panjenengané ngutus wong-wong mau saka swarga roti sing dicawisaké tanpa gawé susahé, sing bisa nyukupi kasenengané saben wong lan nyarujuki saben rasa.
21 Amarga rejekimu nyritakake kabecikanmu marang anak-anakmu, lan ngladeni kabecikane wong sing mangan, lan nyenengi saben wong.
22 Nanging salju lan es tahan geni, lan ora leleh, supaya padha ngerti yen geni murub ing udan es, lan gumebyar ing udan, numpes wohing mungsuh.
23 Nanging iki malah nglalekake kekuwatane dhewe, supaya wong-wong mursid bisa dipangan.
24 Amargi titah ingkang ngabdi dhateng Paduka, ingkang nitahaken, ngundhakake kekuwatanipun nglawan tiyang ingkang duraka, supados paukumanipun, lan ngirangi kakiyatanipun kangge kauntungan tiyang ingkang pitados dhateng Paduka.
25 Mulané banjur diowahi dadi kabèh, lan manut marang sih-rahmatmu, sing nyusoni samubarang kabèh, manut pepénginané wong sing butuh.
26 Dhuh Yehuwah, anak-anak Paduka ingkang Paduka tresnani, saged mangertos, bilih dudu woh-wohan ingkang nyukani manungsa, nanging pangandikan Paduka ingkang ngreksa tiyang ingkang pitados dhateng Paduka.
27 Sabab kang ora sirna marga saka geni, kang dipanasake nganggo soroting srengenge sathithik, banjur lebur.
28 Supaya bisa dingerteni, manawa aku kudu nyedhak srengenge kanggo ngaturake panuwun marang Panjenengane, lan ing wayah awan ndedonga marang Panjenengane.
29 Awit pangarep-arepe wong kang ora duwe panuwun bakal sirna kaya es ing mangsa adhem, lan lumayu kaya banyu kang ora ana gunane.

BAB 17

1 Amargi agunging paukuman Paduka, saha boten saged dipunandharaken, mila tiyang ingkang boten dipun asuh sami kesasar.
2 Amarga nalika wong-wong sing ora adil ngira arep nindhes bangsa sing suci; padha kakurung ing omahe, para tawanan ing pepeteng, lan kakurung ing wayah bengi kang dawa, padha kabuwang saka ing panguwaos kang langgeng.
3 Amarga nalika padha ngira-ira ndhelik ing dosa-dosané kang ndhelik, padha kasebar ana ing sangisoring tutupan kang peteng ndhedhet kang lali, gumun banget, lan kagegeran karo rupa-rupa kang aneh.
4 Amarga pojok sing nyekel wong-wong mau ora bisa nyegah wong-wong mau supaya ora wedi, nanging swarane kaya banyu tiba keprungu ing sakubenge, lan wong-wong mau katon sedhih kanthi rai abot.
5 Ora ana daya geni sing bisa madhangi wong-wong mau, lan lintang-lintang padhang ora bisa madhangi wengi sing nggegirisi mau.
6 Mung ana geni murub dhewe, nggegirisi banget, amarga padha wedi banget, lan ngira apa sing dideleng luwih ala tinimbang sing ora katon.
7 Dene angen-angening sesorah, padha dibubrah, lan kawicaksanan kang gumunggung diwutahake kanthi wirang.
8 Awit wong-wong sing wis janji bakal ngilangake rasa wedi lan kasusahan saka wong sing lara, padha lara wedi, lan pantes digeguyu.
9 Sanadyan ora ana barang sing nggegirisi sing wedi marang wong-wong mau; nanging wedi karo kewan sing liwat, lan ngeses marang ula,
10 Wong-wong mau padha mati merga wedi, ora gelem nyumurupi awang-awang.
11 Sabab piala, kang disalahake dening paseksine dhewe, iku nggegirisi banget, lan ditindhes ing ati nurani, tansah ngramalake prakara kang ala.
12 Amarga rasa wedi iku ora liya, kajaba mung ngianati pitulungan sing diwenehake dening akal.
13 Lan pangarep-arep saka njero, sanadyan kurang, nganggep bodho luwih saka sabab kang nekakake siksa.
14 Nanging wong-wong mau padha turu ing wayah bengi sing padha, sing pancen ora bisa diendhani, lan sing teka saka ing telenging neraka sing ora bisa diendhani.
15 Sebagéyan padha nggegirisi amarga katon nggegirisi, lan sebagéyan semaput, atine padha keprungu, amarga dumadakan padha wedi lan ora diarep-arep.
16 Mulané, sapa waé sing tiba tiba, dikurung ing pakunjaran tanpa bar wesi.
17 Dadiné wong tani, pangon, utawa buruh ing pategalan, dhèwèké kecekel lan nanggung kabecikan sing ora bisa diendhani;
18 Apa ana angin sing sliweran, utawa swarane manuk sing nglirik ing antarane pang-pang kang njembarake, apadene banyu tiba sing nyenengake,
19 Utawa swarané watu sing nggegirisi, utawa swarané kewan sing mlayu-mlayu sing ora katon, utawa swarané kéwan galak sing nggegirisi, utawa swara gumuruh saka gunung-gunung sing kothong; prekara-prekara iki njalari wong-wong padha semaput merga wedi.
20 Awit jagad kabèh padha sumunar kalawan pepadhang kang padhang, lan ora ana kang ngalang-alangi anggone nyambut-gawé.
21 Mung ing sandhuwuré wong-wong mau mung ana wengi kang peteng ndhedhet, minangka gambaran saka pepeteng, kang sawuse mangkono bakal nampani wong-wong mau, nanging wong-wong mau malah luwih abot tinimbang pepeteng.

BAB 18

1 Ewadene para suci Paduka kagungan pepadhang ingkang ageng sanget, ingkang sami dipun rungokaken, nanging boten katingal wujudipun, awit boten nate nandhang kasangsaran ingkang kados makaten, lajeng kaanggep begja.
2 Nanging saiki padha ora gawe cilaka marang wong-wong kang biyen, padha matur nuwun lan nyuwun pangapura, awit wus padha dadi mungsuh.
3 Ing kono padha sira paringi tugu geni kang murub, dadi tuntunan ing laku kang ora dingerteni, lan srengéngé kang tanpa cilaka, kanggo nglipur wong-wong mau.
4 Awit wong-wong kuwi wis pantes dirampas pepadhang lan dikunjara ing pepeteng, sing wis mbudidaya anak-anakmu, sing nduwèni pepadang wèt-wèt sing ora rusak marang jagat.
5 Lan nalika padha mutusaké kanggo matèni bayi-bayi suci, siji anak dibuwang metu, lan disimpen, kanggo nggegirisi wong-wong mau, sampeyan njupuk akeh anak-anake, lan nyirnakake kabeh ing banyu gedhe.
6 Ing wayah bengi kuwi para leluhur kita wis diwènèhi kawicaksanan, supaya wong-wong kuwi ngerti apa sumpahé, mulané wong-wong kuwi pada bungah.
7 Satemah umat Paduka dipun tampi kawilujengan tumrap tiyang ingkang mursid, tuwin karusakanipun para mengsah.
8 Awitdene anggonmu ngukum mungsuh-mungsuhku, iya iku Panjenengane ngluhurake aku kabeh, kang wus padha katimbalan.
9 Awit para putraning wong mursid padha kurban kanthi dhedhemitan, lan kanthi sarujuk padha netepake angger-angger kang suci, supaya para suci padha panduman ing kabecikan lan kang ala, para leluhur saiki padha ngidungake kidung pamuji.
10 Nanging ing sabrangé ana swarané para mungsuh sing nggegirisi, lan suwara sing nggegirisi keprungu kanggo bocah-bocah sing padha sesambat.
11 Sing nduwé lan batur mau diukum nganggo cara siji; lan kaya raja, wong biasa nandhang sangsara.
12 Dadiné wong-wong mau kabèh padha mati tanpa wilangan, kanthi pati siji; lan wong-wong sing urip ora cukup kanggo ngubur wong-wong mau;
13 Wong-wong kuwi ora pretyaya apa-apa merga ilmu sihir. marang karusakan saka pembarep, padha ngakoni bangsa iki dadi putraning Allah.
14 Amarga nalika samubarang kabeh padha meneng, lan wengi iku ana ing tengah-tengahing lakune kang cepet,

15 Pangandika Paduka ingkang Mahakuwaos tumurun saking swarga saking dhampar Paduka, kados prajurit ingkang gagah prakosa dhateng ing satengahing nagari ingkang rusak.
16 Lan dhawuh Paduka ingkang boten pura-pura kados pedhang ingkang landhep, lan ngajeng-ngajeng ngebaki samukawis kaliyan pati. lan ndemek langit, nanging ngadeg ing bumi.
17 Ing kono dumadakan ana wahyu kang nggegirisi padha ngremuk, lan padha katempuh ing giris kang ora kaduga.
18 Sing siji dibuwang nang kéné, sijiné nang kana, sing setengah mati, nyritakaké sebabé sédané.
19 Awit impèn-impèn sing nggegirisi wong-wong mau wis ngétokké prekara iki, supaya wong-wong kuwi aja nganti mati lan ora ngerti sebabé wong-wong kuwi nandhang sangsara.
20 Ya, wong mursid uga ngrasakake pati, lan wong-wong sing padha tumpes ana ing ara-ara samun, nanging bebendune ora saya suwe.
21 Awitdene wong kang tanpa cacad mau banjur enggal-enggal maju mbela wong-wong mau; lan nggawa tamènging pangladèné, ya iku pandonga lan dupa, nglawan bebendu, nuli nyirnakaké bilai, lan ngucap yèn dhèwèké iku abdi paduka.
22 Dadiné wong sing ngrusak ora nganggo kekuwatan awak utawa kekuwatan senjata, nanging kanthi tembung nundukake wong sing ngukum, kanthi sumpah lan prajanjian karo para leluhur.
23 Amarga nalika wong mati padha tiba ing tumpukan siji-sijine, ngadeg ana ing antarane, dheweke ngendheg bebendune, lan misahake dalan menyang wong urip.
24 Awitdene salumahing jagat iku ana ing sandhangan dawa, lan ing baris patang watu ana kamulyaning para leluhure, lan kamulyaning paduka ana ing sirahe.
25 Wong-wong mau padha numpes, lan wedi marang wong-wong mau, amarga wis cukup mung ngrasakake bebendune.

BAB 19

1 Tumrap para wong duraka, wong-wong mau padha nepsu tanpa welas nganti tumeka ing wekasan;
2 Sawuse padha diparengake budhal, banjur enggal-enggal padha mratobat lan ngoyak-oyak.
3 Amarga nalika isih padha sesambat lan ngadhuh-adhuh ana ing kuburane wong mati, wong-wong mau padha nambahi rancangan kang bodho liyane, lan dioyak-oyak kaya wong-wong kang padha mlayu, kang wus padha disuwuni supaya sirna.
4 Amarga takdir, kang padha pantes, njalari wong-wong mau nganti tekan ing kono, lan ndadèkaké wong-wong mau padha lali marang bab-bab kang wis kelakon, supaya padha bisa netepi paukuman kang dibutuhaké marang siksané.
5 Lan supaya umate sampeyan bisa ngliwati dalan sing nggumunake, nanging bakal nemoni pati sing aneh.
6 Awit sakèhé titah, miturut jinisé, wis didadèkaké manèh, ngladèni dhawuh-dhawuh sing diwènèhaké marang wong-wong mau, supaya anak-anakmu ora kena cilaka.
7 Kayadene mega kang ngayomi pakemahan; lan ing ngendi banyu ngadeg sadurunge, tanah garing katon; lan metu saka Segara Abang dalan tanpa alangan; lan saka kali kang ganas ana sawah sing ijo.
8 Wonten ing pundi-pundi sakehing bangsa ingkang dipun bela dening asta Paduka, ningali kaelokan Paduka ingkang nggumunaken.
9 Amarga padha mlaku-mlaku kaya jaran, padha mlumpat kaya cempe, ngluhurake Paduka, dhuh Yehuwah, ingkang sampun ngluwari.
10 Awit wong-wong mau isih padha ngéling-éling marang lelakon sing wis kelakon nalika manggon ana ing tanah ngamanca, yaiku ing lemah ngetokaké laler nggentosi kewan, lan ing kali bengawan nuli ngetokaké iwak akèh.
11 Nanging sakwisé kuwi, wong-wong pada weruh manuk-manuk sing anyar, sing katuntun karo napsu, banjur njaluk daging sing alus.
12 Amarga manuk puyuh teka saka ing segara kanggo marem.
13 Lan paukuman marang wong-wong dosa ora tanpa tandha-tandha sadurunge dening gludhug, amarga padha nandhang sangsara kanthi adil miturut pialane dhewe, nganti tumindak sing luwih keras lan sengit marang wong liya.
14 Wong-wong Sodom ora nampani wong-wong sing ora diweruhi nalika teka, nanging wong-wong kuwi ndadèkké kanca-kanca dadi budhak, sing wis pantes ditampa.
15 Lan ora mung kuwi, nanging bokmanawa wong-wong mau bakal diajèni, merga wong-wong mau padha nggunakké wong liya sing ora grapyak.
16 Nanging wong-wong mau padha nyiksa banget marang wong-wong mau, kang padha ditampani ing bujana, lan wis padha nampani angger-angger kang padha.
17 Mulané wong-wong mau padha wuta, kaya sing ana ing lawangé wong mursid;
18 Amarga unsur-unsur kasebut padha diowahi kanthi harmoni, kaya ing clempung sing ngganti jeneng lagu, nanging tansah swara; ingkang saged dipunmangertosi kanthi ningali bab-bab ingkang sampun katindakaken.
19 Amarga barang-barang kadonyan wis dadi banyu, lan barang-barang sing sadurunge nglangi ing banyu, saiki dadi ing lemah.
20 Latu iku kuwasa ing banyu, lali marang kautamané dhéwé, lan banyu lali marang sipaté sing matèni dhéwé.
21 Ing sisih liyane, geni ora ngobong daginge makhluk sing bisa rusak, sanajan padha mlaku ing kono; ora leleh padha es jenis daging swarga sing alamiah kanggo nyawiji.
22 Dhuh Pangéran, ing salebeting samukawis, Paduka sampun ngluhuraken umat Paduka lan ngluhuraken tiyang-tiyang punika, sarta boten Paduka anggep remeh, nanging Paduka paringi pitulungan ing saben jaman lan ing saben papan.

ECCLESIASTICUS

Kawicaksanan Yesus Putra Sirakh

BAB 1

1 Purwaning Dumadi Kawicaksanan Gusti Yésus, Putrané Sirakh. Dene kathah prakawis ingkang ageng-ageng ingkang sampun kaparingaken dhateng kita lumantar angger-anggering Toret lan para nabi, tuwin dening tiyang-tiyang sanes ingkang manut lampahipun, punika prakawis-prakawis ingkang kedah dipun alem dening bangsa Israel, awit saking kawicaksanan saha kawicaksanan. Mulané, ora mung wong sing maca sing kudu pinter, nanging uga wong sing kepéngin sinau, supaya bisa migunani kanggo wong sing ora ana, kanthi wicara lan nulis. , lan para nabi, lan kitab-kitab para leluhur kita, lan wis entuk kawicaksanan sing apik, dheweke uga ditarik kanggo nulis babagan sinau lan kawicaksanan; supaya wong-wong sing kepéngin sinau, lan ketagihan marang prekara-prekara iki, bisa luwih migunani ing urip miturut angger-anggering Torèt. Awit saking punika keparenga kula nyuwun pangapunten, mugi-mugi panjenengan sami maos kanthi wilujeng saha karsaa, saha nyuwun pangapunten, satemah kita sami katingal kekirangan tembung-tembung ingkang sampun kula pendhet. Awit bab-bab sing padha diucapake nganggo basa Ibrani lan diterjemahake menyang basa liya, ora mung siji-sijine, nanging uga angger-anggering Toret, lan para nabi lan kitab-kitab liyane, ora ana bedane. padha diomongake nganggo basane dhewe-dhewe. Amarga ing taun kang kaping wolu lan teka menyang Mesir, nalika Euergetes jumeneng ratu, lan tetep ana ing kono sawetara wektu, aku nemu buku sing ora cilik kawruh: mulane aku panginten iku paling perlu kanggo kula kanggo bestow sawetara rajin lan traavail kanggo kokwaca iku; nggunakake waspada lan kaprigelan ing papan kasebut kanggo nyirnakake kitab kasebut, lan uga diterangake kanggo wong-wong mau, sing ing negara asing gelem sinau, disiapake sadurunge ing tata krama kanggo urip miturut hukum. Sakehing kawicaksanan iku asale saka Sang Yehuwah, lan ana ing salawas-lawase.
2 Sapa sing bisa ngétung pasir ing segara, lan tetesing udan, lan dina-dina kalanggengan?
3 Sapa sing bisa ngerteni dhuwure langit, jembare bumi, jero lan kawicaksanan?
4 Kawicaksanan wis digawe sadurunge samubarang kabeh, lan pangerten kawicaksanan wiwit ing salawas-lawase.
5 Pangandikané Allah kang Mahaluhur iku sumbering kawicaksanan; lan dalane iku pepakon kang langgeng.
6 Sapa oyod kawicaksanan wis dicethakaké? utawa sapa sing ngerti pituture sing wicaksana?
7 Sapa sing diwènèhi kawruh bab kawicaksanan? lan sing wis ngerti pengalaman gedhe dheweke?
8 Ana wong kang wicaksana lan kudu diwedeni, yaiku Pangeran Yehuwah lenggah ing dhampar.
9 Panjenengané nitahaké, mirsani, sarta ngetang, sarta ngesokaké sakehing pakaryané.
10 Dheweke karo kabeh manungsa miturut peparinge, lan dheweke wis diparingake marang wong sing tresna marang dheweke.
11 Wedi marang Pangeran Yehuwah iku kamulyan, kamulyan, kabungahan, lan makuthaning kabungahan.
12 Wedi-asih marang Pangéran ndadèkaké bungahing ati, ndadèkaké kabungahan, kabungahan lan umur dawa.
13 Sapa sing ngabekti marang Pangéran, ing wekasané bakal kabegjan, lan bakal oleh sih ing dina sédané.
14 Ngabekti marang Pangéran iku wiwitaning kawicaksanan;
15 Dheweke wis mbangun dhasar langgeng karo wong, lan dheweke bakal tetep karo turunane.
16 Ngabekti marang Pangéran iku kadunungan kawicaksanan, lan ngebeki manungsa karo wohé.
17 Sakehing omahe dheweke kebak barang-barang kang ditresnani, lan palemahane karo pametune.
18 Wedi marang Pangeran Yehuwah iku makuthaning kawicaksanan, kang ndadekake katentreman lan kawarasan kang sampurna; loro iku peparingé Gusti Allah: lan iku nggedhekake kabungahan sing tresna marang.
19 Kawicaksanan nurunake kawicaksanan lan kawruh babagan pangerten, lan ngluhurake wong sing nyekel dheweke.
20 Oyod kawicaksanan yaiku wedi marang Pangeran Yehuwah, lan pange-pange iku dawa umure.
21 Wedi-asih marang Pangéran iku nyingkiraké dosa, lan ing ngendi anané, iku nyingkiraké bebendu.
22 Wong kang nepsu ora bisa kabenerake; amargi anggenipun nepsunipun badhe katumpes.
23 Wong sabar bakal nyuwek-nyuwek nganti sawatara mangsa, lan sawuse iku bakal ana kabungahan.
24 Panjenengane bakal ndhelikake pangandikane nganti sadhela, lan lambene wong akeh bakal nyritakake kawicaksanane.
25 Pasemon kawruh iku ana ing raja-brana kawicaksanan, nanging pangibadah iku nistha tumrap wong dosa.
26 Yen sampeyan pengin kawicaksanan, tindakake pepakon, lan Gusti bakal menehi dheweke marang sampeyan.
27 Awit wedi-asih marang Yéhuwah kuwi kawicaksanan lan piwulang;
28 Aja wedi-asih marang Pangéran nalika kowé mlarat, lan aja sowan marang Panjenenganè kanthi loro ati.
29 Aja dadi wong lamis ana ing ngarepe manungsa, lan ngati-ati apa sing kokucapake.
30 Aja ngluhurake awakmu, supaya kowe aja nganti tiba, lan gawe nistha marang nyawamu, temah Gusti Allah ndhelikake wewadimu, lan kacemplungake ana ing satengahe pasamuwan, amarga kowe ora wedi marang Pangeran Yehuwah kanthi bener, nanging atimu. kebak cidra.

BAB 2

1 Hé anakku, manawa kowé teka arep ngabekti marang Pangéran, nyawisaké nyawamu kanggo panggodha.
2 Paduka mugi karsaa nglestarekaken atimu, lan tansah sabar, lan aja kesusu ing mangsa karubedan.
3 Tetepa marang Panjenenganè, lan aja lunga, supaya kowé bisa tambah ing pungkasan.
4 Samubarang kang kadhawuhaké marang kowé, tampanana kanthi bungah, lan sabar-sabar yèn kowé diowahi dadi asor.
5 Amarga emas diuji ing geni, lan wong sing ditresnani ana ing pawon ing bilai.
6 Pracayaa marang Panjenenganè, Panjenenganè bakal mitulungi kowé; Paduka mugi karsaa ndadosaken dalan Paduka ingkang leres, saha pitados dhateng Panjenenganipun.
7 He para wong kang ngabekti marang Pangeran Yehuwah, padha ngantosa sih-kadarmane; lan aja nyimpang, supaya aja nganti tiba.

8 He para wong kang ngabekti marang Gusti, padha pracayaa marang Panjenengane; lan ganjaranmu ora bakal ilang.
9 He para wong kang ngabekti marang Pangeran Yehuwah, ngarep-arepa kabecikan, lan kabungahan lan sih-rahmat kang langgeng.
10 Delengen marang turun-tumurun, lan delengen! Apa ana wong sing ngandel marang Yéhuwah, lan dadi bingung? utawa apa ana wong sing tetep wedi, banjur ditinggal? utawa sapa sing nate disepelekake, sing nimbali dheweke?
11 Awit Gusti iku kebak welas asih lan welas asih, sabar lan welas asih, lan ngapura dosa lan nylametake ing mangsa kasangsaran.
12 Bilai ati sing wedi, tangan sing semaput, lan wong dosa sing mlaku loro!
13 Bilai wong kang kesel atine! awit ora pretyaya; mulane ora bakal dibela.
14 Bilai kowé sing wis ora sabar! lan apa sing bakal koklakoni nèk Yéhuwah bakal niliki kowé?
15 Wong kang ngabekti marang Pangeran Yehuwah ora bakal nerak piwelinge; lan wong kang tresna marang Panjenengane bakal netepi dalane.
16 Wong sing ngabekti marang Pangéran bakal ngupaya kabecikan, sing dadi keparengé; lan wong sing tresna marang Panjenengané bakal kapenuhan ing hukum.
17 Wong-wong sing ngabekti marang Pangéran bakal nyawiské atiné, lan ngesorké nyawané ana ing ngarsané,
18 Pangandikané, "Kita bakal padha tiba ing tangané Pangéran, dudu ing tangané manungsa, amarga kaya kaluhurané, iya sih-kadarmané."

BAB 3

1 He, anak-anakmu, padha ngrungokna aku, bapakmu, lan sateruse padha tumindaka, supaya kowe padha slamet.
2 Awit Gusti wis paring kamulyan marang bapa marang anak-anaké, lan pangwasa ibu marang anak-anaké.
3 Sing sapa ngajèni bapakné, iku bakal nebus dosané.
4 Sing sapa ngajèni marang biyungé, iku kaya wong kang nglumpukake bandha.
5 Sing sapa ngajèni bapakné, anak-anaké bakal bungah-bungah; lan nalika nindakake pandonga, dheweke bakal dirungokake.
6 Sing sapa ngajèni bapakné bakal dawa umuré; lan wong sing manut marang Yéhuwah bakal dadi panglipur ibuné.
7 Sing sapa ngabekti marang Pangéran, bakal ngajèni bapakné lan ngabdi marang wong tuwané kaya marang bendarané.
8 Ngajènana bapa lan biyungmu kanthi tembung lan tumindak, supaya kowé padha diberkahi.
9 Amarga berkahe bapak iku ndadekake omahe anak; nanging ipat-ipat ibu ngrusak dhasar.
10 Aja gumunggung amarga nistha bapakmu; awit nistha bapakmu iku dudu kamulyan tumrap kowe.
11 Awit kaluhurané manungsa iku asalé saka kaluhurané bapakné; lan biyung kang nistha iku dadi cacad tumrap bocah-bocah.
12 Hé anakku, tulungana bapakmu ing umuré, lan aja susahé salawasé urip.
13 Lan yen pangerten dheweke gagal, sabar karo dheweke; lan aja ngrèmèhaké marang Panjenengané, nalika kowé wis santosa.
14 Awit lelanane bapakmu ora bakal dilalekake, lan dosa bakal ditambahake kanggo mbangun kowe.
15 Ing dina kasangsaranira bakal dieling-eling; dosamu uga bakal ilang, kaya es ing mangsa panas.
16 Sing sapa ninggal bapané, iku kaya wong nyenyamah; lan sing sapa nesu marang biyunge, iku kena ing ipat-ipat.
17 He anakku, tindakna lakumu kanthi alus; mulané kowé bakal ditresnani karo wong sing ditresnani.
18 Luwih gedhe kowe, luwih andhap asor, lan kowe bakal oleh sih-rahmat ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah.
19 Akeh wong kang ana ing dhuwur lan kondhang, nanging wewadi iku kawiyak marang wong kang andhap asor.
20 Awit pangwasané Pangéran iku gedhé, lan Panjenengané kaluhuraké déning wong kang andhap asor.
21 Aja ngupaya samubarang kang abot banget tumrap sira, lan aja ngupaya samubarang kang ngluwihi kakuwatanira.
22 Nanging apa sing didhawuhaké marang kowé, kudu dipikirna kanthi ngabekti, awit kowé ora prelu nyumurupi barang-barang sing ora didhelikake.
23 Aja padha sumelang ing bab-bab sing ora perlu, amarga luwih akèh prekara sing dikandhakake marang kowé katimbang karo pangertèn manungsa.
24 Awit akèh wong sing kesasar déning panganggepé dhéwé; lan prasangka kang ala wis ngrusak kaadilane.
25 Kowé bakal kepéngin pepadhang tanpa mripat, mulané aja ngaku-ngaku kawruh sing ora nduwèni.
26 Atine kang wangkal bakal dadi ala; lan sing sapa seneng marang bebaya, bakal mati ana ing kono.
27 Atine kang wangkal bakal kebak kasusahan; lan wong duraka bakal numpuk dosa marang dosa.
28 Ing paukuman wong gumunggung ora ana tamba; awit tetuwuhan piala wis oyod ing dheweke.
29 Atine wong wicaksana bakal ngerti pasemon; lan kuping sing nggatekake yaiku kekarepane wong wicaksana.
30 Banyu bakal mateni geni murub; lan sedekah iku dadi penebus dosa.
31 Lan sapa kang males kabecikan, iku eling marang apa kang bakal kelakon; lan yen tiba, dheweke bakal nemokake papan.

BAB 4

1 Hé anakku, aja apus-apus uripé wong mlarat, lan wong mlarat aja nganti nganti suwe.
2 Aja gawe susahe wong kang keluwen; lan aja gawe nesu marang wong ing kasusahan.
3 Aja nambahi kasusahan marang atiné kang lagi susah; lan aja nganti telat mènèhi marang wong sing butuh.
4 Aja nampik panyuwuné wong sing nandhang sangsara; lan aja nyingkirake pasuryan saka wong mlarat.
5 Aja nyingkirake mripatmu saka wong mlarat, lan aja menehi kesempatan kanggo ngipat-ipati kowe.
6 Sabab manawa Panjenengane ngipat-ipati kowe marga saka pait nyawane, pandongane bakal dirungokake dening kang nitahake.
7 Anggonmu tresna marang pasamuwan, lan sujuda marang wong kang pinunjul.
8 Aja nganti sedhih banget, nyembah marang wong miskin, lan wangsulane kanthi alus.
9 Wong kang nandhang sangsara ngluwari saka tangane wong kang nindhes; lan aja kesel nalika lenggah ing pangadilan.

10 Dadia kaya bapa marang bocah lola, lan dadia bojone biyunge, mulane kowe dadia kaya putrane Kang Mahaluhur, lan Panjenengane bakal nresnani kowe ngluwihi ibumu.
11 Kawicaksanan ngluhurake anak-anake, lan nyekel wong sing ngupaya dheweke.
12 Sapa sing nresnani wong wadon kuwi nresnani urip; lan wong-wong sing ngupaya marang dheweke esuk bakal kebak kabungahan.
13 Sing sapa ngugemi bakal tampa kamulyan; lan ing ngendi wae dheweke mlebu, Gusti bakal mberkahi.
14 Wong-wong sing ngladèni dhèwèké bakal ngabdi marang Kang Mahasuci, lan wong sing nresnani dhèwèké bakal ditresnani déning Pangéran.
15 Sing sapa ngrungokake marang dheweke bakal ngadili para bangsa;
16 Yèn ana wong lanang sing manut karo wong wadon mau, wong wadon mau bakal oleh warisan; lan turunane bakal ndarbeni dheweke.
17 Awit ing wiwitan, wong wadon mau bakal lumaku bebarengan karo wong mau ing dalan kang bengkok, lan ndadekake wedi lan wedi marang dheweke, lan nyiksa wong mau kanthi pamerdi, nganti dheweke bisa dipercaya nyawane, lan nyoba dheweke miturut angger-anggere.
18 Banjur dheweke bakal bali menyang dalan sing lurus lan nglipur dheweke lan nuduhake rahasiane.
19 Nanging manawa wong wadon mau salah, wong wadon mau bakal nilar wong mau, lan banjur nyerahake wong mau marang karusakane dhewe.
20 Eling-eling wektu sing ana, lan ngati-ati marang piala; lan aja isin nalika iku bab nyawamu.
21 Sabab ana wirang kang njalari dosa; lan ana kawirangan yaiku kamulyan lan sih-rahmat.
22 Aja nampani sapa-sapa marang nyawamu, lan aja nganti ajrih marang sapa waé sing njalari kowé tiba.
23 Lan aja kendhat ngomong, manawa ana kesempatan kanggo nindakake kabecikan, lan aja ndhelikake kawicaksananmu ing kaendahane.
24 Awit kawicaksanan bakal diweruhi nganggo tembung, lan sinau saka tembung ilat.
25 Aja ngomong sing bener; nanging padha isin marga saka kaluputanmu.
26 Aja isin ngakoni dosamu; lan meksa ora dalane kali.
27 Aja dadi wong bodho; ora nampa wong kang kuwasa.
28 Ngupayaa kayektèn nganti mati, lan Pangéran bakal perang kanggo kowé.
29 Aja kesusu ing ilatmu, lan aja kesusu ing tumindakmu.
30 Aja kaya singa ana ing omahira, lan aja wedi karo para abdinira.
31 Aja nganti ngacungake tanganmu kanggo nampani, lan nutup nalika arep males.

BAB 5

1 Aja atimu marang barang-barangmu; lan aja ngomong, Aku wis cukup kanggo uripku.
2 Aja nuruti karepmu lan kekuwatanmu, supaya lakumu manut dalaning atimu.
3 Lan aja celathu: Sapa sing bakal nguwasani aku amarga pakaryanku? awit Gusti mesthi bakal males angkuhmu.
4 Aja kandha: Aku wis gawé dosa, lan apa salahé aku? Amarga Pangeran iku sabar, ora bakal nglilani kowe lunga.
5 Ing bab pirukun, aja wedi nambahi dosa marang dosa.
6 Lan aja ngucap, sih-kadarmané iku agung; Panjenengane bakal kaapura marga saka akehe dosaku: awit saka ing Panjenengane sih-rahmat lan bebendune, lan bebendune ana ing wong dosa.
7 Aja nganti-anti mratobat marang Pangeran Yehuwah, lan aja nganti tundha saben dina, amarga dumadakan bebendune Pangeran Yehuwah bakal tumeka, lan kanthi tentrem-rahayu kowe bakal sirna lan sirna ing dina piwales.
8 Aja nganti atimu marang barang-barang kang ora adil, awit iku ora bakal migunani tumrap kowe ing dina bilai.
9 Aja ngusir angin, lan aja lunga menyang saben dalan, amarga mangkono uga wong dosa sing duwe ilat pindho.
10 Padha mantep ing pangertènmu; lan supaya tembungmu padha.
11 Padha enggal-enggal krungu; lan supaya uripmu tulus; lan kanthi sabar menehi wangsulan.
12 Yen sampeyan duwe pangerten, wangsulana marang pepadhamu; yen ora, tutuk tanganmu.
13 Kaluhuran lan kawirangan iku ana ing omong-omongan, lan ilate manungsa iku dadi tiba.
14 Aja diarani tukang bisik-bisik, lan aja nganti-anti nganggo ilat, amarga wong maling bakal ngisin-isini, lan paukuman ala marang wong loro.
15 Aja padha bodho ing prakara gedhe utawa cilik.

BAB 6

1 Tinimbang kanca, aja dadi mungsuh; Awit saka iku kowé bakal olèh warisan jeneng ala, kawirangan lan cacad.
2 Aja ngegung-egungake awakmu dhewe ing pamrayoganing atimu; supaya nyawamu aja nganti ambruk kaya sapi kang kesasar.
3 Kowé bakal mangan godhongmu, wohmu bakal ilang, lan kowé bakal ninggal awakmu kaya wit sing garing.
4 Wong duraka bakal numpes wong sing duwe, lan bakal dipoyoki mungsuhe.
5 Basa kang alus iku bakal nuwuhake paseduluran, lan ilat kang alus bakal nambahi salam kang becik.
6 Padha rukuna karo wong akeh, nanging mung duwe penasehat siji kanggo wong sewu.
7 Nèk kowé kepéngin olèh kanca, cobanen dhisik lan aja kesusu ngébrèhké.
8 Amarga ana wong sing dadi kanca kanggo kahanane dhewe, lan ora bakal tetep ing dina kasangsaranmu.
9 Lan ana kanca, sing dadi memungsuhan, lan padudon bakal nemokake cacadmu.
10 Maneh, ana kanca sing dadi kanca ing meja, lan ora bakal tetep ing dina kasangsaranmu.
11 Nanging ing salawas-lawase sira bakal dadi kaya awakira dhewe, lan bakal kendel marang para abdinira.
12 Manawa sira asor, Panjenengane bakal nglawan marang sira, sarta ndhelik saka ing ngarsane.
13 Sira adoh saka mungsuhmu, lan waspada marang kancamu.
14 Kanca kang setya iku beyod kang kuwat, lan sapa nemu wong kang kaya mangkono iku nemu bandha.
15 Katresnan kang setya iku ora ana kang bisa nglawan, lan kaluhurane iku larang regane.
16 Kanca sing setya iku tambaning urip; lan wong sing ngabekti marang Pangéran bakal ketemu karo Panjenengané.
17 Sapa sing ngabekti marang Pangéran, bakal mèlu rukun, merga kaya déné Panjenengané, semono uga pepadhané.

18 Hé anakku, tampa piwulang wiwit isih enom, mula kowé bakal olèh kawicaksanan nganti tuwa.
19 Mrenea kaya wong sing plough lan nyebar, lan ngenteni wohe sing apik, amarga sampeyan ora bakal nyambut gawe kanggo dheweke, nanging sampeyan bakal langsung mangan wohe.
20 Wong kang tanpa budi iku ora seneng karo wong kang tanpa budi;
21 Dheweke bakal ngapusi dheweke kaya watu pacoban; lan dheweke bakal mbuwang dheweke saka dheweke sadurunge dangu.
22 Amarga kawicaksanan iku miturut jenengé, lan ora katon ing wong akeh.
23 He anakku, rungokna pituturku, lan aja nolak pituturku,
24 Sikilmu lebokna ing blenggunė, lan gulumu ing ranténé.
25 Pundhakmu tumungkul, lan gendheng dheweke, lan aja sedhih marga saka taline.
26 Tekana marang dheweke klawan gumolonging atimu, lan lakune kalawan gumolonging kekuwatanmu.
27 Golekana lan golekana, lan dheweke bakal ngerti marang sampeyan, lan yen sampeyan wis nyekel dheweke, aja nganti lunga.
28 Awit ing pungkasan kowé bakal nemu katentremané, lan kuwi bakal dadi kabungahanmu.
29 Banjur blenggune bakal dadi pangayoman sing kuwat kanggo sampeyan, lan rante dadi jubah kamulyan.
30 Amarga ana hiasan emas, lan tali-talie renda wungu.
31 Iku bakal sira anggoni minangka jubah kaluhuran, lan iku bakal sira nutupi minangka makutha kabungahan.
32 Hé anakku, yèn kowé gelem, kowé bakal diwulang, lan yèn kowé nduwé pikiran, kowé bakal dadi wicaksana.
33 Yen sampeyan seneng ngrungokake, sampeyan bakal entuk pangerten, lan yen sampeyan nyepelekake kuping, sampeyan bakal dadi wicaksana,
34 Padha ngadega ana ing satengahe para pinituwa; lan rumaket marang kang wicaksana.
35 Padha gelem ngrungokake saben piwulang suci; lan aja nganti luput saka pasemon bab pangerten.
36 Manawa sira weruh wong kang wicaksana, enggal-enggal marani wong iku, lan sikilira nggantheng undhak-undhakan lawange.
37 Atimu manut marang pranatan-pranatané Pangéran lan tansah mikir marang dhawuhé, Panjenengané bakal mantep atimu, lan maringi kawicaksanan marang kowé.

BAB 7

1 Aja nindakaké piala, supaya kowé ora kena cilaka.
2 Sira saka ing wong duraka, lan piala bakal nyingkiri sampeyan.
3 Hé anakku, aja nyebar ing bolonganing duraka, lan aja nganti tikel pitu.
4 Aja ngupaya kaluhuran saka Sang Yehuwah, lan aja ngupaya kaluhuraning ratu.
5 Aja padha mbenerakė awakė dhéwé ana ing ngarsané Pangéran; lan aja gumunggung marang kawicaksananmu ana ing ngarsane Sang Prabu.
6 Aja ngupaya dadi hakim, amarga ora bisa ngilangi piala; supaya kowé aja wedi marang wong sing kuwat, dadi sandhungan ing dalaning kabeneranmu.
7 Aja nyinggung marang wong akeh ing sawijining kutha, mula aja nganti ambruk ing satengahe wong-wong mau.
8 Aja kaiket dosa siji karo dosa liyane; amarga ing siji sampeyan ora bakal luput saka paukuman.
9 Aja kandha: Gusti Allah bakal mirsani akeh-akehe pisungsungku, lan manawa aku nyaosake marang Gusti Allah Kang Mahaluhur, Panjenengane bakal nampani.
10 Aja kesel nalika ndedonga, lan aja nglirwakake sedekah.
11 Aja ana wong sing nggeguyu ing sajroning pait jiwane, amarga ana wong sing ngasorake lan ngluhurake.
12 Aja ngapusi sadulurmu; lan aja tumindak kaya marang kancamu.
13 Aja goroh, awit adat kuwi ora becik.
14 Aja akeh-akeh pitutur marang para pinituwa, lan aja nganti akeh omong-omongan nalika ndedonga.
15 Aja sengit marang pagawean kang abot lan peternakan, kang wus katetepake dening Kang Mahaluhur.
16 Aja mèlu-mèlu wong dosa, nanging élinga nèk bebendu ora bakal suwé.
17 Padha andhap asor banget, amarga piwalese wong duraka iku geni lan cacing.
18 Aja ngganti kanca kanggo keuntungan apa wae; utawa sedulur sing setya kanggo emas Ofir.
19 Aja nglirwakake wong wadon sing wicaksana lan apik, amarga sih-rahmate ngluwihi emas.
20 Sanadyan abdi Paduka punika makarya kanthi temen-temen, panjenengan sampun ngantos ndhawahaken piala dhateng tiyang upahan ingkang ngabdi dhateng Paduka.
21 Ajinira tresnaa marang abdi kang becik, lan aja ngrebut kamardikane.
22 Apa kowe duwe kewan? waspada marang wong-wong mau: lan yen padha kanggo keuntungan sampeyan, padha tetep karo sampeyan.
23 Apa kowe duwe anak? padha diwènèhi piwulang, lan tumungkul gulune wiwit cilik.
24 Apa kowe duwe anak wadon? jaga awaké déwé, lan aja pada bungah-bungah.
25 Anakmu rabi, nuli nglakoni prakara kang abot, nanging wenehna marang wong kang pinter.
26 Apa kowé wis nduwé bojo sing kaya-kaya kowé? aja nilar dheweke: nanging aja nyerahake awakmu marang wong wadon sing entheng.
27 Ngajènana bapakmu klawan gumolonging atimu, lan aja lali marang kasusahané ibumu.
28 Élinga yèn kowé wis miyos saka wong-wong mau; Lan kepriyé anggonmu bisa males marang wong-wong mau apa sing wis padha dilakoni kanggo kowé?
29 Padha wedia marang Pangéran kanthi gumolonging nyawamu, lan ngajènana marang para imamé.
30 Tresnaa marang Panjenengané sing nitahaké kowé klawan sakkuaté, lan aja ninggal abdiné.
31 Padha wedia marang Pangéran lan ngajènana marang imam; lan wenehana pandumane, kaya kang kadhawuhake marang kowe; woh-wohan kapisan, kurban dhendha, pisungsung pundhak, pisungsung kasucèn, lan pisungsung-mligi saka pisungsung suci.
32 Lan asta Paduka dhateng tiyang miskin, supados berkah Paduka saged sampurna.
33 Sawijining peparing iku ana ing ngarsané saben wong kang urip; lan kanggo wong mati aja ditahan.
34 Aja lali karo wong sing nangis, lan sedhih karo wong sing sedhih.
35 Aja alon-alon nemoni wong lara, merga kowé bakal ditresnani.

36 Apa wae sing kokgawa, elinga wekasane, lan aja nganti salah.

BAB 8

1 Aja perang karo wong sing kuwat, supaya aja nganti tiba ing tangane.
2 Aja padha padudon karo wong sugih, supaya aja nganti ngungkuli kowé, amarga emas wis nyirnakaké akèh wong, lan nyimpangaké atiné para raja.
3 Aja padu karo wong sing kebak ilat, lan aja numpuk kayu ing genine.
4 Aja gumedhe marang wong kang ora sopan, supaya para leluhurmu aja nganti kawirangan.
5 Aja ngrèmèhaké wong sing ninggal dosa, nanging élinga nèk awaké déwé kabèh kudu diukum.
6 Aja ngrèmèhaké wong sing wis tuwa, merga ana sing wis tuwa.
7 Aja bungah merga mungsuhmu sing paling gedhé wis mati, nanging élinga nèk awaké déwé kabèh bakal mati.
8 Aja nyepelekake omongane wong wicaksana, nanging ngertia marang unen-unenne, amarga saka iku kowe bakal sinau piwulang, lan carane ngladeni wong gedhe kanthi gampang.
9 Aja lali marang pituture para pinituwa, amarga padha sinau saka para leluhure, lan saka wong-wong iku sampeyan bakal sinau pangerten, lan menehi wangsulan miturut kabutuhan.
10 Aja ngobongi barane wong dosa, supaya kowe aja nganti kobong ing genine.
11 Aja nesu marang wong kang cilaka, supaya aja nganti njeblug ing tembungmu.
12 Aja ngutangi marang wong sing luwih kuwat ngungkuli awaké dhéwé; amarga yen sampeyan ngutangi, etung, nanging ilang.
13 Aja dadi jaminan ngluwihi kekuwatanmu, amarga yen sampeyan dadi jaminan, kudu mbayar.
14 Aja mèlu ngadili hakim; amarga bakal padha ngadili miturut kaluhurane.
15 Aja mlaku bareng karo wong sing kendel, supaya aja nganti sedhih banget marang kowe, amarga dheweke bakal nindakake manut kekarepane dhewe, lan kowe bakal mati bareng karo dheweke marga saka kabodhoane.
16 Aja padu karo wong sing nepsu, lan aja lunga menyang papan sing sepi, amarga getih ora ana apa-apa ana ing paningale, lan yen ora ana pitulungan, sampeyan bakal dibuwang.
17 Aja rembugan karo wong bodho; amarga ora bisa netepi pitutur.
18 Aja nglakoni rahasia marang wong liya; awit kowé ora ngerti apa sing bakal dikandhakake.
19 Aja mbukak atimu marang saben wong, supaya aja nganti diwangsuli kanthi wicaksana.

BAB 9

1 Aja meri marang bojomu, lan aja diwulang piwulang sing ala marang awakmu dhéwé.
2 Aja masrahake nyawamu marang wong wadon, supaya sikilmu ngejegake bandhamu.
3 Aja ketemu karo wong wadon tuna-susila, supaya kowé aja nganti kejiret.
4 Aja akèh-akèhé mèlu-mèlu wong wadon sing dadi penyanyi, supaya kowé aja nganti kecemplung karo usahané.
5 Aja nggatekake prawan, supaya aja nganti tiba ing barang-barang sing larang regane.
6 Aja masrahaké nyawamu marang wong tuna-susila, supaya kowé aja nganti kelangan pusakamu.
7 Aja ngubengi sira ana ing lurung-lurung ing kutha, lan aja nglembara ana ing panggonan kang sepi.
8 Aja ndeleng wong wadon ayu, lan aja ndeleng kaendahane wong liya; amargi kathah ingkang sampun kasasar dening kaendahaning wanita; amarga ing kene katresnan iku murub kaya geni.
9 Aja pisan-pisan linggih karo somahe wong liya, lan aja njagong karo wong wadon iku ing pangkomu, lan aja ngentekake dhuwit karo wong wadon mau nalika ngombe anggur; aja nganti atimu mandeng marang dheweke, lan marga saka pepenginanmu kowe tiba ing karusakan.
10 Aja ninggal kanca lawas; awit kang anyar iku ora bisa ditandhingi: kanca anyar iku kaya anggur anyar; yèn wis tuwa, kowé bakal ngombé kanthi bungah.
11 Aja meri marang kaluhurané wong dosa, amarga kowé ora ngerti apa sing bakal kelakon.
12 Aja seneng karo apa sing dadi kesenengané wong duraka; nanging elinga, ora bakal luput saka paukuman menyang kuburane.
13 Jauhi wong sing kuwasa matèni; mulane sira aja mangu-mangu ing pati, lan manawa sira marani Panjenengane, aja padha ngluputake, supaya aja nganti enggal-enggal nyawane dicegat;
14 Sabisa-bisamu, tebakana pepadhamu, lan rembugan karo wong wicaksana.
15 Omonganmu marang wong wicaksana, lan sakehing pituturmu manut angger-anggeré Kang Mahaluhur.
16 Lan supaya wong adil mangan lan ngombe karo sampeyan; lan kamulyanmu kudu wedi marang Gusti.
17 Amarga tangane tukang gawe dialem, lan panggedhening bangsa kang wicaksana marga saka pangucape.
18 Wong kang ngucap lelara iku mbebayani ana ing kuthane; lan sing sapa gumedhe ing omongane, bakal disengiti.

BAB 10

1 Hakim sing wicaksana bakal mulang umaté; lan pamrentahane wong sing wicaksana iku diatur kanthi becik.
2 Kayadene hakime bangsa iku dhewe, mangkono uga para punggawane; lan kaya dene wong kang nguwasani kutha iku, iku kabeh kang padha manggon ing kono.
3 Raja kang ora wicaksana ngrusak rakyate; nanging srana kawicaksanan para panguwasa kutha iki bakal dienggoni.
4 Pangwasané bumi ana ing astane Pangéran, lan ing wektu sing wis ditemtokake Panjenengané bakal nguwasani bumi.
5 Ing astane Gusti Allah karahayone manungsa, lan kaluhurane bakal diparingake marang juru tulis.
6 Aja sengit marang pepadhamu merga sakehing piala; lan ora nindakake apa-apa kanthi laku sing cilaka.
7 Angkuh iku disengiti ana ing ngarsaning Allah lan manungsa, lan sakarone wong kang padha nglakoni piala.
8 Merga saka tumindak sing ora bener, cilaka, lan kasugihan sing diasilake, Kraton kasebut pindhah saka wong siji menyang wong liya.

9 Yagene bumi lan awu iku gumunggung? Ora ana barang sing luwih ala tinimbang wong srakah, amarga wong sing kaya ngono kuwi ngedol awake dhewe; amarga nalika isih urip, dheweke mbuwang weteng.
10 Dhokter nyirnakake lelara kang dawa; lan sing dadi ratu ing dina iki bakal mati.
11 Amarga manawa ana wong mati, bakal oleh warisan kewan gumremet, kewan kewan lan cacing.
12 Wiwitane gumunggung yaiku nalika wong ninggal Gusti Allah, lan atine nyingkur saka Kang Nitahake.
13 Amarga gumunggung iku wiwitane dosa, lan sapa kang duweni iku, iku bakal ngesokake nistha, mulane Sang Yehuwah nekakake bilai aneh marang wong-wong mau, lan banjur dibuyarake babar pisan.
14 Pangeran Yehuwah wus nyirnakake dhampare para panggedhe kang gumunggung, lan nggentosi wong-wong kang andhap-asor.
15 Pangéran wis njibut oyod-oyodé para bangsa sing gumunggung, lan wong-wong sing andhap-asor ana ing panggonané.
16 Pangeran Yehuwah numpes nagara-nagara para bangsa, lan numpes nganti tekan dhasaring bumi.
17 Sawetawis padha disirnakake, disirnakake, lan pangeling-eling padha sirna saka ing bumi.
18 Angkuh ora digawe kanggo wong lanang, utawa nepsu nepsu kanggo wong sing lair saka wong wadon.
19 Wong kang ngabekti marang Pangeran Yehuwah iku wiji kang temen, lan kang tresna marang Panjenengane iku tetuwuhan kang mulya; wong kang nerak dhawuh iku wiji kang bisa diapusi.
20 Ing antarané para sadulur, wong sing dadi pemimpin iku mulya; mangkono uga wong-wong kang ngabekti marang Pangeran Yehuwah ana ing ngarsane.
21 Wedi-asih marang Pangeran Yehuwah iku luwih dhisik tinimbang kang nduweni panguwasa, nanging kekasaran lan gumunggung iku ilange.
22 Apa wong sugih, mulya utawa mlarat, kaluhurané wong-wong kuwi wedi marang Yéhuwah.
23 Ora prayoga nyepelekake wong mlarat kang wicaksana; uga ora trep kanggo nggedhekake wong dosa.
24 Para panggedhe, para hakim lan para pangwasa bakal diajeni; nanging ora ana kang ngungkuli wong kang ngabekti marang Pangeran Yehuwah.
25 Wong merdika bakal ngladèni marang abdi sing wicaksana, lan wong sing nduwé kawruh ora bakal sedhih yèn wis diowahi.
26 Aja kakehan ing tumindakmu; lan aja ngegung-egungake awakmu dhewe ing wektu kasangsaranmu.
27 Luwih becik wong kang nyambut-gawé lan kalubèran ing samubarang kabèh, katimbang karo wong kang gumunggung lan ora butuh roti.
28 Anakku, mulyakake nyawamu kanthi alus, lan mulyakake miturut kaluhurane.
29 Sapa sing bakal mbenerake wong sing nglakoni dosa marang nyawané dhéwé? lan sapa kang bakal ngurmati wong kang ngremehake nyawane dhewe?
30 Wong mlarat diajeni marga saka kapinterane, lan wong sugih diajeni marga saka kasugihane.
31 Sapa kang diajeni ana ing kamlaratan, apa maneh ing kasugihan? lan kang nistha ing kasugihan, apa maneh ing mlarat?

BAB 11

1 Kawicaksanan ngluhurake sirahe wong kang andhap, lan nglenggahake wong kang asor.
2 Aja ngalem marang wong lanang amarga kaendahane; lan aja nyepelekake manungsa amarga katon ing njaba.
3 Tawon iku cilik ing antarane wong mabur; nanging wohe iku utamaning barang kang legi.
4 Aja gumunggung marga saka sandhangan lan sandhanganmu, lan aja gumunggung ing dina kamulyan, amarga pakaryane Sang Yehuwah iku nggumunake, lan pakaryane ana ing antarane manungsa.
5 Akeh ratu kang lenggah ing lemah; lan sing ora tau dikira wis nganggo makutha.
6 Akèh para prawira kang padha kawirangan banget; lan wong sing mulya dipasrahake marang tangane wong liya.
7 Aja nyalahké sakdurungé kowé nliti sing bener;
8 Aja mangsuli sadurunge krungu prakara, lan aja ngganggu wong ing tengah-tengah omongane.
9 Aja padha padu ing prakara kang ora ana gegayutane karo kowe; lan aja lungguh ing pangadilan karo wong dosa.
10 Hé anakku, aja mèlu-mèlu akèh-akèhé prekara; lan yen sampeyan ngetutake, sampeyan ora bakal entuk, lan ora bakal bisa oncat kanthi mlayu.
11 Ana wong kang rekasa lan rekasa, lan kesusu, malah saya mundur.
12 Lan maneh, ana liyane sing alon lan mbutuhake pitulungan, ora duwe kabisan lan mlarat; ewadene paningalingipun Pangeran Yehuwah mirsani kabecikanipun, saha kaangkat saking kawontenan ingkang asor.
13 Lan ngangkat sirahé saka kasangsaran; satemah akèh kang padha weruh padha gumun marang Panjenenganė.
14 Kasugihan lan kasangsaran, urip lan pati, kamlaratan lan kasugihan iku asale saka Sang Yehuwah.
15 Kawicaksanan, kawruh lan pangerten bab angger-anggering Toret iku saka Gusti;
16 Kaluputan lan pepeteng wiwit bebarengan karo wong dosa, lan piala bakal dadi lawas karo wong-wong sing gumunggung ana ing kono.
17 peparinge Sang Yehuwah iku tetep ana ing wong mursid, lan sih-rahmat iku ndadekake karahayon ing salawas-lawase.
18 Ana wong kang dadi sugih marga saka was-was lan dhedhemit-dhemit, lan iki tampa pituwase.
19 Dene pangandikane: “Aku wis nemu katentreman, lan saiki bakal tansah mangan barang-barangku; Nanging dheweke ora ngerti kapan bakal tekan wektune, lan dheweke kudu nyerahake barang-barang kasebut marang wong liya, banjur mati.
20 Teguha ing prasetyanira, lan santosa ing prajanjianira, lan dadi tuwa ing pakaryanira.
21 Aja gumun marang panggawéné wong dosa; nanging kumandela marang Pangéran, lan tetepa ing karyamu, amarga ora gampang ana ing paningalé Pangéran nalika dumadakan ndadèkaké wong mlarat dadi sugih.
22 Berkahe Pangeran Yehuwah iku ana ing ganjarane wong mursid, lan dumadakan Panjenengane ndhatengake berkahe.
23 Aja kandha: Apa gunane aku? lan bab-bab becik apa sing bakal dakkandhakaké?
24 Aja kandha manèh: Aku wis kecukupan lan nduwèni barang akèh, lan piala apa sing bakal tak tampa?

25 Ing dina kamakmuran ana kang lali marang kasangsaran, lan ing dina kasangsaran ora ana pangeling-eling marang kamakmuran.
26 Awit ing dina séda iku gampang kanggo Yéhuwah paring piwales marang manungsa miturut lakuné.
27 Kasangsaran sajam ndadekake wong lali marang kasenengan, lan ing wekasane bakal keton.
28 Aja ngadili wong sing diberkahi sadurunge mati, amarga wong lanang bakal dikenal ing anak-anake.
29 Aja nggawa saben wong menyang omahmu, amarga wong cidra iku akeh pakaryane.
30 Kayadene manuk ayam sing dijupuk lan dilebokake ing kandhang, mangkono uga atine wong gumunggung; lan kaya telik, dheweke ngawasi tiba sampeyan.
31 Awit Panjenengané ngentèni, lan ngowahi kabecikan dadi piala, lan kowé bakal dipuji.
32 Saka geni murub tumpukan bara, lan wong duraka ngentèni getih.
33 Sing waspada marang wong duraka, amarga tumindak ala; aja nganti Panjenengané nekakaké bledosan langgeng marang kowé.
34 Tampanana wong manca menyang omahmu, lan bakal ngganggu kowé lan ngusir kowé saka omahmu.

BAB 12

1 Nalika kowé arep nindakake kabecikan, ngertia marang sapa sing koktindakaké; pramila prayogi anggenipun ngaturaken panuwun.
2 Tumindak becik marang wong mursid, temah bakal oleh ganjaran; lan yen ora saka dheweke, nanging saka Kang Mahaluhur.
3 Ora ana kabecikan tumrap wong kang tansah nguwasani piala, utawa wong kang ora aweh sedekah.
4 Mènèhana marang wong mursid, lan aja nulungi wong dosa.
5 Tumindak becik marang wong kang andhap-asor, nanging aja mènèhi marang wong duraka; rotimu aja diwènèhaké, aja nganti diwènèhaké marang kowé, supaya aja nganti dikwasani déning wong mau. ditindakake marang dheweke.
6 Awit Ingkang Mahaluhur sengit marang wong dosa, lan bakal males piwales marang wong duraka, sarta ngreksa wong-wong mau nganti dina sing nggegirisi.
7 Mènèhana marang wong sing apik, lan aja nulungi wong dosa.
8 Kanca ora bisa ditepungi sajrone kamakmuran, lan mungsuh ora bisa didhelikake sajrone kasusahan.
9 Ing kamakmuran wong mungsuh bakal sedhih, nanging ing kasusahan, kancane bakal lunga.
10 Aja ngandel marang mungsuhmu, amarga kaya wesi ngrusak, mangkono uga pialane.
11 Sanadyan Panjenengané ngasoraké awaké lan tumungkul, elinga lan ngati-ati marang dhèwèké, temah kowé bakal dadi kaya-kaya kowé ngusap kaca tingal, lan kowé bakal ngerti yèn teyengé durung sirna kabèh.
12 Aja dumeh wong iku ana ing sandhingmu, supaya manawa kowe wus katumpes, banjur jumeneng ing panggonanmu; Lan aja nganti lungguh ing sisih tengenmu, supaya aja nganti dheweke ngupayakake lenggahanmu, lan pungkasane sampeyan bakal ngelingi pituturku, lan banjur ditindhes.
13 Sapa sing bakal melasi marang tukang sihir sing digigit ula, utawa sapa sing nyedhaki kewan galak?
14 Dadi, sapa sing marani wong dosa lan najis karo wong dosa, sapa sing bakal melasi?
15 Sadurungé Panjenengané bakal tetep ana ing antaramu, nanging yèn kowé tiba, Panjenengané ora bakal tetep.
16 Satrune ngucap manis nganggo lambene, nanging ing sajroning atine dheweke mikir carane nyemplungake kowe menyang luweng; mripate bakal nangis, nanging yen entuk kesempatan, dheweke ora bakal wareg karo getih.
17 Nèk kowé nemoni kasusahan, kowé bakal nggolèki dhèwèké dhisik. lan senajan Panjenengané pura-pura nulungi kowé, nanging bakal ngremehake kowé.
18 Dheweke bakal nggelengake sirahe, keplok-keplok, lan bisik-bisik, lan malih rupane.

BAB 13

1 Sing sapa nggepok najis bakal dadi najis; lan sing sapa srawung karo wong kang gumunggung, bakal padha kaya wong iku.
2 Aja nganti ngungkuli kekuwatanmu sajrone uripmu; lan aja srawung karo wong sing luwih kuwasa lan luwih sugih tinimbang awakmu. awit yèn kang siji digebugi sijiné, bakal rusak.
3 Wong sugih nindakaké piala, nanging ngancam, wong mlarat dianiaya, lan uga kudu nyuwun.
4 Yèn kowé nduwèni bathi, dhèwèké bakal nggunakké kowé, nanging yèn kowé ora duwe apa-apa, dhèwèké bakal ninggal kowé.
5 Yèn kowé duwé apa-apa, Panjenengané bakal manggon ana ing antaramu, lan bakal ndadèkaké gundhul, lan ora bakal melas.
6 Manawa Panjenengané mbutuhaké kowé, Panjenengané bakal nasaraké kowé, lan mesem marang kowé, lan paring pangarep-arep marang kowé; Panjenengané bakal ngandika marang kowé, lan ngandika: Apa sing dikarepake?
7 Panjenengané bakal ngisin-isinaké kowé marga saka dhaharané, nganti ping pindho utawa ping teluné kowé garing, lan ing pungkasan bakal digeguyu kowé, samangsa weruh kowé, bakal ditinggal lan nggeleng-geleng.
8 Padha ngati-ati, aja nganti kesasar lan kacemplungake ing kabungahanmu.
9 Manawa sira diulemi dening wong kang gagah prakosa, mundura, malah luwih-luwih Panjenengane bakal ngundang sira.
10 Sira aja dhesek marang Panjenengané, supaya kowé aja nganti dibalèkaké; ngadega aja adoh-adoh, aja nganti lali.
11 Aja padha madhani ing omongane, lan aja ngandel marang tembung-tembunge kang akeh, amarga Panjenengane bakal nggodha kowe kanthi akeh-akeh, lan mesem marang kowe bakal ngudhari wewadimu.
12 Nanging Panjenengané bakal nyimpen tembung-tembungmu kanthi kejem, lan ora bakal ngéman kanggo nglarani kowé lan nglebokaké kowé ing pakunjaran.
13 Padha waspada lan ngati-ati, merga kowé bakal ngalami kacilakan.
14 Padha tresnaa marang Pangéran salawas-lawasé uripmu, lan sesambat marang Panjenengané kanggo kawilujenganmu.
15 Saben kewan tresna marang sing padha, lan saben wong tresna marang pepadhamu.

16 Kabèh manungsa padha rukuna miturut jinisé, lan manungsa bakal rumaket karo sing padha.
17 Apa ta asu ajag karo cempé? dadi wong dosa karo wong mursid.
18 Apa persetujuan antarane hyena lan asu? lan apa tentrem antarane wong sugih lan miskin?
19 Kayadene kuldi alas dadi mangsa singa ana ing ara-ara samun, mangkono uga wong sugih mangan wong miskin.
20 Kayadene wong kang gumunggung sengit marang andhap asor, mangkono uga wong sugih sengit marang wong miskin.
21 Wong sugih kang wiwit tiba, dicekel kanca-kancane, nanging wong mlarat kasingkirake dening kanca-kancane.
22 Yèn wong sugih tiba, akèh wong sing nulungi, nanging wong-wong kuwi ngomong sing ora kena diomongké, nanging wong-wong kuwi bener. ngandika wicaksana, lan ora bisa duwe panggonan.
23 Nèk wong sugih omong-omongan, saben wong meneng waé, lan delengen, apa sing diomongké, wong-wong kuwi ngluhurké méga. lan yen kesandhung, dheweke bakal nulungi dheweke.
24 Kasugihan iku becik tumrap wong kang ora duwe dosa, lan kamlaratan iku ala ing cangkeme wong duraka.
25 Atine manungsa malih rupane, dadi becik utawa ala, lan atine kang bungah ndadeake rupa kang sumringah.
26 Pasuryan kang sumringah iku pratandhaning ati kang rahayu; Dene anggone golek pasemon iku gawe susahing ati.

BAB 14

1 Rahayu wong kang ora luput cangkeme, lan ora katusuk marga saka akehe dosa.
2 Rahayu wong kang ora ngukum panggalihe, lan kang ora kleru saka pangarep-arep marang Pangeran Yehuwah.
3 Kasugihan iku ora prayoga tumrap wong cidra, lan apa kang kudu ditindakake dening wong meri karo dhuwit?
4 Sing sapa nglumpukake kanthi ngapusi nyawane dhewe, nglumpukake kanggo wong liya, sing ngentekake barang-barange kanthi boros.
5 Sapa sing nggawé ala marang awaké dhéwé, sapa sing bakal dadi apik? ora bakal seneng karo barang darbeke.
6 Ora ana sing luwih ala tinimbang wong sing meri marang awake dhewe; lan iki minangka piwales saka pialane.
7 Lan manawa wong iku nindakake kabecikan, iku ora karsa; lan ing wekasane bakal nyritakake pialane.
8 Wong murka iku mripate duraka; Panjenengane nyingkirake pasuryane lan ngremehake manungsa.
9 Mripate wong srakah ora marem marang pandumane; lan kaluputane wong duraka dadi garing jiwane.
10 Mripate duraka meri marang pangane, lan wong cemburu ing mejane.
11 Hé anakku, miturut kabisamu, tumindaka kabecikan marang awakmu dhéwé, lan pisungsungna marang Pangéran.
12 Élinga yèn pati ora bakal suwé tekané, lan prejanjiané wong mati ora bakal diweruhi marang kowé.
13 Tumindak becik marang kancamu sadurunge kowe mati, lan nguluna tanganmu manut kabisane.
14 Aja ngrusak dina sing apik, lan aja nganti bagean saka kepinginan sing apik ngluwihi sampeyan.
15 Apa kowé ora bakal ninggalaké kasusahanmu marang wong liya? lan pegawemu bakal dibagi kanthi undhi?
16 Mènèhana lan tampanana lan nucèkaké nyawamu; awit ing alam kubur ora ana golek pangan.
17 Kabèh daging dadi tuwa kaya sandhangan, awit saka wiwitan prejanjiané, kowé bakal mati.
18 Kaya dene godhong-godhong kang ijo ing wit kang kandel, ana kang tiba lan ana kang tuwuh; Mangkono uga generasi daging lan getih, siji bakal mati, lan liyane lair.
19 Sakabehing pakaryan bakal bosok lan sirna, lan kang nyambut-gawe bakal sirna.
20 Rahayu wong sing mikir bab-bab sing apik kanthi kawicaksanan, lan mikir babagan perkara-perkara suci kanthi pangerten.
21 Sing sapa nggatekake lakune ana ing sajroning atine, iku uga bakal duwe pangerten tumrap wewadine.
22 Ngoyak dheweke kaya wong sing nglacak, lan ngentèni dalané.
23 Sing sapa ngindit ing cendhela-cendhelane iku iya ngrungokna ing lawange.
24 Sing sapa nginep ing sacedhake omahe, iya kudu masang pancing ing temboke.
25 Dheweke bakal masang tarub ing sacedhake dheweke, lan nginep ing papan panggonan sing apik.
26 Anak-anake bakal dilebokake ana ing sangisore pang-pange.
27 Dheweke bakal dilindhungi saka panas, lan dheweke bakal manggon ing kamulyane.

BAB 15

1 Sing sapa ngabekti marang Pangéran bakal nglakoni kabecikan, lan sing sapa nduwèni kawruh bab angger-anggering Torèt, bakal olèh bojoné.
2 Lan kaya ibu bakal ketemu karo wong, lan nampa wong minangka bojoné prawan.
3 Dheweke bakal menehi pangan karo roti pangerten, lan menehi ngombe banyu kawicaksanan.
4 Dheweke bakal tetep ana ing dheweke, lan ora bakal goyah; lan bakal gumantung marang dheweke, lan ora bakal kawirangan.
5 Dheweke bakal ngluhurake dheweke ngluwihi tangga-tanggane, lan cangkeme bakal mbukak ing satengahe pasamuwan.
6 Panjenengane bakal nemu kabungahan lan makuthaning kabungahan, lan dheweke bakal ndhatengake asmane kang langgeng.
7 Nanging wong bodho ora bakal bisa nggayuh dheweke, lan wong dosa ora bakal weruh dheweke.
8 Amarga dheweke adoh saka gumunggung, lan wong-wong sing goroh ora bakal ngelingi dheweke.
9 Puji iku ora pantes ana ing cangkeme wong dosa, amarga iku ora dikirim saka Gusti.
10 Awitdene pangalembana bakal kaucapake kanthi kawicaksanan, lan Pangeran Yehuwah bakal makmurake.
11 Aja kandha: Aku ninggal marga saka Pangéran, amarga kowé ora kena nindakaké apa sing disengiti déning Panjenengané.
12 Aja kandha: Panjenengané ndadèkaké aku kesasar, amarga Panjenengané ora butuh wong dosa.
13 Pangeran Yehuwah sengit marang samubarang kang nistha; lan wong-wong sing wedi marang Gusti Allah ora seneng.
14 Panjenengané piyambak sing nitahaké manungsa wiwit wiwitan, lan ditinggal ing tanganė pituturé;

15 Nèk kowé kepéngin, netepi dhawuh-dhawuhé, lan nglakoni kasetyan sing ditrima.
16 Panjenengane wus paring geni lan banyu ana ing ngarepmu;
17 Ing ngarepe manungsa ana urip lan pati; lan apa sing disenengi bakal diwenehi.
18 Awit kawicaksanané Pangéran iku gedhé lan kuwasa ing pangwasané, lan mirsani samubarang.
19 Panjenenganè mirsani marang wong kang wedi marang Panjenengané, lan Panjenengané pirsa sakehing pakaryané manungsa.
20 Panjenengané ora paring dhawuh marang sapa waé supaya nindakaké piala, lan ora paring wewenang marang sapa waé kanggo nglakoni dosa.

BAB 16

1 Aja padha kepéngin akèh anak kang ora duwé bathi, lan aja seneng marang anak kang ora mursid.
2 Sanadyan padha tangkar-tumangkar, aja padha bungah-bungah marga saka wong-wong mau, kajaba padha wedi marang Pangeran Yehuwah.
3 Aja ngandel marang uripe, lan aja ngajeni marang wong akeh, amarga wong sing bener luwih becik tinimbang sewu; Lan luwih becik mati tanpa anak, tinimbang duwe wong duraka.
4 Awitdene kutha iku bakal kapenuhan dening wong kang duwe budi, nanging para sadulure wong duraka bakal dadi sepi mamring.
5 Akèh prekara kaya ngono sing dakdeleng nganggo mripatku, lan kupingku krungu bab-bab sing luwih gedhé ketimbang iki.
6 Ing pasamuwane wong duraka bakal murub geni; lan ing bangsa mbalela nepsu murub.
7 Panjenengané ora kalem marang para raksasa tuwa, kang padha ambruk marga saka bodhoné.
8 Panjenengané ora ngéman panggonané Lut dadi wong neneka, nanging sengit marang wong-wong mau merga gumunggungé.
9 Panjenengané ora melas marang wong kang cilaka, kang padha kapundhut marga saka dosané.
10 Utawa nem atus ewu prajurit mlaku, kang padha nglumpuk ing wangkot atine.
11 Lan manawa ana wong kang mangkel gulu ing antarane wong-wong iku, iku nggumunake manawa dheweke bisa lolos tanpa diukum; Panjenengané iku kuwasa ngapura, lan ngetokaké rasa ora seneng.
12 Kayadene agunging sih-kadarmane, mangkono uga pitedahe, Panjenengane ngadili manungsa miturut panggawene
13 Wong duraka ora bakal uwal karo jarahane, lan sabare wong mursid ora bakal ngilangake.
14 Gawea dalan kanggo saben tumindak sih-rahmat, amarga saben wong bakal oleh pakaryane.
15 Pangeran Yehuwah ndadosaken kakuwatanipun Sang Prabu Pringon, supados boten wanuh kaliyan panjenenganipun, supados kasagedanipun saged kasumerepan dhateng jagad.
16 Sih welas asih marang saben titah; lan wis misahaké pepadhangé saka pepeteng karo adamant.
17 Aja kandha: Aku bakal ndhelik saka Sang Yehuwah, apa ana wong sing ngelingi aku saka ing ngaluhur? Aku ora bakal dieling-eling ing antarane wong akeh, amarga nyawaku apa ana ing antarane makhluk sing ora ana watese?
18 Lah, langit, lan langite langit, jero, bumi lan saisine, bakal gonjang-ganjing nalika Panjenengane rawuh.
19 Gunung-gunung lan dhasaring bumi padha gonjang-ganjing, manawa Pangeran Yehuwah mirsani.
20 Ora ana ati sing bisa mikir babagan iki kanthi bener, lan sapa sing bisa nyinaoni dalane?
21 Iku prahara kang ora bisa dideleng wong, amarga akèh-akèhé panggawéné ndhelik.
22 Sapa kang bisa nyritakake pakaryan kang adil? utawa sapa sing bisa tahan? awit prasetyané iku adoh, lan pacoban tumrap samubarang kabèh ana ing wekasané.
23 Sing sapa ora duwe pangerten bakal mikir bab-bab sing ora ana gunane, lan wong gemblung mikirake kabodhoan.
24 He anakku, rungokna aku, lan sinaua kawruh, lan elinga tembungku nganggo atimu.
25 Ingsun bakal mbabarake piwulang kanthi bobot, lan kawruhe bakal Sunparingake kanthi bener.
26 Panggawé-panggawéné Pangéran wis ditindakké saka wiwitan, lan sakwisé digawé, bagéan-bagéané wis dibuwang.
27 Panjenengane ngrenggani pakaryane ing salawas-lawase, lan ana ing astane kang utama ing kabeh turun-temurun;
28 Ora ana sing ngalang-alangi wong liya, lan ora bakal nglanggar janjiné.
29 Sawisé iku, Pangéran mirsani bumi, lan ngebaki bumi karo berkahé.
30 Kanthi sakehing kewan kang urip, Panjenengane nutupi pasuryane; lan bakal padha bali menyang maneh.

BAB 17

1 Pangeran Yehuwah nitahake manungsa ing bumi, banjur diowahi maneh.
2 Panjenengané maringi wong-wong mau sathithik dina lan sathithik, sarta uga kaparingan panguwasa tumrap samubarang kang ana ing kono.
3 Wong-wong mau padha diparingi kakuwatan, lan didadekake miturut gambare,
4 Wong kabèh padha wedi marang manungsa, sarta nguwasani kewan lan manuk.
5 Padha nampa nggunakake limang operasi saka Gusti, lan ing panggonan nem kang paring pangerten, lan ing pidato kapitu, juru interpretasi saka cogitations.
6 Pitutur, ilat, mripat, kuping lan ati, padha diparingi pangerten.
7 Wong-wong mau padha diparingi kawruh bab pangerten, sarta paring pitedah marang wong-wong iku kang becik lan ala.
8 Panjenengane mirsani atine wong-wong mau, supaya bisa nyritakake kaluhuraning pakaryane.
9 Wong-wong mau padha diparingi kamulyan marga saka pakaryane kang nggumunake ing salawas-lawase, supaya padha martakake pakaryane kalawan pangerten.
10 Lan wong pilihan bakal memuji asmane kang suci.
11 Kajaba iku, padha diparingi kawruh, lan angger-anggering urip dadi warisan.
12 Panjenengane nganakake prajanjian kang langgeng karo wong-wong mau, sarta paring dhawuh marang wong-wong mau.
13 Mripate padha weruh kaluhurane kamulyane, lan kupinge krungu swarane kang mulya.

14 Panjenengané banjur ngandika marang wong-wong mau, "Ngati-ati marang sakehing piala; lan saben wong paring dhawuh bab pepadhane.
15 Tindak-tanduke tansah ana ing ngarsane, lan ora bakal didhelikake saka ing paningale.
16 Saben wong wiwit nom-noman padha nglakoni piala; padha ora bisa nggawe ati daging kanggo awake dhewe kanggo watu.
17 Awit ing salumahing bumi padha dipérang dadi panguwasa kabèh; nanging Israel iku kagungane Sang Yehuwah.
18 Panjenengané, minangka anak pambajeng, iku diparingi piwulang, lan ora bakal ninggalaké pepadhanging katresnané.
19 Mulané sakehing panggawéné padha kaya srengéngé ana ing ngarsané, lan mripaté tansah mandeng marang lakuné.
20 Ora ana siji-sijine panggawene sing ora bener sing didhelikake saka Panjenengane, nanging kabeh dosane ana ing ngarsane Sang Yehuwah.
21 Nanging Gusti Allah sing welas asih lan pirsa pakaryané, ora ditinggal utawa ditinggal, nanging diéman.
22 Sedhekahe manungsa iku minangka tandha tandha, lan bakal njaga kabecikane manungsa kaya mripate, lan paring pamratobat marang anak-anake lanang lan wadon.
23 Sawisé iku Panjenengané bakal jumeneng lan paring piwales marang wong-wong mau, sarta ndhawahaké piwales marang sirahé.
24 Nanging wong-wong sing padha mratobat, padha diparingi bali lan nglipur wong-wong sing ora sabar.
25 Wangsulana marang Pangéran lan ninggal dosamu, ndedongaa ana ing ngarsané, lan aja nganti gawé dosa.
26 Mbalika marang Ingkang Mahaluhur lan nyingkiri piala, amarga Panjenengane bakal nuntun kowe metu saka pepeteng menyang pepadhanging karahayon, lan kowe sengit banget marang nistha.
27 Sapa kang bakal ngluhurake Kang Mahaluhur ana ing alam kubur, tinimbang wong kang padha urip lan saos sokur?
28 Panuwun iku sirna saka ing antarane wong mati, kaya kang ora ana, kang urip lan sehat atine bakal ngluhurake Pangeran Yehuwah.
29 Saiba agunging sih-kadarmane Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, lan sih-kadarmane marang wong kang padha mratobat marang Panjenengane kanthi sutyi!
30 Awit samubarang kabèh ora ana ing manungsa, amarga Putraning Manungsa iku ora langgeng.
31 Apa kang luwih padhang tinimbang srengenge? ewadene padhangé ora ana; lan daging lan getih bakal mbayangno ala.
32 Panjenengané mirsani pangwasané langit; lan kabeh manungsa mung bumi lan awu.

BAB 18

1 Panjenengane kang urip ing salawas-lawase, kang nitahake samubarang kabeh.
2 Mung Pangeran Yehuwah kang adil, lan ora ana liyane kajaba Panjenengane,
3 Panjenengane kang nguwasani jagad klawan astane, lan samubarang kabeh manut karsane, amarga Panjenengane iku ratune kabeh, marga saka pangwaos Panjenengane misahake barang-barang suci lan barang-barang kang ora suci.
4 Sapa sing diparingi kuwasa kanggo martakaké pakaryané? lan sapa kang bakal nyumurupi pakaryane kang luhur?
5 Sapa sing bisa ngetung kekuwatane kaluhurane? lan sapa kang bakal nyritakake sih-kadarmane?
6 Mungguh pakaryane Sang Yehuwah kang nggumunake, ora ana kang bisa dijupuk saka ing kono, ora ana kang bisa dilebokake, lan lemahe ora bisa ditemokake.
7 Yen wong wis rampung, banjur miwiti; dene samangsa dheweke ninggal, dheweke bakal mangu-mangu.
8 Manungsa iku apa, lan anggone ngladeni apa? apa kang becik, lan apa kang ala?
9 Cacahing dinane wong paling akeh yaiku satus taun.
10 Kaya tetesan banyu menyang segara, lan watu kerikil dibandhingake karo pasir; mangkono uga sèwu taun nganti ing kalanggengan.
11 Mulané Gusti Allah iku sabar marang wong-wong mau, lan paring sih-rahmat marang wong-wong mau.
12 Panjenengané mirsa lan nyumurupi wekasané iku ala; mulane tambah welas asih.
13 Welase manungsa marang pepadhane; nanging sih-kadarmane Gusti ana ing kabeh manungsa: Panjenengane ndhawuhi, nuwuhake, mulang lan nuwuhake maneh, kayadene angon wedhus.
14 Panjenengané welas asih marang wong kang padha nampani pandhidhikan, lan kang sregep ngupaya paukumané.
15 Hé anakku, aja nganti cacad panggawému sing apik, lan aja nganggo tembung sing ora nyenengake nalika menehi apa-apa.
16 Apa ebun ora bisa nyuda panase? Dadi tembung luwih apik tinimbang hadiah.
17 Lah, tembung apa ora luwih becik tinimbang hadiah? nanging loro-lorone karo wong grapyak.
18 Wong gemblung bakal nyenyamah, lan peparinge wong murka iku ngrusak mripat.
19 Sinau sadurunge ngomong, lan gunakake kedokteran utawa yen sampeyan lara.
20 Sadurungé pangadilan, priksani awakmu dhéwé, lan ing dinané Panjenengané bakal nampa sih-rahmat.
21 Padha andhap asor sadurunge lara, lan ing wektu dosa, mratobat.
22 Aja ana apa-apa sing ngalang-alangi anggonmu nglunasi nadarmu ing wektu kang wus katemtokake, lan aja nganti tundha-tundha nganti pati bakal kabenerake.
23 Sakdurungé ndedonga, nyawisna awakmu; lan aja kaya wong kang nyoba marang Gusti.
24 Elinga marang bebendu kang bakal ana ing wekasane, lan wektune piwales, nalika Panjenengane nyingkirake pasuryane.
25 Yen wis cukup, elinga wektu keluwen, lan yen sampeyan sugih, mikirake kemiskinan lan kekurangan.
26 Wiwit esuk nganti sore wayahe ganti, lan samubarang kabeh wis rampung ana ing ngarsane Sang Yehuwah.
27 Wong wicaksana bakal wedi ing samubarang, lan ing dina nglakoni dosa bakal waspada marang piala, nanging wong gemblung ora nggatekake wektu.
28 Saben wong sing duwe budi ngerti kawicaksanan, lan bakal ngluhurake wong sing nemokake dheweke.
29 Wong-wong sing wicaksana ing tembung uga dadi wicaksana, lan ngucapake pasemon sing apik banget.
30 Aja nuruti hawa-nepsumu, nanging aja nganti napsumu.

31 Manawa sira ngudi karepira, iku bakal ndadekake sira dadi pepoyane mungsuhira kang ngremehake sira.
32 Aja padha bungah-bungah, lan aja padha kepéngin banget.
33 Aja dadi wong ngemis kanthi nyilih, nanging ora duwe apa-apa, amarga sampeyan bakal ngenteni uripmu dhewe lan diomongake.

BAB 19

1 Wong sing nyambut-gawé mabuk ora bakal sugih, lan sing sapa ngrèmèhaké barang-barang cilik bakal tiba.
2 Anggur lan wong wadon bakal mbubrah wong sing duwe pangerten, lan sing sapa rumaket marang para tuna-susila bakal dadi kurang ajar.
3 Moth lan cacing bakal padha dadi warisan, lan wong kendel bakal dijupuk.
4 Sing sapa kesusu ngegungake, iku entheng; lan wong sing nglakoni dosa bakal nyinggung marang nyawane dhewe.
5 Sing sapa seneng karo piala, bakal diukum, nanging sing sapa nglawan kesenengan iku makuthani uripe.
6 Sing sapa bisa nguwasani ilat, bakal urip tanpa padu; lan sing sapa sengit babbling bakal kurang ala.
7 Aja ngulang-ngulang marang wong liya apa sing dipangandikakaké marang kowé, temah kowé bakal luwih ala.
8 Apa kanca utawa mungsuh, aja ngomong babagan uripe wong liya; lan yen sampeyan bisa tanpa gawe piala, aja nyritakake.
9 Awit Panjenengané midhangetaké lan mirsani kowé, lan yèn wis tekan wektuné Panjenengané bakal sengit marang kowé.
10 Manawa sira krungu pangandika, aja nganti mati. lan kendel, iku ora bakal bledosan sampeyan.
11 Wong bodho nglarani nganggo tembung, kaya wong wadon nglarani.
12 Kayadene panah kang tumempel ing pupune wong, mangkono uga tembung ing wetenge wong gemblung.
13 Kawula paring pitedah dhateng kanca, bokmanawi piyambakipun boten nindakaken, lan manawi sampun nindakaken, mesthi boten nindakaken malih.
14 Elingana kancamu, bokmanawa ora kandha, lan manawa wis, aja diomongake maneh.
15 Wigati marang kanca, awit iku ping pitenah, lan aja ngandel marang saben crita.
16 Ana wong kang luput ing pangucape, nanging ora saka atine; lan sapa ta kang ora nerak ilat?
17 Pitutur marang pepadhamu sadurunge kowe ngancam; lan ora nesu, wènèhana panggonan marang angger-anggering Gusti Kang Mahaluhur.
18 Wedi-asih marang Pangeran Yehuwah iku kang kawitan ditrima dening Panjenengane, lan kawicaksanan oleh katresnane.
19 Kawruh bab pepakoning Pangéran iku piwulang bab kauripan, lan sapa sing nindakaké apa sing dadi keparengé Panjenengané, bakal nampa wohing wit sing ora kena mati.
20 Wedi marang Pangeran Yehuwah iku kabeh kawicaksanan; lan ing kabeh kawicaksanan iku kinerja hukum, lan kawruh kang Maha Kuwasa.
21 Manawa batur kandha marang bendarane: Aku ora bakal nglakoni apa kang dadi keparengmu; sanadyan sawuse mangkono, wong kang ngopeni nepsu.
22 Kawruh bab piala iku dudu kawicaksanan, lan dudu kawicaksanan tumrap wong dosa.
23 Ana duraka, lan uga nistha; lan ana wong bodho sing kepengin kawicaksanan.
24 Wong kang cilik budine lan ngabekti marang Gusti Allah, iku luwih becik tinimbang wong kang akeh kawicaksanan lan nerak angger-anggering Allah Kang Mahaluhur.
25 Ana kapinteran sing apik banget, lan sing padha ora adil; lan ana kang nyleweng supaya katon pangadilan; lan ana wong wicaksana kang mbenerake pangadilan.
26 Ana wong duraka kang tumungkul sedhih; nanging ing batine kebak cidra,
27 Padha sumelang ing ngarsane, lan kaya-kaya ora krungu;
28 Lan manawa wong iku ora bisa nglakoni dosa amarga ora duwe pangwasa, nanging manawa ana kesempatan, dheweke bakal tumindak ala.
29 Manungsa bisa dingerteni saka paragane, lan wong sing wicaksana marga saka praupane, yen ketemu karo dheweke.
30 Sandhangané wong, lan ngguyu banget, lan lakuné, nduduhké apa dhèwèké.

BAB 20

1 Ana piweling kang ora prayoga, maneh, ana wong kang ngendheg ilat lan wicaksana.
2 Luwih becik nyuwil-nyuwil tinimbang nesu kanthi meneng-menengan;
3 Punapa prayoginipun, manawi panjenengan dipun paringi piwales, supados mratobat! awit mangkono sira bakal luput saka dosa kang disengaja.
4 Kayadene pepinginane priyayi kanggo ngrusak prawan; mangkono uga wong kang nindakake paukuman kalawan panganiaya.
5 Ana wong kang meneng, nanging kaanggep wicaksana;
6 Ana wong sing meneng, amarga ora bisa mangsuli, lan ana sing meneng amarga ngerti wektune.
7 Wong wicaksana ngempet ilat nganti weruh kesempatan, nanging wong gemblung lan bodho ora nggatekake wektu.
8 Sing sapa ngucapake tembung akeh bakal disengiti; lan sing sapa nguwasani awake dhewe, bakal disengiti.
9 Ana wong dosa kang kasil ing tumindak ala; lan ana untung sing malih dadi rugi.
10 Ana peparing kang ora ana gunane; lan ana peparing kang tikel loro.
11 Ana kamulyan amarga kamulyan; lan ana kang ngangkat sirahe saka ing kahanan kang asor.
12 Ana wong kang tuku akèh kanthi sathithik, banjur mbalekakake tikel pitu.
13 Wong wicaksana ndadèkaké kekasihé, nanging wong bodho diwutahake.
14 Peparinge wong bodho ora bakal mupangati marang kowe, yen kowe duwe; utawa wong meri kanggo kabutuhane, amarga dheweke kepengin nampa akeh kanggo siji.
15 Sathithik kang paring paweweh, lan akeh kang diremehake; kang mbukak cangkeme kaya wong nguwuh; ing dina iki dheweke ngutangi, lan sesuk bakal njaluk maneh: wong sing kaya ngono iku kudu disengiti dening Gusti Allah lan manungsa.
16 Wong bodho muni: Aku ora nduwé kanca, aku ora ngucap sokur marang sakèhé kabecikanku, lan wong sing mangan rotiku nyenyamah aku.

17 Kaping pira, lan pira cacahé wong mau bakal dipoyoki! amarga dheweke ora ngerti apa sing kudu diduweni; lan kabeh iku siji kanggo dheweke kaya-kaya ora duwe.
18 Luwih becik nylempit ing trotoar tinimbang nylempit nganggo ilat, mulane wong duraka bakal cepet tiba.
19 Crita sing ora cocog bakal tansah ana ing cangkemé wong sing ora wicaksana.
20 Ukara kang wicaksana bakal katampik, manawa metu saka cangkeme wong bodho; amarga ora bakal ngandika ing mangsa.
21 Ana wong sing ora bisa nglakoni dosa amarga kekurangan, lan manawa dheweke ngaso, dheweke ora bakal kaget.
22 Ana wong kang ngrusak nyawane srana isin, lan njalari ngrusak awake dhewe srana nampani wong.
23 Ana sing janji marang kanca isin, lan dadi mungsuh tanpa guna.
24 Goroh iku bledosan ing manungsa, nanging iku tansah ana ing cangkeme wong kang ora ngerti.
25 Maling iku luwih becik tinimbang wong kang biyasa goroh, nanging loro-lorone bakal dadi warisan.
26 Watakipun tiyang goroh punika nistha, saha kawiranganipun tansah wonten ing piyambakipun.
27 Wong wicaksana bakal ngluhurake awake dhewe kanthi tembung-tembunge, lan wong sing wicaksana bakal nyenengake para wong gedhe.
28 Sing sapa ngolah tanahe, bakal nambahi tumpukane, lan sing sapa gawe senenge para wong gedhe, bakal oleh pangapura tumrap piala.
29 Paweweh lan pisungsung wuta mripate wong wicaksana, lan cangkeme ora bisa diwaca.
30 Kawicaksanan sing didhelikake lan bandha kang dikupengi, apa gunane wong loro mau?
31 Luwih becik wong sing ndhelikake kabodhoane tinimbang wong sing ndhelikake kawicaksanane.
32 Sabar sing dibutuhake kanggo ngupaya Gusti luwih becik tinimbang wong sing urip tanpa panuntun.

BAB 21

1 Hé anakku, apa kowé wis gawé dosa? aja mangkono maneh, nanging nyuwun pangapura kanggo dosa-dosamu biyen.
2 Mlayu saka ing dosa kaya saka pasuryan ula, kanggo yen sampeyan nyedhaki iku, iku bakal cokotan sampeyan: untune kaya untu singa, matèni nyawa manungsa.
3 Sakabehing piala iku kaya pedhang kang mata loro, tatune ora bisa ditambani.
4 Kanggo nggegirisi lan nindakake piala bakal ngrusak kasugihan, mula omahe wong gumunggung bakal dadi sepi.
5 Pandonga kang metu saka cangkeme wong mlarat iku katujokake ing kupinge Gusti Allah, temah enggal-enggal pangadilane rawuh.
6 Sing sapa ora gelem didukani, iku ana ing dalane wong dosa, nanging sing sapa wedi marang Pangeran Yehuwah bakal mratobat saka ing sajroning atine.
7 Wong wicaksana dikenal adoh lan cedhak; nanging wong sing duwe budi ngerti yen dheweke kesel.
8 Sing sapa yasa omah nganggo dhuwite wong liya, iku kaya wong kang nglumpukake watu kanggo pasareane.
9 Pakumpulane para wong duraka iku kaya renget sing diklumpukake, lan wekasane kaya geni murub kanggo numpes wong-wong mau.
10 Dalané wong dosa ditata nganggo watu, nanging ing pungkasané ana luwangan naraka.
11 Sing sapa netepi angger-anggeré Pangéran, éntuk pangertèné, lan kasampurnané wedi-asih marang Yéhuwah iku kawicaksanan.
12 Wong sing ora wicaksana ora bakal diwulang, nanging ana kawicaksanan sing nambah pait.
13 Kawruhe wong wicaksana kaya banjir gedhe, lan pituture kaya sumbering urip.
14 Batine wong bodho iku kaya wadhah sing pecah, lan ora bakal duwe kawruh sajrone urip.
15 Manawa wong pinter ngrungokake pitutur kang wicaksana, banjur dipuji lan ditambahi, nanging manawa wong kang bodho krungu, iku ora gawe senenge, banjur dibuwang ing mburine.
16 Omongané wong gemblung iku kaya beban ing dalan, nanging lambéné wong wicaksana tinemu sih-rahmat.
17 Wong wicaksana padha takon-tinakon ing pasamuwan, lan padha nggatekake pangandikane ing sajroning atine.
18 Kayadene omah kang dirusak, mangkono uga kawicaksanan tumrap wong bodho, lan kawruhe wong bodho iku kaya omong tanpa budi.
19 Piwulang tumrap wong bodho iku kaya blenggu ing sikil, lan kaya blenggu ing tangan tengen.
20 Wong gemblung ngegung-egungake swarane; nanging wong wicaksana iku arang mesem.
21 Tumrape wong wicaksana, wong wicaksana kaya perhiasan emas, lan kaya gelang ing lengen tengen.
22 Wong gemblung enggal-enggal mlebu ing omahe pepadhamu, nanging wong sing duwe pengalaman isin.
23 Wong gemblung bakal ngintip ing lawanging omah, nanging sing diopeni kanthi becik bakal ngadeg ing njaba.
24 Wong kang ngrungokaké ana ing ngarep lawang iku ora sopan, nanging wong wicaksana bakal sedhih marga saka nistha.
25 Lambene wong wicaksana bakal nyritakake perkara-perkara sing ora ana gandhengane, nanging tembung-tembunge wong sing duwe pangerten bakal ditimbang ing timbangan.
26 Atine wong bodho ana ing cangkeme, nanging cangkeme wong wicaksana ana ing atine.
27 Yèn wong duraka ngipat-ipati Iblis, dhèwèké ngipat-ipati nyawané dhéwé.
28 Wong bisik-bisik najisake nyawane dhewe, lan disengiti ing ngendi wae panggonane.

BAB 22

1 Wong kesed diupamakake kaya watu reged, lan saben wong bakal ngece nganti dadi wirang.
2 Wong kesed diupamakake kaya reregeding bledug, saben wong kang njupuk iku bakal salaman.
3 Wong lanang sing diopeni ala iku ngrèmèhaké bapakné sing nglairaké, lan anak wadon sing bodho lair saka wong tuwané.
4 Anak wadon sing wicaksana bakal nggawa warisan marang bojone, nanging wong wadon sing ora jujur iku nglarani bapakne.
5 Wong sing kendel kuwi ngrèmèhké bapakné lan bojoné, nanging wong loro kuwi bakal ngrèmèhké bojoné.
6 Donga kang ora ana mangsane iku kaya kidung ing paseduluran, nanging patrape lan piwulang kawicaksanan iku ora kentekan wektune.

7 Sing sapa mulang marang wong bodho, iku kaya wong kang ngempal ing wadhah, lan kaya wong sing nggugah saka turu.
8 Sing sapa caturan marang wong gemblung, wong kang lagi turu, banjur matur: Ana apa?
9 Yen bocah-bocah urip jujur lan duwe bandha, dheweke bakal nutupi pialane wong tuwa.
10 Nanging bocah-bocah, kang angkuh, marga saka nistha lan ora diopeni, iku ngrusak kaluhurane sanak kadange.
11 Padha nangisa marga saka wong mati, amarga padha kelangan pepadhang, lan nangisa marga saka wong bodho, amarga ora duwe pangerten.
12 Pitung dina wong padha nangisi wong mati; nanging kanggo wong bodho lan duraka ing salawas-lawase urip.
13 Aja akeh guneman karo wong bodho, lan aja nyedhaki wong sing ora duwe pangerten, sing waspada marang dheweke, supaya kowe aja nganti nandhang kasusahan, lan aja nganti najisake karo wong bodho. bingung karo edan.
14 Apa sing luwih abot tinimbang timah? lan apa jenenge, nanging wong bodho?
15 Wedhi, uyah, lan wesi bodho, iku luwih gampang ditanggung, tinimbang wong tanpa pangerten.
16 Kayadene kayu kang kaiket lan digayutake ing gedhong ora bisa ucul kalawan gonjang-ganjing, mangkono uga ati kang mantep marga saka pamrayoga, ora bakal wedi ing salawas-lawase.
17 Ati kang mapan ing pangerten iku kaya plesteran ing tembok galeri.
18 Wong-wong sing ana ing tengger kang dhuwur ora bakal nahan angin, mulane wong gemblung ora bisa nahan rasa wedi.
19 Sing sapa nyuwil-nyuwil mripat, iku bakal ndadèkaké luh, lan sing nandhang atine, bakal mbuktèkaké kawruhé.
20 Sing sapa mbenturi watu marang manuk, iku bakal gawe wedi, lan sing sapa ngremehake kancane, ngrusak paseduluran.
21 Sanadyan sira ngunus pedhang marang kancanira, nanging aja nganti ketaman, amarga bisa-bisa bakal bali marang sih-rahmat.
22 Yèn kowé ngucapaké cangkem marang kancamu, aja wedi; amarga ana rekonsiliasi: kajaba kanggo upbraiding, utawa bangga, utawa mbukak rahasia, utawa tatu cidra: kanggo iku kabeh kanca bakal lunga.
23 Padha setya marang pepadhamu sajrone kamlaratane, supaya kowe bisa bungah marga saka kamakmurane; : utawa wong sugih kang bodho kudu dikagumi.
24 Kayadene kebul lan kumelun ing pawon lumaku ing ngarepe geni; supaya nyenyamah sadurunge getih.
25 Aku ora bakal isin mbela kanca; Aku uga ora bakal ndhelikake awake dhewe saka dheweke.
26 Lan manawa aku kedaden dening piala, saben wong sing ngrungokake iku bakal waspada marang dheweke.
27 Sapa kang bakal nganakake waspada ana ing ngarep cangkemku, lan lambeku bakal dadi cap kawicaksanan, supaya aku ora dumadakan tiba ing ngarsane, lan ilatku ora numpes aku?

BAB 23

1 Dhuh Pangéran, Rama lan Panguwasa ing salumahing gesang kawula, kawula sampun ngantos kersa nandukaken pitedahipun, saha sampun ngantos kesasar déning tiyang-tiyang wau.
2 Sapa kang bakal ndhatengake pecut tumrap panggalihku, tuwin paukuman kawicaksanan marang atiku? supaya padha ora ngéman aku marga saka kabodhoanku, lan ora liwati saka dosaku.
3 Supaya kabodhoanku tansaya gedhe, lan dosaku nganti tumpes, nganti tumeka ing ngarepe mungsuhku, lan mungsuhku bungah-bungah marga saka aku, kang adoh saka sih-kadarmanmu.
4 Dhuh Gusti, Rama lan Gusti Allah ingkang gesang kawula, mugi sampun ngantos ndadosaken angkuh dhateng kawula, nanging mugi karsaa nyingkiraken para abdi Paduka kanthi angkuh.
5 Paduka mugi karsaa nyingkiraken pangajeng-ajeng saha pepenginan ingkang tanpa guna, saha tiyang ingkang tansah kersa ngladosi Paduka.
6 Aja nganti srakah ing weteng lan hawa nepsu daging, aja nganti nyekel aku; sarta kawula mugi sampun ngantos Paduka paringaken dhateng abdi Paduka ingkang murka.
7 He, anak-anak, rungokna piwulange cangkem, sing sapa netepi lambene ora bakal keno.
8 Wong dosa bakal ditinggal ing kabodhoane, wong sing ngucapake piala lan wong sing gumunggung bakal tiba ing kono.
9 Aja lali sumpah; lan aja nggunakké awaké dhéwé kanggo nyebut jenengé Kang Mahasuci.
10 Sabab kayadene abdi kang tansah digebugi, ora bakal tanpa tandha biru, mangkono uga wong kang supaos lan nyebut asmane Gusti Allah ora bakal tanpa cacad.
11 Wong sing ngucap sumpah bakal kebak piala, lan pageblug ora bakal metu saka omahé; Yen sumpah tanpa guna, dheweke ora bakal luput, nanging omahe bakal kebak bilai.
12 Ana pangandika kang kasandhangan pati: Gusti Allah muga-muga ora tinemu ana ing pusakane Yakub; awit iku kabeh bakal adoh saka wong mursid, lan padha ora bakal nglumpuk ing dosa.
13 Aja nganggo cangkemmu kanggo sumpah, amarga ing kono ana tembung dosa.
14 Élinga marang bapakmu lan biyungmu, yèn kowé lenggah ana ing antarané wong gedhé. Aja lali ing ngarepe wong-wong mau, mulane kowe dadi wong gemblung, muga-muga kowe ora lair, lan ngipat-ipati dina lairmu.
15 Wong kang biyasa nganggo tembung-tembung kang ora sopan, ora bakal diowahi salawase uripe.
16 Manungsa loro nambahi dosa, lan sing katelu bakal nekakake bebendu: pikiran panas iku kaya geni murub, ora bakal dipateni nganti entek; geni.
17 Sakabehing roti iku legi tumrap wong kang laku jina, ora bakal ilang nganti mati.
18 Wong lanang kang nerak bebrayan lan ngucap ing sajroning atine mangkene: Sapa sing ndeleng aku? Aku diubengi pepeteng, tembok nutupi aku, lan ora ana badan sing ndeleng aku; apa aku kudu wedi? Kang Mahaluhur ora bakal ngelingi marang dosaku.
19 Wong kang kaya mangkono iku mung wedi marang mripate manungsa, lan ora sumurup, yen paningalinge Sang Yehuwah iku luwih padhang sepuluh ewu tinimbang srengéngé, mirsani sakehing lakuné manungsa, sarta nggatekake bab-bab kang rahasia.
20 Panjenengané pirsa samubarang kabèh sadurunge padha katitahake; Mangkono uga sawise padha sampurna, Panjenengane mirsani kabeh.

21 Wong iki bakal diukum ana ing lurung-lurung ing kutha, lan ing panggonan sing ora disangka bakal dicekel.
22 Mangkono uga wong wadon kang ninggal bojone lan nglairaké ahli waris saka wong liya.
23 Kanggo pisanan, dheweke wis nerak angger-anggeré Kang Mahaluhur; lan kapindho, dheweke wis trespassed marang bojone dhewe; lan kaping telune, dheweke wis laku jina, lan nggawa anak saka wong lanang liya.
24 Dheweke bakal digawa metu menyang pasamuwan, lan anak-anake bakal dipriksa.
25 Anak-anake ora bakal oyod, lan pang-pange ora bakal metokake woh.
26 Dheweke bakal ninggalake pangeling-eling kanggo ipat-ipat, lan cacad ora bakal ilang.
27 Wong-wong sing isih urip bakal ngerti nèk ora ana sing luwih apik ketimbang wedi-asih marang Yéhuwah, lan ora ana sing luwih apik ketimbang nggatèkké dhawuhé Yéhuwah.
28 Awaké déwé nduwé kamulyan sing gedé déwé, lan nèk awaké déwé bisa nampa Gusti Yésus, umuré dawa.

BAB 24

1 Kawicaksanan bakal ngluhurake awake dhewe lan gumunggung ana ing satengahe bangsane.
2 Ana ing pasamuwane Kang Mahaluhur bakal mbukak cangkeme, lan menang ana ing ngarsane pangwasane.
3 Kawula medal saking pangandikanipun Ingkang Mahaluhur, saha nutupi bumi kados mega.
4 Ingsun dedalem ana ing tengger-tengger kang dhuwur, lan dhamparingsun ana ing tugu mendhung.
5 Ingsun piyambak kang ngubengi langit, lan lumaku ana ing dhasaring samodra.
6 Ing ombaking segara lan ing salumahing bumi, lan ing saben bangsa lan bangsa, Ingsun olèh panduman.
7 Kanthi kabeh iki aku golek katentreman, lan ing pusaka sapa aku bakal manggon?
8 Kang nitahake samubarang kabeh wus paring dhawuh marang aku, lan Panjenengane kang nitahake aku ndhatengake tarubku, pangandikane: Pedalemanmu dumunung ana ing Yakub, lan tanah-pusakamu ana ing Israel.
9 Panjenengane nitahake aku wiwit wiwitan sadurunge jagad, lan aku ora bakal gagal.
10 Ing Tarub Suci, aku ngladèni marang Panjenengané; lan kaya mangkono anggoningSun ngadeg ana ing Sion.
11 Mangkono uga ana ing kutha kang daktresnani, Panjenengane maringi aku katentreman, lan ing Yerusalem ana pangwasaku.
12 Aku banjur oyod ana ing bangsa kang mulya, iya dadi pandumaning Pangeran Yehuwah.
13 Aku kaluhurake kaya wit eres ing Libanus, lan kaya wit cemara ing gunung-gunung Hermon.
14 Aku kaluhurake kaya wit kurma ing En-Gadi, lan kaya wit mawar ing Yerikho, kaya wit jaitun kang endah ana ing pategalan kang endah, lan thukul kaya wit planar ing pinggiring banyu.
15 Ingsun paring ambune manis kaya kayu manis lan aspalatus, sarta ambune kaya mur kang becik, kaya galbanum, onyx, storax kang legi, lan kaya asep menyan ana ing Tarub Suci.
16 Kayadene wit turpentine, pange-pange kang dakegungake, lan pang-panging pang-panging kamulyan lan sih-rahmat.
17 Kayadene wit anggur, Ingsun ngetokna ganda kang enak, lan kembang-kembangku iku wohing kamulyan lan kasugihan.
18 Ingsun iki ibuning katresnan, rasa wedi, kawruh, lan pangarep-arep kang suci;
19 Hé kowé kabèh sing padha nduwèni Aku, padha mrana, lan padha kebak woh-wohanku.
20 Amarga pangeling-elingku luwih manis tinimbang madu, lan pusakaku ngluwihi madu.
21 Wong sing mangan Aku bakal ngelih, lan sing ngombé Aku bakal ngelak.
22 Sapa sing manut marang Aku ora bakal kawirangan ing salawas-lawase, lan wong sing nglakoni Aku ora bakal nindakaké kaluputan.
23 Iku kabeh iku kitab prasetyaning Allah Kang Mahaluhur, yaiku angger-angger kang kadhawuhake dening Nabi Musa minangka pusaka marang pasamuwane Yakub.
24 Aja kendel kanggo kuwat ing Gusti; supaya Panjenengané bisa nyantosakaké kowé, padha rumaketa marang Panjenengané, awit Pangéran Kang Mahakwasa iku mung Gusti Allah, lan ora ana Juru Slamet liyané kajaba Panjenengané.
25 Panjenengane ngebaki samubarang kanthi kawicaksanan, kaya Fison lan Tigris ing mangsa woh-wohan anyar.
26 Panjenengané ndadèkaké pangertèn sing lubèr kaya Efrat, lan kaya Yarden ing mangsa panèn.
27 Panjenengane ndadekake piwulang kawruh katon kaya pepadhang, lan kaya Geon ing mangsa panen.
28 Wong lanang sing kapisan ora kenal karo dhèwèké, lan sing terakhir ora bakal ngerti.
29 Amargi panggalihipun langkung rumiyin ngungkuli saganten, saha anggenipun ngrembag ngungkuli samodra agung.
30 Aku uga metu kaya kali saka kali, lan kaya kali menyang taman.
31 Aku ngandika: Aku bakal mbanyoni kebonku sing paling apik, lan bakal nyirami kebonku nganti akeh banget, lan lah, kaliku dadi kali, lan kaliku dadi segara.
32 Ingsun bakal madhangi piwulang kaya wayah esuk, lan Ingsun bakal madhangi pepadhange saka kadohan.
33 Ingsun bakal nyirnakake piwulang iku minangka pamedhar wangsit, lan bakal daktinggalake ing salawas-lawase.
34 Lah, Aku wis ora kanggo awake dhewe, nanging kanggo kabeh wong sing golek kawicaksanan.

BAB 25

1 Ing telung prakara aku dadi ayu, lan dadi ayu ana ing ngarsaning Allah lan manungsa: manunggale para sadulur, tresna-tinresnan marang pepadhamu, wong lanang lan wadon kang padha rukun.
2 Tiyang telu ingkang kawula sengiti, lan kawula sedhih sanget ing gesangipun: tiyang mlarat ingkang gumunggung, tiyang sugih ingkang goroh, saha tiyang sepuh ingkang laku jina.
3 Yen nalika isih enom kowe ora nglumpukake apa-apa, kepiye carane kowe bisa nemu apa-apa ing umurmu?

4 Dhuh, prayoginipun prakawis ingkang katindakaken tumrap ingkang wulu abu-abu, saha tiyang-tiyang ing jaman rumiyin anggenipun mangertos pitedah!
5 Dhuh, sae sanget kawicaksanan para tiyang sepuh, saha kawicaksanan saha pamrayogi tumrap para tiyang ingkang kajen keringan.
6 Makuthane wong tuwa iku akeh pengalaman, lan kamulyane wong-wong iku wedi marang Gusti Allah.
7 Ana sangang prakara kang dakanggep bungah ana ing sajroning atiku, lan saprasepuluhe bakal dakucapake nganggo ilatku: Wong kang seneng karo anak-anake; lan wong sing urip weruh tibané mungsuhé.
8 Beciké wong sing manggon karo bojoné sing pinter, sing ora klèru ilat, lan sing ora ngladèni wong sing luwih larang tinimbang awaké dhéwé.
9 Beciké wong sing nduwèni kawicaksanan, lan sing ngomong ing kupingé wong sing krungu.
10 Dhuh, agungipun tiyang ingkang nemu kawicaksanan! nanging ora ana kang ngungkuli wong kang ngabekti marang Pangeran Yehuwah.
11 Nanging sih-kadarmane Sang Yehuwah iku ngluwihi samubarang kanggo pepadhang;
12 Wedi-asih marang Pangeran Yehuwah iku wiwitaning katresnane, lan iman iku wiwitane rumaket marang Panjenengane.
13 Aku wènèhana wewelak apa waé, nanging wewelaking ati, lan piala apa waé, nanging pialané wong wadon.
14 Lan kasangsaran apa waé, nanging kasangsaran saka wong-wong sing sengit marang Aku;
15 Ora ana sirah sing ngungkuli endhas ula; lan ora ana bebendune ngluwihi bebendune mungsuh.
16 Luwih becik aku manggon karo singa lan naga, tinimbang manggon ing omah karo wong wadon duraka.
17 Kadursilané wong wadon malih rupané, lan rupané dadi peteng kaya bagor.
18 Bojone kudu lungguh ing antarane tangga-tanggane; lan yen krungu iku bakal ngesah pait.
19 Sakabehing piala iku mung sethithik tumrap pialane wong wadon;
20 Kayadene wong kang minggah ing wedhi iku tumrape wong kang wis tuwa, mangkono uga wong wadon kang ngucap marang wong kang meneng.
21 Aja kesandhung marga saka kaendahane wong wadon, lan aja nganti kepéngin seneng-seneng.
22 Wong wédok, nèk mèlu bojoné, nduwé rasa nesu, ora sopan, lan dicacad.
23 Wong wadon duraka iku suda kendel, raine sedhih lan lara ati;
24 Saka wong wadon iku wiwitaning dosa, lan marga saka dheweke kita kabeh padha mati.
25 Aja menehi dalan kanggo banyu; ora ana wong wadon duraka kebebasan kanggo gad ing luar negeri.
26 Manawa wong wadon iku ora lunga kaya kang kokkarepake, banjur pedhot saka dagingmu, lan wenehi surat pegatan, banjur kalilani lunga.

BAB 26

1 Rahayu wong kang nduwèni somah kang sregep, awit umuré bakal tikel loro.
2 Wong wadon kang mursid iku ndadekake bungahe bojone, lan wong wadon iku bakal ngrasakake umure kanthi tentrem.
3 Bojo kang becik iku panduman kang becik, kang bakal kaparingake marang wong kang ngabekti marang Pangeran Yehuwah.
4 Manawa wong sugih utawa mlarat, manawa ana wong kang becik atine marang Pangeran Yehuwah, mesthi bakal bungah-bungah ing salawase.
5 Ana telung prakara kang diwedeni atiku; lan kaping papat aku wedi banget: pitenah sawijining kutha, kumpule wong akeh sing ora sopan, lan tuduhan palsu: kabeh iki luwih ala tinimbang pati.
6 Nanging sedhih lan sedhih yaiku wong wadon sing meri marang wong wadon liya, lan pecut ing ilat sing bisa komunikasi karo kabeh wong.
7 Wong wadon kang ala iku rakit kang digoyang-goyang, sing sapa nyekeli kaya-kaya nyekel kalajengking.
8 Wong wadon mendem lan wong ndeso ing njaba nepsu banget, lan ora nutupi kawirangane.
9 Wong wadon tuna-susila iku bisa dimangerteni marga saka angkuh lan mripate.
10 Manawa anakmu wadon ora duwe isin, aja nganti nganiaya awaké dhéwé amarga kabébasan banget.
11 Aja gumun, manawa dheweke nerak kowe.
12 Dheweke bakal mbukak cangkeme kaya wong lelungan sing ngelak, yen nemokake sumber, lan ngombe banyu ing sacedhake dheweke;
13 Sih-rahmane wong wadon ndadekake renaning bojone, lan kawicaksanane nggegem balunge.
14 Wong wadon sing meneng lan nresnani kuwi peparingé Yéhuwah; lan ana apa-apa dadi luwih worth minangka pikiran uga pitunjuk.
15 Wong wadon kang kawirangan lan setya iku kanugrahane tikel loro, lan pikirane ing bawana iku ora bisa diajeni.
16 Kaya srengéngé nalika njedhul ing langit; mekaten ugi ayuning garwa ingkang sae ing tata-tata griyanipun.
17 Kaya dene padhanging padamaran kang suci; semono uga ayu rupane ing umur sing wis mateng.
18 Kayadene cagak emas ana ing ompake salaka; semono uga sikil sing adil karo ati sing tetep.
19 Hé anakku, kembang-kembang sing wis umurmu lestaria; lan aja menehi kekuwatan marang wong liya.
20 Manawa sira olah padunungan kang subur ana ing sakehing pategalan, sira tandurna kalawan winihira dhewe, sarta precayaa marang kabecikaning pamedalira.
21 Dadiné bangsamu sing bakal koktinggalaké bakal digedhékaké, lan kapercayan saka turuné sing apik.
22 Wong tuna-susila dianggep idu; nanging wong wadon kang wis nikah iku dadi menara kang nglawan pati tumrap bojone.
23 Wong wadon duraka dipasrahké marang wong duraka, nanging wong wadon sing mursid diwènèhaké marang wong sing ngabekti marang Yéhuwah.
24 Wong wadon kang ora jujur iku ngremehake kawirangan, nanging wong wadon kang jujur iku ngajeni marang kang lanang.
25 Wong wadon sing ora duwe isin bakal dianggep asu; nanging wong wadon kang wirang bakal wedi marang Pangeran Yehuwah.
26 Wong wadon sing ngajèni bojoné bakal dianggep wicaksana kabèh; nanging wong wadon kang ngrèmèhaké Panjenengané marga saka angkuh, iku bakal dianggep duraka déning kabèh wong.

27 Wong wadon sing nguwuh-uwuh banter lan dicekel bakal digoleki kanggo ngusir mungsuh.
28 Ana rong prakara kang gawe susahing atiku; lan kang katelu ndadekake aku duka: wong perang kang nandhang mlarat; lan wong sing duwe pangerten sing ora diatur; lan kang bali saka kabeneran kanggo dosa; Pangeran Yehuwah nyiapake wong kang kaya mangkono iku kanggo pedhang.
29 Wong sudagar ora bisa ngendhalèni tumindak ala; lan wong huckster ora bakal luput saka dosa.

BAB 27

1 Akeh wong kang padha nglakoni dosa marga saka prakara cilik; lan sapa kang ngudi kabegjan, bakal nyingkirake mripate.
2 Kaya paku kang nempel ing antarane watu-watu; Dadi dosa tetep cedhak antarane tuku lan ngedol.
3 Yen ora ana wong sing sregep wedi marang Pangeran Yehuwah, omahe bakal dirusak.
4 Kayadene wong ngayak nganggo ayak, uwuh tetep tetep; dadi reregede manungsa ing omongane.
5 Ing pawon mbuktekake praboting kundhi; mula pacobane manungsa iku ana ing nalar.
6 Woh-wohan mratelakake manawa wite wis ditata; semono uga pocapan angkuh ing atine manungsa.
7 Aja ngalem wong sakdurungé kowé krungu omongané; amarga iki nyoba kanggo manungsa.
8 Manawa sira ngetutake kabeneran, iku bakal sira olèh, sarta sira anggoni kaya jubah kang mulya.
9 Manuk-manuk bakal padha nglumpuk kaya-kaya; mangkono uga kayektèn bakal bali marang wong-wong kang padha nglakoni.
10 Kaya singa ngentèni mangsa; supaya dosa kanggo wong sing nglakoni piala.
11 Omongané wong sing mursid mesthi nganggo kawicaksanan; nanging wong gemblung malih kaya rembulan.
12 Manawa sira kalebu ing antarane wong kang ora wicaksana, elinga wektune; nanging tetepa ana ing antarane wong-wong sing duwe pangerten.
13 Omongané wong gemblung iku ngrèmèhaké, lan omong-omongané kuwi nggawé dosa.
14 Omongané wong sing sumpah banget njalari rambuté ngadeg jejeg; lan pasulayané padha ndadèkaké kupingé.
15 Wong kang gumunggung padudon iku ngwutahake getih, lan panyenyamahe nggegirisi.
16 Sing sapa nguningani wewadi, bakal kelangan pangaji; lan ora bakal nemokake kanca ing atine.
17 Tresnaa marang kancamu lan setya marang dheweke, nanging yen kowe ngumbar wewadimu, aja nganti ngetut-ulet maneh.
18 Amarga kaya wong numpes mungsuhé; dadi wis ilang katresnan marang pepadhamu.
19 Kayadene wong kang nglilani manuk metu saka ing tangane, mangkono uga sira nglilani pepadhamu, lan ora bakal oleh maneh.
20 Aja ngetutake maneh, amarga wis adoh banget; iku kaya kidang kang oncat saka kalane.
21 Anadene tatu iku bisa ditaleni; lan sawise nyenyamah bisa ana rukune, nanging sing ngiyanati rahasia ora duwe pangarep-arep.
22 Sing sapa nglirik mripat iku tumindak ala, lan sing sapa wanuh marang Panjenengane bakal ninggal dheweke.
23 Manawa sira ana ing kono, Panjenengane bakal guneman kanthi manis, lan bakal gumujeng marang tembungira, nanging ing wekasane bakal nggegirisi cangkeme lan nyenyamah marang pangandikanira.
24 Aku sengit marang akèh perkara, nanging ora ana sing kaya dhèwèké; awit Gusti bakal sengit marang dhèwèké.
25 Sing sapa nguncalake watu ing dhuwur, iku nguncalake watu ing sirahe dhewe; lan pukulan cidra bakal gawe tatu.
26 Sing sapa ndhudhuk luwangan bakal kecemplung ing kono, lan sing sapa masang trap bakal kejiret.
27 Sing sapa nglakoni piala, iku bakal katumpes, lan ora ngerti asalé saka ngendi.
28 Wong kang gumunggung iku dipoyoki lan dicacakake; nanging piwales, kaya singa, bakal ngenteni wong-wong mau.
29 Wong-wong sing bungah merga tibané wong mursid bakal kejiret ing kalané; lan kasusahan bakal sirna sadurunge padha mati.
30 Angkara lan bebendu, iku uga nistha; lan wong dosa bakal duwe loro.

BAB 28

1 Sing sapa males bakal nemu piwales saka Sang Yehuwah, lan mesthi bakal ngelingi dosane.
2 Apuranen pepadhamu marang cilakane marang kowe, supaya dosamu uga bakal diapura nalika ndedonga.
3 Wong siji sengit marang wong liya, lan apa njaluk pangapura marang Gusti?
4 Dèkné ora nduduhké welas asihé marang wong sing kaya awaké déwé, lan apa dhèwèké njaluk ngapura dosané dhéwé?
5 Manawa wong kang dadi daging iku nuwuhake gething, sapa kang bakal nyuwun pangapuraning dosane?
6 Elinga marang wekasanira, lan satrumu lerenana; elinga karusakan lan pati, lan tetepa ing pepakon.
7 Elinga marang pepakone, lan aja nganiaya pepadhamu;
8 Padha ngedohi padudon, lan dosamu suda, amarga wong kang nepsu bakal njalari padudon,
9 Wong duraka ngganggu kanca, lan padudon ing antarane wong sing rukun.
10 Kayadene geni, kaya mangkono iku murub, lan kayadene kekuwatane manungsa, mangkono uga bebendune; lan manut kasugihane nepsune mundhak; lan luwih kuwat wong-wong sing padha padu, bakal saya inflamed.
11 Pasulayan kang cepet-cepet ngobong geni, lan perang kang kesusu ngwutahake getih.
12 Manawa sira ngunekake mercon, bakal murub, yen sira ngidoni, iku bakal mati, lan loro-lorone metu saka cangkemmu.
13 Ipat-ipaté wong sing bisik-bisik lan ilat loro, awit wong-wong sing kaya ngono kuwi wis ngrusak akèh wong sing rukun.
14 Basa goroh iku gawe kagete wong akeh, nundhung saka bangsa menyang bangsa;
15 Ilat kang murtad iku nundhungi wong wadon kang mursid, lan ngilangake pagaweane.
16 Sapa sing ngrungokaké piwulangé ora bakal nemu katentreman lan ora bakal manggon kanthi tentrem.
17 Pukulan pecut njalari tandha-tandha ing daging, nanging pukulan ilat ngrusak balung.

18 Akeh wong kang padha tiwas ing landheping pedhang, nanging ora akeh kang tiwas dening ilat.
19 Beciké wong kang dibéla déning wisané; kang ora nduwèni gandhèng lan ora kaiket ing taliné.
20 Amargi kukipun inggih menika jongkok wesi, lan talinipun menika pita tembaga.
21 Pati iku pati ala, kuburan iku luwih becik tinimbang iku.
22 Wong-wong sing ngabekti marang Gusti Allah ora bakal dikuwasani, lan ora bakal diobong ing genine.
23 Wong kang nyingkur marang Pangéran bakal padha kecemplung ing kono; lan bakal kobong ing wong-wong mau, lan ora bakal sirep; iku bakal dikirim marang wong-wong mau kaya singa, lan bakal dimangsa kaya macan tutul.
24 Padha ngati-ati, supaya barang-darbèkmu dikubengi nganggo eri, lan slaka lan emasmu bledhèkaké.
25 Lan timbangna tembungmu nganggo timbangan, lan cangkemmu gawea lawang lan palang.
26 Sing ati-ati, aja nganti klelep, supaya kowé aja nganti tiba ana ing ngarepe kang ngindheg.

BAB 29

1 Wong kang welas asih bakal nyilihake marang pepadhane; lan sing nguwatké tangané, netepi dhawuh-dhawuhé.
2 Nyilihakea marang pepadhamu ing wektune butuh, lan mbayar maneh marang pepadhamu ing mangsane.
3 Padha netepi janjimu lan tumindaka kanthi tumemen marang dheweke, temah kowe bakal tansah nemu apa kang perlu kanggo kowe.
4 Akèh wong, nalika diutangi, padha nganggep yèn wis ana, lan padha nganiaya wong-wong mau.
5 Nganti tampa, Panjenengané bakal ngambung tangané wong; lan kanggo dhuwit pepadhane dheweke bakal ngomong manut, nanging yen dheweke kudu mbayar, dheweke bakal nambah wektu, lan wangsulane sedhih, lan sambat babagan wektu.
6 Manawa menang, kang separo ora bakal nampani, lan bakal dianggep kaya-kaya wis nemu: yen ora, dhuwite dirampas, banjur direbut mungsuh tanpa sabab; pager; lan marga saka pakurmatan Panjenengane bakal paring wirang marang dheweke.
7 Mulané akèh wong sing ora gelem ngutangi wong liya, awit wedi ditipu.
8 Nanging kowé kudu sabar karo wong sing mlarat, lan aja nganti tundha-tundha melasi.
9 Tulunga wong mlarat marga saka pepakon, lan aja nyingkur marga saka mlarat.
10 Dhuwitmu ilang kanggo sadulurmu lan kancamu, lan aja nganti teyeng ing watu nganti ilang.
11 Simpena bandhamu manut dhawuhe Kang Mahaluhur, temah bakal nuwuhake paedahmu ngluwihi emas.
12 Sedhekah iku tutupen ana ing gudhang-gudhangmu, temah bakal ngluwari kowe saka sakehing kasangsaran.
13 Iku bakal perang kanggo sampeyan nglawan mungsuhmu luwih apik tinimbang tameng sing kuwat lan tumbak sing kuwat.
14 Wong jujur iku tanggung jawabe pepadhane, nanging wong kang gumedhe bakal nilar.
15 Aja lali marang paseduluran kang dadi jaminanmu, amarga Panjenengane wis masrahake nyawane kanggo kowe.
16 Wong dosa bakal ngrusak kabecikan kang dadi jaminane.
17 Lan sing sapa ora ngucap sukur, bakal nglilani wong sing ngluwari.
18 Kaprawirane padha ngrusak akeh kabecikan, padha gonjang-ganjing kaya ombaking samodra;
19 Wong duraka kang nerak dhawuhe Pangeran Yehuwah iku bakal dadi jaminan, lan sapa kang nindakake pakaryane wong liya kanggo entuk bathi, bakal kena prakara.
20 Tulunga marang pepadhamu miturut kekuwatanmu, lan ngati-ati, supaya kowe aja nganti kesusu.
21 Sing utama kanggo urip yaiku banyu, roti, sandhangan, lan omah kanggo nutupi kawirangan.
22 Luwih becik uripe wong mlarat ana ing pondhokan, katimbang mangan remah-remah ana ing omahe wong liya.
23 Apa sethithik utawa akeh, tetepa marem, supaya kowe ora krungu pamedhar wangsit saka omahmu.
24 Satemene urip sengsara yen lunga saka omah-omah, amarga ing ngendi kowe dadi wong neneka, kowe ora wani mbukak cangkeme.
25 Kowé bakal padha nglipur, mangan lan ora ngucap sokur, malah kowé bakal krungu tembung-tembung sing pait.
26 Hé wong manca, ayo padha nyawisaké méja, lan wènèhana panganan sing wis koksedhiyakake.
27 Hé wong manca, wènèhana panggonan kanggo wong mulya; kakangku teka nginep, aku butuh omahku.
28 Prakara-prakara iku nglarani tumrap wong kang pinter; upbraiding saka houseroom, lan reproaching saka kreditur.

BAB 30

1 Sing sapa nresnani anaké, kerep ngrasakaké penthung, supaya ing wekasané bisa bungah.
2 Sing sapa ngukum putrane bakal bungah-bungah, lan bakal bungah-bungah ana ing antarane para kancane.
3 Sing sapa mulang marang putrane, iku gawe susahing mungsuh, lan bungah-bungah ana ing ngarepe kancane.
4 Sanadyan bapakne seda, nanging kaya-kaya ora mati, amarga wis ninggal wong sing kaya awake dhewe.
5 Nalika isih urip, Panjenengané mirsani lan bungah marga saka Panjenengané, lan nalika séda, Panjenengané ora sedhih.
6 Panjenengané ninggalaké wong sing males marang mungsuhé, sing bakal males kabecikan marang kanca-kancané.
7 Sing sapa nganiaya marang anake, bakal mbuleti tatune; lan atine bakal gemeter ing saben tangis.
8 Jaran sing ora tugel dadi kuwat, lan bocah sing ditinggal dadi sedhih.
9 Anakmu nggegirisi, temah kowé bakal diwedeni;
10 Aja ngguyu karo dhèwèké, supaya kowé aja nganti sedhih karo dhèwèké, lan wekasané kowé keroting untu.
11 Aja menehi kamardikan nalika isih enom, lan aja nglirik marang kabodhoane.
12 Guluné digandhèng nalika isih enom, lan geger guluné nalika isih cilik, supaya aja nganti wangkot lan ora manut marang kowé, lan ndadèkaké susahing atimu.
13 Anakmu didukani lan dicekel, supaya aja nganti tumindak cabulmu bakal dadi sandhunganmu.
14 Luwih becik wong mlarat, kang waras lan kuwat, katimbang karo wong sugih kang nandhang sangsara.

15 Kasarasan lan kabegjaning badan iku ngungkuli emas, lan badan kang kuwat ngluwihi kasugihan kang tanpa wates.
16 Ora ana kasugihan ngluwihi awak sing sehat, lan ora ana kabungahan sing ngluwihi bungahing ati.
17 Pati iku luwih becik katimbang urip pahit utawa lara kang terus-terusan.
18 Panganan kang kacemplungake ing cangkem kang katutup iku kaya daging kang dilebokake ing kuburan.
19 Apa gunane kurban marang brahala? amarga ora bisa mangan lan ora mambu: kaya mangkono uga wong sing dianiaya dening Gusti.
20 Dheweke ndeleng kanthi mripate lan nggresah, kaya priyayi kang ngrangkul prawan lan nggresah.
21 Aja nganti sedhih, lan aja ngebot-eboti pikiranmu.
22 Kabungahaning atine iku uripe manungsa, lan kabungahane wong iku dawa umure.
23 Padha tresnaa marang nyawamu dhewe, lan lipurna atimu, adohake rasa sedhih saka kowe, amarga kasusahan wis mateni wong akeh, lan ora ana gunane.
24 Dengki lan nepsu nyepetake umur, lan ati-ati ndadekake tuwa sadurunge jaman.
25 Atine sing bungah lan apik bakal ngrumat daging lan dieté.

BAB 31

1 Anggone ngati-ati marang kasugihan iku ngrasuk daging, lan anggone ngopeni iku ndadekake turu.
2 Wong kang waspada ora bakal ngantuk, kayadene lelara kang gawe turu,
3 Wong sugih padha nglumpukaké bandha; lan nalika ngaso, dheweke kebak ing panganan.
4 Wong mlarat padha nyambut-gawé ana ing sangsara; lan yen wis ninggal, dheweke isih mlarat.
5 Sing sapa tresna marang emas ora bakal kabenerake, lan wong sing nglakoni piala bakal kecukupan.
6 Emas wis ngrusak wong akeh, lan karusakane wis ana.
7 Iku dadi sandhungan tumrap wong kang padha nyaosaké kurban marang iku, lan saben wong bodho bakal kacekel.
8 Rahayu wong sugih kang tinemu tanpa cacad, lan ora golek emas.
9 Sapa ta? lan kita bakal nyebut wong rahayu: amarga iku kaelokan ing antarane umate.
10 Sapa sing wis dicoba nganggo cara kuwi, lan ketemu sampurna? nuli padha ngluhurake. Sapa sing bisa nyinggung lan ora nyinggung? utawa nindakake piala, nanging ora nindakake?
11 Barang darbeke bakal tetep mantep, lan pasamuwan bakal ngumumake sedhekahe.
12 Yèn kowé njagong ing meja sing akèh, aja nganti srakah, lan aja ngucap: Dagingé akèh.
13 Elinga yen mripat sing ala iku ala, lan apa sing dititahaké luwih ala tinimbang mripat? mulane tansah nangisi.
14 Aja ngulur tanganmu menyang ngendi-endi, lan aja nyemplungake tanganmu menyang piring.
15 Aja ngadili pepadhamu saka awake dhewe, lan dadi wicaksana ing saben perkara.
16 Padha mangana kaya apa kang dadi pancèning manungsa, apa kang kaparingaké marang kowé; lan mangan cathetan, supaya sampeyan ora disengiti.
17 Ninggalna dhisik marga saka tata krama; lan aja nganti kesusu, supaya aja nganti gawe gela.
18 Nèk kowé njagong nang tengahé wong okèh, aja ngacungké tanganmu dhisik.
19 Sathithik iku cukup kanggo wong kang diopeni kanthi becik, lan ora kentekan angin ing paturone.
20 Turu nyenyet iku asale saka mangan sedheng, tangi esuk, lan kapinterane padha karo dheweke, nanging lara nalika nonton, sedhih lan weteng krasa lara.
21 Yèn kowé kepeksa mangan, tangia, lungaa, muntaha, temah kowé bakal ngaso.
22 He anakku, rungokna aku lan aja nyepelekake aku, temah kowe bakal nemu kaya kang wus dakkandhani marang kowe.
23 Sapa sing seneng mangan, wong bakal ngelem wong; lan laporan babagan omahe sing apik bakal dipercaya.
24 Nanging wong-wong sing bodho mangané kabèh kutha bakal padha nggremeng; lan pepenget bab kaluputan iku ora bakal diragukan.
25 Aja nduduhké kekuwatanmu nganggo anggur; amarga anggur wis numpes wong akeh.
26 Pawon ndadèkaké pojoké srana dicelupake, mangkono uga atine para wong kang gumunggung anggoné mendem.
27 Anggur iku becike kaya uripe wong, yen diombe kanthi sacukupe. amarga iku digawe kanggo gawe bungah wong.
28 Anggur sing diombé lan ing mangsané ndadèkaké bungahing ati lan bungahing ati.
29 Nanging anggur sing mendem keluwihan njalari pait ati, padudon lan padudon.
30 Mabuk nambahi nepsuné wong bodho, nganti wong bodho nglurug;
31 Aja didukani pepadhamu nalika lagi ngombe anggur, lan aja nyepelekake wong sajrone kabungahane;

BAB 32

1 Nèk kowé didadèkké bujana, aja ngetokké awaké déwé, nanging mèlu wong-wong kuwi kaya wong liya-liyané. ngrumat wong-wong mau, banjur linggiha.
2 Yèn kowé wis rampung kabèh tugasmu, lungaa, supaya kowé padha bungah-bungah karo wong-wong mau, lan tampa makutha kanggo ngaturi riyaya.
3 Ngucapa, dhuh para pinituwa, merga iku prayoga, nanging nganggo akal budi; lan ngalangi ora musick.
4 Aja ngucapake tembung-tembung manawa ana juru musik, lan aja ngucapake kawicaksanan ing wayahe.
5 Konser musik ing pésta anggur iku kaya cap carbuncle sing dipasang ing emas.
6 Kayadene cap zamrud sing dipasang ing karya mas, mangkono uga unen-unen musik karo anggur kang enak.
7 Hé wong anom, omonga, yèn ana prelu marang kowé, nanging arang banget yèn kowé ditakoni kaping pindho.
8 Omonganmu kudu cekak, lan bisa dimangerteni nganggo tembung sing sithik; dadi kaya wong sing ngerti, nanging tetep ilat.
9 Manawa kowe kalebu wong gedhe, aja padha kaya wong-wong mau; lan nalika wong kuna ing panggonan, nggunakake ora akeh tembung.
10 Sadurungé gludhug ana kilat; lan ana ing ngarepe wong kang isin bakal diparingi sih-rahmat.
11 Tangia ing wayah esuk, lan aja nganti pungkasan; nanging kowe mulih tanpa wektu tundha.

12 Ana ing kana, lan lakonana apa sing kokkarepaké, nanging aja nganti gawé dosa nganggo basa sing sombong.
13 Lan marga saka iku, muga-muga Panjenengané sing nitahaké kowé, lan wis maringi kabecikan marang kowé.
14 Sapa sing ngabekti marang Pangéran bakal nampa piwulangé; lan wong-wong sing nggolèki Panjenengané ésuk bakal oleh sih.
15 Sing sapa nggolèki angger-anggering Torèt bakal kapenuhan, nanging wong lamis bakal kesasar.
16 Wong kang ngabekti marang Sang Yehuwah bakal nemu kaadilan, lan bakal nyorot kaadilan kaya pepadhang.
17 Wong dosa ora bakal didukani, nanging golek alesan miturut karsane.
18 Wong kang paring pamrayoga bakal nggatekake; Nanging wong aneh lan gumunggung ora wedi, sanajan dheweke nindakake tanpa pamrayoga.
19 Aja nglakoni apa-apa tanpa pitutur; lan yen sampeyan wis rampung, aja mratobat.
20 Aja lumaku ing dalan kang bakal tiba, lan aja kesandhung ing watu-watu.
21 Aja manteb ing ati.
22 Lan ngati-ati marang anak-anakmu.
23 Ing saben panggawé becik, kumandela marang nyawamu dhéwé; amarga iki netepi pepakon.
24 Sapa sing pretyaya marang Yéhuwah kuwi nggatèkké préntahé. lan sing sapa precaya marang Panjenengané, ora bakal luwih ala.

BAB 33

1 Ora bakal ana bilai tumrap wong kang ngabekti marang Pangeran Yehuwah; nanging ing panggoda malah bakal ngluwari wong.
2 Wong wicaksana ora sengit marang hukum; nanging wong lamis ing kono iku kaya prau kang ana ing prahara.
3 Wong wicaksana pracaya marang angger-anggering Toret; lan angger-anggering Toret iku setya marang Panjenengane, minangka piwulang.
4 Padha nyiapana apa sing bakal dikandhakake, supaya sampeyan bakal krungu, lan mbungkus piwulang, banjur wangsulana.
5 Atine wong gemblung iku kaya rodha kreta; lan pikirane kaya axletree muter.
6 Jaran jaranan iku kaya kanca moyoki, ngempet-empetake saben wong kang nunggangi.
7 Yagene sawijining dina ngungkuli dina liyane, dene pepadhange saben dina ing taun iku saka srengenge?
8 Marga saka kawruh bab Sang Yehuwah, wong-wong mau padha dibedakake, lan Panjenengane ngowahi mangsa lan riyaya.
9 Ana sing didadekake dina-dina luhur lan disucekake, lan ana uga sing digawe dina biasa.
10 Lan kabeh manungsa asale saka lemah, lan Adam digawe saka bumi.
11 Satemené kawruhé, Pangéran misahaké wong-wong mau, lan ndadèkaké dalané maneka warna.
12 Ana sing diberkahi lan diluhurake, lan ana sing disucekake lan disedekke, nanging ana uga sing diipat-ipati lan diremehake, lan dibuwang saka panggonane.
13 Kayadene lempung ana ing tangane tukang kundhi, supaya bisa digawe saka kersane, mangkono uga manungsa ana ing tangane kang nitahake, kanggo males marang wong-wong mau kaya kang dikarepake.
14 Kabecikan nglawan piala, lan urip nglawan pati;
15 Mulané delengen sakehing pakaryané Kang Mahaluhur; lan ana loro lan loro, siji marang liyane.
16 Aku tangi ing pungkasane, kaya wong kang nglumpuk anggonku nglumpuk;
17 Coba delengen, aku ora mung nyambutgawé kanggo awakku dhéwé, nanging kanggo kabèh wong sing padha ngudi kawruh.
18 Rungokna aku, he para panggedhening bangsa, lan rungokna kalawan kupingmu, he para panggedhening pasamuwan.
19 Aja mènèhi kuwasa marang anakmu lanang lan bojomu, sadulurmu lan kancamu salawasé uripmu, lan aja masrahaké barang darbému marang wong liya, supaya kowé aja nganti mratobat, lan banjur njaluk tulung marang kowé.
20 Salawasé kowé isih urip lan nduwé ambegan, aja nyerah marang sapa waé.
21 Luwih becik anak-anakmu nggolèki kowé, katimbang kowé kudu mèlu-mèlu.
22 Ing sakehing panggawenira, tetepa kautamakake; aja ninggal noda ing pakurmatanmu.
23 Ing wektu sampeyan wis entek dina lan rampung uripira, dibagi-bagi pusaka.
24 Pakan, tongkat lan momotan iku kanggo kuldi; lan roti, koreksi, lan karya, kanggo abdi.
25 Manawa baturira kokgawe nyambut-gawe, sira bakal oleh katentreman;
26 Rakit lan krah iku nggegirisi, mangkono uga siksa lan siksa tumrap abdi kang ala.
27 Wongé dikongkon nyambut-gawé, supaya aja nganti nganggur; awit idleness mulang akeh piala.
28 Wong mau diwènèhi gawéan kaya sing pantes, yèn ora manut, wènèhana blenggu sing luwih abot.
29 Nanging aja nganti kakehan marang sapa waé; lan tanpa kawicaksanan ora nindakake apa-apa.
30 Nèk kowé nduwé batur, anggepen kowé kaya awaké déwé, awit kowé wis tuku wong kuwi nganggo rega.
31 Yèn kowé duwé batur, tulunga kaya sadulurmu, awit kowé mbutuhaké wong kuwi kaya marang nyawamu dhéwé.

BAB 34

1 Pangarep-arepe wong tanpa budi iku tanpa guna lan goroh, lan impen iku ndadekake wong gemblung.
2 Sing sapa nggagas impèn, iku kaya wong kang mburu ayang-ayang lan mburu angin.
3 Sesanti bab impen iku padha karo siji bab liyane, malah kaya pasuryan kanggo pasuryan.
4 Apa sing bisa diresiki saka barang sing najis? lan saka barang kang goroh iku apa kang bisa teka?
5 Tenung, tenung lan impen iku tanpa guna, lan atine krasa kaya wong wadon kang lagi nglairake.
6 Manawa wong-wong iku ora kautus saka Kang Mahaluhur sajrone nekani Panjenengane, aja nganti atimu.
7 Amargi impèn-impèn sampun nyasarké tiyang kathah, saha tiyang ingkang pitados dhateng impèn-impèn wau sami gagal.
8 Angger-anggering Toret bakal ketemu sampurna tanpa goroh, lan kawicaksanan iku sampurna kanggo tutuk setya.
9 Wong sing wis lelungan ngerti akeh perkara; lan sing wis akeh pengalaman bakal mratelakake kawicaksanan.

10 Sing sapa ora duwe pengalaman, mung sethithik sing ngerti, nanging wong sing lelungan iku kebak kawicaksanan.
11 Nalika aku lelungan, aku weruh akeh prakara; lan aku ngerti luwih saka sing dakkandhakake.
12 Aku kerep nandhang sangsara marga saka pati, nanging marga saka iku aku bisa slamet.
13 Rohé wong sing ngabekti marang Yéhuwah bakal urip; amarga padha pangarep-arep marang Panjenengane kang mitulungi.
14 Sapa sing ngabekti marang Yéhuwah ora bakal wedi lan ora wedi; awit iku kang dadi pangarep-arep.
15 Rahayu nyawané wong kang ngabekti marang Pangéran, marang sapa Panjenengané iku? lan sapa kang dadi kekuwatane?
16 Amarga paningaling Sang Yehuwah marang wong kang padha tresna marang Panjenengane, Panjenengane iku pangayoman kang rosa lan kakuwatane, pangayoman saka panas, lan pangayoman saka srengenge ing wayah awan, pangayoman saka kesandhung, lan pitulungan saka tiba.
17 Panjenengané ngunggahaké nyawa lan madhangi mripat, paring kawarasan, urip lan berkah.
18 Sapa sing nyaosaké kurban sing ora bener, pisungsungé ora moyoki; lan peparinge wong kang ora adil iku ora ditampa.
19 Kang Mahaluhur ora rena marang pisungsunge wong duraka; lan ora kalem kanggo dosa dening akeh kurban.
20 Sing sapa nyaosaké pisungsungé wong miskin, iku kaya wong matèni anak ana ing ngarepe bapakné.
21 Rotie wong mlarat iku uripe, sing sapa ngrumangsani iku wong kang nguwasani getih.
22 Sing sapa ngrebut panguripane pepadhane, iku mateni; lan sapa sing ngapusi wong sing nyambut gawe, iku wong sing nguwatake getih.
23 Nèk sing siji mbangun lan sing liyané ngrubuhké, apa paédahé kejaba nyambutgawé?
24 Yèn ana wong ndedonga lan wong liya ngipat-ipati, swarané sapa sing bakal dirungokaké déning Pangéran?
25 Sing sapa adus sawise nggepok mayit, manawa ndemek mayit maneh, apa gunane adus?
26 Mangkono uga wong kang pasa kanggo dosane, banjur bali lan nglakoni kaya mangkono, sapa kang bakal ngrungokake pandongane? utawa apa gunane anggone ngasorake dheweke?

BAB 35

1 Sing sapa netepi angger-anggering Torèt, bakal nggawa kurban sing cukup, sing sapa netepi dhawuh iku nyaosaké kurban slametan.
2 Sing sapa nampani ganjaran kang becik iku nyaosaké glepung gandum; lan sing sapa sedekah iku ngaturake pamuji.
3 Nyingkiri piala iku ndadekake renaning panggalihe Pangeran Yehuwah; lan nilar piala iku minangka pangruwat.
4 Kowé aja nganti katon kosong ana ing ngarsané Pangéran.
5 Awit iku kabèh kudu katindakaké marga saka pepakon.
6 Sesaosane wong mursid ndadekake misbyah dadi lemu, lan gandane arum ana ing ngarsane Kang Mahaluhur.
7 Kurbané wong bener iku keparengé. lan pangeling-eling iku ora bakal dilalekake.
8 Pasrahna kaluhurane marang Pangeran Yehuwah kanthi mripat kang becik, lan aja nyuda pametuning tanganmu.
9 Ing sakehing pisungsungmu, padha katon sumringah, lan saosna prasepuluhanmu kanthi bungah.
10 Padha wènèhana marang Kang Mahaluhur, kaya sing wis diparingaké marang kowé; lan kaya sing wis sampeyan entuk, menehi kanthi mripat sing bungah.
11 Amarga Pangeran Yehuwah kang paring piwales, lan bakal paring piwales marang kowe tikel pitu.
12 Aja mikir kanggo ngrusak karo hadiah; kanggo kang mangkono iku ora bakal ditampa: lan aja ngandel marang kurban sing ora bener; awit Gusti iku hakim, lan Panjenengané ora mèlu wong.
13 Panjenengane ora bakal nampani sapa-sapa marang wong mlarat, nanging bakal ngrungokake pandongane wong kang katindhes.
14 Panjenengane ora bakal nyepelekake panyuwune bocah lola; utawa randha, nalika dheweke nguwuh-uwuh.
15 Apa luh iku dudu ing pipine randha? lan dudu panjerite marang Panjenengane kang njalari padha tiba?
16 Sing sapa ngabekti marang Pangéran, bakal katampi kanthi sih-rahmat, lan pandongané nganti tumeka ing méga.
17 Pandongané wong sing andhap-asor njeblug ing méga, nganti tekané, dhèwèké ora bakal kalipur; lan ora bakal lunga, nganti Kang Mahaluhur bakal ngadili kanthi adil lan nindakake pangadilan.
18 Amarga Pangeran Yehuwah ora bakal kendho, lan Kang Mahakuwasa ora bakal sabar marang wong-wong mau, nganti Panjenengane nggebug bangkekane para wong kang ora welas, lan males piwales marang para bangsa. nganti tumeka wong kang gumunggung akeh banget, tuwin nugel tekene wong duraka;
19 Nganti Panjenengané males marang saben wong miturut panggawéné, lan panggawéné manungsa miturut rancangané. nganti Panjenengane ngadili perkarane umate, lan ndadekake padha bungah-bungah marga saka sih-kadarmane.
20 Welas asih ana ing mangsa kasangsaran, kaya mendhung ing mangsa garing.

BAB 36

1 Dhuh Pangéran, Gusti Allahipun sadaya, mugi karsaa welas asih dhateng kawula sadaya;
2 Lan nekakaké rasa wedi marang sakehing bangsa sing ora ngupaya kowé.
3 Paduka mugi karsaa ngunggahna asta Paduka dhateng para bangsa manca, supados sami sumerep pangwaos Paduka.
4 Kayadene anggonmu wus kasucèkaké ana ing ngarepe wong-wong mau, iya kaya mangkono anggonmu kaluhurake ana ing antarané wong-wong mau ana ing ngarepku.
5 Lan supaya wong-wong mau padha ngerti marang kowé, kaya aku wis ngerti marang kowé, yèn ora ana Allah kajaba mung Panjenengan, dhuh Allah.
6 Tuduhna pratandha-pratandha anyar lan gawea mukjijat-mukjijat liyane;
7 Mungsuhna nepsu, lan nepsukake bebendune;
8 Muga-muga wektu sing cendhak, elinga marang prajanjian, supaya wong-wong mau padha nyritakake pakaryanmu sing nggumunake.

9 Sapa sing bisa oncat, bakal katumpes dening nepsu geni; lan wong-wong kang nindhes rakyat padha sirna.
10 Gempura para panggedhening bangsa kang padha ngucap: Ora ana liyane kajaba aku!
11 Klumpukna sakehe taler Yakub, lan sira tampa warisan kaya ing wiwitan.
12 Dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa melasi dhateng umat ingkang sinebut asma Paduka, saha Israel ingkang sampun Paduka asmakaken minangka putra pambajeng Paduka.
13 Dhuh, Paduka mugi karsaa welas asih dhateng Yerusalem, kutha Paduka ingkang suci, papan palereman Paduka.
14 Sion kebaka karo pangandika-Mu sing ora bisa diucapake, lan umat-Mu karo kamulyanmu.
15 Padha paseksi marang wong-wong sing wis padha kokduwèni wiwit wiwitan mula, lan padha nganakaké nabi-nabi sing wis ana ing jenengmu.
16 Padha paring piwales marang wong kang nganti-anti marang sira, sarta para nabi Paduka mugi karsaa setya.
17 Dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa miyarsakaken pandonganipun para abdi Paduka, miturut berkahipun Harun tumrap umat Paduka, supados sakehing tiyang ingkang manggen wonten ing bumi mangertos, bilih Paduka punika Pangeran Yehuwah, Gusti Allah ingkang langgeng.
18 Weteng mangan kabeh panganan, nanging daging siji luwih apik tinimbang liyane.
19 Kayadene roso ngicipi daging kewan maneka warna, mangkono uga ati kang ngreti omongane goroh.
20 Atine kang cidra njalari sedhih, nanging wong kang duwe pengalaman bakal males.
21 Wong wadon bakal nampani saben wong lanang, nanging anak wadon sing siji luwih apik katimbang karo sijiné.
22 Kaendahane wong wadon iku ndadèkaké rupa, lan wong lanang ora seneng apa-apa.
23 Manawa ana kabecikan, andhap-asor lan panglipur ing basane, bojone iku ora kaya wong lanang liyane.
24 Sing sapa njaluk rabi, iku bakal dadi kagungane, dadi pitulungan kaya awake dhewe, lan tugu katentreman.
25 Manawa ora ana pager, ing kono barang darbeke bakal dijarah-rayah, lan sing ora duwe bojo bakal mblasar sungkawa.
26 Sapa ta kang bakal ngandel marang maling kang kandel, kang mlumpat saka kutha menyang kutha? Dadi sapa kang bakal pracaya marang wong kang ora duwe omah lan nginep ing ngendi wae ing wayah bengi?

BAB 37

1 Saben kanca muni: Aku uga kanca, nanging ana kanca, sing jenenge kanca.
2 Apa dudu kasusahan nganti mati, manawa kanca lan kanca dadi mungsuh?
3 Hé wong sing ala, saka ngendi kowé teka arep nutupi bumi nganggo cidra?
4 Ana wong kang bungah marga saka kabegjane kancane, nanging ing mangsa kasangsaran bakal nglawan.
5 Ana wong kang nulungi kancane kanggo weteng, lan ngunggahake tameng tumrap mungsuh.
6 Aja lali marang kancamu ana ing pikiranmu, lan aja lali marang dheweke sajrone kasugihanmu.
7 Saben penasihat ngluhurake pitutur; nanging ana sawetara sing menehi saran kanggo awake dhewe.
8 Sing ati-ati karo penasihat, lan ngerti sadurunge apa sing dibutuhake; amarga dheweke bakal menehi saran kanggo awake dhewe; aja nganti Panjenengane nguncalake undhi marang kowe,
9 Lan kandhaa marang kowé: Dalanmu apik, lan banjur ngadeg ing sisih liya kanggo ndeleng apa sing bakal kelakon ing kowé.
10 Aja takon karo wong sing curiga marang kowé, lan ndhelikaké pituturmu marang wong sing meri kowé.
11 Aja rembugan karo wong wadon sing nggepok wong wadon sing dicemburui; ora karo pengecut ing prakara perang; utawa karo sudagar bab ijol-ijolan; utawa karo sing tuku sade; utawa karo wong meri saka matur nuwun; utawa karo wong unmerciful ndemek kabecikan; utawa karo wong slothful kanggo karya; utawa karo nyewa kanggo taun rampung karya; utawa karo abdi sing nganggur sing akeh bisnis: aja padha ngrungokake pitutur iki.
12 Nanging tetepa karo wong sing mursid, sing ngerti marang dhawuh-dhawuhé Pangéran, sing pikirané manut pikiranmu, lan bakal sedhih karo kowé, yèn kowé keguguran.
13 Lan rancanganing atimu dhewe kudu tetep, amarga ora ana wong sing setya marang sampeyan.
14 Amargi manahipun tiyang punika kadang-kadang ngengingi langkung saking pitung jaga ingkang lenggah wonten ing menara ingkang inggil.
15 Lan ing ndhuwur kabeh iki ndedonga marang Kang Mahaluhur, supaya Panjenengane ndhatengake dalanmu kanthi bener.
16 Pikiran kudu diutamakake sadurunge saben usaha, lan nasehat sadurunge tumindak.
17 Pasuryan iku pratandha saka owah-owahaning ati.
18 Ana patang prakara: becik lan ala, urip lan pati, nanging ilat terus-terusan nguwasani wong-wong mau.
19 Ana wong kang wicaksana lan mulang marang wong akeh, nanging ora ana gunane kanggo awake dhewe.
20 Ana wong kang ngucap kawicaksanan ing tembung, nanging disengiti, bakal kelangan pangan.
21 Amarga sih-rahmat iku ora diparingake dening Gusti, amarga dheweke ora duwe kawicaksanan.
22 Wong liya wicaksana marang awake dhewe; lan wohing pangerten iku pinuji ing cangkeme.
23 Wong wicaksana paring piwulang marang umaté; lan wohing pangerten ora bakal ilang.
24 Wong wicaksana bakal kapenuhan berkah; lan kabeh wong sing ndeleng dheweke bakal nganggep dheweke seneng.
25 Dinane uripe manungsa bisa diwilang, nanging dinane Israel ora kaetung.
26 Wong wicaksana bakal olèh kamulyan ana ing antarané bangsané, lan jenengé bakal langgeng.
27 Anakku, cobanen nyawamu ing uripmu, lan delengen apa alane, lan aja diwènèhaké marang dheweke.
28 Merga samubarang kabèh ora ana paédahé kanggo kabèh wong, lan ora saben wong seneng marang samubarang.
29 Aja nganti wareg ing samubarang kang enak, lan aja srakah marang daging.
30 Awit kakehan dhaharan njalari lelara, lan kakehan bakal malih dadi serakah.

31 Marga saka surfeiting wis akeh sing tiwas; nanging sing sapa ngati-ati, bakal dawa umure.

BAB 38

1 Ajènana marang dhokter kanthi pakurmatan kang kaparingaké marang Panjenengané, marga saka guna kang bisa koktampani saka Panjenengané;
2 Amargi Ingkang Mahaluhur rawuhipun kawarasan, saha panjenenganipun badhe pikantuk pakurmatan saking Sang Prabu.
3 Kawicaksanane dhokter bakal ngangkat sirahe, lan ing ngarepe para wong gedhe bakal kagum.
4 Pangeran Yehuwah nitahake obat-obatan saka ing bumi; lan wong wicaksana ora bakal nistha.
5 Apa banyu ora digawe manis karo kayu, supaya bisa dingerteni kautamane?
6 Lan Panjenengané paring kawicaksanan marang manungsa, supaya bisa diajeni déning pakaryané sing nggumunaké.
7 Kanthi mangkono Panjenengane marasake wong, lan ngilangake larane.
8 Saka kuwi tukang ngolah wangi; lan karya-karyané ora ana pungkasan; lan saka Panjenengané iku katentreman ing salumahing bumi.
9 He anakku, samangsa laramu aja lali, nanging ndedongaa marang Pangeran Yehuwah, temah kowe bakal waras.
10 Ninggala saka dosa, lan tanganmu resiki, lan ngresiki atimu saka kabeh piala.
11 Padha wènèhana ambune manis lan glepung pilihan; lan kurban gajih, minangka ora ana.
12 Banjur wènèhana panggonan kanggo dhokter, amarga Gusti sing nitahake dheweke: aja nganti lunga saka sampeyan, amarga sampeyan mbutuhake dheweke.
13 Ana wektune wong-wong mau ana kabegjan.
14 Wong-wong mau uga bakal padha ndedonga marang Pangéran, muga-muga Panjenengané paring kamakmuran, sing diparingaké kanggo katentreman lan obat kanggo ndawakake umur.
15 Sapa sing nglakoni dosa ana ing ngarsané Kang Nitahaké, supaya tiba ing tangané tabib.
16 Hé anakku, luhmu bakal padha tumeka ing wong mati, lan wiwita sesambat, kaya-kaya kowé wis nandhang cilaka gedhé dhéwé; banjur nutupi awaké miturut adat, lan aja nglirwakaké kuburané.
17 Padha nangisa banget, lan ngeluh, lan ngadhuh-adhuh, kaya sing pantes, lan sedina utawa rong dina, supaya sampeyan ora disalahake, lan banjur nglipur awak dhewe amarga sedhih.
18 Amargi sedhih punika ndadosaken pati, lan sesakitipun manah njalari kakuwatan.
19 Ing kasangsaran uga ana kasusahan, lan uripe wong mlarat iku ipat-ipat atine.
20 Aja padha sumelang ing atine, nundhungi, lan aja nganti pungkasan.
21 Aja lali, amarga ora ana wangsulan maneh;
22 Élinga marang putusanku, amarga kowé uga bakal kaya mangkono; wingi kanggo aku, lan dina iki kanggo sampeyan.
23 Manawa wong mati padha lerem, pangeling-eling marang Panjenengane padha leren; lan padha lipur marga saka Panjenengane, nalika Rohé wis budhal saka Panjenengané.
24 Kawicaksanané wong pinter iku asalé saka wektu luang, lan sapa sing duwé usaha cilik bakal dadi wicaksana.
25 Kapriye anggone bisa oleh kawicaksanan, kang nyekel plough, kang gumunggung ing dendam, kang nggegirisi sapi, kang remen ing pagaweane, lan kang guneman bab sapi?
26 Dhèwèké mènèhi pikiran kanggo gawé alur; lan sregep menehi pakan kine.
27 Mangkono uga saben tukang kayu lan tukang, sing nyambut gawe rina-wengi, lan wong-wong sing ngethok segel lan ngukir segel, lan sregep nggawe macem-macem, lan nggawe gambar palsu, lan nonton kanggo ngrampungake karya.
28 Panemu uga lungguh ana ing sacedhake landasan, lan nggatekake pagawean wesi, kebule geni ngrusak daginge, lan nglawan genine geni, swarane palu lan bledheg tansah ana ing kupinge. mripat isih nyawang pola barang sing digawe; Panjenengané ngrancang kanggo ngrampungake pakaryane, lan ngupaya supaya bisa nylametake kanthi sampurna.
29 Mangkono uga tukang kundhi lenggah ana ing pagaweane, lan sikile muter rodane, kang tansah nindakake pakaryane, lan nindakake sakehing pagaweane kanthi wilangan;
30 Panjenengane nitahake lempung nganggo tangane, lan nyembah kakuwatane ana ing ngarepe sikile; kang applies piyambak kanggo mimpin liwat; lan dheweke sregep ngresiki pawon.
31 Kabeh padha kumandel marang tangane, lan saben wong wicaksana ing pakaryane.
32 Tanpa iki, kutha ora bisa dienggoni, lan ora bakal manggon ing ngendi-endi, lan ora bakal mudun.
33 Wong-wong mau ora bakal digoleki ing pamrayoga umum lan ora lenggah ing dhuwur ing pasamuwan; lan ora bakal tinemu ing ngendi-endi ana pasemon.
34 Nanging wong-wong mau bakal njaga kaanané donya, lan kabèh sing dikarepké kuwi mung ing gawéané.

BAB 39

1 Nanging sing sapa ngugemi angger-anggering Allah Kang Mahaluhur, lan sregep anggone mikir, iku bakal ngupaya kawicaksanan para wong tuwa, lan nggegirisi ing pamedhar wangsit.
2 Panjenengane bakal netepi pangandikane para wong kang misuwur, lan ing ngendi ana pasemon kang licik, Panjenengane uga bakal ana ing kono.
3 Dhèwèké bakal nggolèki wewadi-wwadining ukara-ukara kang mursid, lan bakal nguwasani pasemon peteng.
4 Panjenengane bakal ngladeni ing antarane para panggedhe lan ngadhep para panggedhe; awit Panjenengané wis nyoba kang becik lan kang ala ana ing antarané manungsa.
5 Dhèwèké bakal masrahké atiné kanggo ndonga marang Yéhuwah sing nitahké dhèwèké, lan bakal ndedonga marang Ingkang Mahaluhur, lan bakal mbuka cangkeme ndedonga, lan nyenyuwun marang dosané.
6 Manawa Sang Yehuwah kang agung iku karsane, Panjenengane bakal kapenuhan ing roh pangerten, bakal ngucapake pitutur kang wicaksana, lan saos sokur marang Pangeran Yehuwah ana ing pandongane.
7 Panjenengane bakal mbenerake pitutur lan kawruhe, lan mikir babagan rahasiane.

8 Dheweke bakal nyritakake apa sing wis disinaoni, lan bakal ngegung-egungake angger-anggering prasetyane Pangeran Yehuwah.
9 Akèh wong bakal ngalem kawicaksanané; lan salawas-lawase donya iku ora bakal sirna; pangeling-eling ora bakal ilang, lan asmane bakal urip turun-temurun.
10 Bangsa-bangsa bakal nyritakake kawicaksanane, lan pasamuwan bakal ngluhurake Panjenengane.
11 Yen mati, bakal ninggal jeneng sing luwih gedhe tinimbang sewu, lan yen urip, bakal nambah.
12 Nanging isih ana prekara sing dakkarepake, sing dakkarepake; awit Ingsun kebak kaya rembulan ing purnama.
13 He anak-anak kang suci, rungokna marang Ingsun, lan thukul kaya kembang mawar kang thukul ing pinggir kali ing ara-ara.
14 Lan ambune arum kaya menyan, lan mekar kaya kembang bakung, ambune ambune, lan kidung pamuji, puji marang Pangeran Yehuwah ing sakehing pakaryane.
15 Padha ngluhurake asmane, lan ngluhurake asmane kanthi kidung-kidung saka lambemu lan clempung;
16 Kabèh pakaryané Pangéran iku apik banget, lan apa sing didhawuhaké bakal kelakon ing mangsané.
17 Lan ora ana sing bisa ngomong: Apa iki? kok ngono? amarga ing wektu sing cocog, kabeh bakal digoleki: miturut dhawuhe banyu dadi tumpukan, lan ing tembung saka cangkeme dadi wadah banyu.
18 Saka dhawuhe, apa wae sing dadi keparenge; lan ora ana sing bisa ngalang-alangi, nalika bakal nylametake.
19 Panggawéné kabèh manungsa ana ing ngarsané, lan ora ana sing bisa didhelikake saka paningalé.
20 Panjenengané mirsani saka ing kalanggengan nganti ing salawas-lawasé; lan ora ana barang sing nggumunake sadurunge.
21 Ora usah ana wong muni: Apa iki? kok ngono? awit Panjenenganė nitahaké samubarang kabèh kanggo guna.
22 Berkahé nutupi tanah garing kaya kali, lan mbanyoni kaya kali.
23 Kayadene Panjenengane ngowahi banyu dadi asin, mangkono uga para bangsa bakal padha tampa bebendune.
24 Kaya dene dalane kang cetha tumrap kang suci; mangkono uga sandhungan tumrap wong duraka.
25 Sabab kang becik iku kacipta wiwit wiwitan mula, mangkono uga kang ala tumrap wong dosa.
26 Sing utama kanggo urip manungsa yaiku banyu, geni, wesi lan uyah, glepung gandum, madu, susu, lan getih anggur, lenga lan sandhangan.
27 Kabèh iku kanggo kabecikan tumrap wong mursid, mulané wong dosa dadi ala.
28 Ana roh-roh sing dititahké kanggo males piwales, sing ing nepsuné nggegirisi; ing mangsa karusakan padha ngetokaké pasukane, lan nglereni bebendune kang nitahake.
29 Geni, udan ès, pailan lan pati, iku kabèh katitahaké kanggo piwales;
30 Untune kewan galak, kalajengking, ula, lan pedhang sing ngukum wong duraka nganti tumpes.
31 Wong-wong mau bakal padha bungah-bungah marga saka dhawuhé, lan bakal padha siyaga ana ing bumi, yèn ana kabutuhan; lan yen wis tekan wektune, dheweke ora bakal nerak dhawuhe.
32 Mulané wiwit wiwitan mula aku wis mantep lan mikir bab-bab iku, lan daktulis.
33 Sakabehing pakaryane Sang Yehuwah iku becik, lan Panjenengane bakal maringi sakehe kang perlu ing mangsane.
34 Dadiné wong ora bisa ngomong: Iki luwih ala ketimbang kuwi, merga ing wektuné wong-wong kuwi bakal ditresnani.
35 Mulané kowé padha saosa puji marang Pangéran kanthi gumolonging ati lan lambé, lan saosa puji marang asmané Pangéran.

BAB 40

1 Saben-saben manungsa katitahaké rekasa kang gedhé, lan para putrané Adam ana momotan kang abot, wiwit nalika metu saka guwa-garbané biyungé nganti tumeka ing dinané bali marang ibuné samubarang kabèh.
2 Pangira-ira bab kang bakal kelakon, lan dinaning pati, padha ngganggu pikirane, lan njalari wedi atine;
3 Saka Panjenenganė kang lenggah ing dhampar kamulyan, marang kang kaasoraké ing bumi lan awu;
4 Saka sing nganggo wungu lan makutha, nganti sing nganggo klambi lena.
5 Nepsu, drengki, kasusahan, ora tentrem, wedi mati, nepsu, padudon, lan ing wayah ngaso ing paturone, iku owah-owahan kawruhe.
6 Sadhela utawa ora ana istirahate, banjur turu, kaya ing dina ngawasi, kegelisahan ing sajroning ati, kaya-kaya bisa oncat saka perang.
7 Nalika kabeh wis aman, dheweke tangi, lan gumun yen wedi iku ora ana apa-apa.
8 Kaya mengkono mau kabèh kelakon marang kabèh manungsa, manungsa lan kewan, lan wong dosa bakal tikel pitu.
9 Pati, tuwin getih, padudon, pedhang, bilai, pailan, kasusahan lan pageblug;
10 Kabèh iki katitahaké kanggo wong duraka, lan banjir bandhang kanggo wong-wong mau.
11 Samubarang kang ana ing bumi bakal bali menyang bumi, lan kang ana ing banyu bali menyang segara.
12 Sakehing panyogok lan piala bakal sirna, nanging tumindak kang bener bakal tetep ing salawas-lawase.
13 Barang-barange wong duraka bakal garing kaya kali, lan bakal sirna kanthi rame, kaya gludhug gedhe ing udan.
14 Nalika mbukak astane bakal bungah-bungah, mangkono uga para wong duraka bakal sirna.
15 Anake wong duraka ora bakal ngetokna pang-pang akeh, nanging kaya oyod kang najis ing watu atos.
16 Suket kang thukul ing sakehe banyu lan ing pinggiring kali bakal dicabut sadurunge suket kabeh.
17 Kabecikan iku kaya kebon sing subur, lan sih-palimirma iku langgeng ing salawas-lawase.
18 Makarya lan marem marang apa kang diduweni dening manungsa iku urip kang lega, nanging sapa kang nemu bandha iku ngluwihi sakarone.
19 Anak-anak lan mbangun kutha dadi jeneng wong lanang, nanging wong wadon sing tanpa cacad dianggep ngluwihi wong loro.
20 Anggur lan musik gawe bungahing ati, nanging katresnan marang kawicaksanan ngluwihi loro-lorone.
21 Suling lan clempung ngemu surasa, nanging ilat kang nyenengake iku ngluwihi sakarone.
22 Mripatmu kepengin kabecikan lan kaendahan, nanging luwih akeh tinimbang gandum sing isih ijo.

23 Kanca lan kanca ora bakal kesasar, nanging sing luwih dhuwur yaiku wong wadon karo bojone.
24 Para sadulur lan pitulungan iku nglawan wektu kasusahan, nanging sedhekah bakal ngluwari luwih saka loro-lorone.
25 Emas lan salaka iku ndadekake sikile tetep mantep, nanging kawicaksanan iku ngungkuli sakarone.
26 Kasugihan lan kekuwatan nggugah ati, nanging wong loro iku wedi marang Sang Yehuwah, wedi marang Pangeran Yehuwah ora kekurangan, lan ora perlu njaluk pitulungan.
27 Wedi marang Pangeran Yehuwah iku patamanan kang subur, lan ngungkuli kamulyan.
28 Hé anakku, aja nganti ngemis; luwih becik mati tinimbang ngemis.
29 Uripé wong sing gumantung ing mejané wong liya ora kena dianggep minangka nyawa; amarga dheweke najisake awake dhewe karo panganane wong liya, nanging wong wicaksana sing diopeni kanthi becik bakal ngati-ati.
30 Ngemis iku legi ing cangkeme wong tanpa isin, nanging ing wetenge ana geni sing murub.

BAB 41

1 Dhuh pati, pahit sanget pangeling-eling dhumateng Paduka dhateng tiyang ingkang gesang tentrem wonten ing dalemipun, dhateng tiyang ingkang boten wonten ingkang damel susahipun, saha ingkang kasembadan ing samukawis, inggih punika ingkang dereng saged nampi. daging!
2 Dhuh pati, Paduka mugi karsaa miyarsakaken paukuman dhateng tiyang ingkang mlarat, saha ingkang sampun kentekan kakiyatan, ingkang sampun wonten ing jaman wekasan, ingkang nandhang kasusahan ing samukawis, saha ingkang kendel lan kentekan sabar.
3 Aja wedi marang paukuman pati, elinga marang wong-wong sing wis ana sadurunge, lan sing bakal teka; awit iki paukumané Gusti kanggo kabèh manungsa.
4 Lan yagene kowe nglawan keparenge Kang Mahaluhur? ing kubur ora ana panyelidikan, apa umurmu sepuluh, atus, utawa sewu taun.
5 Anak-anake wong dosa iku anak kang nistha, lan wong-wong kang padha urip ing omahe wong duraka.
6 Pusakane anak-anake wong dosa bakal sirna, lan turun-turune bakal nandhang kawirangan ing salawas-lawase.
7 Anak-anak bakal sambat-sambat marang bapak sing ora mursid, merga wong-wong mau bakal dipoyoki.
8 Bilai kowé, wong duraka, sing padha ninggal angger-anggeré Gusti Allah Kang Mahaluhur! Sabab manawa kowe mundhak akeh, iku bakal dadi karusakan.
9 Yèn kowé lair, kowé bakal dilairaké ing ipat-ipat, lan yèn kowé mati, ipat-ipat bakal dadi pandumanmu.
10 Sakehing wong kang ana ing bumi bakal bali menyang bumi, mulane wong duraka bakal padha sirna saka ing ipat-ipat.
11 Kasangsarané manungsa iku ana ing sakubengé badané, nanging jenengé wong dosa bakal sirna.
12 Paduka mugi karsaa mirsani asma Paduka; amarga iku bakal tetep karo sampeyan ngluwihi sewu bandha emas gedhe.
13 Urip kang becik iku mung sathithik dina, nanging jeneng kang becik iku langgeng ing salawas-lawase.
14 He, anak-anakku, padha netepana disiplin kanthi tentrem, amarga kawicaksanan sing ndhelik lan bandha sing ora katon, apa gunane wong loro mau?
15 Wong kang ndhelikake kabodhoane iku luwih becik tinimbang wong kang ndhelikake kawicaksanane.
16 Mulané kowé kudu wira-wiri manut pituturku, merga ora becik nahan isin kabèh; uga ora disetujoni kabeh.
17 Aja isin amarga laku jina ana ing ngarepe bapak lan biyunge, lan goroh ana ing ngarepe panggedhe lan para prawira;
18 Kaluputan ing ngarsané hakim lan panguwasa; saka piala sadurunge jemaah lan wong; saka tumindak ora adil sadurunge partner lan kanca;
19 Lan bab nyolong ing panggonan sing dadi wong neneka, lan ing bab kayektèn Allah lan prasetyané; lan nyandhak karo sikut ing daging; lan scorning kanggo menehi lan njupuk;
20 Lan meneng ana ing ngarepe wong-wong sing padha salam marang kowe; lan kanggo ndeleng marang wanita tundel;
21 Lan nyingkirake pasuryanmu saka sanakmu; utawa njupuk bagian utawa hadiah; utawa nyawang bojone wong liya.
22 Utawa ngakehake marang bature wadon, lan aja nyedhaki paturone; utawa saka pidato upbraiding sadurunge kanca; lan sawise sampeyan menehi, aja nyenyamah;
23 Utawa nyritakaké lan nyritakaké apa sing wis kokrungu; lan mbukak rahasia.
24 Mulané kowé bakal dadi wirang lan bakal oleh sih ing ngarepé wong kabèh.

BAB 42

1 Aja isin marang bab-bab iku, lan aja nganti gawé dosa marang sapa waé.
2 Angger-anggeré Kang Mahaluhur lan prasetyané; lan pangadilan kanggo mbenerake wong duraka;
3 Ing pitungan karo mitra lan wong lelungan; utawa saka peparing pusaka kanca;
4 Ketepatan imbangan lan bobot; utawa entuk akeh utawa sethithik;
5 Lan saka sudagar kang dodolan ora peduli; saka akeh koreksi anak; lan kanggo nggawe sisih abdi ala kanggo getihen.
6 Satemene njaga iku becik, ana ing panggonane wong wadon kang ala; lan meneng, ngendi akeh tangan.
7 Ngluwari samubarang kanthi cacah lan bobot; lan nulis kabeh sing sampeyan wenehake utawa sing ditampa.
8 Aja isin ngandhani wong bodho lan bodho, lan wong tuwa sing wis tuwa, sing padu karo wong enom;
9 Bapak tangi kanggo anak wadon, nalika ora ana wong ngerti; lan ngopeni dheweke bakal ngilangi turu: nalika isih enom, supaya ora ilang kembange umure; lan wis omah-omah, supaya dheweke ora disengiti.
10 Nalika isih prawan, aja nganti najis lan mbobot ana ing omahe bapakne; lan duwe bojo, aja nganti tumindak ala; lan yen wis omah-omah, aja nganti gabug.
11 Tansah ngati-ati marang anak wadon kang ora duwe isin, supaya kowe aja nganti digeguyu dening mungsuhmu, lan dadi cacad ana ing kutha, dadi cacad ana ing satengahe rakyat, lan gawe wirang ana ing ngarepe wong akeh.

12 Aja ndeleng kaendahane saben awak, lan aja lungguh ing satengahe wong wadon.
13 Amarga saka sandhangan iku ana renget, lan saka wong wadon piala.
14 Wong lanang iku luwih becik tinimbang wong wadon sing sregep, nanging wong wadon kang ngisin-isini.
15 Saiki aku bakal ngelingi pakaryane Sang Yehuwah, lan nyritakake apa kang dakdeleng: Ing pangandikane Sang Yehuwah iku pakaryane.
16 Srengéngé sing madhangi kabèh, lan panggawéné kebak kamulyané Pangéran.
17 Pangéran ora paring pangwasa marang para suci kanggo nyritakaké sakehing pakaryané sing nggumunaké, sing ditemtokaké déning Pangéran Kang Mahakwasa, supaya samubarang kabèh bisa didadèkaké kamulyané.
18 Panjenengane nggolèki telenging ati lan ati, sarta nggatèkaké rancanganė wong-wong mau, awit Pangéran nguningani samubarang kabèh, sarta mirsani pratandha-pratandhaning jagad.
19 Panjenengane nyritakake perkara-perkara sing wis kepungkur lan sing bakal teka, lan ndhatengake langkah-langkah sing didhelikake.
20 Ora ana pangira-ira, lan ora ana tembung sing ndhelik saka dheweke.
21 Panjenengané wis ngétokké kawicaksananė sing apik-apik, lan ora ènèng apa-apa sing ditambahi lan ora bisa dikurangi, lan ora butuh penaséhat.
22 Adhuh, sakehing pakaryané iku kasengsem! lan supaya wong bisa ndeleng malah kanggo spark.
23 Kabèh iku urip lan tetep ing salawas-lawasé, lan kabèh padha manut.
24 Samubarang kabèh padha tikel loro, lan Panjenengané ora gawé sampurna.
25 Sawijining prakara kang ndadekake kabecikan utawa liyane, lan sapa kang bakal kebak weruh kamulyane?

BAB 43

1 Kaluhuran kang dhuwur, awang-awang kang padhang, endahing swarga, kalawan kamulyane kang mulya;
2 Nalika srengéngé katon, nalika njedhul minangka piranti sing nggumunaké, pakaryané Kang Mahaluhur.
3 Ing wayah awan nagara iku dadi garing, lan sapa kang bisa nahan panase?
4 Wong kang ngunekake pawon iku gawe panase, nanging srengéngé ngobong gunung ping telu; ambegan uap murub, lan ngetokaké sinar padhang, iku dimmed mripat.
5 Pangeran Yehuwah kang nitahake iku agung; lan ing dhawuhe enggal-enggal lumayu.
6 Rembulan uga didadekake kanggo ngladeni ing mangsane, dadi pratandhaning jaman lan pratandhaning jagad.
7 Saka rembulan iku pratandhaning pahargyan, pepadhang kang sirna kasampurnane.
8 Sasi kasebut diarani jenenge, tambah endah ing owah-owahane, dadi pirantining wadya-bala ing dhuwur, sumunar ana ing cakrawala;
9 Kaendahaning langit, kamulyane lintang-lintang, lan pepadhange pepadhang ana ing papan-papan kang dhuwure Sang Yehuwah.
10 Marga saka dhawuhe Kang Mahasuci, wong-wong mau bakal padha ngadeg kanthi urut-urutane, lan ora bakal kesel ing jagane.
11 Delengen marang pelangi lan puji marang kang nitahake; ayu banget ing padhangé.
12 Langit ngubengi langit kanthi bunder sing mulya, lan tangane Kang Mahaluhur wis mbengkongake.
13 Marga saka dhawuhe Panjenengane ndhatengake salju ing panggonane, lan kanthi cepet ndhawahake kilat-kilating pangadilane.
14 Kanthi mangkono bandha kabukak, lan mendhung mabur kaya manuk.
15 Marga saka pangwasané kang gedhé, Panjenengané ndadèkaké mendhung, lan udan ès padha pecah.
16 Ing ngarsané Panjenengané, gunung-gunung padha gonjang-ganjing, lan saka ing kersané, angin kidul ndadékaké.
17 Swara gludhug njalari bumi gumeter, prahara lor lan prahara nggegirisi, kaya manuk sing mabur mbuyarake salju, lan tiba-tiba tiba kaya swarane walang.
18 Mripate gumun marang kaendahaning putihe, lan ati gumun marang udane.
19 Es es uga kaya uyah kang diwutahake ing bumi, lan dadi beku, nganti ana ing pucuking pancang landhep.
20 Manawa angin lor kang adhem, lan banyu dadi es, iku tetep ana ing sakehing banyu kang ngumpul, lan banyune dadi tutup dhadha.
21 Iku mangsa gunung-gunung lan ara-ara samun ngobong, lan ngobong suket kaya geni.
22 Ubarampe kanggo kabeh iku pedhut kang enggal teka, ebun teka sawise panas gawe seger.
23 Marga saka pitedahe Panjenengane ndadekake tentreming sagara, sarta nuwuhake pulo-pulo ing kono.
24 Wong-wong sing lelayaran ing segara padha nyritakaké bebayané; lan nalika kita krungu karo kuping kita, kita gumun.
25 Awit ing kono ana panggawé kang nggumunaké lan nggumunaké, manéka warna kewan lan paus kang digawé.
26 Lan marga saka Panjenengane, pungkasane wong-wong mau padha kasembadan, lan marga saka pangandikane, samubarang kabeh bisa dumadi.
27 Awaké déwé bisa ngomong okèh, nanging ora kenèng apa-apa.
28 Kadospundi anggen kita saged ngluhuraken Panjenenganipun? awit Panjenengane iku pinunjul ngungkuli sakehing pakaryane.
29 Pangeran Yehuwah iku nggegirisi lan agung banget, lan nggumunake kekuwatane.
30 Nèk kowé ngluhurké Gusti, ngluhurké Dèkné sakbisamu. Amarga Panjenengane bakal ngluwihi, lan yen sampeyan ngluhurake Panjenengane, gunakake kekuwatanmu, lan aja kesel; awit kowé ora bisa lunga adoh.
31 Sapa sing wis weruh Dèkné, supaya bisa ngomong marang kita? lan sapa kang bisa ngluhurake Panjenengane?
32 Nanging isih ana prekara-prekara sing luwih penting tinimbang iki, amarga mung sawetara saka pakaryané.
33 Amarga Pangeran Yehuwah kang nitahake samubarang; lan marang wong mursid Panjenengané paring kawicaksanan.

BAB 44

1 Saiki ayo padha ngluhurake wong-wong kang misuwur, lan para leluhur kita kang peputra kita.

2 Pangeran Yehuwah wus nindakake kamulyan kang gedhe lumantar wong-wong mau marga saka pangwasane kang gedhe wiwit wiwitan mula.
3 Wong-wong kang padha nguwasani karajan, wong kang kondhang marga saka panguwasane, padha paring pitedah kalawan pangerten, sarta nglairake wangsit.
4 Para panggedhening bangsa iku manut pitedahe, lan srana kawruh kang becik tumrap rakyat, piwulange kang wicaksana lan wicaksana.
5 Kayata sing nemokake lagu-lagu musik, lan maca ayat-ayat kanthi tulisan:
6 Wong-wong sugih sing kebak kabisan, urip tentrem ing omahe.
7 Kabeh mau padha diajeni turun-temurun, lan dadi kamulyan ing jamane.
8 Ing antarané wong-wong mau ana sing ninggal jenengé, supaya bisa dipuji.
9 Ana uga sawetara sing ora ana pangeling-eling; kang padha tiwas, kaya-kaya ora tau ana; lan dadi kaya-kaya durung tau lair; lan anak-anake sawise dheweke.
10 Nanging iki wong-wong sing welas asih, sing kabeneran ora dilalekake.
11 Karo anak-turuné bakal tetep dadi pusakané sing apik, lan anak-anaké bakal manggon ing prajanjian.
12 Wijiné tetep mantep, lan anak-anaké kanggo wong-wong mau.
13 Wijiné bakal tetep ing salawas-lawasé, lan kamulyané ora bakal sirna.
14 Layoné dikubur kanthi tentrem; nanging jenenge urip ing salawas-lawase.
15 Wong-wong bakal padha nyritakake kawicaksanane, lan pasamuwan bakal padha ngluhurake.
16 Henokh nyenengké Yéhuwah, lan dipindhah, dadi conto pamratobat kanggo kabeh generasi.
17 Nuh ketemu sampurna lan bener; ing wektu bebendu dijupuk kanggo ijol-ijolan kanggo donya; mulané ditinggal dadi turahan ing bumi, nalika banjir teka.
18 Ana prajanjian kang langgeng karo Panjenengané, supaya kabèh manungsa aja nganti tumpes déning banjir manèh.
19 Rama Abraham iku leluhuré bangsa akèh;
20 Kang netepi angger-anggering Allah Kang Mahaluhur lan ana ing prajanjian karo Panjenengane; lan nalika dheweke kabukten, dheweke ditemokake setya.
21 Mulané Panjenengané paring supaos marang Panjenengané, yèn Panjenengané bakal mberkahi bangsa-bangsa ing turuné, lan bakal nggedhekake dhèwèké kaya lebu ing bumi, lan ngluhuraké turuné kaya lintang-lintang, lan ndadèkaké warisan saka sagara nganti sagara. lan wiwit saka kali nganti tekan pojoking bumi.
22 Samono uga karo Iskak, marga saka Rama Abraham, leluhure, berkah kanggo kabeh manungsa, lan prejanjian, lan dilestarekake ing sirahe Yakub. Panjenengané ngakoni dhèwèké ing berkahé, lan maringi warisan, lan dibagi-bagi; ing antarane taler rolas padha dipisahake.

BAB 45

1 Saka ing kono Panjenengane nuli ngirid wong kang welas asih, kang pinaringan sih-rahmat ana ing ngarsaning manungsa kabeh, yaiku Nabi Musa, kekasihe Gusti Allah lan manungsa, kang diberkahi ing pangeling-eling.
2 Panjenengané didadèkaké kaya para suci kang mulya, sarta diluhuraké, nganti mungsuhé padha wedi marang Panjenengané.
3 Kanthi pangandikane Panjenengane nyirnakake mukjijat-mukjijat, lan ndadekake Panjenengane mulya ana ing ngarsaning para ratu, sarta paring dhawuh marang umate, sarta paring kamulyane.
4 Panjenengané nucèkaké Panjenengané marga saka ora setya lan andhap-asor, lan milih Panjenengané saka sakèhing wong.
5 Panjenengane banjur ngrungokake swarane, nuli diirid menyang ing mega peteng, sarta paring dhawuh ana ing ngarsane, yaiku angger-anggering urip lan kawruh, supaya bisa mulangake prasetyane marang Yakub lan marang Israel prasetyane.
6 Panjenengane ngluhurake Harun, wong suci kaya dheweke, yaiku sadulure, saka taler Lewi.
7 Ida Sang Hyang Widi Wasa ngawinang Ida Sang Hyang Widi Wasa ragane ring Ida Sang Hyang Widi Wasa raris dados pabuat imam. Panjenengané ndadèkaké perhiasan sing apik, lan ngagem jubah kamulyan.
8 Panjenengané kaparingan kamulyan kang sampurna; Panjenengané dikuwataké nganggo sandhangan sing sugih, slempang, jubah dawa lan efod.
9 Panjenengané ngubengi panjenengané nganggo woh delima lan lonceng emas akèh ing sakubengé, supaya ing saubengé keprungu swara lan swara sing keprungu ana ing Pedalemané Allah, minangka pangéling-éling marang para bangsané.
10 nganggo sandhangan suci, mas, sutra biru lan wungu, karya sulaman, tutup dhadha, Urim lan Tumim;
11 Kanthi wungu jingga, panggaweyane tukang pinter, nganggo watu larang-larang sing diukir kaya segel, lan dipasang ing mas, gaweane tukang perhiasan, kanthi tulisan sing diukir kanggo pangeling-eling, miturut cacahe taler Israel.
12 Makutha mas ing mitre, kang ana ukir Kasucian, hiasan kamulyan, karya larang regane, pepenginaning mripat, apik lan ayu.
13 Sadurungé panjenengané ora ana wong sing kaya ngono, lan ora ana wong liya sing nganggo sandhangan kaya ngono, nanging mung anak-anake lan anak-anake ing salawas-lawase.
14 Kurban-kurbané kudu diombe saben dina ping pindho.
15 Nabi Musa wus nucekake Panjenengane lan njebadi kalawan lenga suci, iku katetepake marang panjenengane srana prajanjian kang langgeng lan marang turune, salawase langit isih ana, supaya padha ngladeni Panjenengane lan nindakake kalungguhan imam. lan mberkahi wong ing asmane.
16Panjenengané milih Panjenengané saka ing antarané wong urip kanggo nyaosaké kurban marang Pangéran, menyan, lan gandané arum, minangka pangéling-éling, kanggo ngrukunaké umaté.
17 Panjenengane paring dhawuh lan wewenang tumrap pranatan-pranatan, supaya bisa mulang marang Yakub bab pranatan-pranatan, lan mulangake marang Israel bab angger-anggere.
18 Wong-wong manca padha sekuthon nglawan panjenengane lan padha nyenyamah panjenengane ana ing ara-ara samun, yaiku wong-wong kang padha nunggal karo Datan lan Abiron, lan pasamuwane Kurban kalawan nepsu lan nepsu.

19 Ida Sang Hyang Widi Wasa mirsa makasami, tur Ida ngawinang Ida Sang Hyang Widi Wasa raris murka, tur Ida Sang Hyang Widi Wasa tumuli katumpes sajeroning bebendune.
20 Nanging Harun diluhuraké lan diparingi warisan, lan diedum-edum pametuné pametuné. utamane dheweke nyawisake roti sing akeh banget:
21 Amarga padha mangan kurban sembelehan marang Pangeran Yehuwah, kang diparingake marang Panjenengane lan turune.
22 Nanging ing tanahe bangsa iku ora nduwé pusakané lan ora duwé panduman ana ing antarané wong-wong mau, amarga Pangéran piyambak kang dadi panduman lan pusakané.
23 Kang katelu ing kamulyan iku Pinees bin Eleazar, amarga dheweke sregep wedi marang Pangeran Yehuwah, lan ngadeg kanthi kendel atine, nalika wong-wong mau padha bali lan nindakake karukunan kanggo Israel.
24 Mulane ana prajanjian tentrem-rahayu karo panjenengane, yaiku supaya panjenengane dadi pangareping pasucen lan bangsane, sarta supaya panjenengane lan turun-turune padha ndarbeni kamulyan minangka imam ing salawas-lawase.
25 Miturut prajanjian kang digawe karo Dawud bin Isai, saka taler Yehuda, yen tanah pusakane Sang Prabu iku mung kanggo turune, mangkono uga pusakane Harun kanggo turune.
26 Gusti Allah maringi kawicaksanan ing atimu kanggo ngadili umate kanthi bener, supaya barang-barang sing apik ora sirna, lan kamulyane tetep ing salawas-lawase.

BAB 46

1 Gusti Yesus, putra Nave, iku gagah prakosa ing perang, lan dadi penerus Nabi Musa ing ramalan, sing miturut asmane wis dadi gedhe kanggo nylametake para pepilihane Gusti Allah, lan males piwales marang mungsuh-mungsuh sing nglawan wong-wong mau, supaya bangsa Israèl didadèkaké tanah-pusakané.
2 Banget agunging kamulyan, nalika ngangkat tangane lan ngacungake pedhang marang kutha-kutha!
3 Sapa sing ana ing ngarsané Panjenengané kang ngandel marang iku? amarga Pangeran Yehuwah piyambak kang nekakake mungsuhe marang Panjenengane.
4 Apa srengéngé ora kondur kanthi carané? lan ora siji dina suwene loro?
5 Dhèwèké nyebut marang Pangéran Kang Mahaluhur, nalika mungsuh-mungsuh padha dhesek ing sakubengé; lan Gusti Agung miyarsakake.
6 Karodene udan es kang kakuwatane, Panjenengane ndadekake perang nglawan para bangsa, lan nalika tumurun ing Bet-Horon Panjenengane numpes wong-wong kang padha nglawan, supaya para bangsa padha sumurup marang sakehing kekuwatane, amarga anggone perang ana ing ngarsane Sang Yehuwah. , lan banjur manut marang Kang Mahakuwasa.
7 Ing jamane Nabi Musa iya padha nindakake pakaryan sih-kadarman, yaiku panjenengane lan Kaleb bin Yefune, yaiku anggone padha nglawan pasamuwan lan ngreksa wong-wong padha nglakoni dosa, lan ngrewangi wong-wong kang padha nggresula.
8 Lan wong nem atus ewu sing mlaku-mlaku, loro-lorone padha dilestarekake kanggo nggawa wong-wong mau menyang tanah pusaka, menyang tanah sing mili susu lan madu.
9 Pangeran Yehuwah uga paring kakuwatan marang Kaleb, kang tetep nunggil karo panjenengane nganti sepuh, nganti tekan tengger-tengger pangurbanan ing tanah kono, lan turune padha olèh dadi pusakané.
10 Supaya wong Israèl kabèh padha weruh yèn manut marang Pangéran iku beciké.
11 Lan bab para hakim, saben wong kanthi jeneng, sing atiné ora laku jina lan ora nyimpang saka Yéhuwah, padha diberkahi.
12 Balung-balungé karebèn metu saka panggonané, lan jenengé wong-wong sing diagung-agungaké nduwèni anak-anaké.
13 Samuèl, nabiné Pangéran, sing ditresnani déning Pangéran, ngedegake karajan, lan njebadi para panggedhé kanggo umaté.
14 Miturut angger-anggeré Pangéran Panjenenganè ngadili pasamuwan, lan Yéhuwah ngajèni Yakub.
15 Marga saka kasetyané, Panjenengané katemokaké dadi nabi kang sejati, lan marga saka pangandikané Panjenengané dikenal setya ing wahyu.
16 Panjenengané nyebut marang Pangéran kang Mahakwasa, nalika mungsuhé padha ngudi marang Panjenengané ing sakubengé, nalika nyaosaké cempé kang lagi nyusoni.
17 Gusti Allah banjur gludhug saka ing swarga, lan swarane keprungu kanthi swara seru.
18 Sang Prabu banjur numpes para panggedhene wong Tirus lan sakehe panggedhene wong Filisti.
19 Sadurungé turu dawa, dhèwèké protes ana ing ngarsané Pangéran lan wong sing dijebadi, mangkéné, "Aku ora njupuk barang-barangé sapa-sapa, kaya sepatu."
20 Sawisé séda, panjenengané banjur medhar wangsit, lan nyritakaké marang Sang Prabu wusanané, sarta nguwuh-uwuh saka ing bumi, kanggo nyirnakaké pialané wong-wong mau.

BAB 47

1 Sawisé iku Natan jumeneng medhar wangsit ing jamané Dawud.
2 Kayadéné gajihé kurban slametan sing dijupuk saka kurban slametan, mangkono uga Dawud dipilih saka ing antarané wong Israèl.
3 Dheweke dolanan karo singa kaya bocah-bocah, lan bruwang kaya cempe.
4 Apa dheweke ora mateni raksasa, nalika isih enom? lan apa Panjenengané ora ngilangaké cacad saka wong, nalika ngangkat tangané karo watu ing tali, lan ngalahake mudhun gumunggung Goliat?
5 Amarga dheweke nyebut Gusti Kang Mahaluhur; lan diparingi kekuwatan ing tangan tengen kanggo mateni prajurit sing gagah prakosa kasebut, lan ngegungake tanduke bangsane.
6 Wong-wong banjur padha ngluhurake Panjenengane kanthi puluhan ewu, lan padha ngluhurake Panjenengane marga saka berkahe Sang Yehuwah, marga Panjenengane maringi makuthaning kamulyan.
7 Amarga Panjenengane numpes mungsuh ing sakubenge, lan nyirnakake wong Filisti, mungsuh-mungsuhe, lan ngremuk sungu nganti tumeka ing dina iki.

8 Ing sakehing pakaryane, Panjenengane ngluhurake Kang Mahasuci, kang Mahaluhur kalawan tembung kamulyan; kanthi gumolonging atine dheweke nyanyi lagu, lan tresna marang sing nggawe dheweke.
9 Ana ing ngarepe misbyah uga didhawuhi juru kidung, supaya padha ngidungake kidung-kidung kanthi swarane, lan saben dina padha ngidungake kidung-kidung.
10 Panjenengané ndadèkaké riyaya-riyayané wong-wong mau, lan ngaturaké wektu-wektu riyaya nganti tumeka ing wekasan, supaya padha ngluhuraké asmané kang suci, lan supaya Padaleman Suci wiwit ésuk.
11 Pangeran Yehuwah nyingkirake dosa-dosane lan ngluhurake sungu-sungune ing salawas-lawase;
12 Sasampune punika jumeneng putra ingkang wicaksana, lan kagem panjenenganipun piyambak-piyambak.
13 Sang Prabu Suleman jumeneng ratu ing mangsa tentrem lan kaluhuran; Amarga Gusti Allah ndadekake tentrem ing sakubenge, supaya bisa yasa padaleman atas asmane, lan nyawisake pasucene ing salawas-lawase.
14 Sepira wicaksanamu nalika isih enom, lan kaya banjir, kebak pangerten!
15 Nyawa Paduka nutupi salumahing bumi, lan Paduka paringi pasemon pepeteng.
16 Asma Paduka sampun tebih dhateng pulo-pulo; lan marga saka tentrem-rahayu anggonmu ditresnani.
17 Bangsa-bangsa padha gumun marang kowe marga saka kidungmu, unen-unen, pasemon lan interpretasimu.
18 Demi asmane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe Israel, kang sinebut Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe Israel, sira nglumpukake emas kaya timah lan salaka kaya timah.
19 Kowé sungkem marang wong wédok, lan srana badanmu, kowé dikwasani.
20 Kowé ngrusak kaluhuranmu lan najisaké turunmu, nganti nekakaké bebendu marang anak-anakmu, lan sedhih marga saka kabodhoanmu.
21 Mulané karajan mau dadi pecah, lan saka Efraim ana kerajaan sing mbrontak.
22 Nanging Pangeran Yehuwah ora bakal ninggal sih-kadarmane, sarta ora bakal sirna saka pakaryane, lan ora bakal numpes turune para pepilihane, lan turune wong kang tresna marang Panjenengane ora bakal disirnakake, mulane Panjenengane maringi turahan marang Yakub. , lan saka wong iku oyod kanggo Dawud.
23 Mangkono uga Sang Prabu Suleman leren ana ing sandhinge para leluhure, lan saka turune ditinggal Reboam, yaiku kabodhoane rakyat lan wong kang ora duwe pangerten, kang nyimpangake bangsa iku marga saka pituture. Ana uga Yerobeam bin Nebat, kang njalari wong Israel padha nglakoni dosa, lan paring piwulang marang Efraim bab dalane dosa.
24 Lan dosane saya akeh banget, nganti padha ditundhung saka ing tanah kono.
25 Amarga padha ngupaya sakehing piala, nganti tumeka ing piala.

BAB 48

1 Nabi Elia banjur jumeneng kaya geni, lan pangandikane murub kaya lampu.
2 Panjenengane ndhatengake pailan kang nggegirisi marang wong-wong mau, lan marga saka kasmarane Panjenengane ngirangi cacahe.
3 Marga saka pangandikane Sang Yehuwah Panjenengane nutup langit, lan uga ping telu nurunake geni.
4 Dhuh Élia, kados pundi kaluhuran Paduka margi saking pakaryan Paduka ingkang nggumunaken! lan sing bisa kamulyan kaya sampeyan!
5 Panjenengane kang nguripake wong mati saka ing pati, lan nyawane saka ing pati, marga saka pangandikane Kang Mahaluhur.
6 Ingkang ngrisak para ratu, tuwin para kaluhuran saking paturonipun.
7 Sapa kang mireng dhawuhe Sang Yehuwah ana ing Sinai lan ing Horeb, paukumaning piwales.
8 Kang njebadi para ratu kanggo males piwales, lan para nabi padha ngganteni dheweke.
9 Kang kajiret ing prahara geni, lan ing kreta jaran murub.
10 Kang wus katetepake ing jamane, kanggo ngrumangsani bebenduning paukumane Pangeran Yehuwah, sadurunge nepsu, lan malingake atine bapa marang putrane, lan mulihake suku Yakub.
11 Begja wong sing weruh kowé lan turu ing katresnan; amarga kita mesthi bakal urip.
12 Élia iku kang ketutupan ing prahara, lan Élisa kapenuhan ing rohé; salawasé isih urip, ora ana pangéran, lan ora ana kang bisa nguwasani dhèwèké.
13 Ora ana tembung sing bisa ngalahake dheweke; lan sakwisé séda awaké medhar wangsit.
14 Panjenengané nindakaké mukjijat-mukjijat sajeroning uripé, lan nalika sédané, panggawéné nggumunké.
15 Awit saka iku kabeh bangsa iku ora mratobat lan ora ninggal dosane, nganti padha dijarah-rayah lan dibuwang saka ing tanahe, lan kasebar ing salumahing bumi, nanging isih ana wong cilik lan panggedhe ing turune Sang Prabu Dawud. :
16 Wong-wong kuwi ènèng sing nindakké apa sing ndadèkké keparengé Gusti Allah, lan ènèng sing nindakké dosa sing akèh.
17 Sang Prabu Ezekia mbentengi kuthane lan nglebokake banyu menyang ing tengahe;
18 Nalika samana Sanherib rawuh lan ngutus Rabsaces, lan ngangkat tangane nglawan Sion, lan gumunggung.
19 Atine lan tangane padha gumeter, padha lara kaya wong wadon kang lagi nglairake.
20 Nanging wong-wong mau padha sesambat marang Pangéran, kang maha welas asih, lan padha ngacungaké astané marang Panjenenganè;
21 Panjenenganè numpes wadya-balanè Asyur, lan malaékaté numpes wong-wong mau.
22 Awitdene Sang Prabu Yeheksa wus nindakake apa kang ndadekake keparenge Sang Yehuwah, lan santosa ing lakune Sang Prabu Dawud, kang rama, kaya kang didhawuhake dening Nabi Isai, kang agung lan setya ing wahyune.
23 Ing jamané, srengéngé surup, lan ndadékaké umuré raja.
24 Dèkné liwat roh sing apik tenan weruh apa sing bakal kelakon ing pungkasané, lan nglipur wong-wong sing sedhih ing Sion.
25 Panjenenganè nyritakaké apa sing bakal kelakon ing salawas-lawasé, lan bab-bab sing rahasia utawa sing bakal kelakon.

BAB 49

1 Pangeling-eling marang Yosias iku kaya lenga wangi sing digawe dening ahli obat: manise kaya madu ing saben cangkeme, lan kaya musik ing bujana anggur.
2 Dhèwèké nindakké sing bener kanggo ngowahi wong-wong mau, lan nyingkirké piala sing nistha.
3 Dheweke ngarahake atine marang Pangeran Yehuwah, lan ing jamane wong duraka anggone nyembah marang Gusti Allah.
4 Kabeh padha cacad, kajaba Dawud lan Ezekias lan Yosias, amarga padha ninggal angger-anggering Allah Kang Mahaluhur, malah para ratu ing Yehuda padha gagal.
5 Mulané Panjenengané masrahaké pangwasa marang wong liya, lan kamulyané marang bangsa liya.
6 Kutha suci sing dipilih padha diobong, lan dalan-dalan dadi sepi, kaya sing diwedharake dening Yeremia.
7 Amarga wong-wong mau padha nganiaya marang Panjenengané, sanadyan iku nabi, kang wus kasucèkaké ana ing guwa-garbané biyungé, supaya Panjenengané bisa nundhung, nyiksa lan nyirnakaké; lan supaya dheweke uga mbangun lan nandur.
8 Yehezkiel iku kang ndeleng wahyu kang mulya, kang kapacak ing kreta kerub.
9 Awitdene Panjenengane nyebutake mungsuh-mungsuh ana ing sangisore udan, lan nuntun wong-wong kang lumaku ing sisih tengen.
10 Para nabi rolas padha kaberkahan kanggo pangeling-eling, lan balung-balunge padha thukul maneh saka ing panggonane, amarga padha nglipur Yakub lan ngluwari wong-wong mau kanthi pangarep-arep kang temen.
11 Kadospundi anggen kita sami ngluhuraken Zorobabel? malah dadi cap ing tangan tengen.
12 Semono uga Yésus anaké Yosèdek, sing ing wektuné yasa padaleman lan ngedegake padaleman suci kagem Gusti, sing wis dicawiské kanggo kamulyan sing langgeng.
13 Lan ing antarané wong-wong sing dipilih ana Neemias, sing misuwur banget, sing ngedegaké tembok-tembok sing wis rubuh kanggo kita, lan mbangun gapura-gapura lan gapura-gapurané, lan mbikak reruntuhan kita.
14 Nanging ing bumi ora ana manungsa sing dititahaké kaya Hénokh; merga Panjenengané dijupuk saka ing bumi.
15 Lan ora ana wong anom sing lair kaya Yusuf, dadi gubernur kanggo para sadulure, dadi pendhudhuke rakyat, sing balung-balunge diajeni dening Gusti.
16 Sem lan Set iku pinunjul ing antarane manungsa, lan Adam ngungkuli kabeh makhluk.

BAB 50

1 Simon, imam agung, anaké Onias, kang nalika isih sugeng ndandosi Padaleman Suci, lan ing dinané mbentengi Padaleman Suci.
2 Ana ing sandhinge kang kabangun saka pondasi kang dhuwure pindho, yaiku beteng kang dhuwur ing sakubenge Padaleman Suci.
3 Ing jamané, sumur kanggo ngetokaké banyu, kaya segara, ditutupi piring tembaga.
4 Dhèwèké ngrumat Pedalemané Allah supaya ora ambruk, lan nguwasani kutha supaya ora dikepung.
5 Banget kaluhurané ana ing satengahé umat, nalika Panjenengané metu saka ing pasucen!
6 Panjenengane iku kaya lintang esuk ana ing satengahe mega, lan kaya rembulan ing purnama.
7 Kaya srengéngé sumorot ing padalemané Kang Mahaluhur, lan kaya pelangi sing madhangi méga sing padhang.
8 Kayadene kembang mawar ing musim semi, kaya kembang bakung ing pinggiring kali-kali, lan kaya pang-pange wit menyan ing mangsa panas.
9 Kayadene geni lan menyan ana ing padupan, lan kayadene wadhah mas gemblengan kang dipasangi karo watu larang-larang kabeh.
10 Kaya wit jaitun kang metokaké wohé, kaya wit cemara kang thukul ing méga.
11 Nalika Panjenengané ngagem jubah kaluhuran lan ngagem kamulyan kang sampurna, nalika munggah ing misbyah suci, Panjenengané ndadèkaké sandhangan suci.
12 Sawisé njupuk pisungsung saka tangané para imam, dhèwèké ngadeg ing sacedhaké perapian mesbèh, diubengi kaya wit eres nom ing Libanos; lan kaya wit kurma padha ngubengi Panjenengane.
13 Mangkono uga sakehe para putrane Rama Harun ing kamulyane lan pisungsung-pisungsung marang Pangeran Yehuwah ana ing tangane, ana ing ngarepe sapasamuwane Israel kabeh.
14 Lan ngrampungaké pangibadah ana ing misbyah, supaya bisa ngrambah pisungsung marang Kang Mahakwasa,
15 Panjenengané banjur ngacungaké astané marang tuwung, lan ngesokaké getihé anggur, lan ngesokaké ing sikilé misbyah minangka gandané arum marang Sang Prabu kang Mahaluhur.
16 Para putrane Rama Harun banjur padha nguwuh-uwuh lan ngunekake kalasangka salaka, nganti keprungu swarane, minangka pangeling-eling ana ing ngarsane Kang Mahaluhur.
17 Wong-wong mau banjur padha enggal-enggal padha sujud nyembah marang Pangerane, Gusti Allah Kang Mahakwasa, Kang Mahaluhur.
18 Para juru kidung uga padha ngidungaké pamuji marang swarané, kanthi swarané kang manéka warna-warna.
19 Wong-wong padha nyuwun marang Pangéran Kang Mahaluhur kanthi pandonga marang Panjenengané, kang maha welas asih, nganti tumeka ing riyayané Pangéran rampung, lan padha rampung ngabdi marang Panjenengané.
20 Sawuse mangkono panjenengane tumuli mandhap sarta ngacungake astane marang sapasamuwane wong Israel kabeh, supaya padha mberkahi Pangeran Yehuwah kalawan lambene lan surak-surak marga saka asmane.
21 Lan padha sujud nyembah kaping pindho, supaya padha nampa berkah saka Kang Mahaluhur.
22 Mulané saiki kowé padha puji marang Gusti Allahé kabèh, sing mung nindakaké kaélokan ing endi-endi, sing ngluhuraké umur kita wiwit ing guwa-garba, lan nindakaké kita miturut sih-rahmaté.
23 Panjenengane paring kabungahaning ati marang kita, lan tentrem-rahayu ana ing Israel ing salawas-lawase.
24 Supaya Panjenengané nguwatake sih-kadarmané marang kita, lan ngluwari kita ing wektuné!
25 Ana rong jinis bangsa sing disengiti ing atiku, lan sing katelu dudu bangsa.
26 Wong-wong sing manggon ing gunung Samaria lan wong-wong sing manggon ing antarané wong Filistin lan wong-wong bodho sing manggon ing Sikèm.

27 Gusti Yésus, anaké Sirakh ing Yérusalèm, wis nulis ing kitab iki piwulang bab pangertèn lan kawruh, sing ngetokaké kawicaksanan saka atiné.
28 Begja wong sing bakal dilatih ing bab iki. lan sing sapa nyimpen ing atiné bakal dadi wicaksana.
29 Amarga manawa nindakake iku, Panjenengane bakal kuwat ing samubarang kabeh, amarga pepadhange Sang Yehuwah kang nuntun Panjenengane, kang paring kawicaksanan marang wong mursid. Pinujia asmaning Pangeran ing salawas-lawase. Amin, Amin.

BAB 51

1 Pandonganè Yésus anaké Sirakh. Kawula badhe ngaturaken panuwun dhumateng Paduka, dhuh Pangeran saha Sang Prabu, saha ngluhuraken Paduka, dhuh Allah, Juru Slamet kawula.
2 Amargi Paduka punika ingkang dados pambela saha pambiyantu kawula, saha sampun ngreksa badan kawula saking karusakan, lan saking kala-jireting ilat ingkang mitenah, tuwin saking lambe ingkang adamel goroh, saha sampun dados pambiyantu kawula nglawan para mengsah kawula.
3 Paduka mugi karsaa ngluwari kawula, margi saking kathahipun sih-kadarman saha kaluhuraning asma Paduka, saking untunipun tiyang-tiyang ingkang badhé nedha kawula, saha saking tanganipun tiyang ingkang ngudi nyawa kawula, sarta saking kasangsaran ingkang kathah-kathahipun. Aku duwe;
4 Saka ing sakubenge geni kang kaselak, lan saka ing satengahe geni kang ora Sunobongake;
5 Saka telenging wetengé neraka, saka ilat sing najis, lan saka tembung goroh.
6 Marga saka lathi kang ora adil marang Sang Prabu, nyawaku nganti tumeka ing pati, nyawaku cedhak karo neraka kang ana ing ngisor.
7 Aku padha ngubengi aku, ora ana wong kang mitulungi aku;
8 Dhuh Yehuwah, kawula lajeng ngenget-enget dhateng sih-kadarman Paduka, saha tumindak Paduka ing jaman rumiyin, kados pundi anggen Paduka ngluwari tiyang-tiyang ingkang ngantos-antos Paduka, saha ngluwari tiyang-tiyang wau saking tanganipun mengsah.
9 Aku banjur nyenyuwun saka ing bumi lan ndedonga supaya diluwari saka ing pati.
10 Kawula nyuwun dhumateng Pangéran, Ramaning Pangéran, supados sampun ngantos nilar kawula ing dina-dina kasangsaran kawula, sarta ing jamanipun tiyang ingkang gumunggung, nalika boten wonten pitulungan.
11 Kawula badhé ngluhuraken asma Paduka saha ngidungaken masmur; mulane pandongaku kaprungu:
12 Amargi Paduka sampun ngluwari kawula saking karusakan, saha nguwalaken kawula saking jaman kasangsaran;
13 Nalika aku isih enom, utawa nalika aku lunga menyang luar negeri, aku njaluk kawicaksanan kanthi terang-terangan sajrone pandongaku.
14 Aku ndedonga kanggo dheweke ing ngarepe Padaleman Suci, lan aku bakal nggoleki dheweke nganti tekan pungkasan.
15 Malah wiwit kembang nganti tekan woh angguré, atiku seneng karo dhèwèké, sikilku mlaku ing dalan sing bener, wiwit aku isih enom aku nggolèki.
16 Aku banjur nyumerepi kupingku sathithik, lan aku nampani dheweke, lan oleh sinau akeh.
17 Mulané aku bakal ngluhuraké Panjenengané sing maringi kawicaksanan marang aku.
18 Awit aku wis kepéngin nuruti dhèwèké, lan kanthi temen-temen aku ngetutake kabecikan; supaya aku ora bakal bingung.
19 Nyawa kawula perang karo dheweke, lan ing panggaweningSun tumindak jujur, aku ngacungake tanganku menyang langit ing ndhuwur, lan nangisi amarga ora ngerti dheweke.
20 Ingsun ngarahake nyawaningSun marang dheweke, lan ketemu ing kasuceningan, Ingsun wus nunggal karo dheweke wiwit wiwitan mula, mulane Ingsun ora bakal ditinggal.
21 Atiku sedhih anggone nggoleki dheweke, mulane aku oleh bandha kang becik.
22 Pangeran Yehuwah wus maringi ilat marang aku minangka ganjaran, mula aku bakal memuji marang Panjenengane.
23 Hé wong kang ora sinau, padha nyedhaka marang Aku, lan padha manggona ana ing pawiyatan.
24 Yagéné kowé padha alon-alon, lan kepriyé anggonmu kandha marang bab-bab iku, merga nyawamu ngelak banget?
25 Aku mbuka cangkemku lan kandha, "Tukuna kanggo awakmu tanpa dhuwit."
26 Gulungmu kawengku ing kuk, lan nyawamu kareben nampani piwulang, iku angel digoleki.
27 Delengen ing mripatmu, aku mung duwe rekasa sithik, lan aku entuk istirahat sing akeh.
28 Sinau kanthi dhuwit akeh, lan entuk emas akeh saka dheweke.
29 Nyawamu kareben bungah marga saka sih-kadarmane, lan aja isin memuji marang Panjenengane.
30 Tumrapa pagaweanmu ing wektune, temah Panjenengane bakal maringi ganjaran marang kowe ing wektune.

Book of Baruch

Kitab Barukh

BAB 1

1 Iki pangandikane kitab kang ditulis dening Barukh bin Nerias bin Maasias bin Sedekias bin Asadia bin Khelkias ana ing Babil.
2 Ing taun kang kaping lima lan ing tanggal kapitu sasi iku, nalika wong Kasdim ngrebut Yerusalem lan diobong ing geni.
3 Barukh banjur maca pangandikane kitab iki ana ing ngarepe Sang Prabu Yekonia bin Yoachim, ratu ing Yehuda, lan ana ing kupinge kabeh wong kang padha teka ngrungokake kitab iku.
4 Para panggedhe lan para putrane Sang Prabu lan para pinituwa lan rakyat kabeh, saka sing paling ngisor nganti sing dhuwur, kabeh wong sing manggon ing Babil ing pinggir kali Sud.
5 Ing kono banjur padha nangis, pasa lan ndedonga marang Pangeran Yehuwah.
6 Wong-wong mau uga nglumpukake dhuwit miturut kekuwatane saben wong.
7 Wong-wong mau banjur dikirim menyang Yérusalèm marang Imam Agung Yoakim bin Kèlkias bin Salom, lan marang para imam lan marang sakèhé wong sing padha ketemu karo panjenengané ing Yérusalèm.
8 Ing wektu sing padha, nalika nampani prabot-prabot Pedalemané Allah, sing digawa metu saka Padaleman Suci, kanggo mbalekake menyang tanah Yehuda, tanggal sepuluh sasi Sivan, yaiku prabot-prabot slaka, sing diwenehake Sedekias, putrane Yosia, ratu ing Yada,
9 Sawuse mangkono Sang Prabu Nebukadonosor, ratu ing Babil, mboyong Yekonia, para panggedhe, para tawanan, para prawira lan para wong ing nagara kono, saka ing Yerusalem, banjur digawa menyang ing Babil.
10 Wong-wong mau padha kandha, "Lah, kowé padha dakkirim dhuwit kanggo tuku kurban obongan, kurban pangruwating dosa lan menyan, lan nyawisaké manna lan nyaosaké kurban ana ing misbyahé Pangéran, Allah kita;
11 Lan ndedongaa kanggo uripe Nabukodonosor, ratu ing Babil, lan nyawane Baltasar, putrane, supaya umure ing bumi kaya ing swarga.
12 Pangeran Yehuwah bakal paring kakuwatan marang kita, lan madhangi mripat kita, lan kita bakal urip ana ing sangisoring ayang-ayangane Sang Prabu Nabukodonosor, ratu ing Babil, lan ing sangisore ayang-ayangane Baltasar, putrane, lan kita bakal padha ngabekti marang wong-wong mau nganti pirang-pirang dina, lan bakal oleh sih-rahmat ana ing ngarsane. .
13 Kawula sami ndedonga dhateng Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, awit kawula sampun nglampahi dosa dhateng Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita; lan nganti saprene bebendune Pangeran Yehuwah lan bebendune ora uwal saka kita.
14 Lan kowé kudu maca buku iki sing kita kirim marang kowé, kanggo ngakoni ing Pedalemané Allah, ing dina riyaya lan dina riyaya.
15 Kowé bakal kandha: Pangéran, Allah kita, kabeneran, nanging awaké déwé kudu bingung, kaya sing kelakon ing dina iki, marang wong Yéhuda lan wong Yérusalèm.
16 Lan marang para ratuku, para panggedheku, para imamku, para nabiku lan para leluhurku.
17 Awit aku wis padha gawé dosa ana ing ngarsané Pangéran,
18 Lan padha ora manut marang Panjenengane, lan ora ngrungokakake dhawuhe Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, supaya nindakake dhawuh-dhawuh sing diparingake marang kita kanthi terang.
19 Wiwit nalika Sang Yehuwah ngentasake para leluhur kita saka ing tanah Mesir, nganti tumeka ing saprene, kita padha ora manut marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, lan ora ngrungokake pangandikane.
20 Mulané, kita tetepa ing bilai, lan ipat-ipat, kang katetepakaké déning Pangéran lumantar Nabi Musa, abdiné, nalika Panjenengané ngirid para leluhur kita metu saka ing tanah Mesir, supaya kita diparingi tanah kang luber susu lan madu, kaya kang mangkono iku. iku kanggo ndeleng dina iki.
21 Nanging aku padha ora ngrungokake pangandikane Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, miturut sakehing pangandikane para nabi kang diutus marang aku.
22 Nanging saben wong ngetutake rancanganing atine kang ala, yaiku ngabekti marang allah-allah liyane lan nindakake piala ana ing paningale Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita.

BAB 2

1 Mulané Pangéran wis netepi janjiné marang aku kabèh lan marang para hakimku sing ngadili wong Israèl, para ratuku, para penggedhéku, lan wong Israèl lan Yéhuda.
2 Supaya nekakaké wewelak kang gedhé marang kita, kang ora tau kelakon ana ing sangisoring langit, kaya kang kedadéan ing Yérusalèm, miturut apa kang katulisan ana ing angger-anggeré Musa;
3 Wong lanang kudu mangan dagingé anaké lanang, lan dagingé anaké wadon.
4 Sakliyané kuwi, dhèwèké wis dipasrahké marang sakèhé karajan ing sakiwa-tengené kita, supaya dadi cacad lan jugrugan ana ing satengahé bangsa-bangsa ing sakiwa-tengené, ing kono padha kasebar déning Pangéran.
5 Mangkono uga kita padha kacemplungake lan ora kaluhurake, amarga kita padha gawe dosa marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, lan ora manut marang dhawuhe.
6 Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, kagungan kaadilan, nanging tumrap kita lan para leluhur kita padha kawirangan, kaya kang katon ing dina iki.
7 Awit sakathahing wewelak punika sampun nekani kawula, ingkang sampun kadhawuhaken déning Pangéran tumrap kita
8 Nanging aku padha ora ndedonga ana ing ngarsané Pangéran, supaya saben wong bisa nyingkiraké atiné kang ala.
9 Mulané Yéhuwah ngéling-éling kita kanggo piala, lan Yéhuwah nekakaké piala marang kita, amarga Pangéran iku adil ing sakèhé panggawéné sing didhawuhaké marang kita.
10 Nanging kita padha ora ngrungokake marang dhawuhe Pangeran Yehuwah, kang kaparingake marang kita.
11 Sapunika, dhuh Pangéran, Allahipun Israèl, ingkang sampun ngirid umat Paduka medal saking tanah Mesir

klawan asta ingkang rosa, lengen ingkang kakuwaos, kanthi pratandha, mukjijat-mukjijat, saha kasektèn ingkang ageng, saha sampun ngasta asma Paduka. kaya kang katon ing dina iki:
12 Dhuh Pangéran, Allah kawula, kawula sampun sami nglampahi dosa, kawula sami nglampahi duraka, kawula sami nglampahi duraka ing sakehing pranatan Paduka.
13 Paduka mugi karsaa sumingkir saking kawula, awit kawula namung sakedhik wonten ing satengahing para bangsa, ingkang Paduka buyaraken.
14 Dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa miyarsakaken panyuwun kawula saha panyuwun kawula, saha Paduka mugi karsaa ngluwari kawula sadaya, sarta mugi karsaa paring sih-rahmat wonten ing ngarsaning para ingkang sami nuntun kawula.
15 Supaya salumahing bumi padha sumurup, yen Paduka punika Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kawula, awit Israèl lan turun-turunipun sami nyebut asma Paduka.
16 Dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa mirsani saking padaleman Paduka ingkang suci, mugi karsaa mirsani kawula sadaya;
17 Mripatmu kabukak, lah! kanggo wong mati sing ana ing kuburan, kang nyawa dijupuk saka badane, ora bakal menehi puji utawa kabeneran marang Gusti.
18 Nanging nyawa kang sedhih banget, kang mbungkuk lan ringkih, lan mripat kang lara, lan kang luwe, iku bakal memuji lan kabeneran, dhuh Yehuwah.
19 Mulané, dhuh Pangéran, Gusti Allah kawula, kawula mboten sami nyuwun panyuwun dhumateng Paduka, awit saking kaleresanipun para leluhur kawula saha para ratu kawula.
20 Awit Paduka sampun ndhatengaken bebendu lan bebendu Paduka dhateng kawula sadaya, kados ingkang Paduka dhawuhaken lumantar para abdi Paduka, para nabi, mangkene:
21 Mangkene pangandikane Sang Yehuwah: Padha sumungkeh pundhakmu kanggo ngabekti marang ratu ing Babil;
22 Nanging manawa kowe padha ora ngrungokake pangandikane Sang Yehuwah, supaya kowe padha ngabekti marang ratu ing Babil,
23 Ing kutha-kutha ing Yéhuda lan ing njabané Yérusalèm, Ingsun bakal nyirnakaké swaraning surak-surak lan surak-surak surak-surak, swaraning penganten lanang lan penganten wadon, lan satanah kabèh bakal dadi sepi mamring. pedunung.
24 Nanging kawula sami boten purun ngestokaken dhawuh Paduka, supados ngabdi dhateng ratu ing Babil, mila Paduka ndhatengaken pangandika ingkang Paduka paringaken lumantar para abdi Paduka, para nabi, inggih punika bilih balungipun para ratu kawula tuwin balung-balung para leluhur kawula sami dipun lampahi. digawa metu saka panggonane.
25 Lah wong-wong mau padha dibuwang ing wayah awan panas, lan ing wayah bengi es, lan padha mati ing kasangsaran kang ageng dening pailan, pedhang lan pageblug.
26 Lan padaleman sing disebut asma Paduka sampun Paduka jugrugi, kados ingkang kacetha ing dinten punika, awit saking piawonipun turune Israel lan turune Yehuda.
27 Dhuh Yehuwah, Gusti Allah kawula, Paduka sampun nandukaken dhateng kawula sadaya margi saking sadaya sih-kadarman Paduka, saha miturut sih-kadarman Paduka ingkang ageng,
28 Kaya kang wus kadhawuhake lumantar Nabi Musa, abdi Paduka, nalika Paduka dhawuh nyerat angger-angger wonten ing ngarsanipun tiyang Israel, mangkene:
29 Manawa sira padha ora ngrungokake swaraningSun, satemene golongan kang akeh banget iki bakal dadi sathithik ana ing antarane para bangsa, kang bakal Sunbuyarake.
30 Awit Ingsun sumurup, manawa wong-wong iku ora bakal ngrungokake marang Ingsun, amarga iku bangsa kang mangkel gulu, nanging ing tanah kang padha kabuwang bakal padha kelingan marang awake dhewe.
31 Lan bakal ngerti nèk Aku iki Pangéran, Allahé, merga bakal Dakparingi ati lan kuping kanggo krungu.
32 Wong-wong mau bakal padha ngluhuraké Aku ana ing tanah pambuwangan, lan padha nganggep asmaningSun.
33 Lan padha bali saka wangkot gulu lan saka duraka, amarga bakal padha eling marang lakune leluhure, kang padha nglakoni dosa marang Pangeran Yehuwah.
34 Ingsun bakal ngirid bali menyang ing tanah kang wus Sunprasetyakake kalawan supaos marang para leluhure, yaiku Abraham, Iskak lan Yakub, temah bakal padha dadi rajane, lan Ingsun bakal nambahi, temah ora bakal suda.
35 Ingsun bakal nganakake prajanjian kang langgeng karo wong-wong mau supaya padha dadi Allahe, lan bakal padha dadi umatingSun, lan Ingsun ora bakal nundhung umatingSun Israel saka ing tanah kang wus Sunparingake marang wong-wong mau.

BAB 3

1 Dhuh Pangéran Kang Mahakwasa, Gusti Allahipun Israèl, nyawa ingkang murka, sesambat dhateng Paduka.
2 Dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa miyarsakaken, mugi Paduka welasi; awit Paduka ingkang welas asih;
3 Amargi Paduka punika langgeng ing salami-laminipun, lan kawula sami tiwas.
4 Dhuh Pangéran Kang Mahakwasa, dhuh Allahipun Israèl, mugi karsaa miyarsakaken pandonganipun tiyang Israèl ingkang sampun pejah saha anak-anakipun, ingkang sampun sami nglampahi dosa wonten ing ngarsa Paduka, saha boten ngestokaken dhawuh Paduka, Allahipun. .
5 Aja ngelingi pialane para leluhur kita, nanging saiki saiki padha elinga marang kekuwatan lan asmane.
6 Amargi Paduka punika Gusti Allah kawula, dhuh Yehuwah, Paduka badhe kawula puji.
7 Awit saking punika Paduka ndadosaken ajrih Paduka wonten ing manah kawula, supados kawula sami nyebat asma Paduka saha ngluhuraken asma Paduka, awit kawula sami ngenget-enget dhateng sakehing piawonipun para leluhur kawula, ingkang sami nglampahi dosa wonten ing ngarsa Paduka.
8 Lah, ing dina iki aku isih ana ing pambuwangan, sing kokbuyaraké, dadi cacad lan ipat-ipat, lan kudu diwènèhi piala, miturut sakehing pialané para leluhur kita, sing nyingkur marang Pangéran Allah kita.

9 He Israel, rungokna pepakoning urip;
10 Kapriyé wong Israèl, yèn kowé manggon ana ing tanahé mungsuhmu, kowé wis tuwa ana ing negara liya lan najisaké kowé karo wong mati?
11 Apa kowé padha kaétang karo wong-wong sing padha mudhun menyang kuburan?
12 Paduka sampun nilar sumbering kawicaksanan.
13 Awit nèk kowé nindakké dalané Gusti Allah, kowé mesthi bakal urip rukun saklawasé.
14 Sinau ing ngendi ana kawicaksanan, ing ngendi ana kekuwatan, ing ngendi ana pangerten; supaya kowé ngerti uga ing ngendi dawané dina lan urip, ing ngendi padhanging mripat lan tentrem-rahayu.
15 Sapa sing ngerti panggonané? utawa sapa kang mlebu ing bandhané?
16 Ana ing ngendi para panggedhening bangsa-bangsa mau, lan kaya kang padha nguwasani kewan ing bumi?
17 Wong-wong sing seneng-seneng karo manuk-manuk ing awang-awang, lan wong-wong sing numpuk slaka lan emas, sing diprecaya lan ora kentekan niat?
18 Awit wong-wong sing padha nyambut-gawé nganggo slaka lan padha ngati-ati, lan panggawéné ora kena ditelusuri,
19 Wong-wong mau wis sirna lan mudhun menyang kuburan, lan wong liya padha munggah ing panggonane.
20 Para nom-noman padha ndeleng pepadhang lan manggon ana ing bumi, nanging dalaning kawruh padha ora sumurup.
21 Lan ora ngerti dalane lan ora dicekel, anak-anake padha adoh saka dalan kasebut.
22 Ing kana ora tau keprungu bab iku, lan ing Teman ora tau ana.
23 Para Agarene kang padha golek kawicaksanan ana ing bumi, para sudagar ing Meran lan Theman, para pangripta dongeng lan para pamawas tanpa pangerten; Ora ana wong siji-sijia sing ngerti dalaning kawicaksanan, utawa ngelingi lakune.
24 Hé Israèl, gedhéné padalemané Allah! lan sepira gedhene panggonane!
25 Agung, lan ora ana pungkasan; dhuwur, lan ora bisa diukur.
26 Ana para raseksa kang misuwur wiwit wiwitan, kang dhuwur banget, lan ahli perang.
27 Wong-wong mau ora dipilih déning Pangéran, lan ora diparingi dalan kawruh.
28 Nanging wong-wong mau padha tumpes, amarga padha ora duwe kawicaksanan, lan sirna marga saka bodhone dhewe.
29 Sapa sing wis munggah ing swarga lan njupuk dheweke lan nurunake dheweke saka ing mega?
30 Sapa sing wis nyabrang segara lan ketemu dheweke, lan bakal nggawa dheweke kanggo emas murni?
31 Ora ana wong siji waé sing ngerti dalané lan ora mikirké dalané.
32 Nanging Panjenengané sing nguningani samubarang kabèh, wanuh marang dheweke, lan nemu dheweke kanthi pangerten, Panjenengane kang nyawisake bumi ing salawas-lawase, iku ngebaki kewan sikil papat.
33 Sapa kang paring pepadhang, banjur padhang, banjur nimbali maneh, lan nuruti kalawan wedi.
34 Lintang-lintang padha sumunar ing jagane, lan padha bungah-bungah; Mulané wong-wong mau padha ngétokké pepadhang marang sing nitahké.
35 Iki Allah kita, lan ora ana siji-sijia sing bakal dianggep minangka dibandhingake karo Panjenengane
36 Ida Sang Hyang Widi Wasa sampun nyinahang sakancan pakaryan, tur marisin Ida Yakub, abdi Idane, miwah Israele kekasih Idane.
37 Sawisé iku Panjenengané ngatingal ing bumi, lan imbal-imbal karo manungsa.

BAB 4

1 Iki kitab dhawuhé Gusti Allah lan angger-anggeré Torèt sing langgeng ing salawas-lawasé. nanging sing sapa ninggalake iku bakal mati.
2 He Yakub, muliha lan cekelana, lumakua ana ing ngarsaning pepadhange, supaya dadi padhang.
3 Aja menehi pakurmatan marang wong liya, lan apa sing migunani kanggo wong liya.
4 Hé Israèl, rahayu kita, merga prekara-prekara sing ndadèkaké keparengé Gusti Allah wis diweruhi marang kita.
5 Hé umatingSun, padha bungaha, pangéling-élingé Israèl.
6 Kowé padha didol marang bangsa-bangsa liya, dudu kanggo nyirnakaké kowé, nanging merga kowé gawé bebenduné Gusti Allah, mula kowé padha kapasrahaké marang para mungsuh.
7 Sabab kowé padha gawé nepsuné Panjenengané kang nitahaké kowé srana kurban marang sétan, dudu marang Gusti Allah.
8 Kowé wis lali marang Gusti Allah sing langgeng, sing ngedekké kowé. lan kowé padha gawé susahé Yérusalèm, kang nyusoni kowé.
9 Amarga nalika dheweke weruh bebendune Gusti Allah teka marang kowe, dheweke kandha: Rungokna, he wong sing manggon ing Sion!
10 Awit aku weruh anak-anakku lanang lan wadon padha dibuwang, sing digawa dening Sang Langgeng marang wong-wong mau.
11 Wong-wong mau padha Sunopeni kalawan bungah; nanging padha didhawuhi lunga kanthi nangis lan sungkawa.
12 Aja ana wong kang bungah-bungah marga saka aku, randha, lan wong akèh kang ditinggal, kang katumpes marga saka dosané anak-anakku; amarga padha nyimpang saka angger-anggering Allah.
13 Wong-wong mau padha ora ngerti marang pranatan-pranatané, lan ora padha lumaku miturut dhawuhé, lan ora padha nindakaké dalaning pamerdi marga saka kaadilané.
14 Wong-wong sing manggon ing sakubengé Sion padha teka, lan elinga marang anak-anakku lanang lan wadon, sing ditimbulaké déning Pangéran langgeng marang wong-wong mau.
15 Amarga Panjenengane ndhatengakake bangsa saka adoh, bangsa kang tanpa wirang lan basane asing, kang ora ngajeni marang wong tuwa lan bocah cilik.

16 Wong-wong mau padha mboyong anak-anake sing ditresnani saka randha, lan ditinggal wong sing sepi tanpa anak wadon.
17 Nanging apa sing bisa daktulungi?
18 Awit Panjenengané kang nekakaké wewelak iki marang kowé bakal ngluwari kowé saka tangané mungsuhmu.
19 He, anak-anakku, padha lungaa, awit aku isih sepi.
20 Kawula sampun nyopot sandhangan katentreman, saha ngagem bagor kangge pandonga kawula;
21 He, anak-anakku, padha sesambat marang Pangeran Yehuwah, lan Panjenengane bakal ngluwari kowe saka tangane mungsuh.
22 Awit aku ngarep-arep marang ing Langgeng, supaya Panjenengané bakal mitulungi kowé; lan kabungahan teka saka Kang Suci, amarga saka sih-rahmat kang bakal enggal teka marang kowé saka ing Langgeng Juru Slamet kita.
23 Awit aku ngutus kowé karo susah lan nangis, nanging Gusti Allah bakal maringké kowé menèh karo bungah lan bungah ing salawas-lawasé.
24 Kayadene para tangga-tanggane ing Sion saiki padha ndeleng pambuwanganmu, iya bakal enggal padha weruh karahayonmu saka Gusti Allah kita, kang bakal nekani kowe kanthi kamulyan gedhe, lan padhanging langgeng.
25 He, anak-anakku, sabar-sabarana bebendune Gusti Allah marang kowe, amarga mungsuhmu wis nganiaya kowe; nanging ora suwé manèh kowé bakal weruh karusakané lan bakal ngidak-idak guluné.
26 Tiyang-tiyang kawula ingkang alus sami lumampah kanthi kasar, kadosdene wedhus ingkang kejiret dening mengsah.
27 He, anak-anakku, padha sesambat marang Gusti Allah, awit kowé bakal diéling-éling marang Panjenengané sing nekakaké prekara iki marang kowé.
28 Sabab kayadene anggonmu nyimpang saka ing Allah, mangkono uga, samangsa bali, padha ngupayaa Panjenengane ping sepuluh.
29 Amarga Panjenengane kang ndhatengakake wewelak iki marang kowe, bakal nekakake kabungahan kang langgeng marga saka karahayonmu.
30 Hé Yérusalèm, atiné sing apik, merga Panjenengané sing maringi jeneng kuwi bakal nglipur kowé.
31 Sejatine wong-wong kang padha nindhes marang sira lan padha bungah-bungah marga saka tibane sira.
32 Apes banget kutha-kutha sing diladeni anak-anakmu, sengsara wong sing nampa anak-anakmu.
33 Kayadene dheweke bungah-bungah marga saka karusakanmu lan bungah-bungah marga saka tibane kowe, mangkono uga dheweke bakal sedhih marga saka karisakanmu.
34 Awitdene Ingsun bakal nyirnakake kabungahane golongane kang akeh, lan kaangkuhane bakal malih dadi sesambat.
35 Awitdene geni bakal nekani dheweke saka ing Langgeng, nganti suwe banget; lan dheweke bakal didunungi setan kanggo wektu gedhe.
36 Hé Yérusalèm, delengen kowé ing sisih wétan, lan delengen kabungahané Gusti Allah marang kowé.
37 Lah, anak-anakmu sing kokkongkon lunga, padha nglumpuk saka wetan tekan kulon marga saka pangandikane Kang Mahasuci, kalawan bungah marga saka kamulyaning Allah.

BAB 5

1 Hé Yérusalèm, nyopota sandhangan kasusahan lan kasangsaran, lan nganggoa kamulyan kang asalé saka Gusti Allah ing salawas-lawasé.
2 Paduka mugi karsaa ngagem sandhang gandaning kaleresan ingkang asalipun saking Gusti Allah; sarta sira pasangi makuthaning kamulyaning Kang Langgeng ing sirahira.
3 Awit Gusti Allah bakal nduduhké pepadhangmu marang sakèhé negara ing sangisoré langit.
4 Awit jenengmu bakal disebut Gusti Allah ing salawas-lawase, yaiku katentremaning kabeneran lan kamulyaning pangibadah marang Gusti Allah.
5 Hé Yérusalèm, ngadega lan ngadega ing dhuwur, tumenga ing sisih wétan, lan delengen anak-anakmu saka kulon nganti tekan wetan marga saka pangandikané Kang Mahasuci, padha bungah-bungah marga saka pangéling-éling marang Allah.
6 Awit wong-wong mau ninggal kowé nganggo mlaku lan dibuwang déning mungsuh-mungsuhé, nanging Gusti Allah wis nggawa wong-wong mau marang kowé kanthi kamulyan, kaya para putraning Kratoné Allah.
7 Amarga Gusti Allah wis netepake manawa saben gunung sing dhuwur lan tebing-tebing sing dawane dibubrahake, lan lebak-lebak diebaki, supaya tanah dadi rata, supaya Israel bisa lumaku kanthi slamet kanthi kamulyaning Allah.
8 Malah alas-alas lan sakehing wit-witan kang arum bakal ngayomi wong Israel marga saka dhawuhe Gusti Allah.
9 Awit Gusti Allah bakal nuntun Israèl kanthi bungah marga saka pepadhang kamulyané, srana sih-rahmat lan kabeneran sing asalé saka Panjenengané.

Letter of Jeremiah

Serat Yeremia

BAB 1

1 Salinan layang kang dikirimake Yérémy marang wong-wong kang bakal diboyong menyang Babil déning ratu ing Babil, kanggo mratelakake, kaya kang kadhawuhaké déning Allah.
2 Marga saka dosa-dosa kang koklakoni ana ing ngarsaning Allah, kowe bakal dibuwang menyang ing Babil dening Nabukodonosor, ratu ing Babil.
3 Dadi manawa kowe padha tekan ing Babil, kowe bakal manggon ana ing kono nganti pirang-pirang taun lan suwene suwene, yaiku pitung turunan;
4 Saiki kowé bakal weruh ing Babil déwa-déwa selaka, emas lan kayu, ditanggung ing pundhaké, sing njalari para bangsa padha wedi.
5 Mulané sing ati-ati, aja nganti kaya wong liya, lan aja dadi siji karo wong-wong kuwi, nèk kowé weruh wong-wong sing ana ing ngarep lan ing mburiné padha nyembah.
6 Nanging kandhaa ing sajroning atimu: Dhuh Pangéran, kawula kedah nyembah Paduka.
7 Awit malaékatéKu nunggil karo kowé, lan Aku dhéwé sing ngrumati nyawamu.
8 Dene ilatene iku dipoles dening tukang, lan padha dilapisi emas lan dilapisi salaka; nanging padha goroh lan ora bisa guneman.
9 Lan njupuk emas, kaya kanggo prawan sing seneng laku jina, padha nggawe makutha kanggo kepala allahe.
10 Kadhang kala para imam padha ngaturake emas lan salaka saka para allahe, banjur diparingake marang awake dhewe.
11 Ya, iku bakal diwènèhaké marang wong wadon tuna-susila, lan padha nganggo sandhangan kaya wong, minangka dewa salaka, allah emas lan kayu.
12 Nanging allah-allah iki ora bisa nylametaké awaké dhéwé saka teyeng lan renget, sanadyan nganggo sandhangan wungu.
13 Wong-wong mau padha ngusapi raine merga saka lebu ing Padaleman Suci, merga akèh banget.
14 Lan sing sapa ora bisa matèni wong sing nyinggung dhèwèké, iku nyekel tekenan, kaya-kaya dadi hakim ing negara.
15 Astane tengen uga duwe keris lan kapak, nanging ora bisa ngluwari awake dhewe saka perang lan maling.
16 Mulané, wong-wong kuwi dudu allah, mulané aja pada wedi.
17 Sabab kaya wadhah kang dienggo wong, iku ora ana gunane yen dipecah; Mangkono uga para allahe: nalika padha ngadeg ana ing Padaleman Suci, mripate kebak lebu ing sikile wong sing mlebu.
18 Lan kayadene lawang-lawange padha kasantosakake ing sakubenge wong kang gawe dosa marang Sang Prabu, kayadene kudu nandhang pati, mangkono uga para imam padha nyepetake pedalemane kanthi lawang, kunci lan palang, supaya allahe ora dijarah-rayah dening begal.
19 Padha nyumupaké diyané, malah ngungkuli awaké dhéwé, sing ora bisa dideleng.
20 Padha kaya salah siji saka balok ing Padaleman Suci, nanging padha ngomong atiné gnawed marang dening barang-barang creeping metu saka bumi; lan nalika padha mangan lan sandhangane, padha ora krasa.
21 Raine padha ireng marga saka kumelun kang metu saka Padaleman Suci.
22 Ing badan lan endhasé padha lungguh kelelawar, manuk walet, manuk, lan kucing uga.
23 Kanthi mangkono kowe bisa sumurup, yen iku dudu allah, mulane aja padha wedi marang dheweke.
24 Sanadyan emas kang ana ing sakubenge, kang bisa gawe endah, manawa ora ngilangake teyeng, ora bakal sumunar, amarga nalika lebur ora ngrasakake.
25 Barang kang ora ana ambegan, dituku kanthi rega sing larang.
26 Wong-wong mau ditanggung ing pundhaké, ora nganggo sikil, sing bisa mratelakake marang manungsa yen ora ana gunane.
27 Wong-wong sing ngladèni wong-wong mau uga isin, awit yèn tiba ing lemah, ora bisa tangi saka dhéwé, lan manawa ana wong sing ngedegaké, ora bisa obah dhéwé; apa padha bisa mbenerake awake dhewe?
28 Tumrap barang-barang sing dikurbanaké kanggo wong-wong mau, para imam padha ngedol lan nganiaya; Mangkono uga para garwane padha nglumpukake uyah; nanging marang wong mlarat lan wong lara padha ora menehi apa-apa.
29 Wong wadon sing lagi menstruasi lan wong wadon kang lagi nyusoni padha mangan kurban sembelehan;
30 Kadospundi tiyang-tiyang wau saged dipunsebat allah? amarga wong wadon padha nyembah marang para allah salaka, emas lan kayu.
31 Para imam banjur padha linggih ing bait-baité, sandhangané suwék, sirahé lan jenggoté dicukur, ora ana ing sirahé.
32 Wong-wong mau padha nggero lan sesambat ana ing ngarsané allahé, kaya sing ditindakaké déning wong ing riyaya yèn ana wong mati.
33 Para imam uga nyopot pangagemane, lan nganggo sandhangan kanggo bojo lan anak-anake.
34 Apa sing ditindakké wong sing ala, utawa sing apik, wong-wong kuwi ora bisa mbales, ora isa ngangkat ratu lan ora bisa nulungi.
35 Mangkono uga, padha ora bisa mènèhi bandha utawa dhuwit;
36 Ora ana wong sing bisa nylametake saka pati, lan ora bisa ngluwari wong sing ringkih saka wong sing kuwat.
37 Wong wuta ora bisa nulungi wong wuta, lan ora bisa nulungi wong liya ing kasusahan.
38 Padha ora bisa welas asih marang randha, lan ora bisa nindakake kabecikan marang bocah lola.

39 Déwa-déwané saka kayu, sing kalapis emas lan selaka, kaya watu sing ditatah saka gunung, sing nyembah marang iku bakal padha kawirangan.
40 Kapriye carane wong bisa mikir lan ngaku yen dheweke iku allah, nanging wong Kasdim dhewe padha ngremehake?
41 Yèn weruh wong bisu sing ora bisa guneman, banjur digawa lan disuwuni Bel supaya bisa ngomong, kaya-kaya bisa ngerti.
42 Nanging wong-wong kuwi ora ngerti apa-apa, mula ora ngerti apa-apa.
43 Wong wédok-wédok mau padha linggih ana ing pinggir dalan, padha ngobong bran kanggo lenga wangi, nanging yèn ana wong sing ketarik karo wong sing liwat liwat, nuli turu karo wong wadon mau, banjur ngrèmèhaké kancané, yèn ora dianggep pantes kaya dhéwé. , utawa taline putus.
44 Samubarang kang katindakake ana ing satengahe iku goroh;
45 Wong-wong mau digawé saka tukang kayu lan tukang emas;
46 Lan wong-wong kang nitahaké iku ora bisa suwé; Kadospundi barang ingkang kadamel saking punika dados allah?
47 Awitdene padha ninggal goroh lan cacad marang wong-wong kang mbesuk.
48 Amarga manawa ana perang utawa pageblug, para imam padha rembugan karo awake dhewe, supaya bisa didhelikake.
49 Dadi, kepriyé manungsa ora bisa ngerti yèn dhèwèké kuwi dudu allah, sing ora bisa nylametaké awaké dhéwé saka perang utawa pageblug?
50 Amarga iku mung saka kayu, lan kalapis salaka lan emas, banjur bakal ngerti yen iku palsu.
51 Lan kabeh bangsa lan ratu bakal weruh yen dheweke dudu allah, nanging pakaryane tangane manungsa, lan ora ana pakaryane Gusti Allah.
52 Sapa sing ora ngerti yèn dhèwèké kuwi dudu allah?
53 Amarga padha ora bisa ngangkat ratu ing tanah kono, lan ora bisa menehi udan marang manungsa.
54 Wong-wong mau uga ora bisa ngadili perkarané dhéwé, lan ora bisa mbeneraké kaluputané, awit ora bisa, awit kaya manuk gagak ing antarané langit lan bumi.
55 Mulané, manawa padalemaning allah saka kayu kacemplung ing geni utawa dilapisi emas utawa salaka, para imam bakal padha lumayu lan oncat; nanging wong-wong mau bakal diobong kaya balok.
56 Kajaba iku, padha ora bisa nglawan raja utawa mungsuh;
57 Semono uga déwa-déwa kayu sing dilapisi slaka utawa emas, ora bisa oncat saka maling utawa begal.
58 Kang mas, salaka lan sandhangane, kang santosa padha njupuk, banjur sirna, lan ora bisa nulungi awake dhewe.
59 Mulané luwih becik dadi ratu sing nduduhké kekuwatané, utawa dadi wadhah sing migunani ing omah, sing bakal digunakké sing nduwèni, ketimbang allah palsu kuwi. utawa dadi lawang ing omah, kanggo nyimpen barang-barang sing kaya ngono, tinimbang allah palsu. utawa tugu kayu ing kraton, tinimbang allah palsu kuwi.
60 Awit srengéngé, rembulan lan lintang-lintang sing padhang lan dikongkon nindakké tugasé, padha manut.
61 Mangkono uga bledheg, nalika njeblug, iku gampang katon; lan ing cara sing padha angin niup ing saben negara.
62 Lan nalika Allah dhawuh marang méga lumaku ing salumahing bumi, padha nglakoni apa kang didhawuhaké.
63 Latu sing dikirim saka ndhuwur kanggo ngobong tengger-tengger lan alas-alas, nindakaké apa sing didhawuhaké, nanging iki ora padha karo wong-wong mau, ora ana ing pangertèn utawa kekuwatan.
64 Mulané ora kena dikira lan ora dikandhakake yèn dhèwèké iku déwa-déwa, awit padha ora bisa ngadili perkara lan ora bisa gawé becik marang manungsa.
65 Mulané kowé ngerti nèk kuwi dudu allah, mulané aja pada wedi.
66 Amarga padha ora bisa ngipat-ipati lan ora bisa mberkahi para raja.
67 Lan ora bisa padha gawé tandha-tandha ing langit ing antarané para bangsa, lan ora bisa sumunar kaya srengéngé, lan ora bisa padhang kaya rembulan.
68 Kewan-kewan iku luwih becik tinimbang kewan-kewan iku, amarga bisa nyembah ing sandhuwure lan nulungi awake dhewe.
69 Mulané padha ora weruh marang kita yèn dhèwèké iku allah, mulané aja padha wedi marang dhèwèké.
70 Kayadene manuk uwuh ana ing kebon timun ora nyimpen apa-apa, mangkono uga allahe saka kayu, kang dilapisi slaka lan emas.
71 Mangkono uga déwa-déwané saka kayu, kang dilebokaké salaka lan emas, padha kaya eri putih ing kebon, kang ditunggoni saben manuk; uga kanggo mayit, sing wetan menyang peteng.
72 Lan sira bakal padha sumurup, iku dudu allah, marga saka wungu wungu padhang, kang dadi bosok ana ing kono;
73 Mulané luwih becik wong mursid kang ora duwé brahala, awit bakal adoh saka cacad..

Pandonga Azarya

BAB 1

1 Wong-wong mau padha lumaku ana ing satengahe geni, ngluhurake Gusti Allah lan memuji marang Pangeran Yehuwah.
2 Azarias banjur jumeneng lan ndedonga kaya mangkene; lan mbukak cangkeme ana ing satengahe geni ngandika:
3 Pinujia Paduka, dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun para leluhur kawula;
4 Amargi Paduka punika adil tumrap sadaya ingkang Paduka tindakaken dhateng kawula sadaya;
5 Ing sakehing prakara kang sira ndhawahake marang aku kabeh lan marang kutha sucine para leluhurku, yaiku Yerusalem, kowe wus nindakake pangadilan kang bener, awit saka kayekten lan kaadilan, kabeh iku Panjenengane ndhatengake marang aku marga saka dosaku.
6 Awit kawula sampun sami nglampahi dosa lan nglampahi piawon, ninggal Paduka.
7 Ing sakehing prakara kawula sami nerak, saha boten netepi dhawuh Paduka, saha boten nindakaken punapa ingkang sampun Paduka dhawuhaken dhateng kawula sadaya, supados kawula sami wilujeng.
8 Mulané, kabèh sing wis koktindakaké marang aku kabèh, lan apa sing wis koktindakaké marang aku kabèh, kuwi tumindakmu kanthi bener.
9 Kawula sampun Paduka ulungaken dhateng tanganipun satru ingkang duraka, tiyang ingkang sengit dhateng Gusti Allah, saha dhateng raja ingkang boten adil, saha tiyang ingkang duraka ing salumahing bumi.
10 Lan saiki aku ora bisa mbukak cangkem, aku wis dadi wirang lan cacad kanggo para abdi Paduka; lan marang wong-wong sing nyembah marang kowé.
11 Nanging mugi karsaa ngluwari kawula sadaya, awit saking asma Paduka, saha Paduka sampun nyingkiraken prajanjian Paduka.
12 Paduka mugi sampun ngantos sumingkir saking sih-kadarman Paduka saking kawula, margi saking Abraham ingkang Paduka tresnani, margi saking abdi Paduka Ishak lan Israel ingkang suci;
13 Wong-wong sing wis kokngandikakaké lan dijanjèkaké, bakal nekakaké turuné kaya lintang ing langit lan kaya wedhi sing ana ing pinggir segara.
14 Amargi kawula, dhuh Yehuwah, sampun dados asor tinimbang bangsa sanesipun, sarta ing salumahing bumi punika kakupengi, awit saking dosa kawula.
15 Saiki ora ana panggedhe, utawa nabi, utawa pemimpin, utawa kurban obaran, utawa kurban sembelehan, utawa kurban, utawa menyan, utawa panggonan kanggo kurban ing ngarsa Paduka, lan kanggo nemu sih-rahmat.
16 Nanging kanthi ati kang getun lan andhap asor, ayo padha ditampani.
17 Kaya kurban obaran wedhus gèmbèl lanang lan sapi lanang, lan kaya cempé gèmbèl sing lemu sepuluh èwu, ing dina iki kaparenga kurban sembelehan ing ngarsa Paduka, lan mugi karsaa sami ngetut-buri Paduka, awit tiyang-tiyang wau boten badhe kawirangan. pitados dhateng Paduka.
18 Sapunika kawula sami ndhèrèk Paduka kalayan gumolonging manah kawula, kawula sami ngabekti dhateng Paduka, saha sami ngupadosi wadanan Paduka.
19 Kawula mugi sampun ngantos damel wirang, nanging mugi karsaa tindak dhateng kawula miturut sih-kadarman Paduka, saha manut agunging sih-kadarman Paduka.
20 Paduka mugi karsaa ngluwari kawula margi saking pakaryan Paduka ingkang nggumunaken, dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa ngluhuraken asma Paduka, saha tiyang ingkang nganiaya para abdi Paduka mugi kawirangan.
21 Lan supaya wong-wong mau padha kawirangan ing sakèhing kakuwatan lan kakuwatané, lan kareben kakuwatané rusak;
22 Lan supaya wong-wong mau padha sumurup, yen Panjenengan iku Gusti Allah, siji-sijine Gusti Allah, lan mulya ing salumahing bumi.
23 Para punggawane Sang Prabu kang nglebokake mau, ora kendhat-kendhat anggone ngobong pawon nganggo rosin, kendi, derek lan kayu cilik;
24 Satemah murub murub ing sadhuwure pawon patang puluh sanga asta.
25 Wong-wong mau banjur nyabrang lan ngobong wong-wong Kasdim sing ditemokake ing pawon.
26 Nanging Malaékaté Pangéran tumurun ing pawon, bebarengan karo Azarias lan kanca-kancané, lan nyirnakaké geni saka ing pawon;
27 Lan ing tengah pawon digawe kaya angin sing lembab, nganti geni ora kena ing wong-wong mau, ora nglarani lan ora ngganggu.
28 Wong telu mau banjur padha memuji, ngluhurake lan ngluhurake Gusti Allah ana ing pawon, kaya siji saka cangkeme,
29 Pinujia Paduka, dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun para leluhur kawula, saha pinuji saha kaluhuraken ing salami-laminipun.
30 Pinujia asma Paduka ingkang mulya lan suci, saha pinuji saha kaluhuraken ing salawas-lawase.
31 Pinujia Paduka wonten ing Padaleman Suci Paduka ingkang suci, saha pinuji saha kaluhuraken ing salawas-lawase.
32 Rahayu kowe kang mirsani telenging samodra lan lenggah ing kerub-kerub, sarta pinuji lan pinuji ing salawase.

33 Pinujia Paduka wonten ing dhampar kamulyaning Kraton Paduka, saha pinuji saha kaluhuraken ing salawas-lawase.
34 Pinujia kowé ana ing akasa, lan pinuji lan kaluhuraké ing salawas-lawasé.
35 He sakehing pakaryane Sang Yehuwah, padha saosa puji marang Pangeran Yehuwah;
36 Hé langit, padha saosa puji marang Pangéran, padha saosa puji marang Panjenenganè ing salawas-lawasé.
37 Hé para malaékaté Pangéran, padha saosa puji marang Pangéran;
38 Hé sakehing banyu kang ana ing sadhuwure langit, padha saosa puji marang Pangéran, padha saosa puji lan puji marang Panjenenganè ing salawas-lawasé.
39 Hé sakehing pangwasané Pangéran, padha saosa puji marang Pangéran!
40 Hé srengéngé lan rembulan, padha saosa puji marang Pangéran, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
41 Hé lintang-lintang ing langit, padha saosa puji marang Pangéran, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
42 Hé sakehing udan lan ebun, padha saosa puji marang Pangéran, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
43 Hé sakehing angin, padha saosa puji marang Pangéran, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
44 He geni lan panas, padha saosa puji marang Pangeran Yehuwah, saosa puji marang Panjenengane! wis kabeh kanggo salawas-lawase.
45 Hé mangsa lan mangsa panas, padha saosa puji marang Pangéran;
46 Hé ebun lan prahara salju, padha saosa puji marang Pangéran, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
47 Hé rina lan wengi, padha saosa puji marang Pangéran;
48 Hé pepadhang lan pepeteng, padha saosa puji marang Pangéran, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
49 Hé es lan adhem, padha saosa puji marang Pangéran, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
50 Hé es lan salju, padha saosa puji marang Pangéran;
51 Hé kilat lan méga, padha saosa puji marang Pangéran, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
52 Bumi kareben memujia Pangeran Yehuwah, padha saosa puji marang Panjenengane ing salawas-lawase.
53 Hé gunung-gunung lan tengger-tengger cilik, padha saosa puji marang Pangéran, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
54 Hé sakehing barang kang tuwuh ana ing bumi, padha saosa puji marang Pangéran, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
55 Hé gunung-gunung, padha saosa puji marang Pangéran, padha saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
56 Hé sagara lan kali, padha saosa puji marang Pangéran, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
57 Hé iwak paus lan sakèhé sing obah ing banyu, padha saosa puji marang Pangéran, padha saosa puji lan puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
58 Hé sakehing manuk ing awang-awang, padha saosa puji marang Pangéran, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
59 He sakehing kewan lan kewan, padha saosa puji marang Pangeran Yehuwah, padha saosa puji marang Panjenengane ing salawase.
60 He para anaking manungsa, padha saosa puji marang Pangeran Yehuwah, saosa puji marang Panjenengane ing salawas-lawase.
61 Hé Israèl, padha saosa puji marang Pangéran, padha saosa puji lan puji marang Panjenengané ing salawasé.
62 Hé para imamé Pangéran, padha saosa puji marang Pangéran, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
63 Hé para abdiné Pangéran, padha saosa puji marang Pangéran;
64 Hé para roh lan nyawané wong mursid, padha saosa puji marang Pangéran, padha saosa puji lan puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
65 Hé wong-wong kang suci lan andhap asor, padha saosa puji marang Pangéran, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé.
66 Hé Ananias, Azarias lan Misaèl, padha saosa puji marang Pangéran, padha saosa puji marang Panjenengané, saosa puji marang Panjenengané ing salawas-lawasé, awit Panjenengané wus ngluwari kita saka ing neraka, ngluwari kita saka ing pati, lan ngluwari kita saka ing pawon. lan murub murub: malah wis ngluwari kita saka ing satengahe geni.
67 Padha saosa puji sokur marang Pangeran Yehuwah, awit sih-kadarmane iku langgeng ing salawas-lawase.
68 Hé sakehing wong kang padha ngabekti marang Pangéran, padha saosa puji marang Allahé para allah, padha saosa puji marang Panjenengané lan padha saosa sokur marang Panjenengané, awit sih-kasetyané langgeng ing salawas-lawasé.

SUSANNA

BAB 1

1 Ing Babil manggon ana wong lanang jenenge Yoacim.
2 Panjenengané banjur mundhut garwa, jenengé Susana, anaké Kèlkias, wong wadon kang ayu banget lan ngabekti marang Pangéran.
3 Wong tuwané uga wong mursid, lan mulang anak wadon manut angger-anggeré Musa.
4 Yoacim kuwi wong sugih sing sugih lan nduwé kebon sing apik ing omahé. amarga dheweke luwih mulya tinimbang wong liya.
5 Ing taun iku uga ana wong tuwa loro kang katetepake dadi hakim, kaya kang wus kapangandikakake dening Pangeran Yehuwah, manawa piala iku asale saka ing Babil saka para hakim ing jaman kuna, kang katon ngereh bangsa.
6 Wong-wong mau padha nginep ing omahé Yoacim, lan sakehing wong mantu padha teka.
7 Bareng wong-wong padha budhal ing wayah awan, Susana tindak menyang kebone bojone arep mlaku-mlaku.
8 Lan pinituwa loro mau weruh dheweke mlebu lan mlaku-mlaku; satemah hawa nepsu padha murub marang dheweke.
9 Wong-wong mau padha nyimpang pikirané dhéwé, lan nyingkur mripaté, supaya aja nganti tumenga ing swarga lan ora ngéling-éling marang paukuman sing adil.
10 Sanadyan wong loro mau padha nandhang sangsara marga saka katresnane, nanging ora ana siji-sijia kang wani nandhang kasusahan.
11 Wong-wong mau padha isin mratelakakake pepénginané, yèn padha kepéngin srawung karo wong wadon mau.
12 Nanging saben dina wong-wong mau padha nonton kanthi temen-temen kanggo ndeleng dheweke.
13 Sing siji kandha marang sing liyané: Ayo padha mulih, awit wis wayahé nedha bengi.
14 Bareng wis padha metu, wong-wong mau padha misah, banjur padha bali menyang panggonan sing padha. Lan sawise padha takon-tinakon apa sababe, padha ngakoni hawa nepsu: banjur padha netepake wektu kanggo loro bebarengan, yen bisa ketemu dheweke piyambak.
15 Lan nalika padha ndeleng wektu sing pas, dheweke mlebu kaya mbiyen karo bocah wadon loro, lan dheweke kepengin adus ana ing kebon, amarga panas.
16 Ing kono ora ana badan kejaba para pinituwa loro sing ndhelik lan ngawasi.
17 Wong wadon mau banjur kandha marang para abdiné: “Aku gawanen lenga lan umbah-umbah;
18 Wong-wong mau banjur nindakaké apa sing dipréntahaké, lan nutup lawang-lawang keboné, lan metu saka lawang-lawang sing dipréntahaké kanggo njupuk barang-barang sing dipréntahaké, nanging ora weruh para pinituwa, amarga padha ndhelik.
19 Bareng prawan mau padha metu, pinituwa loro mau banjur padha lumayu marani wong wadon mau lan matur:
20 Lah, lawang-lawang patamanan ditutup, nganti ora ana wong sing weruh aku, lan aku padha tresna marang kowé; mulane idin marang aku, lan ngapusi karo aku.
21 Nèk kowé ora gelem, awaké déwé bakal nyeksèni kowé nèk ana wong anom sing nunggil karo kowé, mulané kowé mèlu wong-wong wédok-wédokmu.
22 Susana banjur nggresah lan kandha, "Kawula kepéngin ing saben sisih;
23 Luwih becik aku kecemplung ing tanganmu, nanging ora nglakoni, tinimbang nglakoni dosa ana ing ngarsane Sang Yehuwah.
24 Nalika iku Susana nguwuh-uwuh sora, lan para pinituwa loro padha bengok-bengok marang dheweke.
25 Sing siji banjur mlayu mbukak lawang kebon.
26 Bareng para abdi dalem padha krungu sambat-sambat ana ing patamanan, banjur padha lumebu ing gapurane, arep ndeleng apa kang katindakake marang dheweke.
27 Nanging bareng para pinituwa padha mratelakakake prakara mau, para abdi mau padha isin banget, amarga durung tau ana kabar kang kaya mangkono bab Susana.
28 Esuke, nalika wong-wong padha nglumpuk karo Yoacim, garwane, para pinituwa loro mau padha teka karo pikiran ala marang Susana arep mateni dheweke.
29 Lan ngandika marang wong-wong mau, "Undhanga Susana, anaké Kèlkias, garwané Yoacim." Banjur padha ngirim.
30 Banjur teka karo bapakne lan ibune, anak-anake lan kabeh kulawargane.
31 Saiki Susana iku wong wadon sing alus banget, lan ayu banget kanggo dideleng.
32 Wong-wong duraka mau banjur padha dhawuh nyumurupi raine, (amarga dheweke ditutupi) supaya padha kebak kaendahane.
33 Mulané kanca-kancané lan kabèh wong sing weruh dhèwèké padha nangis.

34 Para pinituwa loro mau banjur ngadeg ana ing satengahé wong akèh lan numpangi tangan ing sirahé wong wadon mau.
35 Wong wadon mau banjur nangis tumenga ing langit, amarga atiné kumandel marang Pangéran.
36 Para pinituwa nuli padha kandha, "Nalika kita mlaku-mlaku ana ing patamanan piyambakan, wong wadon iki mlebu karo wong wadon loro, lan lawang-lawang kebon ditutup lan dikongkon lunga."
37 Banjur ana wong anom sing umpetan, marani lan turu karo dheweke.
38 Awaké déwé sing padha ngadeg ana ing pojok patamanan, bareng weruh piala iki, banjur mlayu marani wong-wong mau.
39 Bareng aku weruh wong-wong mau padha bebarengan, wong iku ora bisa dakcekel, amarga luwih kuwat tinimbang aku, banjur mbukak lawang lan mlumpat metu.
40 Nanging bareng karo wong wadon iki aku padha takon sapa wong enom iku, nanging ora kandha marang aku.
41 Wong-wong mau terus pretyaya marang wong-wong kuwi kaya para pinituwa lan hakimé rakyat, mulané wong-wong kuwi ngukum pati.
42 Susana banjur nguwuh kanthi swara sora, "Dhuh, Gusti Allah ingkang langgeng, ingkang nguningani wewadi-wewadi saha sampun nguningani samukawisipun sadèrèngipun wonten.
43 Kowé ngerti nèk wong-wong kuwi nyeksèni aku, mula aku kudu mati. Dene aku ora tau nindakake apa-apa kaya sing digagas wong-wong iki marang aku.
44 Gusti Yésus terus krungu swarané.
45 Mulané, nalika dhèwèké dituntun supaya dipatèni, Yéhuwah nguripké roh suciné wong nom-noman sing jenengé Dhanièl.
46 Wong sing nguwuh klawan swara banter: Aku wis resik saka getihé wong wadon iki.
47 Wong-wong kabèh banjur padha marani dhèwèké lan matur: “Apa tegesé tembung-tembung sing mbok omong kuwi?
48 Panjenenganè banjur jumeneng ana ing tengahé wong-wong mau kandha, "Apa kowé padha bodho, he para wong Israèl?
49 Wangsulana malih dhateng ing papan pangadilan, awit tiyang-tiyang wau sampun sami nglairaken paseksi goroh.
50 Mulané wong-wong kabèh padha enggal-enggal bali, lan para pinituwa padha matur marang panjenengané, "Ayo, lungguha ana ing tengah-tengah kita lan tuduhna, merga Gusti Allah wis maringi kamulyan minangka pinituwa."
51 Dhanièl banjur ngandika marang wong-wong mau, "Wong loro iku sisihaké siji lan sijiné, aku bakal mriksa wong-wong mau."
52 Bareng padha dipisahake, Gusti Yesus banjur nimbali salah siji saka wong-wong mau lan ngandika marang Panjenengane, "Heh, kowe kang wus tuwa ing piala, saiki dosa-dosamu kang wis koklakoni biyen wis katon.
53 Awitdene sira ngucapake paukuman kang goroh lan ngukum wong kang luput sarta ngluwari wong kang luput; ewadene Pangeran Yehuwah ngandika: Wong kang lugu lan mursid aja sira pateni.
54 Saiki, yen sampeyan ndeleng dheweke, kandhanana aku: Ing ngisor wit apa sampeyan ndeleng wong-wong mau padha kumpul? Sing mangsuli, Ing ngisor wit mastick.
55 Dhanièl banjur ngandika: kowe wis ngapusi sirahmu dhewe; awit saiki mulékaté Gusti Allah wis nampa paukumané Gusti Allah arep ngethok kowé dadi loro.
56 Wong mau banjur didhawuhi nggawa sing liyané, pangandikané, "He, turuné Kanaan, dudu Yéhuda!
57 Kaya mangkono anggonmu tumindak mangkono marang para putri Israel, marga saka wedine wong-wong iku padha mèlu karo kowé, nanging putriné Yéhuda ora gelem nglakoni pialamu.
58 Mulané kandhaa marang aku: Ing ngisor wit apa kowé kok mèlu wong-wong mau bebarengan? Sing mangsuli, Ing ngisor wit holm.
59 Dhanièl banjur kandha, "Inggih! Kowé uga ngapusi sirahmu dhéwé, awit Malaékaté Allah ngentèni nganggo pedhang kanggo ngethok kowé dadi loro, supaya bisa numpes kowé.
60 Wong-wong mau kabèh padha nguwuh-uwuh kanthi swara sora lan ngluhuraké Gusti Allah, sing nylametaké wong-wong sing padha precaya marang Panjenengané.
61 Wong loro mau banjur padha nglawan pinituwa loro mau, merga Dhanièl wis ngukum wong-wong mau marga saka paseksen palsu.
62 Lan manut angger-anggeré Nabi Musa, wong-wong mau padha tumindak ala marang pepadhané, lan padha dipatèni. Mangkono getih sing ora salah disimpen ing dina sing padha.
63 Mulané Kèlkias lan garwané padha ngluhuraké Gusti Allah kanggo Susana anaké wadon, karo Joakim bojoné, lan sanak-seduluré kabèh, amarga ora ana wong sing ora jujur.
64 Wiwit dina iku Dhanièl misuwur banget ana ing ngarepé wong akèh.

Bel and the Dragon

Bel lan Naga

BAB 1

1 Sang Prabu Astyages banjur kaklumpukake marang para leluhure, lan Koresy saka ing Persia nampa karajan.
2 Dhanièl banjur rembugan karo Sang Prabu, sarta diajeni ngluwihi kanca-kancané kabèh.
3 Saiki wong Babil duwe brahala, sing disebut Bel, lan saben dina dituku glepung pilihan rolas tak gedhe, wedhus gembel patang puluh lan anggur nem wadhah.
4 Sang Prabu banjur nyembah lan nyembah ing saben dinane, nanging Dhaniel nyembah marang Gusti Allahe dhewe. Sang Prabu banjur ngandika marang dheweke: "Yagene kowe ora nyembah Bel?"
5 Wangsulané wong-wong mau, "Amarga aku ora nyembah brahala sing digawé tangan, nanging Gusti Allah sing urip, sing nitahaké langit lan bumi lan nguwasani kabèh manungsa."
6 Sang Prabu banjur ngandika marang panjenengane: "Apa kowe ora ngira yen Bel iku Allah kang gesang? Apa kowe ora weruh sepira akehe anggone mangan lan ngombe saben dinane?
7 Dhanièl banjur mesem sarta munjuk: "Dhuh Sang Prabu, sampun ngantos kesasar, awit ing salebetipun punika namung lempung lan ing njaba tembaga, saha boten naté nedha utawi ngombé punapa-punapa.
8 Sang Prabu banjur duka, banjur nimbali para imam lan ngandika marang wong-wong mau: "Yen sampeyan ora ngandhani aku sapa sing ngobong dhuwit iki, sampeyan bakal mati."
9 Nanging manawa kowe bisa mratelakake marang aku, yen Bel ngrusak wong-wong mau, Dhaniel mesthi bakal mati, amarga dheweke nyenyamah marang Bèl. Dhanièl banjur matur marang sang prabu: "Muga-muga kelakon kaya pangandikanira.
10 Para imam ing Bèl gunggungé sawidak dasa, kejaba para somahé lan anak-anaké. Sang Prabu banjur tindak karo Dhaniel menyang padalemane Bel.
11 Para imam Bèl banjur padha matur: "Lah kawula sami mangkat.
12 Lan sesuk nèk kowé mlebu, nèk kowé ora ngerti nèk Bèl wis entek kabèh, awaké déwé bakal mati, utawa Daniel, sing ngomong goroh nglawan awaké déwé.
13 Wong-wong mau padha ora nggatekake, amarga ana ing sangisore meja, ana lawang sing didhelikake, sing terus-terusan mlebu lan mangan barang-barang kasebut.
14 Bareng padha lunga, Sang Prabu nyawisake dhaharan ana ing ngarsane Bèl. Dhaniel dhawuh marang para punggawane supaya padha nggawa awu lan dibubarake ana ing ngarsane Sang Prabu piyambak ana ing sakubenge Padaleman Suci;
15 Ing wayah bengi para imam karo bojo lan anak-anake padha teka, kaya padatan, padha mangan lan ngombe kabeh.
16 Ing wayah ésuk, Sang Prabu wungu lan Dhanièl mèlu.
17 Sang Prabu banjur ndangu: Dhaniel, apa segel-segel iku waras? Atur wangsulane: "Inggih Sang Prabu, sampun waras.
18 Bareng wis mbukak lawang, Sang Prabu mirsani meja, lan nguwuh-uwuh kanthi swara sora, "Dhuh Bèl, panjenengan punika agung, lan boten wonten cidra babar pisan tumrap panjenengan."
19 Dhanièl banjur ngguyu lan ngéling-éling marang Sang Prabu, supaya ora lumebu, sarta ngandika: "Lah iki trotoaré, lan gatèkna tlapukané sapa sing mèlu.
20 Sang Prabu banjur ngandika, "Aku weruh lakune wong lanang, wong wadon lan bocah-bocah." Sang Prabu banjur duka,
21 Para imam lan para garwane lan anak-anake padha didhawuhi ngetokna lawang-lawang kang padha lumebu, sarta mangan barang-barang kang ana ing meja.
22 Mulané Sang Prabu banjur nyédani wong-wong mau lan mènèhi Bèl marang pangwasané Dhanièl, sing banjur nyirnakaké dhèwèké lan padalemané.
23 Ing panggonan kono ana naga gedhé sing disembah déning wong-wong Babil.
24 Sang Prabu banjur ngandika marang Dhanièl, "Apa kowé uga bakal kandha yèn iki saka tembaga? Lah, urip, mangan lan ngombe; sira ora bisa ngarani, yèn Panjenenganè iku dudu allah kang urip.
25 Dhanièl banjur ngandika marang Sang Prabu, "Aku bakal nyembah marang Pangéran Allahku, amarga Panjenengané iku Gusti Allah kang gesang."
26 Nanging, dhuh Sang Prabu, kawula mugi Paduka parengaken, supados naga punika kawula mateni tanpa pedhang utawi teken. Sang prabu ngandika, "Ingsun paringi keparenga."
27 Dhanièl banjur njupuk bledug, lemu lan rambut, banjur digodhog, didadèkaké gumpalan-gumpalan, banjur dilebokaké ing cangkemé naga mau, lan naga mau banjur mbledhos. ngibadah.
28 Bareng wong Babil krungu bab iku, banjur padha nepsu banget, banjur padha sekuthon nglawan Sang Prabu, pangucape: Sang Prabu wus dadi wong Yahudi, lan wus nyirnakake Bel, mateni naga lan mateni para imam.
29 Wong-wong mau banjur padha sowan ing ngarsané Sang Prabu lan matur: "Danièl kawula mugi Paduka uwalaken, utawi kula badhé numpes panjenengan dalah brayat panjenengan."
30 Bareng Sang Prabu mirsa yen wong-wong mau padha meksa banget marang panjenengane, mulane banjur masrahake Dhaniel marang wong-wong mau.
31 Panjenengané banjur diuncalaké menyang guwa singa, ing kono nem dina.
32 Ing guwa kono ana singa pitu, saben dina diparingi mayit loro lan wedhus gèmbèl loro, nanging ora diwènèhaké marang wong-wong mau, supaya Dhanièl dimangsa.
33 Ing tanah Yahudi ana nabi sing jenengé Habakuk, sing wis nyuwil-nyuwil roti ing mangkok, arep digawa menyang pategalan.
34 Nanging Malaékaté Pangéran ngandika marang Habakuk: "Sira lungaa, dhaharmu gawanen menyang Babil marang Dhanièl, kang ana ing guwa singa.
35 Wangsulané Habakuk: "Gusti, kawula mboten naté sumerep Babil; Aku uga ora ngerti den ngendi.
36 Malaékaté Pangéran tumuli ngangkat makuthané, nuli diusung nganggo wuluné, lan marga saka pangwasané Rohé, dhèwèké dilebokaké ing Babil, ing ndhuwur guwa.
37 Habakuk banjur nguwuh-uwuh: "Danièl, Dhanièl, mangana dhahar sing dikongkon Gusti Allah marang kowé.
38 Dhanièl banjur ngandika: "Dhuh Allah, Paduka sampun ngèngeti dhateng kawula, saha tiyang ingkang sami nggolèki lan tresna Paduka boten Paduka tegakaken.
39 Dhanièl banjur tangi lan dhahar, sarta Sang Malaékaté Pangéran banjur ndhatengake Habakuk ing panggonané dhéwé manèh.
40 Bareng ing dina kapitu, Sang Prabu nuli sungkawa marang Dhaniel.
41 Sang Prabu banjur nguwuh kanthi swara sora, pangandikane: "Dhuh Yehuwah, Gusti Allahe Dhaniel, iku agung, lan ora ana liyane kejaba Panjenengan."
42 Panjenengané banjur narik wong mau metu lan nguncalaké wong-wong kang njalari karusakané menyang guwa;

Prayer of Manasseh

Pandonga Manasye

Dhuh Pangéran, Allahipun para leluhur kawula ingkang Mahakwasa, inggih punika Abraham, Iskak lan Yakub, sarta turunipun ingkang leres; kang wus nitahake langit lan bumi saisine; ingkang sampun mbengkongaken segara margi saking dhawuh Paduka; kang wus nutup telenging jero, lan nutupi iku kanthi asma Paduka ingkang nggegirisi lan mulya; kang padha wedi lan gumeter ana ing ngarepe pangwaos Paduka; awit kaluhuran Paduka punika boten saged katanggung, saha angger-angger duka Paduka dhateng tiyang dosa punika penting; Awit Paduka punika Gusti ingkang Mahaluhur, ingkang ageng welas asih, sabar, welas asih, lan mratobat dhateng piawonipun manungsa. Dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa paring pamratobat saha pangapunten dhateng tiyang ingkang sami nglampahi dosa dhateng Paduka, sarta saking sih-kadarman Paduka ingkang tanpa wates, sampun paring pamratobat dhateng para tiyang dosa, supados sami kapitulungan rahayu. Mulane, dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun tiyang ingkang adil, Paduka boten paring pamratobat dhateng tiyang mursid, kadosdene Abraham, Iskak lan Yakub, ingkang boten nglampahi dosa dhateng Paduka; Nanging Paduka sampun netepaken mratobat dhateng kawula ingkang tiyang dosa, awit kawula sampun nglampahi dosa ngungkuli cacahing wedhi ing saganten. Pelanggaranku, dhuh Yehuwah, saya tambah akeh, panerakku saya akeh, lan aku ora pantes ndeleng lan ndeleng dhuwure langit amarga akeh pialaku. Kawula tumungkul kanthi tali wesi kathah, temah kawula boten saged ngunggahaken sirah kawula, saha boten saged ngluwari, awitdene kawula sampun damel bebendu Paduka, saha nglampahi piawon wonten ing ngarsa Paduka; nistha, lan nindakaké pelanggaran. Mulane saiki aku tumungkul dhengkulku, nyuwun sih-rahmat. Dhuh Gusti, kawula sampun nglampahi dosa, lan kawula ngakeni kalepatan kawula, mila kawula sumanggakaken, dhuh Yehuwah, kawula mugi Paduka paringi pangapunten, lan mugi karsaa numpes kawula kanthi kalepatan kawula. Aja nesu marang aku ing salawas-lawase, kanthi nyimpen piala kanggo aku; lan aja ngukum aku nganti tekan ngisor bumi. Awit Paduka punika Allah, Allahipun tiyang ingkang mratobat; Paduka mugi karsaa ngatingalaken kasaenan Paduka dhateng kawula, awit saking sih-kadarman Paduka ingkang agung, Paduka badhe ngluwari kawula. Mulané aku arep ngluhurké kowé ing salawas-lawasé uripku, awit sakèhé pangwasa ing swarga padha ngluhurké kowé, lan kamulyan kanggo ing salawas-lawasé. Amin.

Maccabees pisanan

BAB 1

1 Sawisé Aleksander, anaké Filipus, wong Makedonia, kang teka saka ing tanah Kètiim, matèni Darius, ratu ing Persia lan Média, banjur jumeneng ratu nggentosi panjenengané, kang kapisan ing tanah Yunani.
2 Lan akeh perang, lan menang akeh beteng, lan matèni para raja ing bumi,
3 Lan tindak menyang pojok-pojoking bumi, lan njarah-rayah bangsa pirang-pirang, nganti bumi dadi ayem ana ing ngarsane; ing kono dheweke diluhurake lan diluhurake atine.
4 Panjenengané banjur nglumpukaké wadya-bala kang kuwat lan nguwasani nagara-nagara, bangsa-bangsa lan raja-raja, kang padha dadi pajeg marang panjenengané.
5 Sakwisé kuwi Gusti Yésus lara lan ngerti nèk dhèwèké bakal mati.
6 Mulané panjenengané nimbali para abdiné, kang kaluhuraké, lan wiwit cilik digedhékaké bareng karo panjenengané, lan kaprabon padha dipérang, nalika isih urip.
7 Aleksander banjur jumeneng ratu rolas taun, banjur seda.
8 Para abdiné padha ngedegaké pangwasané dhéwé-dhéwé.
9 Sawisé séda, wong-wong mau kabèh padha masang makutha marang awaké dhéwé; Mangkono uga anak-anake sawise wong-wong mau nganti pirang-pirang taun;
10 Lan saka wong-wong mau ana oyod jahat Antiokhus sing jenenge Epiphanes, putrane Sang Prabu Antiokhus, sing dadi sandera ing Roma, lan dheweke dadi raja ing taun kaping satus telung puluh pitu paprentahane wong Yunani.
11 Ing nalika samana ana wong-wong kang duraka saka ing Israel, kang padha mbujuk wong akeh, pangucape: "Payo padha mangkat prejanjian karo bangsa-bangsa ing sakubenge kita, amarga wiwit kita ninggal wong-wong iku, kita nandhang susah banget."
12 Mulané piranti iki seneng banget.
13 Ing kono ana wong sawatara kang padha maju banget, nganti sowan ing ngarsané Sang Prabu, sarta diparingi idin kanggo nindakaké pranatané para bangsa.
14 Wong-wong mau padha yasa papan latihan ana ing Yérusalèm miturut adat-tata-carané bangsa-bangsa liya.
15 Wong-wong mau padha ora tetak lan ninggal prajanjian kang suci, banjur nunggal karo bangsa-bangsa liya, sarta padha didol kanggo nglakoni piala.
16 Saiki, nalika karajan wis ditetepake sadurunge Antiokhus, dheweke mikir bakal mrentah ing Mesir supaya bisa nguwasani rong kerajaan.
17 Mulané panjenengané lumebu ing tanah Mesir klawan wong akèh, kréta-kréta, gajah, prajurit jaranan lan wadya-bala gedhé.
18 Lan perang nglawan Ptolemee, ratu ing Mesir, nanging Ptolemee wedi karo dheweke, banjur mlayu. lan akeh sing tatu nganti mati.
19 Mangkono uga kutha-kutha kang santosa ing tanah Mesir padha direbut, lan dijarah-rayah.
20 Sawisé Antiokhus nyerang Mesir, dhèwèké bali manèh ing taun satus patang puluh telu, lan nglurugi wong Israèl lan Yérusalèm karo wong akèh.
21 Wong-wong mau banjur padha lumebu ing pasucen kanthi gumunggung, sarta ngrampas misbyah emas lan padamaran pepadhang lan sakehe pirantine.
22 Meja roti sadèrèngé, wadhah-wadhah isi lan bokor-bokor. padupan mas, geber, makutha lan barang-barang emas sing ana ing ngarepe Padaleman Suci, kabeh sing dicopot.
23 Salaka lan emas lan barang-barang kang aji-aji uga dijupuki, uga raja-brana kang didhelikake.
24 Sakwisé kabèh wis dirampas kabèh, dhèwèké lunga menyang negarané dhéwé, ndadèkké ontran-ontran gedhé, lan ngomong kanthi sombong.
25 Mulané wong-wong Israèl nduwèni kasusahan sing gedhé, ing saben panggonané.
26 Satemah para panggedhe lan para pinituwa padha sedhih, para prawan lan para nom-noman padha lemes, lan kaendahane wong wadon padha malih.
27 Saben mantèn lanang padha nangisi, lan wong wadon sing lungguh ing kamar krasa susah.
28 Tanah iku uga gonjang-ganjing marga saka wong-wong kang manggon ing kono, lan sakehe turune Yakub padha bingung.
29 Sasampune kalih taun kalih taun, sang prabu raris ngutus juru-mupubeg-bejegnyane ka kota-kota Yehuda, sane kantun rauh ring kota Yerusalem sane akeh pisan.
30 Lan ngandika marang wong-wong mau kanthi tentrem, nanging kabeh padha cidra, amarga nalika padha ngandel marang dheweke, dheweke dumadakan nempuh kutha kasebut lan nggegirisi banget, lan numpes akeh wong Israel.
31 Bareng wis dijarah-rayah ing kutha iku, banjur diobongi, omah-omah lan tembok-temboké dibubrahaké.
32 Nanging wong-wong wadon lan bocah-bocah padha ditawan, lan padha ndarbeni sapi.
33 Banjur padha mbangun kuthané Dawud kanthi bètèng sing gedhé lan kuwat, lan menara-menara sing kuwat lan didadèkaké bètèng kanggo wong-wong mau.
34 Lan ing kono padha didadèkaké bangsa kang duraka, wong duraka, sarta padha nguwatake beteng ing kono.
35 Wong-wong mau uga nyimpen gegaman lan pangan, lan jarahane Yerusalem diklumpukake, banjur disimpen ana ing kono, temah dadi kala-jiret kang nggegirisi.
36 Awitdene iku panggonan kanggo ngadheg marang pasucen, lan dadi mungsuh kang ala tumrap Israel.
37 Mangkono uga padha ngwutahake getih wong sing ora kaluputan ana ing sakubenge pasucen lan najisake.
38 Mulané wong-wong sing manggon ing Yérusalèm padha keplayu, lan kutha mau dadi panggonané wong-wong manca, lan wong-wong sing lair ana ing kono dadi asing. lan anak-anake dhewe padha ninggal dheweke.
39 Padalemane dirusak kaya ara-ara samun, riyayane malih dadi tangisan, dina-dina Sabate dadi cacad kaluhurane dadi nistha.
40 Kaya dene kaluhurane, samono uga kawirangane saya mundhak, lan kaluhurane malih dadi susah.
41 Kajaba iku, Sang Prabu Antiokhus nulis marang kabeh karajan, supaya kabeh dadi siji bangsa.
42 Lan saben wong kudu ninggalake angger-anggeré, supaya kabeh bangsa padha setuju miturut dhawuhe Sang Prabu.
43 Malah, akèh wong Israèl sing manut agamané lan nyembelèh marang brahala lan nerak dina Sabat.
44 Awit Sang Prabu wis ngirim layang menyang Yérusalèm lan marang kutha-kutha ing Yérusalèm lumantar utusan, supaya padha netepi angger-anggering nagara,
45 Lan nglarang kurban obaran, kurban sembelehan, lan kurban unjukan ana ing Padaleman Suci; lan supaya padha najisake dina Sabat lan dina-dina riyaya.
46 Lan najisake papan suci lan umat suci.
47 Ngadegna misbyah, brahala, lan kapel brahala, lan kurban daging babi lan kewan najis.
48 supaya padha ninggal anak-anake supaya ora tetak, lan nistha nyawane kanthi sakehing najis lan najis.
49 Supaya padha lali marang angger-anggering Toret, lan ngowahi sakehing pranatan.
50 Lan sapa waé sing ora gelem nindakaké apa sing didhawuhaké déning raja, banjur dipangandikani, kudu dipatèni.
51 Mangkono uga panjenengane nulis marang sakehing karajan, sarta ngangkat para pinituwa ing sakehe rakyat, mrentahake marang kutha-kutha ing Yehuda supaya padha kurban sembelehan, saben kutha.
52 Banjur akèh wong kang padha nglumpuk, yaiku saben wong kang nyingkur angger-anggering Torèt; mulane padha nglakoni piala ana ing tanah kono;
53 Wong Israèl banjur dibuwang menyang panggonan sing ndhelik, ing ngendi-endi sing bisa ngungsi kanggo njaluk pitulungan.

54 Nalika tanggal limalas sasi Kasleu, taun kang kaping satus patang puluh lima, padha ngedegake panyembahan kang nistha ana ing misbyah, lan padha yasa misbyah brahala ana ing sakubenge kutha-kutha ing tanah Yehuda;
55 Lan ngobong menyan ing lawang-lawang omah lan ing dalan-dalan.
56 Lan nalika padha nyuwek-nyuwek buku-buku angger-anggering Toret kang padha ketemu, padha diobong ing geni.
57 Lan sapa waé sing tinemu ana ing kitab prajanjian, utawa sing manut karo angger-anggering Torèt, dhawuhé Sang Prabu, kudu dipatèni.
58 Mangkono uga miturut wewenange marang wong Israel saben sasi, marang sakehe wong kang ana ing kutha-kutha.
59 Ing dina kaping lima limo sasi iku, padha nyaosaké kurban ing misbyah brahala, kang ana ing misbyah Allah.
60 Ing nalika iku, miturut dhawuh, padha matèni wong wadon sawatara, kang njalari anak-anaké tetak.
61 Lan padha nggantung bayi ing gulu, lan omah-omahé padha nyolong, lan matèni wong-wong sing wis sunat.
62 Nanging akèh wong ing Israèl sing padha manteb ing ati, ora mangan barang sing najis.
63 Mulané luwih becik padha mati, supaya aja nganti najisaké pangan lan aja najisaké prajanjian kang suci, mulané banjur padha mati.
64 Mulané bangsa Israèl nesu banget.

BAB 2

1 Ing nalika iku Matatias bin Yokanan bin Simeon, imam turune Yoarib, jumeneng saka ing Yerusalem lan manggon ing Modin.
2 Dheweke duwe anak lanang lima, yaiku Yoanan, jenenge Kadis.
3 Simon; diarani Thasi:
4 Yudas, sing disebut Makabéus:
5 Eleazar kang aran Avaran lan Yonatan kang asma Apphus.
6 Bareng weruh panyenyamah kang ditindakake ana ing tanah Yehuda lan Yerusalem,
7 Pangandikané, "Bilai aku! Punapa dene kawula miyos ningali kasangsaranipun bangsaningSun lan kutha suci punika, saha dedalem wonten ing ngriku, nalika sampun kapasrahaken dhateng ing tanganipun mengsah, saha papan suci dhateng tanganipun tiyang manca?
8 Pedalemané dadi kaya wong tanpa kamulyan.
9 Barang-barange kang kamulyane dibuwang, anak-anake padha dipateni ana ing lurung-lurung, para nom-nomane padha dipateni dening pedhanging mungsuh.
10 Bangsa apa kang ora tau olèh panduman ing karajané?
11 Sakehing paesane padha kapundhut; saka wong wadon mardika iku dadi batur tukon.
12 Lah, papan suci kita, kaendahan lan kamulyan kita wis rusak, lan bangsa-bangsa liya wis najisake.
13 Mulané, apa tujuané awaké dhéwé kudu urip manèh?
14 Matatias lan anak-anake banjur nyuwek-nyuwek pangagemane lan manganggo bagor, sarta sedhih banget.
15 Nalika iku para punggawane Sang Prabu, kang padha meksa rakyat padha mbrontak, padha teka ing kutha Modin arep nyaosake kurban.
16 Bareng wong Israèl akèh kang padha teka, Matatias lan anak-anaké padha ngumpul.
17 Para punggawane Sang Prabu nuli matur marang Matatias mangkene: “Kowe iku panggedhe lan pinunjul lan pinunjul ana ing kutha iki, lan kakuwatane karo para putra lan para sadulur.
18 Mulané saiki kowé ndhisiki lan nglakonana dhawuhé Sang Prabu, kaya sing ditindakaké déning para bangsa kabèh, uga wong Yéhuda lan wong-wong sing isih ana ing Yérusalèm. kanca-kanca, lan sampeyan lan anak-anakmu bakal diajeni karo slaka lan emas, lan ganjaran akeh.
19 Matatias banjur mangsuli kanthi swara sora, "Sanadyan sakehing bangsa kang kakuwasani Sang Prabu padha manut marang Panjenengane, sarta padha murtad saka ing agamane para leluhure lan padha manut marang dhawuhe Sang Prabu.
20 Nanging aku lan anak-anakku lan sedulur-sedulurku bakal nglakoni prejanjiané para leluhurku.
21 Gusti Allah aja nganti kita ninggal angger-angger lan pranatan.
22 Kawula boten badhe ngestokaken pangandikanipun Sang Prabu, supados nilar agami kula, ing sisih tengen utawi kiwa.
23 Bareng wis rampung anggone ngandika mangkono iku, ana wong Yahudi ana ing ngarepe wong kabeh arep ngurbanake kurban ing misbyah ing Modin, miturut dhawuhe Sang Prabu.
24 Bareng Matatias weruh bab iku, dhèwèké saya sregep banget, lan atiné gumeter, lan ora bisa nahan nepsuné manut paukuman, mulané banjur mlayu lan matèni dhèwèké ing mesbèh.
25 Ing nalika iku uga komandhane Sang Prabu, kang meksa wong padha kurban, banjur dipateni, lan misbyahe dirubuhake.
26 Mangkono anggone nindakake angger-anggering Allah kayadene Pinees marang Zambri bin Salom.
27 Matatias tumuli nguwuh-uwuh ing saindhenging kutha kalawan swara sora, pangandikane: "Sapa sing sregep netepi angger-anggering Toret lan netepi prajanjian, iku mèlu Aku."
28 Mulané dhèwèké lan anak-anaké padha lumayu menyang ing pagunungan lan ninggal sabarang kagungané ing kutha.
29 Ing kono akèh wong kang padha ngupaya kaadilan lan kaadilan kang padha mandhap menyang ara-ara samun kanggo manggon ana ing kono.
30 Wong-wong mau, anak-anaké lan bojoné; lan sapiné; amarga kasangsaran saya tambah lara.
31 Bareng para punggawane Sang Prabu lan wadya-bala kang ana ing Yerusalem, ing kuthane Sang Prabu Dawud, dikabari, yen ana wong kang nerak dhawuhe Sang Prabu, padha mudhun menyang papan-papan rahasia ing ara-ara samun.
32 Wong-wong mau padha ngoyak-oyak wong-wong iku akèh banget, nganti padha kecekel, banjur padha ngepung lan nglawan wong-wong mau ing dina Sabat.
33 Wong-wong mau padha matur marang wong-wong mau, "Mugi cekap semanten ingkang sampun panjenengan tindakaken; padha metua lan lakonana manut dhawuhe Sang Prabu, temah kowe padha urip.
34 Nanging wong-wong mau padha mangsuli, "Kula boten badhe medal lan boten badhe nindakaken dhawuhipun Sang Prabu, supados najisaken dinten Sabat."
35 Mulané wong-wong mau banjur padha nglurugi perang.
36 Nanging padha ora mangsuli, ora mbenturi watu marang wong-wong mau, utawa ngendhegake panggonan sing didhelikake.
37 Nanging pangandikané, "Ayo kita padha mati tanpa dosa.
38 Ing dina Sabat banjur padha perang nglawan wong-wong mau, dalah garwa lan anak-anake lan raja-kayane, nganti cacahe wong sewu.
39 Nalika Matatias lan kanca-kancané ngerti bab iki, wong-wong mau padha sedhih banget.
40 Lan siji saka wong-wong mau kandha marang liyane, "Yen kita kabeh padha nindakake kaya para sadulur kita, lan ora perang kanggo nyawa lan angger-angger kita nglawan bangsa-bangsa liya, saiki kita bakal cepet bosok metu saka bumi.
41 Ing nalika samana wong-wong mau padha dhawuh mengkéné, "Sapa waé sing teka arep perang karo aku ing dina Sabat, aku bakal nglawan wongé; Kita uga ora bakal padha mati, kaya sedulur-sedulur kita sing dipatèni ana ing papan-papan rahasia.
42 Sawuse mangkono banjur ana grombolan wong Assidane, kang padha prawira ing Israel, yaiku sakehe wong kang padha nindakake angger-anggering Toret.
43 Lan kabeh wong sing mlayu amarga panganiaya padha gabung karo wong-wong mau, lan dadi papan kanggo wong-wong mau.
44 Wong-wong mau banjur padha nglumpuk lan matèni wong duraka marga nepsuné, lan wong duraka marga nepsuné, nanging wong-wong liyané padha ngungsi menyang bangsa-bangsa liya kanggo nulungi.
45 Matatias lan kanca-kancané terus ngubengi mesbèh-mesbèhé.
46 Lan anak-anak sing tinemu ana ing tlatah tlatah Israèl sing ora tetak, kuwi sing ditetaki kanthi kendel.

47 Wong-wong mau padha ngoyak-oyak wong-wong kang gumunggung, lan pakaryane padha maju.
48 Mulané wong-wong mau padha mbalèkaké angger-anggering Torèt saka tangané bangsa-bangsa liya lan saka tangané raja-raja, lan ora nglilani wong dosa menang.
49 Bareng wis cedhak wektune Matatias bakal mati, banjur kandha marang para putrane: “Saiki angger-anggering Toret lan pamedhar wangsulan dadi kuwat, lan wektune karusakan lan bebendune nepsu.
50 Mulané, anak-anakku, kowé padha sregep netepi angger-anggering Torèt, lan pasrahna nyawamu kanggo prejanjiané para leluhurmu.
51 Élinga marang tumindaké para leluhur kita ing jamané; supaya kowé padha tampa pakurmatan kang gedhé lan jeneng kang langgeng.
52 Apa Abraham ora tinemu setya ing panggodha, lan iku dianggep bener?
53 Yusuf, nalika nandhang kasusahan, netepi dhawuhe lan dadi ratu ing Mesir.
54 Phinees, leluhur kita, kanthi sregep lan sregep nampa prajanjian imamat sing langgeng.
55 Merga netepi pangandikané Gusti Yésus, banjur didadèkaké hakim ing Israèl.
56 Kaleb dadi paseksi ana ing ngarepe pasamuwan nampa tanah pusakane.
57 Merga saka welas asih, Dawud ndarbeni dhampar kraton sing langgeng.
58 Élia, merga sregep lan sregep netepi angger-anggering Torèt, banjur kaangkat menyang swarga.
59 Ananias, Azarias lan Misaèl, kanthi precaya padha dislametaké saka ing geni.
60 Dhanièl marga saka kaluputané, diluwari saka cangkemé singa.
61 Mangkono uga kowé padha nimbang-nimbang ing salawas-lawasé jaman, yèn ora ana wong kang kumandel marang Panjenengané kang bakal dikalahake.
62 Aja wedi marang tembungé wong duraka, awit kamulyané bakal dadi bledug lan cacing.
63 Ing dina iki bakal diunggahake, lan sesuk ora bakal ditemokake, amarga wis bali menyang lebu, lan pikirane ora ana.
64 Mulané, para putraku, padha gagah prakosa lan tuduhna awakmu dhéwé kanggo angger-anggering Torèt; awit saka iku kowé bakal padha olèh kamulyan.
65 Aku ngerti nèk Simon sedulurmu kuwi ahli pitutur.
66 Dene Yudas Makabeus, wiwit nom-noman iku prakosa lan santosa;
67 Padha tampa marang sira kabeh wong kang padha netepi angger-anggering Toret, sarta sira padha malesake kaluputane umatira.
68 Para kapir padha malesana, lan nggatèkna dhawuhing Torèt.
69 Banjur padha diberkahi, banjur diklumpukake karo para leluhure.
70 Panjenengané tilar donya ing taun kang kaping satus patang puluh nem, lan dikubur déning para putrané ana ing pasaréan para leluhuré ing Modin, lan wong Israèl kabèh padha nangisi dhèwèké.

BAB 3

1 Banjur Yudas, putrané, sing disebut Makabéus, jumeneng nggentosi panjenengané.
2 Sakehing para sadhereke padha nulungi panjenengane, tuwin sakehe wong kang padha nunggal karo kang rama, sarta padha nglurugi perang ing Israel kanthi bungah.
3 Dadiné bangsané dihormati, lan nganggo tutup dhadha kaya raksasa, lan nganggo sabuk perang, lan perang, nglindhungi tentara nganggo pedhang.
4 Tumrape kaya singa, kaya anak singa kang nggero mangsane.
5 Amarga Panjenengane ngoyak-oyak wong duraka, ngupaya wong-wong mau, lan ngobong wong-wong kang gawe susahe umate.
6 Mulané wong duraka padha wedi marang Panjenengané, lan sakehing wong duraka padha gumeter, amarga karahayon ana ing tangané.
7 Ida Sang Hyang Widi Wasa ngawinang ratu akeh pisan, tur Ida ngawinang Dane Yakub malantaran pakaryan Idane, tur pangeling-eling Idane kaberkahan salami-laminipun.
8 Kajaba iku, panjenengane njelajah kutha-kutha ing Yehuda, numpes wong-wong duraka saka ing kono, lan nyingkirake bebendune wong Israel.
9 Satemah Panjenengané misuwur nganti tekan ing salumahing bumi, lan nampani wong-wong sing wis siap mati.
10 Apolonius banjur nglumpukaké bangsa-bangsa liya lan wadya-bala gedhé saka Samaria, arep nglawan Israèl.
11 Nalika Yudas nyumurupi bab iku, banjur metu nemoni Yudas, banjur digebugi lan dipateni, akeh kang padha tiwas, nanging liyane padha mlayu.
12 Mulané Yudas njupuk rampasané, lan pedhangé Apolonius uga, lan karo kuwi dhèwèké nglawan saklawasé.
13 Nalika Seron, panggedhening wadya-bala Siria, krungu kabar yen Yudas wis nglumpukake wong akeh lan wong-wong kang setya marang dheweke, supaya padha melu perang.
14 Pangandikané, "Aku bakal oleh jeneng lan kamulyan ing Kraton; Aku bakal lunga perang karo Yudas lan wong-wong sing ndhèrèkaké, sing ngrèmèhaké dhawuhé Sang Prabu.
15 Mulané panjenengané dicawisaké kanggo munggah, lan tentarané wong duraka sing akèh banget padha mèlu mitulungi panjenengané lan males piwalesé wong Israèl.
16 Bareng wis cedhak karo pendakian ing Bèt-Horon, Yudas banjur methukaké wong akèh.
17 Bareng weruh wadya-balané teka methukaké wong-wong mau, banjur ngandika marang Yudas, "Kadospundi kula saged nglawan tiyang ingkang kathah sanget lan ingkang kiyatipun, dene kula sadinten-dinten punika sami semaput?"
18 Yudas mangsuli, "Ora angel, wong akeh dikurung ing tangan sawetara wong. lan karo Gusti Allah ing swarga iku kabeh siji, kanggo ngirim karo wong akeh utawa wong cilik.
19 Amargi kamenangan ing perang punika boten wonten ing sakehing wadyabala; nanging kekuwatan asalé saka swarga.
20 Wong-wong mau padha nglawan kita kanthi angkuh lan kaluputan, arep numpes kita, bojo lan anak-anak lan ngrampas kita.
21 Nanging kita padha perang kanggo urip lan hukum kita.
22 Mulané Pangéran dhéwé bakal nyirnakaké wong-wong mau ana ing ngarep kita, lan kowé aja padha wedi marang wong-wong mau.
23 Bareng wis mandheg anggone ngandika, dumadakan njeblug wong-wong mau, temah Seron lan wadya-balane padha katumpes ana ing ngarepe.
24 Wong-wong mau padha dioyak-oyak saka mudhun ing Bèt-Horon nganti tekan ing lebak, ing kono padha dipatèni watara wolung atus wong; turahane padha mlayu menyang ing tanah Filisti.
25 Banjur wiwit wedi marang Yudas lan sadulur-sadulure, lan wedi banget marang bangsa-bangsa ing sakubenge.
26 Dadiné ratuné wis kondhang, lan kabèh bangsa pada ngomongké bab perangé Yudas.
27 Bareng Sang Prabu Antiokhus midhanget bab iku, panjenengane nepsu banget, mula banjur utusan lan ngumpulake sakehing wadya-bala ing karajan, malah wadya-bala kang kuwat banget.
28 Dhèwèké uga mbukak bandhané lan mbayar bayaran marang para prajurité setaun, lan dipréntah supaya padha siap-siap kapan waé butuh.
29 Nanging, nalika dheweke weruh yen dhuwit saka bandhané gagal lan pajeg ing negara cilik, amarga pasulayan lan pageblug, sing digawa menyang tanah kanthi ngilangi hukum-hukum sing wis ana ing jaman biyen;
30 Dhèwèké kuwatir, yèn dhèwèké ora bakal bisa nanggung tanggungan manèh, lan ora bakal nduwèni piwulang kaya sing uwis-uwis;

31 Mulané, amarga pikirané bingung banget, dhèwèké mutusaké kanggo lunga menyang Pèrsia, kanggo njupuk pajeg saka negara-negara lan ngumpulake dhuwit akeh.
32 Mulané ditinggal Lisias, sawijining bangsawan lan salah sijiné ratu, kanggo ngawasi urusané raja, wiwit saka bengawan Éfrat nganti tekan tapel watesé Mesir.
33 Lan kanggo mbuktèkaké Antiokhus anaké, nganti teka maneh.
34 Saparoné wadya-balané lan gajah-gajah mau dipasrahaké marang panjenengané, sarta diparingaké marang panjenengané bab samubarang kang bakal ditindakaké, uga tumrap wong-wong sing manggon ing Yéhuda lan Yérusalèm.
35 Yaiku, manawa Panjenengane ngirimake wadya-bala nglawan wong-wong mau, arep nyirnakake lan nyirnakake kekuwatane Israel lan kekarene Yerusalem, lan nyirnakake pangeling-eling saka ing kono;
36 Lan supaya wong-wong manca manggon ing kabeh panggonane, lan mbagi tanahe kanthi undhi.
37 Sang Prabu banjur nimbali saparone wadya-bala kang isih kari, banjur budhal saka Antiokia, kuthane karajan, ing taun kang kaping satus patang puluh pitu; lan sawise nyabrang bengawan Efrat, dheweke ngliwati negara-negara sing dhuwur.
38 Lisias banjur milih Ptolemeus bin Dorimenes, Nikanor lan Gorgias, para prawira saka kanca-kancane Sang Prabu.
39 Lan karo wong-wong mau banjur ngirim patang puluh ewu prajurit mlaku lan pitung ewu prajurit jaranan, menyang ing tanah Yehuda lan nyirnakake, kaya dhawuhe Sang Prabu.
40 Wong-wong mau nuli padha mangkat klawan kuwasa, banjur padha nginep ana ing sacedhake Emaus ing dhaerah lebak.
41 Bareng para sudagar ing nagara kono padha krungu kabare, banjur padha njupuk selaka lan emas akeh banget, dalah para abdine, banjur padha lumebu ing pakemahan arep nuku wong Israel dadi batur-tukon. nggabung karo wong-wong mau.
42 Nalika Yudas lan sadulur-sadulure padha weruh yen kasangsaran saya akeh, lan wadya-balane padha nginep ana ing wilayahe, amarga padha ngerti yen Sang Prabu dhawuh supaya numpes rakyat lan nyirnakake kabeh.
43 Wong-wong mau padha rerasanan mengkéné, "Ayo padha mbalèkaké kasugihané bangsa kita sing wis rusak, lan payo padha perang kanggo bangsa kita lan papan suci."
44 Wong-wong mau banjur padha nglumpuk, supaya padha siyaga perang lan padha ndedonga, nyuwun sih-piwelas lan welas asih.
45 Saiki Yerusalem kosong kaya ara-ara samun, ora ana anak-anake sing mlebu utawa metu. wong kapir padha manggon ana ing kono; Yakub kabungahan, lan suling karo clempung mandheg.
46 Mulané wong Israèl banjur padha nglumpuk lan tekan ing Mispa, ing sangarepé Yérusalèm; Sabab ing Masfa iku panggonane padha ndedonga biyen ing Israel.
47 Ing dina iku wong-wong padha pasa, padha manganggo bagor lan nguncalake awu ing sirahe, sarta nyuwek-nyuwek pangagemane.
48 Lan mbukak kitab Torèt, kang wong-wong kapir padha ngupaya kanggo nglukis gambar reca-reca.
49 Wong-wong mau uga padha nggawa sandhanganė imam, woh-wohan kapisan lan pisungsung prasepuluhan;
50 Wong-wong mau padha nguwuh-uwuh marang swarga kanthi swara sora, pangucapé, "Apa kang bakal padha daktindakaké marang wong-wong mau, lan bakal padha dakgawa menyang ngendi?"
51 Amargi pasucen Paduka sampun kaidak-idak saha dipun najisaken, tuwin para imam Paduka sami sedhih saha sedhih.
52 Lah, bangsa-bangsa padha nglumpuk nglumpuk arep nyirnakaké aku;
53 Kadospundi kawula saged nglawan tiyang-tiyang wau, manawi Paduka, dhuh Allah, ingkang mitulungi kawula?
54 Wong-wong mau banjur ngunèkaké kalasangka lan nguwuh-uwuh kalawan sora.
55 Sawisé iku, Yudas ngangkat komandhan kanggo wong-wong mau, malah dadi komandhan ewonan, atusan, lan seket lan sepuluh.
56 Nanging wong-wong sing padha mbangun omah, utawa duwe bojo, utawa nandur kebon anggur, utawa padha wedi, padha didhawuhi bali menyang omahe, miturut angger-anggering Toret.
57 Wong-wong mau banjur budhal lan nginep ing sisih kidul Emaus.
58 Yudas tumuli ngandika: “Sira padha gegaman, padha dadia wong kang gagah prakosa, lan sira padha siyaga ing wayah esuk, supaya sira bisa perang karo bangsa-bangsa iki, kang padha nglumpuk nglawan kita arep numpes kita lan papan suci kita.
59 Awit luwih becik kita mati ing paprangan, ketimbang ndeleng bilai bangsa kita lan papan suci kita.
60 Nanging, kaya kersané Gusti Allah ana ing swarga, supaya Panjenenganė nindakaké.

BAB 4

1 Gorgias banjur njupuk prajurit mlaku limang ewu lan prajurit jaranan sing paling apik sewu, banjur budhal saka pakemahan ing wayah bengi;
2 Nganti tekan pungkasan, dheweke bisa nyusup menyang kémahé wong Yahudi, lan ndadak dipatèni. Wong-wong ing bètèng mau padha dadi tuntunané.
3 Bareng Yudas krungu bab iku, dhèwèké lan para prejurit sing gagah prakosa banjur budhal, supaya bisa matèni wadya-balané raja ing Émaus.
4 Nalika isih wadya-bala padha buyar saka ing pakemahan.
5 Ing wayah bengi Gorgias teka menyang kémahé Yudas, lan bareng ora ketemu wong siji-sijia, banjur nggolèki wong-wong mau ana ing pagunungan.
6 Nanging bareng wis ésuk, Yudas ngatonaké awaké dhéwé ana ing ara-ara karo wong telu ewu, nanging ora duwé gegaman utawa pedhang.
7 Wong-wong mau weruh balané bangsa-bangsa sing kuwat lan nganggo sandhangan sing apik lan dikepung karo tentara jaranan. lan iki padha ahli perang.
8 Yudas banjur ngandika marang wong-wong kang padha ndhèrèkaké, "Aja padha wedi marang wong-wong iku, lan aja padha wedi marang wong-wong iku."
9 Élinga marang para leluhur kita padha kaluwaran ing Segara Teberau, nalika Sang Pringon ngoyak-oyak karo wadya-bala.
10 Mulané ayo padha nguwuh-uwuh marang swarga, bokmanawa Pangéran bakal melasi marang kita lan ngéling-éling marang prajanjiané para leluhur kita lan numpes wadyabala iki ing ngarep kita ing dina iki.
11 Supaya sakehing bangsa padha sumurup, yen ana kang mitulungi lan mitulungi Israel.
12 Wong-wong manca banjur padha tumenga, weruh wong-wong mau padha nyabrang.
13 Mulané padha metu saka kémah arep perang; Nanging wong-wong sing mèlu Yudas ngunèkké trompèté.
14 Mulané padha mèlu perang, lan wong-wong kapir padha bingung padha mlayu menyang lebak.
15 Nanging wong-wong mburi kabèh padha dipatèni klawan pedhang, merga padha dioyak-oyak nganti tekan ing Gazera, tekan ing Lebak Idumea, Asdotus lan Yamnia, nganti mati ana wong telung ewu.
16 Sawisé mengkono, Yudas bali karo tentarané saka ngoyak wong-wong mau,
17 Lan ngandika marang wong-wong mau, "Aja srakah marang jarahan, amarga ana perang ing ngarep kita.
18 Gorgias lan wadya-balane padha ana ing sacedhake gunung, nanging saiki kowe padha ngadega nglawan mungsuh-mungsuhku lan kalahake, lan sawuse mangkono kowe bisa kanthi kendel njarah-rayah.
19 Nalika Yudas isih ngandika mangkono, ana sawenèhing wong kang padha nyawang saka ing gunung.
20 Bareng padha sumurup, yen wong Yahudi padha ngungsi lan ngobong tarub-tarub; amarga kumelun sing katon nyritakake apa sing ditindakake.

21 Bareng padha nyumurupi lelakon iku mau, banjur padha wedi banget, lan weruh wadya-balane Yudas ana ing ara-ara kang padha siyap perang.
22 Wong-wong mau padha ngungsi menyang ing tanahe wong manca.
23 Yudas banjur bali kanggo njarah-rayah kémah-kémahé, lan éntuk emas, slaka, sutra biru, wungu wungu saka segara lan kasugihan gedhé.
24 Sawuse mangkono banjur padha mulih lan ngidungake kidung panuwun, sarta ngluhurake Sang Yehuwah ana ing swarga, awit iku becik, awit sih-kasetyane langgeng ing salawas-lawase.
25 Ing dina iku wong Israèl olèh pangluwaran gedhé.
26 Sakèhé wong manca sing oncat padha teka lan nyritakaké lelakon mau marang Lisias.
27 Bareng krungu bab iku, banjur bingung lan kuciwa, amarga ora kelakon apa kang dadi karsane marang wong Israel lan apa kang dadi dhawuhe Sang Prabu.
28 Ing taun sabanjuré sawisé Lisias nglumpukaké wong-wong pilihan sing mlaku-mlaku sewidak ewu lan prajurit jaranan limang ewu, supaya bisa nelukaké wong-wong mau.
29 Banjur padha tekan ing Idumea, banjur padha pasang tarube ana ing Betsura, dene Yudas padha ketemu karo wong sepuluh ewu.
30 Bareng weruh wadya-bala kang gagah prakosa mau, banjur ndedonga, unjuke: "Rahayu Paduka, dhuh Juru Slametipun Israel, ingkang sampun nyirnakaken panganiayanipun para prawira lumantar tanganipun Dawud, abdi Paduka, saha masrahaken wadya-bala bangsa manca dhateng ing tanganipun. Yonatan bin Saul lan sing nggawa gegaman;
31 Wasana wadya-bala iki ana ing tangane umate Israel, supaya padha kawirangan marga saka kakuwatane lan prajurit jaranan.
32 Wong-wong mau padha ndadèkaké kendel, lan kendelé kakuwatané sirna, lan kareben padha gumeter marga saka karusakan.
33 Wong-wong sing padha tresna marang Paduka mugi katumpes klawan pedhang, saha sakehing tiyang ingkang wanuh dhateng asma Paduka mugi sami ngluhuraken Paduka kanthi panuwun.
34 Mulané padha mèlu perang; lan saka wadya-bala Lisias padha dipateni watara limang ewu, malah sadurunge padha dipateni.
35 Bareng Lisias weruh wadya-balane padha ngungsi lan kaprigelane para prajurite Yudas, apadene wis siyap urip utawa mati kanthi gagah prakosa, banjur tindak menyang Antiokia, banjur ngumpulake wong-wong manca, lan nggedhekake wadya-balane. luwih dhisik, dhèwèké kepéngin bali menyang Yudéa manèh.
36 Yudas lan sadulur-saduluré banjur kandha, "Lah, mungsuh kita padha bingung.
37 Sawuse mangkono wadya-balane kabeh padha nglumpuk lan munggah ing gunung Sion.
38 Bareng padha weruh Padaleman Suci dadi sepi, misbyah najis, gapura-gapurane kobong, lan semak-semak tuwuh ing plataran kaya ing alas utawa ing salah sawijining gunung, lan kamar-kamar para imam padha dirubuhake.
39 Wong-wong mau padha nyuwek-nyuwek pangagemane, ngadhuh-adhuh banget, lan nguncalake awu ing sirahe.
40 Wong-wong mau padha sumungkem ing bumi, lan ngunekake kalasangka lan nguwuh-uwuh marang langit.
41 Yudas banjur milih wong sawetara kanggo perang nglawan wong-wong sing ana ing bètèng, nganti dheweke ngresiki suci.
42 Mulané Dèkné milih imam-imam sing ora nduwé cacad, sing pada seneng karo hukum.
43 Panjenengane kang ngresiki pasucen lan ngusung watu-watu najis menyang panggonan kang najis.
44 Lan nalika padha rembugan bab apa sing kudu dilakoni karo misbyah kurban obaran, kang najisake;
45 Wong-wong padha nganggep luwih becik dibubrah, supaya aja nganti dadi cacad kanggo wong-wong mau, amarga bangsa-bangsa liya wis najisake.
46 Watu-watu mau didelehké ana ing gunung Gréja Gedé ing panggonan sing trep, nganti ana nabi sing teka kanggo ngandhani apa sing kudu dilakoni.
47 Banjur padha njupuk watu wutuh manut angger-anggering Toret, banjur padha yasa misbyah anyar kaya kang kapisan;
48 Lan nggawé pasucen lan barang-barang sing ana ing njero Padaleman Suci, lan nyucekaké plataran.
49 Wong-wong mau uga padha gawé prabot-prabot suci anyar, lan padha nggawa padamaran lan mesbèh kurban obongan, dupa, lan meja ing Padaleman Suci.
50 Lan ing misbyah padha ngobong menyan, lan lampu-lampu sing ana ing padamaran padha nyorot, supaya padha madhangi ing Padaleman Suci.
51 Sawisé iku roti padha disèlèhaké ana ing meja, lan kudhungé padha njebaraké, lan rampung sakehing panggawé kang wis diwiwiti.
52 Ing tanggal ping lima sasi sanga, kang karan sasi Kasleu, ing taun kang kaping satus patang puluh wolu, padha tangi ing wayah esuk.
53 Lan padha nyaosaké kurban miturut angger-anggering Torèt ing misbyah anyar kurban obaran, kang padha digawe.
54 Delengen, ing wektu lan ing dina apa bangsa-bangsa liya najisake iku, malah ing dina iku kasucekake karo lagu-lagu, lan clempung, clempung lan kecer.
55 Wong kabèh banjur padha sujud nyembah sarta memuji marang Gusti Allah ing swarga, kang wus paring karahayon marang wong-wong mau.
56 Sawuse mangkono wong-wong mau padha nindakake upacara nugrahaning misbyah wolung dina, sarta padha nyaosake kurban obaran kanthi bungah, sarta padha nyaosake kurban pangluwaran lan pamuji.
57 Ing ngarepe Padaleman Suci padha dihias nganggo makutha emas lan tameng; gapura-gapura lan kamar-kamar padha diowahi maneh lan digantung lawange.
58 Dadiné wong-wong pada bungah banget, merga disingkiraké déning para kafir.
59 Yudas lan para sadhereke dalah pasamuwane Israel kabeh padha netepake supaya dina-dina kasucèkaké misbyah iku katetepna miturut mangsané saben taun, wolung dina, wiwit tanggal kaping lima limo sasi Kasleu., kanthi bungah lan bungah.
60 Ing nalika iku uga padha mbangun Gunung Sion kanthi bètèng-bètèng kang dhuwur lan menara-menara kang kukuh ing sakubengé, supaya wong-wong dudu Yahudi padha teka lan ngidak-idak kaya mbiyèn.
61 Ana ing kono padha ngadegaké wadyabala kanggo njaga, lan padha nguwasani bètèng-bètèng Bètsura. supaya wong-wong bisa nglawan Idumea.

BAB 5

1 Bareng para bangsa ing sakubengé padha krungu, yèn misbyah wis kabangun lan Padaleman Suci kaanyar kaya mbiyèn, banjur padha ora seneng banget.
2 Mulané wong-wong mau padha ngira arep nyirnakaké turunané Yakub sing ana ing antarané, lan banjur padha matèni lan nyirnakaké bangsa iku.
3 Yudas banjur perang nglawan bani Ésau ana ing Idumea ing Arabattine, amarga padha ngepung Gaèl;
4 Ida Sang Hyang Widi Wasa eling ring paindikan sane wenten ring anak Bean, sane sampun dados kala-jiret miwah saluiring rakyate, santukan ipun ngantenang ring margi.
5 Wong-wong mau banjur dikurung ana ing menara-menara, banjur dikepung nglawan wong-wong mau, banjur dirusak babar pisan, lan menara-menara ing panggonan kono diobong nganggo geni lan saisine kabeh.
6 Sawuse mangkono panjenengane tindak menyang ing bani Amon, ing kono ketemu karo wadya-bala kang gagah prakosa lan wong akeh, sarta Timotius, panggedhene.

7 Mulané panjenengané nglawan wong-wong mau nganti pirang-pirang perang karo wong-wong mau, nganti padha bingung ana ing ngarsané; banjur digebugi.
8 Sasampune punika Ida Sang Hyang Widi Wasa raris ngrampas kota-kota sane wenten ring kota Yazar, tumuli mawali ka tanah Yudea.
9 Para bangsa kang ana ing Galaad banjur padha nglumpuk nglumpuk nglawan wong Israel kang ana ing panggonane, arep ditumpes; nanging padha mlayu menyang bètèng Dathema.
10 Lan ngirim surat marang Yudas lan sadulur-sadulure, "Para bangsa ing sakiwa-tengené kita padha nglumpuk arep nyirnakaké kita."
11 Wong-wong mau lagi nyiap-nyiap teka ngrebut bètèng sing kita tuju, lan Timotius dadi komandan tentarané.
12 Mulané ayo padha ngluwari aku saka tangané wong-wong mau, awit aku kabèh padha mati.
13 Ya, kabeh sadulur kita sing ana ing panggonan Tobie padha dipatèni, bojoné lan anak-anake uga padha diboyong lan diboyong barang-barangé; lan ing kono padha nyirnakake watara sewu wong.
14 Nalika layang-layang iki isih diwaca, ana utusan liya-liyané saka Galiléa teka karo nyuwek-nyuwek pangagemané, lan padha mratelakaké mangkene:
15 Lan ngandika, "Wong-wong Ptolemais, Tirus, Sidon, lan kabeh Galiléa saka bangsa-bangsa liya, padha nglumpuk nglawan kita kanggo ngrusak kita."
16 Bareng Yudas lan rakyat padha krungu pangandikane iku, banjur padha nglumpuk ana pasamuwan kang gedhe, arep ngrembug apa kang kudu ditindakake tumrap para sadulure kang padha nandhang kasusahan, sarta padha digempur.
17 Yudas banjur kandha marang Simon, saduluré, "Sira miliha wong lanang lan lungaa ngluwari sedulur-sedulurmu sing ana ing Galiléa, amarga aku lan Yonatan sedulurku bakal lunga menyang tanah Galaad."
18 Mulané Yusuf, anaké Zakharia, lan Azarias, para panggedhéning rakyat, ditinggal karo kekarepé wadya-bala ing Yudéa kanggo njaga.
19 Wong-wong mau padha diparingi dhawuh, pangandikané, "Kowé padha tawanan bangsa iki, lan aja nganti perang nglawan bangsa-bangsa liya nganti tekan wektuné aku teka menèh."
20 Saiki Simon diwenehi telung ewu wong kanggo lunga menyang Galiléa, lan marang Yudas wolung ewu wong kanggo wilayah Galaad.
21 Simon banjur tindak menyang Galiléa, ing kono perang akèh karo wong-wong kapir, nganti wong-wong kapir padha bingung déning Panjenengané.
22 Banjur dioyak-oyak nganti tekan gapura Ptolemais; lan ana wong sing dipateni kira-kira telung ewu, sing dijarah-rayah.
23 Wong-wong sing manggon ing Galiléa lan ing Arbattis, karo bojoné lan anak-anaké lan sakèhé barang darbé, padha digawa menyang Yudéa kanthi bungah banget.
24 Yudas Makabeus lan Yonatan, seduluré, padha nyabrang ing Kali Yardèn, lan tindak menyang ara-ara samun lawasé telung dina.
25 Ing kono padha kepethuk karo wong Nabat, kang padha sowan ing kono kanthi tentrem lan nyritakake sakehe lelakon tumrap para sadulure ing tanah Galaad.
26 Lan carane akeh sing padha dikurung ing Bosora, lan Bosor, lan Alema, Kasfor, Maked lan Karnaim; kutha-kutha iki kabèh kuwat lan gedhé.
27 Wong-wong mau padha kakurung ana ing kutha-kutha liyané ing tanah Galaad, lan sesuk wis padha katemtokaké arep nglurugi bètèng-bètèngé lan ngrebut bètèng-bètèng mau lan numpes kabèh ing sadina.
28 Ing kono Yudas lan wadya-balané dumadakan padha mlayu liwat ing ara-ara samun menyang Bosora; Bareng wis bisa ngrebut kutha mau, banjur matèni sakèhé wong lanang klawan landheping pedhang, kabèh dijarah-rayah lan diobongi nganggo geni.
29 Saka ing kono dheweke lunga ing wayah bengi, nganti tekan ing beteng.
30 Esuk-esuk wong-wong mau padha mandeng, lah ana wong kang padha nggawa andha lan piranti perang liyane kanggo ngrebut bètèng mau, amarga padha digempur.
31 Nalika Yudas mirsa, yen perang wis diwiwiti, lan panjeriting kutha munggah ing langit, kanthi trompèt lan swara sora.
32 Dhèwèké kandha marang wadya-balané: “Ing dina iki padha perang kanggo para sadulurmu.
33 Panjenenganè banjur tindak ana ing mburiné wong telu, kang padha ngunekake kalasangka lan ndedonga.
34 Bareng wadyabala Timotius ngerti yèn iku Makabé, banjur padha mlayu saka ing ngarsané. satemah ing dina iku padha mati kira-kira wolung ewu.
35 Sawise mangkono, Yudas banjur lunga menyang Mispa; Sawuse digempur, banjur dicekel lan dipateni sakehe wong lanang kang ana ing kono, lan jarahane diobong lan diobong.
36 Saka ing kono banjur rebut Kasfon, Maged, Bosor lan kutha-kutha liyane ing tanah Galaad.
37 Sawisé iku Timotius nglumpukaké wadya-bala liyané lan ngepung ing Raphon ing sabrangé Kali.
38 Yudas banjur kongkonan nggolèki wadya-bala, kang padha ngaturi uninga marang panjenenganė, pangandikané: Sakehing bangsa ing sakiwa-tengené kita padha nglumpuk ana ing ngarsané, yaiku wadyabala kang gedhé banget.
39 Dheweke uga nyewa wong Arab kanggo nulungi, lan padha masang tarub ana ing sabrange bengawan, arep teka perang nglawan kowe. Sawuse mangkono Yudas banjur methukake wong-wong mau.
40 Timotius banjur ngandika marang para panggedhening wadya-balae: “Yudas lan wadya-balane padha nyedhak ing kali, manawa dheweke nyabrang luwih dhisik marani kita, kita ora bakal bisa nglawan dheweke. awit Panjenenganė bakal ngalahaké awaké déwé.
41 Nanging manawa dheweke wedi lan kemah ana ing sabrange bengawan, kita bakal nyabrang lan bisa ngalahake dheweke.
42 Bareng Yudas wis tekan ing pinggir kali, para ahli Torèt bangsa Israèl didhawuhi nginep ing sacedhaké kali.
43 Mulané Gusti Yésus terus nyabrang wong-wong mau lan wong-wong kabèh ngetutké dhèwèké.
44 Nanging kutha kono padha direbut lan diobongi Padaleman Suci dalah saisiné kabèh. Mangkono uga Karnaim kalah, lan padha ora bisa ngadeg maneh ing ngarepe Yudas.
45 Yudas banjur nglumpukaké sakehing wong Israèl kang ana ing tanah Galaad, saka sing cilik nganti sing gedhé, bojoné lan anak-anaké lan barang-barangé, dadi wadya-bala gedhé banget, nganti tekan ing tanahé. Yudea.
46 Bareng padha tekan ing Efron, (iku kutha gedhe ing dalan kang kudu dilewati, benteng banget), ora bisa nyimpang saka ing kono, nengen utawa ngiwa, nanging kudu ngliwati tengah-tengahe. iku.
47 Wong-wong ing kutha banjur nutup lawang-lawange lan nutupi gapurane nganggo watu.
48 Mulané Yudas banjur kongkonan wong-wong mau kanthi rukun, kandha, "Kawula mugi karsaa nglangkungi tanah panjenengan dalem dhateng ing nagari kula piyambak, lan mboten wonten ingkang badhe damel piala dhateng panjenengan." mung bakal dakliwati nganggo sikil, nanging padha ora gelem mbukak.
49 Mulané Yudas ndhawuhaké undhang-undhang ing saindhenging wadyabala, supaya saben wong padha masang tarub ana ing panggonané.
50 Prajurit-prajurit mau banjur padha budhal lan nempuh kutha mau sadina muput sewengi, nganti tekan suwé-suwé kutha mau dipasrahaké marang ing tanganė.
51 Wong-wong mau nuli matèni kabèh wong lanang klawan landheping pedhang, kuthané diobrak-abrik lan dijarah-rayah, nuli nglangkungi kutha iku nglawan wong-wong sing padha dipatèni.

52 Sawuse mangkono banjur padha nyabrang ing Kali Yarden menyang ing lebak gedhe ing ngarepe Betsan.
53 Yudas banjur nglumpukaké wong-wong sing ana ing buri, lan paring pitutur marang wong akèh nganti tekan ing tanah Yudéa.
54 Wong-wong mau banjur padha munggah ing gunung Sion kanthi bungah lan bungah, ana ing kono padha nyaosake kurban obaran, amarga ora ana siji-sijia kang dipateni sadurunge bali kanthi tentrem.
55 Saiki nalika Yudas lan Yonatan ana ing tanah Galaad, lan Simon seduluré ing Galiléa sadurunge Ptolemais,
56 Yusuf bin Zakharia lan Azarias, panggedhening wadya-bala, padha krungu bab kaprawiran-prawira lan panggawe-peperangan kang padha ditindakake.
57 Mulané wong-wong mau padha kandha, "Ayo padha njumenengaké jeneng kita, lan padha nglawan bangsa-bangsa ing sakubengé."
58 Sawisé padha nguwasani wadya-bala kang mèlu, banjur padha tindak menyang ing Jamnia.
59 Gorgias lan balané teka metu saka kutha arep nglawan wong-wong mau.
60 Dadiné Yusuf lan Azaras padha keplayu lan dioyak-oyak nganti tekan ing tlatah Yudéa, lan ing dina iku wong Israèl padha mati kira-kira rong ewu.
61 Dadiné wong Israèl nggegirisi banget, merga padha ora manut marang Yudas lan sedulur-seduluré, nanging padha mikir arep tumindak sing gagah prakosa.
62 Kajaba iku, wong-wong iku dudu saka turune wong-wong kang wus kaparingake kaluwaran marang wong Israel.
63 Nanging wong Yudas lan sadulur-sadulure iku misuwur banget ana ing ngarepe wong Israel kabeh lan ing antarane para bangsa, ing ngendi wae jenenge keprungu.
64 Satemah wong-wong padha nglumpuk ana ing kono kalawan surak-surak.
65 Sawuse mangkono Yudas tindak karo para sadulure, perang nglawan bani Esap ana ing tanah sisih kidul, ing kono nggecak Hebron lan kutha-kuthane, lan beteng-betenge dirusak lan menara-menarane diobong ing sakubenge.
66 Saka ing kono banjur budhal menyang ing tanah Filisti lan ngliwati Samaria.
67 Ing nalika iku para imam sawatara kang padha kepéngin ngetokaké kaprawirane, padha dipatèni ing paprangan, amarga padha metu perang tanpa karsa.
68 Yudas banjur bali menyang ing Asdod ing tanah Filisti, lan nalika dheweke ngrusak misbyah-misbyah lan ngobong reca-recane, lan njarah-rayah kutha-kuthane, banjur bali menyang tanah Yudea.

BAB 6

1 Kira-kira ing wektu kuwi, Raja Antiokhus, sing tindak menyang negara-negara sing dhuwur, krungu kandha, yèn Élimais ing nagara Pèrsia iku kutha kang misuwur ing kasugihan, slaka lan emas;
2 Ing kono ana bait sing sugih banget, sing isiné tutup emas, tutup dhadha lan tameng, sing ditinggal déning Aleksander, anaké Filipus, ratu ing Makedonia, kang jumeneng raja pisanan ing antarané wong Yunani.
3 Mulané dhèwèké teka lan ngupaya ngrebut kutha mau lan njarah-rayah; Nanging dheweke ora bisa, amarga wong-wong ing kutha wis dielingake.
4 Mulané banjur lumayu nglawan panjenengané, banjur lunga saka kono kanthi susah banget, banjur bali menyang Babil.
5 Lan uga ana wong sing nggawa kabar menyang Pèrsia, yèn wadya-bala kang padha nglurugi tanah Yudéa padha kebur.
6 Lan Lisias, sing pisanan metu kanthi kekuwatan gedhe, ditundhung saka wong Yahudi; lan sing padha digawe kuwat dening gegaman, lan kakuwatan, lan nyimpen jarahan, kang padha dijupuk saka wadya-bala kang padha ditumpes.
7 Uga padha nyirnakake barang-barang nistha kang wus kaadegake ana ing misbyah ing Yerusalem, lan padha ngubengi Padaleman Suci kanthi tembok-tembok kang dhuwur kaya sadurunge, lan kuthane Betsura.
8 Bareng Sang Prabu midhanget pangandikane mau, banjur gumun banget lan greget banget;
9 Panjenengané tetep ana ing kono nganti pirang-pirang dina, awit sedhihé saya saya sumelang, mula dhèwèké nganggep yèn dhèwèké bakal mati.
10 Mulané dhèwèké nimbali kanca-kancané kabèh lan dipangandikani: "Mripatku ora turu, lan atiku krasa lara banget.
11 Aku banjur mikir: Kasangsaran apa sing dakkarepake, lan sepira gedhene banjir kasangsaran, sing saiki dakalami! awit Ingsun iku lubèr lan kinasih ing pangwasaningSun.
12 Nanging saiki aku kelingan marang piala sing wis Daktindakaké ana ing Yérusalèm, lan aku njupuk sakèhé prabot emas lan slaka sing ana ing kono, lan dakkirim kanggo nyirnakaké wong-wong ing Yudéa tanpa sebab.
13 Mulané aku ngerti nèk merga iki aku nemoni kasusahan, lah, aku bakal mati krasa sedhih banget ing negara liya.
14 Panjenengané banjur nimbali Filipus, salah sawijining kancané, sing didadèkaké panguwasa ing sakèhé karajan.
15 Panjenengané banjur maringi makutha, jubahé, lan capé, nganti tekan pungkasané Antiokhus, putrané, lan nyukupi kapraboné.
16 Sang Prabu Antiokhus seda ana ing kono ing taun kang kaping satus patang puluh sanga.
17 Bareng Lisias ngerti yèn ratuné wis séda, banjur njumenengaké Antiokhus, putrané, sing digedhekake nalika isih enom, dadi ratu nggentosi panjenengané, lan dijenengaké Eupator.
18 Kira-kira ing wektu iki wong-wong sing ana ing menara padha nutup wong Israel ing sakubenge Padaleman Suci, lan tansah ngupaya kacilakan lan kakuwatane para bangsa.
19 Mulané Yudas, arep nyirnakaké wong-wong mau, banjur nimbali kabèh wong kanggo ngepung.
20 Wong-wong mau banjur padha nglumpuk lan ngepung ing taun kang kaping satus seket, lan banjur gawe tunggangan kanggo nglawan wong-wong mau lan mesin liyane.
21 Nanging wong-wong sing dikepung ana sawetara sing padha maju, lan ana wong Israèl sing ora mursid.
22 Wong-wong mau padha sowan marang ing ngarsané Sang Prabu lan matur: "Nganti pira lawasé anggonmu nindakaké pangadilan lan males marang para sadulur kita?"
23 Kawula sami purun ngabekti dhateng rama panjenengan, tuwin nindakaken punapa ingkang dipun karsakaken, tuwin netepi dhawuhipun;
24 Mulane wong-wong saka bangsa kita padha ngepung menara, lan padha nyingkur marang kita;
25 Wong-wong mau ora mung ngegungaké tangané marang aku waé, nanging uga ing wilayahé.
26 Lah, dina iki wong-wong padha ngepung menara ing Yérusalèm, arep direbut;
27 Mulané, nèk kowé ora enggal-enggal nyegah, wong-wong kuwi bakal nglakoni sing luwih gedhé ketimbang iki, lan kowé ora bakal bisa ngwasani.
28 Bareng Sang Prabu midhanget bab iku, banjur duka, banjur ngumpulake sakehe kanca-kancane, para panggedhening wadya-bala lan para panggedhening jaran.
29 Ana uga prajurit-prajurit upahan saka ing negara liya lan saka ing pulo-pulo ing sagara.
30 Dadi cacahe wadyabalane ana satus ewu prajurit mlaku, rong puluh ewu prajurit jaranan, lan telung puluh loro gajah kang padha latihan perang.
31 Wong-wong mau padha ngliwati Idumea lan ngepung perang nglawan Bètsura, kang digempur nganti pirang-pirang dina, gawé mesin perang; Nanging wong-wong ing Bètsura padha metu, diobong nganggo geni lan perang kanthi gagah-gagahan.
32 Sawuse mangkono Yudas banjur budhal saka ing menara lan nginep ana ing Batzakharia, ing ngarepe pakemahane Sang Prabu.
33 Sawuse mangkono Sang Prabu wungu esuk-esuk lan nglurugi perang nglawan Batzakharia, ing kono wadya-balane padha nyiapake perang lan ngunekake kalasangka.

34 Lan supaya gajah padha nepsu perang, padha nedahake getih anggur lan mulberry.
35 Kajaba iku, kewan-kewan padha dibagi-bagi ing antarane wadya-bala, lan saben gajah padha ngedegake wong sewu, kang nganggo klambi perang, lan sirahe nganggo topeng tembaga; lan kejaba iku, kanggo saben kewan ditetepake limang atus prajurit jaranan sing paling apik.
36 Wong-wong mau padha siyaga ing saben prakara: ing ngendi wae si kewan ana lan menyang ngendi wae si kewan lunga, wong-wong mau iya padha lunga, lan ora ninggal dheweke.
37 Lan ing kewan-kewan mau ana menara-menara kayu sing kuwat, sing nutupi siji-sijine lan diikat nganggo piranti, uga ana wong telung puluh loro sing rosa, sing nglawan wong-wong mau, kejaba wong India sing dadi raja. dheweke.
38 Dene kekarene wadya-bala jaranan, padha dilebokake ing sisih kiwa-tengen ing sakiwa tengene wadya-bala iku, padha diparingi tandha-tandha apa kang kudu ditindakake, sarta padha sikep ana ing satengahe barisan.
39 Bareng srengéngé sumorot ing tameng-tameng emas lan tembaga, gunung-gunung padha sumunar lan sumunar kaya lampu geni.
40 Dadi sapérangan wadya-balané Sang Prabu sumebar ana ing gunung-gunung kang dhuwur lan sapérangan ana ing lebak-lebak ing ngisor, padha lumaku kanthi slamet lan tumata.
41 Mulané kabèh wong sing krungu swarané wong akèh, sing mlaku-mlaku lan geger-geger geger, padha gumeter, merga wadya-balané gedhé banget lan kuwat.
42 Yudas lan wadya-balané banjur padha nyedhak lan perang, lan prajurité raja nem atus tiwas.
43 Èléazar, sing jenengé Savaran, ngerti nèk salah siji kewan sing nganggo sandhangan raja, luwih dhuwur tinimbang wong liya-liyané, lan ngira yèn ratuné nunggil karo dhèwèké.
44 Satemene Panjenengane bakal ngluwari umate, sarta paring asma kang langgeng.
45 Mulané panjenengané nuli nempuh dhèwèké kanthi kendel ana ing satengahé paprangan, matèni kiwa tengené, temah wong-wong mau padha pisah karo dhèwèké.
46 Sawuse mangkono banjur nyusup ana ing sangisore gajah, banjur dicemplungake ing sangisore, banjur dipateni, nuli dicemplungake gajah mau, banjur mati ana ing kono.
47 Nanging wong-wong Yahudi liyané padha weruh kasektèné Sang Prabu lan panganiayané wadya-balané, banjur padha nyingkur.
48 Sawuse mangkono wadya-balane Sang Prabu banjur tindak menyang Yerusalem methukake wong-wong mau, lan Sang Prabu banjur pasang tarub ana ing tanah Yudea lan ing gunung Sion.
49 Nanging karo wong-wong sing ana ing Bètsura padha rukun, amarga padha metu saka kutha, amarga ing kono padha ora duwé pangan kanggo ngepung, iku minangka taun ngaso ing tanah kono.
50 Sang Prabu banjur nimbali Bètsura lan ngedegaké wadya-bala ing kono kanggo njaga.
51 Mungguhing Padaleman Suci iku dikepung nganti pirang-pirang dina, lan ana ing kono dipasangi meriam karo mesin lan piranti kanggo nyemburake geni lan watu, lan potongan kanggo nguncalake panah lan tali.
52 Ing kono banjur padha gawé mesin nglawan mesiné, lan padha nahan perang nganti suwe.
53 Nanging wekasane, wadhah-wadhahe padha ora ana pangan, (amarga iku taun kang kapitu, lan wong-wong ing Yudea, kang padha diluwari saka ing bangsa-bangsa liya, padha mangan turahane turahane;)
54 Ing Padaleman Suci mung ana sawetara, amarga paceklik banget nglawan wong-wong mau, nganti padha ora gelem budhal menyang panggonane dhewe-dhewe.
55 Nalika samana Lisias krungu kandha, yèn Filipus, kang diutus déning Sang Prabu Antiokhus nalika isih sugeng, kanggo ngangkat putrané Antiokhus, supaya dadi raja.
56 Dheweke bali saka Persia lan Media, lan wadya-balane Sang Prabu kang ndherekake panjenengane, lan banjur ngudi supaya ngaturake pranatan.
57 Mulané panjenengané enggal-enggal lunga lan matur marang Sang Prabu lan para panggedhéning wadya-bala tuwin wadya-balané: "Sadinten-dinten kula sami bosok, pangan kawula namung sakedhik, saha papan ingkang kita képung punika santosa, sarta prakawis karajan. ngapusi marang kita:
58 Mulané ayo padha rukun karo wong-wong mau lan rukun karo wong-wong mau lan bangsané kabèh.
59 Lan prajanjian karo wong-wong mau, supaya padha urip miturut angger-anggeré, kaya sadurunge, amarga padha nepsu lan nindakake kabeh iku, amarga kita padha ngilangi angger-anggeré.
60 Sang Prabu lan para panggedhe padha marem, mula banjur utusan marang wong-wong mau supaya rukun. lan padha nampani.
61 Sang Prabu lan para panggedhe banjur padha sumpah marang wong-wong mau, banjur padha metu saka beteng.
62 Sang Prabu banjur lumebet ing gunung Sion; Nanging bareng weruh kakuwatane panggonan mau, banjur nglanggar sumpahe, banjur dhawuh supaya temboke dirubuhake.
63 Sakwisé kuwi, dhèwèké enggal-enggal lunga lan bali menyang Antiokia.

BAB 7

1 Ing taun kang kaping satus seket siji, Demetrius bin Seleukus mangkat saka ing kutha Roma karo wong sawatara menyang kutha pinggir sagara, banjur jumeneng ratu ana ing kono.
2 Nalika panjenengane lumebet ing kratonipun para leluhuripun, makaten ugi wadya-balanipun sami ngrebut Antiokhus lan Lisias, supados sami kabekta dhateng panjenenganipun.
3 Mulané, bareng ngerti bab kuwi, dhèwèké kandha, "Aku aja nganti weruh raine wong-wong mau."
4 Mulané tentarané banjur dipatèni. Saiki nalika Demetrius lenggah ing dhampar karajan,
5 Wong Israèl kabèh sing duraka lan duraka padha sowan ing ngarsané, yakuwi Alcimus, sing kepéngin dadi imam agung, dadi komandhané.
6 Wong-wong mau padha nudhuh marang Sang Prabu, pangucapé, "Yudas lan para sadulure wis matèni kanca-kancamu kabèh lan nundhungi aku saka ing tanahku dhéwé."
7 Mulané saiki kongkonana wong sing mbok precaya, supaya dhèwèké lunga lan ndelok apa sing ditindakké ing tengah-tengah kita lan ing negarané raja, lan karebèn padha diukum bebarengan karo kabèh sing nulungi.
8 Sang Prabu banjur milih Bakhides, kancane sang prabu, kang jumeneng nata ing sabranging banjir bandhang, sarta dadi priyayi agung ing karajan lan setya marang Sang Prabu.
9 Wong mau dikongkon karo Alsimus sing jahat, sing didadèkké imam agung, lan didhawuhi males wong Israèl.
10 Wong-wong mau banjur padha mangkat menyang ing tanah Yudéa kanthi pasukan gedhé, banjur padha ngirim utusan marang Yudas lan sadulur-saduluré, kanthi tembung-tembung kang ndadèkaké karukunan.
11 Nanging wong-wong kuwi ora nggatèkké tembungé. amarga padha weruh yen padha teka karo daya gedhe.
12 Banjur ana ahli Torèt sing padha nglumpuk marang Alcimus lan Bakhides, kanggo njaluk kaadilan.
13 Wong-wong Assid iku kang kapisan ing antarané wong Israèl kang ngupaya tentrem-rahayu.
14 Wong-wong mau padha ngucap: "Imam saka turune Harun teka karo wadya-bala iki, lan ora bakal nganiaya kita."
15 Banjur ngandika marang wong-wong mau kanthi tentrem, lan supaos marang wong-wong mau, pangandikane: Aku ora bakal gawe piala marang kowe lan kanca-kancamu.
16 Mulané wong-wong mau padha precaya marang Panjenengané;
17 Daginge wong-wong sing suci padha dibuwang, getihe diwutahake ing sakubenge Yerusalem, lan ora ana kang ngubur.

18 Mulané wong kabèh padha wedi lan wedi, lan padha ngucap: "Wong-wong mau ora ana kayektèn utawa kabeneran; amarga padha nglanggar prajanjian lan sumpah sing digawe.
19 Sawisé iku Bakhides banjur budhal saka ing Yérusalèm lan ngedegaké kémahé ana ing Bezet, ing kono banjur utusan wong akèh kang padha ninggal panjenengané, lan uga wong sawatara kang padha dipatèni, banjur kacemplungaké ing panggonan kang gedhé. pit.
20 Sasampune punika Ida Sang Hyang Widi Wasa masrahke ring Dane Alkimus, tur diparingi wewenang mitulungin danene, sane mamargi ring Ida Sang Prabu Bakhides.
21 Nanging Alcimus mbudidaya kanggo dadi imam agung.
22 Wong-wong sing padha gawé rerusuh wong kabèh padha marani Panjenengané, sing sawisé ngrebut tanah Yéhuda ing tanah Yéhuda, banjur padha gawé cilakané wong Israèl.
23 Bareng Yudas mirsa sakehing piala kang ditindakake dening Alsimus lan sabalane ana ing satengahe wong Israel, malah ngluwihi para bangsa,
24 Panjenengané banjur tindak menyang ing sakiwa-tengené tanah Yudéa, lan males marang wong-wong kang padha mbalela marang Panjenengané, temah padha ora wani tindak menyang ing nagara kono manèh.
25 Ing sisih liya, nalika Alcimus weruh yen Yudas lan kanca-kancane wis unggul, lan ngerti yen dheweke ora bisa nahan pasukane, banjur bali menyang ngarsane Sang Prabu, lan matur kabeh sing paling ala saka wong-wong mau.
26 Sang Prabu banjur ngutus Nikanor, salah sijining panggedhene kang pinunjul, wong kang sengit banget marang wong Israel, supaya numpes bangsa iku.
27 Banjur Nikanor teka ing Yerusalem karo pasukan gedhe; lan dikirim menyang Yudas lan sadulur-sadulure kanthi ngapusi kanthi tembung-tembung sing ramah, ujar:
28 Aja ana perang ing antarane aku lan kowe; Aku bakal teka karo sawetara wong, supaya aku bisa ndeleng sampeyan kanthi tentrem.
29 Panjenengané banjur marani Yudas, lan padha salaman kalawan rukun. Nanging mungsuh-mungsuh padha siyap arep nyingkirake Yudas kanthi panganiaya.
30 Sakwisé Yudas ngerti nèk dèkné teka nang nggoné Gusti Yésus nganggo cara ngapusi, dèkné wedi banget karo Yudas lan ora bakal weruh rainé menèh.
31 Nikanor uga, bareng weruh yèn pituturé wis ketahuan, banjur metu perang nglawan Yudas ing sandhingé Kapharsalama.
32 Ing kono ana wong saka ing sisihé Nikanor sing dipatèni kira-kira limang ewu, lan wong liya padha mlayu menyang kuthané Dawud.
33 Sawuse mangkono Nikanor minggah ing gunung Sion, banjur ana para imam lan para pinituwaning bangsa sawatara kang padha metu saka ing pasucen, arep ngaturake salam marang panjenengane lan ngaturake kurban obaran kagem Sang Prabu.
34 Nanging wong-wong mau padha dipoyoki, digeguyu, digeguyu, diremehake, lan diomongake kanthi gumunggung.
35 Lan supaos ing bebenduné, ngandika, "Yèn Yudas lan tentaranė ora dipasrahaké marang tanganku, manawa aku bali kanthi slamet, omah iki bakal dakobong."
36 Para imam banjur padha lumebu lan ngadeg ing sangarepe misbyah lan ing Padaleman Suci, karo nangis, lan matur:
37 Dhuh Yehuwah, Paduka sampun milih padaleman punika supados sinebut asma Paduka, saha dados papan panyuwunan saha panyuwun dhumateng umat Paduka.
38 Wong iki lan wadya-balane padha malesana, supaya padha tiwas dening pedhang;
39 Nikanor banjur metu saka Yérusalèm lan ngedegaké kémahé ana ing Bèt-Horon, ing kono ana wadya-bala saka Siria.
40 Nanging Yudas lereb ana ing Adasa karo wong telu ewu, lan ndedonga ana ing kono:
41 Dhuh Yehuwah, nalika tiyang-tiyang ingkang diutus ratu ing Asyur sami nyenyamah, malaékaté Paduka miyos lan mateni satus wolung puluh lima ewu.
42 Mangkono uga sira numpes wadya-bala iki ana ing ngarep kita ing dina iki, supaya wong-wong liya padha sumurup, yen Panjenengane wus nyenyamah marang pasuceningSun, sarta sira padha ngadili miturut pialane.
43 Ing tanggal telulas sasi Adar, wadya-balane padha nglurug perang, nanging wadya-balane Nikanor padha bingung, lan panjenengane dhewe kang tiwas ing paprangan mau.
44 Bareng wadya-balané Nikanor weruh yèn panjenenganė tiwas, padha nguncalaké gegamané lan mlayu.
45 Wong-wong mau banjur ngoyak wong-wong mau, wiwit ing Adasa nganti tekan Gazera, nguber slompret-slomprèt.
46 Banjur padha metu saka kabeh kutha ing Yudea ing sakubenge, lan ditutup; Dadiné wong-wong sing padha ngoyak-oyak mau kabèh padha dipatèni klawan pedhang, ora ana siji waé sing kari.
47 Sawuse mangkono wong-wong mau padha njupuk jarahan lan rampasan, nuli dipateni sirahe Nikanor lan astane tengen, kang digandhengake kanthi gumunggung, banjur digawa lunga lan digantung menyang ing Yerusalem.
48 Mulané wong-wong pada bungah banget, lan dina kuwi ditindakké karo bungah banget.
49 Kajaba iku, padha netepake dina iki saben taun, yaiku tanggal telulas Adar.
50 Dadiné tanah Yéhuda dadi ayem sadhela.

BAB 8

1 Yudas wis krungu bab wong Rum, yèn wong-wong kuwi wong sing gagah prakosa lan gagah prakosa, lan wong-wong sing seneng nresnani wong-wong sing mèlu wong-wong mau, lan gawé prejanjian karo wong-wong sing padha teka.
2 Lan wong-wong iku wong sing gagah prakosa. Uga dicritakake marang Panjenengane bab perang-perang lan tumindak-tumindak luhur kang wus padha ditindakake ana ing antarane wong-wong Galatia, sarta anggone padha ngalahake wong-wong mau sarta padha dilebokake pajeg;
3 Lan apa sing wis padha ditindakake ing negara Spanyol, kanggo menang tambang salaka lan emas sing ana ing kono;
4 Lan kanthi kawicaksanan lan kesabarane, dheweke bisa ngalahake kabeh panggonan, sanajan adoh banget saka dheweke; lan para ratu kang padha nempuh perang saka ing pojoking bumi, nganti padha gawe bingunge, sarta padha katumpes banget, temah wong liya padha nyaosake pajeg saben taun.
5 Kajawi punika, kadospundi anggènipun sami nggegirisi ing perangipun Filipus lan Perseus, ratu ing Kutha, dalah tiyang-tiyang sanès-sanèsipun ingkang nglawan piyambakipun lan sampun ngawonaken.
6 Kayadene Antiokhus, ratu agung ing Asia, kang nempuh perang nglawan wong-wong mau, dhuweni gajah satus rong puluh, karo prajurit jaranan lan kreta-kreta, lan wadya-bala kang akeh banget, padha bingung dening wong-wong mau;
7 Lan carane wong-wong mau nyekel Panjenenganė urip-urip, lan prajanjian, yèn dhèwèké lan para ratu sakwisé dhèwèké kudu mbayar pajeg gedhé, lan mènèhi sandera, lan apa sing wis disepakati.
8 Lan tanah India, Media lan Lidia lan negara-negara sing paling apik, sing direbut saka dheweke lan diwenehake marang raja Eumenes.
9 Kajaba iku, carane wong Yunani wis mutusaké teka lan nyirnakake wong-wong mau;
10 Lan manawa wong-wong mau padha ngerti bab iku, banjur ngutus komandhan siji-sijine nglawan wong-wong mau, lan akeh wong sing mateni wong-wong mau, lan bojone lan anak-anake ditawan, dijarah-rayah lan direbut tanahe, lan dibubrahake kekuwatane. dicekel lan digawa dadi bature nganti saiki.
11 Kajawi punika ugi dipun cariyosaken dhateng panjenenganipun, bab anggenipun sami nyirnakaken lan nguwasani sakehing karajan lan pulo-pulo sanès-sanèsipun, ingkang tansah nglawan.
12 Nanging karo kanca-kancane lan wong-wong sing padha ngendelake wong-wong mau, wong-wong mau tetep rukun, lan

nèk wis nelukaké karajan sing adoh lan sing cedhak, mula kabèh wong sing krungu jenengé pada wedi.
13 Kajaba iku, sapa sing bakal ditulungi kanggo sawijining karajan, iku dadi raja; lan sapa maneh sing dikarepake, padha dipindhah: pungkasane, yen padha kaluhurake banget.
14 Nanging ing salawas-lawase ora ana wong siji-sijia kang nganggo makutha utawa nganggo sandhangan wungu, supaya kaluhurake.
15 Sakliyané kuwi, wong-wong kuwi ya wis pada yasa gedhong senat, sing saben dinané ana wong telung atus rong puluh, nggolèki rembugan karo wong akèh, supaya wong-wong kuwi nduwé tata krama.
16 Lan saben taun padha dipasrahké pamaréntahané marang wong siji, sing nguwasani kabèh negarané, lan kabèh padha manut marang sing siji, lan ora ana drengki lan ora mèri.
17 Merga prekara-prekara mau, Yudas milih Eupolemus anaké Yohanes, anaké Akkos, lan Yason anaké Eleazar, nuli diutus menyang Roma, kanggo gawé prejanjian karo wong-wong mau.
18 Lan kanggo njaluk supaya padha njupuk rakit saka wong-wong mau; amarga padha sumurup, yen Kratoning Yunani padha nindhes wong Israel srana pangabdian.
19 Wong-wong mau banjur padha tindak menyang Roma, sing adoh banget, lan tekan ing senat, ing kono padha rembugan lan matur.
20 Yudas Makabeus karo para sadhereke lan wong-wong Yahudi padha ngongkon aku nemoni kowe, supaya aku padha rukuna karo kowe, supaya aku padha kadhapuk dadi mitramu lan kancamu.
21 Mulané, perkara kuwi nyenengké wong Rum.
22 Iki salinan surat sing ditulis Senat maneh ing meja tembaga, lan dikirim menyang Yérusalèm, supaya ana ing kono padha ngeling-eling katentreman lan persekutuan.
23 Kasuksesané wong Rum lan bangsa Yahudi, ing sagara lan ing dharatan, ing salawas-lawasé, pedhang lan mungsuh bakal adoh saka wong-wong mau.
24 Yèn ana perang nglawan bangsa Romawi utawa sekutuné ing sakèhé pangwasané,
25 Bangsa Yahudi bakal nulungi wong-wong mau, kanthi gumolonging atine, kaya wektune.
26 Wong-wong mau uga ora bakal mènèhi apa-apa marang wong-wong sing nglawan wong-wong mau, utawa mbantu wong-wong mau nganggo bahan pangan, gegaman, dhuwit, utawa kapal, kaya sing dianggep apik kanggo wong Rum; nanging padha netepi prajanjiane tanpa njupuk apa-apa.
27 Mangkono uga, manawa bangsa Yahudi teka dhisik perang, wong-wong Rum bakal nulungi wong-wong mau kanthi gumolonging atine, miturut wektu sing wis ditemtokake.
28 Wong-wong sing padha nglawan wong-wong mau uga ora bakal diwènèhi panganan, utawa gegaman, dhuwit, utawa kapal, kaya sing dianggep apiké wong Rum. nanging bakal padha netepi prasetyane, lan iku tanpa cidra.
29 Miturut artikel-artikel iki, wong Rum padha gawé prajanjian karo wong-wong Yahudi.
30 Nanging manawa ing salawas-lawase ana sing siji utawa sijine padha ngira arep nambahi utawa nyuda apa-apa, iku bisa ditindakake sakarepe dhewe-dhewe, lan apa wae kang ditambahi utawa dikurangi, iku bakal dadi sah.
31 Lan bab piala sing ditindakké Demetrius marang wong-wong Yahudi, aku wis nulis marang Dèkné, mengkéné, “Yagéné kowé ndadèkaké kukmu abot marang kanca-kancaku lan mèlu wong Yahudi?
32 Mulané, manawa wong-wong mau padha sambat manèh marang kowé, aku bakal padha tumindak adil, lan bakal padha perang karo kowé lumantar segara lan dharatan.

BAB 9

1 Salajengipun, nalika Demetrius midhanget bilih Nikanor lan wadyabalanipun tiwas ing paprangan, panjenenganipun ngutus Bakhides lan Alkimus dhateng ing tanah Yudea kaping kalihipun, kaliyan para prajuritipun ingkang utami.
2 Kang lumaku liwat ing dalan kang anjog ing Galgala, banjur masang tarub ana ing ngarepe Masalot, kang ana ing Arbela, lan sawise padha menang, banjur mateni wong akeh.
3 Ing sasi kapisan, taun satus seket loro, padha lereb ana ing ngarepe Yerusalem.
4 Saka kono padha budhal menyang ing Berea, kanthi prajurit jaranan rong puluh ewu lan prajurit jaranan rong puluh ewu.
5 Saiki Yudas wis masang kémahé ana ing Eleasa, karo telung ewu wong pilihan.
6 Bareng weruh wadya-balan liyané kang akèh banget, padha wedi banget; Ing kono akeh wong kang padha metu saka ing balane, nganti ora ana wong wolung atus kang manggon.
7 Bareng Yudas pirsa, yèn wadyabalané padha nyimpang lan perang nglawan dhèwèké, panjenengané krasa sedhih banget lan sedhih banget, amarga ora ana wektu kanggo nglumpukaké wong-wong mau.
8 Nanging wong-wong kang isih kari padha dipangandikani mangkene: “Payo padha ngadeg lan nglawan mungsuh kita, bokmanawa kita bisa perang karo wong-wong mau.”
9 Nanging wong-wong mau padha nyenyuwun marang Panjenengané, pangucapé, "Kita ora bakal bisa.
10 Yudas banjur ngandika, "Dhuh Allah, mugi karsaa nyingkiri tiyang-tiyang punika.
11 Ing kono wadya-balane Bakhides padha budhal saka ing tarube lan ngadeg ing ngarepe, prajurit jaranan dipérang dadi rong wadya-bala, lan para slendhang lan pamanah padha lumaku ana ing ngarepe wadya-bala lan kang lumaku ing ngarep iku kabeh prawira.
12 Dene Bakhides ana ing swiwine tengen, mulane wadya-bala banjur nyedhak lan ngunekake kalasangkane.
13 Wong-wong sing ana ing sisihé Yudas uga ngunèkaké kalasangkané, temah bumi gonjang-ganjing marga saka swarané wadya-bala, lan perang wiwit ésuk nganti bengi.
14 Bareng Yudas mirsa, manawa Bakhides lan wadya-balane ana ing sisih tengen, banjur ngeterake sakehe wong kang gagah prakosa.
15 Panjenengané ngoyak sayap tengen, lan ngoyak wong-wong mau nganti tekan ing gunung Asdod.
16 Nanging bareng wong-wong sing ana ing sisih kiwa weruh yen wong-wong sing sayap tengen padha bingung, banjur padha ngetut-buri Yudas lan wong-wong kang padha ndherekake ing mburi.
17 Ing kono banjur ana paprangan kang nggegirisi, nganti wong loro-lorone padha tiwas.
18 Yudas uga dipatèni, lan kekarèné padha mlayu.
19 Yonatan lan Simon banjur ngajak Yudas seduluré, dikubur ing pasaréan para leluhuré ing Modin.
20 Sawisé iku wong-wong Israèl kabèh padha nangisi Panjenengané, lan wong Israèl kabèh padha ngadhuh-adhuh banget lan ngadhuh-adhuh nganti pirang-pirang dina.
21 Kok tibane wong gagah prakosa kang ngluwari Israel!
22 Anadene prekara-prekara liya bab Yudas lan perang-perangé, lan bab kaluhurané lan kaluhurané, ora katulisan, awit akèh banget.
23 Sawisé Yudas séda, wong-wong duraka wiwit nguwasani sakèhé tlatah Israèl, lan wong-wong sing padha nglakoni piala.
24 Ing wektu iku uga ana pailan sing nggegirisi banget, mula negara-negara mau padha mbalela lan mèlu wong-wong mau.
25Bakhides banjur milih wong-wong duraka lan didadekake panggedhening nagara.
26 Wong-wong mau banjur padha nggolèki kanca-kancané Yudas, banjur digawa menyang ing ngarsane Bakhides, sing banjur males piwales lan nganiaya.
27 Mangkono uga ing Israel ana kasangsaran kang gedhe, kang kaya mangkono iku ora tau ana wiwit nalika ora ana nabi ana ing satengahe.
28 Mulané kabèh kancané Yudas padha nglumpuk lan matur marang Yonatan:

29 Wiwit Yudas sadulurmu séda, kita ora duwé wong sing kaya dhèwèké sing bisa nglawan mungsuh kita, lan Bakhides lan bangsa kita sing mungsuh kita.
30 Mulané, ing dina iki kowé wis padha dakpilih dadi panggedhé lan panggedhéning nggentosi panjenenganè, supaya kowé bisa nglawan perangku.
31 Nalika samana Yonatan banjur jumeneng nggentosi Yudas sadulure.
32 Nanging bareng Bakhides ngerti bab kuwi, dhèwèké ngupaya matèni dhèwèké
33 Yonatan lan Simon, seduluré, lan kabèh wong sing padha ndhèrèkaké ngerti, banjur padha mlayu menyang ara-ara samun Tekoa, lan padha masang tarub ana ing sacedhake banyu blumbang Aspar.
34 Bareng Bakhides ngerti, banjur ing dina Sabat karo sakehe wadya-balane banjur nyedhaki Kali Yarden.
35 Yonatan ngutus Yokanan, seduluré, senapatiné rakyat, ndonga marang kanca-kancané, wong Nabat, supaya nggawa kretané sing akèh banget.
36 Nanging wong-wong Yabri padha metu saka Medaba, njupuk Yohanes dalah sabarang darbéné kabèh, nuli padha lunga.
37 Sawuse mangkono banjur ana kabar marang Yonatan lan Simon, sadulure, yen wong-wong ing Jambri padha nganakake omah-omah gedhe, lan padha nggawa penganten putri saka Nadabata kanthi jaran gedhe, kayadene putri saka salah sijining panggedhe ing Kanaan.
38 Mulané wong-wong mau banjur kelingan marang Yohanes, seduluré, banjur munggah lan ndhelik ana ing sangisoring gunung.
39 Ing kono wong-wong mau padha tumenga, banjur padha nyawang, lah, ing kono ana kréta akèh lan kréta gedhé, banjur mantèn lanang lan kanca-kancané lan sadulur-seduluré padha methukaké wong-wong mau kanthi nggawa kendhang, piranti musik lan gegaman akèh.
40 Yonatan lan wong-wong sing padha ndhèrèkaké padha budhal nglawan wong-wong mau saka ing panggonan sing padha ndhelik, lan dipatèni kanthi cara sing kaya mengkono, nganti akèh sing padha mati, lan kekarene padha mlayu menyang gunung, lan kabèh padha direbut. rampasané.
41 Mangkono pangantèné malih dadi paseduluran, lan swarané kidungé dadi tangisan.
42 Mulané, bareng wis males sakèhé getihé seduluré, banjur padha bali menyang bengawan Yarden.
43 Bareng Bakhides midhanget bab iku, ing dina Sabat dhèwèké teka ing pinggir Kali Yardèn kanthi kekuwatan gedhé.
44 Yonatan banjur kandha marang kanca-kancané: "Ayo padha nglurug perang nglawan nyawa kita, merga ing dina iki ora kaya mbiyèn.
45 Lah, perang ana ing ngarep lan ing mburi kita, lan ing sisih kana lan ing kali Yarden, ing rawa-rawa lan kayu-kayuan, ora ana panggonan kanggo nyabrang.
46 Mulané saiki kowé padha sesambat marang swarga, supaya kowé diluwari saka tangané mungsuhmu.
47 Wong-wong mau padha nglurug perang, lan Yonatan ngacungake tangane arep mateni Bakhides, nanging banjur mundur.
48 Yonatan lan wong-wong sing ndhèrèkaké padha mlumpat menyang Kali Yardèn lan nglangi menyang sabrangé, nanging sing liyané ora nyabrang ing Kali Yardèn.
49 Dadi ing dina iku ing sisihe Bakhides padha mati kira-kira sewu wong.
50 Sawisé iku Bakhides bali menyang Yérusalèm lan ndandani kutha-kutha sing kuwat ing Yudéa; Benteng ing Yerikho, Emaus, Bet-Horon, Betel, Tamnata, Firatoni lan Tafon, iku dikuwatirake kanthi tembok dhuwur, gapura lan palang.
51 Lan ing wong-wong mau Panjenengané ngedegaké pasukan garnisun, supaya wong-wong mau padha gawé piala marang Israèl.
52 Kutha Bètsura, Gazera lan menara uga dikuwataké, didadèkaké wadya-bala lan pangan.
53 Sakliyané kuwi, dhèwèké uga njupuk anak-anaké para penggedhé ing negara kono dadi sandera, banjur dilebokaké ing menara ing Yérusalèm supaya disimpen.
54 Kajaba iku ing taun satus seket telu, ing sasi kapindho, Alsimus dhawuh supaya tembok plataran njero kudu dirubuhake; Panjenengané mbubrah uga pakaryané para nabi
55 Nalika samana Alcimus wiwit njedhul, lan ing wektu iku Alcimus nandhang wewelak, lan pangusahane ngalang-alangi, amarga cangkeme keplok, lan lumpuh, nganti ora bisa ngomong apa-apa lan ora bisa mrentah apa-apa. omahe.
56 Ing wektu iku Alcimus seda kanthi siksa banget.
57 Bareng Bakhides weruh yèn Alsimus wis séda, banjur bali menyang ngarsané Sang Prabu.
58 Sakehing wong duraka banjur padha nglumpuk, pangucape: "Lah Yonatan lan kanca-kancane padha ayem, lan padha manggon tanpa karep.
59 Wong-wong mau banjur padha rembugan karo Panjenengané.
60 Sasampune punika Dane Yonatan raris rauh tur rauh malantaran wadua balan idane, tur ngirim surat-surat ring parasisian Idane ring Yudea, mangda Ida Yonatan miwah sakancan anake sane wenten ring dane.
61 Mulané wong-wong mau padha nyekel wong-wong ing negara kono, sing gawé piala mau, kira-kira sèket wong, banjur dipatèni.
62 Sakwisé kuwi Yonatan lan Simon lan wong-wong sing mèlu dhèwèké, digawa lunga menyang Bètbasi, sing ana ing ara-ara samun, didandani lan didandani.
63 Bareng Bakhides ngerti bab iku, banjur nglumpukaké wadya-balané kabèh, banjur utusan marang wong-wong ing tanah Yudéa.
64 Banjur tindak lan ngepung Bètbasi; lan padha perang nglawan iku mangsa dawa lan digawe mesin perang.
65 Nanging Yonatan ninggal Simon saduluré ana ing kutha, banjur lunga menyang padésan, lan banjur lunga karo sawetara wong.
66 Ida Sang Hyang Widi Wasa sane ngawinang Ida Sang Hyang Widi Wasa sane ngawinang Ida Sang Hyang Widi Wasa miwah parasemeton danene miwah parasemeton idane.
67 Bareng padha wiwit nggebugi wong-wong mau lan nglurugi wadya-balane, Simon lan kanca-kancane padha metu saka ing kutha lan ngobongi mesin-mesin perang.
68 Lan perang nglawan Bakhides, sing wis diganggu dening wong-wong mau, lan padha nandhang sangsara banget, amarga rembugan lan rekasae ora ana gunane.
69 Mulané dhèwèké nepsu banget marang wong-wong duraka sing nduwèni rembug arep teka ing negarané, awit wong-wong mau akèh sing dipatèni lan arep bali menyang negarané.
70 Bareng Yonatan ngerti bab iku, banjur ngutus utusan nemoni Yonatan, supaya bisa rukun karo Yonatan lan ngluwari wong-wong sing ditawan.
71 Kang mangkono iku kang ditampani, sarta nindakaké apa kang dadi panjaluké, sarta supaos marang Panjenengané, yèn Panjenengané ora bakal gawé cilaka marang dhèwèké salawasé uripé.
72 Mulané, sakwisé wong-wong sing dibuwang saka tanah Yudéa, dhèwèké bali menyang negarané, nanging dhèwèké ora mlebu manèh ing wilayahé.
73 Mulané pedhangé Israèl mandheg, nanging Yonatan manggon ing Mèkmas lan wiwit mréntah rakyat. lan Panjenengané numpes wong duraka saka Israel.

BAB 10

1 Ing taun kang kaping sawidak Aleksander, anaké Antiokhus, kang jenengé Épifanes, tindak lan ngrebut Ptolemais, amarga wong akèh padha nampani panjenengané, lan marga saka iku panjenengané jumeneng ratu ing kono.
2 Bareng Sang Prabu Demetrius midhanget bab iku, banjur nglumpukaké wadya-bala kang akèh banget, banjur nglurug perang.

3 Kajaba iku, Demetrius ngirim surat marang Yonatan kanthi tembung-tembung sing nyenengake, supaya dheweke ngluhurake dheweke.
4 Dhèwèké kandha, ”Ayo padha rukun dhisik karo dhèwèké, sadurungé dhèwèké nunggal karo Alexander nglawan kita.
5 Yen ora, Panjenengane bakal ngelingi sakehing piala kang wus kita lakoni marang Panjenengane, marang para sadulure lan para umate.
6 Mulané panjenengané diparingi wewenang kanggo nglumpukaké wadya-bala lan nyawisaké gegaman, supaya bisa nulungi panjenengané ing perang.
7 Yonatan banjur rawuh ing Yérusalèm lan maca layang-layangé wong kabèh lan wong-wong sing ana ing menara.
8 Wong-wong mau padha wedi banget nalika krungu yèn Sang Prabu wis maringi pangwasa nglumpukaké wadya-bala.
9 Wong-wong kang ana ing menara mau banjur masrahake wong-wong kang padha sandera marang Yonatan, banjur diparingake marang wong tuwane.
10 Sawise mangkono, Yonatan banjur manggon ana ing Yerusalem lan wiwit mbangun lan ndandani kutha kasebut.
11 Wong-wong mau padha didhawuhi mbangun tembok lan gunung Sion lan ing sakubenge nganggo watu pesagi kanggo bètèng; banjur padha nglakoni mangkono.
12 Wong-wong manca sing ana ing bètèng-bètèng sing dibangun Bakhides padha mlayu.
13 Mulané saben wong ninggal panggonané lan lunga menyang negarané dhéwé-dhéwé.
14 Mung ing Bètsura ana wong-wong kang padha ninggal angger-anggering Torèt lan angger-anggering Torèt, awit iku dadi papan pangungsen.
15 Bareng Sang Prabu Aleksander midhanget prasetya kang diparingake dening Demetrius marang Yonatan, banjur dicritakake bab perang-perang lan tumindak-tumindak kaluhuran kang ditindakake dening Demetrius lan para sadhereke, lan bab kasangsaran kang padha ditanggung.
16 Wongé terus ngomong: “Apa awaké déwé bakal nggolèki wong liya? mulane saiki kita bakal nggawe dheweke kanca lan konfederasi.
17 Sawuse mangkono panjenengane banjur nulis layang lan dikirimake marang panjenengane, miturut pangandikane mangkene:
18 Raja Alexander marang Yonatan, seduluré, kirim salam:
19 Kawula sampun sami mireng bab Paduka, bilih Paduka punika tiyang ingkang ageng, saha prayogi dados mitra kawula.
20 Mulané, ing dina iki kowé padha daktetepakaké dadi imam agung tumrap bangsamu, lan diarani kancané raja; (lan banjur dikirimi jubah wungu lan makutha emas:) lan njaluk supaya sampeyan njupuk bagean, lan tetep kekancan karo aku.
21 Ing sasi kapitu taun sawidak, ing riyaya Tarub Suci, Yonatan nganggo jubah suci lan nglumpukaké wadya-bala sarta nyawisaké gegaman akèh.
22 Bareng Demetrius krungu bab iku, sedhih banget, banjur ngandika:
23 Punapa ingkang sampun kula tindakaken, dene Alexander ngalang-alangi kita supados sesarengan kaliyan tiyang Yahudi, supados nguwataken dhiri?
24 Aku uga bakal nulis tembung panglipur marang wong-wong mau, lan aku bakal janji karo kamulyan lan hadiah, supaya aku bisa nulungi dheweke.
25 Mulané Dèkné terus kongkonan wong-wong kuwi ngéné: “Raja Demetrius kirim salam marang wong Ju.
26 Sarehne kowe padha netepi prajanjian karo aku lan kowe padha tetep rukun lan ora nunggal karo mungsuhku, aku padha krungu bab iku lan padha bungah-bungah.
27 Mulané saiki kowé kudu tetep setya marang aku, lan aku bakal ngekèki piwales marang kowé kanggo apa sing koktindakké kanggo aku.
28 Lan bakal maringi kakebalan akeh, lan menehi ganjaran.
29 Lan saiki Aku mbebasake kowé, lan marga saka kowé Aku ngluwari kabèh wong Yahudi, saka pajeg, lan saka adat uyah, lan saka pajeg makutha.
30 Lan saka sapérangané wiji utawa wiji, lan saparone wohé wit-witan, Aku bakal ngeculaké saka ing dina iki, supaya wong-wong mau aja nganti direbut saka ing tanah Yudéa, utawa saka telung pamrentahan kang ditambahake saka ing tanah Samaria lan Galilea, wiwit dina iki nganti ing salawas-lawase.
31 Yérusalèm karebèn dadi suci lan mardika, karo wates-watesé, saka prasepuluh lan upeti.
32 Menara sing ana ing Yérusalèm, Aku masrahké pangwasané marang menara kuwi, lan marang Imam Agung supaya dilebokké wong-wong sing dipilih kanggo njaga.
33 Kajaba iku, saben wong Yahudi, sing diboyong saka ing tanah Yudea, ngluwari, menyang wilayah KratoningSun, lan kabeh perwira-perwiraku kudu mbebasake pajeg, uga kewane.
34 Sakliyané kuwi, Aku uga péngin supaya kabèh riyaya, dina Sabat, rembulan anyar, dina riyaya, lan telung dina sakdurungé riyaya, lan telung dina sakwisé riyaya kuwi kabèh dadi kabébasan lan kamardikan kanggo sakèhé wong Yahudi ing kratonku.
35 Uga ora ana wong siji-sijia kang wenang mèlu-mèlu utawa ngganggu wong-wong mau ing bab apa waé.
36 Ingsun banjur kadhawuhan kadhaftar ing antarané wadya-balané Sang Prabu, kira-kira telung puluh ewu wong Yahudi, kang bakal diwènèhi bayaran, kaya kang dadi kagunganė wadya-bala raja kabèh.
37 Ing antarané wong-wong mau ana sing bakal dilebokaké ing bètèng-bètèngé raja, lan ana uga sing bakal dikuwasani urusané karajan, sing dipercaya; angger-anggeré dhéwé-dhéwé, kaya sing didhawuhaké déning raja ing tanah Yudéa.
38 Lan bab telung pamrentahan sing ditambahake menyang Yudea saka negara Samaria, supaya padha digabung karo Yudea, supaya padha dianggep dadi siji, lan ora kudu manut marang panguwasa liyane tinimbang karo Imam Agung.
39 Tumrap Ptolemais lan tanah sakiwa tengene, iku dakparingake marang ing pasucen ing Yerusalem minangka pisungsung-mligi kanggo pasucen.
40 Lan saben taun aku menehi dhuwit limalas ewu sekel saka pitungane Sang Prabu saka panggonan-panggonan kasebut.
41 Lan sakèhé keluwihan, sing ora dibayar déning para punggawa kaya mbiyèn, wiwit saiki bakal diwènèhaké kanggo gawéan Padaleman Suci.
42 Kajaba iku, dhuwit limang ewu sekel salaka, sing dijupuk saka padaleman Suci, saben taun, iku kudu dietung-etung, merga dadi kagungane para imam sing ngladèni.
43 Lan sapa waé sing ngungsi menyang Pedalemané Allah ing Yérusalèm, utawa ana ing kabébasan sing ana ing kono, lan utangé marang Sang Prabu, utawa kanggo prekara liya, kudu mardika lan kabèh sing ana ing kratonku.
44 Kanggo mbangun lan ndandani pagawean ing pasucen iku kudu diwènèhaké saka pratelané Sang Prabu.
45 Ya, lan kanggo mbangun bètèng-bètèng Yérusalèm lan ngubengi bètèng-bètèng ing sakubengé, biaya bakal diwènèhaké saka akun raja, lan uga kanggo mbangun bètèng-bètèng ing Yudéa.
46 Bareng Yonatan lan wong-wong padha krungu pangandikané mau, wong-wong mau padha ora ngajèni lan ora nampani, merga padha kèlingan marang piala kang gedhé ing Israèl. amarga dheweke wis nandhang sangsara banget.
47 Nanging Aleksander padha seneng banget, amarga dheweke dadi wong sing pisanan njaluk tentrem-rahayu karo wong-wong mau, lan wong-wong mau tansah sesambungan karo dheweke.
48 Sang Prabu Aleksander banjur padha nglumpukaké wadya-bala gedhé, banjur lereb ana ing ngarepé Demetrius.
49 Sawisé raja loro mau padha perang, wadya-balané Demetrius padha mlayu, nanging Alèksander ngetutaké panjenenganė, temah menang.
50 Panjenenganė terus perang banget nganti surup, lan ing dina iku Demetrius tiwas.

51 Sawuse mangkono Alexander ngutus utusan marang Ptolemee, ratu ing Mesir, kanthi pesen mangkene:
52 Awit aku wis teka menèh ing kratonku lan wis mapan ing dhamparé para leluhurku, lan wis nduwèni panguwasa, lan nggulingké Demetrius lan mbalèkaké negaraku.
53 Sawisé aku mèlu perang karo dhèwèké, dhèwèké lan wadya-balané padha bingung karo kita, nganti kita padha lenggah ing dhampar kratoné.
54 Mulané ayo padha gawé prejanjian, lan anakmu wadon wènèhna bojoku, lan aku bakal dadi mantunmu, lan kowé lan wong wadon mau bakal dakwènèhaké miturut kaluhuranmu.
55 Sang Prabu Ptolemee banjur mangsuli, pangandikane: “Rahayu ing dina nalika sira kondur menyang tanah leluhurira lan lenggah ing dhamparing karajan.
56 Lan saiki aku bakal nindakake kanggo sampeyan, kaya sing wis ditulis: mulane aku ketemu karo aku ing Ptolemais, supaya aku bisa ndeleng siji lan sijine; awit aku bakal nggarwa putriku karo kowe miturut kekarepanmu.
57 Ptolemée banjur metu saka Mesir karo Kléopatra anaké wadon, lan ing taun satus sawidak loro tekan ing Ptolemais.
58 Nalika Sang Prabu Aleksander ketemu karo panjenengane, banjur masrahake putrine Kleopatra, lan ngrayakake omah-omah ing Ptolemais kanthi kamulyan, kaya adat para ratu.
59 Nanging Raja Alexander wis nulis surat marang Yonatan, supaya Yonatan teka lan ketemu karo Yonatan.
60 Sawuse mangkono banjur tindak menyang Ptolemais, ing kono ketemu karo ratu loro mau, sarta padha diparingi salaka lan emas sarta salaka, sarta oleh-olehan pirang-pirang, sarta oleh sih-rahmat ana ing ngarsane.
61 Ing nalika iku ana wong Israel kang nandhang lara, wong kang uripe duraka, padha nglumpuk nglawan panjenengane, arep nudhuh, nanging Sang Prabu ora karsa miyarsakake.
62 Lan luwih saka iku, Sang Prabu ndhawuhi nyopot sandhanganė, lan nganggo sandhangan wungu.
63 Wong mau banjur didhawuhi linggih piyambakan, sarta ngandika marang para panggedhene: “Sira lungaa ndhèrèk panjenenganė menyang tengahing kutha, lan wara-wara, supaya aja ana wong kang sambat marang panjenenganė apa waé, lan aja nganti ana wong kang ngganggu dhèwèké kanthi alesan apa waé. .
64 Bareng wong-wong kang padha nggugat marang Panjenenganė, padha weruh yèn Panjenenganė kaluhurakė manut pawarta mau, sarta nganggo sandhangan wungu, banjur padha mlayu.
65 Sang Prabu banjur ngurmati panjenenganė, sarta nulis panjenenganė ana ing antarané kanca-kancanė kang utama, sarta didadèkakė patih, lan panduman ing pangwasanė.
66 Sawisė iku Yonatan bali menyang Yérusalèm kanthi tentrem lan bungah.
67 Salajengipun ing; Taun satus sawidak lima, Demetrius bin Demetrius rawuh saka Kreta menyang tanah leluhure.
68 Bareng Sang Prabu Aleksander midhanget pawarta mau, banjur sedhih, banjur bali menyang Antiokia.
69 Demetrius banjur ngangkat Apolonius dadi gubernur ing Celosyria, kang nglumpukakė wadya-bala gedhé, banjur padha kémah ana ing Jamnia, lan ngutus marang Imam Agung Yonatan, matur:
70 Kawula piyambak Paduka piyambak ingkang ngegung-egungaken kawula, saha kawula sami dipun geguyu, saha dipun cacakaken;
71 Mulané, nèk kowé pretyaya marang kekuwatanmu déwé, ayo marani awaké déwé ing ara-ara, lan ing kana ayo padha nyoba prekara iki bebarengan, awit kuwasané kutha-kutha kuwi ana ing Aku.
72 Takona lan sinaua sapa Ingsun, lan sapanunggalané kang padha mèlu kita, temah bakal padha matur marang sira, yèn sikilira ora bisa lumayu ana ing tanahé dhéwé.
73 Mulané saiki kowé ora bakal bisa nahan pasukan jaranan lan kekuwatan sing gedhé banget ing ara-ara, sing ora ana watu utawa watu, lan ora ana papan kanggo ngungsi.
74 Bareng Yonatan mireng pangandikané Apolonius mau, banjur krasa trenyuh, banjur milih wong sepuluh èwu saka Yérusalèm, ing kono ketemu Simon, saduluré, arep nulungi.
75 Panjenengané banjur masang kémahé nglawan Yopé. wong-wong saka Yope padha nutupi Panjenengane metu saka kutha, amarga Apolonius duwe pasukan garnisun ing kono.
76 Yonatan banjur ngepung kutha kono, mulané wong-wong saka kutha kono nglilani mlebu merga wedi, lan Yonatan banjur ngrebut Yopé.
77 Nalika Apolonius krungu bab iku, banjur njupuk telung ewu prajurit jaranan, karo tentara mlaku akeh, lan menyang Asdotus minangka wong lelungan, lan banjur nyeret wong menyang ing dataran. amarga duwe prajurit jaranan akeh banget, sing dipercaya.
78 Yonatan banjur ngetutaké panjenengané menyang Asdod, ing kono wadya-balané padha nglurug perang.
79 Saiki Apolonius wis ninggalaké èwu prajurit jaranan kanggo ndhelik.
80 Yonatan ngerti yèn ing mburiné ana panyawangan; amarga padha ngubengi balane lan nguncalake panah marang wong akeh, wiwit esuk nganti sore.
81 Nanging wong-wong padha mandheg, kaya sing dipréntahaké déning Yonatan, lan jarané mungsuhé padha kesel.
82 Simon banjur ngirid wadya-balané, dikon nglawan prajurit-prajurit jaranan, (amarga nunggang jaranan wis entek) sing padha bingung lan mlayu.
83 Para prajurit jaranan uga padha buyar ana ing ara-ara, padha mlayu menyang Asdod, lan menyang ing Bet-Dagon, ing padalemane brahalane, kanggo slamet.
84 Nanging Yonatan ngobong Asdod lan kutha-kutha ing sakiwa-tengené, lan dijarah-rayah; Pedalemané Dagon, karo wong-wong sing padha mlayu, diobong nganggo geni.
85 Mulané ana wong sing diobong lan dipatèni nganggo pedhang udakara wolung ewu wong.
86 Saka ing kono Yonatan budhal wadyabalané, banjur ngepung ing Askalon, ing kono wong-wong ing kutha padha metu, lan methukaké panjenengané kanthi kamulyan.
87 Sawisé mengkono Yonatan lan wadya-balané bali menyang Yérusalèm, nggawa barang jarahan.
88 Bareng Sang Prabu Aleksander midhanget prakara iku, banjur ngurmati Yonatan maneh.
89 Lan dikirimi gesper emas, minangka gunane kanggo wong-wong sing dadi getih raja, lan uga menehi Ecaron karo wates-watese.

BAB 11

1 Sang prabu ing Mesir banjur nglumpukaké wadya-bala kang gedhé, kaya wedhi kang ana ing pinggir sagara, tuwin prau-prau akèh, sarta padha budhal nganggo cidra kanggo ngrebut karajané Aleksander, lan nyawiji dadi kagunganė.
2 Mulané dhèwèké lunga menyang Spanyol kanthi rukun, bareng wong-wong ing kutha-kutha padha marani panjenengané lan ketemu karo panjenengané, amarga Raja Aleksander wis dhawuh marang wong-wong mau, amarga dhèwèké kuwi iparé.
3 Bareng Ptolemeus lumebu ing kutha-kutha, saben wong padha diaturi wadya-bala prajurit kanggo njaga.
4 Bareng wis cedhak karo Asdod, padha nedahake candhi Dagon kang wis kobong, lan Asdod dalah pangonan-pangonane kang rusak, lan mayit-mayit kang dibuwang ing njaba lan wong-wong kang diobong ing perang; amarga padha digawe tumpukan ing dalan sing arep diliwati.
5 Wong-wong mau padha nyritakaké marang raja apa waé sing ditindakaké déning Yonatan, supaya disalahké, nanging Sang Prabu meneng waé.
6 Yonatan banjur manggihi Sang Prabu kanthi kamulyan ing Yope, ing kono padha salaman lan nginep.
7 Sawuse mangkono Yonatan, bareng karo Sang Prabu tindak menyang ing kali Eleutherus, banjur bali menyang Yerusalem.

8 Sang Prabu Ptolemeus, sawuse nguwasani kutha-kutha ing pinggiring segara nganti tekan Seleukia ing pasisir sagara, banjur nggagas rancangan-rancangan kang ala marang Alexander.
9 Mulané banjur kongkonan utusan marang raja Demetrius, aturé, "Ayo padha gawé prajanjian antara kita, lan aku bakal maringi kowé anakku wadon sing diduwèni Aleksander, lan kowé bakal dadi raja ing kratoné bapakmu."
10 Amarga aku mratobat amarga aku masrahake anakku wadon marang dheweke, amarga dheweke kepengin mateni aku.
11 Mangkono pangandikane Panjenengane, amarga dheweke kepengin banget marang karajan.
12 Mulané dhèwèké njupuk anaké wadon saka Dèmetrius, lan ditinggal Aleksander, supaya sengité wong-wong mau.
13 Ptolemée banjur mlebu ing Antiokia, banjur numpangaké makutha loro ing sirahé, yaiku makutha Asia lan makutha Mesir.
14 Nalika samana Sang Prabu Aleksander jumeneng ana ing Kilikia, amarga wong-wong kang manggon ing kono padha mbalela marang dheweke.
15 Bareng Aleksander krungu bab iku, panjenengané banjur perang nglawan panjenengané.
16 Aleksander banjur ngungsi menyang tanah Arab, supaya dibela; nanging Sang Prabu Ptolemeus kaluhurake.
17 Amarga Zabdiel, wong Arab, nyuwil sirahe Alexander lan dikirim menyang Ptolemeus.
18 Sang Prabu Ptolemeus uga seda ing telung dinane, lan wong-wong kang ana ing beteng-beteng padha dipateni.
19 Kanthi mangkono, Demetrius jumeneng ratu ing taun kang kaping satus sawidak pitu.
20 Nalika samana Yonatan nglumpukaké wong-wong ing Yudéa kanggo ngrebut menara sing ana ing Yérusalèm, lan banjur gawé mesin perang kanggo nglawan kutha mau.
21 Banjur ana wong duraka, sing sengit marang bangsané dhéwé, sowan ing ngarsané raja lan ngandhani yèn Yonatan ngepung menara.
22 Bareng krungu bab iku, panjenengané nesu, lan enggal-enggal lunga menyang Ptolemais, lan nulis marang Yonatan, supaya ora ngepung menara, nanging teka lan ngomong karo panjenengané ing Ptolemais kanthi cepet.
23 Nanging Yonatan, bareng krungu bab kuwi, banjur dhawuh kanggo ngepung kutha mau.
24 Lan njupuk slaka lan emas, lan sandhangan, lan hadiah liyane liyane, lan menyang Ptolemais sowan ing ngarsane Sang Prabu, ing kono oleh sih ing ngarsane.
25 Sanadyan ana wong-wong kang duraka ing antarané wong-wong mau, padha nggugat Panjenengané,
26 Nanging Sang Prabu ndhawuhi marang panjenengane kaya kang wus ditindakake dening para leluhure, sarta kaluhurake ana ing ngarepe para mitrane kabeh.
27 Panjenengané dikukuhaké dadi imam agung lan ing sakehing pakurmatan kang biyèn, sarta diutamakaké ana ing antarané kanca-kancané kang utama.
28 Yonatan banjur nyuwun marang Sang Prabu, supaya Yudea diluwari saka pajeg, uga telung pamrentahan karo negara Samaria; lan janjiné telung atus talenta.
29 Sang Prabu banjur marengake, banjur nulis layang marang Yonatan bab kabeh iku kaya mangkene.
30 Sang Prabu Demetrius marang Yonatan, sadulure, lan marang bangsa Yahudi, kirim salam.
31 Awaké déwé ngirim salinan layang sing tak tulis marang seduluré Lasthénes bab kowé, supaya kowé weruh.
32 Raja Demetrius marang Lastenes, ramané, kirim salam.
33 Awaké déwé wis kepéngin nindakké kabecikan marang wong-wong Yahudi, sing dadi mitrané awaké dhéwé, lan netepi prajanjian karo awaké déwé, merga wong-wong kuwi apikan karo awaké déwé.
34 Mulané, kita wis ngesahaké wilayahé Yudéa, karo telung pamaréntahan Aferema, Lida lan Ramatém, sing ditambahaké menyang Yudéa saka tanah Samaria, lan kabèh sing ana hubungané karo wong-wong mau, kanggo wong-wong sing padha kurban ing Yérusalèm. tinimbang bayaran sing ditampa dening raja saben taun sadurunge saka woh-wohan lan wit-witan.
35 Dene bab-bab sanès-sanèsipun, inggih punika pisungsung prasepuluhan lan adat-istiadat ingkang kagayutaken kaliyan kula, tuwin pit-pitan uyah saha beya makutha, ingkang sampun kabayaraken dhateng kula, sadaya wau sami kula tampik supados lega.
36 Lan ora ana apa-apa sing bakal dicabut wiwit saiki nganti ing salawas-lawase.
37 Mulané saiki kowé kudu nyalin prekara-prekara iki lan diwènèhké marang Yonatan, lan didelehké ing gunung suci ing panggonan sing ketok.
38 Sawuse iku, bareng Sang Prabu Demetrius mirsa, yen nagara iku sepi ing ngarepe, lan ora ana kang nglawan marang panjenengane, banjur ngirid wadya-balane kabeh, saben wong menyang panggonane dhewe-dhewe, kejaba wong-wong manca sawatara, kang padha diklumpukake saka ing kono. Pulo-pulo kapir, mulané disengiti déning para leluhuré.
39 Kajaba iku, ana Trifon siji, sing dadi bagéan saka Aleksander sadurunge, sing weruh yen kabeh wadya-bala padha grundelan marang Demetrius, banjur lunga menyang Simalcue wong Arab sing nggedhekake Antiokhus anaké Aleksander.
40 Mulané dhèwèké nyritakké marang dhèwèké kanggo ngluwari Antiokhus sing isih enom iki, supaya dadi raja nggentosi bapakné. mangsa.
41 Sadurungé Yonatan utusan marang raja Demetrius, supaya wong-wong sing ana ing menara dibuwang metu saka Yérusalèm lan uga sing ana ing bètèng-bètèng, merga padha nglawan wong Israèl.
42 Demetrius banjur kongkonan marang Yonatan, matur, "Aku ora mung bakal nindakake iki kanggo sampeyan lan rakyatmu, nanging aku bakal ngurmati sampeyan lan bangsamu, yen ana kesempatan."
43 Mulané saiki kowé bakal tumindak apik, nèk kowé ngutus wong-wong sing nulungi aku. awit sakehing wadya-balaningsun wus sirna.
44 Sawuse mangkono Yonatan ngutus wong telung ewu kang gagah prakosa menyang Antiokhia.
45 Nanging wong-wong saka kutha kono padha nglumpuk ana ing tengah kutha, cacahé wong satus rong puluh ewu, padha arep matèni Sang Prabu.
46 Mulané Sang Prabu banjur mlayu menyang plataran, nanging wong-wong ing kutha padha njaga dalan-dalan ing kutha kono lan banjur padha perang.
47 Sang Prabu banjur nimbali wong-wong Yahudi, kang padha sowan ing ngarsane, lan padha buyar ana ing kutha kono, lan ing dina iku wong kang padha mateni ana ing kutha nganti cacahe satus ewu.
48 Ing dina iku uga padha ngobong kutha, lan ing dina iku padha ngrayah rampasan akeh, sarta ngluwari Sang Prabu.
49 Bareng wong-wong ing kutha kono padha weruh, yèn wong Yahudi wis padha ngrebut kutha mau, banjur padha suda, banjur padha ndedonga marang Sang Prabu lan nguwuh-uwuh:
50 Kawula mugi karsaa paring katentreman, saha tiyang-tiyang Yahudi mugi sampun ngantos nggempur kula lan kitha.
51 Wong-wong mau padha nguncalaké gegamané lan rukun; lan wong-wong Yahudi padha diajeni ing ngarsane Sang Prabu lan ing ngarsane kabeh wong ing karajan; banjur padha bali menyang Yérusalèm, nggawa rampasan akèh.
52 Sang Prabu Demetrius banjur lenggah ing dhampare karajan, lan nagara iku sepi ana ing ngarepe.
53 Ewadene panjenengane ora wanuh ing sakehing pangandikane, lan pisah karo Yonatan, sarta ora males ganjarane kaya kang wus ditampani, nanging gawe susahe banget.
54 Sawisé iku Trifon bali, karo Antiokhus, bocah cilik, kang jumeneng ratu lan makutha.
55 Wong-wong sing wis dibuwang Dèmetrius banjur nglumpuk nang nggoné Dèmetrius.
56 Kajaba iku, Trifon njupuk gajah-gajah lan ngalahake Antiokia.

57 Nalika samana Antiokhus nom-noman nulis surat marang Yonatan, aturé, “Kowé wis daktetepake dadi imam agung, lan kowé bakal dakangkat dadi panguwasa patang praja lan dadi mitrané raja.
58 Sawuse mangkono banjur dikirimi wadhah-wadhah emas, supaya disuguhi, sarta diparengake ngombe mas, sarta nganggo sandhangan wungu lan nganggo gesper emas.
59 Simon, seduluré, uga diangkat dadi perwira, wiwit saka tlatah Tirus nganti tekan tapel watesé Mesir.
60 Yonatan banjur metu lan ngliwati kutha-kutha ing sabrangé banyu, lan kabèh wadya-bala Siria padha nglumpuk arep nulungi panjenengané.
61 Saka ing kono dhèwèké tindak menyang Gaza, nanging wong-wong ing Gaza padha nutupi dhèwèké; Mulané banjur dikepung lan diobong nganggo geni lan dijarah-rayah.
62 Sawuse mangkono, nalika wong-wong ing Gaza padha nyuwun panyuwun marang Yonatan, banjur padha rukun karo wong-wong mau, banjur njupuk anak-anake para panggedhene dadi sandera, banjur padha dikongkon menyang Yerusalem, banjur ngliwati dhaerah menyang Damsyik.
63 Bareng Yonatan krungu yèn para panggedhené Demetrius padha teka ing Kades, ing tanah Galiléa, kanthi pangwasa gedhé, arep nundhung panjenengané saka ing tanah kono.
64 Panjenengané banjur methukaké wong-wong mau, banjur nilar Simon, saduluré, ana ing désa.
65 Simon banjur ngepung Bètsura lan nglawan kutha kono nganti suwé, banjur dikurung.
66 Nanging wong-wong mau padha kepéngin rukun karo Panjenengané, banjur diparingaké déning Panjenengané, banjur padha ditundhung saka ing kono, kuthané direbut lan diwènèhi wadya bala.
67 Anadene Yonatan lan wadya-balane padha leren ana ing sacedhake banyu Gennesar, lan ing wayah esuk padha tekan ing lebak Nasor.
68 Lah, wadya-balane wong-wong manca padha nemoni wong-wong mau ana ing ara-ara, kang padha nyedeki wong-wong mau ana ing pagunungan, banjur padha nyabrang.
69 Bareng wong-wong kang padha ndhelik padha metu saka ing panggonane lan padha perang, kabeh wong kang ana ing panunggalane Yonatan padha lumayu.
70 Satemah ora ana siji-sijia kang kari, kajaba Matatias bin Absalom lan Yudas bin Kalfi, para panggedhening wadya-bala.
71 Yonatan banjur nyuwèk-nyuwèk pangagemané lan ngunèkké bumi ing sirahé lan ndedonga.
72 Sawuse mangkono banjur bali perang, banjur padha kabur, banjur padha lumayu.
73 Bareng para punggawane kang padha keplayu weruh iki, banjur padha bali marani panjenengane, banjur dioyak-oyak nganti tekan ing Kades, nganti tekan kemahe dhewe-dhewe, lan padha leren ana ing kono.
74 Ing dina kuwi wong-wong sing ora nduwé bangsa sing dipatèni kira-kira telung ewu, nanging Yonatan bali menyang Yérusalèm.

BAB 12

1 Bareng Yonatan nyumurupi yèn wektu iku diladèni, banjur milih wong-wong mau banjur dikongkon menyang Rum, kanggo nguwatké lan nggawé kekancan karo wong-wong mau.
2 Dhèwèké uga ngirim layang marang wong Lacedémonian lan ing panggonan-panggonan liyané, kanggo tujuan sing padha.
3 Wong-wong mau nuli padha menyang ing kutha Rum lan lumebu ing senat lan matur: "Imam Agung Yonatan lan wong-wong Yahudi, padha ngutus aku nemoni kowe, supaya kowe bisa gawe kekancan karo wong-wong mau, supaya kowe padha rukun maneh karo wong-wong mau., kaya ing jaman biyen.
4 Sakwisé kuwi wong-wong Rum pada ngekèki layang marang para bupati ing ngendi-endi, supaya digawa menyang tanah Yudéa kanthi tentrem.
5 Iki salinan surat-surat Yonatan marang wong-wong Lacedémoni:
6 Imam Agung Yonatan, para pinituwa bangsa, para imam lan wong-wong Yahudi liyané, kirim salam marang sedulur-seduluré wong Lacedémoni.
7 Ing jaman biyen ana layang marang Onias, Imam Agung saka Darius, kang jumeneng ratu ana ing antaramu, kanggo mratelakake yen kowe iku sadulur-sadulurku, kaya kang kaandharake ing salinan kang katulis ing kene.
8 Nalika iku Onias matur marang utusan kang diutus kanthi hormat, lan nampani layang-layang kang isine wara-wara bab prajanjian lan paseduluran.
9 Mulané awaké déwé uga, senajan ora prelu apa-apa bab iki, kita nduwèni kitab-kitab suci ing Kitab Suci kanggo nglipur kita.
10 Nanging aku wis nyoba ngirim pesen kanggo nambah sedulur lan kanca, supaya aku ora dadi wong liya, amarga wis suwe anggonmu ngutus aku.
11 Mulané, ing dina-dina riyaya lan ing dina-dina sing apik iki, aku tansah ngéling-éling kowé ing kurban-kurban sing padha daksaosaké, lan ing pandonga, kaya sing ana ing akal, lan sing pantes kanggo mikir marang para sadulurku.
12 Kawula sami remen dhateng kamulyan Paduka.
13 Dene awakku dhewe padha nandhang kasusahan lan perang ing sakubenge, satemah para ratu ing sakubenge padha nglawan aku.
14 Nanging aku ora bakal ngrepotké kowé lan sedulur-sedulur liyané sing mèlu perang.
15 Awit saka ing swarga kita padha kaparingan pitulungan saka ing swarga, kayadene kita padha kaluwaran saka satru kita, lan mungsuh kita padha kacemplungake.
16 Mulané, aku milih Numenius anaké Antiokhus lan Antipater anaké Yason, lan padha dikirim menyang Rum, supaya kita bisa gawé rerasanan karo wong-wong mau, lan ing liga sadurungé.
17 Wong-wong mau padha dakdhawuhi marani kowé lan ngaturaké layang-layang marang kowé bab kaanané paseduluran.
18 Mulané saiki kowé kudu nduwé jawaban sing apik.
19 Iki salinan layang sing dikirim Oniares.
20 Areus, ratuné bangsa Lacedémonia, marang Imam Agung Onias, salam:
21 Ana ing tulisan, wong-wong Lacedémoni lan wong Yahudi kuwi sedulur-sedulur, lan padha tedhak-turuné Abraham.
22 Mulané, sarèhné aku ngerti bab iki, kowé kudu nulis marang aku bab kasugihanmu.
23 Kawula sami nyerat malih dhateng panjenengan, bilih raja-kaya lan barang-barang dalem punika kagungan kula, saha kagunganipun kula punika kagungan panjenengan.
24 Bareng Yonatan krungu yèn para panggedhéne Demebius teka arep nglawan panjenengané nganggo wadya-bala kang luwih gedhé katimbang mbiyèn,
25 Panjenengané budhal saka Yérusalèm lan ketemu karo wong-wong mau ana ing tanah Amati, amarga ora diparingi leren kanggo mlebu ing negarané.
26 Panjenengané banjur ngutus telik-telik menyang kémahé, sing padha bali lan ngandhani yèn wong-wong mau padha ditemtokaké ing wayah bengi.
27 Mulané, bareng srengéngé wis surup, Yonatan dhawuh marang wadya-balané supaya padha waspada lan padha gegaman, supaya sawengi-wengi padha siyaga perang.
28 Nanging bareng para mungsuh krungu yèn Yonatan lan balané wis siyap kanggo perang, banjur padha wedi lan gumeter ing sajroning atine, lan padha ngobong geni ana ing kémahé.
29 Nanging Yonatan lan kanca-kancané ora ngerti nganti ésuk, merga padha weruh lampu murub.
30 Yonatan banjur ngoyak wong-wong mau, nanging ora kecekel, amarga wis nyabrang kali Eleutherus.
31 Mulané Yonatan banjur marani wong Arab, sing jenengé wong Zabadéan, banjur dipatèni lan dijarah-rayah.
32 Sawisé iku Panjenengané nuli tindak menyang Damsyik, banjur ndlajahi nagara kono.

33 Simon uga mangkat lan ngliwati dhaerah menyang Ascalon, lan beteng-beteng ing sacedhake, saka kono nyabrang menyang Yope lan menang.
34 Merga dhèwèké krungu nèk wong-wong kuwi bakal ngulungké gedhong mau marang wong-wong sing nyekel Dèmetrius; mulane banjur masang garnisun ana ing kono kanggo njaga.
35 Sasampune punika Dane Yonatan kondur malih, tumuli nimbali para pinituwaning rakyat, tumuli rembugan kalihan wong-wong mau, bab mbangun beteng-beteng ing Yudea,
36 Lan tembok-temboké Yérusalèm ndadèkaké luwih dhuwur, lan ngedegaké gunung gedhé ing antarané menara lan kutha, kanggo misahaké kutha iku saka kutha, supaya ora ana wong sing bisa ngedol utawa tuku.
37 Sawuse mangkono banjur padha nglumpuk arep mbangun kutha iku, amarga sabagean temboke ing sisih wetan wus rubuh, lan banjur ndandani kang aran Kapenata.
38 Simon uga ngedegake Adida ing Sefela, lan dikuwataké kanthi gapura lan palang.
39 Saiki Trifon arep ngrebut karajan Asia, lan matèni ratu Antiokhus, supaya makuthané bisa dipasang ing sirahé dhéwé.
40 Nanging panjenengané wedi, yèn Yonatan ora nglilani dhèwèké, lan bakal nglawan dhèwèké. Mulané dhèwèké ngupaya cara kanggo nyekel Yonatan, supaya bisa dipatèni. Mulané banjur lunga menyang Bètsan.
41 Yonatan banjur metu nemoni panjenengané karo wong patang puluh ewu sing dipilih kanggo perang, lan tekan Bètsan.
42 Bareng Trifon weruh Yonatan teka kanthi wadya-bala kang gedhé banget, banjur ora wani nglawan dhèwèké.
43 Nanging panjenengané ditampani kanthi mulya, dipuji marang sakèhé kanca-kancané, diparingi hadiah, lan dipréntahaké marang wadya-balané supaya manut marang dhèwèké kaya déné dhéwé.
44 Yonatan banjur ngandika marang Yonatan, "Yagéné kowé ndadèkaké wong kabèh iki ngalami kasusahan gedhé, merga ora ana perang ing antara kita?
45 Mulané saiki wong-wong kuwi kongkon mulih lan piliha wong sawetara sing bakal ngladèni kowé, lan mrenea karo aku menyang Ptolemais, merga kowé bakal Dakparingaké marang kowé, uga beteng-beteng lan wadya-bala liyané lan kabèh wong sing nduwé tanggung jawab. Dene kula, kula badhe wangsul lan budhal, awit punika ingkang dados sababipun kula rawuh.
46 Mulané Yonatan precaya marang Yonatan lan nindakké apa sing dipréntahké, lan tentarané dikongkon lunga menyang tanah Yudéa.
47 Lan karo awake dhewe mung telung ewu wong, kang dikirim rong ewu menyang Galiléa, lan sewu mèlu Panjenengané.
48 Bareng Yonatan lumebet ing Ptolemais, wong-wong Ptolemais padha nutup gapurane lan dicekel, dene sakehe wong kang padha teka padha dipateni kalawan pedhang.
49 Trifon banjur ngutus wadyabala mlaku-mlaku lan wadya-bala jaranan menyang Galilea lan menyang ing Lebak Gedhe, arep numpes pasukan Yonatan kabeh.
50 Nanging bareng ngerti yèn Yonatan lan wong-wong sing padha mèlu dicekel lan dipatèni, wong-wong mau padha nglipur siji lan sijiné. lan nyedhaki bebarengan, siap kanggo perang.
51 Mulané wong-wong sing ngetutké wong-wong kuwi ngerti nèk wis siyap perang nglawan nyawané, mulané pada balik menèh.
52 Wong-wong mau kabèh padha tekan ing tanah Yudéa kanthi tentrem-rahayu, lan ana ing kono padha nangisi Yonatan lan wong-wong sing padha mèlu, lan padha wedi banget. Mulané wong Israèl kabèh padha ngadhuh-adhuh.
53 Sakehing bangsa ing sakubenge banjur padha ngupaya nyirnakake wong-wong mau, amarga padha ngucap: “Ora ana panggedhene lan ora ana kang mitulungi.

BAB 13

1 Bareng Simon krungu yèn Trifon wis nglumpukaké wadya-bala gedhé, arep nyerbu tanah Yudéa lan nyirnakaké,
2 Bareng weruh wong-wong padha gumeter lan wedi, banjur tindak menyang Yérusalèm lan nglumpukaké wong akèh.
3 Wong-wong mau padha diparingi pitutur, pangandikané, "Kowé dhéwé padha ngerti apa sing wis daktindakaké lan para sadulur-sadulurku lan kulawargané bapakku, kanggo angger-angger lan papan suci, uga perang lan kasusahan sing wis padha dakdeleng."
4 Mulané para sadulurku kabèh padha dipatèni marga saka wong Israèl, lan aku mung kari.
5 Mulané, saiki aku wis adoh banget, nèk aku kudu nylametké nyawaku ing mangsa kasusahan, merga aku iki ora ngungkuli sedulur-sedulurku.
6 Satemene Ingsun bakal males marang bangsaningSun, lan ing pasucen, lan garwa kita lan anak-anak kita, amarga kabeh bangsa padha nglumpuk arep nyirnakake kita kanthi piala.
7 Bareng wong-wong padha krungu pangandikane mau, padha urip maneh.
8 Wong-wong mau padha mangsuli kanthi sora, "Kowé bakal dadi pemimpinku nggentèni Yudas lan Yonatan sedulurmu."
9 Paduka perangi perang kawula, lan punapa kemawon ingkang Paduka dhawuhaken dhateng kawula sadaya, punika badhe kawula lampahi.
10 Sawuse mangkono panjenengane banjur nglumpukake sakehe prajurite, banjur enggal-enggal ngrampungake tembok-temboke Yerusalem, sarta ngubengi temboke.
11 Yonatan uga diutus déning Yonatan bin Absalom, karo wong-wong sing akèh banget, menyang Yopé.
12 Dadi Trifon lunga saka Ptolemaus kanthi kekuwatan gedhe kanggo nyerang tanah Yudea, lan Yonatan ana ing tahanan.
13 Nanging Simon masang tarub ana ing Adida, ing ngarepe lebak.
14 Bareng Trifon ngerti yèn Simon jumeneng nggentèni Yonatan saduluré, lan arep mèlu perang karo panjenengané, banjur ngutus utusan marang panjenengané, matur:
15 Dene Yonatan sadulurira dakcekel, iku utange dhuwit marang raja-branane Sang Prabu, bab prakara kang kaparingake marang panjenengane.
16 Mulané saiki kirimna dhuwit satus talenta selaka lan anak-anaké loro dadi sandera, supaya samangsa wis mardika, aja nganti mbalela marang kita, lan kita bakal nglilani dhèwèké lunga.
17 Sanadyan Simon ngerti yèn wong-wong mau padha ngapusi wong-wong mau, banjur ngirim dhuwit lan bocah-bocah, supaya aja nganti sengit banget marang wong akèh.
18 Sapa sing bisa ngomong: Amarga aku ora ngirim dhuwit lan bocah-bocah, mula Yonatan wis mati.
19 Sang Prabu banjur ngutus bocah-bocah lan satus talenta, nanging Trifon ora gelem nglilani Yonatan lunga.
20 Sawisé iku Trifon teka njajah tanah kono lan nyirnakaké tanah iku, ngubengi dalan kang anjog ing Adora, nanging Simon lan wadya-balané padha nglawan panjenengané ing saben panggonan, menyang ngendi waé.
21 Wong-wong sing ana ing menara padha ngirim utusan menyang Trifon, supaya enggal-enggal rawuh ing ara-ara samun lan dikirimi pangan.
22 Mulané Trifon nyiapake sakèhé wadya-bala jaranan kanggo teka ing bengi kuwi, nanging ana salju sing gedhé banget, mulané ora teka. Mulané banjur lunga menyang tanah Galaad.
23 Bareng wis cedhak karo Baskama, Yonatan dipatèni lan dikubur ana ing kono.
24 Sawuse mangkono Trifon bali menyang ing tanahe dhewe.
25 Simon banjur kongkonan njupuk balunge Yonatan sadulure lan disarekake ing Modin, kuthane leluhure.
26 Wong Israèl kabèh padha ngadhuh-adhuh banget lan nangisi dhèwèké nganti pirang-pirang dina.
27 Simon uga yasa tugu ing kuburané bapakné lan sedulur-seduluré, banjur diunggahaké ing dhuwur, nganggo watu tatahan ing mburi lan ing ngarep.

28 Kajaba iku, dheweke ngedegake piramida pitu, siji-sijine kanggo bapakne, ibune lan sadulure papat.
29 Ing kono Panjenengane yasa prakara-prakara kang licik, kang dipasangake tugu-tugu kang gedhe, lan ing tugu-tugu iku digawe sakehe gegamane minangka pangeling-eling ing salawas-lawase, sarta ing prau-prau kang ukir-ukir, supaya bisa katon dening sakehing wong kang lelayaran ing sagara..
30 Iki kuburan sing digawe ing Modin, lan isih ana nganti saiki.
31 Saiki Trifon ngapusi Antiokhus, raja enom, lan matèni dhèwèké.
32 Panjenengané banjur jumeneng ratu nggentosi panjenengané, lan mangkat dadi ratu ing Asia, lan ndadékaké bilai gedhé marang nagara.
33 Simon banjur yasa bètèng-bètèng ing Yudéa lan dikubengi menara-menara sing dhuwur, bènteng-bètèng sing gedhé, gapura-gapura lan palang-palang, sarta disimpeni pangan ing kono.
34 Kajaba iku, Simon milih wong lan ngirim menyang raja Demetrius, supaya negara kasebut kabebasan, amarga kabeh sing ditindakake Trifon mung ngrampog.
35 Sang Prabu Demetrius banjur paring wangsulan lan nulis mangkene:
36 Sang Prabu Demetrius marang Simon, imam agung, lan kancané para raja, uga marang para pinituwa lan bangsa Yahudi, kirim salam.
37 Makutha emas lan jubah abang sing kokkirim marang aku kabèh, wis padha daktampa, lan aku kabèh wis siyap gawé rukun karo kowé, lan nulis marang para punggawaku, kanggo mbeneraké kabébasan sing wis padha dakwènèhaké.
38 Lan prajanjian apa waé sing wis dakgawé karo kowé bakal tetep; lan bètèng-bètèng sing wis padha kokdèkèkaké, bakal dadi milikmu.
39 Anadene sawiji-wijining kaluputan utawa kaluputan kang nganti tekan dina iki, aku padha ngapura, lan beya makutha kang kokutangi marang aku kabeh, lan manawa ana pajeg liyane ing Yerusalem, iku ora bakal dibayar maneh.
40 Lan delengen sapa ing antaramu kang padha ketemu ana ing plataran kita, banjur padha kadhaftar, supaya tentrem-rahayu ana ing antarane kita.
41 Ing taun kang kaping satus pitung puluh, kuk para bangsa iku padha kabucal saka ing Israel.
42 Wong-wong Israèl banjur padha nulis ing piranti-piranti lan pranatané, "Ing taun kapisan Simon, Imam Agung, gubernur lan pemimpiné wong Yahudi."
43 Nalika samana Simon ngepung Gaza lan ngepung ing sakubenge; iya gawe mesin perang, ditata ing sacedhake kutha, banjur digebugi menara tartamtu, direbut.
44 Wong-wong sing ana ing mesin padha mlumpat menyang kutha. banjur ana rame banget ing kutha.
45 Wong-wong ing kutha kono nyuwèk-nyuwèk pangagemané, nuli munggah ing témbok karo bojoné lan anak-anaké, lan nguwuh-uwuh kanthi swara sora, nyuwun supaya Simon paring tentrem-rahayu.
46 Wong-wong mau padha matur, "Aja tumindaka marang aku miturut piala, nanging miturut sih-palimirmamu."
47 Mulané Simon dadi lerem marang wong-wong mau, lan ora nglawan wong-wong kuwi manèh, nanging dibuwang metu saka kutha lan ngresiki omah-omah sing ana brahala-brahala mau, banjur mlebu ing kono kanthi nyanyi lan ngucap sokur.
48 Ya, kabeh kang najis metu saka ing kono, lan wong-wong sing bakal netepi angger-anggering Toret ing kono, lan digawe luwih kuwat tinimbang sadurunge, lan ana ing kono dibangun panggonan kanggo awake dhewe.
49 Wong-wong sing ana ing menara ing Yérusalèm uga kaku, nganti ora bisa metu, ora bisa lunga menyang padésan, ora bisa tuku utawa adol, mulané padha nandhang sangsara marga saka kekurangan pangan, lan akèh wong kang padha tiwas. liwat paceklik.
50 Wong-wong mau banjur padha bengok-bengok marang Simon, nyuwun supaya Panjenengané dadi siji karo wong-wong mau. Bareng wis ditundhung saka ing kono, menara mau diresiki saka rereged.
51 Ing tanggal ping telulikur sasi kapindho, ing taun satus pitung puluh siji, padha lumebu ing kono kanthi ngucap sokur, pang-pang wit kurma, clempung, kecer, clempung, kidung lan kidung. disirnakake mungsuh gedhe saka Israel.
52 Dheweke uga netepake manawa dina iku kudu dirayakake saben taun kanthi bungah. Kajaba iku, gunung Pedalemané Allah sing ana ing sandhingé menara didadèkaké kuwat, lan manggon ana ing kono karo kanca-kancané.
53 Bareng Simon weruh yèn Yohanes, anaké, iku wong kang gagah prakosa, banjur didadèkaké panggedhéning wadya-bala. lan manggon ing Gazera.

BAB 14

1 Ing taun kang kaping sawidak rolas, Sang Prabu Demetrius nglumpukake wadya-balane lan tindak menyang ing Media kanggo njaluk pitulungan kanggo perang nglawan Trifon.
2 Nanging nalika Arsaces, ratu ing Persia lan Media, krungu, yen Demetrius wis mlebu ing wilayahe, banjur ngutus salah sawijining panggedhe supaya nyekel dheweke urip.
3 Wong mau banjur marani wadya-bala Demetrius, banjur dicekel lan digawa menyang Arsaces, kang dilebokake ing tahanan.
4 Ing tanah Yudea, salawas-lawase Simon dadi sepi; Amarga Panjenengane ngupaya kabegjaning bangsane kanthi wicaksana, nganti salawas-lawase panguwasa lan kaluhurane ndadekake senenge wong-wong mau.
5 Sarehne panjenengane iku pinunjul ing sakehing tumindake, mulane panjenengane nganggep Yope dadi papan swarga, lan mlebu menyang pulo-pulo ing sagara.
6 Lan nggedhekake watesing bangsane, lan mulihake negarane,
7 Lan nglumpukaké wong tawanan akèh banget, lan padha nguwasani Gazera, Bètsura, lan menara, sing saka ing kono disingkiraké saka samubarang najis, lan ora ana kang nglawan.
8 Wong-wong mau banjur padha nggarap lemahe kanthi tentrem, lan bumi ngetokaké wohé, lan wit-witan ing ara-ara.
9 Para wong tuwa padha linggih ana ing lurung-lurung, padha rembugan bab kabecikan, lan para nom-noman padha nganggo sandhangan kang mulya lan kaya perang.
10 Panjenengane nyawisake pangan kanggo kutha-kutha, lan dilebokake ing kutha-kutha iku sakehing praja, satemah asmane kang kaluhuran iku misuwur nganti tumeka ing wekasaning jagad.
11 Panjenengane ndadekake tentrem-rahayu ana ing tanah kono, lan wong Israel padha bungah-bungah banget.
12 Amarga saben wong lungguh ing sangisore wit anggur lan wit anjiré, nanging ora ana sing ngganggu.
13 Ing nagara kono ora ana wong siji-sijia kang kari nglawan wong-wong mau, malah para ratune padha katumpes ing wektu iku.
14 Sakliyané kuwi Panjenengané nguwatké sakèhé umaté sing wis padha asor; lan saben wong sing ngrèmèhaké angger-anggering Torèt lan wong duraka disirnakaké.
15 Dhèwèké ndadèkaké pasucen lan ndadèkaké barang-barang ing Padaleman Suci.
16 Bareng krungu ing Rum lan tekan Sparta, yèn Yonatan wis séda, wong-wong padha sedhih banget.
17 Bareng padha krungu yèn Simon, saduluré, diangkat dadi Imam Agung nggentosi panjenengané, lan nguwasani nagara lan kutha-kutha ing kono.
18 Wong-wong mau padha nulis marang Yudas lan Yonatan ana ing papan-papan tembaga, kanggo nguwataké paseduluran lan prajanjian kang padha karo Yudas lan Yonatan sadulur-saduluré.
19 Tulisan-tulisan mau diwaca ana ing ngarsané pasamuwan ing Yérusalèm.
20 Lan iki salinan surat-surat sing dikirim Lacedemonians; Para panggedhening bangsa Lacedémonia lan kuthané padha ngaturaké salam marang Simon, Imam Agung, para pinituwa lan para imam, lan para sadulur kita kabèh saka bangsa Yahudi.

21 Duta-duta kang kautus marang bangsaku padha mbuktèkaké kamulyan lan kamulyanmu marang aku kabèh;
22 Lan padha nyathet prekara-prekara sing diomongake ing dewan rakyat kanthi cara iki; Numenius anaké Antiokhus lan Antipater anaké Yason, utusané wong Yahudi, padha sowan ing ngarsané, kanggo nggawé kekancan karo aku kabèh.
23 Lan wong-wong padha seneng nglipur wong-wong mau kanthi mulya, lan salinan utusane dilebokake ing cathetan umum, supaya wong-wong ing Lacedémonian bisa ngeling-eling babagan iki. .
24 Sawuse mangkono Simon ngutus Numenius menyang Roma nggawa tameng emas gedhe bobote sewu mina, kanggo netepake prajanjian karo wong-wong mau.
25 Bareng wong-wong padha krungu, banjur padha matur: "Punapa ingkang badhe kula aturaken dhateng Simon lan para anaké?"
26 Amarga panjenengane lan para sadulure lan kulawargane kang rama wus nyantosakake Israel, lan ngusir mungsuhe saka ing kono lan ngusir kamardikane.
27 Banjur ditulis ing papan tembaga, sing dipasang ing tugu ing gunung Sion. Tanggal wolulas sasi Elul, taun kang kaping satus sawidak rolas, yaiku taun katelune Simon, Imam Agung,
28 Ing Saramel, ing pasamuwan gedhe para imam lan rakyat, para panggedhening bangsa lan para pinituwa ing negara, kabeh iki dilaporake marang kita.
29 Sarehne ing nagara kono kerep ana peperangan, mulane Simon bin Matatias, saka turune Yarib, karo para sadulure, padha ngrusak awake dhewe lan nglawan mungsuh. bangsane padha ngluhurake bangsane.
30 (Awit sawuse iku Yonatan, sawise nglumpukake bangsane lan dadi imam agung, banjur katambahake marang bangsane.
31 Mungsuh-mungsuhe padha siyap-siyap nglurugi nagarane, arep dirusak lan dicekel tangan ing pasucen.
32 Ing nalika iku Simon jumeneng perang kanggo bangsane, lan ngentekake akeh bandhane dhewe, lan nggegirisi para prawira ing bangsane lan menehi upah.
33 Kutha-kutha ing Yudéa uga dikuwataké, bebarengan karo Bètsura, sing ana ing tapel watesé Yudéa, panggonané gegamané mungsuh; Nanging ing kono Panjenengané ngedegaké pasukan wong Yahudi.
34 Kajaba iku Panjenengane mbentengi Yope, kang dumunung ing sacedhake segara, lan Gazera, ing tapel wates karo Asdod, panggonane mungsuh sadurunge, nanging wong-wong Yahudi padha dilebokake ana ing kono, lan padha diparingi sakehing barang-barang kang trep kanggo lesan.)
35 Mulané wong-wong pada ngrungokké lelakoné Simon, lan Dèkné ngira bakal nggawa bangsané, dadi gubernur lan pangareping imam, awit Dèkné wis nindakké kuwi mau kabèh, lan kanggo kaadilan lan iman sing ditindakké kanggo bangsané. lan kanggo iku dheweke ngupaya kanggo ngluhurake umate.
36 Awit ing jamané, prekara-prekara sing ana ing tangané, mulané wong-wong sing ora nduwé bangsa dibuwang metu saka negarané, lan uga wong-wong sing manggon ing kuthané Dawud ing Yérusalèm, sing wis gawé menara kanggo awaké dhéwé, sing metu saka kono lan najisaké. kabeh bab pasucen, lan akeh gawe piala ing panggonan suci.
37 Nanging wong-wong Yahudi dipanggoni ing kono. lan dikuwatake kanggo kaslametane negara lan kutha, lan tembok Yerusalem dibangun.
38 Dhèwèké uga dikukuhaké déning Raja Demetrius dadi imam agung miturut prekara-prekara mau.
39 Dhèwèké didadèkké kanca-kancané lan dihormati banget.
40 Merga dhèwèké krungu kabar, nèk wong Rum wis ngarani wong-wong Yahudi dadi kanca lan kanca-kancané lan sedulur-seduluré. lan wong-wong mau wis nampani utusane Simon kanthi hormat;
41 Uga wong-wong Yahudi lan para imam padha seneng Simon dadi gubernur lan Imam Agung ing salawas-lawase, nganti ana nabi sing setya jumeneng.
42 Sakliyané kuwi, dhèwèké bakal dadi komandhané, lan nguwasani pasucen, ditugasi ngwasani pakaryané, lan ngwasani negara, gegaman lan bètèng-bètèng; papan suci;
43 Kajaba iku, saben wong kudu dituruti, lan kabeh tulisan ing negara kasebut kudu digawe atas asmane, lan kudu nganggo sandhangan wungu lan nganggo emas.
44 Uga supaya ora ana wong siji-sijia utawa para imam sing nerak prekara-prekara mau, utawa mbantah pangandikané, utawa nglumpukaké pasamuwan ing negara tanpa wong, utawa nganggo sandhangan wungu, utawa nganggo gelang. emas;
45 Lan sing sapa nglakoni liya, utawa nglanggar samubarang iki, iku kudu diukum.
46 Mulané kabèh wong pada seneng karo Simon lan nindakké apa sing wis diomongké.
47 Simon banjur kepéngin dadi imam agung, komandan lan gubernur wong Yahudi lan para imam, lan kanggo mbela wong kabèh.
48 Wong-wong mau banjur dhawuh supaya tulisan iki diselehake ing meja-meja tembaga, lan dipasang ing kompas ing papan suci ing papan sing katon katon;
49 Uga supaya salinané kudu disimpen ing pethi pisungsung, supaya Simon lan anak-anaké bisa duwe.

BAB 15

1 Kajaba iku, Sang Prabu Antiokhus bin Demetrius ngirim layang saka pulo-pulo ing sagara marang Simon, imam lan panggedhene wong Yahudi, lan marang wong kabeh;
2 Iki isiné: Raja Antiokhus marang Simon, imam agung lan raja bangsané, lan marang wong-wong Yahudi, salam.
3 Merga ana wong-wong sing nandhang lara larane wis ngrebut kratoné para leluhurku, mulané aku arep nglawan negarané, supaya aku bisa mbalèkaké karajané kaya sing wis tuwa, lan banjur nglumpukaké tentara manca akèh lan nyawisaké kapal-kapal perang. perang;
4 Ingsun uga arep nglangkungi nagara iku, supaya Ingsun males marang wong-wong kang padha nyirnakake kutha iku, sarta ngrusak kutha-kutha ing karajan iku.
5 Mulané, saiki aku nyantosakaké marang kowé kabèh pisungsung sing diparingaké déning para ratu sadurungé aku marang kowé, lan apa waé sing diparingaké marang kowé.
6 Kowé uga Dakparingi idin kanggo nggawé prangko dhéwé kanggo negaramu.
7 Lan bab Yérusalèm lan Padaleman Suci, padha mardika; lan sakehing gegaman kang wus sira gawe, lan beteng-beteng kang sira gawe, sarta sira simpen ana ing tanganira, iku katetepna ana ing sira.
8 Lan manawa ana apa-apa, utawa bakal kedaden, amarga saka Sang Prabu, mugia panjenengan kaapunten wiwit ing samangke ing salawas-lawase.
9 Salajengipun, manawi kawula sampun pikantuk karajan, kawula badhe ngurmati Paduka, bangsa Paduka tuwin padaleman Paduka, kanthi pakurmatan ingkang ageng, supados kaluhuran Paduka punika misuwur ing salumahing bumi.
10 Ing taun kang kaping satus sawidak patbelas, Antiokhus tindak menyang ing nagarane para leluhure.
11 Mulané, dioyak-oyak déning raja Antiokhus, dhèwèké mlayu menyang Dora, sing ana ing pinggir segara.
12 Awit Panjenengané mirsa yèn dhèwèké sanalika ngalami kasusahan, lan wadya-balané wis ninggal dhèwèké.
13 Sawisé iku Antiokhus ngepungaké kémah nglawan Dora, karo wong siji-sijiné prajurit jaranan satus rong puluh ewu lan prajurit jaranan wolung ewu.
14 Bareng wis ngubengi kutha iku lan ngubengi prau-prau kang cedhak karo kutha kang ana ing pinggiring sagara, banjur ngremuk kutha iku lumantar dharatan lan segara, nganti ora ana wong siji-sijia kang diparengake metu utawa mlebu.
15 Nalika semana Numenius lan kanca-kancané teka saka Roma, nggawa layang marang para raja lan negara; ing kono ana tulisan iki:

16 Lukius, konsulé wong Rum marang raja Ptoleméus, salam.
17 Para utusane wong Yahudi, kanca-kanca lan kanca-kancaku, padha sowan ing ngarsaningsun, supaya kita bisa gawe maneh paseduluran lan paseduluran kang lawas, kang diutus dening Imam Agung Simon lan saka bangsa Yahudi.
18 Wong-wong mau padha nggawa tamèng emas regané sewu mina.
19 Mulané awaké déwé mikirké nèk awaké déwé nulis surat marang raja-raja lan negara-negara, supaya aja ditindakké lan aja nglawan wong-wong kuwi, kutha-kuthané utawa negara-negarané, lan aja ditulungi mungsuhé.
20 Aku uga nganggep tamengé wong-wong kuwi apik.
21 Mulané, nèk ènèng wong sing lara lara sing ngungsi saka negarané nang nggoné kowé, wong-wong kuwi masrahké marang Simon, Imam Agung, supaya diukum miturut hukumé dhéwé.
22 Iki uga ditulis kanggo Sang Prabu Demetrius, lan Atalus, kanggo Ariarathes lan Arsaces,
23 Lan kanggo kabeh negara lan menyang Sampsames, lan Lacedemonians, lan kanggo Delus, lan Myndus, lan Sicyon, lan Karia, lan Samos, lan Pamfilia, lan Likia, lan Halicarnassus, lan Rodus, lan Aradus, lan Kos, lan Side , lan Aradus, lan Gortina, lan Knidus, lan Siprus, lan Kirene.
24 Salinan mau banjur ditulis marang Simon, Imam Agung.
25 Ing dina kapindho, Sang Prabu Antiokhus ngenggoni kémah nglawan Dora, terus-terusan nyerang Dora lan nggawé mesin-mesin, supaya Trifon ditutup, nganti ora bisa metu utawa mlebu.
26 Nalika samana Simon ngutus wong rong ewu pilihan kanggo nulungi. salaka lan emas, lan akeh gegaman.
27 Nanging Panjenengané ora gelem nampani wong-wong mau, nanging nglanggar kabèh prajanjian sing wis dianakaké karo Panjenengané sadurungé, lan dadi asing kanggo dhèwèké.
28 Salajengipun panjenenganipun ngutus Atenobius, salah satunggaling kancanipun, supados rembugan kaliyan panjenenganipun, mangkene: “Kowe padha ngempet Yope lan Gazera; karo menara sing ana ing Yerusalem, yaiku kutha-kutha ing karajanku.
29 Wates-watese wus padha sira sirnakake lan sira gawe cilaka gedhe ing tanah kono, sarta sira padha nguwasani papan-papan ing Kratoning Sun.
30 Mulané saiki, kutha-kutha sing wis padha kokrebut, lan upeti-buset saka panggonan-panggonan sing wis padha kokkuwasani, padha uculaké ing sajabaning tapel watesé Yudéa.
31 Utawa aku wènèhna dhuwit limang atus talenta kanggo aku; lan kanggo cilaka kang padha sira lakoni, apadene pajeg ing kutha-kutha liyane limang atus talenta;
32 Atenobius, kancané Sang Prabu, rawuh ing Yérusalèm, bareng weruh kaluhurané Simon lan lemari sing isiné piring emas lan slaka, lan para abdiné sing akèh banget, banjur nggumun, banjur nyritakaké pangandikané Sang Prabu.
33 Simon tumuli mangsuli, pangandikane: "Kawula mboten sami ngrebut tanahipun tiyang sanes, utawi ndarbeni tanahipun tiyang sanes, namung tanah pusakanipun para leluhur kita, ingkang sampun dipun darbeni dening satru kita kanthi salah."
34 Mulané, awaké déwé nduwé kesempatan, nduwèni warisan leluhur kita.
35 Lan sanadyan kowe njaluk marang Yope lan Gazera, sanadyan padha gawe piala gedhe kanggo wong ing negara kita, nanging kita bakal menehi sampeyan satus talenta kanggo wong-wong mau. Ing kene Athenobius ora mangsuli sakecap;
36 Nanging banjur bali menyang ngarsané Sang Prabu kanthi duka lan nyritakaké marang panjenengané bab pangandikané lan bab kaluhurané Simon, lan kabèh sing dideleng, mulané Sang Prabu duka banget.
37 Sakwisé kuwi, Trifon lunga sangka kapal menyang Ortosias.
38 Sang Prabu banjur njumenengake Cendebeus dadi panggedhening pasisir segara, sarta maringi wadya-bala jaranan lan prajurit mlaku.
39 Lan dhawuh supaya pindhah tentarané menyang Yudéa; uga didhawuhi mbangun Cedron lan mbentengi gapura lan perang nglawan rakyat. Nanging Sang Prabu piyambak ngoyak Trifon.
40 Dadi Cendebeus teka ing Jamnia lan wiwit ngganggu wong-wong mau lan nyerang Yudea lan nyekel wong-wong mau lan mateni wong-wong mau.
41 Sawisé mbangun Kédrou, panjenengané nuli nunggangi prajurit jaranan lan wadya-bala mlaku, supaya padha metu saka ing dalan menyang tanah Yudéa, kaya sing didhawuhaké déning raja.

BAB 16

1 Yohanes banjur minggah saka Gazera lan nyritakaké marang Simon, bapakné, apa sing ditindakaké déning Cendebéus.
2 Mulané Simon nimbali anaké loro sing mbarep, yaiku Yudas lan Yohanes, lan kandha marang wong-wong mau: Aku lan sedulur-sedulurku lan brayaté bapakku, wiwit cilik nganti saiki wis perang nglawan mungsuh Israèl; lan prekara-prekara sing wis saya makmurake ing tangan kita, nganti asring kita ngluwari Israel.
3 Nanging saiki aku wis tuwa, lan kowé, marga saka sih-kadarmané Allah, wis cukup umur.
4 Banjur milih saka negara rong puluh ewu prajurit karo prajurit jaranan, kang mangkat menyang Kendebeus, lan wengi iku leren ing Modin.
5 Bareng esuke padha wungu lan lumebu ing lebak, lah ing kono ana wadya-bala gedhe, prajurit mlaku lan nunggang jaranan, nanging ana kali ing antarane wong-wong mau.
6 Panjenengane lan balane banjur padha leren ana ing ngarepe, lan bareng weruh yen wong akeh padha wedi nyabrang kali, banjur nyabrang dhisik dhewe, nuli wong-wong kang padha weruh dheweke banjur nyabrang.
7 Sawuse mangkono banjur dibagi-bagi marang wadya-balane, lan prajurite nunggang jaran ana ing satengahe wadya-bala kang mlaku, amarga pasukan jaranan mungsuh akeh banget.
8 Wong-wong mau banjur ngunèkaké trompèt suci, lan Kéndebéus lan wadya-balané padha kabur, nganti akèh wong sing dipatèni, lan kekarèné padha lumebu ing bètèng.
9 Nalika samana Yudas sadulure Yohanes padha tatu. Nanging Yohanes tetep ngetutké wong-wong mau, nganti tekan ing Kédron, sing yasané Kéndebéus.
10 Wong-wong mau banjur mlayu nganti tekan menara-menara ing ara-ara ing Asdod; mulané diobong nganggo geni, nganti mati kira-kira rong ewu wong. Sakwisé kuwi dhèwèké bali menyang tanah Yudéa kanthi slamet.
11 Kajaba iku, ana ing Lebak Yerikho, Ptolemeus bin Abubus dadi perwira, lan dhuwit perak lan emas akeh banget.
12 Awit Dèkné kuwi mantuné Imam Gedé.
13 Mulané, dhèwèké nduwèni atiné, dhèwèké mikir arep ngrebut negarané, mulané banjur mbujuk Simon lan anak-anaké kanggo nyirnakaké wong-wong mau.
14 Saiki Simon tindak menyang kutha-kutha ing padesan lan ngati-ati supaya padha tata-tata. Nalika iku panjenengane tindak menyang Yerikho karo para putrane, yaiku Matatias lan Yudas, ing taun kang kaping satus pitulas, ing sasi kasewelas, kang aran Sabat.
15 Ana ing kono putrane Abubus nampani wong-wong mau kanthi culika menyang gedhong cilik, kang aran Dokus, kang yasa, banjur nganakake bujana gedhe, nanging ana wong kang ndhelikake ana ing kono.
16 Bareng Simon lan anak-anaké padha ngombé akèh-akèhé, Ptolemée lan para balané banjur padha ngadeg lan njupuk gegaman, nuli nemoni Simon menyang ing papan bujana, banjur dipatèni karo anaké loro lan abdiné sawetara.
17 Kang mangkono iku Panjenengané nindakaké cidra kang gedhé, lan males kabecikan kang ala.
18 Ptolemee banjur nulis prekara-prekara mau lan ngutus marang Sang Prabu, supaya diutus wadyabala kanggo nulungi panjenengane, sarta ngluwari nagara lan kutha-kuthane.
19 Dhèwèké uga ngutus wong-wong liyané menyang Gazera kanggo matèni Yohanes, lan ngirim surat marang para panggedhéwan supaya diwènèhi slaka, emas lan ganjaran.

20 Wong-wong liyané uga dikongkon nyekel Yérusalèm lan gunungé Gréja Gedé.
21 Ana wong sing mlayu menyang Gazera lan ngandhani Yohanes nèk bapakné lan sedulur-seduluré wis dipatèni.
22 Bareng krungu bab iku, Panjenengané kagèt banget; amarga dheweke ngerti yen wong-wong mau arep ngusir dheweke.
23 Anadene kekarene lelakone Nabi Yokanan, perang-perangane, lan panggawe-panggawe kang prayoga, apadene anggone mbangun tembok-temboke, lan panggawene,
24 Lah, iki wis katulisan ing babad kaimamané, wiwit nalika panjenengané jumeneng imam agung sawise kang rama.

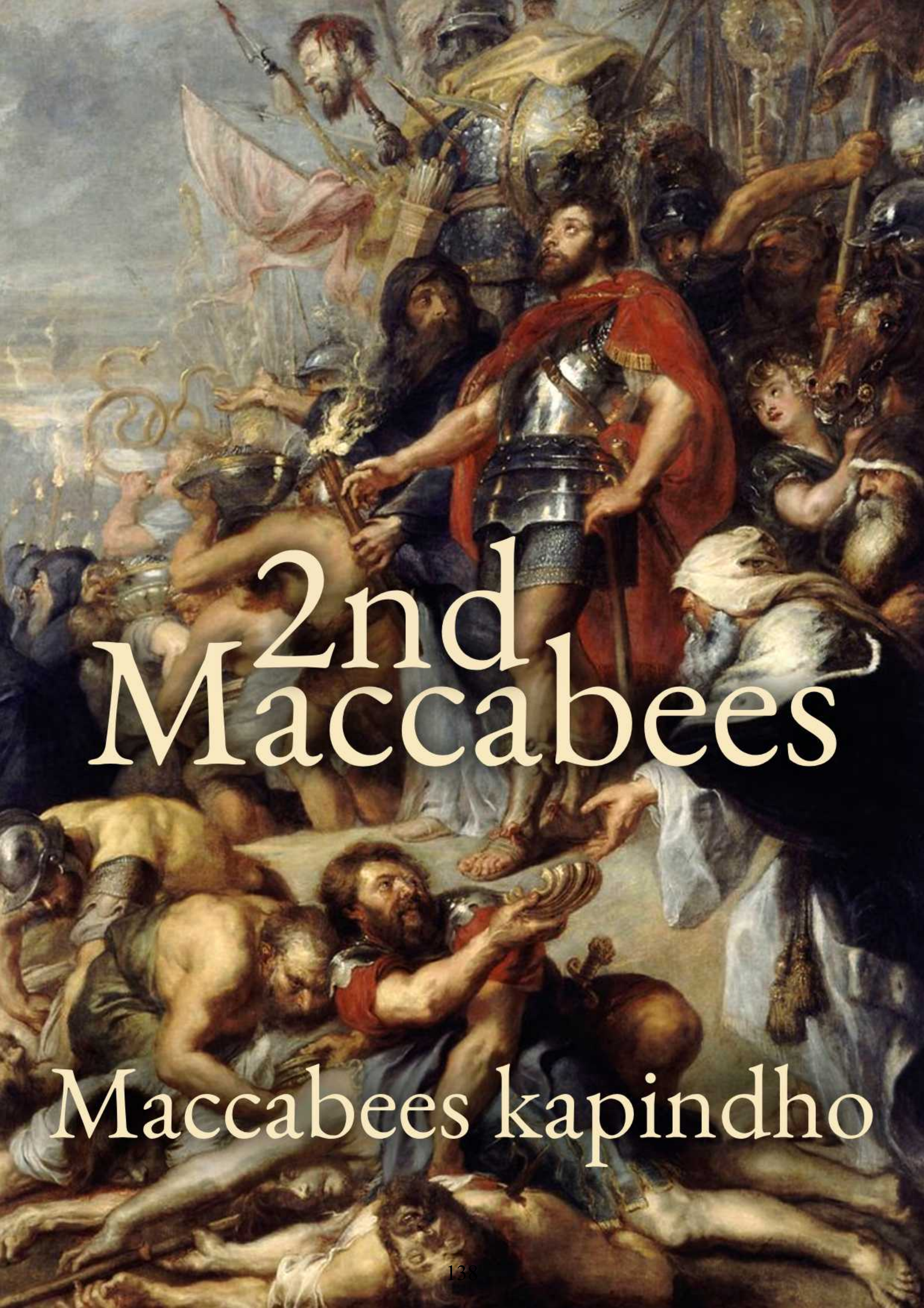

2nd Maccabees

Maccabees kapindho

BAB 1

1 Para sedulur, wong-wong Yahudi ing Yérusalèm lan ing tanah Yudéa, padha nyuwun marang para sadulur, para wong Yahudi ing tanah Mesir, slamet lan tentrem rahayu.
2 Muga-muga Gusti Allah mberkahi kowé, lan elinga marang prejanjiané karo Abraham, Iskak lan Yakub, para abdiné sing setya;
3 Lan paringana ati marang kowé kabèh kanggo ngabdi marang Panjenenganė, lan nglakoni kersané, kanthi kendel lan kendel;
4 Lan padha mbukaka atimu ing angger-angger lan dhawuhe, lan paring tentrem-rahayu marang kowe.
5 Lan rungokna pandongamu, lan dadi siji karo kowé, lan aja nganti ninggal kowé ing wektu kasusahan.
6 Saiki awaké déwé nang kéné ndedonga kanggo kowé.
7 Nalika Demetrius jumeneng ratu, ing taun satus sawidak sanga, aku, wong Yahudi, nulis marang kowe, nalika ana ing kasangsaran kang abot ing taun-taun iku, wiwit nalika Yason lan kanca-kancane padha mbalela saka ing tanah suci lan karajan,
8 Lan ngobong emper lan ngwutahake getih wong sing ora salah; Aku uga nyaosaké kurban lan glepung gandum, lan padha nyumupaké damar lan rotiné.
9 Lan saiki kowé padha netepi riyaya Kémah Suci ing sasi Kasleu.
10 Ing taun kang kaping satus wolung puluh wolu, wong-wong ing Yérusalèm lan ing Yudéa, uga para Pradata Agama lan Yudas, padha kirim salam lan kaslametan marang Aristobulus, bendarané Sang Prabu Ptoléméus, kang kagolong saka golonganing imam kang dijebadi. wong Yahudi sing ana ing Mesir:
11 Santukan Ida Sang Hyang Widi Wasa sampun ngluputang iraga saking bebaya ageng, kita sami ngaturang panuwun sarwi majeng ring Ida Sang Hyang Widi Wasa.
12 Wong-wong sing padha perang ana ing kutha suci padha dibuwang metu.
13 Amarga nalika panggedhene tekan ing Persia, lan wadya-balane kang katon ora bisa dikalahake, padha dipateni ana ing Pedalemané Nanea marga saka cidrané para imam Nanea.
14 Amarga Antiokhus, kaya-kaya arep omah-omah, lan kanca-kancané padha teka ing kono, arep nampani dhuwit kanthi jeneng mas kawin.
15 Bareng para imam ing Nanea wis padha mangkat, banjur mlebu ing kompas Padaleman Suci karo rombongan cilik, padha nutup Padaleman Suci nalika Antiokhus lumebet.
16 Wong-wong mau nuli mbukak lawang payon, banjur mbenturi watu kaya bledheg, nuli dipateni dening panggedhene, dikethok-kethok, sirahe dipateni lan diuncalake marang wong-wong sing ana ing njaba.
17 Pinujia Allah kita ing samubarang kabèh, sing wis ngluwari wong duraka.
18 Mulané, saiki aku kabèh wis arep nggawé sesuci Pedalemané Allah ing tanggal lima limo sasi Kasleu, aku ngira prelu nresnani kowé bab kuwi, supaya kowé uga bisa ngrayakké kuwi, kaya riyaya Kémah Suci lan Riyaya Kémah Suci. geni, sing diwenehake marang kita nalika Neemias nyaosake kurban, sawise dheweke yasa Padaleman Suci lan misbyah.
19 Amarga nalika leluhur kita padha diirid menyang ing Pèrsia, para imam kang padha ngabekti, padha ngobong geni mesbèh mau kanthi dhelik-dhelikan, banjur didhelikake ana ing guwa-guwa kang ora ana banyuné, ing kono padha dijaga kanthi aman, nganti panggonan mau ora diweruhi. kabeh wong lanang.
20 Sawuse pirang-pirang taun, bareng Gusti Allah ngersakake, Neemias, kang diutus dening ratu ing Persia, ngutus turune para imam kang ndhelikake iku nganti geni, nanging bareng padha nyritakake, ora ana geni, nanging banyu kendel. ;
21 Banjur padha didhawuhi narik lan nggawa; lan nalika kurban diselehake, Neemias dhawuh marang para imam supaya nyiram kayu lan barang-barang sing dilebokake ing kono karo banyu.
22 Sasampune punika sampun kalaksanayang, tur sampun dumugi titiange srengéngé sampun sumorot, ingkang sadèrèngipun ndhelik ing méga, wonten latu ageng murub, satemah tiyang sami gumun.
23 Para imam banjur padha ndedonga nalika kurban sembelehan, aku kandha, para imam lan wong-wong liyane, Yonatan sing miwiti lan liyane padha mangsuli, kaya Neemias.
24 Lan pandonga iki cara iki; Dhuh Pangéran, Pangéran Allah, ingkang nitahaken samukawis, ingkang ajrih lan santosa, ingkang adil, ingkang welas asih, sarta ratu ingkang tunggal saha welas asih.
25 Mung siji-sijine kang maringi samubarang, mung siji-sijine, kang mahakuwasa lan langgeng, Panjenengane kang ngluwari Israel saka ing sakehing kasusahan, kang wis milih para leluhure lan nucekake wong-wong mau.
26 Tampanana kurban sembelehan kanggo kabeh umat Paduka Israel, lan simpenen bageanmu dhewe lan sucina.
27 Klumpukna wong-wong sing padha buyar saka ing antaraku, ngluwari wong-wong sing ngladèni ing antarané para bangsa, delengen wong-wong sing diremehake lan disengiti, lan muga-muga para bangsa ngerti nèk kowé kuwi Gusti Allahku.
28 Wong kang nindhes kita padha paukuman, lan anggon kita nindakake piala.
29 Umat Paduka tanduraken malih wonten ing papan Paduka ingkang suci, kados ingkang kapangandikakaken déning Musa.
30 Para imam banjur padha ngidungaké masmur.
31 Bareng kurban sembelehan wis entek, Neemias dhawuh supaya banyu kang kari diwutahake ing watu-watu gedhe mau.
32 Bareng wis rampung, ana geni murub, nanging padha sirna marga saka cahya kang sumorot saka ing misbyah.
33 Bareng prakara iki diweruhi, ratu ing Pèrsia dikabari, yèn ing panggonan sing didhelikake dening para imam sing digawa lunga, ana banyu katon, lan Neemias wis nyucekake kurban-kurban mau.
34 Sawuse mangkono Sang Prabu banjur ngubengi panggonan mau, banjur nyucekake panggonan mau.
35 Sang Prabu banjur mundhut pisungsung akèh, banjur diparingaké marang wong-wong sing bakal diparingaké.
36 Neemias ngarani bab mau Naftar, sing tegesé resik, nanging akèh wong ngarani Neftar.

BAB 2

1 Ana ing kitab-kitab, nabi Yérémy ndhawuhi wong-wong sing padha kaboyongan, supaya padha njupuk saka geni, kaya sing wis diwedharake.
2 Lan manawa nabi, sawise menehi hukum marang wong-wong mau, supaya aja lali marang dhawuhe Pangeran Yehuwah, lan aja nganti kesasar ing pikirane, nalika ndeleng reca-reca salaka lan emas, kanthi perhiasan.
3 Lan karo pitutur-pitutur liyané kang kaya mangkono iku Panjenenganė paring pitutur marang wong-wong mau, supaya angger-anggering Torèt aja nganti ilang saka ing atiné.
4 Ing tulisan iku uga kaandharake, yen Nabi wis dielingake dening Gusti Allah, banjur dhawuh marang Tarub Suci lan Pethi, nalika tindak menyang gunung, ing kono Nabi Musa minggah, lan ndeleng pusakane Gusti Allah.

5 Bareng Yérémy tekan mrana, panjenengané nemu guwa sing guwa kosong, ing kono dilebokaké Kémah Suci, pethi lan misbyah dupa, lan lawangé ditutup.
6 Wong-wong sing ngetutké Dèkné terus teka kanggo njlèntrèhké dalané, nanging ora ketemu.
7 Bareng Yeremia ngerti, banjur nyalahake wong-wong mau, pangandikane: "Panggonan iku bakal ora dingerteni nganti tekan wektune Gusti Allah nglumpukake umate maneh lan bakal nampa sih-rahmat."
8 Ida Sang Hyang Widi Wasa lakar nyinahang prakawis punika, samaliha kamulyane Ida Sang Hyang Widi Wasa sane kabaos, miwah mega sane sampun kapaicayang ring Dane Musa, miwah kaya rikala Ida Sang Prabu Salomo ngersaang genah punika kasucen.
9 Uga dikabaraké, yèn Panjenengané kang wicaksana nyaosaké kurban panyuwunan lan ngrampungaké Padaleman Suci.
10 Kayadene nalika Nabi Musa ndedonga marang Pangeran Yehuwah, ana geni tumurun saka ing swarga, numpes kurban-kurban sembelehan;
11 Nabi Musa banjur ngandika, "Kurban pangruwating dosa iku ora kena dipangan, mula banjur diobong."
12 Mulane Sang Prabu Suleman ngetutake wolung dina iku.
13 Bab sing padha uga kacarita ing tulisan-tulisan lan katranganè Neemias; lan carane dheweke ngedegake perpustakaan nglumpukake lelakone para ratu, lan para nabi, lan Sang Prabu Dawud, lan layang-layange para ratu bab peparing suci.
14 Mangkono uga Yudas kang padha nglumpukaké sakehing barang kang ilang marga saka perang kita, lan padha tetep ana ing antara kita.
15 Mulané, nèk kowé butuh, kirima wong-wong sing digawa nang nggonmu.
16 Dadiné awaké déwé saiki arep ngrayakké sesuci, awaké déwé wis nulis surat marang kowé, lan kowé bakal nglakoni sing apik, nèk kowé pada netepi dina kuwi.
17 Kita uga ngarep-arep, manawa Gusti Allah, sing wis ngluwari kabeh umate, lan menehi warisan, Kraton, imam, lan papan suci.
18 Kaya kang wus kaprasetyakake ana ing angger-anggering Toret, bakal enggal-enggal melasi kita lan bakal nglumpukake kita saka ing sakehing nagara ing sangisoring langit menyang ing panggonan kang suci, amarga Panjenengane wus ngluwari kita saka ing kasangsaran kang gedhe lan nucekake panggonan iku.
19 Saiki bab Yudas Makabéus lan sedulur-seduluré, lan bab sesuci Pedalemané Allah sing gedhé lan nyembahaké misbyah.
20 Lan perang nglawan Antiokhus Epiphanes lan Eupator putrane,
21 Lan pratandha-pratandha kang nyata saka swarga marang wong-wong kang padha tumindak becik kanggo ngluhurake agama Yahudi, satemah, mung sathithik, wong-wong iku padha ngalahaké nagara kabèh, lan ngoyak wong-wong kang padha biadab.
22 Mulané padaleman mau diuripké manèh, sing kondhang ing sak ndonya, lan kutha kuwi dibébaské, lan netepi angger-angger sing bakal diturunké, mulané Yéhuwah nduwé sih-rahmaté marang wong-wong kuwi.
23 Kabeh iki, aku ngomong, sing wis diwulangake dening Yason saka Kirene ing limang buku, kita bakal nyoba kanggo nyimpulake ing siji jilid.
24 Merga nimbang-nimbang cacahé sing ora ana watesé, lan angèlé sing dikarepké kanggo nliti crita-crita mau, kanggo macem-macem perkara,
25 Kita padha ngati-ati, supaya wong sing maca bisa seneng, lan wong sing pengin ngeling-eling, bakal gampang, lan supaya kabeh wong sing diwaca bisa entuk bathi.
26 Mulané kanggo awaké déwé, sing wis nindakké tugas sing nglarani iki, ora gampang, nanging mung kringet lan nonton;
27 Kayadéné wong kang nyawisaké pésta lan nggolèki kauntungané wong liya, iku ora gampang, nanging kanggo nyenengaké wong akèh, kita bakal padha nandhang sangsara gedhé iki kanthi bungah;
28 Ninggalake kanggo penulis nangani saben tartamtu, lan makarya kanggo tindakake aturan abridgement.
29 Sabab kayadene wong kang gawe omah anyar, kudu ngurusi kabeh bangunan; Nanging sing sapa arep ngecet lan ngecet, kudu ngupayakake barang-barang sing cocog kanggo hiasane.
30 Kanggo ngadeg ing saben titik, lan nliti samubarang kabeh, lan kepengin weruh ing rinci, iku kagungane pangarang pisanan crita.
31 Nanging kanggo nggunakake ringkes lan ngindhari karya sing akeh, iku kudu diwenehake marang sing bakal nggawe ringkesan.
32 Ing kene kita bakal miwiti crita: mung nambahake apa sing wis diomongake, yaiku bodho yen nggawe prolog sing dawa, lan cekak ing crita kasebut.

BAB 3

1 Nalika kutha suci mau dienggoni kanthi tentrem-rahayu, lan angger-anggering Torèt katindakaké kanthi becik, marga saka pangibadahé Imam Agung Onias lan sengit marang piala,
2 Kedaden, malah para raja dhewe padha ngurmati panggonan, lan nggedhekake candhi kanthi hadiah sing paling apik;
3 Satemah Seleukus, wong Asia, saka pametune dhewe, nempuh kabeh biaya kanggo ngladeni kurban.
4 Nanging Simon salah siji saka taler Benyamin, sing diangkat dadi gubernur ing Padaleman Suci, padha nesu karo Imam Agung babagan kerusuhan ing kutha.
5 Bareng ora bisa ngalahake Onias, banjur digawa menyang ngarsane Apolonius bin Traseas, kang nalika iku dadi gubernur ing Celosyria lan Fenisia.
6 Lan padha nyritakaké yèn bandha ing Yérusalèm kebak dhuwit sing ora ana watesé, nganti akèh kasugihané, sing ora diwènèhaké kanggo kurban-kurbané, ora kaétung, lan kabèh bisa digawa menyang kratoné raja. tangan.
7 Bareng Apolonius sowan ing ngarsané Sang Prabu, sarta nyritakaké dhuwit sing dikandhakake marang panjenengané, Sang Prabu milih Héliodorus, bendaharané, sarta didhawuhi nggawa dhuwit mau.
8 Heliodorus banjur tindak; ing werna ngunjungi kutha Celosyria lan Phenice, nanging pancen kanggo nepaki maksud raja.
9 Bareng wis tekan ing Yérusalèm, banjur ditampani déning Imam Agung ing kutha kono kanthi krama, banjur nyritakaké apa sing diwènèhaké marang dhuwit mau, lan ndangu apa sebabé tekané, lan takon apa iki bener.
10 Imam Agung tumuli ngandika marang Panjenengané, yèn ana dhuwit kang katumpukaké kanggo ngluwari para randha lan bocah lola.
11 Lan sawetara iku kagungane Hirkanus bin Tobias, wong kang pinunjul, lan ora kaya Simon duraka sing disalahake: gunggunge kabeh patang atus talenta salaka lan rong atus emas.
12 Lan ora mokal manawa wong-wong mau padha nglakoni kaluputan kang kaya mangkono iku, kang wus padha nindakake kasucene papan iku, sarta marang kaluhuraning

kasucening Padaleman Suci, kang diajeni ing salumahing bumi.
13 Nanging Héliodorus, amarga dhawuhé Sang Prabu, banjur ngandika, "Sampeyan kudu digawa menyang kas raja."
14 Ing dina kang wus katemtokake, panjenengane lumebu ing prakara iku, mulane ing kutha kono ora ana kasusahan cilik.
15 Nanging para imam padha sujud ana ing ngarepe mesbèh nganggo sandhangané imam, padha nyuwun marang swarga marang Panjenengané kang ndadèkaké angger-anggering Torèt bab barang-barang sing diparingaké marang Panjenengané, supaya padha dilestarèkaké kanthi slamet kanggo wong-wong sing wis precaya marang wong-wong mau.
16 Sing sapa mandeng marang Imam Agung, iku bakal nglarani atine, amarga pasuryane lan owah-owahan warnane mratelakake rekasa batine.
17 Awit wong mau wedi banget lan nggegirisi ing awaké, mulané wong-wong sing padha nyawang dhèwèké nduwé sedhih banget.
18 Wong-wong liyané padha mlayu metu saka omahé kanggo panyuwunan umum, amarga panggonan kono kaya diremehake.
19 Wong-wong wadon sing nganggo bagor ing sangisore dhadhane akeh banget ana ing lurung-lurung, lan para prawan kang padha kakurungan padha mlayu, ana ing gapura, ana ing tembok, lan ana ing jendela.
20 Lan kabeh padha nyekel tangane menyang swarga, padha nyuwun.
21 Mulané bakal mesakaké yèn weruh wong akèh padha ambruk, lan wedi banget marang Imam Agung.
22 Wong-wong mau banjur padha nyuwun marang Pangéran Kang Mahakwasa, supaya prekara-prekara sing dipracaya iku aman lan temenan kanggo wong-wong sing nglakoni.
23 Nanging Heliodorus nindakaké apa sing ditemtokaké.
24 Bareng Panjenenganė ana ing kono karo ngawasi bandha, Pangéranė para roh lan Pangéran saka sakèhé pangwasa, nuli ndadèkaké wahyu gedhé, nganti kabèh wong sing nganggep arep mlebu bareng karo dhèwèké padha gumun marang pangwasané Gusti Allah. lan semaput lan wedi banget.
25 Amarga padha katon ana jaran karo wong sing nunggang sing nggegirisi, lan nganggo tutup sing apik banget, banjur mlayu kanthi ganas, lan nyerang Heliodorus nganggo sikile, lan kaya-kaya sing nunggang jaran kasebut duwe sabuk lengkap. emas.
26 Kajaba iku, ana nom-noman loro liyane padha katon ing ngarsane, kang pinunjul ing kakuwatane, ayu banget lan apik ing panganggone, sing ngadeg ing sisih kiwa ing sisih. terus digebugi lan digebugi pirang-pirang.
27 Heliodorus tiba-tiba tiba ing lemah lan dikepung ing pepeteng banget, nanging wong-wong sing ndhèrèkaké dhèwèké diunggahaké lan dicemplungaké ing uwuh.
28 Mangkono uga dheweke, sing akhir-akhir iki teka karo pasukan gedhe lan kabeh pengawale menyang pethi pisungsung kasebut, padha nindakake, amarga ora bisa nulungi awake dhewe kanthi gegaman, lan kanthi nyata padha ngakoni kekuwatane Gusti Allah.
29 Santukan Ida Sang Hyang Widi Wasa sampun kauncalan ring ayun Ida Sang Hyang Widi Wasa, tur tan kantun pangajap-ajap urip.
30 Nanging wong-wong mau padha memuji marang Pangéran, sing wis ngluhuraké panggonané dhéwé kanthi mukjijat: kanggo Padaleman Suci; kang sathithik sadurunge kebak rasa wedi lan kasusahan, nalika Gusti Kang Mahakuwasa ngatingal, kebak kabungahan lan kabungahan.
31 Banjur sawetara kancane Heliodorus ndedonga marang Onias, supaya dheweke nyuwun marang Kang Mahaluhur supaya diparingi nyawane, sing wis siyap nyerahake nyawane.
32 Mulané Imam Agung ora ngira yèn ratuné salah sangka, nèk wong-wong Yahudi nindakaké pengkhianat marang Héliodorus, mulané banjur nyaosaké kurban kanggo kasarasané wong mau.
33 Nalika Imam Agung lagi nganakake pirukun, para nom-noman kang padha nganggo busana padha katon padha ngadeg ing sandhinge Heliodorus, lan matur: “Pangandika Agung Onias ngaturake panuwun kang gedhe, satemah Pangeran Yehuwah wus maringi urip marang kowe.
34 Lan merga kowé wis digebugi saka swarga, dakwartakaké marang wong kabèh bab kwasané Gusti Allah sing kuwasa. Lan nalika padha ngandika mangkono, padha ora katon maneh.
35 Mulané Héliodorus, sawisé nyaosaké kurban marang Pangéran, sarta ngucapaké supaos marang sing wis nylametaké nyawané, lan ngucap salam marang Onias, banjur bali karo wadya-balané marang Sang Prabu.
36 Panjenenganė banjur paring paseksi marang wong kabèh bab pakaryané Gusti Allah kang Mahaluhur, kang wus kadeleng ing mripaté.
37 Bareng Sang Prabu Heliodorus, kang bisa diutus maneh menyang Yerusalem, ngandika:
38 Nèk kowé nduwé mungsuh utawa pengkhianat, kongkon mrana, lan kowé bakal nampa wong sing digebugi, nèk wong mau bisa lolos karo nyawané. ana kuwasane Gusti Allah sing khusus.
39 Awit sapa sing manggon ing swarga, merlokaké panggonan kono lan njaga; lan digebugi lan nyirnakake wong-wong sing arep ngrusak.
40 Lan bab Heliodorus, lan nyimpen dhuwit, tiba kaya iki.

BAB 4

1 Simon iki, sing wis tak omongké biyèn, wis ngianati dhuwit lan negarané, banjur nyenyamah Onias, kaya-kaya wis nggegirisi Héliodorus, lan gawé piala mau.
2 Mulané dhèwèké wani ngarani wong kuwi pengkhianat, sing wis pantes nguwasani kutha, lan ngabdi marang bangsané dhéwé, lan sregep nglakoni angger-angger.
3 Nanging bareng wong-wong padha sengit banget, nganti salah siji golonganė Simon padha matèni.
4 Onias weruh bebaya padudon iki, lan Apolonius, minangka gubernur ing Celosyria lan Fenisia, nesu, lan nambah duraka Simon.
5 Panjenenganė sowan ing ngarsané raja, ora kanggo nyalahake wong-wong sabangsané, nanging nggolèki kabegjan kanggo wong kabèh, wong umum lan pribadi.
6 Merga dhèwèké ngerti nèk negara kuwi ora mungkin isa ayem, mulané Simon ninggalké kabodohané, kajaba raja ora mirsani.
7 Nanging sawisé Seleukus séda, nalika Antiokhus, sing disebut Epiphanes, ngrebut karajan, Yason, seduluré Onias, kerja keras dadi Imam Agung.
8 Srana panyuwunan marang Sang Prabu, selaka telung atus sawidak talenta lan pametu liyane wolung puluh talenta.
9 Kajawi punika, panjenenganipun sampun janji badhe maringi satus seket malih, manawi saged damel papan kangge olah raga, lan kangge nglatih para mudha miturut adatipun bangsa-bangsa sanes, saha nyerat babagan Yerusalem dening para bangsa. jeneng Antiokia.
10 Sawuse Sang Prabu marengake pranatan mau, banjur nuntun bangsane dhewe dadi wong Yunani.
11 Lan hak istimewa kraton diwenehi sih khusus kanggo wong Yahudi liwat Yohanes bapake Eupolemus, sing dadi

duta kanggo Roma kanggo persahabatan lan bantuan, piyambakipun mundhut; lan nurunake pamrentahan sing manut angger-anggering Toret, banjur ngunggahake tata cara anyar kang nglawan angger-anggering Toret.
12 Amarga seneng banget dheweke mbangun papan olahraga ing sangisore menara kasebut, lan nguwasani para nom-noman utama, lan padha nganggo topi.
13 Dadiné wong-wong Yunani sing nduwèni tata krama sing ora apik lan wong-wong sing ora nduwé imam sing ora ngerti apa-apa.
14 Para imam wis ora wani ngladèni mesbèh manèh, nanging padha ngrèmèhaké Padaleman Suci lan nglirwakaké kurban-kurban, banjur enggal-enggal dadi panduman tunjangan kang ora sah ing papan olah raga, sawisé dolanan Discus nimbali wong-wong mau;
15 Ora manut pakurmatané para leluhuré, nanging luwih seneng marang kaluhurané wong Yunani.
16 Mulané wong-wong mau padha katempuh bilai kang abot, amarga padha dadi mungsuh lan males, kang padha ditindakaké kanthi temen-temen, lan padha kepéngin padha kaya ing samubarang kabèh.
17 Amarga ora gampang tumindak ala nglawan angger-anggeré Gusti Allah, nanging ing wektu sabanjuré bakal nyritakaké prekara-prekara mau.
18 Bareng ing Tirus, nalika dolanan kang dianakaké saben taun kapitayan, Sang Prabu ana ing kono.
19 Yason sing ora sopan iki ngutus utusan khusus saka Yerusalem, yaiku wong Antiokia, nggawa dhuwit perak telung atus dirham kanggo kurban Hercules, sing malah wong-wong sing nggawa kurban kasebut ora pantes kanggo menehi kurban, amarga ora trep, nanging kudu ditindakake. dilindhungi undhang-undhang kanggo biaya liyane.
20 Dhuwit iki banjur, ing bab sing ngirim, ditunjuk kanggo kurban Hercules; nanging amarga saka kang nggawa iku, iku dipunginaaken kanggo nggawe gallies.
21 Nalika Apolonius bin Menestheus diutus menyang Mesir kanggo penobatan raja Ptolemeus Filometor, Antiokhus ngerti yen dheweke ora kena pengaruh ing urusane, supaya dheweke bisa slamet. :
22 Dhèwèké ditampa kanthi mulya saka Yason lan saka kutha kono, banjur digawa mlebu nganggo obor lan surak-surak sora, lan banjur tindak karo balané menyang Fenisia.
23 Telung taun sakwisé kuwi Yason ngutus Menelaus, seduluré Simon, nggawa dhuwité marang raja lan nggatèkké prekara-prekara sing perlu.
24 Nanging nalika digawa menyang ngarsané sang prabu, nalika panjenengané ngluhuraké Panjenengané kanggo katon mulya saka panguwasa, njupuk imam kanggo awake dhewe, kurban luwih saka Yason dening telung atus talenta salaka.
25 Mangkono anggone rawuh ngasta dhawuhing ratu, ora nggawa apa-apa kang pantes dadi imam agung, nanging nepsuné raja-raja kang kejem lan nepsuné kewan galak.
26 Yason, sing wis ngremehake sadulure dhewe lan diremehake dening wong liya, banjur kepeksa mlayu menyang negarane bani Amon.
27 Mulané Menelaus dadi raja, nanging bab dhuwit sing dijanjèkaké marang Sang Prabu, dhèwèké ora njupuk dhuwit sing apik, sanajan Sostratis, panggedhéning bètèng, njaluk.
28 Santukan Ida Sang Hyang Widi Wasa sane dados pabuat adat. Mula sakarone padha ditimbali ing ngarsane Sang Prabu.
29 Saiki Menelaus ninggal seduluré Lysimachus dadi imam. lan Sostratus ninggalake Crates, sing dadi gubernur Siprus.
30 Nalika iku padha dilakoni, wong-wong saka Tarsus lan Mallos padha mbalela, amarga padha kapasrahake marang garwane Sang Prabu, kang aran Antiokhus.
31 Sang Prabu banjur enggal-enggal teka kanggo ngleremake prakara iku, lan nilar Andronicus, sawijining priyayi, dadi timbalane.
32 Saiki Menelaus, ngira wis entuk wektu sing cocog, banjur nyolong prabot-prabot emas saka Padaleman Suci, lan sawetara diwènèhaké marang Andronicus, lan sawetara didol menyang Tirus lan kutha-kutha ing sakubengé.
33 Bareng Onias ngerti temenan, banjur didukani, banjur pindhah menyang ing papan suci ing Dafne, ing sacedhake Antiokia.
34 Mulané Menelaus, njupuk Andronikus, ndedonga, supaya Onias dicekel tangané; Wong-wong mau banjur mbujuk marang Onias kanthi cidra, banjur masrahake astane tengen karo supaos. Sanadyan dicurigai déning Panjenengané, Panjenengané banjur mbujuk supaya metu saka Padaleman Suci;
35 Mulané, ora mung wong-wong Yahudi waé, nanging uga akèh wong saka bangsa liya-liyané, padha nepsu banget, lan sedhih banget merga matèni wong mau.
36 Bareng Sang Prabu kondur saka ing kutha Kilikia, wong-wong Yahudi kang ana ing kutha kono lan wong-wong Yunani sawatara kang padha jijik marang prakara iku, padha sambat, amarga Onias dipateni tanpa sabab.
37 Mulané Antiokhus sedhih banget lan melas lan nangis, merga tumindaké wong sing wis mati sing ora sopan lan ora sopan.
38 Satemah nepsuné, Andronikus banjur nyuwil-nyuwil sandhangané, banjur digawa ndlajahi kutha kabèh tekan ing panggonan kono, kang wis nistha marang Onias. Mangkono uga Pangeran Yehuwah paring piwales marang paukumane, kaya kang wus katindakake.
39 Saiki, nalika akeh sacrileges wis dileksanakake ing kutha dening Lysimachus karo idin saka Menelaus, lan wohe wis nyebar ing luar negeri, wong akeh padha nglumpuk kanggo Lysimachus, akeh prau emas wis digawa lunga.
40 Mulané wong-wong biasa padha tangi lan nepsu banget, Lysimachus nggegirisi kira-kira telung èwu wong, lan miwiti nganiaya. siji Auranus kang pimpinan, wong adoh ical ing taun, lan ora kurang ing bodho.
41 Bareng padha nyumurupi usahané Lissimakhus, ana sing nyekel watu, ana penthung, ana sing njupuk bledug sakepel, sing ana ing sacedhaké, banjur dicemplungaké marang Lisimachus lan sing nggempur.
42 Mangkono uga akeh wong kang padha tatu, ana kang katumpes ing lemah, lan kabeh padha kepeksa lumayu, nanging rampog iku dhewe dipateni ana ing sandhinge pethi.
43 Prakara iku banjur ana pandakwa marang Menelaus.
44 Bareng Sang Prabu rawuh ing Tirus, ana wong telu, kang diutus saka ing senat, padha mbela prakara ing ngarsane.
45 Nanging Menelaus, sing saiki wis disalahké, janji Ptolemee anaké Dorimenes kanggo menehi dhuwit akeh, yen bakal nentremake raja marang dheweke.
46 Mulané Ptoleméus banjur ngirid Sang Prabu menyang lurung-lurung, kaya-kaya arep ngunggah-unggahi awang-awang.
47 Mulané Dèkné ngluwari Menelaus saka pandakwané, sing dadi jalarané kabèh piala, lan wong-wong mlarat, sing nèk wis ngomongké masalahé, ya ing ngarepé wong Skit, mesthi bakal disalahké, dhèwèké diukum pati. .
48 Mangkono uga wong-wong sing padha nglakoni prakara kanggo kutha, kanggo wong-wong lan prabot-prabot suci, enggal-enggal nandhang paukuman kang ora adil.
49 Mulané wong-wong Tirus padha sengit marang panggawé ala mau, nuli padha dikubur kanthi mulya.

50 Mangkono uga marga saka srakah para panguwasa, Menelaus tetep dadi panguwasa, tambah duraka, lan dadi pengkhianat marang warga.

BAB 5

1 Kira-kira ing wektu sing padha Antiokhus nyiapake lelayaran kang kapindho menyang Mesir:
2 Ing salawas-lawase ing kutha kono, meh patang puluh dina, katon prajurit jaranan mlayu ing awang-awang, nganggo kain emas lan nganggo tombak, kaya wadya bala.
3 Lan wadyabalane prajurit jaranan, padha adhep-adhepan lan padha mlayu-mlayu, kanthi tameng goyang-goyang, tumbak akeh, pedhang, panah, lan barang-barang emas sing mancorong, lan sakehing sabuk.
4 Mulané saben wong padha ndedonga, supaya katoné dadi apik.
5 Nalika ana gosip palsu, kaya-kaya Antiokhus wis mati, Yason njupuk paling ora sewu wong, lan dumadakan nyerang kutha; Wong-wong sing ana ing tembok dibuwang, lan kuthane direbut, Menelaus mlayu menyang bètèng.
6 Nanging Yason matèni warganè dhéwé tanpa welas asih, lan ora nganggep yèn dina sing mèlu bangsané dhéwé bakal dadi dina sing ora seneng banget. nanging padha ngira yèn wong-wong iku mungsuhé, lan dudu sabangsané, sing dikalahaké.
7 Nanging kanggo kabeh iku, dheweke ora entuk pamrentahan, nanging pungkasane nandhang wirang amarga khianat, banjur mlayu maneh menyang negarane bani Amon.
8 Wusanane dheweke bali maneh kanthi ora seneng, ditudhuh ing ngarsane Sang Prabu Aretas, ratune wong Arab, ngungsi saka kutha menyang kutha, dioyak wong kabeh, disengiti minangka ninggal angger-anggering Toret, lan disengiti minangka mungsuh sing nyata. negarané lan seduluré, dhèwèké dibuwang menyang Mesir.
9 Mangkono uga wong kang nundhung wong akèh saka ing nagarané, padha tiwas ana ing nagara liya, nuli marani wong Lacedémonian, lan ana ing kono arep nemoni pitulungan marga saka sanak-seduluré.
10 Lan wong sing ngusir akèh wong sing ora dikubur, ora ana sing mèlu nangisi dhèwèké, utawa ngubur khusyuk, utawa kuburan karo para leluhuré.
11 Bareng kang katindakake iku tekan ing mobile Sang Prabu, Sang Prabu ngira yen Yudea wus mbalela;
12 Lan paring dhawuh marang wadya-balane, supaya ora nyemangati wong-wong kang padha ketemu, lan mateni wong-wong kang munggah ing omah-omah.
13 Mangkono uga ana wong enom lan tuwa, wong lanang, wong wadon lan bocah-bocah padha dipateni, bocah-bocah wadon lan bocah-bocah wadon padha dipateni.
14 Sajroné telung dina suwéné wolung puluh ewu wong padha tiwas, patang puluh ewu tiwas ing paprangan; lan ora kurang sing didol tinimbang sing dipateni.
15 Nanging Panjenengané ora marem marang bab iku, nanging nganggep arep lumebu ing Padaleman Suci kang paling suci ing salumahing bumi; Menelaus, pengkhianat marang angger-angger lan negarane dhewe, dadi tuntunan.
16 Lan njupuk prabot suci nganggo tangan sing najis, lan barang-barang sing wis diresmekake dening para ratu liyane dirubuhake nganggo tangan sing najis, kanggo nggedhekake lan kamulyan lan kamulyan ing papan kasebut, banjur dipasrahake.
17 Lan Antiokhus banget angkuh ing pikirane, nganti ora nganggep manawa Gusti duka sawetara wektu kanggo dosane wong-wong sing manggon ing kutha, mula dheweke ora ndeleng papan kasebut.
18 Saupama biyen padha ora kabungkus ing dosa akeh, wong iki enggal-enggal teka, banjur digebugi lan dibuwang saka pananggepe, kaya Heliodorus, kang diutus dening Sang Prabu Seleukus kanggo mriksa kas.
19 Nanging Gusti Allah ora milih wong-wong kuwi merga panggonan kuwi, nanging panggonan sing adoh kuwi merga wong-wong kuwi.
20 Mulané panggonané dhéwé, sing padha melu nandhang sangsara marga saka kasangsaran kang dialami bangsa mau, banjur padha ngucapaké bab kanugrahan saka Pangéran; dirukunaké, iku diatur karo kabeh kamulyan.
21 Bareng Antiokhus wis nggawa dhuwit sèwu wolung atus talenta saka ing Padaleman Suci, banjur enggal-enggal lunga menyang Antiokia, kanthi gumunggung supaya dharatan bisa dilayari, lan segara bisa diliwati kanthi mlaku.
22 Panjenengané ninggalaké gubernur-gubernur kanggo nggawé susahé bangsa kuwi: Filipus ing Yérusalèm, ing negarané wong Frigia, lan tumindak sing luwih barbar katimbang karo wong sing nginep ing kono.
23 Lan ing Garizim, Andronicus; Kajaba iku, Menelaus, sing luwih ala tinimbang wong-wong liyane, nggegirisi wong-wong mau, kanthi pikiran ala marang wong Yahudi sabangsane.
24 Dhèwèké uga ngutus Apolonius, panggedhéning nistha, kanthi wadya-bala kang cacahé kalih puluh ewu, mréntahaké supaya matèni wong-wong sing umuré wis tuwa, lan ngedol wong-wong wadon lan wong-wong sing luwih enom.
25 Wong-wong sing teka ing Yérusalèm lan pura-pura rukun, ora nganti tekan dina Sabat sing suci, lan nalika ngundang wong-wong Yahudi padha ngrayakake dina suci, banjur dhawuh marang para prajurite supaya padha gegaman.
26 Mulané wong-wong sing padha teka ing dina Sabat dipatèni, lan wong-wong sing padha mlayu ngubengi kutha nganggo gegaman, matèni wong akèh.
27 Nanging Yudas Makabeus karo wong sanga, utawa sakiwa-tengené, lunga menyang ara-ara samun, lan manggon ing pagunungan kaya kéwan, bebarengan karo kanca-kancané, sing tansah mangan jamu, supaya aja nganti padha mèlu najis.

BAB 6

1 Ora let suwé, Sang Prabu ngutus wong tuwa ing Atena, meksa wong Yahudi ninggal angger-anggeré para leluhuré, lan ora nglakoni angger-anggeré Gusti Allah.
2 Lan uga kanggo najisaké Pedalemané Allah ing Yérusalèm, lan diarani Pedalemané Jupiter Olympius; lan sing ana ing Garizim, Yupiter Pembela wong-wong manca, kaya sing dikarepake wong sing manggon ing kono.
3 Tekané piala iki nglarani lan nglarani wong-wong.
4 Amarga ing Padaleman Suci kebak huru-hara lan reveling dening bangsa-bangsa liya, sing nggegirisi karo wanita tunasusila, lan ana hubungane karo wong wadon ing papan-papan suci, lan kejaba iku nggawa barang-barang sing ora kena.
5 Mesbèh uga kebak barang-barang sing ora suci, sing dilarang déning hukum.
6 Lan ora kena kanggo wong netepi dina Sabat utawa pasa lawas, utawa ngaku-ngaku wong Yahudi.
7 Lan ing dina miyos raja saben sasi wong-wong mau padha didhawuhi mangan kurban sembelehan; lan nalika pasa Bacchus katahan, wong-wong Yahudi padha kepeksa pindhah ing prosesi menyang Bacchus, nggawa ivy.
8 Kajaba iku, ana dhawuh marang kutha-kutha ing sacedhake bangsa-bangsa liya, amarga saka pamrayogane Ptolemee, marang wong Yahudi, supaya padha netepi cara sing padha lan melu kurban sembelehan.

9 Lan sing sapa ora manut tata kramané bangsa-bangsa liya, kudu diukum pati. Banjur bisa uga ana wong sing weruh kasangsaran saiki.
10 Amarga ana wong wadon loro kang padha nyunati anak-anake; Wong-wong mau nalika padha ngubengi kutha kanthi terang-terangan, bayi-bayi mau padha nyuwil-nyuwil dhadhane, banjur diuncalake saka ing tembok.
11 Lan liyane, sing padha mlayu bebarengan menyang guwa-guwa cedhak, kanggo ndhelikake dina Sabat, sing ditemokake dening Filipus, kabeh padha diobong, amarga padha duwe ati nurani kanggo mbantu awake dhewe kanggo pakurmatan dina sing paling suci.
12 Saiki aku nyuwun marang wong-wong sing maca buku iki, supaya padha ora kentekan niat amarga kacilakan kasebut, nanging supaya paukuman kasebut ora kanggo ngrusak, nanging kanggo ngukum bangsa kita.
13 Awit iku pratandha saka agunging sih-kadarmané, nalika wong-wong duraka ora nandhang sangsara suwé, nanging banjur diukum.
14 Awit ora kaya bangsa liya-liyané, sing ditindakké karo Gusti Allah kanggo ngukum awaké déwé, nganti tumeka ing dosané wong-wong kuwi, mulané Dèkné nglakokké awaké déwé.
15 Dadiné wong-wong kuwi, sakwisé ngungkuli dosané, mulané Dèkné bakal males awaké déwé.
16 Mulané Panjenenganė ora tau nyuwil-nyuwil sih-kadarmané marang kita, lan sanadyan Panjenengané ngukum kalawan kasangsaran, nanging Panjenengané ora tau nilar umaté.
17 Nanging apa sing wis diomongké iki dadia pépéling kanggo awaké déwé. Lan saiki kita bakal ngumumake prakara kasebut kanthi sawetara tembung.
18 Èléazar, salah sijiné ahli Torèt utama, wong sing wis tuwa lan rupané apik, kepéngin mbukak cangkemé lan mangan daging babi.
19 Nanging wong mau, luwih milih mati kanthi mulya, ketimbang urip najis karo nistha sing kaya ngono, banjur ngidoni lan nandhang sangsara saka kersané dhéwé.
20 Dadiné wong-wong sing kudu teka, sing nduwèni tekad kanggo nglawan prekara-prekara kaya ngono, sing ora kena dirasakaké katresnan marang urip.
21 Nanging wong-wong sing padha mèlu riyaya sing ala kuwi, merga wis kenal karo wong kuwi, banjur disingkirké, lan nyuwun supaya dhèwèké nggawa daging saka panganė dhéwé, kaya sing kudu dipangan, lan didadèkké kaya-kaya. mangan daging sing dijupuk saka kurban sing didhawuhaké déning raja;
22 Srana mengkono Panjenengané bisa uwal saka ing pati, lan kekancan lawas karo wong-wong mau oleh sih-rahmat.
23 Nanging wiwit nimbang-nimbang kanthi wicaksana, lan dadi umure, lan kaluhuraning taun lawase, lan kamulyan saka rambute sing abu-abu, sing wis teka, lan pendidikan sing paling jujur saka bocah, utawa luwih tepat hukum suci sing digawe lan kang kaparingan dening Gusti Allah: mulane banjur paring wangsulan, lan karsane supaya padha dikirim menyang kuburan.
24 Amarga ora pantes kanggo kita umur, ujare, kanthi cara apa wae kanggo nyamar, mula akeh wong enom sing bisa ngira yen Eleazar, sing umur wolung puluh taun, saiki wis manut agama asing.
25 Dadiné wong-wong mau, srana kepura-puraanku, lan kepéngin urip sadhéla lan sadhéla, aku bakal diapusi, lan aku dadi najis.
26 Sanadyan saiki aku wis luput saka paukumaning manungsa, nanging aku ora bakal uwal saka astane Kang Mahakwasa, ora urip utawa mati.
27 Mulané saiki, aku bakal ngubah uripku iki kanthi mantep, aku bakal ngetokké awakku sing kaya ngono sing dibutuhké karo umurku.
28 Lan wènèhana tuladha kanggo wong-wong sing isih enom supaya mati kanthi rela lan kanthi kendel kanggo angger-angger sing mulya lan suci. Bareng wis ngandika mangkono, Panjenengané langsung tindak menyang siksa.
29 Wong-wong sing mimpin wong-wong mau ngowahi kekarepané sing apik, mulané rada sengit marang dhèwèké, merga omongan-omongan sing wis diomong-omongké mau kuwi asalé saka pikiran sing kentekan niat.
30 Nanging bareng wis siyap mati nganggo bleret, wong mau nggresah, lan kandha, ”Pangeran Yehuwah, kang nduwèni pangertèn kang suci, manawa aku bisa ngluwari saka ing pati, nanging saiki aku nandhang lara lara ing awak kanthi digebugi. : nanging ing ati aku seneng nandhang sangsara iku, amarga aku wedi marang Panjenengane.
31 Mangkono uga wong iki seda, ninggalaké patiné minangka tuladha saka keberanian kang luhur, lan minangka pangéling-éling kabecikan, ora mung kanggo para nom-noman, nanging kanggo kabeh bangsane.

BAB 7

1 Ana uga sadulur pitu karo ibuné padha dicekel, lan dipeksa déning raja nglawan angger-anggering Torèt, supaya ngrasakaké daging babi, lan disiksa nganggo pecut lan pecut.
2 Nanging salah siji saka wong-wong sing pisanan ngandika mangkene: Apa sing arep kok takoni utawa sinau saka aku? kita padha siyap mati, tinimbang nerak angger-anggering leluhur kita.
3 Sang Prabu nuli nesu banget, banjur dhawuh supaya wajan lan wadhah digawe panas.
4 Sawisé mengkono, dhèwèké banjur dhawuh supaya ngethok ilaté wong sing wis ngandika dhisik, lan ngethok bagéan-bagéané awaké, sadulur-saduluré lan ibuné padha nyawang.
5 Bareng kabèh anggotané cacad kaya mangkono, dhèwèké dhawuh supaya digawa menyang geni lan digoreng ing wajan; liyane karo ibu kanggo mati manfully, ngandika mangkene:
6 Pangéran Allah mirsani kita, lan satemené paring panglipur ana ing kita, kaya sing dipangandikakaké déning Nabi Musa ing kidungé, kang nyekseni ing pasuryané wong-wong mau, mangkene: Panjenengané bakal kalipur déning para abdiné.
7 Mulané, bareng sing nomer siji wis mati, sing nomer loro nggawa sing nomer loro kanggo dipoyoki, lan sakwisé dicabut kulit sirahé nganggo wuluné, terus ditakoni: Apa kowé kudu mangan, sadurungé kowé diukum. saben anggota badanmu?
8 Nanging Panjenengané mangsuli nganggo basané dhéwé, "Ora." Mulané dhèwèké uga tampa siksa sabanjuré, kaya sing katindakaké.
9 Bareng wis pingsan, Panjenengané banjur ngandika, "Paduka nyingkiraken kawula sadaya saking gesang sapunika kados bebendunipun, nanging Sang Raja ing donya badhé nangekaken kawula, ingkang sampun séda manut angger-anggeripun, dhateng gesang langgeng."
10 Sawisé iku, sing nomer teluné diolok-olok, lan nalika dipeksa, dhèwèké banjur ngetokaké ilaté, lan banjur langsung ngacungaké tanganė.
11 Lan ngandika kanthi kendel: Iki aku duwe saka swarga; lan angger-anggeré Aku ngrèmèhaké; lan saka dheweke aku ngarep-arep bisa nampa maneh.
12 Satemah sang prabu dalah para sadhèrèkipun sami gumun, awit saking kendelipun tiyang anom wau, amargi boten nggatosaken kasangsaranipun.
13 Bareng wong iki uga wis mati, wong sing nomer papat padha nyiksa lan nyiksa wong papat kanthi cara sing padha.

14 Dadi, nalika wis siyap mati, Panjenengané ngandika mengkéné, "Becik yen dipatèni déning manungsa, supaya ngarep-arep pangarep-arep saka Gusti Allah, supaya ditangèkaké manèh déning Panjenengané.
15 Sakwisé kuwi sing nomer lima uga digawa karo wongé.
16 Panjenengané nuli mandeng marang Sang Prabu sarta ngandika: "Kowé kuwasa ngungkuli manungsa, kowé bakal rusak, kowé nindakaké apa sing kokkarepaké; nanging aja padha ngira yèn bangsa kita wis ditinggal déning Allah;
17 Nanging tetepa sedhela, lan delengen kuwasané sing gedhé, sing bakal nyiksa kowé lan turunmu.
18 Sabanjuré wong sing nomer enem, sing wis siap mati, wong-wong mau banjur padha ngucap: "Aja ngapusi tanpa sabab, amarga kita padha nandhang sangsara marga saka dosa kita marang Gusti Allah kita.
19 Nanging aja nganti kowé padha ngira yèn kowé bakal uwal saka paukuman.
20 Nanging kang ibu iku nggumunake ngluwihi kabeh, lan pantes dieling-eling, amarga nalika ndeleng putrane pitu dipateni sajrone sedina, dheweke nglairake kanthi kendel, amarga pangarep-arep marang Gusti.
21 Ya, wong-wong mau padha paring pitutur marang wong-wong mau nganggo basané dhéwé-dhéwé, kapenuhan roh kang kendel; lan ngojok-ojoki pikirane wong wadon karo weteng lanang, dheweke kandha marang wong-wong mau:
22 Aku ora bisa nyritakaké kepriyé anggonmu mlebu ing guwa-garbaku, amarga Aku ora maringi ambegan utawa urip, lan dudu Aku sing mbentuk anggota-anggotamu;
23 Nanging mesthi, sing nitahake jagad, sing nitahake generasi manungsa, lan nemokake wiwitane samubarang kabeh, uga bakal paring ambegan lan urip maneh, marga saka sih-kadarmane dhewe, amarga kowe saiki ora nganggep awake dhewe miturut angger-anggering Allah. sake.
24 Nalika Antiokhus isih urip, Antiokhus nganggep awake dhewe diremehake, lan nganggep yen iku minangka pidato sing nyenyamah, nanging dheweke ora mung menehi pitutur marang dheweke, nanging uga sumpah, manawa dheweke bakal dadi sugih lan seneng. wong, yen dheweke bakal nyingkiri angger-anggering leluhure; lan uga bakal njupuk dheweke dadi kancane, lan dipercaya karo urusane.
25 Nanging bareng wong anom mau ora ngrungokaké piwulangé, Sang Prabu banjur nimbali ibuné lan diwènèhi pitutur, supaya wong enom mau nylametaké nyawané.
26 Bareng wis diwènèhi pitutur kang akèh, wong wadon mau banjur janji, yèn bakal paring pitutur marang anaké.
27 Nanging wong wadon mau banjur sujud nyembah marang dheweke, ngguyu wong kang kejam mau, ngece, lan ngucap nganggo basane negarane kaya mangkene; Dhuh anakku, mugi karsaa welas asih dhateng kawula ingkang nglairaken panjenengan sangang sasi wonten ing guwa garba kawula, sarta maringi tigang taun kados mekaten, sarta anggenipun nggulawenthah dhateng panjenengan, tuwin ngantos dumugi ing jaman samangke, sarta nandhang susahing pamulangan.
28 Anakku, aku nyuwun marang kowé, delengen langit lan bumi lan saisiné kabèh, lan elinga nèk Gusti Allah nitahké barang-barang sing ora ana; lan manungsa digawe uga.
29 Aja wedi karo wong sing nyiksa iki, nanging srana pantes kanggo para sadulurmu, tampa patimu, supaya aku bisa nampa kowé manèh kanthi welas asih karo para sadulurmu.
30 Nalika wong wadon mau isih ngandika mangkono, wong nom mau banjur ngandika, "Kowé ngenteni sapa?" Kawula boten badhe nuruti dhawuhipun Sang Prabu, nanging kawula badhe netepi dhawuhing angger-angger ingkang kaparingaken dhateng para leluhur kita lumantar Nabi Musa.
31 Lan kowé, sing wis gawé piala marang wong Ibrani, ora bakal luput saka tangané Gusti Allah.
32 Awit kita padha nandhang sangsara marga saka dosa kita.
33 Sanadyan Sang Yehuwah kang gesang, duka marang kita mung sadhela marga saka paukuman lan paukuman kita, nanging Panjenengane bakal manunggal karo para abdine.
34 Nanging kowé, he, wong duraka, lan sakèhé wong duraka, aja gumunggung tanpa sabab, lan aja gumunggung tanpa pangarep-arep, lan ngangkat tangan marang para abdiné Allah.
35 Awit kowé durung luput saka paukumané Gusti Allah Kang Mahakwasa, kang mirsani samubarang kabèh.
36 Awit para sadulur kita, kang saiki nandhang sangsara sadurungé, padha mati miturut prajanjiané Gusti Allah bab urip langgeng, nanging kowé, marga saka paukumané Gusti Allah, bakal nampa paukuman kang adil marga saka angkuhmu.
37 Nanging aku, minangka para sadulurku, masrahake awak lan nyawaku kanggo angger-anggering leluhurku, nyuwun marang Gusti Allah, supaya enggal-enggal paring kawelasan marang bangsaku; lan kanthi siksa lan wewelak, kowé kudu ngakoni yèn mung Panjenengané iku Gusti Allah;
38 Lan supaya ing aku lan sadulur-sadulurku bebendune Kang Mahakuwasa, kang katetepake adil marang bangsa kita, bisa leren.
39 Sang Prabu nepsu banget, banjur ndhawahake luwih ala tinimbang wong-wong liyane, lan nganggep banget yen dheweke dipoyoki.
40 Mulané wong iki mati tanpa najis, lan pretyaya kabèh marang Yéhuwah.
41 Pungkasané, sakwisé anak-anak lanang, ibuné mati.
42 Saiki wis cukup kanggo ngomong bab riyaya nyembah brahala lan siksa kang abot.

BAB 8

1 Yudas Makabeus lan wong-wong sing padha ndhèrèkaké tindak menyang kutha-kutha kanthi ndhelik, banjur nglumpukaké sanak-seduluré, sarta nglumpukaké wong-wong sing padha manut agama Yahudi, watara nem ewu.
2 Wong-wong mau padha nyuwun marang Pangéran, supaya Panjenengané mirsani wong-wong sing padha diinjak-injak; lan uga tega marang Padaleman Suci sing diresiki dening wong duraka;
3 Lan supaya Panjenengané bakal welas asih marang kutha, lara rusak, lan siap kanggo digawe malah karo lemah; lan krungu getih sing sesambat marang dheweke,
4 Lan elinga bab nyembelèh bayi-bayi kang ala, lan pitenah marang asmané; lan bakal nuduhake gething marang wong duraka.
5 Nalika Macabéus padha ngubengi dhèwèké, dhèwèké ora bisa dilawan déning para bangsa, amarga bebenduné Pangéran malih dadi welas asih.
6 Mulané ora diweruhi, lan kutha-kutha lan kutha-kutha padha diobongi, lan ngrebut panggonan-panggonan sing larang-larang, lan ora sithik mungsuhé dikalahké lan dibuwang.
7 Nanging ing wayah bengi Panjenengané nggunakaké khususé kanggo nyoba rahasia, satemah wohing kasuciané nyebar ing ngendi-endi.
8 Bareng Filipus weruh yèn wong iki saya mundhak-mundhak lan saya mundhak-mundhak, banjur nulis surat marang Ptolemeus, gubernur ing Celosyria lan Fénisia, supaya luwih akèh bantuan kanggo urusané raja.
9 Banjur banjur milih Nikanor anaké Patroclus, salah siji saka kanca-kancané, kang dikirim wong ora kurang saka rong puluh ewu saka kabeh bangsa ing ngisoré, kanggo bosok kabeh generasi Yahudi; lan karo dheweke uga gabung Gorgias kapten, sing ing prakara perang wis pengalaman gedhe.

10 Mulané Nikanor arep ngetokké dhuwit sing akèh banget marang wong-wong Yahudi sing ditawan, kanggo mbayar pajeg rong èwu talenta, sing kudu dibayar déning raja marang wong Rum.
11 Mulané dhèwèké enggal-enggal kongkonan menyang kutha-kutha ing pasisir segara, martakaké wong-wong Yahudi sing ditawan, lan janji bakal duwe badan wolung puluh siji talenta, ora ngarep-arep piwales saka Gusti Allah Kang Mahakwasa.
12 Nalika Yudas kabar bab rawuhé Nikanor, Yudas wis ngandhani wong-wong sing ndhèrèkaké yèn tentarané wis cedhak.
13 Wong-wong sing wedi lan ora percaya marang kaadilané Gusti Allah, padha mlayu lan ngungsi.
14 Ana wong liya sing ngedol barang-barang sing isih ana, lan padha nyuwun marang Gusti supaya diluwari, sing didol karo Nikanor sing ala, sadurunge padha ketemu.
15 Lan manawa ora marga saka wong-wong mau, nanging marga saka prasetyan kang wus katindakake karo para leluhure, lan marga saka asmane kang suci lan mulya, kang wus padha katimbalan.
16 Makabeus banjur nglumpukaké wadya-balané nganti nem ewu, lan diwulangaké supaya aja padha wedi marang mungsuh, lan aja wedi marang wong-wong kang akèh banget, kang padha nglawan wong-wong mau. nanging kudu berjuang,
17 Lan kanggo nyirnakake cilaka sing ditindakake dening wong-wong mau marang papan suci, lan nganiaya kutha, sing dipoyoki, lan uga ngrebut pamrentahane para leluhure.
18 Wong-wong mau, ngandika, padha ngandel marang gegaman lan kendel; nanging kapercayan kita marang Kang Mahakwasa sing bisa numpes wong-wong sing nyerang kita, lan uga jagad kabeh.
19 Kajaba iku, dheweke nyritakake apa sing wis ditemokake dening para leluhure, lan kepiye carane bisa diluwari, nalika ing sangisore Sanherib mati ana satus wolung puluh lima ewu.
20 Panjenenganė banjur nyritakaké marang wong-wong mau bab perang sing ana ing Babil karo Galatia, mung wolung ewu kabeh padha teka ing bisnis, karo patang ewu wong Makedonia, lan wong Makédonia padha bingung, wolung ewu nyirnakake satus rong puluh ewu. marga saka pitulungane saka ing swarga, mulane padha tampa jarahan gedhe.
21 Mangkono uga nalika dheweke wis nggawe wong-wong mau kendel karo tembung-tembung kasebut, lan siap mati kanggo hukum lan negara, dheweke dibagi dadi papat bagean;
22 Sadulur-sadulure kang padha dadi panggedhening wadya-bala, yaiku Simon, Yusuf lan Yonatan, padha digandhengake karo para sadulure dhewe-dhewe.
23 Panjenenganė banjur ndhawuhaké Èléazar maca kitab suci, lan paring pangandika mengkéné: Bantuan Allah; dhewe mimpin band pisanan,
24 Lan marga saka pitulunganė Kang Mahakwasa, wong-wong mau padha matèni mungsuhé luwih saka sangang ewu, lan akèh-akèhé wadya-bala Nikanor padha tatu lan cacad, lan kabèh padha kabur.
25 Lan njupuk dhuwit sing teka kanggo tuku, lan ngoyak wong-wong mau nganti adoh, nanging ora duwe wektu bali.
26 Awit dina kuwi wis dina sakdurungé dina Sabat, mulané wong-wong ora gelem ngoyak-oyak manèh.
27 Sawisé padha nglumpukaké gegamané lan njarah-rayah mungsuhé, banjur padha repot-repot ing dina Sabat, ngucapaké puji-pujian lan panuwun marang Pangéran, kang wis ngreksa nganti tumeka ing dina iku, kang dadi wiwitaning sih-rahmat marang wong-wong mau.
28 Sawisé dina Sabat, wong-wong mau padha mènèhi jarahan marang wong cacad, para randha lan bocah lola, turahané banjur diedum-edum kanggo para abdiné.
29 Sasampune punika sampun kalaksanayang, tur sami sami panyuwun, tumuli ndedonga ring Ida Sang Hyang Widi Wasa, kapracayan karahayuana ring para abdine salawas-lawase.
30 Lan saka wong-wong sing padha karo Timoteus lan Bakhides, kang perang nglawan wong-wong mau, padha matèni luwih saka rong puluh ewu, lan gampang banget ngenggoni benteng dhuwur lan bètèng, lan dibagi kanggo dhewe akeh jarahan liyane, lan nggawe wong cacad, lola, randha, ya. lan wong tuwa uga padha rampasan karo awake dhewe.
31 Sawisé padha nglumpukaké gegamané, banjur disimpen kanthi tliti ing panggonan sing trep, lan turahané jarahan digawa menyang Yérusalèm.
32 Wong-wong mau uga matèni Filarches, wong duraka, sing mèlu Timotius, lan wis nggawé wong-wong Yahudi ngganggu akèh cara.
33 Kajaba iku, nalika padha nganakake riyaya kamenangan ana ing negarane, wong-wong mau padha ngobong Kalisthenes, kang ngobong gapura-gapura suci, kang padha mlayu menyang omah cilik; Mulané dhèwèké olèh ganjaran sing cocog karo tumindak alané.
34 Dene Nikanor kang murka iku, kang wus nggawa sudagar sèwu kanggo tuku wong Yahudi,
35 Panjenenganė iku marga saka pitulunganė Pangéran, kang katundukaké déning wong-wong mau, kang ora dianggep paling cilik; Panjenenganė nuli ngrucat panganggoné kang mulya, nuli nglurugi wong-wong mau, nuli teka kaya batur kang ngungsi menyang Antiokia, kaya abdiné kang ngungsi, kanthi nistha banget, amarga balané wis tumpes.
36 Mangkono uga Panjenenganė, kang ndhawuhaké kanggo mbayar pajeg marang wong Rum liwat wong-wong tawanan ing Yérusalèm, mratelakake ing luar negeri, yèn wong-wong Yahudi duwé Gusti Allah kang bakal merjuangaké wong-wong mau, mulané wong-wong mau ora kena cilaka, amarga padha netepi angger-anggering Torèt. padha diparingi.

BAB 9

1 Kira-kira ing wektu iku Antiokhus teka saka ing Pèrsia kanthi nistha
2 Awit Gusti Yésus wis mlebu ing kutha sing jenengé Persepolis, arep ngrampok Padaleman Suci lan nguwasani kutha; ing kono wong akeh padha mlayu mbela awake dhewe nganggo gegaman padha mlayu; Mulané Antiokhus diusir saka wong-wong mau, banjur bali kanthi isin.
3 Bareng wis tekan ing Ékbatane, ana kabar bab kang kelakon marang Nikanor lan Timotius.
4 Banjur abuh karo nepsu. Dèkné mikir arep males marang wong-wong Yahudi sing disingkirké karo wong-wong sing nggawé dhèwèké ngungsi. Mulané panjenengané ndhawuhi kusiré supaya nyopir tanpa kendhat, lan ndhawuhaké lelampahan, kang saiki ditindakaké déning Allah. Awit dèkné ngomong karo sombong, nèk Dèkné bakal teka nang Yérusalèm lan didadèkké kuburan lumrahé wong Ju.
5 Nanging Pangéran Kang Mahakwasa, Gusti Allahé Israèl, nekakaké wewelak kang ora bisa ditambani lan ora kasat mata, utawa sawuse ngandika mangkono iku, lara weteng kang ora bisa ditambani, lan lara ing njeroné;
6 Lan sing paling adil: amarga dheweke wis nyiksa wetenge wong liya kanthi nyiksa akeh lan aneh.
7 Ewadene ora ana kang mandheg anggone gumunggung, nanging tetep gumunggung, nyemburake geni marga nepsu marang wong Yahudi, sarta dhawuh supaya enggal-enggal budhal, nanging banjur tiba saka ing kretane, digawa kanthi kasar. ; satemah lara lara, sakehing badanipun sami lara.

8 Mangkono uga wong kang rada sadurungé ngira bisa nguwasani ombaking segara, (dadi angkuh ngluwihi kaanan manungsa) lan nimbang gunung-gunung kang dhuwur ing timbangan, saiki banjur dibuwang ing lemah, digawa nganggo jaran. , nuduhake marang kabeh kuwasane Gusti Allah sing nyata.
9 Mulané uler-uler mau metu saka ing badané wong duraka iki, lan sajeroning nandhang susah lan nandhang lara, dagingé ambruk, lan ambuné kang reged iku gawé rame marang sawadya-balané kabèh.
10 Lan wong, sing mikir sethitik sadurunge bisa tekan lintang ing langit, ora ana wong siji bisa tahan kanggo nggawa ambune ora tahan.
11 Mulané, bareng dianiaya, dhèwèké wiwit ninggal rasa gumunggungé, lan nduwèni wruh marang awaké dhéwé srana wewelaké Gusti Allah, lan larané saya tambah saben wektu.
12 Lan nalika awake dhewe ora bisa nahan ambune dhewe, dheweke kandha mangkene: "Pancen kudu manut marang Gusti Allah, lan wong sing bisa mati aja gumunggung yen dheweke iku Gusti Allah."
13 Wong duraka iki uga wis supaos marang Pangéran, sing saiki ora bakal welas marang dhèwèké manèh, pangandikané mangkene:
14 Kutha suci mau, (sing arep digelis-gelis dilebokaké nganggo lemah lan didadèkaké kuburan umum), bakal diluwari.
15 Lan bab wong-wong Yahudi, sing dianggep ora pantes dikubur, nanging dibuwang karo anak-anake supaya dimangsa manuk lan kewan galak, dheweke bakal nggawe kabeh padha karo warga Atena.
16 Lan Padaleman Suci, sing sadurunge dijarah-rayah, dheweke bakal dihias nganggo pisungsung sing apik, lan mulihake kabeh prabot suci kanthi luwih akeh, lan saka pametune dhewe mbayar biaya kanggo kurban.
17 Ya, lan uga bakal dadi wong Yahudi piyambak, lan njelajah kabeh donya sing dienggoni, lan martakaké pangwasané Gusti Allah.
18 Nanging sakehing kasangsarane ora kendhat, amarga paukumane Gusti Allah kang adil wus katetepake marang panjenengane, mulane amarga ora duwe pangarep-arep marang waras, banjur nulis layang marang wong Yahudi, kang isine panyuwun, mangkene:
19 Antiokhus, raja lan gubernur, marang wong-wong Yahudi sing apik-apik, para wargané padha ngaturake kabungahan, kesehatan, lan kemakmuran.
20 Manawa kowé lan anak-anakmu padha slamet, lan prekaramu bisa marem, aku saos sokur marang Gusti Allah, aku ngarep-arep ana ing swarga.
21 Dene kula, kawula apes, manawi kula badhe ngenget-enget kaluhuran saha karsa Paduka ingkang saweg wangsul saking Pèrsi, sarta nandhang lelara ingkang nggegirisi, mila kawula kedah migatosaken kaslametan sadaya.
22 Aku ora ngandel marang kesehatanku, nanging duwe pangarep-arep gedhe supaya bisa lolos saka penyakit iki.
23 Nanging nganggep bapakku, nalika mimpin wadya-bala menyang negara-negara dhuwur. diangkat dadi penerus,
24 Supaya manawa ana prekara sing ora dikarepke, utawa ana kabar sing nglarani, wong-wong ing tanah kono ngerti sapa sing ditinggalake negara, ora bakal kuwatir.
25 Lan maneh, ngelingi manawa para panggedhe sing dadi tapel wates lan tangga-tanggane kratonku padha ngenteni kesempatan lan ngarepake apa sing bakal kelakon. Anakku Antiokhus wis dakangkat dadi ratu, kang asring dakpracaya lan dakpuji marang wong akeh, nalika aku munggah ing propinsi-propinsi dhuwur; marang kang daktulis mangkene:
26 Mulané aku ndedonga lan nyuwun supaya kowé pada ngéling-éling kabecikan sing wis tak lakoni kanggo kowé, lan khususé, supaya saben wong tetep setya marang aku lan anakku.
27 Awit aku yakin, nèk Panjenengané ngerti pikiranku, mesthi bakal nuruti kekarepanmu.
28 Dadiné wong sing matèni lan wong sing nyenyamah marang Gusti Allah nandhang sangsara sing abot banget, kaya sing disuwuni marang wong liya, mulané dhèwèké mati kanthi sengsara ing negara liya ing pagunungan.
29 Filipus, sing digedhekake karo dheweke, nggawa layone, sing uga wedi karo putrane Antiokhus, banjur menyang Mesir menyang Ptolemeus Filometor.

BAB 10

1 Saiki Makabeus lan kanca-kancané, sing dipandu déning Gusti, padha mbalèkaké Padaleman Suci lan kuthané.
2 Nanging mesbèh-mesbèhé wong-wong sing ora nduwé bangsa-bangsa liya ing dalan lan kapel-kapel uga dirubuhaké.
3 Sawisé ngresiki Pedalemané Allah, banjur padha gawé misbyah liyané, lan nggebugi watu, banjur njupuk geni, banjur nyaosaké kurban sawisé rong taun, lan nyedakaké dupa, lampu lan roti sajian.
4 Bareng wis rampung, wong-wong mau padha sujud lan nyuwun marang Pangéran, supaya aja nganti ngalami kasusahan kaya mengkono. Nanging manawa wong-wong mau padha nglakoni dosa maneh marang Panjenengane, Panjenengane bakal ngukum wong-wong mau kanthi welas asih, lan supaya ora diulungake marang bangsa-bangsa kang padha nyenyamah lan barbar.
5 Ing dina sing padha wong-wong manca najisaké Pedalemané Allah, ing dina iku uga padha najis manèh, yaiku dina kaping lima limo sasi iku, yaiku Kasleu.
6 Wong-wong mau padha netepi wolung dinané kanthi bungah, kaya nalika riyaya Tarub Suci, padha kelingan, yèn durung suwé padha nganakaké riyaya Tarub, nalika padha ngumbara ana ing gunung-gunung lan guwa-guwa kaya kewan.
7 Mulané wong-wong mau padha ngetokaké pang-pang, pang-pang sing apik, lan uga wit kurma, sarta padha ngidungaké masmur marang Panjenengané, kang wus paring kasugihan kanggo ngresiki panggonané.
8 Dheweke uga netepake pranatan lan katetepan umum, supaya dina-dina iku dianakake saben taun kanggo kabeh bangsa Yahudi.
9 Lan iki pungkasane Antiokhus, disebut Epiphanes.
10 Saiki kita bakal nyritakaké tumindaké Antiokhus Eupator, sing putrané wong duraka iki, nglumpukake sakcepete bilai perang.
11 Bareng wis tekan ing makutha, panjenenganė njumenengaké Lisias dadi panguwasaning karajané, sarta ngangkat dhèwèké dadi gubernur ing Celosyria lan Fénisia.
12 Amarga Ptolemeus, kang karan Makron, luwih milih nindakake kaadilan marang wong-wong Yahudi marga saka piala kang ditindakake marang wong-wong mau, banjur ngupaya supaya bisa rukun karo wong-wong mau.
13 Mulané didakwa déning kanca-kancané raja ana ing ngarsané Eupator, lan didakwa pengkhianat ing saben tembung, amarga Filometor wis ninggalaké Siprus, sing wis dipasrahké déning Filometor marang panjenengané, banjur lunga menyang Antiokhus Epiphanes, lan weruh yèn dhèwèké ora ana ing panggonan sing mulya, dhèwèké dadi kendel banget. , bilih piyambakipun racun piyambak lan seda.

14 Nanging nalika Gorgias dadi gubernur ing beteng, dheweke nyewa prajurit, lan terus-terusan perang karo wong Yahudi.
15 Lan kabeh wong Idumean, sing wis entuk ing tangane sing paling larang, terus wong Yahudi sibuk, lan nampa wong-wong sing dibuwang saka Yérusalèm, padha arep kanggo nepaki perang.
16 Wong-wong sing padha karo Makabeus banjur padha nyenyuwun lan nyuwun marang Gusti Allah, supaya Panjenenganè nulungi wong-wong mau. lan banjur padha mlayu karo panganiaya marang beteng-beteng Idumeans,
17 Wong-wong mau padha digebugi kanthi ganas, padha ngrebut beteng-beteng, lan padha nyingkiri sakehing wong kang padha perang ing tembok, sarta mateni sakehe wong kang tiba ing tangane, lan mateni ora kurang saka rong puluh ewu.
18 Lan amarga sawetara wong, sing ora kurang saka sangang ewu, padha mlayu bebarengan menyang rong bètèng sing kuwat banget, lan duwe samubarang sing trep kanggo ngepung pengepungan,
19 Makabeus ninggal Simon lan Yosèf, lan Zakheus uga wong-wong sing ndhèrèkaké, sing wis cukup kanggo ngepung wong-wong mau, banjur mangkat menyang panggonan sing luwih butuh bantuané.
20 Wong-wong sing padha mèlu Simon, dibujuki karo srakah, mbujuk dhuwit liwat sawetara wong sing ana ing bètèng, lan njupuk pitung puluh ewu dirham, lan sawetara wong padha oncat.
21 Nanging Bareng Macabé dikabari bab lelakon mau, banjur nglumpukaké para gubernur rakyat, lan nudhuh wong-wong mau, yèn wis ngedol sadulur-saduluré nganggo dhuwit, lan ngluwari mungsuh-mungsuhé nglawan wong-wong mau.
22 Wong-wong sing tinemu pengkhianat banjur dipatèni, lan puri loro mau direbut.
23 Lan kanthi sukses kanthi gegaman ing kabeh sing dicekel ing tangan, dheweke mateni ing rong gedhong luwih saka rong puluh ewu.
24 Saiki Timotius, sing wis dikalahké wong Yahudi sadurungé, ngumpulake wadya-bala manca akèh banget, lan jaran-jaran saka Asia ora sethithik, teka kaya-kaya arep ngrebut wong Yahudi nganggo senjata.
25 Nanging bareng wis cedhak, wong-wong sing padha karo Makabeus banjur padha ndedonga marang Gusti Allah, sirahe disiram-irisir bumi, lan padha nganggo bagor.
26 Lan padha sumungkem ana ing ngisor misbyah, lan nyuwun marang Panjenenganè, supaya diparingi welas asih marang wong-wong mau, lan dadi mungsuh marang mungsuhé, lan dadi mungsuh marang mungsuh, kaya sing wis katulis ing angger-anggering Toret.
27 Sawisé ndedonga, wong-wong mau banjur padha njupuk gegaman lan lunga adoh saka kutha, lan bareng wis cedhak karo mungsuhé, wong-wong mau padha nyembah.
28 Saiki srengéngé mentas njedhul, wong loro mau digabung. sisih siji karo kabecikan uga ngungsi marang Pangeran Yehuwah minangka prasetya kanggo sukses lan kamenangan: sisih liyane nggawe nesu dadi pimpinan perang
29 Nanging bareng perang saya kuwat, mungsuh saka ing swarga katon ana wong lanang lima kang ayu rupane, nunggang jaran, nganggo kekang emas, lan wong loro padha mimpin wong Yahudi.
30 Makabeus banjur dicekel ing antarane wong-wong mau, lan ditutupi gegaman ing saben sisih, lan dijaga kanthi aman, nanging njeblug panah lan bledheg marang mungsuh, nganti padha bingung lan kebak kasangsaran, padha mati.
31 Wong-wong sing mlaku-mlaku mlaku ana 20 ewu limang atus nem atus prajurit jaranan.
32 Timotius dhéwé banjur mlayu menyang beteng sing jenengé Gawra, panggonané Kéreas dadi gubernur.
33 Nanging wong-wong sing padha karo Makabéus ngepung bètèng mau kanthi kendel patang dina.
34 Lan wong-wong sing ana ing njero, padha ngandel marang kakuwatané panggonan kono, padha nyenyamah banget lan ngucapaké tembung ala.
35 Nanging ing dina kaping lima, wong enom rong puluh saka pasukan Makabeus, sing nepsu banget amarga panyenyamah, nyerang tembok kanthi wani, lan mateni kabeh sing ditemoni kanthi wani.
36 Mangkono uga wong-wong liyané padha munggah ing sadhuwure wong-wong mau, nalika padha sibuk karo wong-wong sing ana ing njero, padha ngobong menara-menara lan ngobong geni, wong-wong sing nyenyamah padha urip. Dene wong-wong liyane padha mbubrah gapurane, lan sawuse padha nampani wadya-bala liyane, banjur ngrebut kutha iku.
37 Lan matèni Timotéus, sing ndhelik ing jugangan tartamtu, lan Chereas saduluré, karo Apolofanes.
38 Sawuse mangkono banjur padha ngluhurake Pangeran Yehuwah kalawan masmur lan kidung panuwun, kang wus nindakake prakara-prakara kang gedhe tumrap Israel, sarta paring kamenangan marang wong-wong mau.

BAB 11

1 Ora let suwé, Lisias pangayoman lan seduluré raja, sing uga ngatur urusan, nepsu banget kanggo lelakon sing kelakon.
2 Bareng wis nglumpukaké kira-kira wolung puluh ewu karo para prajurit jaranan kabèh, banjur nglawan wong Yahudi, kanthi karsané arep ndadèkaké kutha iku panggonané bangsa-bangsa liya.
3 Lan kanggo entuk bathi saka Padaleman Suci, kaya kapel liyane saka bangsa-bangsa liya, lan kanggo ngedol para imam agung saben taun.
4 Ora pisan-pisan nggatekake kekuwatane Gusti Allah, nanging gumunggung karo prajurite kang mlaku sepuluh ewu, prajurit jaranan ewonan lan gajah wolung puluh.
5 Panjenenganè banjur tekan ing tanah Yudéa lan nyedhak ing Bètsura, kutha kang santosa, nanging adohé saka Yérusalèm kira-kira limang kilomèter, banjur ngepung kutha mau.
6 Bareng wong-wong kang padha karo Makabeus krungu yèn panjenenganè ngepung beteng-beteng kono, wong-wong mau lan rakyat kabèh padha sesambat lan nangis ndedonga marang Pangéran, supaya Panjenenganè ngutus malaékat kang becik kanggo ngluwari Israèl.
7 Mulané Makabéus dhéwé sing luwih dhisik njupuk gegaman, nuli diwènèhi pitutur marang wong liya, supaya padha ngrusak awaké dhéwé bareng karo Panjenenganè kanggo nulungi sedulur-seduluré.
8 Nalika lagi padha ana ing Yérusalèm, ana wong kang nunggang jaran, nganggo sandhangan putih, goyang-goyang gegamané emas.
9 Wong-wong mau banjur padha memuji marang Gusti Allah kang maha welas asih, lan padha santosa, satemah padha siyaga, ora mung perang karo manungsa, nanging uga karo kewan-kewan kang ganas, lan nembus tembok wesi.
10 Mangkono uga wong-wong mau padha lumaku nganggo gegamane, lan duwe pambiyantu saka ing swarga, amarga Pangeran Yehuwah iku welas asih marang wong-wong mau.
11 Wong-wong mau padha matèni mungsuhé kaya singa, nuli matèni wong sing mlaku-mlaku lan nemlas atus prajurit jaranan, lan wong liya padha kabur.
12 Akeh wong kang padha tatu padha oncat wuda; Lan Lisias piyambak mlayu kanthi wirang, lan banjur oncat.

13 Wong-wong mau, merga dhèwèké kuwi wong sing wicaksana, lan nganggep yèn wong-wong Ibrani ora bisa dikalahake, mulané Gusti Allah Kang Mahakwasa nulungi wong-wong mau.
14 Lan mbujuk wong-wong mau supaya setuju karo kabeh kahanan sing cukup, lan janji bakal ngyakinake raja yen dheweke kudu dadi kancane.
15 Makabeus nuruti apa sing dikarepaké Lisias, lan ngati-ati kanggo kabecikan umum. lan apa wae sing ditulis dening Makabeus marang Lisias babagan wong Yahudi, Sang Prabu diparengake.
16 Amarga ana layang saka Lisias marang wong Yahudi, mangkene: Salam marang wong Yahudi.
17 Yokanan lan Absalom, sing padha diutus saka kowé, padha ngaturaké panyuwunan marang aku lan nyuwun supaya isiné kaleksanan.
18 Mulané, apa waé sing kudu dikabarké marang Sang Prabu, aku wis nyritakaké, lan panjenengané bakal maringi apa-apa.
19 Lan manawa kowé padha tetep setya marang negara, ing salawas-lawasé aku uga bakal mbudidaya dadi sarana kanggo kabecikanmu.
20 Nanging bab prekara-prekara sing dakkarepaké marang wong-wong iki lan wong-wong liyané sing asalé saka Aku, supaya padha rembugan karo kowé.
21 Sugeng tindak. Taun satus wolu patang puluh, tanggal patlikur sasi Dioscorinthius.
22 Ing layangé raja isiné tembung-tembung iki: Raja Antiokhus marang Lisias, seduluré, kirim salam.
23 Sarehne bapak kita wus kasingkirake marang para dewa, mulane karsane wong-wong kang ana ing karajan kita padha urip ayem, supaya saben wong bisa ngurusi urusane dhewe-dhewe.
24 Awaké déwé ngerti nèk wong-wong Yahudi ora gelem nampani carané wong-wong sing dudu Ju, nanging wong-wong Yahudi ora gelem nuruti adat-istiaté wong-wong sing ora nduwé Yahudi. urip miturut ukum dhewe.
25 Mulané panggalih kita, bangsa iki bakal ayem, lan kita mutusaké kanggo mbalèkaké padalemané, supaya padha urip manut adat-tata-carané para leluhuré.
26 Pramila prayoginipun panjenengan utusan dhateng tiyang-tiyang wau, saha paring katentreman, supados manawi sampun kasarujuki ing panggalih kula, tiyang-tiyang wau sami lega, saha tansah nglangkungi prakawisipun piyambak-piyambak.
27 Layangé Sang Prabu marang bangsa Yahudi kaya mangkene: Sang Prabu Antiokhus kirim salam marang pradata agama lan para wong Yahudi liyané.
28 Manawa kowé padha slamet, aku padha kapéngin; kita uga sehat.
29 Menelaus mratelakakake marang aku kabeh, yen kowe padha kepéngin bali menyang omahmu lan nglakoni urusanmu dhéwé.
30 Mulané wong-wong sing arep lunga kudu slamet nganti telung puluh dina Xanthicus kanthi aman.
31 Lan wong-wong Yahudi bakal nggunakake jinis daging lan hukum dhewe, kaya sadurunge; lan ora ana siji-sijine cara apa wae sing bakal diganggu amarga tumindak sing ora dingerteni.
32 Aku uga ngutus Menelaus, supaya bisa nglipur kowé.
33 Sugeng tindak. Ing taun satus patang puluh wolu, lan tanggal limalas sasi Xanthicus.
34 Wong Rum uga ngirim layang marang wong-wong mau, sing isiné tembung-tembung iki: Quintus Memmius lan Titus Manlius, utusané wong Rum, kirim salam marang wong Yahudi.
35 Apa waé sing diparingaké déning seduluré Lisias, seduluré raja, kita uga seneng.
36 Nanging bab bab-bab sing diputuské kanggo diwènèhké marang raja, sakwisé kowé nduwèni pitutur, enggal kirima siji-sijia, supaya awaké déwé bisa ngomong apa sing cocog karo kowé, awit awaké déwé saiki arep nang Antiokhia.
37 Mulané kongkonan wong-wong sing enggal-enggal, supaya aku ngerti apa sing dadi pikiranmu.
38 Pamit. Taun iki satus wolu patang puluh, tanggal limalas sasi Xanthicus.

BAB 12

1 Nalika prajanjian-prajanjian mau dianakaké, Lisias sowan ing ngarsané Sang Prabu, lan wong-wong Yahudi padha ana ing keboné.
2 Nanging saka para gubernur ing sawetara panggonan, Timotius, Apolonius bin Genneus, Hieronymus lan Demofon, lan ing sandhinge Nikanor, gubernur ing Siprus, ora ngidini wong-wong mau ayem lan urip tentrem.
3 Wong-wong ing Yopé iya padha nglakoni panggawé ala, padha ndedonga marang wong-wong Yahudi kang padha manggon ana ing antarané, supaya padha nitih prau karo anak-bojoné lan anak-anaké, kaya-kaya ora ana sing nglarani.
4 Wong-wong mau padha nampani pranatan-pranatan kang ana ing kutha iku, kaya-kaya kepengin urip ayem tentrem lan ora curiga apa-apa, nanging bareng padha lumebu ing telenging banyu, ora kurang saka rong atus padha klelep.
5 Bareng Yudas krungu bab panganiaya kang ditindakake marang para sadulure, banjur dhawuh marang wong-wong kang padha ndherekake supaya padha nyawisake.
6 Panjenengané banjur nyebut marang Gusti Allah, Hakim kang adil, nuli nempuh wong-wong kang padha matèni sedulur-seduluré, lan ing wayah bengi platarané diobong, prau-prauné diobong, lan wong-wong sing padha mlayu mrana dipatèni.
7 Bareng kutha mau ditutup, banjur mundur, kaya-kaya arep numpes kabeh wong ing kutha Yope.
8 Nanging bareng krungu nèk wong-wong Yamin padha kepéngin nindakké cara sing padha karo wong-wong Yahudi sing manggon ing tengahé.
9 Ing wayah bengi uga nempuh wong Yamni, lan ngobongi plabuhan lan kapal laut, temah cahyaning geni katon ing Yerusalem adohe rong atus patang puluh kilometer.
10 Bareng padha lunga saka ing kono nganti sangang mèter, tumuju marang Timotéus, ora kurang saka limang ewu wong kang mlaku lan limang atus prajurit jaranan saka wong Arab kang nempuh Panjenengané.
11 Ing kono banjur ana perang kang awrat banget; nanging Yudas kanthi pitulungané Gusti Allah éntuk kamenangan; Dadi wong-wong Nomade ing Arab, sing dikalahake, nyuwun marang Yudas supaya tentrem, janji bakal menehi sapi, lan bakal nyenengake dheweke.
12 Mulané Yudas, mikir nèk wong-wong kuwi bakal olèh bathi ing pirang-pirang perkara, mulané dhèwèké ngekèki katentreman marang wong-wong kuwi.
13 Dheweke uga arep nggawe kreteg menyang kutha sing kuwat, sing dikubengi tembok lan dienggoni dening wong-wong saka macem-macem negara; lan jenenge Caspis.
14 Nanging wong-wong sing ana ing kono padha ngendel-endelake kekuwatane tembok lan panyedhiya pangan, nganti tumindak ora sopan marang wong-wong sing padha karo Yudas, nyenyamah lan nyenyamah, lan ngucapake tembung-tembung sing ora kudu diucapake.
15 Mulané Yudas karo pasukané, padha nyebut marang Pangéran sing Maha Agung, kang nyirnakaké kutha Yérikho tanpa wedhus gèmbèl lan tanpa mesin perang, padha nyerang témbok-témboké.

16 Lan ngrebut kutha kasebut kanthi kersané Gusti Allah, lan nyembelih sing ora bisa dicritakake, nganti ana tlaga sing ambané rong mèter ing cedhaké, sing kebak kebak getih.
17 Banjur padha budhal saka ing kono pitung atus seket kilomèter, lan tekan ing Karaka, nemoni wong-wong Yahudi sing aran Tubieni.
18 Nanging Timotius ora ketemu ing panggonan kono, amarga sadurunge ngirim apa-apa, dheweke lunga saka ing kono, lan ninggalake pasukan sing kuwat banget ing beteng tartamtu.
19 Nanging Dositeus lan Sosipater, sing dadi perwira Macabéus, padha metu lan matèni wong-wong sing ditinggal Timotius ing bètèng, luwih saka sepuluh ewu wong.
20 Macabéus banjur ngetokaké wadya-balané, banjur didhawuhi dadi mimpin wadya-bala, banjur nglawan Timotéus, kang watara satus rong puluh ewu prajurit lan prajurit jaranan rong ewu limang atus.
21 Bareng Timotius ngerti yèn Yudas teka, banjur ngongkon wong-wong wadon lan bocah-bocah lan barang-barang liyané menyang bètèng sing jenengé Karnion, amarga kutha iku angel dikepung lan ora gampang ditekani, merga ing sakehing panggonan. .
22 Nanging bareng Yudas, rombongané sing kapisan, weruh, mungsuh-mungsuhé padha wedi lan giris amarga ngatingalaké Panjenenganė kang mirsani samubarang kabèh, padha mlayu, kang siji lumayu mrana, wong liya mrana, satemah kerep lara. saka wonge dhewe, lan tatu nganggo pedhange dhewe.
23 Yudas uga banget ngoyak wong-wong mau, lan matèni wong-wong sing jahat, sing dipatèni kira-kira telung puluh ewu.
24 Timotius uga kecemplung ing tangané Dositéus lan Sosipaté, sing disuwuni kanthi kepinteran, supaya dhèwèké diluwari, merga dhèwèké nduwèni akèh wong tuwané wong Ju lan sedulur-seduluré sawetara, nganti mati, ora kena dianggep.
25 Mulané, bareng wis dijanji karo pirang-pirang tembung nèk bakal dibalèkaké tanpa lara, miturut prejanjian, wong-wong kuwi nglilani dhèwèké lunga kanggo nylametké sedulur-seduluré.
26 Makabeus banjur tindak menyang Karnion lan menyang Pedalemané Atargatis, lan ing kono matèni wong 25 ewu.
27 Sawisé ngungsi lan nyirnakaké wong-wong mau, Yudas nuli nyingkiraké wadya-bala menyang Efron, kutha kang santosa, panggonané Lisias, lan bangsa-bangsa sing akèh banget, lan para nom-noman sing kuwat njaga bètèng-bètèngé lan ngreksa wong-wong mau kanthi kuwat. uga ana pranata gedhe saka mesin lan panah.
28 Nanging nalika Yudas lan kanca-kancané padha nyebut marang Gusti Allah Kang Mahakwasa, sing ngrusak kekuwatané mungsuh-mungsuhé, nuli ngrebut kutha mau, lan matèni wong-wong sing ana ing njeroné 25 ewu.
29 Saka ing kono padha mangkat menyang Skitopolis, kang adohé nem atus kilomèter saka Yérusalèm.
30 Nanging nalika wong-wong Yahudi sing manggon ing kono padha nekseni yen wong-wong Scythopolitan padha tresna marang wong-wong mau, lan padha disuwuni kanthi becik ing mangsa kasangsaran;
31 Wong-wong mau padha ngucap sokur marang wong-wong mau, lan ngongkon supaya tetep rukun karo wong-wong mau, banjur padha tekan ing Yérusalèm, nalika riyaya dina minggu wis cedhak.
32 Sawisé riyaya, sing disebut Péntakosta, wong-wong mau padha nglawan Gorgias, gubernur ing Idumea.
33 Kang metu karo prajurit mlaku telung ewu lan prajurit jaranan patang atus.
34 Lan nalika padha perang bebarengan, sawetara wong Yahudi padha mati.
35 Ing nalika iku Dositheus, salah siji saka pasukan Bacenor, kang nunggang jaran, lan wong gagah, isih ana ing Gorgias, lan nyekeli jubahe, narik wong kanthi peksa; Lan nalika dheweke arep nyekel wong sing kena ipat-ipat mau urip-uripan, ana wong nunggang jaran saka Trakia nempuh pundhake, nganti Gorgias mlayu menyang Marisa.
36 Bareng wong-wong kang mèlu Gorgias wis suwé perang lan kesel, Yudas banjur nyuwun marang Pangéran, supaya Panjenenganė bakal dadi pambiyantu lan panglimané perang.
37 Sawisé iku dhèwèké miwiti nganggo basané dhéwé, lan ngidungaké masmur kanthi swara banter, lan ora diweruhi wong-wongé Gorgias, banjur diusir.
38 Yudas banjur nglumpukaké wadya-balané, lan tekan ing kutha Odollam, lan ing dina kapitu, wong-wong mau padha nucèkaké awaké, kaya adat, lan padha netepi dina Sabat ing panggonan sing padha.
39 Ing dina sakbanjuré, kaya biyasané, Yudas lan kanca-kancané teka arep ngangkat layoné wong-wong sing dipatèni lan dikubur karo sedulur-seduluré ing kuburané leluhuré.
40 Ana ing sangisoré jubahé saben wong sing dipatèni, padha nemu barang-barang sing disucekake kanggo brahala-brahalané wong Yamni, sing dilarang déning angger-anggering Torèt marang wong Yahudi. Banjur saben wong weruh yen iki sing dadi sababe wong-wong mau padha dipateni.
41 Mulané kabèh wong pada memuji marang Gusti, Hakim sing adil, sing wis mbukak barang sing didhelikké.
42 Panjenenganė banjur padha ndedonga lan nyuwun marang Panjenenganė, supaya dosa kang katindakaké disingkiraké saka ing éling-éling. Kajawi punika, Yudas ingkang luhur punika paring pitedah dhateng tiyang-tiyang wau supados sami ngadohi dosa, satemah sami nyumurupi ing ngarsaning mripat, bab-bab ingkang kedadosan tumrap dosa-dosanipun tiyang ingkang dipatèni.
43 Sakwisé dhèwèké nglumpukké kumpulané wong-wong sing cacahé rong èwu dirham salaka, banjur dikirim menyang Yérusalèm kanggo nyaosaké kurban pangruwating dosa, lan tumindaké apik lan jujur, merga dhèwèké ngéling-éling bab patangen.
44 Awit nèk Dèkné ora ngarep-arep nèk wong-wong sing dipatèni bakal tangi menèh, ndongakké wong mati kuwi ora prelu lan muspra.
45 Lan uga amarga dheweke ngerti yen ana sih-rahmat gedhe sing disimpen kanggo wong-wong sing wis mati kanthi mursid, iku pikiran sing suci lan apik. Mulané Panjenenganė nindakaké rekonsiliasi kanggo wong mati, supaya wong-wong mau diluwari saka dosa.

BAB 13

1 Ing taun satus patang puluh sanga, Yudas dikabari, yèn Antiokhus Eupator bakal teka ing Yudéa kanthi pangwasa gedhé.
2 Lan karo Lisias kang dadi pangreksa lan panggedhening urusane, salah siji saka wong-wong mau duwe pasukan Yunani, prajurit mlaku-mlaku, satus sepuluh ewu, lan prajurit jaranan limang ewu telung atus, lan gajah rong puluh loro, lan telung atus kreta perang. pancingan.
3 Menelaus uga nyawiji karo wong-wong mau, lan kanthi kesasar banget nyengkuyung Antiokhus, ora kanggo njaga negara, nanging amarga dheweke ngira yen dheweke wis dadi gubernur.
4 Nanging ratuné para ratu nggantheng pikirané Antiokhus marang wong jahat sing jahat iki, lan Lisias ngandhani

marang raja, yèn wong iki sing dadi sabab saka sakehing piala, mulané Sang Prabu dhawuh supaya digawa menyang Berea lan dipatèni, minangka tata cara ana ing papan kasebut.
5 Ing kono ana menara sing dhuwure seket asta, kebak awu, lan ana piranti bunder sing ing saben sisih digantung ing awu.
6 Lan sapa waé sing disalahké, utawa nglakoni kadurjanan sing nggegirisi, kabèh wong diunèkké nganti mati.
7 Wong duraka kuwi mati, ora kakubur ing bumi. lan sing paling adil:
8 Santukan Ida sampun nglaksanayang dosa akeh ring pamorboran aturane, sane suci miwah awunipune, punika dane sampun seda dados awu.
9 Sang Prabu banjur rawuh kanthi pikiran kang biadab lan angkuh, arep nindakaké apa kang luwih ala marang wong Yahudi, ketimbang kang wis katindakaké ing jamané kang rama.
10 Bareng Yudas nyumurupi bab iku, banjur dhawuh marang wong akeh supaya rina wengi padha nyenyuwun marang Gusti, supaya manawa ana ing wektu liyane, Panjenengane uga bakal nulungi wong-wong mau, amarga wis arep dibuwang saka ing tanahe. lan saka ing Padaleman Suci:
11 Lan supaya Panjenenganè ora nglilani wong-wong sing saiki wis kalem sathithik, padha tundhuk marang bangsa-bangsa kang padha nyenyamah.
12 Mulané, bareng wis rampung bebarengan karo wong-wong mau lan nyuwun marang Pangéran sing welas asih kanthi nangis lan pasa, lan telung dina anggoné gumlethak ing lemah, Yudas, nuli paring pitutur marang wong-wong mau, supaya padha siyaga.
13 Lan Yudas, sing ora bebarengan karo para pinituwa, mutusaké, sadurunge wadya-bala Sang Prabu kudu lumebu ing Yudea, lan njaluk kutha, kanggo metu lan nyoba prakara ing perang dening pitulungan saka Sang Yehuwah.
14 Mulané, bareng wis masrahké kabèh marang sing nitahake jagat, lan ngélingké prajurité supaya perang kanthi gagah prakosa, nganti mati, kanggo angger-angger, Padaleman Suci, kutha, negara lan pasamuwan, banjur kémah ing Modin.
15 Lan sawise paring pepenget marang wong-wong ing sakiwa-tengené Panjenengané: Kamenangan iku saka Gusti Allah; Kanthi para nom-noman kang gagah prakosa lan pilihan, dheweke mlebu ing kemahe Sang Prabu ing wayah bengi, lan mateni kira-kira patang ewu wong ing pakemahan, lan sing paling utama ing antarane gajah, lan kabeh sing ana ing kono.
16 Pungkasané wong-wong mau padha ngebaki kémahé karo wedi lan geger, lan budhal kanthi sukses.
17 Kuwi kelakon ing wayah ésuk, awit pangayomané Pangéran nulungi dhèwèké.
18 Bareng Sang Prabu ngrasakake kaprigelaning wong Yahudi, banjur ngudi nguwasani jajahan mau.
19 Banjur tindak menyang Bètsura, sing dadi bentengé wong Yahudi, nanging diusir, gagal lan kelangan balané.
20 Amarga Yudas wis ngaturake marang wong-wong sing ana ing kono apa sing perlu.
21 Nanging Rhodokus, sing dadi tentarané wong-wong Yahudi, nyritakaké wewadiné marang mungsuh; mulane banjur digoleki, banjur dilebokake ing pakunjaran.
22 Kang kaping pindhone Sang Prabu nguwasani wong-wong mau ana ing Bètsum, nuli ngasta tangané, nyekel tangané wong-wong mau, banjur budhal perang nglawan Yudas, temah kalah.
23 Krungu nèk Filipus, sing ninggalké urusan ing Antiokhia, banget murka, bingung, nyuwun marang wong-wong Yahudi, pasrah, lan supaos kanggo kabeh kahanan sing padha, setuju karo wong-wong mau, lan nyaosaké kurban, ngurmati Pedalemané Allah, lan tumindak becik marang wong-wong mau. panggonan,
24 Makabeus ditampani kanthi becik, lan diangkat dadi gubernur utama wiwit Ptolemais nganti tekan wong Gerrhen.
25 Tekan Ptolemais; amarga padha nyerbu, amarga bakal batal prasetyane.
26 Lisias banjur munggah ing kursi pengadilan, mratelakake sabisane kanggo mbela bab perkara kasebut, ngyakinake, nglipur, ndadekake wong-wong padha lara, banjur bali menyang Antiokia. Mangkono uga nggegirisi rawuh lan budhal Sang Prabu.

BAB 14

1 Sawisé telung taun, Yudas dikabari, yèn Demetrius anaké Seleukus lumebu ing plataran Tripolis kanthi pasukan gedhé lan angkatan laut.
2 Wis ngrebut negara, lan matèni Antiokhus, lan Lisias pangreksané.
3 Ana siji Alkimus, sing biyèn dadi Imam Agung, lan kanthi sengaja najisaké awaké dhéwé ing jamané wong-wong dudu Yahudi, amarga dhèwèké ora bisa nylametaké awaké dhéwé lan ora bisa mlebu manèh menyang misbyah suci.
4 Ing taun kang kaping atus seket seket sowan marang ngarsane Sang Prabu Demetrius, ngaturake makutha emas lan sawit, lan pang-pang kang digunakake ing Padaleman Suci;
5 Nanging, sawisé olèh kesempatan kanggo nglajengaké usahané sing bodho, banjur ditimbali déning Demetrius, sarta ditakoni kapriyé wong-wong Yahudi mau, lan apa sing dikarepaké, banjur mangsuli:
6 Wong-wong Yahudi sing dijenengi Assideans, sing dadi perwira Yudas Maccabeus, padha nyukupi perang lan murtad, lan ora bakal nglilani wong liya kanthi tentrem.
7 Mulané, aku saiki wis teka mriki, awit aku wis ora nduwé pakurmatan saka para leluhurku.
8 Kaping pisanan, satemené, kanggo preduli saka prekara-prekara sing ana hubungané karo raja; Dene ingkang kaping kalihipun, inggih punika ingkang kula tujukaken kangge kabegjaning bangsa kula piyambak, awit sadaya bangsa kita sami nandhang sangsara, awit saking tumindak ingkang tanpa pamrayogi ingkang sampun kasebat.
9 Awit saking punika, dhuh Sang Prabu, sarèhning pirsa sadaya punika, mugi karsaa ngati-ati dhateng nagari tuwin bangsa kawula, ingkang ing pundi-pundi kekirangan, manut kawilujengan ingkang Paduka paringaken dhateng sadaya tiyang.
10 Awit salawasé Yudas isih urip, negara iku ora mungkin sepi.
11 Iku ora enggal-enggal diomongake bab dheweke, nanging kanca-kancane Sang Prabu liyane, kang padha nganiaya marang Yudas, banjur gawe menyan maneh marang Demetrius.
12 Sanalika iku Nikanor, kang nguwasani gajah-gajah, banjur didhawuhi dadi gubernur ing tanah Yudea, banjur didhawuhi lunga.
13 Dhawuhé supaya matèni Yudas lan mbuyaraké wong-wong sing padha ndhèrèkaké, sarta ngangkat Alcimus dadi Imam Agung ing Padaleman Suci.
14 Wong-wong kafir kang padha lumayu saka ing tanah Yudea saka ing ngarsane Yudas, padha sowan ing Nikanor nganggo wedhus-wedhus, padha ngira yen bilai lan bilai wong Yahudi iku karahayone.
15 Bareng wong Yahudi padha krungu bab tekané Nikanor, lan wong-wong sing ora kafir padha nglawan wong-wong mau, banjur padha njeblug bumi ing sirahé, lan nyuwun panyuwun marang Panjenengané, kang wus netepaké umaté

ing salawas-lawasé, lan kang tansah nulungi pandumané kalawan ngatingalaké ngarsane. .
16 Mangkono dhawuhe panggedhe mau banjur padha budhal saka ing kono lan nyedhaki wong-wong mau ana ing kutha Dessau.
17 Saiki Simon, seduluré Yudas, wis mèlu perang karo Nikanor, nanging rada bingung amarga mungsuh-mungsuhé meneng.
18 Nanging Nikanor, krungu bab kewanenan wong-wong sing mèlu Yudas, lan wani perang kanggo negarané, ora wani nyoba prakara iki nganggo pedhang.
19 Mulané dhèwèké ngutus Posidonius, Theodotus lan Matatias, supaya rukun.
20 Bareng wis suwe anggone padha ngrembug bab iku, komandhane wus paring pitedah marang wong akeh, lan katon padha sarujuk, banjur padha sarujuk marang prajanjian.
21 Lan wis netepake dina kanggo kumpul dhewe-dhewe, lan nalika dinane, lan lincak diatur kanggo siji-sijine.
22 Ludas ndhawuhake prajurit gegaman ana ing papan kang trep, supaya aja nganti dumadakan tumindak culika dening mungsuh, mulane banjur padha nganakake rapat-rapat rukun.
23 Saiki Nikanor tetep manggon ing Yérusalèm, ora ana lara apa-apa, nanging wong-wong sing padha teka padha nglumpuk marani dhèwèké.
24 Nanging Yudas ora gelem nyingkirké Yudas, awit dèkné nresnani wong kuwi saka ati
25 Dhèwèké uga ndedonga, supaya bisa rabi lan duwé anak.
26 Nanging Alcimus, ngerti katresnan sing ana ing antarane wong-wong mau, lan nimbang prajanjian sing digawe, banjur sowan Demetrius, lan ngandhani yen Nikanor ora kena pengaruh ing negara. awit iku wus katetepake Yudas, pengkhianat marang karajan, dadi gegantine ratu.
27 Sang Prabu nuli nesu lan nesu banget karo tuduhane wong sing paling jahat, banjur nulis marang Nikanor, mratelakake yen dheweke ora seneng banget karo prajanjian kasebut, lan dhawuh supaya cepet-cepet ngirim tahanan Makabeus menyang Antiokia.
28 Bareng Nikanor krungu bab iku, panjenengané dadi bingung dhéwé, lan nganggep yèn dhèwèké bakal mbatalake barang-barang sing wis disepakati, wong iku ora kaluputan.
29 Nanging amarga ora ana prakara marang Sang Prabu, panjenengane tetep ngreksa wektune kanggo nindakake perkara iki kanthi kawicaksanan.
30 Sanadyan mangkono, nalika Macabéus weruh yèn Nikanor wiwit murka marang panjenengané, banjur diprayogakaké luwih kasar saka ing biyasané, amarga ngerti yèn tumindak ala kang kaya mangkono iku ora becik, banjur nglumpukaké wong-wong mau ora sethithik, banjur mundur. saka Nicanor.
31 Nanging sing liyané ngerti nèk Yudas dihalang-halangi, mulané terus mlebu ing Pedalemané Allah sing gedhé lan suci, lan ndhawuhi para imam sing padha nyaosaké kurban kanggo ngluwari wong kuwi.
32 Lan nalika padha supaos, ora bisa ngerti ngendi wong sing digoleki,
33 Panjenengané banjur ngacungaké astané tengen marang Padaleman Suci, lan sumpah mangkéné: Manawa kowé ora ngluwari aku Yudas dadi tawanan, Pedalemané Allah iki bakal dakbubrahaké karo lemah, lan mesbèhé bakal Dakrubuhaké. lan ngedegake candhi kacathet marang Bacchus.
34 Sawisé ngandika mangkono, Panjenengané banjur tindak. Para imam tumuli padha ngacungake tangane menyang ing swarga, lan nyuwun marang Panjenengane kang tansah mbelani bangsane, mangkene:
35 Dhuh Yehuwah, Gustining samukawis, Paduka ingkang boten mbutuhaken punapa-punapa, sampun kepareng migatosaken bait Paduka wonten ing tengah-tengah kawula.
36 Mulané saiki, Dhuh Pangéran ingkang Mahasuci, Paduka mugi karsaa ngreksa padaleman punika, ingkang sampun kalampahan dipun resiki, lan mugi karsaa ngendheg sakehing cangkem ingkang duraka.
37 Ana ing kono ana Razis, salah sijiné pinituwa ing Yérusalèm, didakwa marang Nikanor, sing tresna marang sedulur-seduluré, lan wong sing misuwur banget, sing amarga kabecikané diarani bapakné wong Yahudi.
38 Awit ing jaman biyen, nalika wong-wong mau padha ora campur karo wong-wong kang ora wanuh marang Gusti Allah, panjenengane kadakwa nganggep agama Yahudi, lan kanthi kendel ngrusak raga lan nyawane kanthi kenceng kanggo agamane wong Yahudi.
39 Mulané Nikanor, sing kepéngin nduduhké rasa sengit marang wong-wong Yahudi, banjur ngutus prajurit luwih saka limang atus kanggo nyekel dhèwèké.
40 Awit dèkné nganggep nèk nèk Dèkné digawa-gawa kanggo nggawé lara wong Yahudi.
41 Saiki, nalika wong akeh arep ngrebut menara kasebut, lan ngrusak lawang njaba, lan njaluk supaya digawa geni kanggo ngobong, dheweke wis siyap dicekel ing saben sisih lan tiba ing pedhang.
42 Luwih milih mati kanthi waras, ketimbang nempuh tangane wong duraka, dianiaya, ketimbang dianggep mulya.
43 Nanging ora kesusu amarga kesusu, wong akeh uga padha mlumpat ana ing lawang, kanthi kendel mlayu munggah menyang tembok, lan nyemplungake awake dhewe ing antarane wong-wong sing paling kenthel.
44 Nanging wong-wong mau enggal-enggal mbalik, lan wektu ana wektu, Gusti Yésus tiba ing tengah-tengahing panggonan sing kosong.
45 Nanging, nalika isih ana ambegan, amarga murka, banjur tangi; lan sanadyan getihe muncrat kaya spouting banyu, lan tatune abot, nanging dheweke mlayu liwat tengah wong akeh; lan ngadeg ing watu sing curam,
46 Bareng getihé wis entek, banjur njubut wetengé, banjur dicekel ing tangané wong loro mau, banjur dicemplungaké marang wong akèh, lan nyuwun marang Pangéraning urip lan roh, supaya bisa mbalèkaké wong-wong mau, banjur mati.

BAB 15

1 Nanging Nikanor krungu yèn Yudas lan kanca-kancané padha ana ing bètèng-bètèng ing sakiwa-tengené Samaria, banjur mutusaké kanggo nyerang wong-wong mau ing dina Sabat, tanpa bebaya.
2 Nanging wong-wong Yahudi sing kepeksa ndhèrèk Panjenengané padha kandha, "Aja nyirnakaké kanthi kasar lan biadab, nanging ngurmati dina, sing diluhuraké déning Panjenengané kang mirsani samubarang kabèh, ngluwihi dina-dina liyané."
3 Wong dursila kang murka iku nuli takon, apa ana Kang Mahakuwasa ing swarga, kang dhawuh supaya dina Sabat.
4 Lan nalika padha matur, "Ing swarga ana Gusti sing urip lan kuwasa, sing ndhawuhi supaya dina kapitu kudu tetep."
5 Kang siji banjur kandha, "Aku uga kuwasa ana ing bumi, lan aku dhawuh supaya nyekel gegaman lan nindakake pakaryane Sang Prabu." Nanging dheweke entuk ora nindakake kekarepane sing ala.
6 Mulané Nikanor kanthi angkuh lan gumunggung banget, mutusaké kanggo ngedegake tugu umum kanggo kamenangané marang Yudas lan wong-wong sing mèlu.
7 Nanging Makabeus yakin tenan nèk Yéhuwah bakal nulungi dhèwèké.
8 Mulané Panjenengané paring piweling marang umaté, supaya aja padha wedi marang tekané bangsa-bangsa liya,

nanging elinga marang pitulungan sing biyèn padha ditampa saka swarga, lan saiki ngarep-arep kamenangan lan pitulungan, sing bakal teka saka Kang Mahakwasa.
9 Satemah padha nglipur wong-wong mau saka angger-anggering Torèt lan para nabi, sarta ngéling-éling bab perang-perang sing wis dimenangi sadurungé, dadi padha bungah-bungah.
10 Bareng Panjenengané ngojok-ojoki pikirané wong-wong mau, Panjenengané banjur ndhawuhi wong-wong mau, lan nduduhké marang wong-wong mau kabèh gorohé bangsa-bangsa liya lan nglanggar sumpahé.
11 Mangkono uga wong-wong mau padha nggegem tameng lan tumbak, nanging uga nganggo tembung-tembung sing nyenengake lan apik, lan uga dheweke nyritakake impen sing pantes dipercaya, kaya-kaya pancen bener. ora sethithik padha bungaha.
12 Dene wahyune mangkene: Onias, kang biyen dadi Imam Agung, mursid lan luhur budine, mursid anggone guneman, alus budine, wicaksana uga, lan wiwit isih bocah wis ngleksanani samubarang kabecikan, ngangkat tangane. ndedonga kanggo badan wong Yahudi kabèh.
13 Mangkono uga ana wong kang rambute abu-abu lan mulya banget, kang asipat agung lan endah banget.
14 Onias tumuli mangsuli, pangandikane: "Iki wong kang tresna marang para sadulur, kang ndedonga banget kanggo bangsa lan kutha suci, yaiku Yeremia, nabining Allah.
15 Mulané Yeremia ngacungaké astané tengen marang Yudas pedhang emas, lan mènèhi ngandika mengkéné:
16 Jupukna pedhang suci iki, peparingé Gusti Allah, sing nganggo kanggo nglawan mungsuh.
17 Mulané, bareng karo pituturé Yudas, sing apik banget, lan bisa nggugah semangaté para nom-noman, wong-wong mau banjur mutusaké ora arep pasang kémah, nanging kanthi kendel nglawan wong-wong mau. kanthi gagah-gagahan kanggo nyoba prakara kasebut kanthi konflik, amarga kutha lan papan suci lan Padaleman Suci ana ing bebaya.
18 Merga wong-wong kuwi nggatèkké bojoné, anak-anaké, sedulur-seduluré lan sedulur-seduluré, nanging sing paling wedi lan sing paling penting yaiku padaleman suci.
19 Wong-wong sing ana ing kutha kuwi uga ora padha sumelang, awit padha sumelang marga saka pasulayan ing sajabaning nagara.
20 Lan saiki, nalika kabeh padha ndeleng apa sing bakal nyoba, lan mungsuh wis nyedhaki, lan wadya-bala diatur, lan kewan-kewan wis dipasang, lan prajurit jaranan dipasang ing swiwi,
21 Macabéus nyumurupi tekané wong akèh, lan prekawis-prekawis gegaman warna-warna lan galaké kéwan-kéwan, banjur ngacungaké tangané menyang swarga, lan nyebut marang Pangéran sing nindakaké mukjijat-mukjijat, merga ngerti yèn kamenangan iku ora lumantar gegaman, nanging kaya-kaya. iku kaanggep becik, diparingake marang wong kang pantes.
22 Mulané, nalika pandonga, Panjenengané ngandika mangkono; Dhuh Yehuwah, Paduka sampun ngutus Malaekate Paduka nalika jamanipun Sang Prabu Yehezkias, ratu ing Yudea, lan nyirnakaken wadya-bala Sanherib satus wolung puluh lima ewu.
23 Mulané saiki, Dhuh Pangéraning swarga, mugi karsaa ngutus malaékat ingkang sae ndhisiki kawula, supados tiyang-tiyang wau sami wedi lan giris;
24 Lan marga saka kakuwataning asta Paduka, mugi-mugi tiyang ingkang sami ketaman giris, ingkang sami nglawan umat Paduka ingkang suci supados nyenyamah. Lan dheweke mungkasi kanthi mangkono.
25 Banjur Nikanor lan wong-wong sing ndhèrèkaké padha maju karo trompèt lan kidung.
26 Nanging Yudas lan kanca-kancané padha nemoni mungsuh-mungsuh karo panyuwun lan pandonga.
27 Mulané wong-wong mau padha perang karo tangané lan ndedonga marang Gusti Allah klawan atiné, lan matèni ora kurang saka telung puluh lima ewu wong, merga saka ngarsané Allah, wong-wong mau padha bungah banget.
28 Sawisé perang rampung, wong-wong padha bali kanthi bungah, lan padha ngerti yèn Nikanor wis mati ana ing sabuké.
29 Banjur padha surak-surak lan sora, memuji marang Kang Mahakwasa nganggo basane dhewe.
30 Yudas, sing tansah dadi pembela awak lan pikirané warga negara, lan sing tetep nresnani sedulur-seduluré selawasé urip, dhawuh nyuwil sirahé Nikanor lan tangané nganggo pundhaké, lan digawa menyang Yérusalèm. .
31 Bareng wis ana ing kono, banjur nimbali wong-wong saka bangsane, nuli mangkat para imam ana ing ngarepe misbyah, banjur nimbali wong-wong kang ana ing menara.
32 Wong-wong mau banjur nduduhké sirahé Nikanor sing ala lan tangané wong sing nyenyamah marang Gusti Allah, sing digegem karo sombong marang Pedalemané Allah sing Mahakuwasa.
33 Sawisé ngethok ilaté Nikanor sing duraka mau, banjur dhawuh supaya diwènèhaké marang manuk-manuk mau, lan digantung ing ngarepe Padaleman Suci.
34 Mulané saben wong pada memuji marang Gusti sing mulya ing swarga, pangucapé, "Rahayu wong sing njaga panggonané dhéwé tanpa najis."
35 Dhèwèké uga nggantung sirahé Nikanor ing menara, minangka pratandha kang nyata lan nyata tumrap pitulungané Pangéran.
36 Lan padha netepake kabeh kanthi prentah umum, ora nglilani dina iku tanpa riyaya, nanging ngrayakake tanggal telulas sasi rolas, sing ing basa Siria diarani Adar, sedina sadurunge dina Mardocheus.
37 Mangkono uga kelakone Nikanor, lan wiwit nalika iku wong Ibrani padha nguwasani kutha mau. Lan ing kene aku bakal mungkasi.
38 Lan manawa aku wis nindakake kanthi becik lan cocog karo critane, iku sing dakkarepake;
39 Sabab kaya dene ngombé anggur utawa banyu mung nglarani; lan kaya anggur campur banyu iku nyenengake lan nyenengake rasa, mangkono uga wicara sing disusun kanthi apik, nyenengake kupinge wong sing maca crita. Lan ing kene bakal rampung.